

Székely Zsolt

CORRESPONDENȚĂ ARHEOLOGICĂ

Archaeological
letters

Brașov 2006

**MUZEUL JUDEȚEAN DE ISTORIE
BRAȘOV**

Székely Zsolt

**CORESPONDENȚĂ ARHEOLOGICĂ
ARCHAEOLOGICAL LETTERS**

Brașov 2006

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
Székely Zsolt, Corespondență Arheologică

Brașov: Editura C2 Design, 2006- 344 p.; il.108 p;
ISBN-10 973-8424-49-6
ISBN-13 978-973-8424-49-4

Editura **C2 Design** Brașov, 2006, tel./fax.: 0268 410612
Tipografia Brastar Print
Brașov, str. Dorobanților nr. 6
Tel.: +40 (0)268 475737, 410506
Fax.: +40 (0)268 410712
www.brastar.com
email: birou@brastar.com
Comanda nr.: 1824/10.11.2006

SZÉKELY ZSOLT

CORRESPONDENȚĂ ARHEOLOGICĂ

În amintirea Tatălui meu

Brașov 2006

CUPRINS

Abrevieri.....	7
Introducere.....	8
Foreword.....	14
SZÉKELY ZOLTÁN (1912 – 2000), LUCRĂRI PUBLICATE.....	15

I. MANUSCRISE INEDITE..... 25

Date noi privind componența etnică a trupelor din castrele romane din sud-estul Transilvaniei.....	25
Cultul religios în diferitele epoci ale istoriei pe baza cercetărilor arheologice în județul Covasna.....	28
Colaborarea oamenilor de știință români cu Muzeul Național Secuiesc din Sf. Gheorghe..	32
Originea și așezarea secuilor.....	34
Spade din feudalismul timpuriu din sud-estul Transilvaniei.....	55
Contribuții la cunoașterea meșteșugurilor agricole țărănești și începutului industriei din zona județului Covasna.....	57
Câteva observații asupra manuscrisului <i>Istoria României</i> vol. I.....	61
Referat despre teza de doctorat a tov. Chidioșan Nicolae: “Cultura Wietenberg la vest de “Carpații Apuseni”	62
Dr. Székely Zoltán (autobiografie –, Flacăra”, nr. 13 din 3 aprilie 1976).....	63
Discurs ținut cu ocazia aniversării a 125 de ani de la înființarea Liceului “Székely Mikó” din Sf. Gheorghe.....	63
Cuvânt de salut rostit la Sf. Gheorghe, cu ocazia deschiderii oficiale a Muzeului Carpaților Răsăriteni, la 11. Dec. 1998..	65
Arheologii descoperă (F. Suru, Flacăra, nr. 22 din 28 mai 1966).....	65

II. CORESPONDENȚĂ ARHEOLOGICĂ..... 67

ANDRIȚOIU IOAN.....	67
ANTONIU EDUARD.....	67
AURELIAN PERTE.....	68
BĂLAN DODU IOAN.....	68
BĂNĂȚEANU T.....	69
BELDIMAN CORNELIU.....	69
BERCIU DUMITRU.....	69
BICHI R GHEORGHE.....	71
BUZDUGAN ION.....	71
CAZIMIR EUGEN.....	71
COMȘA EUGEN.....	71
CRÎȘAN ION HORAȚIU.....	73
DAICOVICIU CONSTANTIN.....	73
DAICOVICIU HADRIAN.....	75
DAVID GHEORGHE.....	75
DINCULESCU CONSTANTIN.....	76
DRĂGUȚ VASILE.....	76
DUMITRESCU VLADIMIR.....	77
FINICHIU CONSTANTIN.....	78
FIROIU ION.....	79
FLOCA OCTAVIAN.....	79

FLORESCU MARINELA..	84
GOSTAR NICOLAE	85
GUDEA NICOLAE	87
HEITEL RADU.....	89
HICA IOANA	89
HORED T KURT	90
ILIESCU OCTAVIAN.....	107
IRIMIE CORNEL	107
LEAHU VALERIU	109
LUCACIU PETRE	110
LUPU NICOLAE	112
MACREA MIHAIL	114
MIHALACHE MARIN.....	117
MARCU P. LIVIU	118
MATEESCU CORNELIU	118
MILCU ȘTEFAN.....	119
MITREA BUCUR.....	120
MOGA MARIUS	149
NESTOR ION – ZAHARIA EUGENIA.....	149
NIȚU ANTON	207
NUSSBAUM THEODOR.....	208
PAPUC GHEORGHE	213
PAVEL VIORICA	214
PETRESCU DÂMBOVÎȚA MIRCEA	214
PIPPIDI DIONISIE M.	216
POP ION I.	218
POPESCU DORIN.....	218
PROTASE DUMITRU.....	219
RĂDULESCU COSTIN.....	220
ROȘU LUCIAN	220
RUSSU ION I.....	221
RUSU MIRCEA.....	222
SOROCEANU TUDOR.....	223
STAHL H. PAUL.....	224
ȘTEFĂNESCU ȘTEFAN.....	224
TĂNASE MICHEL.....	226
THEODOR DAN GH. ...	226
TOGAN GEORGE.....	228
VASILIEV VALENTIN.	229
VUIA ROMULUS	229
WOLFGANG M. WERNER.....	229
Indice de nume	230
Indice de localități	234
Ilustrația.....	241

CUVÂNT ÎNAINTE

Institutul Român de Tracologie își propusese să tipărească o nouă serie „In memoriam” care să cuprindă atât lucrări rămase netipărite, cât și omagii pentru mari personalități dispărute.

Aveam în vedere un volum pentru Ion Nestor, altul pentru Székely Zoltán, cât și lucrări rămase inedite, redactate de Sebastian Morintz și Mihai Sâmpetru.

Institutul de Tracologie fiind desființat, am acceptat ofertele generoase ale muzeelor din Buzău și Brașov, cărora le-am transmis volumele dedicate memoriei lui Ion Nestor, în primul caz și Székely Zoltán, în al doilea.

De Székely Zoltán mă leagă amintiri de prețuire sentimentală și de stimă pentru ceea ce a făcut pentru cultura și arheologia de pe teritoriul României.

Când, în 1992, am aflat că împlinea 80 de ani, am fost surprins. Cu patru ani în urmă, cu ocazia Simpozionului de Tracologie de la Piatra Neamț, partea finală s-a încheiat cu o horă voinicească la care domnul Székely ne-a șocat prin vitalitate: ne depășea vizibil pe cei mai tineri.

La sfârșitul anilor '60 doream să văd, pentru prima dată, colecțiile muzeului din Sfântu Gheorghe. Unii colegi mi-au spus că Székely nu arată, cu excepția lui I. Nestor, nimănui nimic. Deci fac drumul degeaba! I-am spus profesorului Nestor că se vorbește în institut (cel de arheologie) că la Sfântu Gheorghe nu poți vedea nimic fără recomandarea dânsului. A fost surprins și revoltat. Du-te în liniște! Am ajuns la muzeu. Colectivul era format din director, un colaborator și o femeie de serviciu, angajată a Sfatului Popular. Mi s-au adus două cutii cu fragmente ceramice. Doream însă să văd depozitul și am folosit o stratagemă: după ce le-am terminat, le-am cărat eu la depozit, am întrebat unde să le pun, am urcat pe o scară, le-am pus în raft și n-am mai coborât, uitându-mă la alte cutii din rafturi. Era foarte frig, domnul Székely se grăbea să ajungă la Sfatul Popular, iar eu mi-am zis: dacă cobori și nu rezști la frig nu ai șansa să mai vezi ceva. Domnul Székely a răbdat, m-a lăsat, a revenit după un timp și mi-a spus că a dat dispoziție să mi se încălzească camera profesorului Nestor ca să dorm acolo și să pot studia tot ce doresc. Întors la București colegii au rămas surprinși, nu le venea să creadă.

După ceva ani am revenit la Sfântu Gheorghe. Directorul Székely Zoltán era în același mic birou, dar holul era plin de colaboratori care sărbătoreau ziua cuiva. L-am întrebat câți angajați are acum: cred ca a spus „peste 35”. „Ați dat pâine la atâția, la nevoie câți v-ar da?” „Nu știu, poate că nici unul.” „Atunci îngrijiți-vă de băiat, trimiteți-l la studii în afară.”

Mi-a dat permisiunea și am desenat tot materialul descoperit la Zăbala. Nu știa atunci că o face pentru fiul său care, peste ani, n-a mai avut acces la material și a putut folosi desenele mele pentru volumul tipărit de Institutul de Tracologie, al cărui cercetător a devenit și a rămas până în 2003.

Zsolt Székely, fiul, s-a îngrijit de cele rămase ca manuscrise de la tatăl său. Ele sunt cuprinse în prezentul volum, căruia îi face o introducere, îi selectează manuscrise rămase inedite și scrisori ale ilustrului său tată, trimise sau primite de la numeroase personalități ale vremii, foarte puține rămase în viață.

Înainte de 1990 am lucrat și colaborat „în secuime” cu mulți colegi, intelectuali, elevi și muncitori. I-am respectat și am fost respectat. În anii '90 am revizitat Muzeul Secuiesc și depozitele sale. Mi-am exprimat față de conducerea instituției, îngrijorarea. Sper, ca la următoarea vizită, să găsesc acolo, alături de bustul lui László, bustul lui Székely, iar în spatele lor să fie repuse în valoare operele lor.

Prof. univ. dr. doc. Petre Roman (București)

Abrevieri

<i>Adatok</i>	-	<i>Adatok a dákok késő vaskori műveltségéhez – Contribuții la cultura dacilor în a doua epocă a fierului, Miercurea Ciuc, 1954, 40 p. +il.</i>
<i>Almanah</i>	-	<i>Almanah 1879-1954. Muzeul Regional Sf. Gheorghe. Tg.Mureș, 1955,</i>
<i>Almanah Cristurul Secuiesc</i>	-	<i>Almanahul Muzeului din Cristuru Secuiesc, Miercurea Ciuc, 1974,</i>
<i>Aluta</i>	-	<i>Aluta, Studii și comunicări, Muzeul Județean Covasna, Sf. Gheorghe,</i>
<i>Cibinium</i>	-	<i>Cibinium.</i>
<i>Cumidava</i>	-	<i>Cumidava, Culegere de studii și cercetări. Anuarul Muzeului de Istorie Brașov</i>
<i>Dacia</i>	-	<i>Dacia, Recherches et découvertes archeologiques en Roumanie, București, I-XII, 1924-1948</i>
<i>DMIA</i>	-	<i>Direcția Monumentelor Istorice și Artă</i>
<i>ONT</i>	-	<i>Oficiul Național de Turism</i>
<i>Materiale</i>	-	<i>Materiale și cercetări arheologice, București, I. 1953 și urm.</i>
<i>MNS</i>	-	<i>Muzeul Național Secuiesc, Sf. Gheorghe</i>
<i>n.r.</i>	-	<i>nota redactorului,</i>
<i>PBF</i>	-	<i>Prähistorische Bronzefunde. Berlin,</i>
<i>Sargetia</i>	-	<i>Sargetia. Acta Musei Devensis. Muzeul Județean Hunedoara, Deva.</i>
<i>SCIV(A)</i>	-	<i>Studii și cercetări de istorie veche (și arheologie), București.</i>
<i>SCN</i>	-	<i>Studii și Cercetări de Numismatică, Institutul de Arheologie, București.</i>
<i>Sz.Z.</i>	-	<i>Székely Zoltán</i>
<i>Sz. Zs</i>	-	<i>Székely Zsolt</i>
<i>Thraco-Dacica</i>	-	<i>Thraco-Dacica. Institutul Român de Tracologie, București.</i>
<i>Veszprémi Történelmi Tár</i>	-	<i>Veszprémi Történelmi Tár. Veszprém, 1990. I. și urm.</i>
<i>WPZ</i>	-	<i>Wiener Prähistorische Zeitschrift, Wien</i>

INTRODUCERE

La începutul secolului al XX-lea, în domeniul cercetărilor arheologice Vasile Pârvan a fost primul istoric român care a înțeles rolul arheologiei în dezvoltarea istoriei ca știință. Curentul creat de el a dat naștere unei puternice școli de arheologie, care s-a situat la nivelul celor mai avansate școli ale timpului. Unul dintre cei mai marcanți reprezentanți ai acestei școli a fost Ion Nestor, alături de Constantin Daicoviciu, Emil Condurachi, Dionisie Pippidi și alții. Nu întâmplător, amândoi, și V. Pârvan și I. Nestor au avut legături strânse cu Muzeul Național Secuiesc (*în continuare MNS*) din Sf. Gheorghe. “Grație cercetărilor și înainte de toate a săpăturilor lui László (*Francisc, n.r.*), mai întâi chiar la Sf. Gheorghe, apoi la Olteni și, în sfârșit, la Ariușd – scria V. Pârvan – Muzeul din Sf. Gheorghe a devenit unul din centrele cele mai importante ale activității arheologice din Transilvania și un depozit de prim ordin de materiale privind civilizațiile preistorice ale Daciei. Ceramica pictată eneolitică, de tip Moldova, este ilustrat acum într-o manieră excepțională și aproape de neașteptat, prin descoperirile numeroase ale lui László, peste tot în județul nostru, dar în primul rând la Ariușd, atelierul ceramic cel mai bogat și cel mai caracteristic din întreaga regiune”^{*}.

Această colaborare profesională tradițională, care s-a format între V. Pârvan și Francisc László, a fost reluată și continuată de Ion Nestor, care timp de aproape 35 de ani a fost unul dintre prietenii și colegii cei mai buni al directorului MNS, Székely Zoltán.

Profesorul dr. docent Székely Zoltán (*în continuare Sz.Z., n.r.*) a fost director timp de 43 de ani și colaborator al muzeului timp de 63 de ani, mai mult decât jumătate din istoria MNS, care recent a împlinit 125 de ani de existență. Descendent al unei familii de secuici din Reci, a devenit arheolog după studii clasice și de istorie și ne-a lăsat moștenire o operă vastă, chiar dacă am lua în considerare numai rezultatele sale din acest domeniu. La căderea comunismului a predat o instituție bogată în imobile, colecții, colaboratori și publicații.

În decursul acestor 63 de ani, Sz. Z. a purtat o amplă corespondență cu majoritatea personalităților care s-au trudit pe tărâmul arheologiei, istoriei, etnografiei, a literaturii și a artei plastice.

Prezentul volum, care înserează corespondența arheologică, purtată de Sz.Z. cu lumea arheologică românească a secolului XX., oferă cititorilor o imagine amplă a dezvoltării cercetării arheologice, începând cu anii cincizeci și până la sfârșitul secolului trecut. Dintr-o colecție de aproximativ 3000 de manuscrise au fost selectate 305 scrisori, însemnări, notițe și mesaje semnate de 63 de autori. Cu ocazia transcrierii acestor documente am păstrat ortografia și terminologia vremii respective pentru a reda cât mai fidel atmosfera epocii.

Marea majoritate a celor care apar aici, sunt personalități marcante ale științei arheologice românești, dar sunt și unii amatori, care erau pasionați de păstrarea și ocrotirea valorilor patrimoniale. Este deosebit de important faptul că aceste scrisori, în afara informațiilor de specialitate, de terminologie, din domeniul arheologiei, numismaticii, epigrafiei, geologiei, etnografiei, de istoria culturii, conțin și o serie de date personale prin care cititorul are posibilitatea să-i cunoască mai de aproape pe unii dintr-e monștri sacri ai istoriografiei românești. Se conturează condițiile vitrege și problemele cotidiene cu care s-au confruntat acești oameni în timpul dictaturii comuniste, fără mijloce de transport, fără condiții de cazare și de aprovizionare etc...

^{*} V. Pârvan, *Dacia*, I, 1924, 368,

Sz. Z. a jucat rolul de tampon între școala arheologică de la București, reprezentată de liderul marcant, profesorul Ion Nestor, și școala clujeană, reprezentată de profesorul Constantin Daicoviciu. Aceste contradicții - uneori fulgerătoare - au avut efecte și asupra carierei lui Sz. Z.

*

În primele secole ale stabilirii sale în zona de curbură ale Carpaților, populația secuiască a fost omogenă, neexistând clase antagonice; mai târziu însă, după felul serviciului militar, pedestrași sau călăreți, s-au format cele două clase: a călăreților-primipili și a pedestrașilor-pixidarii.

Descendenții unor familii, care au deținut funcții de conducere, mărindu-și proprietatea particulară, s-au diferențiat de restul comunității, luând astfel ființă clasa celor înstăriți – seniores-primores. Această împărțire în trei clase, la baza căreia stătea proprietatea, a devenit mai târziu ereditară, ceea ce reiese și din faptul că regele și principii Transilvaniei, încă din sec. al XIV-lea au început să emită documente prin care unii erau trecuți dintr-o clasă socială în alta. Actul de înnobilare nu schimba în toate cazurile și poziția socială a individului.

Prima atestare documentară a familiei Zekely (Székely) din Páké (Pachia, com. Brateș, jud. Covasna) datează din anul 1480. Mai târziu, în jurul anilor 1600, primipilul Székely Mihály a locuit în Pachia (Páké) și la data de 9 mai 1609 a fost înnobilit la Cluj – ridicat la rangul de primores – de către principele Transilvaniei Báthori Gábor. Conform părerii unor cronicari, și principele Transilvaniei, Moise Székely tot din această familie se trage.

Unul dintr-e descendenții familiei, Mihály, fiul lui Antal a locuit în curtea principelui Báthori Zsigmond, iar în jurul anului 1599 s-a alăturat oastei lui Mihai Viteazul și s-a dus în Țara Românească. Fiii lui, Márton și Mózes au fost înnobiți de principele Báthori Gábor. Tot ei au îndeplinit mai multe misiuni diplomatice la Curtea otomană de la Adrianopole și au contribuit cu sume importante la tributul Transilvaniei față de Poartă. Un alt descendent al familiei, numitul Mózes, a turnat în 1773 un nou clopot pentru biserica de la Reci. În cursul secolului al XVIII-lea, familia Székely, prin căsătorie, a devenit proprietară a unor moșii întinse în localitățile Angheluș, Ereteghin, Comolău, Saciova, Boroșneu Mare, Aninoasa, Reci și Pădureni.

Descendenții familiei Székely au jucat un rol important și în timpul revoluției din 1848-49, unii dintre ei ajungând la gradul de căpitan, au căzut prizonieri și au fost duși în Siberia.

La sfârșitul sec. al XIX-lea, odată cu procesul de industrializare a zonei, familia și-a pierdut majoritatea moșiilor și a fost nevoită să părăsească conacul strămoșesc de la Reci, mutându-se la Simeria (Sfânta Maria), localitate suburbană a orașului Sf. Gheorghe.

Tatăl lui Sz. Z., Székely Gyula, cunosător al limbilor română și germană, a devenit funcționar la Dej, iar după izbucnirea primului război mondial a fost înrolat în armata austro-ungară. Ajuns la gradul de ofițer, a căzut în luptele din Galiția, iar familia, mama cu cei trei copii orfani, s-a întors la Sf. Gheorghe. Aici și-a urmat studiile primare și cele secundare Sz. Z. la Liceul Reformat „Székely Mikó”. După obținerea diplomei de bacalaureat, s-a înscris la Universitatea Ferdinand de la Cluj, la filologie clasică și istorie. Așa cum mărturisește el însuși: *“Centrul cultural al Transilvaniei și după primul război mondial a rămas orașul Cluj, unde a funcționat și mai departe Universitatea fondată în secolul al XIX-lea. Statul român a avut grijă ca această instituție universitară să aibă și mai departe un corp profesoral compus din cei mai distinși oameni de știință ai țării. Astfel la Facultatea de Litere și Filosofie, la catedrele Filologiei clasice, la limbile latină și greacă, la istoria antică și arheologie au fost numiți profesori ca Th. A. Naum, Șt. Bezdechi, E. Panaitescu și D. M. Theodorescu. Acești profesori au format acele cadre didactice și științifice, care în timpul interbelic și după al doilea război mondial au contribuit pe tărâm didactic și științific, ca succesele românești în acest domeniu să fie recunoscute și în străinătate.*

Un reprezentant ilustru al arheologiei românești, format la Cluj a fost doctor docent Octavian Floca. M-am înscris la Filologia clasică la istoria antică și arheologie în anul 1930. La aceste specialități locul de meditație pentru studenți a fost Institutul de Studii Clasice, unde a fost și o bibliotecă de specialitate. Profesorii au ținut tot aici seminariile și examenele. Studenții licențiați, care au fost reținuți la instituție ca preparatori au pregătit materialul didactic și în lipsa profesorului ei s-au ocupat și cu studenții. Octavian Floca pe vremea aceea, împreună cu I. I. Russu, a fost preparator la istoria antică și arheologie. El ne-a predat numismatica greacă și romană. În acest timp, cât a fost la Cluj ne-am împrietenit. În anul 1934 O. Floca a fost numit director la Muzeul din Deva, iar legăturile noastre prietenești s-au întrerupt numai în anul 1940, când Ardealul de nord a trecut sub stăpânirea maghiară și eu am fost la Sfântu Gheorghe. După cel de al doilea război mondial, când Ardealul de nord a fost retrocedat României legătura noastră prietenească a fost imediat reluată.”

După terminarea facultății, în anul școlar 1936-1937 SZ. Z. a predat ca profesor secundar la colegiul reformat “Wesselényi” din Zalău, iar peste un an, în urma decesului prematur al directorului-custode al Muzeului Național Secuiesc și director al Liceului „Székely Mikó” din Sf. Gheorghe, Dr. Csutak Vilmos, a fost invitat să ocupe catedra de latină-greacă. După aceasta, ca bursier al statului român, a făcut un an de specializare la Universitatea Pázmány Péter de la Budapesta, unde a ascultat cursurile profesorilor Alföldi András, Tompa Ferenc și Paulovits István și s-a împrietenit cu Nagy Lajos, László Gyula, Mozsolics Amália, Párducz Mihály etc.. La Aquincum (Budapesta) a participat la săpăturile lui Szilágyi János, iar la Porolissum (Moigrad) a lucrat împreună cu Radnóthi Aladár. La sfârșitul acestei specializări a participat și la o călătorie de studii în Bulgaria. Aceste experiențe au marcat evoluția carierei sale în domeniul arheologiei. Interesul lui pentru arheologie și istorie veche s-a trezit și mai mult în anul 1939, cu ocazia descoperirii tezaurului de la Valea Strâmbă (jud. Harghita) când prof. I. Nestor a făcut o vizită la Sf. Gheorghe. Această întâlnire s-a transformat într-o prietenie și colaborare profesională de o viață și i-a marcat întreaga carieră.

Așadar, un intelectual secui, format de profesori români în perioada interbelică, și-a susținut teza de doctorat în anul 1943, la Cluj, având ca temă rezultatele săpăturilor arheologice sistematice efectuate în timpul campaniei din anul 1942 la castrul roman de la Comalău.

Ajuns în fruntea muzeului, cu multă modestie, tact și diplomatie, dar și cu multă perseverență, în întreaga perioadă a dictaturii comuniste a reușit să păstreze și să îmbogățească colecțiile acestei instituții. În interior a urmărit organizarea laboratoarelor și a diferitelor secții de specialitate, întocmirea unei expoziții de bază care să reflecte trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al populațiilor din sud-estul Transilvaniei; în exterior, pe teren, strângerea și cercetarea descoperirilor arheologice întâmplătoare de pe teritoriul județelor Mureș, Harghita și Covasna. Acestea au fost valorificate prin publicări adecvate, concise și obiective.

Activitatea lui de cercetător nu s-a limitat la teritoriul Secuimii; de numele lui se leagă descoperirea și cercetarea sistematică a primei *villa rustica* romană descoperită în România la Ciumăfaia, jud. Cluj, dar a lucrat și în zona Mediașului (Șoroștin), a săpat prima necropolă din epoca bronzului mijlociu, cultura Otomani (Füzesabony-Gyulavarsánd) de la Pir, (Sălaj, jud. Satu Mare) etc...

Între anii 1945-47 a fost director-custode al MNS împreună cu cunoscutul scriitor și lingvist Szabédi (Székely) László. În anul 1947 amândoi au fost invitați la Universitatea Bolyai din Cluj; SZ.Z. însă știa că în preajma lui C. Daicoviciu n-o să aibă posibilitatea să lucreze în domeniu. Trebuia astfel să aleagă între cariera de profesor universitar și aceea de cercetător într-un orașel de provincie. Szabédi L. s-a transferat la Cluj, iar după unificarea

universităților „Babeș” cu „Bolyai” în 1959, s-a resemnat și s-a sinucis; Sz. Z. a rămas fidel muzeului din Sf. Gheorghe.

În anul 1949 MNS a fost naționalizat de statul comunist. Sz. Z. s-a adaptat destul de greu noilor condiții create de dictatura comunistă, iar la insistențele opiniei publice locale a intrat în rândul membrilor Partidului Muncitoresc Român. Peste câțiva ani, la începutul anilor '50, când a început „purificarea socială” în sânul partidului, din cauza „originii nesănătoase” a fost declarat „dușman de clasă” și a fost dat afară din partid. În această perioadă, în urma publicării unor lucrări științifice de referință au început să sosească și primele invitații la congrese internaționale de arheologie (Roma, Hamburg), la care însă nu a fost lăsat să participe personal, trimittându-și doar lucrarea. Tot în cursul anilor '50, timp de trei ani, nu i s-a permis să conducă șantiere arheologice în Transilvania. Astfel a ajuns în colectivul de cercetători care au înființat primul șantier școală de arheologie românească în nordul Moldovei, la Trușești, Valea Jijiei și Suceava. Pe acest șantier a făcut o vizită cu caracter de „control” Mihail Roller, care a urmărit înlăturarea lui I. Nestor. Sz. Z. a fost singurul membru al colectivului care a avut curajul să-l întâmpine pe Mihail Roller și să ia apărarea profesorului I. Nestor. În această perioadă, timp de 10 luni a fost suspendat și din funcția de director, întreținându-și familia – fiind deja tată a doi copii – din diurna primită pe șantier. La sfârșitul anilor cincizeci – începutul anilor șaiszeci a participat și la săpăturile de la Tomis (Constanța), în colaborare cu directorul Muzeului de Arheologie din Constanța, Vasile Canarache.

În colaborare cu Academia Română a întreprins cercetări de amploare în toate domeniile arheologiei. În anul 1949, în colaborare cu Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei, au fost depistate o serie de așezări neolitice. La Leț a stabilit raportul cronologic, pe baza stratigrafiei, între culturile Criș, Boian și ceramica liniară. Aceste cercetări au fost continuate între anii 1954 – 1955 în colaborare cu I. Nestor și Eugenia Zaharia. Astfel s-a conturat o importantă categorie de obiective arheologice și anume, problemele legate de cronologia relativă a neoliticului din sud-estul Transilvaniei și dezvoltarea ceramicii pictate de la Ariușd. În acești ani, muzeul din Sfântu Gheorghe a fost o gazdă primitoare a unui întreg colectiv de specialiști, condus de prof. I. Nestor și colaboratorii săi apropiați, împreună cu care și-a unit forțele pentru lămurirea multor probleme. Printre colaboratorii cei mai importanți, în afara prof. I. Nestor trebuie să amintim numele unor iluștrii arheologi ca: E. Zaharia, C. Daicoviciu, K. Horedt, M. Macrea, V. Dumitrescu, D. Protase, I. I. Russu, E. Chirilă, Petre I. Roman, N. Gostar și alții.

Pentru activitatea sa științifică, în anul 1957 a fost răsplătit cu Ordinul Muncii clasa a III-a, care i-a fost înmănată de Dr. Petru Groza cu următoarele cuvinte: „Viselje egésszéggel!” (*Să-l purtați cu sănătate!*, n.r.) – Groza, absolvent al Universității din Budapesta în timpul Monarhiei Austro-Ungare fiind un bun cunoscător al limbii maghiare. Și totuși, nu i-a fost recunoscut titlul de doctor, dobândit în anul 1943, timp de 25 de ani. Din corespondența purtată cu Ion Nestor, în repetate rânduri apare această problemă și toate demersurile oficiale și semioficiale prin care a încercat să obțină acest titlu. Așa cum el însuși a menționat, cu multă amărăciune, într-o scrisoare adresată lui I. Nestor la data de 10. IV. 1970 : “Este mai ușor să ajungi membru corespondent la Academie, decât să obții un doctorat deja primit, dacă l-ai supărat pe Grossvezir (*referire la Constantin Daicoviciu, n.r.*).”

De numele lui Sz. Z. se leagă descoperirea primelor așezări româno-slave din România la Filiași, Eliseni, Poian etc..

Drept urmare a fost invitat la Congresul internațional de preistorie la Praga, unde comunicarea lui a trezit un larg interes internațional.

În anul 1968, după reorganizarea administrativă a teritoriului țării, când s-a creat județului Covasna, a îndeplinit și funcții politice. A fost numit președintele comitetului județean al culturii. În această perioadă a contribuit la înființarea unor secții externe ale MNS la Tg. Secuiesc, Cernat, Bățanii Mici, la ridicarea unor statui ale personalităților din zonă: a

pictorului Barabás Miklós la Mărcușa, a conducătorului războiului țărănesc din 1514, Dózsa György la Dalnic etc.. Tot în această perioadă a organizat și o serie de manifestări științifice naționale (aniversarea lui Francisc László) și simpozioane comemorative. De numele lui se leagă și fondarea anuarului științific al muzeului din Sf. Gheorghe. *Aluta*, care a câștigat un prestigiu internațional și a oferit spațiu pentru mai mulți specialiști de marcă în diferite domenii ale științei. Din păcate, după 1990, anul pensionării lui Sz. Z. această tradiție a fost întreruptă.

În 1970, intrând în conflict cu autoritățile locale comuniste, a fost înlăturat din funcția de președinte al comitetului de cultură și a rămas în continuare directorul muzeului.

În anul 1969 a primit distincția de Meritul Cultural clasa a III-a, iar în 1970 a devenit membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice. Abia după aceasta, în anul 1971, i s-a recunoscut și titlul de doctor în științe istorice.

În afara publicațiilor cu caracter de arheologie, Sz. Z. a semnat și o serie de lucrări științifice aparținând diferitelor domenii: de numismatică, de istorie medievală, de etnografie, de istoria culturii etc.

După cum reiese și din corespondența publicată în prezentul volum, prietenia legată la sfârșitul anilor '30 al secolului trecut cu profesorul Ion Nestor a rămas neclintită până la încetarea din viață a marelui savant. Această corespondență nu se poate separa de scrisorile doamnei Dr. Eugenia Zaharia, care nu s-au întrerupt până-n ultimul an de viață a lui Sz. Z.. A rămas prieten și bun coleg de breaslă, încă din anii studenției și cu Octavian Floca, fostul director al muzeului din Deva și cu I. I. Russu, de la Cluj.

Tot în această perioadă s-a legat și prietenia lui de o viață cu profesorul Kurt Horedt, un alt intelectual minoritar. Această prietenie a rămas neclintită și în ultima perioadă de ședere în țară a profesorului Horedt, când familia lui era deja plecată definitiv în Germania și majoritatea colegilor i-au întors spatele, unii din frică, alții din orgoliu. Kurt Horedt, după cum este cunoscut, nu și-a abandonat doctoranzii, n-a părăsit țara, deși a avut pașaportul în buzunar, până când nu și-a susținut teza și ultimul său elev. După plecarea lui Horedt în Germania, așa cum reiese și din corespondență, au rămas în continuare în contact permanent, și-au schimbat publicațiile și părerile științifice. Cunoscând situația precară din țară, bunul coleg și prieten, Kurt Horedt trimitea anual pachete de Crăciun lui Sz. Z. Când ultimul pachet trimis în iarna anului 1991 a ajuns la Sz. Z., Horedt nu mai era în viață.

În cursul anilor '50, sec. trecut, în urma dispoziției conducerii comuniste, Sz. Z. împreună cu Marius Moga, fostul director al muzeului din Timișoara și Octavian Floca au vizitat marea majoritate a muzeelor din țară, cu scopul de a supraveghea reorganizarea expozițiilor de bază. În urma acestei campanii s-a format o prietenie de o viață și cu M. Moga.

Datorită cercetărilor în domeniul numismaticii, a intrat în contact cu mai mulți colegi de breaslă din acest domeniu, împrietenindu-se cu profesorul Bucur Mitrea. Sz. Z. a devenit și membru al redacției periodicului *SCN*.

După cum este cunoscut și trebuie să recunoaștem, invidia profesională în rândul arheologilor este renumită și tradițională. Nici Sz. Z. n-a scăpat de atacurile directe sau indirecte ale unor colegi și nu numai. Fiind un savant izolat, într-un târgușor de provincie, cum era orașul Sf. Gheorghe, cu o intelectualitate modestă și mediocră – câțiva profesorași, ziariști etc. – a ajuns ținta unor atacuri. Datorită faptului că era vorbitor de șapte limbi – greaca, latina, germana, franceza, româna, maghiara și rusa – și cu legături în alte localități, uneori chiar și din alte țări – frații Schubert, Müller Karpe, Hänsel etc.. din Germania, și alți colegi de breaslă – era suspectat în ochii lumii. Era considerat de unii chiar “trădător de neam” și poreclit în mai multe feluri. Aceasta, din cauza invidiei și a mediocrității localnicilor, care nu au reușit să spargă limitele provincialismului. Nu au întârziat atacurile nici din partea colegilor. Dușmănia între Ion Nestor și Constantin Daicoviciu era bine cunoscută de lumea arheologică românească. Această dușmănie a fost extinsă și asupra lui Sz. Z., fiind acuzat de

C. Daicoviciu că “regătenii au intrat în Ardeal pe spinarea lui”, la care Sz. Z. a dat următoarea replică: “Dar Ardealul nu face parte din România?”

După 1990, anul pensionării sale, Sz. Z. nu a încetat să lucreze. A publicat peste 25 de lucrări științifice și ne-a lăsat moștenire mai multe manuscrise inedite. Din acestea am ales câteva, pe care le publicăm în prima parte a acestui volum. Aceste manuscrise oglindesc diversitatea și caracterul multidisciplinar al activității profesorului Sz. Z., prezentând teme de arheologie, de istorie medievală, de etnografie etc..

La sfârșitul vieții sale, atât comunitatea locală din Sf. Gheorghe, cât și lumea științifică națională și internațională i-au recunoscut meritele, acordându-i titlul de doctor docent, cetățean de onoare al municipiului Sfântu Gheorghe, în 1998, iar în anul 2000 a fost ales membru extern al Academiei Științifice Maghiare.

Înainte de a încheia aceste rânduri ne revine plăcuta îndatorire de a exprima gratitudinea noastră profesorului dr. Petre I. Roman și d-nei dr. Eugenia Zaharia pentru sprijinul acordat în timpul elaborării acestui volum și directorului Muzeului Județean de Istorie din Brașov, d-lui Radu Șerbănescu, care ne-a făcut generoasa ofertă, de a publica această carte. Un cuvânt de caldă mulțumire se cuvine a adresa dr. Cristian Schuster pentru traduceri făcute din limba germană, dr. Florea Costea pentru îngrijirea manuscrisului ca și tuturor colegilor care și-au dat consimțământul pentru publicarea scrisorilor lor.

Zsolt Székely

FOREWORD
SZÉKELY ZOLTÁN
(1912 – 2000)

Székely Zoltán was custodian and co-worker of the museum for 63 years, more than half of the history of the Székely National Museum, which not far celebrated its 125 years' anniversary of existence. He was director of the museum for 43 years. He became archaeologist after classical and historical studies and left us over a great heritage of his work even if we consider only his results in this domain. Out of his activity in the period between 1937-1990 we can not only mention the research work on the Neolithic from Ariuşd-Olteni and Leţ-Varheghiu, but also the identification of the Ciomortan-group and Zăbala Culture, connected to the copper from Bălan, or the necropolis from Pir, both from the Bronze Age, the Dacian La Tene from Zetea, the Roman camps from Comolău, Inlăceni, Olteni and Boroşneu Mare, the German graves from Valea Strâmbă and Rugăneşti, the Hungarian necropolis from Zăbala and Peteni from the Arpadian-Age.

After the fall of the communism he left the museum over an institution rich in buildings, collections, co-workers and publications. He remains in our memory.

The first part of this book contains some unpublished manuscript of Sz. Z. and the second one contains 301 letters from 62 well known archaeological personalities.

C. Daicoviciu că “regălenii au intrat în Ardeal pe spinarea lui”, la care Sz. Z. a dat următoarea replică: “Dar Ardealul nu face parte din România?”

După 1990, anul pensionării sale, Sz. Z. nu a încetat să lucreze. A publicat peste 25 de lucrări științifice și ne-a lăsat moștenire mai multe manuscrise inedite. Din acestea am ales câteva, pe care le publicăm în prima parte a acestui volum. Aceste manuscrise oglindesc diversitatea și caracterul multidisciplinar al activității profesorului Sz. Z., prezentând teme de arheologie, de istorie medievală, de etnografie etc..

La sfârșitul vieții sale, atât comunitatea locală din Sf. Gheorghe, cât și lumea științifică națională și internațională i-au recunoscut meritele, acordându-i titlul de doctor docent, cetățean de onoare al municipiului Sfântu Gheorghe, în 1998, iar în anul 2000 a fost ales membru extern al Academiei Științifice Maghiare.

Înainte de a încheia aceste rânduri ne revine plăcuta îndatorire de a exprima gratitudinea noastră profesorului dr. Petre I. Roman și d-nei dr. Eugenia Zaharia pentru sprijinul acordat în timpul elaborării acestui volum și directorului Muzeului Județean de Istorie din Brașov, d-lui Radu Șerbănescu, care ne-a făcut generoasa ofertă, de a publica această carte. Un cuvânt de caldă mulțumire se cuvine a adresa dr. Cristian Schuster pentru traduceri făcute din limba germană, dr. Florea Costea pentru îngrijirea manuscrisului ca și tuturor colegilor care și-au dat consimțământul pentru publicarea scrisorilor lor.

Zsolt Székely

FOREWORD
SZÉKELY ZOLTÁN
(1912 – 2000)

Székely Zoltán was custodian and co-worker of the museum for 63 years, more than half of the history of the Székely National Museum, which not far celebrated its 125 years' anniversary of existence. He was director of the museum for 43 years. He became archaeologist after classical and historical studies and left us over a great heritage of his work even if we consider only his results in this domain. Out of his activity in the period between 1937-1990 we can not only mention the research work on the Neolithic from Ariuşd-Olteni and Leţ-Varheghiu, but also the identification of the Ciomortan-group and Zăbala Culture, connected to the copper from Bălan, or the necropolis from Pir, both from the Bronze Age, the Dacian La Tene from Zetea, the Roman camps from Comolău, Inlăceni, Olteni and Boroşneu Mare, the German graves from Valea Strâmbă and Rugăneşti, the Hungarian necropolis from Zăbala and Peteni from the Arpadian-Age.

After the fall of the communism he left the museum over an institution rich in buildings, collections, co-workers and publications. He remains in our memory.

The first part of this book contains some unpublished manuscript of Sz. Z. and the second one contains 301 letters from 62 well known archaeological personalities.

SZÉKELY ZOLTÁN
(1912 – 2000)

LUCRĂRI PUBLICATE

1. *A komollói erődített római tábor.* (Castrul roman fortificat de la Comalău), Cluj, 1943, 35 p. + 14 pl., în afară de text.
2. *Ala I. Asturum emléke a Székelyföldön.* (Mărturii ale Ala I Asturum în Secuime), *Erdélyi Múzeum* 49, 1944, p. 485-486.
3. *Adatok a Székelyföld népvándorláskorához.* (Date despre epoca migrațiilor în Secuime), Sf. Gheorghe, 1945, 8 p.
4. *A tekerőpataki népvándorláskori lelet – Der Fund von Tekerőpatak.* (Descoperire din epoca migrațiilor de la Valea Strâmbă), *Folia Arch.*, 5, 1946, p. 95-101.
5. *Bronzkori telep Alsócsernátonban.* (Așezarea din epoca bronzului la Cernatul de Jos), *Erdélyi Múzeum* 51, 1946, p. 76-78.
6. *Jegyzetek Dácia történetéhez* (*Notices sur l'histoire de la Dacie*), Sf. Gheorghe, 1946, 53 p.
7. *A csomafájai római villa újabb oltárköve.* (O nouă piatră de altar a villei de la Ciumăfaia), *Jegyzetek...* 1946, p. 5-8.
8. *Római nyomok Sepsiszentgyörgyön.* (Urme romane la Sf. Gheorghe), *Jegyzetek...*, 1946, p. 9-15.
9. *A kőrispataki nyírtetői vár.* (Cetatea "Nyírtető" de la Valea Crișului), *Jegyzetek...* 1946, p. 18-23.
10. *A háromszéki római erődrendszer.* (Sistemul de fortificație romană din Trei Scaune), *Jegyzetek...*, 1946, p. 24-32.
11. *Újabb régészeti kutatások Énlakán.* (Noi cercetări arheologice la Inlăceni), *Jegyzetek...*, 1946, p. 39-43.
12. *A kisborosnyói La Tène-kori vár. Dácia újabb régészeti irodalmához.* (Cetatea din epoca La Tène de la Boroșneul Mic. Contribuții la noua bibliografie arheologică a Daciei), *Erdélyi Múzeum* 52, 1947, p. 130-133.
13. *Le trésor de Alungeni, département Trei-Scaune. Dacia*, 11-12, 1945-1947 (1948), p. 105-114.
14. *Sepsiszentgyörgy története a középkor végéig.* (Istoria orașului Sf. Gheorghe până la sfârșitul evului mediu) Sf. Gheorghe, 1948, 73 p + 5, pl. în afară de text.
15. *Zetevára. Jelentés a Székely Nemzeti Múzeum 1946. évi ásatásairól* (Cetatea de la Zetea. Raport asupra săpăturilor Muzeului Național Secuiesc din anul 1946), Sf. Gheorghe, 1949, 29 p. + il.
16. *Săpăturile de la Leț – Varheghiu (Trei Scaune).* în *Materiale și cercetări de istorie veche a României*, București 1951, p. 3-20 + XI pl. în afară de text.
17. *Tezaurul dacic de la Șimleul Silvaniei.* în *Materiale și cercetări de istorie veche a României*, București, 1951, p. 43-59 + 7 pl. în afară de text.
18. *Săpăturile din anul 1949 la Bixadul Oltului (Trei Scaune).* în *Materiale și cercetări de istorie veche a României*, București 1951, p. 74-93 + XX . pl. în afară de text.
19. *Cercetări arheologice în comuna Șoroștin.* Din activitatea științifică a Muzeului Mediaș 1, 1953, p. 1-8.

20. *Cercetări arheologice în Regiunea Stalin și Regiunea Mureș-Autonomă Maghiară- Archeologische Forschungen im Gebiete Stalin und in dem Autonomen Ungarischen Gebiet im Jahre 1953 – Régészeti kutatások Sztálin tartomány és a Magyar Autonom Tartomány területén 1953-ban*, Mediaș, 1953. 35 p.
21. *Adatok a dákok késő vaskori műveltségéhez – Contribuții la cultura dacilor în a doua epocă a fierului*, Miercurea Ciuc, 1954, 40 p. + il.
22. *A Csikszentkirályi ezüstkincsek*, (Tezaurul de argint de la Sâncrăieni Ciuc), Miercurea Ciuc, 1955, 23 p.+ il.(în colaborare cu D. Kovács),
23. *Jelentés a Sepsiszentgyörgyi Tartományi Múzeum 1945. és 1953. évek között végzett régészeti kutatásairól - Raport despre cercetările arheologice executate de Muzeul Regional Sf. Gheorghe între anii 1945-1953*. în *Almanah 1879-1954*, Tg. Mureș, 1955, 8-50.
24. *Bronzkori adatok a Magyar Autonom Tartomány területéről - Date referitoare asupra epocii bronzului din Regiunea Autonomă Maghiară*, în *Almanah 1879-1954*, Tg. Mureș, 1955, 51-56,
25. *Noi descoperiri scitice la Lopadea Ungurească. Újabb szkíta leletek Magyarlapádról*, în *Almanah 1879-1954*, Tg. Mureș, 1955, 57-58.
26. *Urmele de înmormântare veche la Covasna – Régi temetkezés nyomai Kovásznán*, în *Almanah*, 1879-1954, Tg. Mureș, 1955, 63-64.,
27. *Contribuții la cronologia epocii bronzului în Transilvania – Contribution à la chronologie de l'âge du bronze en Transsylvanie*, SCIV, 6, 1955, 3-4, p.843-863.
28. Rec.: N. Fettich, *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*. Acta Arch. Hung. 1953, p. 127-178, în SCIV 6, 1955, p. 345-348.
29. *A Csiki Múzeum régészeti kutatásai*. (Cercetările arheologice ale muzeului din Ciuc) *A Csiki Múzeum Közleményei*, Miercurea Ciuc, 1956, p. 72-74.
30. *Tezaurul monetar de la Fotoș și pătrunderea comerciala romană în estul Daciei în sec. I. î.e.n.*, în *Materiale*, 2, 1956, p.645-683, în colaborare cu B. Mitrea.
31. Kovács Ștefan 21. 08. 1880 – 15. 08. 1955, SCIV 7, 1956, 3-4, p.465-467 (Necrolog).
32. *Știri cu privire la unele descoperiri monetare din Transilvania*, SCN, 1, 1957, p. 471-474.
33. *Cercetările și săpăturile de salvare executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe în anul 1955 – Recherches et fouilles de sauvergarde exécutées par le Musée Régional de Sf. Gheorghe*, în *Materiale*, 3, 1957, p. 149-159.
34. *Monede din așezarea romană de la Cristești*. în SCN, 2, 1958, p. 469-474.
35. Rec.: L. Huszár, *Das Münzmaterial in den Funden der Völkerwanderungszeit im mittleren Donaubecken*. Acta Arch. Hung. 1954, p. 61-109, în SCN, 2, 1958, p. 491-492.
36. *Săpături arheologice de la Porumbenii Mici- Les fouilles archéologiques de Porumbenii Mici*. în *Materiale*, 6, 1959, p. 523-530.
37. Rec.: M. Párducz, *Dák leletek Jánosszálláson – Dakische Funde in Jánosszállás*, în MFMÉ 1956, p. 15-30, în SCIV 1959, p. 192-193.
38. *Raport preliminar asupra sondajelor executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe în anul 1956 -*
–*Sondages exécutés en 1956 par le Musée régional de Sfântu Gheorghe*. în *Materiale*, 5, 1959, p. 231-245.

39. *Cercetări arheologice la Sf. Gheorghe, Gémvára-Avasalja (Cetatea Cocorului) – Les fouilles de Sfântu Gheorghe. Gémvára-Avasalja (Cetatea Cocorului).* în *Materiale*, 5, 1959, p. 709-722.
40. *Cercetări arheologice efectuate în Regiunea Autonomă Maghiară – Recherches archéologiques dans la Région Autonome Hongroise.* în *Materiale*, 6, 1959, p. 187-201.
41. *A korai vaskor hatása a dákok anyagi műveltségére* (Influența primei vârste a fierului asupra culturii materiale a dacilor), în *Arch. Ért.*, 86, Budapesta, 1959 p.61-62.
42. *Mormântul scitic de la Sf. Gheorghe – La tombe schythique de Sfântu Gheorghe*, în *SCIV*, 11, 1960, 2, p.273-281.
43. *Adatok az erdélyi szkítakori leletek kérdéséhez*, (Date despre problema descoperirilor scitice din Transilvania), în *Arch. Ért.* 87, 1960, p. 42-46.
44. *Noi descoperiri monetare de pe teritoriul Regiunii Autonome Maghiare*, în *SCN*, 3, 1960, p. 555- 558.
45. Rec.: A. Kerényi, *A dunántúli barbár pénzeink egyik csoportja*. *Num. Közl.* 1953-54, în *SCN*, 3, 1960, p. 598.
46. Rec.: A. Kerényi, *Magyarországi szarmata pénzek*. *Num. Közl.* 1955-56, în *SCN*, 3, 1960, p.598-599.
47. Rec.: M. Párducz /J. Korek, *Eine Siedlung aus der Kaiserzeit in Ózd*. *Acta Arch. Hung.* 10, 1959, 159-194, în: *Dacia*, 4, 1960, p. 593-595.
48. *Sfântul Gheorghe. Ritrovamenti dell'età del ferro nel 1958*. în *Fasti Arch.* 1960, 366-367.
49. *Săpăturile executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe – Les fouilles exécutées par le Musée Régional de Sfântu Gheorghe*, în *Materiale*, 7, 1961, p. 179-190.
50. *Die Cerniachov-Sântana de Mureș Kultur im Gebiete der Ungarischen Autonomen Region der RVR. im 4 Jahrhundert u. Ztr. Bericht über den V. Internationalen Kongress für Vor – und Frühgeschichte Hamburg vom 24. Bis 30. August 1958*. Berlin, 1961, p. 799-804.
51. *Olteni near Sfântu Gheorghe. Intorno a un castro romano*, în *Fasti Arch.* 1962, p.385.
52. *Sărățeni. Il castro romano*. în *Fasti Arch.* 1962, p. 387.
53. *Săpăturile arheologice de la Porumbenii Mici – Les fouilles archéologiques de Porumbenii Mici*, în *Materiale*, 8, 1962, p. 11-33.
54. *Sondajele executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe – Les sondages faits par le Musée Régional de Sf. Gheorghe*, în *Materiale*, 8, 1962, p. 325-340.
55. *Săpăturile de la Porumbenii Mici – Les fouilles de Porumbenii Mici*, în: *Materiale*, 8, 1962, p. 633- 641, (în colaborare cu : K. Horedt și Șt. Molnár).
56. *Contribuții la cultura slavă în sec. 7-8. în sud-estul Transilvaniei – Contribution à la connaissance de la civilisation slave aux 7e- 8e siècles dans le Sud-Est de la Transsylvanie*. în *SCIV* 13, 1962, p. 47-58.
57. *Ghindari. Fortezza dacica sulla riva sinistra della Târnava Mică*. în *Fasti Arch.* 1963, p. 407.
58. *Peteni, "Tresoro" dacico die oggetti d'argento*. în *Fasti Arch.* 1963, p. 411.
59. *Racu. Fortezza dacica del I. sec. Prima dell'e.n. Sălaşuri. Abitato dacico*. în *Fasti Arch.* 1963, p.413.
60. *Materiale epigrafice din estul Transilvaniei – Matériaux épigraphiques de la Transylvanie orientale*. în *SCIV*, 14, 1963, p. 163-166.
61. *Nádoby pražkého typu na slovanských sídliskách v. Sedmo hradsku – Gefässe des Prager Typs in slawischen Siedlungen in Siebenbürgen*. în *Arch. Rozhl.* 15, 1963, p. 346-348.

62. *Descoperiri din neoliticul târziu în aşezarea de la Reci – Découvertes néolithiques tardives dans l'établissement de Reci.* în SCIV, 15, 1964, 1, p. 121-136; 287-288.
63. *Contribution à l'étude du développement du Néolithique dans la Transylvanie sud-orientale.* Atti del VI. Congresso Internazionale delle Scienze Preistoriche e Protohistoriche, Roma, 1965, p.70-75.
64. *Contribuții la dezvoltarea culturii Noua în sud-estul Transilvaniei – Beiträge zur Entwicklung der Nouakultur in Südost-Siebenbürgen.* în Stud. Com. Sibiu, 12. 1965, p. 21-34.
65. *Noi tezaure dacice descoperite în sud-estul Transilvaniei – Nouveaux trésors daces découvertes dans le sud-est de la Transylvanie.* în SCIV, 16, 1965, p. 51-66.
66. *Un vas de lemn din inventarul unui fierar (secolul al XV-lea),* în Studii și Cercetări de Etnografie și Artă Populară, Muzeul de Artă Populară al RSR, București, 1965, p.327.
67. *Beiträge zur Kenntnis der Frühhallstattzeit und zum Gebrauch des Eisens in Rumänien.* în Dacia, 10, 1966, p. 209-219.
68. *Cimitirul din epoca bronzului de la Pir (r. Satu Mare, reg. Maramureș) – Cimetière de l'âge du bronze de Pir.* în SCIV, 17, 1966, p. 125-135.
69. *Așezări din prima vârstă a fierului în sud-estul Transilvaniei,* Sf. Gheorghe, 1966, 61 p.
70. *Săpăturile executate de Muzeul regional din Sf. Gheorghe.* în Materiale, 7, 1967, p. 179-190.
71. *Contribuții la studiul culturii precucuteni în valea Oltului – Beiträge zum Studium der Vorcucuteni-Kultur im Alttal.* în Culegere de Studii și Cercetări, Brașov 1, 1967, p. 75-87. (CUMIDAVA).
72. *Noi descoperiri de unelte de aramă și de bronz din Transilvania – Nouvelles découvertes d'outils en cuivre et en bronze en Transylvanie.* în SCIV, 18, 1967, 327-332.
73. *Descoperiri epigrafice și arheologice pe granița de est a Daciei romane – Découvertes épigraphiques et archéologiques à la frontière orientale de la Dacie romaine.* în Arh. Mold, 5, 1967, p.133-143.
74. *Dăinuirea daco-romană în sud-estul Transilvaniei în sec. IV-X, e. n. .* în „Astra”, 2, 1967, nr. 3.
75. *Târgul Secuiesc, vechi centru de olari,* în „Astra”, 2, 1967, nr. 8.
76. *Rec. : M. Párducz, Die ethnischen Probleme der Hunnenzeit in Ungarn,* Budapest 1963, în: Culegere de Studii și Cercetări, Brașov 1, 1967, 283-286.
77. *Contribuții la problema începutului epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei – Contribution au problème du commencement de l'âge du bronze dans le S-E de la Transylvanie,* în SCIV, 19, 1968, 3, p.423-428.
78. *Un tezaur monetar din sec. al XVI-lea găsit la Satu Mare.* în SCN, 4, 1968, 241-246.
79. *Un tezaur de monede republicane romane găsite la Sf. Gheorghe (jud. Covasna) – Monnaies républicaines romaines à Sf. Gheorghe, département de Covasna.* în SCN, 4, 1968, 363-372.
80. *Noi descoperiri monetare în estul Transilvaniei.* în SCN, 4, 1968, 455-456.
81. *Tezaurul monetar de la Dedrad,* în SCN, 4, 1968, p.459-463.
82. *Contribuții la problema aşezărilor și cetăților dacice din sud-estul Transilvaniei.* în Cumidava, 3, 1969, 90-108,
83. *Monumente arhitectonice ale orașului Sf. Gheorghe.* Muzeul Sf. Gheorghe, 3-14, 1969, 35 figuri (în colaborare cu N.Varga).
84. *Materiale ale culturii Sântana de Mureș din sud-estul Transilvaniei (cu rezumat în lb. germană și maghiară),* în Aluta, 1, 1969, p. 7-90 +24 pl.+ hărți și planuri.

85. *Contribuții la cunoașterea culturii Boian în sud-estul Transilvaniei – Beiträge zur Kenntnis der Boian-Kultur im südöstlichen Siebenbürgen.* în *Mem. Ant.* , 2, 1970, 19-30.
86. *Contribuții la cunoașterea prelucrării metalelor la începutul epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei – Contribution à la connaissance du traitement des métaux au début de l'âge du bronze au Sud-Est de la Transylvanie,* în *SCIV*, 21, 1970, 201-208.
87. *Depozitul de obiecte de bronz de la Miercurea Ciuc – Le dépôt d'objets en bronze de Miercurea Ciuc,* în *SCIV*, 21, 1970, 473-479.
88. *Die frühesten slavischen Siedlungen in Siebenbürgen,* în *Slavia Antiqua*, 18, 1970, p.125-136.
89. *Novelles données sur la chronologie de l'âge du fer (époque de Hallstatt) en Transylvanie (R.S. de Roumanie)*, în *Actes du VIIe Congres International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques*, 1, Praga, 1970, p.735-738.
90. *Cultura Ciomortan*, în *Aluta*, 2, 1970, p.71-76 +15 fig. în afară de text.
91. *Contribuții la cunoașterea culturii Boian în sud-estul Transilvaniei*, în *MemAntiq*, 2, 1970, p.19-23.
92. *Villa rustica romană de la Ciomafaia*, în *StComSibiu*, 15, 1970, p.156-184.
93. *Noi descoperiri monetare grecești în județul Covasna*, în *SCN*, 5, 1971, p.361.
94. *Slaves anciens dans le sud-est de la Transylvanie*, în *Balcano-Slavica*, 1, 1971, p.55-57.
95. *Unele probleme ale cercetărilor epocii feudale timpurii în sud-estul Transilvaniei (sec.X-XIII.). A kezdeti hűbérkor kutatásának néhány kérdése Erdély délkeleti részében (X-XIII. sz.), (rezumat în lb. germană),* în *Aluta*, 3, 1971, p.141-165.
96. *Câteva figurine interesante din România. Einige interessante Figurinen aus Rumänien.* în *Apulum*, 9, 1971, 129-138.
97. *Meșteșugul de turtă dulce și formele de turtă dulce ca obiect de artă populară la secuii din Transilvania*, în *Cibinium*, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1971, p.263-274.
98. *Contribution à la connaissance du développement de la civilisation Wietenberg, Dacia, N. S.* , 15, 1971, 307-317.
99. *Elements byzantins dans la civilisation materielle des VIe – VIIIe siècles dans le sud-est de la Transylvanie,* în *Dacia, N.S.*, 15, 1971, p.353-358.
100. *Contribuții la cunoașterea epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei*, în *SCIV*, 22, 1971, 3.387-400.
101. *Slavii și populația băștinașă în sud-estul Transilvaniei, A szlávok és az őslakosság dél-kelet Erdélyben – Les Slaves et la population autochtone dans le sud-est de la Transylvanie.* în *Aluta*, 3, 1971, 129-139.
102. *Tezaurul monetar de la Căpeni (jud. Covasna)*, în *SCN*, 5, 1971, 393-396.
103. *L'aspect de la culture matérielle de VIIIe – Xe siècles dans le sud-est de la Transylvanie,* în *Les questions fondamentales du peuplement du Bassin des Carpathes du VIIIe au Xe siècles. Conference Internationale 1971a Szeged, Szeged, 1972, p.125-128.*
104. *Cetatea dacică de la Covasna*, în *SCIV*, 23, 1972, 2, 201-241.
105. *Import cucutenian în aria culturii Ariușd.* în *StudCom.* Sf. Gheorghe, 1973, 37-43.
106. *Așezarea de la Vârful cu Stejar (Miercurea Ciuc, jud. Harghita) și la Piatra de Veghe (Sf. Gheorghe, jud. Covasna), (rezumat în lb. maghiară și franceză),* în *Stud.Com.* Sf. Gheorghe, 1973, 125-151.
107. *Ion Nestor 1905-1974.* în *Studii.Com.* Sf. Gheorghe 1973, 237-238.
108. *Problema ceramicii dacice ștampilate în sud-estul Transilvaniei*, în *Cumidava*, 7, 1973, 7-10 + 1 pl. în afară de text.
109. *Vase grecești și imitații de la Cernat și Poian*, în *SCIV*, 24, 1973, 3, 527-531.

110. *Korai középkori temetők Délkelet Erdélyben* (Cimitire prefeudale din sud-estul Transilvaniei), în *Korunk Évkönyve*, 1973, Cluj, p.219-228.
111. *Săpăturile executate de Muzeul din Sf. Gheorghe (1959-1966)*, în *Materiale*, 9, 1973, 297-315.
112. *Săpăturile executate de Muzeul din Sf. Gheorghe (1967-1970) – Les fouilles entreprises par le Musées de Sf. Gheorghe pendant les années 1967-1970*. în *Materiale*, 10, 1973, 219-224.
113. *A rugonfalvi népvándorláskori sírok* (Morminte din epoca migrației de la Rugănești), în *StCom Miercurea Ciuc*, 1974, 147-163.
114. *Ceramica dacică de la Filiași*, în *Cumidava*, 8, 1974-1975, 29-31.
115. *Arheologie și etnografie*, în *Aluta*, 6-7, 1974-1975, 7-10.
116. *Așezări din sec. VI-IX e. n. în sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, 6-7, 1974-1975, 35-49 + 10 pl. în afară de text.
117. *Contribuții la problema stabilirii secuilor în sud-estul Transilvaniei*, în *Crisia*, 4, 1974, 89-95.
118. *Sud-estul Transilvaniei în sec. VI-XIII*, în *Aluta*, 6-7, 1974-1975, p. 57-61.
119. *Adatok Gál Sándor és Gál József 1848-1849 – es forradalmi tevékenységéhez* (Date cu privire la activitatea revoluționară a lui Gál Sándor și Gál József în anii 1848 – 1849), în *Aluta*, 6 – 7, 1974-1975, p.143 – 147 + 3 pl. în afară de text.
120. *Noi descoperiri din epoca romană din sud-estul Transilvaniei*, în *SCIVA*, 26, 1975, 3.p.343-351.
121. *Așezarea prefeudală de la Sălașuri (comuna Vețca, jud. Mureș) – Die frühfeudale Siedlung von Sălașuri (Gemeinde Vețca, Kreis Mureș)*. în *Marisia*, 5, 1975, 71-80 +10 pl. în afară de text.
122. *Nouvelles données sur l'âge du bronze dans la partie Sud-Ouest (Est) de la Transylvanie*. în *IX. CISPP Nice 1976 Résumés*, 480.
123. *O veche descoperire monetară din județul Covasna*, în *SCN*, 6, 1975, 277-278.
124. *Monede dacice din colecția Muzeului din Sf. Gheorghe*, în *SCN*, 6, 1975, 175-176.
125. *Noi descoperiri din epoca romană din sud-estul Transilvaniei - Nouvelles découvertes de l'époque romaine au Sud-Est de la Transylvanie*, în *SCIVA*, 26, 1975, 3. 343-351.
126. *Un vas de bronz găsit în județul Covasna – Un vas en bronze trouvé dans le département de Covasna*, în *SCIVA*. 27, 1976, 2, 267-268.
127. *Nouvelles données sur la culture géto-dace du sud-est de la Transylvanie*, în *Thraco-Dacica*, Recueil d'études à l'occasion du IIe Congrès International de Thracologie, București, 1976, 231-340.
128. *Așezarea prefeudală de la Bezid – Die vorfeudale Ansiedlung von Bezid (Kreis Mureș)*, în *Marisia*, 6, 1976, p. 117-123.
129. *Contribuții la dezvoltarea culturii Ariușd*, în *Aluta*, 8-9, 1976-1977, (1978), 11-18.
130. *Contribuții la problema fortificațiilor și formelor de locuire din sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, 8-9, 1976-1977, (1978) p. 52-75 + 32 pl. în afară de text.
131. *Contribuții privind epoca bronzului în sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, 8-9, 1976-1977, (1978), 25-36 + 4 fig. în afară de text.
132. *Cultura mormintelor tumulare în sud-estul Transilvaniei – La culture des tombes tumulaires dans le sud-est de la Transylvanie*, în *SCIVA*, 28, 1977, 1, p. 125-126.
133. *Ceramica dacică de la Filiaș – Die dakische Keramik von Filiaș (Kreis Harghita)*. în *Cumidava*, 8, 1974-75 (1977), 29-32.
134. *Castrul roman de la Olteni – Az oltszemi római tábor – Le camp romain d'Olteni*, în *Aluta*, 10-11, 1978-1979, (1980), 55-75.
135. *Noi descoperiri epigrafice de la Inlăceni*, în *SCIVA*, 29, 1978, 3, 441-443.

136. *Date privitoare la stratificarea socială la secui în sec. XVI-XVII*, în *Aluta*, 10-11, 1978-1979, (1980) p.105-114.
137. *Butonul de os de la Târgu Secuiesc*, în *SCIVA*, 29, 1978, 2, p.189-290.
138. *Răscoala secuilor din 1595-1596* (în colaborare cu P. Binder), București; 1978. p. 142-143.
139. *Cuptoare de ars oale din așezarea neolitică de la Ariușd*. în *Materiale*, 13, 1979. 55-57 (în colaborare cu B. Bartók).
140. *Așezarea din epoca bronzului de la Peteni*. în *Materiale*, 13, 1979, 71-72, (în colaborare cu Zs. Székely).
141. *Cetatea dacică din valea Cașinului*. în *Cumidava*, Brașov, 1979-1980, p. 23-34.
142. *Székely felkelés* (Date noi despre răscoalele secuiești din secolul al XVI-lea și ecoul lor în rândul populației românești și săsești din Transilvania), București, 1979, 88-89.
143. *Cetăți din epoca bronzului în județul Covasna*. în *Aluta*, 12-13, 1980-1981, p. 21-31.
144. *Contribuții la studiul prelucrării fierului la dacii din sud-estul Transilvaniei – Latèneiliche Scmelzofen aus Doboșeni und Herculan, Kreis Covasna*. în *Aluta*, 12-13, 1980-1981, 31-36.
145. *Sistemul de fortificare la așezarea neolitică de la Tyiszk și la cetatea feudală Csókás în satul Ariușd (jud. Covasna) – Az erődsi Tyiszen és a Csókáson lévő neolitikus és középkori erődítések*. în *Aluta*, 12-13, 1980-1981, 39-49.
146. *Tezaurul monetar de la Hilib, jud. Covasna – Le dépôt de Hilib, dép. De Covasna*. în *Cercet. Num.*, 3, 1980, p. 3-10.
147. *Ásatások a lemhényi (Kovászna megye) és a csíkrákosi (Hargita megye) várban, (Săpături arheologice la cetăți de la Lemnia (jud. Covasna) și Racu (jud. Harghita) – Archäologischen Grabungen in der Burg bei Lemnia (Kreis Covasna) und in der Burg bei Racu (Kreis Harghita)*. în *Acta Hargitensia*, Miercurea Ciuc, 1, 1980, 39-48.
148. *Les Daces et les Romains aux Ier-IVes siècles dans le Sud-Est de la Transylvanie. Actes du Ier Congrès International de Thracologie, (Bucarest, 4 – 10 septembre 1976)*. București, 1980, p.359-361.
149. *Contribuții privind legăturile populației dacice din curbura Carpaților Orientali cu regiunile de lângă Marea Neagră*. în *Symposia Thracologica*, 7, 1990, 310-311.
150. *Contribuția arheologiei la cunoașterea evoluției civilizației geto-dace în interiorul arcului carpatic și legăturile cu regiunile extracarpatiche*. în *RevMuzMon*, 4-5, 1980, p.42-50.
151. *Múzeumok*. în *A romániai magyar nemzetiség* (red. S. Koppándi), București 1981. 358-366.
152. *Dacii în sud-estul Transilvaniei – The Dacians in the South-East of Transylvania*. Muzeul Național București 6, 1982, 67-73.
153. *Cultura Tisa în valea Târnavei*. (rezumat în lb. engleză). în *Aluta*, 14-15, 1983, 27-31.
154. *Așezarea din epoca bronzului de la Sânzieni (jud. Covasna)*, (rezumat în lb. maghiară și engleză). în *Aluta*, 14-15, 1983, 43-49.
155. *Cercetări arheologice la Porumbenii Mici (jud. Harghita)*, partea I. *Așezarea de cultura Wietenberg*. în *Aluta*, 16, 1984, 15-18.
156. *Obiecte de bronz din epoca romană în colecția Muzeului din Sf. Gheorghe*, (rezumat în lb. engleză și maghiară). în *Aluta*, 16, 1984. 29-31.
157. *Contribuții la dezvoltarea culturii materiale a tracilor în epoca bronzului în sud-estul Transilvaniei*. în *Symposia Thracologica*, 2, 1984, 8.
158. *Raport asupra săpăturilor noi de la Ariușd (jud. Covasna), 1968-1985*. în *Aluta*, 17-18, 1985-1986, 101-114 (în colaborare cu E. Zaharia).
159. *Tipare de artă populară găsite la Cernat (jud. Covasna) și Soveja (jud. Vrancea)*. în *Aluta*, 17-18, 1985-1986, 247-249.

160. *Considerații privind dezvoltarea culturii Wietenberg în sud-estul Transilvaniei.* în *Aluta*, 17-18, 1985-1986, p.153-165 + 21 pl. și fig.
161. *Pecinegii în sud-estul Transilvaniei.* în *Aluta*, 17-18, 1985-1986, 189-197.
162. *Cimitirul și biserica datând din feudalismul timpuriu de la Chilieni (oraș Sf. Gheorghe, jud. Covasna – Early medieval cemetery and church from Chilieni (town Sf. Gheorghe, Covasna Country)).* în *Materiale*, 1986, p. 215-224.
163. *Contribuții la procesul de formare a tracilor (sfârșitul epocii bronzului și începutul epocii fierului) în sud-estul Transilvaniei.* în *Symposia Thracologica*, 4, 1986, 53-54, (în colaborare cu Zs. Székely).
164. *O descoperire monetară la Arcuș (jud. Covasna) – Une découverte monétaire à Arcuș (dép. De Covasna).* în *Thraco-Dacica*, 7, 1986, 144-145.
165. *Sud-estul Transilvaniei în secolele IV-XIV.* în *Symposia Thracologica*, 5, 1987, 137-138.
166. *La position d'Ariuşd dans la cadre dela civilisation Cucuteni. La civilisation de Cucuteni en contexte européennes.* în *Session scientifique Iași-Piatra Neamț 1984*, Iași, 1987, p. 15-19.
167. *Așezări din secolele VII-VIII în bazinul superior al Târnavei Mari.* în *SCIVA*, 39, 1988, 2, p.169 – 198 + 2 fig. în text.
168. *Formele de așezare ale dacilor în sud-estul Transilvaniei,* în *Symposia Thracologica*, 6, 1988, 97.
169. *Contribuții privind legăturile populației dacice din curbura Carpaților Orientali cu regiunile de lângă Marea Neagră.* în *Symposia Thracologica*, 7, 1989, 310.
170. *Necropola medievală de la Peteni (com. Zăbala),* în *SCIVA*, 1, T. 41, 1990, p. 87-110.
171. *Ritul magico- religios în așezare culturii Coțofeni de la Turia,* în *Symposia Thracologica*, 8, 1990, 95-96.
172. *Kora középkori települések a Székelyföldön (XI-XIV. század).* în *Veszprémi Történelmi Tár*, Veszprém, 1990, 3-19.
173. *Așezări din secolele VI-XI. p.Ch. în bazinul Oltului Superior,* în *SCIVA*, T.43., 3, București, 1992, 245-306.
174. *Tipurile și tehnica de construcție a locuințelor neolitice din așezările de la Turia (jud. Covasna),* în *Marisia*, XV-XXII, 1985-1992, Târgu Mureș, 1992, 121-128.
175. *Cercetări arheologice la Porumbenii Mici, județul Harghita,* în *Marisia*, XV-XXII, 1985-1992, Târgu Mureș, 1992.
176. *Castrul roman de la Olteni. Noi rezultate ale cercetărilor de teren din anii 1987-88 – Le camp romain d'Olteni. Nouveaux résultats des recherches en terrain des années 1987-1988,* în *Arheologia Moldovei*, 16, București, 1993, 279-282.
177. *Az oltszemi (Olteni) római tábor (Háromszék – Kovászna megye) 1987 – 88. évi ásatások – Le camp romain d'Olteni (dép. Covasna) Nouvelles fouilles et nouveaux résultats.* în *Communicationes Archaeologicae Hungariae*, Budapesta, 1993, 47-55.
178. *A zabolai (Zăbala - România) kora középkori temető.* în *A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei*, 19-20, 1993-1994, Veszprém, 1994, 277-303.
179. *Vestigiile unui cuptor de topit minereu de fier din secolul al IV-lea d.Ch. de la Sfântu Gheorghe – Chilieni.* în *Acta Musei Napocensis*, 34, I., Cluj - Napoca, 1994, p.299-305.
180. *Sfârșitul neoliticului timpuriu în sud-estul Transilvaniei,* în *Cumidava*, XV-XIX, Muzeul de Istorie Brașov, 1990-1994, 5-12, (în colaborare cu Gh. Lazarovici).
181. *Noi descoperiri dacice la Turia (jud. Covasna),* în *Cumidava*, XV – XIX, Muzeul de Istorie Brașov 1990 – 1994, p.13– 17.
182. *Sur le problème des seaux d'argile (dolia) daciques dans le Sud-Est de la Transylvanie.* în *Relations Thraco-Illyro-Helléniques Actes du XIXe Symposium*

- National de Thracologie*, Băile Herculane 14-19 septembre 1992, București 1994, 284-285.
183. *Két székely lófő levél (XVI-XVII. sz.) és egy nemesítési levél hátlapjára 1849-ben írt feljegyzéssel kapcsolatos megjegyzések*, în *Turul*, vol. 67., 1995.nr.1-2. , Budapest, MCMLCV, 41-45.
 184. *Cultura Criș în lumina săpăturilor de la Turia (j. Covașna)*, în *Acta* – 1995, Sf. Gheorghe, 1996, 105-114.
 185. *Repertoriul arheologic al județului Alba*, Bibliotheca Musei Apulensis II, Alba Iulia, 1995, (coautor).
 186. *Adatok Kovászna (Háromszék) megye római és népvándorlás korához*, în *Acta* – 1995, Sf. Gheorghe, 1996, 119-132.
 187. *O descoperire dacică în pasul Oituz*. în *Cumidava*, XX, Brașov, 1996, 65-71.
 188. *Az árkosi éremlelet*. în *Acta* – 1996, I, Sf. Gheorghe, 1997, 107-122.
 189. *Árpád-kori rovasjelek a Székelyföldről*. în *Acta* – 1996, I, Sf. Gheorghe, 1997, 171-174.
 190. *Sud-estul Transilvaniei sub stăpânire romană*, în *Angustia*, I, (1996), 89-92.
 191. *Denumirea locului Tyiszk la așezarea neolitică de la Ariușd (jud. Covașna)*. în *Angustia*, 2, 1997, 37-38.
 192. *In memoriam directorului doctor docent Octavian Floca*. în *Sargeția*, 35, I, 1995–1996, p.27–31.
 193. *Plastica și arta decorativă a neoliticului din sud-estul Transilvaniei*, în *Sargeția*, XXV/1, 1995–1996, 69-79.
 194. *Egy római figurális bronztárgy Énlakáról*. în *Acta* – 1997, I, Sf. Gheorghe, 1998, 179-182.
 195. *Dr. Molnár István (1910-1997)*, necrolog, în *Acta* – 1997, II, Sf. Gheorghe, 1998, 9-10.
 196. *Balykó Elek tiindéres utazásai*. în *Acta* – 1997, II, Sf. Gheorghe, 1998, 97-112, (în colaborare cu A. Lénárt).
 197. *Reședințe voievodale în sud-estul Transilvaniei*. în *Angustia*, 3, Sf. Gheorghe, 1998, 361-363.
 198. *Repertoriul arheologic al județului Covașna* (MCR-MNIT-IAIA Cluj-Napoca, Seria Monografii Arheologice I.), (coautor), Sf. Gheorghe, 1998.
 199. *Goten und Gepiden im Olt-Tal*. în *Transilvanica, Archäologische Untersuchungen zur Älteren Geschichte des Südöstlichen Mittel-Europa, Gedenkschrift für Kurt Horedt*, Internationale Archäologie, Studia honoraria – Band 7, Verlag Marie LEIDORF GmbH, Rahden/Westf. , 1999, 303-307.
 200. *Așezarea culturii Schneckenberg de la Ariușd, jud. Covașna*. în *Angustia*, 4, Sf. Gheorghe, 1999, 9-12.
 201. *Săpături în așezarea neolitică de la Ariușd în anii 1977-1978*. în *Acta*, 1998/I, Sf. Gheorghe, 1999, 115-122.
 202. *Egy ismeretlen bronzkori erődítmény Kovászna megyéből*. în *Acta*, 1998/I, Sf. Gheorghe, 1999, 157-160.
 203. *Mikor és kiktől foglalták el a honfoglaló magyarok a Székelyföldet?* în *Turán*, 2, Budapest, 1999, 73-75.
 204. *Unelte agricole în colecția Muzeului Național Secuiesc din Sfântu Gheorghe – Földműveléssel kapcsolatos eszközök a Székely Nemzeti Múzeum gyűjteményében – Land-processing Means in the Collection of the Székely National Museum*. în *Acta*, 1999/I, Sf. Gheorghe, 2000, p. 119 – 124.

205. *Árpád-kori nyílhegyek Kovászna megyében - Vârful de săgeată din perioada arpadiană pe teritoriul j. Covasna – Arrow-points from the Arpadian Period in Covasna County.* în *Acta*, 1999/I, Sf. Gheorghe, 2000, p.241 – 246.
206. *Goții și gepizii în Valea Oltului.* în *Cumidava*, XXII-XXIV, Brașov, 1998-2000, 23-28, (cu rezumat în lb. franceză).
207. *Cultura Noua în v. Oltului și a Târnavei.* în *Angustia*, 5, Sf. Gheorghe, 2001, 177-192.
208. *A petőfalvi (Székelypetőfalva/Peteni, România) korai középkori temető, Das Mittelalterliche Gräberfeld von Petőfalva (Székelypetőfalva/Peteni, Komitat Covasna, Rumänien).* în *Tisicum*, XII, Szolnok, 2001, 197-220, (cu rezumat în lb. germană).
209. *A Székely Nemzeti Múzeumtól a Kovászna Megyei Múzeumig,* în *Acta*, 2000/II, Sf. Gheorghe, 2001.
210. *Korai középkori temetők Délkelet-Erdélyben,* în: *Évek az ezerszázból Kortárs erdélyi történészek.* Erdély Kövei 12., Erdélyi Könyvegylet, Stockholm, 2002, 41-53.
211. Székely Zoltán válogatott tanulmányai, Szolnok, 2003, 376 p.
212. *Árpád-kori rovájszelek a Székelyföldről .* în *Eleink – Magyar Őstörténet*, 2005. IV. 2. p. 31-34.

*

I. MANUSCRISE INEDITE

Date noi privind componența etnică a trupelor din castrele romane din sud-estul Transilvaniei[†]

În urma cercetărilor făcute în ultimii ani de către Muzeul din Sf. Gheorghe în sud-estul Transilvaniei, au fost depistate printre altele și vestigiile perioadei stăpânirii romane în această regiune. Cercetătorii români și străini, care s-au ocupat cu istoria Daciei sub dominația romană, au avut de rezolvat mai multe probleme legate de istoria acestui colț al Daciei din timpul stăpânirii romane.

În primul rând, o problemă de rezolvat a fost de a stabili data cuceririi și abandonării a acestei regiuni de către armata romană. Pe urmă, în afară de deja cunoscutul castru roman de la Brețcu, localizarea punctelor unde au fost construite castrele presupuse (Olteni, Boroșneul Mare). O altă problemă a fost de a stabili unitățile militare care au staționat în aceste lagăre, care nu au fost cunoscute și cercetate și la dispoziția cercetătorilor au stat numai informații nesigure din literatură. Mult a fost discutată și apartenența acestei regiuni în cadrul Daciei după cel de al doilea război daco-roman.

La rezolvarea acestor probleme și Muzeul din Sf. Gheorghe a adus o contribuție importantă prin săpăturile lui întreprinse în această regiune. În următoarele rânduri dăm pe scurt rezultatele obținute privind aceste obiective pe baza săpăturilor făcute în următoarele castre romane: Comolău¹, Boroșneul Mare², Brețcu³, Olteni⁴, (jud. Covasna), Inlăceni⁵ și Sărățeni⁶ (jud. Harghita și Mureș).

O monedă de bronz a împăratului Traian, găsită la Olteni, care nu a fost uzată (sestertius, Anne S. Robertson, *Roman Imperial Coins*, Oxford, 1971, II. 375. 15. An: 112-117)⁷, precum și o inscripție la baza unui monument al împăratului Aelius Hadrianus probabil din anul 118 p. Chr.⁸, dovedesc faptul că regiunea aceasta a fost cucerită de Traian în cursul celui de al doilea război daco-roman. Tot în timpul domniei lui Traian au fost construite

[†] Comunicare prezentată la 29 oct. 1997 la Muzeul Național de Istorie, București

castrele din piatră mai sus înșirate și linia de apărare (limes) formată din lagăre militare și turnuri de pază. Un astfel de turn de pază – burgus – a fost descoperit în Pasul Oituzului⁹.

Abandonarea acestei regiuni de către armata romană a avut loc la mijlocul secolului al II-lea, sub domnia împăratului Gallienus. Acest fapt este dovedit de monedele împăratului Philippus I (Pater Arab, 244-269), ultimele găsite în castrele incendiate de la Comolău¹⁰ și Inlăceni¹¹.

La începutul secolului al XX-lea au fost făcute sondaje la Comolău¹² și o săpătură de amploare la Brețcu¹³, care au adus noi informații. Cercetările au fost continuate în mod sistematic după cel de al doilea război mondial. La Comolău s-a constatat prezența trupei *Cohors I Hispanorum veterana quingenaria equitata*¹⁴.

La Boroșneul Mare a fost găsit locul castrului - necunoscut mai înainte - pe un platou mic din mijlocul comunei și au fost atestate următoarele unități militare : 1. *Ala I Gallorum*, 2. *Cohors I Bracaraugustanorum*, 3. *Cohors III Gallorum*, 4. *Ala Palmyrenorum*. Pe monumentul sus amintit figura și numele unității militare, *Ala I Latobicorum*¹⁵.

Castrul de la Brețcu a fost cercetat în două campanii de săpături, prima în anul 1926¹⁶ iar a doua în anul 1950, executată de un colectiv, din care a făcut parte și cel care semnează aceste rânduri¹⁷. Săpăturile au confirmat prezența unităților militare deja cunoscute mai înainte (*Cohors I Hispanorum* și *Cohors I Bracaraugustanorum*¹⁸). Mai târziu a fost descoperit de către Muzeul din Sf. Gheorghe la Pasul Oituzului un turn de pază, la care au fost găsite cărămizile șampilate ale unităților militare care au avut garnizoana la Brețcu¹⁹.

Locul castrului roman de la Olteni a fost stabilit deja în anul 1942²⁰ și cu ocazia sondajelor de verificare din anii 1947²¹ și 1949²². Săpături sistematice au fost executate în anii 1968-70²³ și reluate în anii 1987-88²⁴. Numele unității care a construit castrul este discutabil, deoarece cărămizile șampilate descoperite conțineau următoarele litere: C IIII BE, care dau posibilitate la mai multe dezlegări: *C(ohors) IIII BE(ssorum)*, sau *BE(tavorum)*²⁵.

Pe teritoriul județului Mureș a fost cercetat castrul roman de la Sărățeni,. Locul castrului a fost demult cunoscut din literatura de specialitate, dar nu a fost săpat. În anul 1959 au fost stabilite forma și dimensiunile castrului iar pe baza țiglelor șampilate descoperite și numele unității constructoare: *C(ohors) P(rima) ALP(inorum)*²⁶.

Castrul roman de la Inlăceni se află în județul Harghita și este unul dintre cele mai importante castre aflate la granița răsăriteană a provinciei Dacia Romană. Castrul este situat în afara comunei, pe un teren liber și nivelat pentru agricultură. În anul 1947, locul castrului a fost localizat, s-au stabilit forma și dimensiunile și s-au descoperit, printre altele un monument epigrafic închinat împăratului Caracalla și o monedă de bronz a împăratului Philippus Arabs, printre obiectele mai importante, care au fost recuperate în cursul săpăturilor²⁷. Cercetările au fost reluate în anul 1950 de un colectiv de specialiști. Cărămizile șampilate găsite în cursul acestor campanii aparțin trupelor *Cohors IIII Hispanorum* și *Cohors I Alpinorum*. Un monument epigrafic închinat împăratului Hadrian, din anul 129 p. Chr. de *Cohors VIII Raetorum Civium Romanorum equitata torquata* atestă și prezența acestei unități la Inlăceni²⁸.

În privința originii etnice a militarilor recrutați în efectivele militare ale acestor castre ne dau lămuriri numele corpurilor de trupe păstrate pe cărămizile șampilate, nume care figurează pe monumentele epigrafice și pe alte obiecte care sunt caracteristice pentru o populație, care nu este de origine romană.

Pe baza cărămizilor șampilate se poate constata că majoritatea militarilor, trupele castrelor, sunt din regiunile Hispaniei (Comolău, Boroșneul Mare, Brețcu, Inlăceni), din regiunile locuite de populații germanice și celtice (Boroșneul Mare, Inlăceni și Sărățeni). Se pare, că la Olteni a avut garnizoana o trupă de origine tracă (Bessi). Numai la Boroșneul Mare este atestată o trupă de origine orientală (*Ala Palmyrenorum*).

Monumentele epigrafice, cu excepția castrelor de la Boroșneul Mare, Sărățeni și Inlăceni, lipănesc deocamdată din această regiune. La Olteni s-a păstrat numai un singur nume pe o placă de lădiță, Titus Maximus Candidus, care se pare că este originar roman²⁹.

La Sărățeni, în cursul săpăturilor din anul 1959, nu au fost găsite monumente cu inscripții, dar mai înainte au fost descoperite câteva fragmente de altare votive³⁰.

Castrul roman de la Inlăceni și împrejurimile lui au furnizat cele mai multe mărturii epigrafice și alte obiecte, printre care este unul de bronz, care arată că în efectivul militar al castrului au fost și alte elemente etnice în afară de cel care a dat numele trupei respective.

Piesa mai sus-menționată este confecționată din două fire de bronz răsucite, cuprinse între două benzi înguste. La un capăt este cuprinsă într-un toc cu dimensiunile de : 0,5 x 0,9 cm, având la mijloc o perforație pentru un ac sau pentru un resort spiralic. La capătul celălalt, banda laterală se lărgeste și cuprinde într-un toc cele două fire răsucite. Tocul, este deschis pe partea de jos, iar pe partea de sus este tăiat orizontal. Pe această piesă, inițial au fost sudate 5 figuri omenesti, busturi, cu turban pe cap, din care numai două s-au păstrat, unul mai mare și unul mai mic. Dimensiunile piesei: lungimea de 9,5 cm, lățimea de 0,7 cm și grosimea de 0,3 cm. (Fig. I.).

În ceea ce privește funcționalitatea ecestei piese, după corpul arcuit ar fi putut fi una vestimentară, o fibulă, dar nu este exclusă nici o altă funcționalitate. Greu de stabilit este forma originală a obiectului, datorită faptului că ambele capete sunt rupte. Corpul arcuit și capetele obiectului pledează pentru o fibulă cu articulație. Asemenea fibule cu articulație sunt cunoscute și din alte provincii ale Imperiului Roman, dar sunt rare în Pannonia³¹. Busturile, reprezentând figuri cu îmbrăcăminte de tip oriental și cu turban, arată că locul lui de fabricație și proprietarul nu aparțineau unei provincii europene a Imperiului Roman.

La problema atribuirii acestui obiect vreunui element etnic ne ajută mărturiile epigrafice descoperite în castru și în așezarea civilă (*canabae*). Unele dintre aceste mărturii denotă pe lângă starea socială și originea etnică a celor care au făcut aceste monumente epigrafice.

De-a lungul secolului al XX-lea au fost descoperite relativ multe monumente epigrafice la Inlăceni. Dintre acestea, cele vechi au fost publicate în *CIL* vol. III³², iar cele găsite ulterior, în diferite publicații de specialitate³³. Din punctul de vedere al problemei originii etnice a efectivului militar din castru, ne furnizează date importante două monumente epigrafice, dintre care unul este închinat de T Aelius Crescentianus, comandantul unității *C IIII Hispanorum*, originar din Numidia (dom(o) Tipasa)³⁴. Celălalt altar votiv este închinat zeului Jupiter de un alt comandant al ecestei trupe, de P. Divius Italucus, originar din Mauritania (*domi Mauretania Caesar(i)ens(i)*).³⁵

Din cele relatate mai sus reiese clar că în trupele din castrele romane din sud-estul Transilvaniei au fost înrolați – în afară de populația a cărei denumire o purta trupa respectivă – și alți militari originari din alte regiuni. Acest fapt confirmă și piesa de bronz, găsită pe teritoriul castrului de la Inlăceni, care pare că aparținea unui individ originar din Africa.

În privința apartenenței sud-estului Transilvaniei, este acceptată părerea savantului german Ritterling, conform căreia, după organizarea provinciei Dacia, acest colț al Transilvaniei a fost încadrat în Dacia Inferioară³⁶.

Note bibliografice

1. Székely, Zoltán, *A komollói erődített római tábor*, Cluj, 1943.
2. Idem, în *SCIVA*, 3, T. 26, 1975, p. 343-351.
3. În *SCIV*, I, anul II. 1951, p. 287-300,
4. Székely, Zoltán, în *Almanah*, Muzeul Regional Sf. Gheorghe, 1955, p. 28-31, *Aluta*, 1980, p. 55-75, *Arh. Moldovei*, XVI, 1993, p. 279-282,

5. Idem, în *Almanah.*, p. 31-41, *SCIV*, I, 1951, p. 304-306.
6. Idem, în *Materiale*, VIII, 1962, p. 332-336,
7. Idem, în *Arh. Moldovei*, XVI, 1993, p. 280,
8. Idem, în *SCIVA*, 3. T. 26, 1975, p. 344-345,
9. Idem, în *Angustia*, I. 1996, p. 80,
10. Idem, *A komollói erődített római tábor*, Cluj, 1943. p. 28,
11. Idem, în *Almanah*, Muzeul Regional Sf. Gheorghe, 1955, p. 38,
12. *Jelentés a Székely Nemzeti Múzeum 1910-11 évi állapotáról*, p. 61,
13. Panaitecu, Emil, în *Bulletin de la Section Historiques*, t. XV, 1929, p. 10-11,
14. Székely, Zoltán, *A komollói erődített római tábor*, Cluj, 1943. P. 27,
15. Idem, în *SCIVA*, 3. T. 26, 1975, p. 344-345,
16. Vezi nota 13,
17. Vezi nota 3,
18. Ibidem,
19. Vezi nota 9,
20. Paulovics, István, *Dácia keleti határvonala...*, Cluj, 1944, p. 62-66,
21. Székely, Zoltán, în *Almanah...*, p. 28-31,
22. *SCIV*, I. 195ö, p. 118,
23. Vezi nota 4,
24. Vezi nota 4,
25. Székely, Zoltán, în *Arh. Moldovei*, XV, 1993, p. 279,
26. Vezi nota 6,
27. *Ibidem*,
28. Székely, Zoltán, în *Almanah...*, p. 38-40,
29. Vezi nota 3,
30. Székely, Zoltán, în *Aluta*, 1980, p. 71,
31. *CIL*, III, 7717, *CIL*, 7717 a.(= 12554), 6256 (=7713 și 12553),
32. Kovrig Ilona, *Die Haupttypen der kaiserzeitlichen Fibeln in Pannonien*, în *Diss. Pann*, S. II, nr. 4. P. 13.
33. *CIL*, III, 945, (Á. Buday, în *Erdélyi Múzeum*, XXIII, 1906, p. 132-133), 946, 947. Éi 6257, 948 (=7718), 949,
34. C. Daicoviciu, în *Dacia*, VII-VIII. 1937-40, p. 318; Z. Székely, în *SCIV*, 1, anul XIV, 1963, p. 163-165; *Arh. Moldovei*, V. 1967, p. 134-137; *SCIVA*, 3, t. 29, 1978, p. 141-149.
35. *CIL*. III. 945,
36. *CIL*, III, 6257,
37. *Istoria României*, I. 1960, p. 355-356,

Résumé

L'autor présente les résultats obtenus par le Musée de Sfântu Gheorghe au cours de la deuxième moitié de notre siècle sur le territoire du sud-est de la Transylvanie concernant la domination romain dans cette région. Constate qu'un objet de bronz trouvé dans le camp romain à Inlăceni (district Harghita) orné par les bustes, qui ont sur la tete un turban confime, que en dehors de militaires qui ont donné le nome de l'unité ont été aussi autres originaire des différentes régions.

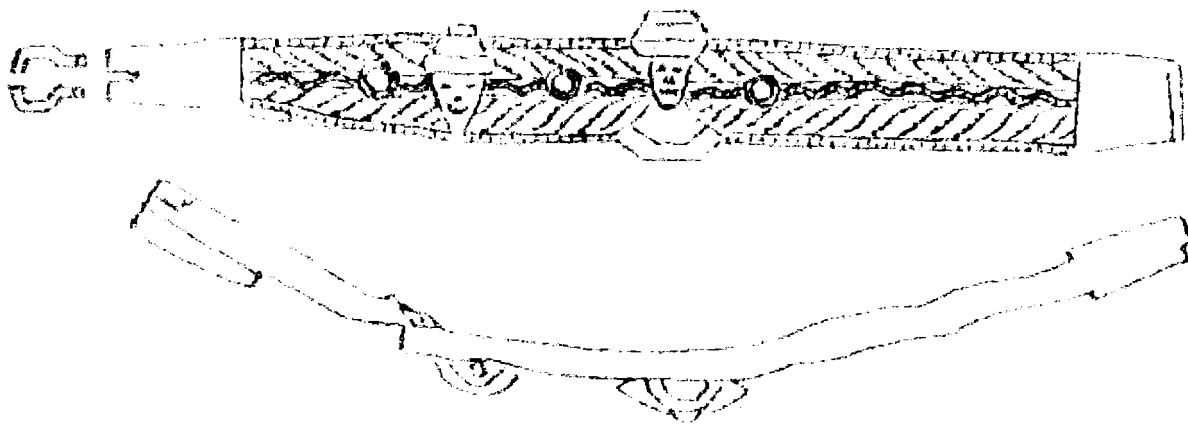

Fig. 1. Obiect de bronz găsit la Inlăceni/ Objet de bronz Trouvé à Inlăceni.

*

Cultul religios în diferitele epoci ale istoriei pe baza cercetărilor arheologice în județul Covasna[†]

Originea religiei, credința, este legată de viața spirituală a societății omenești chiar din epoca străveche, dovadă picturile și desenele murale din peșterile din epoca paleolitică. Manifestările legate de viața spirituală se află în cultul fertilității, în manifestări magico-religioase și în ritualul funerar, care pot fi urmărite și în regiunea județului Covasna.

Cultul fertilității este documentat în tot cursul epocii neolitice și în epoca bronzului prin figurine antropomorfe, mai ales feminine și mai rar masculine. Figurina masculină este cunoscută prima dată din cultura Ariușd, din așezarea de la Olteni, găsită de Fr. László¹. Este un bărbat cu sex foarte accentuat, stând pe un postament. Figurina s-a păstrat fragmentar.

Figurinele feminine din cultura Starčevo-Criș sunt primitive, cu corp cilindric sau plat, acestea din urmă sunt reprezentate cu steatopigie accentuată².

Într-o locuință de cultura Boian, într-o așezare de la Turia au fost găsite mai multe figurine cu corp cilindric, caracteristice pentru cultura Starčevo-Criș, figurine plate cu brațele întinse orizontal, figurine cu steatopigie și un fragment de altar care, la fel ca și figurinele plate cu brațele întinse orizontal, sunt cunoscute din aria de răspândire a culturii Vinča. Acestea, precum și alte elemente, ca vasele dreptunghiulare descoperite la Turia arată că cultura Boian în această regiune a fost foarte mult influențată de cultura Vinča, de Starčevo-Criș și de cultura cu ceramică liniară.

Aceste figurine din neoliticul timpuriu și mijlociu simbolizează cultul fertilității și trebuie puse în legătură cu credința în „magna mater”.

Faptul, că figurinele au fost găsite în locuință și într-o groapă de lângă peretele locuinței, la Turia, în care au fost așezate în jurul unui vas dreptunghiular, dovedește, că aveau și un rol de protector al locuinței și al așezării. Iar mai târziu, figurinele au avut și rolul de protector al mormântelor, după cum arată un idol cu corp plat, descoperit într-o urnă funerară de incinerare la Turia, în necropola din epoca bronzului mijlociu, aparținând culturii Wietenberg³. Figurina masculină găsită la Olteni aparține perioadei de sfârșit a neoliticului, când rolul bărbatului în munca agricolă a devenit mai accentuat.

Figurinele din culturile neolitice, în afara faptului, că au avut un rol magico-religios, pot fi considerate și manifestări de artă. În afara acestor piese plastice, au mai fost sesizate și alte manifestări magico-religioase.

[†] Comunicare ținută la sesiunea națională de comunicări “Patrimoniul religios – Patrimoniul cultural”, ediția a IV-a, județul Covasna, 24-28 noiembrie 1994.

În cursul săpăturilor arheologice sistematice efectuate în așezarea neolitică de la Ariușd între anii 1968-1985 s-a descoperit, într-o groapă, un schelet de copil în poziție chircită; în afara acestui schelet au mai fost găsite oase umane puse la grămadă, care arată jertfă în cadrul unor ritualuri magico-religioase⁴. Groapa a fost în apropierea unui complex de cuptoare, cu un cuptor central, la care au fost adosate la stânga și la dreapta câte un cuptor de formă lungueață. În cuptorul central nu au fost găsite vase arse, ar fi putut să fie cu o destinație magico-religioasă⁵.

La Turia, într-o așezare a culturii Coțofeni, din prima etapă de dezvoltare a fost descoperită o groapă săpată pentru un ritual magico-religios. În groapa săpată în solul viu au fost așezate următoarele obiecte: un vas cu două torți, o strachină și patru bucăți de metacarp de animal, dintre care unul a acoperit una din torțile vasului; două străchini, iar al patrulea a fost așezat în apropierea lor. Oasele aparțin speciei de *Bos taurus* și sunt patru metacarpene, două din partea dreaptă și două din partea stângă a corpului și provin de la două exemplare masculine⁶. Așezarea vaselor și a oaselor de animale în groapă arată o manifestare rituală cu caracter magico-religios. Figurinele feminine cu brațele întinse orizontal din cultura Ariușd exprimă tot un fel de „adoratio” cu caracter magico-religios.

Ritul și ritualul funerar sunt factori care determină viața spirituală a fiecărei epoci istorice. Ritualul funerar în cadrul unei culturi în general este același de la începutul și până la sfârșitul ei, dar câteodată se schimbă din cauza influenței unei alte culturi. În epoca neolitică a fost practicat ritul înhumăției.

Purtătorii culturii Starčevo-Criș, în această regiune și-au înmormântat defuncții în poziție chircită, pe partea stângă sau pe partea dreapta. Morții au fost legați, ceea ce arată chircirea accentuată (Sf. Gheorghe-Bedeháza)⁷. La Cernat, pe locul numit “Dealul de Aur”, (“Aranyos”), au fost găsite trei morminte în poziție chircită cu capul spre sud, iar picioarele spre nord. La capul mortului din mormântul nr. 3 a fost așezat un vas cu patru picioare. La Turia au fost găsiți trei decedați îngropați în cuprinsul unei așezări, între locuințe. Capul și partea superioară a corpului celor decedați au fost acoperite cu fragmente mari de ceramică.

Din cultura Boian sunt cunoscute trei morminte de la Sf. Gheorghe, dintre care unul cu scheletul în poziție chircită. Mormintele au fost fără inventar⁹. În urma unor cercetări, în posesia cunoștințelor mai exacte s-a dovedit că acestea aparțin culturii Precucuteni – faza Zănești¹⁰.

Din cultura cu ceramică liniară este cunoscut un singur mormânt cu schelet în poziție chircită, care a fost găsit pe malul ridicat al unui pârâiaș, care la mijlocul comunei Cernat se varsă în pârâul cu același nume.

Până-n prezent nu cunoaștem nici un cimitir al culturii Ariușd. La Doboșeni (jud. Covasna), la o nisipărie au fost găsite câteva morminte și s-a putut constata ritul de înmormântare al acestei culturi, care este cel al înhumăției, în poziție chircită, în cadrul unui rit funerar în care rolul focului – ținând cont de urmele de arsură – se poate explica prin ceremonii funerare¹¹.

În epoca de trecere din neolitic la epoca bronzului aparțin cele trei morminte în poziție chircită de la Reci (cultura Tiszapolgár – Bodroghkeresztúr, sau cultura Coțofeni, resturile ambelor așezări fiind atestate),¹² mormântul de la Zăbala (cultura Zăbala)¹³ și cel de la Poian (cultura Ciomortan)¹⁴. La începutul epocii bronzului, purtătorii culturii Schneckenberg fac morminte de cutii din lespezi de piatră (Kistengrab) în care așează pe cei decedați în poziție chircită cu inventar, la Araci cu un târnăcop din cupru, la Angheluș-Moacșa, Sânzieni și Turia cu vase¹⁵.

În epoca bronzului, ritul funerar a fost incinerăția, osemintele au fost depuse în urne, care au fost așezate în groapă. Cimitire de incinerăție au fost descoperite la Turia și la Ozun-Lisnău. Ambele aparțin culturii Wietenberg. La Turia au fost descoperite 26 de morminte de incinerăție și un mormânt izolat, care a avut ca inventar un mic ciocan din piatră cu gaură de

înmănășare. Mormintele au fost fără inventar, în afară de un idol cu corp plat, așezat într-o urnă. Tot epocii bronzului îi aparține un mormânt de incinerație, descoperit la Sânzieni, care aparține culturii mormintelor tumulare¹⁶.

În prima vârstă a fierului (*Hallstatt*), ritul funerar a fost incinerația în urne, fără inventar. Este cunoscut un singur cimitir de la Reci¹⁷. În perioada secolelor VI-V. î. Chr. Se datează un mormânt de înhumatie, descoperit la Sf. Gheorghe, aparținând populației scitice. Mormântul a avut un bogat inventar: mărgelile de pastă de sticlă, ornamentate cu ochiuri de păun, o perlă de sticlă de culoare verzuie, o perlă ovoidală de chihlimbar etc., printre care este de remarcat o aplică de bronz în formă de cerb¹⁸.

În a doua vârstă a fierului (*La Tène*) pe aceste meleaguri au trăit dacii, care au avut multe așezări și cetăți și care au practicat ritul funerar de incinerație, cimitirele lor însă nu sunt cunoscute¹⁹.

În timpul stăpânirii romane au fost practicate și incinerația și înhumatia. Ritul funerar de incinerație a fost observat la castrul de la Comolău²⁰, la Ariușd, la muntele "Csókás", cel din urmă având ca inventar o fibulă de bronz. Un mormânt de înhumatie din epoca romană a fost descoperit la Olteni, unde este și un castru roman. În loc de coșciug a fost zidită o cutie dreptunghiulară din cărămizi ștampilate, care conțineau următoarele litere: C IIII BE. Inventarul mormântului constă din două inele de argint, doi nasturi de fier, un vas din sticlă (balsamarium) și o monedă de bronz de la Faustina I²¹. Tot epocii romane îi aparține o statueta de bronz, găsită la Valea Seacă, care reprezintă pe zeul egiptean Osiris și dovedește existența cultului zeiței Isis în această parte a daciei romane²².

După retragerea armatei romane din această regiune, la mijlocul secolului al III-lea, în timpul domniei împăratului Gallienus, în valea Oltului și a Râului Negru au pătruns goții, care la început au practicat ritul funerar de incinerație (Sf. Gheorghe-Epreștetă)²³, iar mai târziu, cel de înhumatie (Cernat)²⁴. Inventarul mormântului de incinerație constă într-o fusaiolă din sticlă verzuie, un ac din os și fragmente de vase caracteristice pentru secolul IV. La Cernat, defunctul a fost așezat întins pe spate, orientat cu capul spre nord-est și cu picioarele spre sud-vest. Lângă bazin și în apropierea genunchiului a fost așezată câte o lespede de piatră. Lângă bazin a fost un fund de vas, care acoperea o fibulă de fier cu piciorul întors pe dedesupt și o perlă de sticlă verzuie. În partea dreaptă a scheletului, în apropierea bazinului se afla un cuțit de fier²⁵.

La sfârșitul secolului al IV-lea goții, în urma năvălirii hunilor au plecat din această regiune, cedând locul lor gepizilor, după cum arată unele obiecte găsite în așezarea de la Poian, în nivelul I, cu vase ștampilate, o fibulă digitată din bronz, o fibulă bizantină și un pieptene de os cu un singur șir de dinți²⁶. Din această regiune nu este cunoscut nici un mormânt gepidic.

La mijlocul secolului al VI-lea, în această regiune pătrund slavii răsăriteni, anții, aduși de avari. Așezările lor sunt cunoscute din valea Oltului și a Râului Negru, cimitirele lor însă nu sunt descoperite. Este cunoscut că ritul lor funerar a fost incinerația.

În evul mediu timpuriu, ritul funerar a fost înhumatia, după cum arată cimitirele din secolul al XII-lea de la Zăbala și Peteni. Morții au fost îngropați întinși pe spate cu fața spre est, fără coșciug, numai la Zăbala fiind constatate în șase morminte resturi de scânduri. Inventarul mormântelor a constat din obiecte de podoabă, inele de tâmplă cu capătul în formă de S, descoperite lângă capetele morților, cercei, pe degete inele de diferite tipuri. În chatonul unui inel, ca element de decor a fost o cruce dublă. Acest decor, precum și cercei cu globulețe sudate la capăt arată o neîndoelnică influență bizantină²⁷. În gura morților au fost monede de la regii Géza II (1142-1162) Ștefan II (1162-1172) și Béla III (1172-1196).

Într-o așezare din secolul al XII-lea a fost găsit un fragment de vas cu scriere runică și cu cruce incizată, semnul creștinării a populației din această perioadă.

Din cele relatate mai sus reiese, că în cursul istoriei, în această regiune s-au stabilit mai multe popoare, cu diferite culturi și obiceiuri.

Note

1. Fr. László, în *Dolgozatok*, 1911, II, 177-178.
2. Z. Székely, *Câteva figurine interesante din România*, în *Apulum*, IX, Alba Iulia, CMLXXI, 129-130, Fig. 1/1-1c; ½-2b.
3. Zs. Székely, *O figurină de lut din cultura Wietenberg de la Turia. județul Covasna*, în *Symposia Thracologica*, 8, 1990, Satu Mare-Carei, 111-113, fig. 1.
4. E. Zaharia-Z. Székely, *Raport asupra săpăturilor noi de la Ariușd (jud. Covasna) 1968-1985*, în *Aluta*, XVII-XVIII, 1985-1986, 104-105.
5. Z. Székely, B. Bartok, *Cuptoare de ars oale din așezarea neolitică de la Ariușd*, în *Materiale și Cercetări Arheologice*, a XIII-a Sesiune Anuală de Rapoarte, Oradea, 1979, 55-57.
6. Z. Székely, *Ritul magico-religios în așezarea culturii Coțofeni de la Turia (jud. Covasna)*, în *Symposia Thracologica*, 9, 1990, Satu Mare-Carei, 95-96.
7. K. Horedt, *Așezarea de la Sf. Gheorghe-Bedeháza*, *Materiale*, II, 1956, 17, fig. 8.
8. Z. Székely, *Săpăturile executate de Muzeul din Sf. Gheorghe (1959-1966)*, în *Materiale*, IX, 1973, 307.
9. *A Székely Nemzeti Múzeum Értesítője*, III, 1902, 10-17.
10. E. Zaharia, *Angaben über die Boian-Giulești Kultur die Siedlung von Leț*, în *Dacia*, N.S. XI, 1967, 29, fig. 13.
11. Z. Székely, *Cercetările și săpăturile de salvare executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe în anul 1955*, în *Materiale*, III, 1957, 149-152.
12. Idem, *Sondajele executate de Muzeul Regional din Sf. Gheorghe*, în *Materiale*, VIII, 1962, 326-328, fig. 3.
13. Idem, *Contribuții la cunoașterea epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei*, în *SCIVA*, 3, t. 22, 1971, 389, fig. 8.
14. Idem, *Contribuții la problema începutului epocii bronzului în sud-estul Transilvaniei*, în *SCIVA*, 3, t. 19, 1968, 425-426, fig. 1.
15. Zs. Székely, *Contribuții privind riturile funerare din epoca bronzului în sud-estul Transilvaniei*, în *Symposia Thracologica*, 8, Tulcea, 1989, 246.
16. Z. Székely, *Cultura mormintelor tumulare în sud-estul Transilvaniei*, în *SCIVA*, 1, t. 28, 1977, 125-127.
17. Idem, *Așezări din prima vârstă a fierului în sud-estul Transilvaniei*, Brașov, 1966, 8-9.
18. Idem, *Mormântul scitic de la Sf. Gheorghe*, în *SCIV*, 2, XI, 1, 1960, 373-381.
19. Idem, *Adatok a dákok késő vaskori műveltségéhez*, Miercurea Ciuc, 1954, 32-36.
20. Idem, *A komolói erődített római tábor*, Cluj, 1943, 17, pl. VI. 1.
21. Idem, *Descoperiri epigrafice și arheologice pe granița de est a Daciei Romane*, în *Arheologia Moldovei*, V, 1967, 138-141.
22. Idem, *Câteva figurine....*, 136-137. fig. 5/1-1a.
23. Idem, *Materiale ale culturii Sântana de Mureș din sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, I, 1969, 48, fig. 13.
24. Idem, în *Materiale*, IX, 1973, 307.
25. Idem, *Materiale ale culturii...*, 68.

26. Idem, *Așezări din secolele VI-XI p. Ch. în Bazinul Oltului Superior*, în *SCIVA*, 3, t. 43, 1992, 268, fig. 15/10-10b, 16/1a-1b, 17/5-6.
27. Idem, *Necropola medievală de la Peteni (com. Zăbala)*, în *SCIVA*, I, t. 41, 1990, fig. 13/12; idem, *Elemente bizantine în necropolele de la Zăbala și Peteni*, *Muzeul Național de Istorie*, Muzeul Național, V, fig. 1.

Résumé

L'auteur présente les rites funéraires et le rituel magique pratiqués au cours de l'histoire jusqu'à la fin du XII-ième siècle dans le département Covasna

*

COLABORAREA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ ROMÂNI CU MUZEUL NAȚIONAL SECUIESC DIN SF. GHEORGHE[§]

Muzeele, atât în Țara Românească, cât și în Transilvania, au fost fondate pe la mijlocul sau în a doua jumătate a secolului al XIX, cu un scop comun: cercetarea trecutului regiunii unde se află, păstrarea și valorificarea vestigiilor istorice adăpostite în colecțiile lor, care au constituit o „memorie” a umanității. Muzeul numai atunci a devenit o instituție științifică, când rezultatele obținute pe tărâm științific ale lucrătorilor din muzeul respectiv au fost recunoscute și apreciate și de alți oameni de știință cu aceeași preocupare și din alte țări.

Muzeul Național Secuiesc din Sf. Gheorghe a ajuns în acest stadiu la începutul secolului al XX-lea, prin cercetările făcute de dr. Francisc László la Ariușd, care au atras atenția unor savanți cu renume, ca Gordon Childe, Vasile Pârvan și altora asupra activității științifice desfășurate în acest muzeu.

Muzeul Național Secuiesc, a luat primul contact cu oamenii de știință români în timpul primului război mondial, în anul 1916, când armata regală română, ocupând și sud-estul Transilvaniei, a intrat în orașul Sf. Gheorghe. Al. Tzigara Samurcaș, directorul Muzeului de artă națională “Carol I”, inspector general al muzeelor, a primit ordinul ca “având însărcinarea de a merge în ținuturile ocupate spre a lua măsuri de conservare a obiectelor și colecțiilor de artă aflate în Muzeele, colecțiile publice, bisericale și bibliotecile de acolo”. Printre aceste instituții a figurat și Muzeul Național Secuiesc din Sf. Gheorghe, la care – conform ordinului dat – comandantul garnizoanei a pus pază militară și astfel muzeul a fost salvat de jefuire și devastare. Pentru acest gest generos, guvernul ungar și-a exprimat mulțumirea guvernului român, constatând că: “comandantul militar român nu s-a atins de Muzeu și nu a jefuit colecțiile”¹. Menționez că în anul 1938, ca tânăr muzeograf, cu bursă am studiat colecțiile muzeelor din București și cu această ocazie am fost o săptămână oaspetele directorului Al. Tzigara Samurcaș, făcând cunoștință cu profesorul universitar I. Andrieșescu, Directorul Muzeului Național de Antichități și cu profesorul I. Nestor, care a fost muzeograf la același muzeu.

Odată cu izbucnirea primului război mondial, săpăturile la Ariușd au fost întrerupte timp de 10 ani. Marele savant Vasile Pârvan, cunoscând importanța acestei așezări în neolitic, a făcut posibil ca Francisc László să primească bani de la Academia Română în anul 1925, pentru reluarea săpăturilor abandonate în 1914. După moartea prematură a lui V. Pârtvan și a lui Fr.László în anul 1925, săpăturile nu au mai fost continuate timp de aproape 35 ani. În anul 1968, profesorul I. Nestor a propus reluarea săpăturilor de la Ariușd în cadrul unui șantier de mare amploare cu participarea multor oameni de specialitate. S-a format un colectiv sub conducerea profesorului I. Nestor, cu membrii: Eugenia Zaharia (Institutul de Arheologie),

[§]Comunicare prezentată la Covasna, în martie 1996, la Sesiunea de comunicări a Muzeului Spiritualității Românești.

Székely Zoltán (Muzeul Național Secuiesc) și Doina Galbenu (Muzeul Național de Istorie, București). I. Nestor a murit în anul 1972, săpăturile au fost continuate de E. Zaharia și Székely Zoltán până la anul 1986.

Cât de mult l-a apreciat V. Pârvan pe László arată faptul că în primul număr al revistei *Dacia*, a apărut în anul 1924 sub redacția lui V. Pârvan o lucrare de sinteză a lui László despre ceramica pictată de la Ariușd și necrologul scris de V. Pârvan.² Importanța activității lui László a fost apreciată de I. Nestor, cu ocazia comemorării a o sută de ani de la nașterea lui, în anul 1972, în cadrul unui simpozion organizat de Muzeul Național Secuiesc, când a spus: „Cercetările lui László Ferenc în așezările neolitice din valea superioară al Oltului, începute în 1907, nu pot nici să fie socotite ca datorate unui simplu hazard și nici reduse la valoarea unor investigații locale izvorite din competența și hărnicia unui reprezentant de seamă al intelectualității secuiești a vremii³.

Legăturile științifice întrerupte între 1940-1944 au fost reluate în anul 1949, când au fost începute marile șantiere arheologice pe tot teritoriul țării. În sud-estul Transilvaniei, sub conducerea profesorului C. Daicoviciu, au fost executate săpături în mai multe puncte pe teritoriul județului Covasna, la care a luat parte și Muzeul Național Secuiesc. Între anii 1951-1956, muzeul din Sf. Gheorghe a participat la săpăturile executate în Moldova sub conducerea profesorului I. Nestor. În anii următori, M.N.S. își desfășoară activitatea sa de cercetare sub egida Institutului de Arheologie din București, îndrumat tot de profesorul I. Nestor. Au fost deschise șantiere în valea Oltului și a Târnavei Mari, au fost descoperite așezări prefeudale din secolele VI-IX, așezări și cimitire din feudalismul timpuriu, care au adus contribuții importante pentru cunoașterea istoriei acestor regiuni din aceste secole.

În afară de aceste cercetări executate în colaborare cu oamenii de știință români, pe paginile revistei *Aluta* a Muzeului, fondată în anul 1969, au apărut studiile mai multor specialiști români din diferitele domenii ale științei: arheologie, I. Nestor, E. Zaharia, B. Mitrea, E. Comșa (București), A. Nițu (Iași), I. H. Crișan (Cluj), Florea Costea (Brașov); etnografie, C. Irimie (Sibiu), C. Catrina, Alexandru Bușila, L. Marcu, V. Negoit, științele naturii: Rădulescu Costin, Samson Petre, Iosif Căpușe, Rațiu Flavia, Viorica Lupșa (București); istoria culturii, P. Cernavodeanu, Lucia Dumitrescu Taftă și alții.

Conducătorii Muzeului Național Secuiesc, Csutak Vilmos și dr. László Ferenc, între cele două războaie mondiale au văzut clar pe vremea lor care sunt curente de idei în domeniul istoriei europene. Această constatare se referă la activitatea lui László Ferenc, care a recunoscut la epoca respectivă însemnătatea săpăturilor de la Ariușd în contextul european și necesitatea legăturilor cu alți specialiști din domeniul arheologiei. Acest fapt l-a îndemnat să intre în legătură cu savanți renumiți ca Hubert Schmidt și Vasile Pârvan. Moartea prematură a lui Pârvan și a lui László a pus capăt acestei legături foarte fructuoase pentru muzeul din Sf. Gheorghe, care însă a fost reluată după cel de al doilea război mondial de discipolul lui V. Pârvan, I. Nestor, care a fost până la moartea lui cel mai valoros prieten și colaborator al muzeului din Sf. Gheorghe. Credem că această colaborare, care a fost în trecut între specialiști români și maghiari, trebuie să fie continuată și adâncită și în viitor, pentru progresul științei în țara noastră comună.

(Text adaptat de Sz. Zs.)

Note

1. *Emlékkönyv*, 1929, p. 33.
2. *Dacia*, I. 1924, p. 1-27.
3. *Studii și comunicări*, Muzeul Sf. Gheorghe, 1973, 21.

*

Secuii locuiesc în masă în curbura Carpaților Sudici, în sud-estul Transilvaniei, în județele Covasna, Harghita și Mureș, în număr mai mic în valea Arieșului.

Originea și așezarea lor în Transilvania este o problemă foarte complicată și mult discutată de către istorici și nici în prezent nu este rezolvată în mod definitiv. Cauza constă în faptul că despre originea și așezarea secuilor nu avem date istorice sigure; documentele scrise referitoare asupra secuilor se păstrează dintr-o perioadă relativ târzie, din prima jumătate a secolului al XIV-lea¹.

Despre originea secuilor fac mențiune două cronici: *Cronica lui Anonymus* și așa numita "*Cronica hunică*". Anonymus spune despre secui următoarele: "Peste câteva zile conducătorul Árpád și nobilii lui cu înțelegere comună au trimis armata contra lui Menumorout, conducătorul bihorean..... și toți secuii, care mai înainte au fost populațiile lui Attila, auzind vestea lui Ușubuu, cu toții au venit înaintea lui în mod pașnic..... și înaintea armatei lui Ușubuu au început să lupte în prima linie de bătaie".

Cronica lui Anonymus, din cauza neconcordanței unor date cu adevărul istoric este considerată de către unii istorici, ca o "gestă romantică" ale cărei date pot fi acceptate numai cu rezerve². Iar "*Cronica hunică*", prima parte a "*Cronicii maghiare*", descrie destrămarea imperiului hunic și retragerea a 3000 de huni la "Câmpul Csigla", care pe urmă s-au numit secuii³.

De menționat că nici *Cronica maghiară* și nici *Cronica hunică* în forma lor originală nu au fost păstrate. Nu se știe de unde provine informația despre secui și dacă ea se bazează pe tradiție sau este invenția autorului.

Această tradiție de origine hunică a secuilor a fost consemnată și de cronicarul Simon de Kéza.

Pe baza acestor cronici se poate constata că secuii deja în secolul al XIII-lea au fost considerați ca o populație aparte de maghiari, fiind descendenții hunilor, care înaintea venirii ungarilor deja au fost pe teritoriul Ungariei.

Primele date istorice despre secui sunt din anii 1116 când au participat în armata regelui Ștefan II (1116-1131) contra cehilor la Olsova⁴ și din anul 1146 contra austriecilor în lupta de la Laita⁵. (Pecinegii răi și secuii nemernici toții deodată au fugit ca oile înaintea lupilor, după obiceiul lor, erau înaintea trupelor maghiare. *Chronicon Pictum Vindobonense*, in *Script. Rev. Hung.*, ed. Szentpétery, v. 1937, 159-60.).

Faptul că secuii conform datelor autentice au format în luptă avangarda oastei maghiare după obiceiul popoarelor nomade, fiind folosiți în prima linie de bătaie ca popoarele cucerite sau atașate, este considerat ca o dovadă că au fost o populație atașată.

Împăratul bizantin Constantin Porphyrogenetos, care a trăit pe la mijlocul secolului al X-lea, cunoștea bine pe ungurii din Levedia și face mențiune despre trei triburi ale cabarilor din imperiul cazar, care se atașau de unguri.⁶

Pe baza acestor date furnizate de cronici și de Constantin Porphyrogenetos, istoricii în decursul secolelor începând de Bonfinius, savant umanist, care trăia în secolul al XV-lea, până-n prezent s-au ocupat mult cu problema acestei populații, cu originea ei și de unde derivă denumirea de "székely". Au fost emise mai multe păreri, secuii fiind considerați de origine hunică, cabară, pecenegă sau chiar cumană.⁷ Se credea că Anonymus de aceea îl considera ca poporul lui Attila, fiindcă deja înaintea ungarilor au trăit în cadrul Imperiului avaric.⁸

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea originea hunică a secuilor a fost combătută pe bază lingvistică, fiind dovedit că secuii vorbesc aceeași limbă, atinsă de aceleași influențe (turcească și slavă), ca și a ungarilor.⁹

Secuii au mai fost considerați și de origine avară, pecenegă. Prin faptul că secuii sunt amintiți permanent separat de pecenegi, această teorie cade de la sine.

Alți istorici susțin că secuii sunt esegeli-bulgari înrudiți cu cabarii, care s-au atașat de unguri deja atunci când aceștia au fost în regiunea Mării Negre și pe urmă au luat parte în ocuparea Ungariei, stabilindu-se în părțile răsăritene ale Transilvaniei.¹⁰

S-a emis și părerea că populația secuiască nu este altceva decât o organizație militară maghiară formată pentru apărarea granițelor maghiare și că secuii fiind recrutați din mai multe grupuri de populații maghiare, vorbesc toate dialectele acestora. Numai prin acest fapt se pot explica așezările secuiești situate la granițele regatului feudal maghiar.¹¹

Părerile mai sus înșirate se bazează pe datele cronicarilor, scrise după o *gestă* străveche și pe baza constatărilor lingvistice. În stadiul actual al cercetării problemei originii secuilor unii istorici cred că secuii sunt o populație de origine maghiară sau un trib onogur-bulgar înrudit cu maghiarii, care au venit în Europa Centrală cu avarii și au păstrat etnicitatea lor pînă la venirea ungarilor. Alți istorici și mai ales ligviștii sunt de părere că secuii sunt o populație de origine și cultură turcească, care înainte de ocuparea Pannoniei s-au atașat ungarilor, s-au maghiarizat și au ajuns împreună cu triburile maghiare în Bazinul Carpatic.

Faptul că organizația militară și socială a secuilor corespunde organizației popoarelor turcești pledează pentru acceptarea părerii că secuii sunt o populație, un trib, care a fost organizat asemănător organizației nomade turcești, care presupune un strat conducător din acest popor. Această populație, la venirea ei în Pannonia vorbea limba maghiară, cunoștea și păstra cel mai îndelungat timp scrisului runic așa zis "scrisul secuiesc," care este de origine turcă din Asia Mijlocie. Denumirea de "székely", ca și originea populației secuiești, a format de mult subiectul de discuție al istoricilor și lingviștilor. Forma latinească veche a denumirii "székely" este "siculus"; pentru explicarea acestei denumiri au fost emise diferite păreri. Savantul umanist Bonfinius credea că numele de "székely" derivă din "schythulus". Această părere a fost combătută de istoricul Szamosközy, care a dovedit că "siculus" a fost format din denumirea maghiară "székely", iar acest cuvînt provine din termenii maghiari "szék" (sedes) și "hely" (locus). Hunfalvi, un alt lingvist maghiar, susține că numele "székely" provine din cuvîntul "szék-elve dincolo de scaun". O altă părere este că provine din cuvîntul "szék-scaun" format cu sufixul turcesc "al,il,li".¹³ Părerea că denumirea "székely" provine din numele unui popor bugar skl (szikil sau szekil) cu înțeles de "nobil. prinț. om de frunte" a fost acceptată de mai mulți specialiști. Această părere a fost combătută de lingvistul turcolog L. Rásonyi, după care numele de "sékel" derivă din cuvîntul turcesc "säkül-sikul" care înseamnă cal cu pete albe pe frunte sau pe picioare. Această părere este bazată pe faptul că și secuii ca și unele triburi turcești avînd credință totemică se considerau pe ei înșiși că se trag de la un cal alb.¹⁵

Diversitatea părerilor privind originea și numele secuilor – acestea fiind legate una de alta – arată că această problemă în lipsă de argumente convingătoare deocamdată nu este în mod definitiv rezolvată.

În ceea ce privește așezarea secuilor în Transilvania în general istoricii sunt de acord că secuii ca o populație aderentă, avînd sarcina de a apăra granița (prisacă, gyepű, indagine) s-au așezat de-a lungul întregii frontiere a regatului feudal maghiar.¹⁶ În urma cercetărilor s-a constatat că regatul feudal maghiar își întărea paza graniței în Transilvania în mai multe etape și conform acestui fapt și secuii și-au schimbat locul lor de așezare. Documentele scrise despre secui sunt însă târzii, iar pe baza descoperirilor arheologice, care provin din primele două secole ale mileniului II, fiind cultura lor materială aceeași ca a ungarilor, deocamdată nu se pot diferenția de cele ungurești, nici așezările, nici cimitirele.¹⁷ Astfel, numai pe baza puținelor documente scrise și a toponimiei s-au putut stabili următoarele etape de așezare a secuilor. În secolul al XI-lea secuii se află în partea apuseană a Transilvaniei, iar la începutul secolului al XII-lea înaintază pînă la Munții Harghitei, fapt dovedit de un tezaur monetar

descoperit la Sânpaul, în apropierea orașului Odorheiul Secuiesc. Moneda de bronz a împăratului Alexius Anghelos III (1195-1203), găsită la Șoimoșul Mare, (județul Harghita) confirmă că în secolul al XII-lea (conform și mărturiilor inventarelor, monedelor din mormintele cimitirelor de la Zăbala și Peteni din județul Covasna) secuii au ajuns pînă la arcul Carpaților Răsăriteni, stabilindu-se în văile râurilor Mureș, cele două Târnave și Oltul, teritoriu unde se află și în prezent.¹⁸

Prima dată secuii s-au stabilit în regiunea ducatului bihorean în văile celor trei Crișuri și Bărătaului. Centrul lor a fost Teleagd - Telegd. Acest fapt este atestat și de denumiri de localități din această regiune ca Székelyhid, (Săcuieni), Székelytelek, (Silitelec) și Telegd, (Telcac), precum și faptul că la anul 1217 în *Registrul Orădean* este amintit centurionatul secuilor (seculsaz) "székelyszáz", aparținând cetății Bihor.¹⁹ Telegd a fost denumirea veche a Odorheiului Secuiesc, dovadă că secuii din Bihor au transportat această denumire din primul loc de așezare a lor.

În secolul al XI-lea secuii se aflau în văile Mureșului, Tîrnavelor și a Sebeșului pe linia Mediaș-Șeica Mare-Sebesul Săsesc. Pe baza toponimiei s-a stabilit că prima dată au ocupat valea Mureșului, iar pe urmă partea răsăriteană a Țării Secuiești până la Munții Harghitei. În această regiune, unde pe ulterior s-a format scaunul Odorheiului, s-au stabilit secuii din Telegd, fiind aceștia amintiți până în secolul al XIV-lea ca "siculi de Telegd". Acești secuii veniți din Telegd și stabiliți în scaunul Odorheiului s-au așezat puțin mai târziu și în depresiunile Ciucului, de unde s-au extins în Bazinul Gheorgheniului și al Casinului.²⁰

În valea Oltului, unde s-au format cele trei scaune secuiești, (Sepși, Orba și Kézdi), secuii s-au stabilit la sfârșitul secolului al XII-lea sau la începutul secolului al XIII-lea venind din regiunea Sebeșului, după cum dovedește actul de donație al regelui Andrei al II-lea din anul 1224 în favoarea sașilor, fiind pămîntul lor de la Sebuș, împreună cu cel de la Drăușeni, lipit de pămîntul donat sașilor²¹. În afară de acesta mai există și un alt document, mai vechi de mijlocul secolului al XIII-lea, care se referă la secuii stabiliți în valea Oltului din localitatea Sebuș, (*Documente secuiești-Székely Oklevéltár* I. 9.). Mutarea lor s-ar fi putut întîmpla în a doua jumătate a secolului al XII-lea. Acest fapt este confirmat și de săpăturile arheologice executate la Drăușeni unde sub biserica săsească au fost găsite morminte și resturile unei biserici de stil romanice, care sunt atribuite populației secuiești stabilite pe acest loc înaintea venirii sașilor.²²

Extinderea secuilor din regiunea Sebeșului și din Țara Bârsei spre răsărit în valea Oltului arată numele de localități cu care ulterior au fost intitulate scaunele secuiești, Sepși-Sebus, Kézdi și Orba. Aceste denumiri pe teritoriul unde locuiesc secuii nu sunt cunoscute, pe acestea însă le găsim în regiunea unde s-au stabilit sașii, în această regiune fiind cunoscute localitățile Sebeș, (Szászsebes), Gârbova, (Szászorbo), și Saschiz, (Szászkézd). Din acest fapt reiese că în această regiune s-au format acele așezări secuiești ale căror denumiri au fost transmise în regiunea unde secuii plecați de aici s-au așezat definitiv. Acest fapt este dovedit și arheologic, fiindcă sub cimitirele și bisericile din Țara Bârsei și din localitățile Mediaș, Gârbova, Drăușeni, Viscri au fost descoperite cimitire secuiești și bisericile lor construite în stil romanice.

Despre secuii stabiliți pe teritoriul scaunului Orbo, cele mai vechi documente scrise sunt din anii 1396 și 1466. Secuii din scaunul Orbo nu figurează în registrul papal din anul 1332; aceasta nu înseamnă însă că parohiile din acest scaun nu au fost organizate. Este cunoscut faptul că din registrul papal lipsesc multe alte parohii, care prin alte documente scrise sunt atestate dintr-o vreme mai timpurie. Prin urmare, acest fapt nu dovedește că secuii nu s-au stabilit mai înainte pe acest teritoriu. În necropolele din feudalismul timpuriu descoperite în scaunul Orbo, la Peteni și la Zăbala, ultimele morminte sunt datate de moneda regelui Béla III (1172-1196), fapt care dovedește că secuii s-au stabilit pe acest loc după această dată, la sfârșitul secolului al XII-lea sau la începutul secolului al XIII-lea. Faptul că

până-n prezent din secolele XI-XII cu siguranță nu a fost identificată nici o așezare și nici un cimitir al secuilor din Transilvania, din partea ei apuseană, unde au locuit, în sud-estul Transilvaniei, este greu identificarea așezărilor și cimitirelor, care aparțin maghiarilor și care pot fi atribuite populației secuiești în aceste secole. Identificarea lor este și cu atât mai grea, cu cât este vorba de o populație, care în privința culturii materiale nu diferă cu nimic de cultura materială a ungarilor. Lipsa brățărilor cu capetele animaliere din mormintele cimitirelor de la Zăbala și Peteni indică cronologic etapa de care aparțin și nu o schimbare etnică a populației, care și-a înhumat morții în aceste cimitire.

Faptul că secuii au fost mutați ulterior după organizarea acestei părți a Transilvaniei de către regii maghiari, este dovedit, fiindcă această regiune a fost cuprinsă la început în primul comitat cu denumire de Alba, (Fehér) organizat în secolul al XI-lea și unele localități, ca teritoriul cetății Bálványos, satele Valea Seacă, Petriceni, Turia de Sus și de Jos, Karatna, Volál, Olteni, au rămas și mai departe în cadrul acestui comitat și după așezarea secuilor în această regiune. Noile cercetări făcute în cetățile construite în feudalismul timpuriu din sud-estul Transilvaniei confirmă acest fapt.

Cetățile feudale construite în văile râurilor din partea sud-estică a Transilvaniei, formând o linie de apărare în adâncime, sunt opera regatului feudal maghiar (astfel cetatea Herec în valea Oltului, lângă satul Malnaș, este datată de moneda regelui Andrei al II-lea, (1205-1235). Acest sistem de apărare își pierduse însemnătatea prin mutarea secuilor în această parte a Transilvaniei, care au preluat apărarea graniței în felul lor de luptă tradițională.²³

Dacă luăm în considerare unitatea geografică a regiunii unde s-au așezat secuii, trebuie să acceptăm faptul, că organizarea și mutarea secuilor în această zonă s-a făcut în același timp sau în intervale foarte scrute cu un scop militar, după un plan bine chibzuit. Organizarea unitară este dovedită și de faptul că în centrul, la punctul de întâlnire a celor trei scaune (Sepsi, Orba și Kézdi) și după stabilirea secuilor, cetatea regală de la Leț-Varheghiu a rămas și mai de parte sub stăpânirea regelui maghiar.

Pe baza toponimiei și în ultima vreme și arheologic s-a putut constata că împreună cu secuii au venit și alte popoare înrudite cu ei, ca pecenegii și cumanii. Pecenegii, după datele istorice și toponimice, ca și cumanii, nu s-au stabilit însă așa de masati în această parte a Transilvaniei. Aceștia, având aceeași organizație gentilică, trai și fel de luptă, în cursul vremii s-au contopit cu populația secuiească. Amintirea lor s-a păstrat însă în unele denumiri de localități, dar sunt atestați și prin documente care fac mențiune despre ei, amintindu-i cu denumire de "Bisseni-Picenati". Astfel, pe teritoriul județului Covasna există satul denumit Beșeneu, (Peceneaga), (actualul Pădureni), iar documentele scrise fac mențiune despre pecenegi la Baraolt, Sânzieni, Turia și Valea Seacă.

II.

Secuii după mărturia documentelor din secolele XV-XVI, au avut o organizație gentilică, care a cuprins șase *genuri* (nem), fiecare cu patru ramuri, (ág). Având în vedere faptul că două *genuri* poartă denumirea primei ramuri, se presupune că și celelalte *genuri* au fost numite după ramura cea mai importantă. Denumirile *genurilor* și a ramurilor sunt de origine maghiară, acest fapt arătând că secuii și-au însușit această organizație tribală pe teritoriul Ungariei. Numele de *genuri* și de ramuri provin din denumiri de localități și din nume de persoană. Denumirile de localități purtate de *genuri* și de ramuri arată locul de origine de unde se trage genul sau ramura respectivă; astfel ramura Telegd se trage din Biharea din localitatea Telegd. Denumirile, cu nume proprii, precum "Kürt, Jenő și Besenyő" indică elementul etnic din care a fost compusă ramura.

Această organizare a secuilor s-a făcut după organizarea populațiilor nomade de origine bulgaro-turcească (Onogur) și – după cum arată denumirile – în afară de populația maghiară sunt cuprinse și alte elemente etnice. În timp ce în Ungaria organizarea

administrativă în comitate a transformat vechea organizație gentilică a triburilor într-o societate feudală deja la începutul secolului al XI-lea, secuii și-au păstrat – după mărturia documentelor din secolele XV-XVI – organizația lor timp mult mai îndelungat; numai conducerea supremă a trecut în mâna unui funcționar (comes) care a fost numit de regele maghiar.

Odată cu așezarea definitivă a secuilor în sud-estul Transilvaniei și cu faptul că agricultura a devenit ramura principală în viața economică, a luat ființă sistemul de sate și administrația autonomă pe teritoriul unde s-au așezat. Această organizare administrativă teritorială s-a păstrat până-n anul 1876, când scaunele au fost transformate în județe. În primele documente, organizarea teritorială a secuilor este amintită sub denumirea de terra (pământ), districtus, diocesis (regiune, district în sens religios). În secolul al XVI-lea teritoriul locuit de secui a fost împărțit în următoarele scaune:

1. În valea Târnavei Mari, Scaunul Odorheiu, denumit și scaun de mamă;
2. În valea Mureșului și a Nirajului, Scaunul Mureș;
3. Între Olt și Râul Negru, Scaunul Sebuș-Sepși;
4. Pe malul drept al Râului Negru, Scaunul Orba;
5. În curbura Carpaților și în valea superioară a Râului Negru, Scaunul Kézdi;
6. În văile superioare ale Oltului și Mureșului, Scaunul Ciuc, care cuprindea și scaunele Gheorghiuului și Casinului;
7. În valea Arieșului, Scaunul Arieșului.

În secolul al XVII-lea scaunele Sepși, Orba și Kézdi s-au unit sub denumirea de Trei Scaune. În afară de aceste scaune au mai fost înființate și scaune filiale, astfel: Miklósvárszék, în scaunul Sepși: scaunele Gheorgheni și Casin. În scaunul Ciuc, scaunele Cristur și scaunul Brăduț, în scaunul Odorheiu.

Formațiunea social-economică, obștea, se baza pe organizarea gentilică. Această organizație tribală, aceeași cu a maghiarilor, s-a păstrat timp îndelungat, în timp ce la maghiari, destul de timpuriu, odată cu organizarea județelor, s-a destrămat, transformându-se într-o societate formată din clase antagoniste.

Secuii au folosit pământul pe care s-au stabilit în comun, pe baza obiceiului organizației gentile, împărțindu-l între ginți și ramuri. Pe baza noilor cercetări s-a constatat că pe lângă creșterea vitelor mari, cornutelor și a cailor, s-au ocupat și cu agricultura. Agricultura devenind mai intensivă, odată cu viața sedentară, s-au format satele și proprietatea gentilică asupra pământului s-a transformat în proprietate comună a pământului, în cadrul satului. Prin urmare, pământul arabil al satului a fost folosit în comun, pe care anual sau la un interval mai scurt sau mai lung, l-au împărțit între locuitorii satului, pentru cultivare.

Împărțirea pământului s-a făcut prin tragere la sorți prin săgeată. Din această cauză pământul împărțit în acest fel a fost numit “pământ de săgeată”. Populația satului pe acest pământ împărțit cultiva grâu și alte plante păioase, ca orzul și ovăzul, cânepa și inul.

Documentele scrise au păstrat multe date asupra felului de cultivare a pământului, din acestea reieșind nivelul destul de ridicat de cultivare a pământului de către secui.

Pășunile și pădurile la fel, au format proprietatea comună a obștei. Pământul bun pentru arat obținut prin defrișarea pădurilor a devenit proprietate particulară. Astfel, pământul din jurul satului a fost împărțit în felul următor: 1. păduri și pășuni comune; 2. pământ de săgeată și 3. proprietate particulară.

Societatea secuiască la început a fost unitară. Concomitent cu dezvoltarea vieții economice s-a transformat și organizarea ei gentilică, împărțindu-se în plase. Acest proces de stratificare socială și administrativă a început să ia ființă deja în secolul al XIII-lea și această diferențiere socială a fost pe deplin formată în secolul al XIV-lea, când în anul 1339 apare denumirea de “tria genera siculorum”. La baza acestei stratificări sociale a stat factorul militar, felul în care populația secuiască își îndeplinise serviciul militar. Unii mai bogați,

fruntașii, își îndeplineau serviciul militar cu calul, iar alții mai săraci ca pedestrași. Prin urmare, posibilitatea materială în executarea serviciului militar a făcut să apară în comunitatea secuiască stratificări sociale, destrămându-se organizația gentilică. Astfel, deja la începutul secolului al XIV-lea sunt amintiți în documente fruntașii “seniores” – primores”, “primipili” – călăreți și “pixidari” – pedestrași. În afară de aceste clase, încă în secolul al XIV-lea apare și categoria țăranilor fără pământ, “inquilini”, care s-au stabilit pe pământul secuilor fruntași. Această deosebire de clasă s-a manifestat sub diferite forme în cadrul societății secuiești. Astfel, la împărțirea pământului comun, oamenii de frunte au avut drept la patru săgeți de pământ, iar oamenii de rând la o săgeată de pământ.

Diferențierea societății secuiești, la început în două, mai târziu în trei clase, s-a făcut pe baza averii, a pământului posedat, a “primipilatului”, care a dat drept și la purtarea diferitelor funcțiuni, ocuparea funcțiilor de conducere, ca conducător militar, hotnog (hadnagy, maior exercitus) sau judecător (iudex). Acest fapt a rezultat că aceste funcții au fost ocupate de către membrii celor două clase înstărite a primorilor și primipililor. Trecerea într-o tagmă socială în cealaltă la început s-a făcut pe baza averii, a pământului posedat. Între timp însă au survenit și alte schimbări. În secolele XVI-XVII nu se mai ia în considerare averea, ci descendența, la ce categorie socială aparține familia respectivului care pretindea funcția și astfel starea de clasă devine ereditară. Fapt dovedit, fiindcă regii unguri și mai târziu principii Transilvaniei au început încă de la secolul al XVI-lea să sprijine o stare de clasă superioară prin acte de donație. Se cunosc cazuri în care pentru diferite servicii aduse comunității sau pentru fapte săvârșite în război, unii pedestrași au fost ridicați în tagma primipililor, iar mulți primipili în tagma primorilor.

La secui, care aveau autonomie teritorială, toate funcțiile politice și administrative au fost exercitate prin conducători aleși din genuri și din ramuri, conform organizării lor gentile. Cel mai înalt for politic a fost “Adunarea națională” la care au participat toți reprezentanții comunității secuiești. În cadrul scaunelor, toate treburile comune au fost rezolvate la ședințele de scaun ținute după o ordine prealabil stabilită. Locul ședinței nu a fost permanent același, de obicei ședințele au fost ținute în localitățile situate mai central pe teritoriul scaunului respectiv.

Ședințele scaunelor s-au ocupat de toate problemele administrativ-judiciare și militare referitoare la comunitatea secuiască din scaunul respectiv. Ca organ militar, scaunul a controlat potențialul militar al populației prin hotnog (hadnagy, maior exercitus), care a fost primul funcționar al scaunului. În caz de război ordinul de mobilizare a fost dat de regele Ungariei comitelui, aceasta a dat poruncă hotnogilor, care înainte de pornire la război au ținut o revizuire, conscribând pe cei obligați la serviciul militar (lustra). Hotnogul, în afară de atribuțiile militare, a avut și funcția de a prezida ședințele scaunului; a judecat împreună cu judele și cu jurații în procese judiciare și a participat la executarea sentințelor pronunțate, precum și a ordinelor primite din partea organelor centrale (îndeplinirea obligației de impozit, impozit de taur). Nu și-a exercitat funcția singur, fiind ajutat de ceilalți primipili.

În afară de hotnog (hadnagy, maior exercitus) al doilea funcționar a fost judele (iudex), care împreună cu maior exercitus a judecat și a executat sentințele. Hotnogul și judele, după obiceiul organizației gentile, au fost aleși după gen și ramură. Reprezentanții celor șase genuri și 24 de ramuri au purtat funcția de hotnog (maior exercitus) și de jude (iudex) prin rotație anuală. Obținerea acestor funcțiuni a fost legată la început de proprietatea de pământ, primipilatus. Prin faptul că obținerea primipilatului s-ar fi putut primi prin vânzare-cumpărare și moștenire, funcțiunile acestea au fost exercitate de câteva familii înstărite.

În secolul al XV-lea a apărut și o altă funcție, judecătorul regal (iudex regius), care a reprezentat puterea regală și a fost numit de comitele secuilor (comes siculorum). A controlat activitatea judiciară în scaune și îndeplinirea dispozițiilor și sentințelor date de comite. Comitele (comes siculorum) a fost numit de rege, dar nu dintre secui și a reprezentat puterea

centrală. Această demnitate, începând din secolul al XV-lea a fost purtată de vievozii și mai târziu de principii Transilvaniei. El controla starea militară a secuilor, a fost conducătorul oastei secuiești. Atribuțiile lui s-au extins și asupra procedurilor judiciare; la el s-a putut face recurs contra sentințelor pronunțate la scaune.

Serviciul militar la secuii a fost obligatoriu și acesta a format baza privilegiilor lor, fiind scutiți de plate impozitelor. După cum relatează izvoarele istorice, în luptă au format avangarda și deriergarda oastei maghiare. Despre organizarea militară a lor ne-au rămas date numai din secolul al XV-lea, dar se presupune că până la această dată aceasta n-a trecut prin mari schimbări.

Secuii, timp îndelungat și-au păstrat felul lor de luptă și armele tradiționale, care erau caracteristice pentru popoarele nomade. La apărarea graniței, amenințată din răsărit de popoare cu aceeași tactică de luptă și armă, cum au fost uzii, cumanii și tătarii, au putut rezista cu mai mult succes decât oastea maghiară, înzestrată cu arme, după oștirile apusene. În caz de război, două treimi a fost obligată să participe la război, o treime a rămas acasă pentru paza graniței. După înființarea sistemului comunal, organizarea militară se baza pe acest sistem. Satele au fost împărțite în zece părți, din care a luat ființă formația militară alcătuită din zece oameni (tized); din militarii mai multor sate s-a format unitatea compusă din o sută de oameni (század), cuprinse la rândul lor într-o unitate mai mare. Conducătorii acestor unități au fost ofițeri aleși, hotnog-maior exercitus, mai târziu căpitan (capitaneus) și căpitan general (supremus capitaneus). În fruntea oastei secuiești a stat comitele (comes) secuilor. În privința organizării structurale și a armelor în cursul secolelor oastea secuiască a trecut prin mai multe transformări conform cerințelor vremii, așa cum s-a dezvoltat arta militară la celelalte popoare din Europa.

Forța militară a secuilor a jucat un rol important nu numai în apărarea granițelor, dar și în luptele pe care le-au dus regii maghiari și voievozii ardeleni, contra dușmanilor din afară, care au amenințat independența Ungariei și a Ardealului. Această putere militară a fost folosită și pentru apărarea privilegiilor lor, care au fost de multe ori periclitate, ceea ce arată numeroasele răscoale ale secuilor în cursul istoriei.

Populația secuiască are două steme; deosebirea judiciară între ele, s-a uitat, nu se mai cunoaște.

Prima și cea mai cunoscută stemă arată astfel: în scut albastru, soarele auriu cu raze și luna argintie în creștere. După tradiție, această stemă a fost donată de către regele maghiar Sigismund de Luxemburg (1387-1437) "nobilei națiuni secuiești", fiindcă secuii tot timpul, ziua și noaptea, cu fidelitate au apărat granițele țării la răsărit. Această stemă cu soarele și cu semiluna figurează și în stema Transilvaniei, ca stema străveche a națiunii secuiești.

Stema cealaltă a secuilor, păstrată în stemele județului Treiscaune și a orașelor Odorheiu și Tîrgu Mureș, în stema mai multor orașe și sate, arată astfel: în scut albastru un braț învelit metalic ține un paloș; un cap de urs și o inimă roșie sunt străpunse de lama paloșului, al cărui vârf este înconjurat de o coroană aurie. Această stemă este identică cu stema familiei conților Nemes, care se trage din ginta Akadás, stemă folosită înainte de ridicarea familiei la rangul de conte.

Secuii au avut scrisul lor specific, așa numită "scriere runică secuiască" (székely rovásírás), care este de origine turcă din Asia Mijlocie. Secuii au folosit această scriere până în secolul al XVII-lea. Cel mai vechi monument de limbă de acest gen este un fragment de piatră cu inscripție runică secuiască în temelia turnului bisericii satului Crăciunești (județul Harghita), care datează din secolul al XIII-lea. Cronologic după aceasta urmează descoperirea alfabetului runic secuiesc pe coperta interioară a unei cărți tipărite în anul 1483, descoperită la Nikolsburg. Deasupra alfabetului scrie: "Littere Sicularum quas sculpunt vel cidunt in lignis" adică "literale secuilor, pe care le gravează sau le taie în lemn"

Dintre cele 37 de litere din alfabet 21 sunt de origine turcă, 3 din greaca veche și 3 din scrierea glagolită. Pe cele 3 semne grecești cercetătorul maghiar Vékony Gábor, recent le consideră ca litere cirilice și crede că cronicarul Kézai Simon din această cauză scrie în cronica lui, că secuii amestecându-se cu românii folosesc scrisul acestora. Tot el emite și părerea că semnele glagolite sunt de origine cazară și scrisul runic secuiesc s-a format în Bazinul Carpatic între secolele X-XII.²⁴

Cultura materială și spirituală a secuilor este strâns legată de cultura maghiară și se poate diferenția bine de celelalte popoare ale Transilvaniei. În folclorul etnic secuiesc (superstiții, credințe, practici magice, mituri, legende etc.) sunt păstrate aceleași elemente caracteristice, pe care le găsim și în folclorul maghiar ca șamanismul, închipuiri despre lumea cealaltă, în care viața continuă, dar în felul întors, ca o imagine reflectată de oglindă, muzică pentagonală de origine turcă, etc. Firesc, acest folclor în cursul secolelor a fost influențat și de folclorul celorlalte popoare ale Transilvaniei, ca de exemplu varianta baladei românești Meșterul Manole se găsește în balada secuiască Kőmives Kelemenné.

Despre convertirea secuilor la creștinism nu se păstrează nici un document: creștinarea s-a făcut pe vremea când regele Sfântu Ștefan a dispus convertirea întregului popor maghiar la religia creștină. Un fapt este sigur, când au apărut secuii în Transilvania au fost creștini și de religie romano – catolică. Acest fapt este dovedit de bisericile în stil romanic și de inventarul mormintelor din jurul și din interiorul acestor biserici, care au fost construite în regiunea bihoreană, precum și în Țara Bârsei, unde secuii au fost stabiliți înaintea venirii sașilor în această regiune.

Primele biserici au fost construite din lemn, care – probabil în urma invaziei tătarilor, în anul 1241 – au fost distruse. Biserici din piatră au fost construite numai la sfârșitul secolului al XII-lea și la începutul secolului al XIII-lea. Acestea erau biserici mici, rurale cu o singură navă și cu o absidă semicirculară. La Icafalău și în Valea Casinului (județul Covasna) au fost descoperite rămășițele bisericilor din această epocă, care au avut sanctuarul construit în formă dreptunghiulară, ceea ce arată că au fost construite după anul 1241. În secolul al XIV-lea și al XV-lea bisericile, în marea majoritate a lor, au fost mărite și reconstruite, în stil gotic. În interior, pereții bisericilor au fost împodobiți cu pictură murală; scene din biblie și legenda regelui Sfântul Ladislau, reprezentând lupta lui cu cumanii. Construcțiile bisericesti mai târzii reprezintă stilul dominant al vremii, stilul Renașterii, stilul baroc etc. În timpul Reformei bisericii, când noul curent religios, protestantismul s-a răspândit și în regiunile locuite de secuii, bisericile au fost ocupate de protestanți și au fost transformate conform principiilor acestui curent religios. Secuii sunt de religie romano-catolică, reformată și unitariană.

III.

Conform relatării cronicarului maghiar Anonymus, ungurii au găsit în Transilvania formațiuni prestatale românești în valea Crișurilor, în regiunea bihoreană voievodatul lui Monumorout, care s-a împotrivit cuceririi maghiare. În luptele cu Menoumarout, în părțile bihorene au participat – după relatarea cronicarului – împreună cu ungurii și secuii. Această dată este importantă pentru constatarea primei stabiliri a secuilor în Transilvania, fiindcă, după cum a mai fost menționat, după denumirea Telegd, care se află în regiunea bihoreană, secuii în valea Târnavelor, timp îndelungat, au fost numiți “ siculi de Telegd”, păstrând astfel amintirea locului de unde au pornit. Prin urmare, primul contact cu populația rămânească, secuii l-au avut pe acest teritoriu, care a fost cucerit cel mai devreme de maghiari și unde s-au stabilit prima dată secuii în Transilvania. Prezența populației românești este amintită și de documente (1283, 1314), iar faptul că denumirea râului Criș (Körös) a fost folosit comun și de români și de maghiari – secuii, înseamnă conviețuirea secuilor cu românii.²⁵ Conviețuirea românilor cu secuii și obligațiile lor comune de a păzi granița din sudul Transilvaniei, rezultă din documentele din anul 1222 (*Terra Blachorum*), din 1224 (*silva blacorum et Bissenorum*), din anul 1250 (*Saxonibus, Olacis, Siculis et Bisseni*). În afară de acestea, mărturiile arheologice

din valea Târnavelor, din așezările de la Bratei, Mediaș și din regiunea Sibiului, arată că secuii pătrund în Transilvania în diferite etape și întemeiază așezări.

În valea Oltului situația este similară, după cum arată rezultatele cercetărilor arheologice executate la Cernat (județul Covasna), unde așezarea maghiaro-secuiască se află situată peste o așezare din secolul al X-lea – XI-lea, care reprezintă o cultură deosebită de ceea a maghiarilor – secuilor, care în secolul al XI – XII - lea s-au stabilit pe aceste meleaguri.

Istoria secuilor după stabilirea lor definitivă la granița răsăriteană a Transilvaniei, (sec.XII-XIII) este strâns legată de istoria și soarta celorlalte popoare ale Transilvaniei, cu care au conviețuit secole întregi până în prezent. În afară de apărarea graniței răsăritene a Transilvaniei, secuii au jucat un rol activ și în viața politico-socială a Transilvaniei pe plan intern și extern. Acesta a derivat din faptul că secuii au reprezentat o forță militară puternică, de mai multe ori cu un rol decisiv în momentele cruciale ale istoriei Transilvaniei, care a fost plină și de multe frământări sociale interne. Acestea au afectat și comunitatea secuiască (communitas), după cum arată numeroasele răscoale, izbucnite pentru păstrarea libertăților secuiești; de fapt acestea au fost pornite pentru drepturile legitime, care nu erau privilegii, ci derivate din obligațiile lor militare destul de grele.

Dezvoltarea pașnică a societății secuiești a fost grav turburată prima dată de invazia tătarilor în anul 1241, când o parte a oastei tătarești a pătruns prin pasul Oituzului și a devastat Țara Secuiască și Țara Bârsei, locuită de români și de sași. Armata voievodului Transilvaniei, alături de care erau și secuii, a fost zdrobită și s-a deschis calea înaintării tătarilor spre interiorul Transilvaniei, în valea Oltului.

În secolele următoare secuii, ca și celelalte popoare din centrul și sud-estul Europei, au purtat războaie în cadrul oastei ardelene împotriva invaziei și dominației otomane și a expansiunii habsburgice. Iar schimbările petrecute în structura socială a populației secuiești în decursul acestor secole – mulți secui de rând, odată cu pierderea averii, au pierdut și libertatea lor – au rezultat răscoale împotriva abuzurilor săvârșite de către oamenii de frunte secui (primores) și de voievozii Transilvaniei.

După invazia tătarilor, cel mai mare pericol pentru țările balcanice și din centrul Europei a fost Imperiul Otoman, care la sfârșitul secolului al XIV-lea amenința și hotarcele Ungariei și ale Țărilor Românești. Împotriva acestui pericol s-a făcut o coalitie antiotomană la care a aderat și Mircea cel Bătrân (Mare), domnul Țării Românești (1386-1418), încheiând un tratat contra turcilor cu regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg în anul 1395, la Brașov. În anul 1396 au pornit o cruciadă contra turcilor, la care au luat parte mai multe țări apusene din Europa, alături de oștile maghiare și române. Lupta între oștile creștine și turci s-a dat la Nicopole, în care creștinii au fost învinși. În oastea maghiară au luptat și secuii. Mircea cel Bătrân, în luptele sale antiotomane, a fost sprijinit de voievodul Transilvaniei, Ștîbor, în oastea căruia au luat parte permanent și secuii.

În secolul al XV-lea, pericolul turcesc a devenit și mai amenințător. Turcii au urmărit extinderea stăpânirii lor asupra țărilor Europei sud-dunărene și cucerirea Constatinopolului, ca drumul lor prin ocuparea Belgradului să fie deschis spre Europa Centrală. Astfel, Ungaria, Transilvania și țările române au fost direct amenințate.

Colaborarea militară româno-maghiară a cunoscut o deosebită amploare, după ce Iancu de Hunedoara a fost numit voievod al Transilvaniei, fiind ales apoi guvernator al Ungariei. Incursiunile turcești au început să devină tot mai dese. În Transilvania primele incursiuni ale turcilor au avut loc în 1420, în regiunea Hațegului, în 1421 în Țara Bârsei, când la Brașov armata secuilor și a sașilor a fost înfrântă de turci.

La începutul anului 1442, turcii au pătruns iarăși în Transilvania, au învins armata ardeleană în bătălia de la Sântimbru (lângă Alba Iulia), dar au fost nimiciți de Iancu de Hunedoara între Alba Iulia și Sibiu. În luptele balcanice purtate de Iancu de Hunedoara, în victoria lui asupra turcilor pe Ialomița (1442), precum și în bătălia de la Varna (1444), au

participat și secuii în armata ardeleană. În 1448, în bătălia de la Kossovopolje nu a obținut victoria, dar a încercat și mai departe să oprească expansiunea turcilor. Turcii au plănuit cucerirea Belgradului, cheia Europei centrale. Iancu de Hunedoara a adunat o oaste compusă din mica nobilime, secuii, țărani, orășeni, la care s-au alăturat oștile din Țara Românească și Moldova și din alte țări ale Europei. Turcii au fost învinși (1456).

Programul militar antiotoman al lui Iancu de Hunedoara a fost continuat de principele Transilvaniei, de Vlad Țepeș și de Ștefan cel Mare. Vlad Țepeș, bizându-se pe sprijinul regelui maghiar, Matei Corvinul, a rupt relațiile cu turcii, dar din cauza întârzierii ajutorului regelui Matei Corvinul a fost nevoit să se retragă în Transilvania.

Moldova a ajuns în vremea lui Petru Aron sub suzeranitatea otomană. Ștefan cel Mare având sprijinul regelui maghiar Matei Corvinul a ajuns pe tronul Moldovei în situația când trei mari puteri, Ungaria, Polonia și Imperiul Otoman încercau să-și exercite dominația asupra ei.

Ștefan cel Mare în urma refuzului plății tributului a fost atacat în anul 1475 de o mare oaste turcească, condusă de Soliman Pașa. Lupta s-a dat la Vaslui. În armata lui Ștefan au luat parte la ordinul regelui Matei Corvinul 5000 de secuii, 1800 ostași transilvăneni; cu ajutorul lor, Ștefan a obținut o mare victorie asupra turcilor. În anul următor sultanul însuși în fruntea unei armate mari a pornit spre Moldova. Bătălia s-a dat la Războieni, Ștefan a fost nevoit să se retragă. În anul 1484 turcii au invadat Moldova, ocpând Chilia și Cetatea Albă, importante puncte economice și strategice din Moldova. Ungaria a încheiat pace cu turcii, iar Ștefan cel Mare rămânând singur, a fost nevoit să încheie pace și să plătească tribut turcilor.

După cucerirea Europei Centrale, turcii au jucat un rol tot mai important în politica Europei. După bătălia de la Mohács în 29 august 1526, Ungaria centrală a fost transformată în 1541 în pașalâc, cu capitala la Buda. Habsburgii au ocupat Ungaria de vest, iar voievodatul Transilvaniei a devenit principat independent sub suzeranitatea Imperiului Otoman. Aceste evenimente au influențat și politica Țării Românești și a Moldovei, care au fost nevoite să recunoască suzeranitatea otomană. Ioan Vodă cel Cumplit (Viteaz 1572-1574) a mai încercat o acțiune antiotomană iar în Țara Românească Radu de la Afumați a luptat contra pericolului transformării țării în pașalâc.

În această perioadă, Transilvania a fost nevoită să lupte pe două fronturi, împotriva turcilor și împotriva Habsburgilor, care au vrut s-o supună. Báthori István, principele Transilvaniei, a reușit să apere Transilvania față de Habsburgi și față de turci. După moartea lui, ambele puteri au încercat s-o supună Transilvania. Urmașul lui, principele Báthori Zsigmond, în 1593 a aderat la coaliția antiotomană condusă de Habsburgi; în această vreme Mihai Viteazul, ajungând domn al Țării Românești, s-a alăturat la această coaliție. Când Mihai Viteazul a declanșat lupta de eliberare de sub stăpânirea otomană a fost sprijinit de 4000 de secuii, în frunte cu căpitanul Horváth Mihály și de detașamentul căpitanului Király Albert din părțile Sătmăruului. Aceștia au luat parte în eliberarea orașelor dunărene și la bătălia de la Călugăreni, unde Mihai a obținut o mare victorie asupra turcilor. Secuții, numai la promisiunea principelui Báthori Zsigmond că vor redobândi libertatea uzurpată în urma răscoalei lor, au participat la războiul antiotoman purtat în Țara Românească. Báthori nu s-a ținut de cuvânt și nemulțumirea secuilor de rând a fost folosită de Mihai Viteazul, care la îndemnul curții imperiale a hotărât să treacă Carpații, cu scopul de a cuceri Transilvania. În tabăra de la Ploiești a promis secuilor restabilirea libertăților colective și eliberarea lor din iobăgie. Secuții s-au atașat de el și în bătălia de la Șelimbăr (1599) sub conducerea lui Székely Mózes au jucat un rol important la obținerea unei victorii a lui Mihai asupra oastei nobilimii din Ardeal. Secuții au fost de partea lui Mihai în toate bătăliile lui. Au participat și la campania din anul 1600 contra Moldovei. În cetatea de scaun a Sucevei a fost lăsată o garnizoană de secuii sub comanda căpitanului Kapturi János, care a apărât vitejește cetatea în fața dușmanilor lui Mihai. În lipsa lui Mihai, nobilimea s-a răsculat și la Mirislău (1600), după ce acesta a pierdut lupta, secuții au asigurat retragerea lui spre Făgăraș. Nobilimea ardeleană a proclamat din nou

principe pe Báthori Zsigmond, care mai înainte abdicase. Mihai cu armata imperială sub conducerea lui Basta la Guruslău l-a învins pe Báthori, rămânând stăpân în Transilvania. După această victorie, curtea imperială de la Viena, vrând supunerea Transilvaniei față de Imperiul Habsburgic, a pus la cale asasinarea lui Mihai, care a fost săvârșită în anul 1601, în tabăra de la Turda.

Dominația habsburgică instalată prin Basta în Transilvania a fost una din cele mai grele perioade din istoria ei. Nemulțumirea poporului a provocat declanșarea unui război de eliberare antihabsburgică condus de Bocskai István, principe ales al Transilvaniei în anul 1605. În urma succeselor militare obținute de oastea lui formată din haiduci maghiari și secui, a reușit prin pacea de la Viena (1606) ca Habsburgii să recunoască independența Principatului Transilvaniei. Această independență a fost păstrată față de Habsburgi și față de turci în timpul domniei principilor Bethlen Gábor (1613 – 1629), Rákóczi György I (1630 – 1648) și Rákóczi György al II – lea (1648 – 1657), care în urma expediției lui eșuate în Polonia, în anul 1657, a cauzat și devastarea Țării Secuiești de către tătari și turci.

La sfârșitul secolului al XVII-lea Ungaria a fost eliberată de sub stăpânirea otomană și Habsburgii au folosit succesele lor militare ca să impună dominația lor nu numai în Ungaria dar și în Transilvania, pe care au vrut s-o transforme într-o provincie a Imperiului Habsburgic. Turcii, prin pacea de la Karlowitz (1690), au renunțat la Transilvania în favoarea habsburgilor.

Curtea Vieneză a întreprins o serie de măsuri menite să-i asigure dominația. Acestea, temporar au fost împiedicate de răscoala condusă de Rákóczi Ferenc al II-lea (1703-1711), la care au aderat și secuii, când în anul 1704 la Tîrgu Mureș a fost ales principe al Transilvaniei. După înăbușirea răscoalei lui Rákóczi, mișcările antihabsburgice au luat o mai mare amploare în rândul populației secuiești în cursul secolului al XVIII-lea, când în timpul domniei împărătesei Maria Therezia au fost înființate regimentele de graniță la românii din părțile Năsăudului și la secui. Opoziția secuilor a fost înfrântă de comandanții imperiali Buccov și Siskovich, fiind masacrați la 7 ianuarie 1767 patru sute de secui la Siculeni, (Siculicidium). În urma acestui masacru mulți secui au fugit în Moldova și Bucovina, unde au întemeiat o serie de așezări, ridicând astfel numărul ceangăilor, care s-au stabilit aici în urma înăbușirii răscoalelor secuiești din secolele XV-XVI. În secolele următoare, forța militară a secuilor a fost folosită pentru interesele Habsburgilor în războaiele purtate împotriva Prusiei și contra lui Napoleon (1813).

În afara mișcărilor antihabsburgice, populația secuiască de rând s-a răsculat de mai multe ori împotriva nobilimii, deja din secolul al XIV-lea. Conform mărturiei documentelor, secuii iobagi au atacat conacul familiei Mikó în scaunul Sepsi, în 1342 și 1359; mișcări similare au fost consemnate în anii 1465-66 și la Zăbala. Răzvrătiri de mai mare amploare, cuprinzând tot teritoriul celor trei scaune (Sepsi, Orba și Kézdi) sunt cunoscute din anii 1519-20, 1541, când oamenii de frunte secui și nobilii maghiari alungați de pe moșiile lor s-au adăpostit între zidurile orașului Brașov. Conducătorul războiului țărănesc din 1514, Dózsa György, a fost tot secui de origine, din Dalnic (jud. Covasna).

Contradicțiile sociale între clasele antagoniste secuiești s-au agravat în decursul secolelor și mai mult și în urma acestora au izbucnit răscoalele din 1562 și 1598.

Răscoala secuiască din 1562 a izbucnit în timpul domniei lui János Zsigmond, pentru recăștigarea privilegiilor demult știrbite. Secuii de rând, adunați în tabăra de lângă Odorheiul Secuiesc, i-au ales conducători pe Nagy György, Gyepesi Ambrus și Bán András. Răscoala a fost înfrântă, iar conducătorii crunt pedepsiți. Cu scopul supravegherii secuilor, au fost ridicate două cetăți princiare, una la Leț (scaunul Sepsi) și una la Odorhei. Dieta din Sighișoara a adoptat o serie de hotărâri, care au accelerat procesul de aservire a populației secuiești. Pentru retragerea acestor măsuri oprimate, au fost înaintate plângerile secuilor principelui János Zsigmond și Dietei Transilvaniei, în anul 1569, dar fără nici un rezultat. După moartea lui János Zsigmond (1571), secuii au hotărât să organizeze o altă răscoală

pentru recăștigarea libertăților, dar și această mișcare a fost înăbușită. În 1575, secuii s-au atașat lui Békési Gáspár, împotriva lui Báthori István, însă au fost iarăși învinși. Secuii văzând că nici Dieta, nici principele nu rezolvă cererile lor, au recurs la acțiuni revoluționare, au început devastarea conacelor fruntașilor secuiei. Răscoala a luat o mare amploare. Báthori, numai prin atragerea fruntașilor comunității secuiești a reușit să-i înfrângă. Au fost luate din nou măsuri de reprimare și aservirea secuilor liberi a continuat.

Răscoala secuilor din anii 1595-96 a izbucnit din cauza nerespectării actului de libertate acordat în 1595 de Báthori Zsigmond secuilor aserviți, care au luptat împotriva turcilor în Țara Românească. Răscoala a fost înfrântă. Acest fapt a fost folosit de Mihai Vitezul pentru realizarea planului său politic, promițând secuilor restabilirea libertăților lor colective. Principii Transilvaniei, Bocskai István și Bethlen Gábor, confirmând libertatea secuilor, au găsit în ei sprijin în realizarea politicii lor externe și interne.

Răscoalele secuiești au avut un caracter revendicativ, social, pentru libertate, pentru drepturile legitime, purtate de oameni care în urma îndeplinirii obligației militare își pierduseră împreună cu averea și libertatea lor.

În decursul evului mediu, în țările Europei Centrale, în Ungaria și în Transilvania, a decurs un proces de transformare socială, s-au dezvoltat relațiile feudale și s-a format o burghezie orășenească, realități de care nu a fost ferită nici comunitatea secuiască. Aceste schimbări însă s-au petrecut într-un ritm mult mai lent și cu mari frământări.

Stăpânirea Habsburgică în Transilvania, în secolul al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea, a agravat și mai mult contradicțiile sociale și mișcările au căpătat și un aspect național. Popoarele din Transilvania au vrut să scape de dominația habsburgică, țărănimea de iobăgie, iar secuii de serviciul militar grăniceresc. Perimarea feudalismului și pătrunderea noilor curente progresiste au pregătit declanșarea revoluției din 1848-49, împotriva dominației străine.

Evenimentele revoluționare declanșate în Ungaria în primăvara anului 1848 au avut un mare răsunet în Transilvania și în Țara Secuiască. Imperiul Habsburgic, după înăbușirea revoluției din Italia a vrut să pună capăt și revoluției maghiare. În Transilvania, generalul Puchner, comandantul armatei imperiale habsburgice, nu a recunoscut guvernul revoluționar maghiar și a cerut din partea secuilor supunere față de împărat. Acest fapt i-a îndemnat pe conducătorii secuilor să convoace Adunarea Națională la Lutița, lângă Odorhei, la locul unde secuii aveau obiceiul să se adune și să ia hotărârile referitoare la interesele întregii comunități. Aici, la data de 16-17 octombrie 1848, s-au adunat secuii din toate scaunele în număr de circa 70.000 și au adoptat o proclamație care printre altele asigura pe români și pe sași că îi consideră frați și recunosc drepturile lor. Au declarat egalitate deplină pentru toți în fața legii, suportarea comună a sarcinilor publice, desființarea iobăgiei și a serviciului militar grăniceresc, precum și organizarea autoapărării teritoriului secuiesc. Adunarea Națională de la Lutița, ultima de acest gen, a contribuit mult la buna desfășurare a luptei antihabsburgice pe teritoriul secuiesc. În această luptă de autoapărare, rolul cel mai important l-au jucat secuii din județul Treiscaune, din rândul cărora s-au ridicat personalități marcante, ca Gábor Áron, Gál Sándor și alții, care au organizat, împreună cu Gábor Áron, atelierul de turnat tunuri pentru armata revoluționară. Generalul Jozef Bem, după ce a preluat comanda supremă a oastei ardelenice, a făcut joncțiune cu secuii, care au devenit oștenii cei mai viteji ai lui. Secuii au luptat alături de el, până la depunerea armelor la Șiria, în fața armatei țariste.

După înăbușirea revoluției au fost luate o serie de măsuri represive și împotriva secuilor, datorită faptului că secuii au împiedicat trupele imperiale să atace din spate armata maghiară. Din cauza acestei infidelități, austriecii au luat măsuri de pedeapsă colectivă împotriva secuilor.

Conspirația antihabsburgică, condusă de colonelul Makk József în anul 1852, a însemnat o rază de speranță pentru secuii și se înscrie în șirul mișcărilor post pașoptiste.

Această acțiune a fost demascată iar fruntașii ei au fost spânzurați la Târgu Mureș și la Sf. Gheorghe. Au urmat și alte represalii.

După înstaurarea absolutismului habsburgic, pentru secui nu a rămas altă cale de luptă, numai cea pe plan politic, împreună cu celelalte națiuni din Transilvania. Această cale a fost urmată și în noile condiții politice create în secolul XX.; odată cu schimbarea granițelor Ungariei, teritoriul locuit de secui a ajuns sub altă stăpânire.

În momentul apariției secuilor pe arena istoriei Transilvaniei, nivelul lor de cultură a fost deosebit de ridicat. Au avut o scriere proprie și o tactică militară mult superioară față de popoarele învecinate. Au fost receptivi față de noile curente culturale, religioase, fapt dovedit de monumentele arhitectonice existente, și au înșușit noile stiluri apusene de construcție a bisericilor.

În cursul evului mediu, protestantismul a dat un mare avânt și dezvoltării culturii secuiești. Mulți tineri secui au studiat la universitățile apusene și întorcându-se în țară au răspândit ideile progresiste, ținând astfel pas cu dezvoltarea culturii apusene. În secolul al XVII-lea au luat ființă o serie de școli, dintre acestea mai multe unitariene; la Odorhei o școală reformată de grad superior. În secolele XVIII-XIX. cultura secuilor s-a dezvoltat sub influența culturii din Ungaria. Au fost înființate gimnaziile la Târgu Mureș, Târgu Secuiesc, Sf. Gheorghe și la Miercurea Ciuc. La Sf. Gheorghe a fost fondat Muzeul Național Secuiesc.

Secuii, pe tărâm cultural, au dat pentru cultura națională și cea universală mai multe personalități eminente, în toate domeniile culturii și științei. Istorici, ca: Benkő József, Bod Péter, scriitori: Mikes Kelemen, Körösi Csoma Sándor, lingvistul care a întocmit primul dicționar englezo-tibetan, Bölöni Farkas Sándor, Kriza János, folclorist, Benedek Elek, Tamási Áron, și alții. În domeniul științei, matematicienii Bolyai János și Bolyai Farkas au fost de renume european. În artă s-au distins pictorii Bölöni Sikó Miklós, care a lucrat și la București, ca și Barabás Miklós, Gyárfás Jenő și Bordi András.

Importanța și rolul jucat de secui pe plan național și internațional în istoria Transilvaniei a stat nu numai în apărarea graniței răsăritene, dar și în participarea lor în luptele antiotomane, care au amenințat nu numai țările românești, ci și întreaga Europa medievală. Rolul secuilor a fost decisiv și în înfrățirea primei uniri a Transilvaniei, Moldovei și a Țării Românești sub Mihai Vitezul. Iar în secolul al XVII-lea, cu ajutorul secuilor, principii Transilvaniei Báthori István și Bethlen Gábor au reușit să-și realizeze scopurile politice interne și consolidarea poziției internaționale a Transilvaniei.

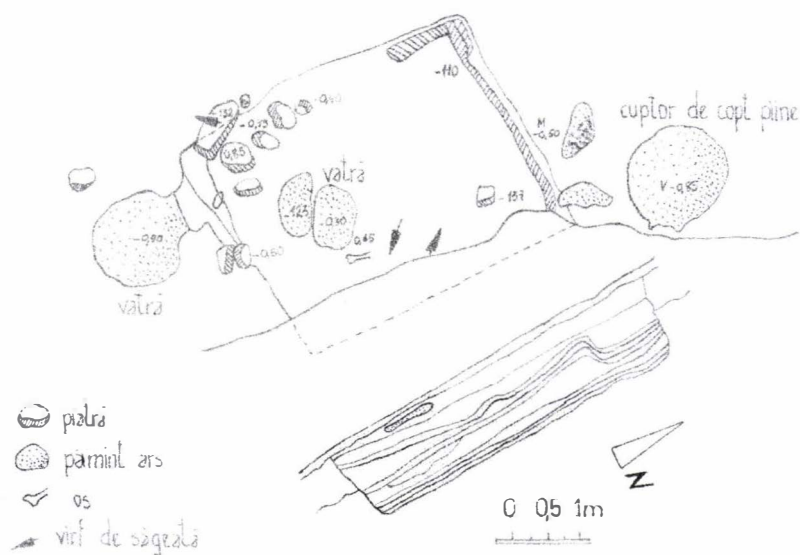
Sunt dovezi legate și de solidarizarea secuilor cu mișcările revendicative ale românilor din Transilvania, în timpul răscoalei lui Horia, Cloșca și Crișan din 1784. Această solidaritate s-a manifestat în mai multe momente cruciale ale istoriei, ca în timpul actului din 1859, în cursul războiului de independență din 1877-78.

După 1 Decembrie 1918, când s-a realizat Marea Unire, populația secuiască s-a încadrat în noile realități ale statului român. În perioada interbelică, după Dictatul de la Viena, în anul 1940, în anii grei ai dictaturii fasciste și secuii au luptat împreună cu românii împotriva fascismului. În perioada care a urmat victoriei războiului antifascist, secuii s-au înscris în mod activ în restabilirea economiei naționale, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului și în democratizarea țării. Populația secuiască este un factor important în domeniul agriculturii, în industria și comerțul țării. O mare cantitate de cartofi (25% din întregul produs al țării) se realizează pe teritoriul locuit de ei. O mare însemnătate are și creșterea animalelor mari, a cornutelor și a porcilor. Secuii sunt foarte pricepuți și în prelucrarea lemnului, a pietrei și în celelalte ramuri ale industriei, în olărit, sunt foarte buni dulgheri și zidari. Sunt buni lucrători industriali, iar intelectualii ieșiți din rândul secuimii, ca medici, ingineri, profesori, sunt apreciați. Acești oameni harnici, legați de pământul natal, formează un element important în propășirea și democratizarea țării.

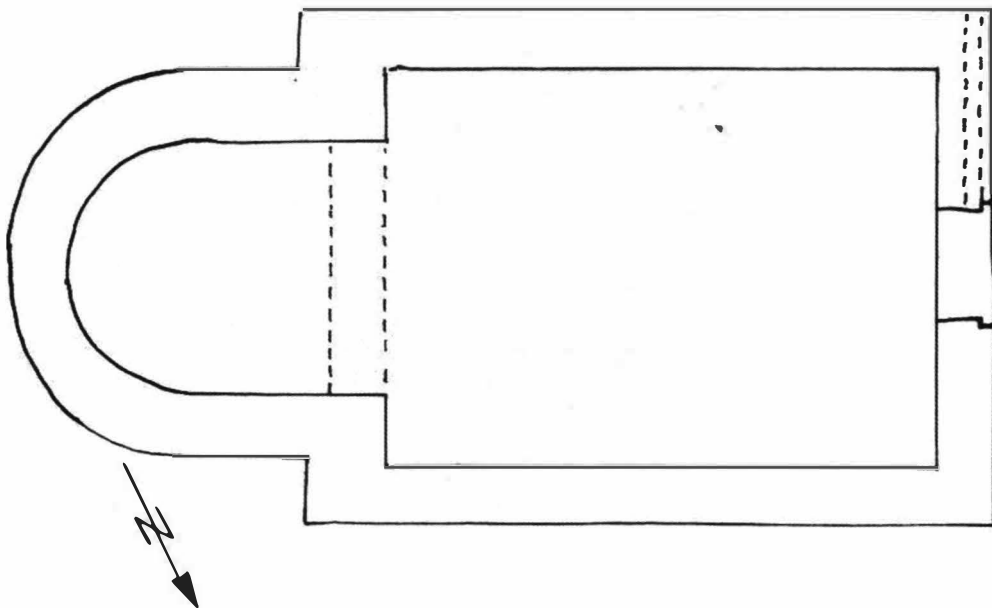
(Text adaptat de Zs. Sz., n.r.)

1. *Istoria României*, I, București, 1962, 75-76.
2. Cartea notarului anonim al regelui Béla despre Faptele purtate de Unguri (*Béla király Névtelen jegyzőjének könyve a Magyarok viselt dolgairól*), Budapesta, 1892, cap. I. *Scriptores Rerum Hungaricorum tempore ducum regumque stirpis Arpadianae gestarum*. Edidit E. Szentpéteri, cap. L.
3. Györffy György, *Originea secuilor și istoria stabilirii lor (A székelyek eredete és településük története)*, în *Transilvania și popoarele ei (Erdély és népei)*, 1941, 36; *Studii despre originea statului maghiar (Tanulmányok a magyar állam eredetéről)*, 1959, 45; *Popoare și țări înainte de cucerire în Gesta Hungarorum a lui Anonymus (Tanulmányok a magyar állam eredetéről. Honfoglalás előtti népek és országok Anonimus Gesta Hungarorumában)*, Ethnografia, An, LXXVI, nr. 3, 1965, 411.
4. *Chronicon Pictum Vindobonense* în *Script. Rer. Hung.* Ed. Szentpéteri, v. I. 1937.
5. *Ibidem*, p. 218.
6. Constantin Porphyrogeneticos, *De administrando imperio*, în Corp. Script. Hist. Byz. Bonn. 1840, ed. Gy. Moravcsik, Budapesta, 1949.
7. Szádeczky Kardoss Lajos, *Istoria și constituția națiunii secuiești, (A székely nemzet története és alkotmánya)*, 1927, 17.
8. László Gyula, *Viața poporului maghiar cuceritor. (A honfoglaló magyar nép élete)*, Budapesta, 1944, 95-101.
9. *ETNOGRAFIA UNGARJEI (Magyarország ethnográfiája)*, 1875, 291-303.
10. *Secole (Századok)*, 1914; 75, Szádeczky, o. c. 12-17, Györffy, *Studii... (Tanulmányok..., 68, Honfoglalás előtti népek..., 423.)*,
11. Benkő Lóránd, *Cele tre milenii ale limbii maghiare (A magyar nyelv három évezrede)*, în *Élet és Tudomány*, 18, Budapesta, 1977, 555.
12. Szádeczky, o. c. nota 8.
13. Sebestyén György, *A székelyek neve és eredete, (Numele și originea secuilor)* 1897, în *Ethnografia*, 1898, 9, Budapesta, *Századok*, 1907, 465.
14. *Erdélyi Múzeum*, XV, 1898, 244; Györffy, *Tanulmányok....*75.
15. Rásonyi László, *A székely Név eredete, (Originea numelui de secu)*, în *Magyar Nyelv*, Budapesta, 1960, 2, 186-194.
16. Szádeczky, *A székely nemzet....*, 22-24; Kurt Horedt, *Contribuții la istoria Transilvaniei în sec. IV-XIII*, 1958, 128,
17. Székely Zoltán, *Korai középkori temetők dél-kelet Erdélyben*, în *Korunk Évkönyve*, 1973, 211-228; idem, *Contribuții la problema stabilirii secuilor în sud-estul Transilvaniei*, în *Crisia*, Oradea, 1974, 89-95.
18. Györffy, o. c. 112-113.
19. Registrul din Oradea, nr. 208.
20. Szádeczky, o. c. 22-23. Györffy, în *Erdély és népei*, 62; *Honfoglalás előtti népek*, 422-423; Anonimus, *Gesta Hungarorum*, Magyar Helikon, 1977, 165.
21. *Zim. Urk.*, I. 18, 22, 32; Asztalos Miklós, în *Erdélyi Múzeum*, XXXVII, 1932, 123-144.
22. Dumitrache Maria, *Cetatea satească din Drăușeni*, în *Cercetări Arheologice*, III, Muzeul de Istorie al RSR, București, 1979, 184-190.
23. Székely Zoltán, *Contribuții la problema fortificațiilor și formelor de locuire din sud-estul Transilvaniei*, în *Aluta*, 1976-77, Sf. Gheorghe, 52.
24. Vékony Gábor, *Későnépvándorláskori rovásfeliratok a Kárpát-medencében*, 1987, 22-23,

Ilustrația

1. Turia, jud. Covasna, Planul semibordeiului din sec. XII-XIII.

2. Vârghiș, jud. Covasna, Planul bisericii din hotarul comunei, sec. XII.

3. Stema națiunii secuiești și stema scaunelor secuiești.

4. Stema națiunii secuiești, varianta a doua.

*Littere Siculozum quas sculpūt
vel cadunt in lignis*

5. Alfabetul runic secuiesc de la Nikolsburg.

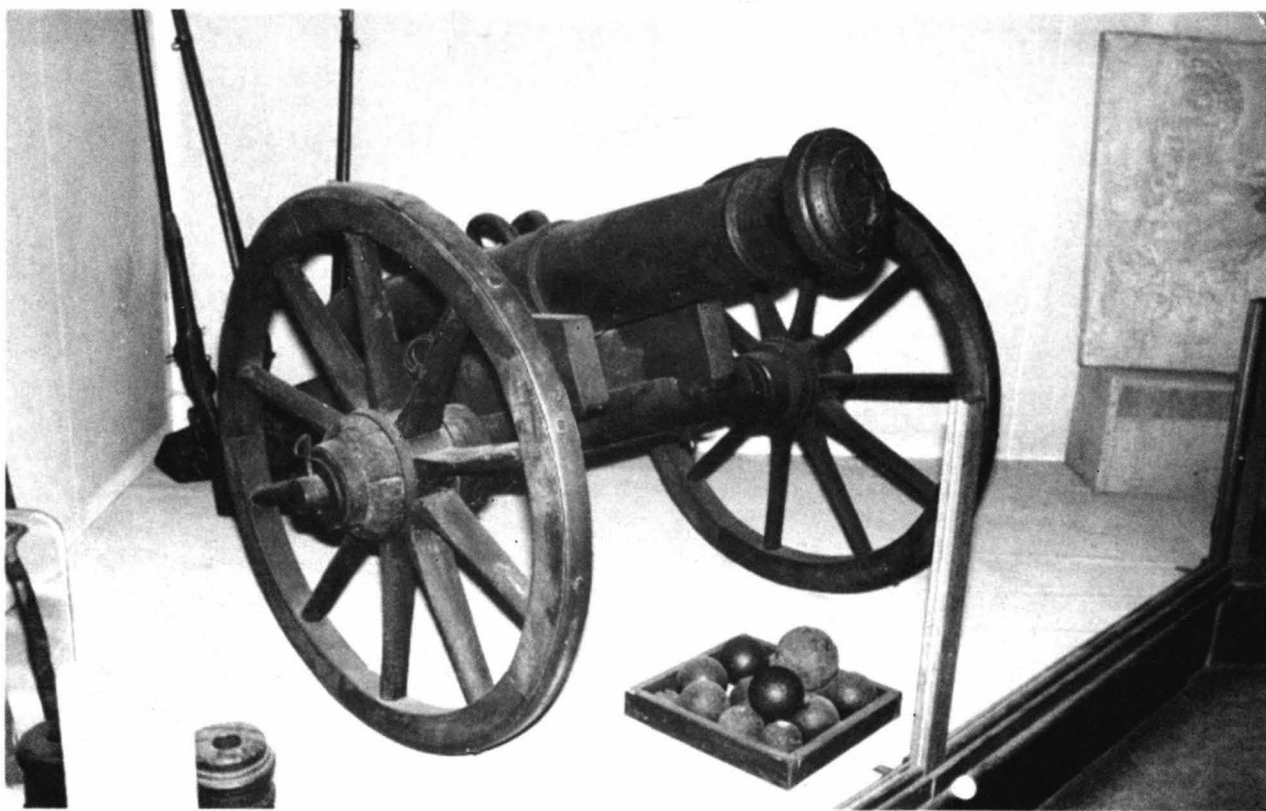
6. Pictura murală din biserica unitariană din Chilieni, jud. Covasna, sec. XIV.

7. Casa secuiască din 1767 de la Armășeni, jud. Harghita.

8. Cetatea Bálványos, com. Turia, jud. Covasna.

9. Tunul turnat de Gábor Áron, 1848.

10. Clădirea Muzeului Național Secuiesc din Sf. Gheorghe, jud. Covasna.

11. Statuia lui Mihai Viteazul la Sf. Gheorghe.

12. Ghelinta, jud. Covasna, Pictură murală, reprezentând legenda regelui Sfântu Ladislau, biserica romano-catolică, sec. XIV.

*

Spade din feudalismul timpuriu din sud-estul Transilvaniei

Spada cu două tăişuri, cu mâner în formă de cruce, armă caracteristică pentru feudalismul timpuriu, în urma unor descoperiri întâmplătoare a devenit cunoscută și în sud-estul Transilvaniei. Locul și împrejurările de descoperire a acestora, în general sunt necunoscute, dar un lucru este sigur, anume că provin din sud-estul Transilvaniei. Sunt însă și unele piese, despre care avem date sigure cu privire la condițiile de descoperire a lor. În următoarele, prezentăm spadele de acest gen, care au ajuns în colecțiile muzeelor din Sf. Gheorghe, Gheorgheni, Odorheiul Secuiesc și Cristurul Secuiesc.

Spade din colecția Muzeului din Sf. Gheorghe:

1. Locul de descoperire: necunoscut. Lungimea: 97,5 cm., la capăt un buton rotund, 5 x 5 cm., lungimea mânerului: 14 cm., lama are vârful rupt și are lungimea de 75 cm., lățimea la mâner de 5 cm., canalul de sânge 68 cm., cu marcă de meșter. Nr. inv. 230,
2. Locul de descoperire: sat. Bodoc, jud. Covasna. Spada a fost găsită de un țăran localnic, pe locul denumit "Cetatea de comoară", (Kincsásvár). Lungimea: 103 cm., la capătul mânerului un buton poligonal, cu dim. : 6 x 6 cm., mânerul de 13 cm., lama de 85 cm., lățimea la mâner de 4,5 cm., canalul de sânge de 75 cm. Nr. inv. 231,
3. Locul de descoperire: Întorsura Buzăului, jud. Covasna, pe locul denumit "Kiscsemernek". Lungimea: 113 cm., la capătul mânerului un buton rotund, cu dim. : 5,5 x 6 cm., iar mânerul de 12 cm. Lama: 95,5 cm. Lățimea la mțner: 4,5 cm. canalul de sânge: 74 cm., cu marcă de meșter. Nr. inv. 234,
4. Locul de descoperire : com. Belin, hotarul satului, jud. Covasna. Lungimea: 106 cm., la capătul mânerului un buton rotund, cu dim.: 5 x 5,5 cm. Lungimea mânerului: 12 cm. iar

- a lamei cu vârful rupt de 88 cm. Lățimea la mâner: 5 cm., canalul de sânge de 75 cm., cu marcă de meșter. Nr. inv. 233,
5. Locul de descoperire: necunoscut. Lungimea: 98,5 cm. La capătul mânerului un buton de formă conică cu dim. : 7 x 7,5 cm. Mânerul de 10 cm. lama cu vârful rupt de 81,5 cm. Lățimea la mâner: 4 cm., iar canalul de sânge de 71 cm. Nr. inv. 237.
 6. Locul de descoperire: necunoscut. Lungimea: 107,5 cm., la capătul mânerului un buton oval, cu o cruce la mijloc. Mânerul are lungimea de 14 cm., lama de 87 cm, lățimea la mâner de 6 cm., canalul de sânge de 65 cm. Nr. inv. 236,
 7. Locul de descoperire: Sf. Gheorghe, (jud. Covasna). Lungimea: 113 cm., la capătul mânerului un buton rotund, cu dim. 5 x 6 cm. Mânerul are lungimea de 11,2 cm., iar lama cu vârful rupt de 96 cm. Lățimea la mâner de 5,7 cm., iar canalul de sânge de 68,5 cm. Nr. inv. 238.
 8. Locul de descoperire: Zălan (jud. Covasna). Lungimea : 118 cm. , la capătul mânerului un buton poligonal cu dim. 6 x 6,5 cm. Mânerul are lungimea de 24 cm. lama cu vârful rupt de 91 cm. lățimea la mâner de 5,5 cm., iar canalul de sânge de 55 cm., cu marcă de meșter. Nr. inv. 240-15. Spada a fost găsită de un păstor de cireadă în pădurea pe locul denumit "Harcsa", pe malul pârâului „Sötét”. A mai fost găsită și o monedă, pe care a aruncat-o.
 9. Locul de descoperire: necunoscut. Lungimea: 117 cm. la capătul mânerului un buton oval, cu dim. 5,2 x 6,6 cm., mânerul are lungimea de 20,5 cm., lama cu vârful rupt de 91,5 cm. lățimea la mâner de 5 x 5 cm., canalul de sânge de 49 cm. Nr. inv. 241.
 10. Locul de descoperire: satul Săseuși, orașul Tg. Secuiesc, (jud. Covasna). Spada a fost găsită în anul 1949, cu ocazia construirii drumului național, la 300 m. de sat, într-un mormânt cu un schelet pe spate cu inventar, spada era lângă corp, pe cap un coif metalic care a fost spart de muncitori¹.
 11. Locul de descoperire: satul Chichiș, orașul Sf. Gheorghe, (jud. Covasna). Spada a fost găsită cu ocazia construirii podului peste Olt. pe malul drept, la adâncimea de 4 m., împreună cu un schelet așezat pe spate. Era lângă corp, împreună cu o monedă, care nu a ajuns în colecția muzeului.²
 12. Locul de descoperire: com. Zagon, (jud. Covasna). În anul 1977, în hotarul comunei s-a surpat malul unei movile, unde copiii din comună au găsit un craniu, o spadă și un pinten.
- În colecția muzeului din orașul Gheorgheni, (jud. Harghita) se află o spadă găsită în hotarul orașului pe locul denumit "Crisaca". Condițiile găsimi acestei piese sunt necunoscute. Lungimea: 119 cm. , la capătul mânerului un nasture rotund, la mijloc o cruce. Nr. inv. 244.

Muzeul din Odorheiul Secuiesc păstrează în colecția de istorie o spadă, descoperită în valea pârâului Rika, în hotarul comunei Vârghiș. Lungimea: 107,5 cm. vârful lamei este rupt. Nr. inv.. 1850/274.

Colecția muzeului orașenesc din Cristurul Secuiesc (jud. Harghita) păstrează o spadă găsită la Corund (jud. Harghita). Împrejurările descoperirii sunt necunoscute. Piesa este fragmentară. Lungimea: 67,2 cm. , la capătul mânerului un nasture rotund, cu dimensiunile: 3,7 x 3,4 x 2,2 cm. Cu marcă de meșter. Nr. inv. 539.

Spadele mai sus enumerate aparțin unor morminte izolate, după cum dovedesc cele descoperite la Chichiș, Săsăuși și Zagon. După observațiile făcute la aceste descoperiri, morții au fost înhumați pe spate cu coif metalic, cu spada cu două tășuri și piteni. Despre existența zalelor nu s-au făcut mențiuni. Din inventarul acestor morminte, numai spadele au ajuns în colecțiile muzeelor. Nu se știe nimic despre folosirea coșciugului, nici despre orientarea inhumaților. Nu sunt cunoscute nici monedele așezate în morminte, care ar putea furniza date mai concrete despre data înmormântărilor.

Conform literaturii de specialitate, aceste spade de tip apusean, cronologic aparțin sec. X-XI. iar răspândirea lor în Bazinul Dunării se poate accepta tot din aceste secole.³ Mărcile de meșter indică locul de proveniență, unde aceste spade au fost fabricate.

În această parte a Transilvaniei, în cimitirele populației de rând din sec. XII. , la Zăbala și la Peteni sunt încă necunoscute descoperiri asemănătoare. Atribuirea acestor spade cavalerilor teutoni nu se poate accepta, fiindcă pe acest teritoriu, populația secuiască a fost colonizată înainte de venirea lor în Țara Bârsei.⁴ Nici cetățile din această regiune, ca cetatea Bálványos, nu sunt construite de ei.⁵ Cetatea Bálványos inițial a fost o cetate familială, cu un donjon,⁶ ca și celelalte cetăți din Transilvania, construite în sec. XIII-XIV.⁷ Aceste spade, după toate probabilitățile, aparțin unei pături militare din armata regală, care erau în fruntea populației locale de rând. Acest fapt este dovedit și de descoperirile din așezarea fortificată de la Piatra Neamț, la Bâta Doamnei, din sec. XII-XIII., unde au fost găsite spade de acest gen, printre celelalte arme caracteristice pentru aceste secole⁸. Acest element militar, care a folosit spada de tip apusean, cu două tășuri, s-a stabilit pe aceste meleaguri înainte de stabilirea secuilor în sud-estul Transilvaniei și prezența lor se leagă de paza graniței de est a Transilvaniei și de cetățile construite pentru acest scop.

(Text adaptat de Zs. Sz., n.r.)

Note Bibliografice

1. Z. Székely, în *Almanah*, Muzeul Regional Sf. Gheorghe, Tg. Mureș, 1955, 42,
2. *Ibidem*.
3. V. Szendrei, *Magyar hadtörténeti emlékek*, (*Mărturii ale istoriei militare maghiare*), Budapesta, 1986, 173, fig. 555; G. Nagy, *Magyar kardok*, (*Spade maghiare*), în *Arch. Ért.* XVIII. Budapesta, (1898) Pl. I. 20.; Nemes-Nagy, *A magyar viseletek története* (*Istoria porturilor maghiare*), Budapesta, 1900, Pl. XXVII, 28, 14, 16. ; J. Kalmár, *Régi magyar fegyverek* (*Arme vechi maghiare*), Budapesta, 1958, 3,
4. Z. Székely, în *Crisia*, 1974, 92,
5. G. Bakó, în *Studii*, 1. 1957, A. X. 152,
6. Z. Székely, în *Aluta*, VIII-IX, Sf. Gheorghe, 1976-77, 54-59,
7. R. Popa, în *Dacia*, N. S. XVI, 1972, 257,
8. V. Spinei, *Moldova în secolele XI-XIV*. Iași, 1982, 88-89, fig. 7/4-5.

RÉSUMÉ

L'auteur public les épées de type occidental trouvées dans le sud-est de la Transylvanie, qui appartiennent aux militaires royaux des XI-XIIème siècles.

*

Contribuții la cunoașterea meșteșugurilor agricole țărănești și a începutului industriei din zona județului Covasna

Noțiunea de tehnică se poate defini în sens mai restrâns și mai larg. De fapt în sens mai restrâns tehnica este meșteșugul și iscusința în fabricarea și mănuierea uneltelor, în producerea și prelucrarea materialelor în vederea satisfacerii trebuințelor omenești. În sens mai larg, prin tehnică se înțelege nu numai utilajul și iscusința în fabricarea și mănuierea lui, dar și totalitatea procedeelor de fabricare și de prelucrare a materialelor folosite la un moment dat. Iar nivelul tehnic al unei societăți se socotește după utilajul (unelte și mașini) de care dispune, după

modul de folosire a acestui utilaj, a izvoarelor (*surselor, n.r.*) de energie, după metodele de producere și prelucrare a materialelor și după posibilitățile de neîncetată îmbunătățire a tuturor acestor factori.

Știința a dovedit că odată cu schimbarea și dezvoltarea forțelor de producție ale societății, în decursul istoriei, s-au schimbat și s-au dezvoltat raporturile de producție dintre oameni, înlocuirea unui mod de producție prin altul superior, s-a realizat în strânsă dependență de nivelul general al dezvoltării forțelor de producție. Acest lucru este valabil și pentru dezvoltarea culturii materiale a populației din Transilvania, în decursul istoriei. În următoarele rânduri prezentăm unele aspecte ale dezvoltării tehnicii populare și ale industriei în județul Covasna.

În sud-estul Transilvaniei, unde este situat și județul Covasna, încă în prima jumătate a secolului al XIX-lea, populația trăia în condițiile create de feudalism, baza traiului fiind cultivarea pământului, agricultura. Conform rezultatelor săpăturilor arheologice efectuate în această regiune, agricultura are tradiții din trecutul îndepărtat. Dezvoltarea agriculturii în diferitele epoci ale istoriei demonstrează în primul rând felul uneltelor și condițiile social-economice în care produc membrii societății respective. Pe baza uneltelor agricole ale unei epoci putem stabili cursul producției și structura ei social-economică. Fără îndoială, una dintre cele mai importante a agriculturii este plugul, care în afară de forța umană a folosit și pe cea a animalelor, care a contribuit la creșterea vertiginoasă a producției.

Plugul primitiv, - un simplu trunchi de copac cu cracă, trunchiul alcătuit de grindeiul, iar craca cu vârful ascuțit era brăzdarul – nu s-a păstrat. Sunt însă cunoscute vârfuri de coarne cu care s-a întărit brăzdarul de lemn, din așezările din neoliticul dezvoltat, dovedind practicarea unei agriculturi primitive. Metalul întrebuintat la plug apare și în această regiune, în epoca *La Tène* și s-au păstrat brăzdare în așezări dacice de la Sf. Gheorghe și Comalău¹. În epoca romană – după mărturiile arheologice – agricultura a fost intensivă și fierul de plug dacic a fost înlocuit de către cel roman, (brăzdare romane au fost găsite în castrul roman de la Comalău), care avea un randament superior. Acest tip de plug a persistat la populația romanizată, dovedită de o descoperire din sec. al VIII-lea în așezarea de la Simonești, (jud. Harghita), formă care s-a păstrat și până-n epoca feudală.

Despre agricultură, precum și despre tipurile de plug, care au parcurs mai multe faze de dezvoltare, în decursul secolelor, sunt cunoscute documente scrise, datând din epoca medievală. Putem urmări forma lor de dezvoltare din sec. al XVIII-lea și al XIX-lea și în sigiliile sătești. Prezentarea dezvoltării agriculturii nu formează subiectul lucrării noastre, nici a plugului, numai descrierea unui plug și a unei mori de mână rotativă din patrimoniul muzeului din Sf. Gheorghe, făcută de țărani meșteșugari, care la începutul dezvoltării capitalismului au dat dovadă de iscusința lor, în vederea îmbunătățirii randamentului în producția agricolă.

În sud-estul Transilvaniei, țărani au folosit plugul compus din trei părți: din grindei, talpă și coarne.² Un țaran meșteșugar, cu numele de Végh Antal³ a fost primul, care a făcut un plug de lemn cu corman schimbător și cu brăzdar simetric, (fig. 1). La acest plug grindeiul și coarnele au fost făcute din lemn, iar cormanul, cuțitul și brăzdarul din fier. Cu acest plug, agricultorul a arat, iar când a ajuns la capătul brazdei, a schimbat cormanul și a continuat aratul, fără să lase o brazdă goală.

Acest tip de plug perfecționat a fost făcut între anii 1860-1868 și foarte repede s-a răspândit, nu numai în Transilvania, dar și pe versantul celălalt al Carpaților, unde a fost cunoscut sub denumirea de plug de coastă. Este cunoscut că pe teritoriul județului Covasna, încă în sec. al XIX-lea, din totalitatea plugurilor folosite, 30% au fost pluguri cu grindei de lemn cu cap de fier. Anual, în atelierul lui Végh Antal au fost confecționate 4-5000 de bucăți din acest tip de plug. Folosirea acestui plug a fost așa de avantajoasă încât cu ocazia expoziției agricole pe țară, organizată de sași la Brașov, la care au fost prezentate și alte tipuri de pluguri

din țară și din străinătate, premiul I. a fost acordat lui Végh, pentru plugul inventat de el. Menționăm că pe teritoriul Transilvaniei, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, au mai funcționat și alte fabrici, manufacturi, în mai multe orașe, ca la Cluj, Sibiu și la Reghin, în care s-au confecționat pluguri. Dintre acestea, cea mai cunoscută a fost cea a lui Rajka de la Cluj. În urma acestui succes, proprietarul unui atelier de pluguri de la Budapesta, cu numele Vidács, l-a invitat pe Végh la Budapesta, ca să perfecționeze și plugul confecționat de el.

Ultima creație a lui Végh Antal a fost o mașină cu aburi, destinată pentru arat și semănat. dar datorită situației materiale precare în care se afla, nu a putut confecționa această mașină din material corespunzător. Specialiștii vremii au fost de acord că această mașină, dacă ar fi fost executată la dimensiunile necesare și din material corespunzător, ar fi avut o largă răspândire.

Pentru măcinatul grâului, avem date încă din epoca dacilor și a romanilor că a fost folosită râșnița rotativă, care a persistat în tot cursul epocii medievale. păstrându-și forma. Pentru mănuierea ei, un meșteșugar din comuna Arcuș a inventat o nouă metodă de a o pune în funcțiune. În loc s-o învârtă cu ajutorul unei manivele de lemn, a aplicat metoda de transpunere din mișcare rotativă a energiei în rectiliniară, cu mai mare eficiență și astfel moara a dat un randament mai mare.

Roata de apă, cunoscută încă din timpuri foarte vechi, a fost folosită și pentru irigare și pentru punerea în mișcare a morilor, care au fost foarte numeroase în această regiune. Dintre acestea unele, prin dibăcia meșteșugarilor localnici, au fost transformate astfel încât au putut să execute cu ele și alte funcțiuni. Astfel, la o moară de apă făcută în anul 1836 la Cernat, (jud. Covasna) unul dintre mecanismele morii a fost transformat pentru decojirea meiului⁴, această metodă a fost mai avansată, decât cea folosită în celelalte părți ale țării.⁵ Multe dintre acestea au fost transformate în mori cu mașină de aburi, care a mărit mult productivitatea muncii.

Prelucrarea fierului are de asemenea tradiții străvechi, încă din epoca tracică (*Hallstatt B.*), resturile unui atelier de prelucrat fier, precum și material brut, lingouri de fier, unelte de fier au fost descoperite la o așezare tracică din comuna Cernat, iar cuptoare de redus minereuri de fier, din epoca dacică, sunt cunoscute din mai multe localități din județul Covasna, (Doboșeni, Herculean)⁶. În epoca medievală, minereurile de fier, (limonit, siderit) ce se găsesc pe teritoriul județului au fost folosite în cantitate mai mare pentru obținerea materialuzlui brut de fier, care a fost prelucrat de localnici. Răspândirea și cunoașterea meșteșugului de prelucrare a fierului, precum și numărul mare al meșteșugarilor fierari dovedesc că această ramură de industrie a fost înfloritoare în această epocă. Furnalul de la Herculean, în timpul revoluției din 1848-49 a fost atelierul de bază, unde Gábor Áron și colaboratorii săi au turnat tunuri. Acest furnal, precum și cel de la Covasna, au funcționat până la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Fabricarea sticlei, ca produs industrial cel mai răspândit, s-a practicat deja din anul 1763, când la Jimbolia (Zsombolya), familia contelui Mikes a instalat primul atelier⁷, care în anul 1836, în urma unui incendiu s-a distrus. Mai târziu a fost reconstituit la Bicsadul Oltului și a funcționat până la începutul secolului al XX-lea. Obiectele de sticlă fabricate aici au avut multiple și variate proprietăți, au ieșit fasonate prin suflare și presare. Produsele acestui atelier au fost căutate în toate părțile Transilvaniei și și-au încetat activitatea numai la începutul secolului nostru, când n-a mai putut concura cu fabricile nou înființate, cu o tehnică mai avansată și cu un randament de producție mai bogat.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, odată cu industrializarea, au fost înființate și în secuime mai multe manufacturi, ca fabrica de țesut din Sf. Gheorghe, actualula Fabrică Textilă Oltul, care a putut persista și prin dezvoltarea ei a ajuns un puternic centru a acestei ramuri a industriei. În perioada dictaturii comuniste au fost înființate o serie de fabrici și în județul Covasna, care în marea majoritate a lor, după 1990 au devenit nerentabile și au închis

porțile sau sunt în curs de lichidare. Industrializarea forțată a comunismului a generat mari mișcări demografice, nefirești, ale căror repercusiuni se resimt în zilele noastre.

(Text adaptat de Zs. Sz., n.r.)

Note

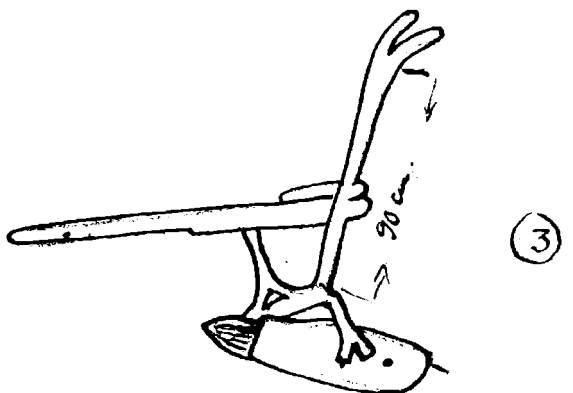
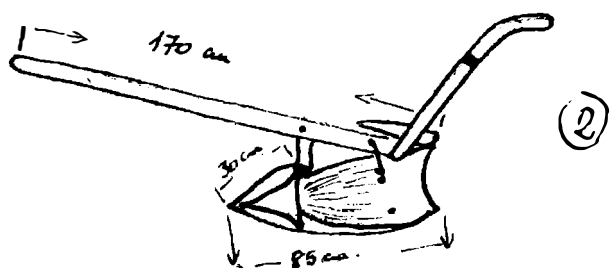
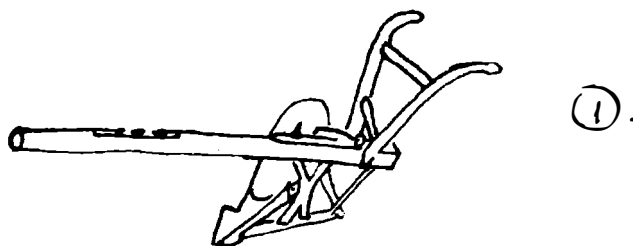
1. Z. Székely, în *Almanah*, Muzeul Regional Sf. Gheorghe, Tg. Mureș, 1955, 10, fig. 2/7,
2. K. Kós, *Pluguri de lemn din secția etnografică al Muzeului Transilvaniei*. în *Erd. Tud. Füzet*, 207, Cluj, 1947, 5,
3. Végh Antal (1811-1882), a fost fiul unui secuier liber din Cernat, de fapt nu a învățat nici o meserie, cunoștințele sale meșteșugărești de tâmplărie și de fierărie le-a însușit după eliberare din serviciul militar și fiind cunoscut ca om iscusit, a fost solicitat în timpul revoluției din 1848-49, de Gábor Áron, să lucreze în atelierul de turnat tunuri. După înăbușirea revoluției, s-a retras în satul natal și a deschis un atelier de fierărie, lucrând cu mai mulți oameni.
Date referitoare asupra personalității lui Végh Antal vezi în ziarul „Magyar Polgár” nr. 215, 22 sept. 1881, Nemere, 1882, (24 ianuarie)
4. Ștefan Molnár, în *Aluta*, 1979, 217-231,
5. I. Vlăduțiu, *Etnografia Românească*, București, 1973, 228,
6. Z. Székely, în *Materiale*. V, 231-233, pl. I/8,
7. *Háromszék Vármegye*. Emlékkönyv, 1899, 177.

Zusammenfassung

Der Verfasser publiziert einigen Angaben bezüglich auf die Entwicklung der Ackerbau, de Pfluges, der Mühle, die Anfänge der Geschichte auf dem Gebiete Komitats Covasna.

Lista Planșelor

1. Plug de lemn cu corman schimbător și brăzdar simetric, inventat de Végh Antal în perioada 1860-1868.

Câteva observații asupra manuscrisului *Istoria României*, vol. I.

Au trecut aproape 20 de ani de când a fost elaborat primul volum al *Istoriei României* (1960), care a însemnat un mare eveniment în viața științifică românească și a fost o realizare foarte frumoasă a istoriografiei românești.arheologia românească în decursul acestor ultime două decenii a făcut progrese mari și au fost elucidate multe probleme, care pe atunci abia se conturau și încă nu erau clare.

Redactarea noului volum la care au colaborat cei mai buni specialiști, cadre tinere pregătite de Universitatea din București, Cluj și Iași, de profesori erudiți, dintre care unii nu

mai sunt în viață, ca profesorul C. Daicoviciu, prof. I. Nestor, iar alții încă mai îndrumază tânăra generație, nu este un lucru ușor ca să corespundă cerințelor actuale științifice și concepții... Citind manuscrisul volumului și având și o modestă contribuție în domeniul arheologiei, fac următoarele sugestii în legătură cu problemele arheologice și istorice cu care m-am acupat în raza mea de activitate, în sud-estul Transilvaniei.

Volumul conține 1146 file după numerotare, lipsesc filele 500-507, iar filele 1098-97 sunt cu același conținut.

Observație de ordin general

Partea prima a volumului, istoria străveche a României pare mai unitară, ca partea a doua, istoria veche, care este mai puțin încheată și la multe capitole se repetă date, care au fost descrise în capitole precedente. Un exemplu: capitolul "Slavii pe teritoriul României în sec. VI-VIII. E. n.", pag. 990-1001 și capitolul "Slavii" p. 1093-1098, tratează același subiect unul mai puțin pe larg, celălalt mai succint. Prin urmare ar fi bine ca comisia de redacție cu acordul autorilor capitolelor respective ar evita aceste repetări, ca această parte a volumului să aibă un aspect mai unitar și problemele să fie descrise din punct de vedere metodic mai sistematic.

Observații de ordin arheologic

p. 14. Dintre cercetătorii transilvăneni merită să fie menționați Téglás Gábor. Ferenczi Sándor.

- Complexul cultural Cucuteni-Ariușd este destul de succint dezbătut.

p. 112. Cultura Petrești a fost identificată și la Sînzieni (jud. Covasna) într-o așezare de tip Ariușd.

- Cultura Zăbala, scheletul din mormânt a avut la gât și o pată verde, care provenea de la o piesă din metal probabil din cupru.

- Cultura Ciomortan. Ritul de înmormântare este înhumația în poziție chircită, un mormânt este cunoscut de la Poian (jud. Covasna).

- Cultura Wietenberg. Purtătorii acestei culturi au construit și cetăți pe culmile înalte ale munților, ca la Lemnia (jud. Covasna) incinta de piatră zid sec făcut din bolovani de piatră, gros de ...m, înaintea lui șanțul de apărare, așezarea a fost întărită cu șanț la Filași (jud. Harghita).

- Cultura Noua. O piesă vestimentară din os, un nasture, arată legături cu Micene (piesele au fost găsite la Tg. Secuiesc, jud. Covasna).

Pag. 124. În ultima etapă a culturii Wietenberg pătrund purtătorii culturii mormintelor tumulare, cultură care se intercalează între cultura Wietenberg și Noua.

P. 397-399. Începuturile metalurgiei fierului; în campania de săpături din anul 1978 la Peteni (jud. Covasna) a fost descoperită o așezare și morminte în apropierea locuințelor. Aspectul ceramicii arată tradiție din culturile Ciomortan, Noua și aspect hallstattian cu ceramică canelată de tip Lăpuș. Mormintele erau de tip așa-zis "Hochergrab", fără cutie de piatră; într-un mormânt a fost găsit un pumnal de fier, mâner al cărui prins la capătul lamei, făcut din lemn sau os, nu s-a păstrat. Considerăm că este prima fază a Hallstatt-ului transilvănean și concepția veche despre folosirea fierului, trebuie reconsiderată, fiindcă într-un bordei distrus au fost găsite bucăți de zgură care arată prelucrarea fierului, producție locală într-o epocă foarte timpurie.

- la castrul de la Comolău este atestată *Cohors I. Hispanorum quingenaria equitata*.

p. 615. Castrul de la Boroșneul Mare: Dimensiunile: 90 x 70 m., *Ala I. Asturum* este o lectură greșită. Trupe atestate sunt următoarele:

Ala I. Latobicorum, Cohors III. Gallorum, Ala I. Gallorum, Cohors I. Bracaraugustanorum și Ala I. Palmyrenorum.

Din manuscris lipsesc date bibliografice și materiale ilustrative. Considerăm că volumul – după ce vor fi luate în considerare observațiile mai multor specialiști – va fi o operă de valoare, va da o imagine fidelă despre rezultatele obținute în domeniul arheologiei în urma muncii depuse de către cercetătorii români.

Székely Zoltán
Directorul Muzeului din
Sf. Gheorghe

*

Referat despre teza de doctorat a tov. Chidioșan Nicolae: “Cultura Wietenberg la vest de “Carpații Apuseni”

Tov. N. Chidioșan este unul dintre acei merituoși cercetători, care, având o pasiune pentru arheologie, s-a adâncit în cercetarea unei probleme pe care o studiasse din toate punctele de vedere, până când a ajuns la formularea unor concluzii concrete.

Cultura Wietenberg, geneza și evoluția ei, a format preocuparea mai multor cercetători cu renume, ca : I. Nestor, K. Horedt și alții, care au putut s-o încadreze just din punct de vedere cronologic.

Teza de doctorat a tovarășului Chidioșan tratează problema culturii Wietenberg, pe baza cercetărilor sale, bazându-se pe observațiile stratigrafice făcute și pe materialul arheologic descoperit la așezarea de la Derșida (jud. Sălaj). Importanța acestei așezări este desigur incontestabilă, din punctul de vedere al evoluției acestei culturi, în partea apuseană a țării, luând în considerare și descoperiri de pe tot teritoriul ariei ei de răspândire.

Elaborarea tezei este făcută în mod științific, formulând concluzii concrete, care sunt valabile pentru dezvoltarea acestei culturi, în vestul Transilvaniei. Suntem de părere însă că problema culturii Wietenberg, geneza și dispariția ei, nu se pot rezolva prin săpătura unei așezări, fapt recunoscut și de autor. Noile descoperiri arată că mai mulți factori au contribuit la formarea și la dispariția ei, printre care se numără și invazia putrătorilor culturii mormintelor tumulare, atestată și în partea sud-estică a Transilvaniei. Iar cultura Ciomortan nu reprezintă o etapă arhaică a acestei culturi.

Luând în considerare nivelul științific și documentarea bogată a lucrării, activitatea prodigioasă a tov. Chidioșan, lucrarea fiind o contribuție serioasă la elucidarea problemei culturii Wietenberg, propunem ca tov. Chidioșan să obțină titlul de doctor în istorie.

7 iulie 1979

Dr. Székely Zoltán

*

Dr. Székely Zoltán/director al muzeului, membru corespondent al Academiei de Studii Sociale și Politice.**

Sunt din această regiune și mă trag dintr-o familie de secui. Familia mea e atestată în comuna Reci – în însemnări familiale și în registrul de recensământ al bărbaților care făceau serviciul militar – din anul 1480. Ca și tatăl meu, am terminat liceul din Sfântu Gheorghe, unde am fost și profesor. Anul acesta împlinesc 40 de ani de activitate și 39 de ani în muzeologie. Iar director sunt din '45. Am fost coleg de săpături arheologice cu profesorul

** „Flacăra”, nr. 13 din 3 aprilie 1976 p. 7.

Mircea Pertescu Dimbovița. Am colaborat 30 de ani cu Ion Nestor și i-am fost și prieten; dânsul m-a îndemnat să fac cercetări arheologice. Am avut colegi cu care am legat prietenii netulburate de nimic: profesorul universitar I. I. Russu, dr. Octavian Floca, fost director al muzeului din Deva, Marius Moga, director al muzeului din Timișoara. Aparținem unei generații care la Cluj-Napoca a primit o pregătire excelentă. Profesorii mei – Teodor A Naum, Ștefan Bezdechi și Constantin Daicoviciu, cărora apoi li s-a adăugat influența profesorului Nestor – prin comportare și pregătire, au pus sigiliul pe întreaga mea muncă de profesor și cercetător. Deci, un secui format de profesori români.

Grija omului de știință este să facă în primul rând știință. Iar în ultimii 30 de ani am avut posibilități materiale excelente pentru cercetări și depistări. Gama largă de probleme abordate, precum și rezultatele obținute o dovedesc. Am adus lumte lămuriri problemelor istoriei nu numai județului, ci și a României. Le-am susținut la simpozioane și congrese naționale și internaționale. Cu prilejul Congresului de tracologie, care va avea loc în septembrie în țara noastră, la București, va apare un volum omagial, în care va fi cuprinsă și o lucrare a mea, rodul unei activități de-o viață. Ca secui m-am simțit obligat să fac cercetări și cu privire la istoria secuilor. Rezultatele sunt modeste dar bunc, am clarificat unele probleme. Regret că viața e foarte scurtă; iar problemele pe care un cercetător vrea să le rezolve sunt multe. N-avem ce face, trebuie să mai lăsăm de lucru și urmașilor. Am un băiat care face Facultatea de istorie la Cluj-Napoca. Sper ca porțiunea mică de probleme rezolvate de mine va fi continuată de el și de întreagă această generație tânără, care se pregătește, mai bine și în condiții noi, chiar pentru arheologie; noi ne-am pregătit pentru cariera de profesor – formația mea e de filolog clasic - și apoi, prin vocație și practică, am ajuns la arheologie. Ei au altă șansă din partea istoriei.

*

Stimate tovarășe,
Stimați tovarăși^{††},

Participăm astăzi la unul din acele momente ale vieții cultural-educative a orașului și județului nostru, care capătă semnificația unui adevărat eveniment: aniversarea a 125 de ani de la înființarea Liceului de matematică-fizică din Sf. Gheorghe. Permiteți-mi, ca fost elev și mai târziu timp de 14 ani profesor al acestui liceu, să evoc unele momente din trecutul și activitatea educațională cultural-științifică desfășurată de această școală, care s-a bucurat de un mare prestigiu în Transilvania și totodată aduc și un salut cordial în numele acelora care în această școală s-au pregătit pentru viață și au adus cinste bătrânei “Alma Mater”.

În primul rând trebuie să amintesc de copilărie, când ca mic elev am călcat pe pragul școlii, în care a învățat și tatăl meu, avându-i ca dascăli pe unii dintre profesorii lui. În majoritate elevii au venit de la țară, orașeni au fost mai puțini și din această cauză când unii dintre noi au ajuns în învățământul superior cu drept am fost considerați ca “veniți dintr-un liceu rustic”. Numărul elevilor în general a fluctuat între 150-170. Viața în internat sub supravegherea elevilor din clasele superioare și a profesorilor, a format un spirit de comunitate, încât fiecare a simțit răspundere pentru celălalt, pentru comportarea morală și pentru progresele lui în învățământ. Ordinea și disciplina dominau în școală și acest fapt a fost transpus în viață la cei mai mulți dintre elevi. Cadrele didactice au fost bine pregătite, exigente față de elevi și datorită acestui fapt, din acest liceu cei mai mulți au obținut diploma de bacalaureat în raport cu celelalte licee din Transilvania. Unii dintre profesori în afară de bogata și prodigioasă activitate educațională au desfășurat și o activitate cultural-educativă, de colaborare cu muzeul din orașul nostru, ale cărui colecții timp de 33 de ani (1879-1912) au fost adăpostite în 4 săli și într-un coridor închis ale Liceului până când s-a construit noua

^{††} Discurs ținut cu ocazia aniversării a 125 de ani de la înființarea Liceului “Székely Mikó” din Sf. Gheorghe.

clădire a muzeului. Acest fapt dovedește că conducerea și corpul profesoral al liceului au fost compuse din oameni de cultură, care au înțeles importanța unei astfel de instituții culturale, care a avut un mare rol în educarea și formarea conștiinței populației din acest județ. Mai mult, când ultimul custode al muzeului angajat cu plată în anul 1889 și-a părăsit postul, muzeul a fost luat sub îngrijirea liceului și profesorii aleși de către conducerea liceului ca custozii în afară de munca lor educațională, au avut grijă, fără plată de îmbogățirea, păstrarea și conservarea colecțiilor. Cel care scria aceste rânduri tot ca profesor al liceului în anul 1937 a fost ales custode al muzeului. Printre acești custozii, între anii 1889-1949 au fost oameni de specialitate cu renume, ca Csutak Vilmos, Dr. László Ferenc care și-au înscris adânc numele lor nu numai în istoria muzeului, a liceului ci și în viața culturală interbelică a orașului și județului. De numele lui Csutak și László este legată construirea clădirii noi, sediul actual al muzeului, primele săpături arheologice la Comolău și la Ariușd, prima organizare științifică a expoziției permanente, care a rămas până în anul 1952, când statul a pus la dispoziția muzeului un fond corespunzător pentru renovarea capitală a clădirii și reorganizarea secțiilor muzeale. Activitatea lor a fost mult apreciată de către oamenii de știință cu renume mondial, de marele savant V. Pârvan. Mai trebuie să relev și faptul că elevii au fost antrenați în munca de reorganizare a muzeului, la săpăturile de la Ariușd și la restaurarea și conservarea materialului descoperit. Inventarele muzeului păstrează numele multor elevi care sub îndrumarea profesorilor-custozii au contribuit la îmbogățirea patrimoniului muzeal.

În anul 1949 muzeul a trecut în proprietatea statului și a fost încadrat în sistemul muzeal unitar cu buget și cu personal plătit de stat. Angajații muzeului nu mai sunt profesorii liceului, însă s-au păstrat relațiile de colaborare și în continuare iar unele activități didactice se desfășoară în muzeu, având în vedere sprijinirea procesului de învățământ în școală cu scopul de a forma un tineret cu o înaltă conștiință.

Din cele spuse mai sus reiese clar că liceul în afară de activitatea educațională prodigioasă și-a adus contribuția și la dezvoltarea vieții culturale a acestei regiuni.

Între obiectele de învățământ care au un pronunțat rol educativ istoria ocupă fără îndoială, primul loc. Istoria, ca știință a avut și are în mod deosebit alături de alți factori un rol principal în educarea oamenilor muncii, a tineretului, fără deosebire de naționalitate în spiritul dragostei și devotamentului față de patrie. Cercul de istorie din școli, participarea elevilor la săpături arheologice au contribuit și vor contribui și în viitor cu maximă eficiență la dezvoltarea dragostei pentru istoria patriei și adâncirea frăției între elevi români și de alte naționalități...

.....În cadrul liceului se pregătesc pentru viață sute și sute de elevi sub îndrumarea profesorilor bine pregătiți, care aduc contribuția lor la transformarea omului, a societății....

Doresc ca în anii ce urmează acest liceu cu tradiții progresiste să-și îndeplinească sarcina profesorală și să răspundă cu cinste și cu rezultate notabile cerințelor vremii; ca fost profesor de limbi clasice exprim dorința în aceste cuvinte: Vivat, crescat, floreat.

Dr.Székely Zoltán

*

Onorat auditoriu!^{††}

Participăm astăzi la unul din acele momente ale vieții culturale a județului nostru, care are semnificația unui adevărat eveniment de mare răsunet nu numai în județul Covasna, dar și în țara întreagă. S-a înființat o nouă instituție științifică, care alături de celelalte existente de același profil din sud-estul Transilvaniei, are intenția de a lămurii problemele istorice, pe care iluștrii noștri inaintași, ca László Ferenc, V. Pârvan și I. Nestor n-au avut timp să le rezolve. Această instituție a pornit pe o cale bună, conform profilului său de arheologie a făcut săpături

^{††} Székely Zoltán, Cuvânt de salut rostit la Sf. Gheorghe, cu ocazia deschiderii oficiale a Muzeului Carpaților Răsăriteni, la 11. Dec. 1998.

cu succes la Zoltan și colaborează cu instituțiile similare de pe aceste meleaguri și mai ales cu Muzeul de Istorie al Transilvaniei din Cluj și cu Institutul Român de Tracologie de peste Carpați. Pe această colaborare fructuoasă o prezintă expoziția de arheologie, care se va deschide acum și lansarea *Repertoriului Arheologic al județului Covasna*, care este de mult așteptat și care a apărut în îngrijirea acestei instituții.

Permiteți-mi, ca cel mai vârstnic cercetător în viață pe aceste meleaguri, cu această ocazie să salut pe iluștri reprezentanți din diferite instituții ale științei arheologice românești, care au onorat cu prezența lor această instituție, căreia îi doresc: vivat. crescat, florest.

Dr. Székely Zoltán

*

Arheologii descoperă^{§§}...

....două așezări străvechi pe Podișul Transilvaniei

....fibule de tip Peschiera lângă orașul Târgu Secuiesc

....străbunii primelor monede

Satul Poian (raionul Tg. Secuiesc) este situat pe o terasă largă la poalele Carpaților, în drumul vechi care vine dinspre trecătoarea Oituz și se îndreaptă spre inima Podișului Transilvaniei. În 1963, un băiețuș, elev al unei școli de agricultură, Emeric Vinkler, aflat aici la practică, a observat că tractoarele care ară, o dată cu întoarcerea brazdelor, scot din pământ și fragmente de ceramică veche. Faptul l-a surprins și ca urmare s-a grăbit să-l anunțe pe prof. Zoltan Székely, directorul Muzeului din Sf. Gheorghe. În felul acesta au început săpăturile arheologice de la Poian. Ce s-a descoperit până azi? În primul rând este vorba de-o așezare străveche care începe din epoca bronzului și are o continuitate perfectă de aproape 3000 de ani. Peste urmele așezării din epoca bronzului, la o diferență mică de nivel, se găsesc urmele unei așezări dacice (din a doua perioadă a fierului) peste care se află o altă așezare, de data aceasta prefeudală. Ultima se caracterizează prin urme rămase de la locuințele unei populații daco-romane din secolul al VI-lea: bordeie cu vatră-pietrar. S-au mai descoperit în continuare urme de cultură materială din secolele al VII-lea și al VIII-lea, reprezentată prin bordeie, unelte și ceramică în care elementul de continuitate daco-romană – cum ne spune arheologul prof. Zoltan Székely – e dominant. De asemenea, au fost scoase la lumină urme de locuințe și ceramică foarte frumos ornamentată din secolele VIII și IX – toate aparținând unei culturi materiale străromânești.

Pe locul investigat de arheologi la Poian, ce se întinde până acum pe o suprafață de circa 600 mp, s-au cercetat trei nivele și s-au scos la lumină 16 bordeie. N-a fost însă descoperit până acum nici un mormânt.

ÎNCĂ DOUĂ

FIBULE CELEBRE

Pentru arheologi descoperirea unei fibule de tip Peschiera constituie un trofeu de mare prestigiu. Este vorba de cel mai vechi tip de broșă din lume, o agrafă cu care-și prindeau veșmîntul oamenii din antichitate și care constituia totodată și o podoabă. Specialiștii spun că ar fi fost purtată de eleni (femei și bărbați) încă din secolul al XIII-lea î. e. n. Asemenea tipuri de agrafe, numite mai târziu de romani fibule, s-au găsit într-un număr mic și sunt foarte prețuite de arheologi. Prima fibulă de acest fel a fost descoperită după mii de ani în cartierul Peschiera din orașul Bologna (nordul Italiei). De aici și numele.

^{§§} F. Suru, „Flacăra”, nr. 22 din 28 mai 1966.

La noi în țară au fost descoperite în trecut două fibule de tip Peschiera: una în formă de arcuș, găsită la Orlea, în Oltenia (se află azi la Muzeul de Antichități), și alta în formă de arc, găsită la Jupa, în Banat (se păstrează la Muzeul din Lugoj).

Iată însă că de curând s-au descoperit lângă Tg. Secuiesc, de către arheologul Zoltan Szekely, încă două fibule târzii de tip Peschiera. Una din ele, un exemplar deosebit de frumos, e confecționată din bronz și are o lungime de 11 cm.; i se atribuie ca vechime secolul al IX-lea î. e. n. Cele două fibule au fost găsite cu prilejul săpăturilor ce se fac de câțiva ani (paralel cu cele de la Poian) pe malul pârâului Cernatu. lângă satul cu același nume.

Pentru istoria țării noastre prezența fibulelor de tip Peschiera are o deosebită importanță. Arheologic, ele marchează perioada ultimă a epocii fierului la noi. Este epoca corespunzătoare marilor migrații care au adus din sud în regiunile noastre nu numai fibula de tip Peschiera, dar însăși metalurgia fierului.

PRIMII BANI....

Descoperirile arheologice de la Cernatu au mers și mai departe. Aici, arheologii au mai descoperit urne de viață omenească care încep în neolitic și merg până în secolul al VI-lea al erei noastre. Au fost scoase la lumină, printre altele, o așezare din prima epocă a fierului (Hallstatt) în care, în afară de multă ceramică din acea perioadă și o vatră caracteristică timpului respectiv, s-a mai descoperit un depozit bogat în unelte de fier (topoare, arme etc.), precum și 12 bare de fier (lingouri). Faptul că fiecare din aceste lingouri are aceeași greutate (50 g.) face să se creadă de către specialiști că ele serveau drept mijloc de schimb – un fel de pre-monedă. De aceea descoperirea lingourilor a intrat și în sfera de cercetare a numismaților. E vorba de o epocă în care oamenii nu descoperiseră încă banii (prima monedă a fost bătută de regele Gyges al Lidiei între anii 700 și 650 î. e. n.), dar descoperiseră metalele și le foloseau (caldeenii inventaseră deja balanța) ca etalon cu greutate precisă în schimbul de produse.

Săpăturile arheologice de la Poian și Cernatu vor continua și în vara acestui an.

CORESPONDENȚĂ ARHEOLOGICĂ

ANDRIȚOIU IOAN

Muzeu Deva
Deva la 18. 11. 1981

Stimate tovarășe director!

Deoarece în perioada imediat următoare nu pot întreprinde o deplasare la Sf. Gheorghe, apelez la bunăvoința Dvs. Pentru a obține sprijin și ajutor într-o problemă deosebit de importantă pentru mine.

Din documentația care o am reiese că în colecția muzeului Dvs. se păstrează, provenind din sud-vestul Transilvaniei, câteva materiale arheologice care datează din epoca bronzului: 1 vas cu două torți (colecția Teleki) descoperit la Șard și ceramică de tip Wietenberg aflată la Oiejdea, pe dealul Bilac. Există posibilitatea să se afle și alte materiale de epoca bronzului pe care însă nu le cunosc.

Vă rog, dacă este posibil, să mă sprijiniți în obținerea unui desen după vasul de la Șard și, eventual, după câteva fragmente ceramice, care sînt mai reprezentative, din descoperirea de la Oiejdea.

Nădăjduiesc că solicitarea care v-o adresez nu vă sustrage de la activitatea ce o desfășurați.

Dorindu-vă succes în activitatea ce o desfășurați și multă sănătate și putere de muncă, permiteți-mi să vă mulțumesc anticipat pentru sprijinul acordat.

Cu deosebită stimă,
[semnătură indescifrabilă ,n.r.]
Andrițoiu

*

ANTONIU EDUARD

În data de 31. 07. 1982, aflându-mă în vizită la colegul meu Dumitru Călușeriu din Miercurea Ciuc, str. Patinoarului nr. 7, am făcut împreună o mică excursie într-un loc unde se află o presupusă cetate dacică.

Cetatea se află pe una din zona Jigodin. Drumul îl cunoaște mai bine colegul meu. Îmi amintesc că se trece în apropiere de o unitate militară, și că, privind din turnul de control al poligonului de trageri se văd trei culmi, cea din mijloc având vârful teșit. Culmile sunt toate trei acoperite de brazi, astfel că din vale nu se pot vedea urme ale cetății. Mai mult chiar, ajuns în vârful culmii teșite, nu-ți dai seama că acolo se află o cetate pentru că ruinele sunt acoperite cu pământ. Pentru a intra în perimetrul cetății se urcă o bucată de teren abruptă – care, probabil, acoperă zidul de apărare a cetății. Privind atent se disting câteva detalii ale conturului ei, iar într-un loc se află o bucată de zid descoperit cam 50 X 30 (lungime X înălțime).

Menționez că, după efectuarea stagiului militar, între 10-15 iulie 1980, Dumitru Călușeriu și un alt coleg de-al nostru Mircea Pantea din Reghin, str. N. Bălcescu nr. 20, am

stat acolo cu un cort și am săpat pământul cu mijloace de amatori. După vreo câteva încercări rămase fără rezultat am găsit câteva fragmente semnificative: cioburi concave; fragmente care par să fie de pe fundul unui vas; o toartă; un pistil (*pentru mojarare. n.r.*); fundul unui recipient mic. Acestea se găsesc acasă la Dumitru Călușeriu.

Căutând printre cioburile care au rămas acolo la locul săpăturii, am găsit, după 2 ani, și alte câteva fragmente importante pe care le anexez. Două dintre ele, cele mai groase, se îmbină și rezultă o porțiune de pe fundul unui vas.

Până acum nu am dus nimănui aceste fragmente. Nici unul din ele nu este trucat și socotesc, cu modesta mea pricepere, că ar fi bine să se întreprindă o expediție arheologică în acel loc, știut fiind că, în zona Harghitei a fost descoperit un tezaur – la Sîncrăieni. Pe verso am încercat să vizualizez câte ceva din cele scrise în această declarație deși s-ar putea să comit unele inexactități întrucât nu am făcut schițe la fața locului, ci reproduc detaliile din memorie.

Antoniou Eduard, grupa 3311, Fac.

De Electrotehnică, secția Electronică și Tele-
Comunicații.

Str. C. Negri nr. 62, sc. A, et. V, apt. 19, Iași, tel. 16475

05. 04. 1983.

(*dedesubt urmează o schiță a zonei Jigodin, cu cele trei culmi, Jigodinul II. marcat cu o cruce, n.r.*)

*

AURELIAN PETRE

În căutarea unei ilustrate cu subiect “arheologic” am întârziat cu o zi transmiterea mulțumirilor mele pentru deosebita ospitalitate care mi-ați acordat-o.

Sănătate întregii Dvs. familii. Deasemenea surorii Dvs. și a celor persoane f. amabile care le-am cunoscut în frumoasa excursie de la Șugaș.

Aurelian Petre

(Sibiu, 22. 10. 1965. n.r.)

*

BĂLAN DODU IOAN

CONSILIUL CULTURII
ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE
Cabinetul Vicepreședintelui
Nr. 41023

București, 14-III-1972

R E C O M A N D A R E

Se recomandă ca tovarășul SZÉKELY ZOLTÁN, directorul Muzeului din Sf. Gheorghe, să se deplaseze în R. S. F. Jugoslavia pentru a participa la Simpozionul Științific care se organizează sub egida UIASL la Prilep între 6-12 mai a. c.

Deplasarea tovarășului SZÉKELY ZOLTÁN, se face pe cont propriu în timpul concediului de odihnă, urmînd să obțină prin Ministerul Turismului suma de 1500 lei în limita locurilor ce ne-au fost repartizate de către C. N. S. T.

VICEPREȘEDINTE
Ioan Dodu Bălan

*

BĂNĂȚEANU T.

Iubite Tovarășe și Coleg

Vă rugăm a primi din partea colectivului științific al Muzeului de artă populară al R. P. R. și al meu personal, sincere felicitări cu ocazia decorării dv.

Director,

T. Bănățeanu

*

BELDIMAN CORNELIU

27 Octombrie 1988

Miercurea Ciuc

Stimate domnule profesor Székely,

După cum am promis, trimit alăturat desenele celor două spade aflate în muzeul nostru, precum și clișeul alb-negru. Piesele au următoarele date (numărul corespunde cu cel de pe desen):

1. spada de la Muzeul Odorheiu Secuiesc; nr. inv. 1850/274; lungimea = 107,5 cm;
2. spada de la Muzeul Gheorgheni; nr. inv. 244; lungimea = 119 cm.

Desenele au fost executate de subsemnatul și sunt la scara $\frac{1}{4}$; sper ca ele să corespundă exigențelor de publicare. O spadă similară, păstrată fragmentar (jumătatea dinspre mâner) se află în colecția Muzeului din Cristuru Secuiesc.

Îmi pare bine că v-am putut fi de folos; vă rog să-mi confirmați primirea plicului, ca să fiu sigur că desenele și clișeul au ajuns la dvs.

Cu toată considerația,
Corneliu Beldiman

P. S. Primiți, vă rog, toate urările de sănătate și succese din partea mea și vă rog să le transmiteți și lui Zsolt și Nicu Șoancă

*

BERCIU DUMITRU
(1907 – 1998)

21. IV. 63 Buc.

Scumpe Coleg Székely,

Nu am putut să te mai întâlnesc înainte de plecare. Îți voi aduce la volumul meu "Contribuții", în cazul că nu ai reușit să-l poți obține de la Dorin Popescu, etc. Scrie-mi un rând în această privință. –

O rugămintă: avem nevoie de trei articole mici, în genul Repertoriului Roska, dar mai mult probleme, pentru localitățile: 1. Ariușd, r....lg(?)..(unde se află?, când s-au făcut săpăturile și vechile rezultate; câte culturi sînt documentate acolo. Cercetări mai recente și probleme noi, etc. ; 2. Let – idem –

3. Reci – idem. Am vorbit cu Dl. Nestor și a căzut de acord să faci Dta aceste articole.

Este bine să adaugi la fiecare și 1-2 fotografii sau desene.

- Scrie-mi te rog cât mai curînd și trimite-le în cîteva zile. Le poți face direct în lb. germană, ca să nu mai plătesc eu aici traducerea. Articolele merg la Handbuch-ul enciclopedic de la Praga ! –

Aștept răspuns,

Al Dtale

D. Berciu

P. S. Pe la 1 Sept. vine în țară, invitată de mine, Ida Kutzián! D. B.

*

București, 13 X 1987

MULT STIMATE ȘI IUBITE COLEG SZEKELY,

Îmi cer scuze pentru faptul că pînă acum nu am găsit o clipă de timp liber pentru a vă mulțumi pentru participarea Dvs. la simpozionul de la Miercurea Ciuc și pentru felul sincer și prietenesc în care ne-ați primit la Sf. Gheorghe.

M-a impresionat în mod deosebit interesul pe care-l arată orașul Dvs. pentru istoria patriei și am admirat nivelul ridicat la care ați organizat într-un timp atît de scurt un simpozion științific atît de interesant. Sînt convins că în cadrul colaborării noastre vom reuși să aducem la bun sfîrșit împreună multe, nenumărate acțiuni de mare valoare științifică în domeniul arheologiei și al tracologiei. Pămîntul bogat al Transilvaniei ne ajută ca prin fiecare lovitură de cazma să scoatem la iveală noi dovezi despre trecutul glorios al patriei noastre. De abia aștept să mă aflu cît mai curînd din nou alături de Dvs. și să schimbăm păreri cu privire la săpăturile noastre. Mi-ar face mare plăcere să mă vizitați la Ocnița, la Buridava dacică, în anul ce vine.

Cred că ați văzut emisiunea de la televiziune din ziua de vineri 9 oct. 1987 ora 20.30. Voi încerca să organizez o asemenea emisiune și în legătură cu simpozionul de la Sf. Gheorghe.

Referitor la harta istoriei străvechi a Daciei, din nefericire n-am reușit să realizez nimic, deoarece Ministerul Învățămîntului nu mai are nici un exemplar. Nu ne rămîne decît să reproducem Dvs. așa cum spuneți cînd am discutat această problemă, cu mijloacele pe care am înțeles că le aveți la dispoziție, după harta originală copiile de care aveți nevoie. Eu vă pun la dispoziție propriul și unicul meu exemplar, cu rugămintea de a mi-l restitui după ce ați reușit să copiați harta. Aș vrea doar rugămintea, dacă e posibil, contra cost, să-mi faceți și pentru mine 3 exemplare, deoarece aș dori mult să ațin o astfel de hartă în casă la mine. Harta nu poate fi trimisă prin poștă, pentru că are dimensiuni mari 2/2 m și nu poate fi pliată. Urmează să o ia de la mine cineva care vine în numele Dvs. la București. În ceea ce privește programele simpozionului am trimis două exemplare la Muzeul Școlii de filologie și istorie din București, „Zoe Kosmodemiuskaia”, unde s-au organizat deja ședințe bilunare, în care se discută probleme de istoria patriei. Ședințele sînt conduse de fiica mea, Tanțau Rodica, pe care ați cunoscut-o și care are doctoratul în Șt. Istorice și lucrează ca lector la Academia de Științe Economice, unde predă probleme de istoria patriei și partidului. În una din ședințe vor discuta și problemele prevăzute în programul simpozionului de la Sf. Gheorghe.

Vă rog să primiți din partea noastră asigurarea sentimentelor noastre de prietenie și aleasă considerație.

Lector dr. Rodica Tanțau

*

BICHIR GHEORGHE

Urez ca Noul an să vă aducă satisfacțiile dorite pe linie profesională și fericire personală cât mai multă.

Gh. Bichir

București 29. XII. 967.

*

BUZDUGAN ION

București, 31 I 1977

Mult stimate d-le Székely,

Exprimîndu-mi regretul că nu am fericitul prilej de a vă vedea, mă folosesc, totuși, de bunăvoința colegului meu Oancea Alexandru pentru a vă transmite, pc această cale, omagiile mele cele mai călduroase.

Totodată, v-aș ruga, dacă nu vă deranjez, să vă cer niște clișee sau copii foto reprezentînd vederi generale sau detalii de săpătură sugestive ale unor așezări hallstattiene (Reci, Cernatu). Ele mi-ar fi necesare pentru expoziția noastră permanentă, după care vi le-aș restitui, fără nici o stricăciune.

Vă mulțumesc cu anticipație și vă asigur de profundul meu respect.

Buzdugan

*

CASIMIR EUGEN

Salutări de la Deva și cele mai sincere și călduroase felicitări pentru distingere. Mi-ar pare bine să primesc vești.

E. Casimir

9. X. 957.

Adresa Caraiman 61

Buc.

*

COMȘA EUGEN

București, 14 aprilie 1958

Dragă Tov. Szekely,

Acum două ore am primit scrisoarea Dvs din 5 IV, pentru care vă mulțumesc foarte mult.

Datele pe care mi le comunicați îmi vor fi de mare folos. E foarte curios faptul că deși Dvs. faceți cercetări destul de întinse, atât personal cât și în colaborare cu personalul de la celelalte muzee din regiune, totuși se cunosc încă atât de puțin descoperiri de tip Criș.

Sînt întru-totul de acord cu Dvs că se cuvine să fac o călătorie la Sf. Gheorghe, ca să mai văd prin bunăvoința Dvs materialele de tip Boian și Criș, pe care le-ați descoperit în ultimii ani. Călătoria la Sf. Gheorghe o voi face, se pare chiar destul de curînd, dar poate nu singur, ci însoțind un arheolog străin. În această privință vă voi anunța din timp.

În scrisoarea Dvs amintiți de mormintele Boian de la Sf. Gheorghe, după cîte știm ele sînt contestate. Aș fi bucuros să știu dacă la Muzeu mai aveți cumva și alte date decît cele publicate de H. Schroller și dacă există cumva vreo schiță a poziției scheletelor sau cel puțin oasele.

Mă bucur mult că Dvs veți continua cercetările în privința Boianului și chiar veți efectua sondaje în așezarea de la Sîngeorgiu Ciucului.

Mă rugați să vă comunic despre situația articolelor Dvs predate la Comitetul de Redacție. Eu nu mai fac partea din Comitet, încă din vara anului trecut și de aceea nu vă pot răspunde imediat la întrebările puse, dar mă voi interesa și vă voi comunica rezultatul.

În privința culturii Criș am ținut o conferință de popularizare la Oradea. În text am amintit și despre săpăturile Dvs de la Ciumăfaia.

Dacă aveți cumva nevoie de ceva date despre descoperiri de la sud de Carpați scrieți-mi și în limita posibilităților vă voi răspunde.

Vă urez mult succes în activitatea Dvs.

Cu stimă,

[semnătură indescifrabilă, n.r.]

*

Stimate Domnule Szekely,

Ieri am primit scrisoarea Dv și mă grăbesc să vă răspund.

M-am interesat de articolul Dv referitor la castrul de la Olteni. La redacție mi s-a spus că a fost depus în "portofoliul" seriei de "Materiale".

Săptămîna viitoare vom ține un comitet de redacție și vom începe pregătirea vol. XI al "Materiale"-lor, cu toate că volumul nu este încă prevăzut în planul Editurii Academiei.

Lucrarea Dv. referitoare la epoca bronzului se află la secretariat, urmază să între într-un volum cuprinzînd comunicările "Colocviului privind problemele epocii bronzului". Seb. Morintz mi-a spus că intenționează să pregătească acest volum (pentru multiplicare) în cursul lunii ianuarie 1975.

Mă bucur foarte mult că volumul omagial dedicat lui Fr. László a fost predat la tipar.

Despre dl. Prof. Ion Nestor mi s-a spus că este tot la spital și că situația sănătății D-sale se îmbunătățește din zi în zi.

Vă urez mult succes în activitatea Dv.

Cu multă stimă,

[semnătură]

Eugen Comșa

*

Stimate Domnule Szekely,

Vă mulțumesc pentru scrisoare Dvs.

1. Am verificat în memoriul meu de activitate și studiul cu titlul pe care mi l-ați comunicat nu figurează între cele publicate. Prin urmare, articolul poate fi publicat în "Aluta".
2. Am discutat cu dl. Prof. D. Berciu și i-am transmis rugămintea Dvs. A răspuns că va avea grijă.
3. Am vorbit cu Gh. Niculescu. Mi-a spus că pleacă din București și de aceea vă roagă să trimiteți desenele pe adresa Institutului, pe numele dnei Iuliana Barnea.

Vă mulțumesc și vă urez multă sănătate și succes în activitatea Dvs.

Cu stimă,

[semnătură]

Eugen Comșa

București. 3 octombrie 1987

*

CRIȘAN ION HORAȚIU
(1928-1994)

Cluj 28 XI 1956

Stimate tov. Director,

Vă rog să mă iertați că abia acum vă trimit extrasul cu "Ceașca dacică" dar abia ieri am primit și eu un număr foarte mic de exemplare.

Eu lucrez la un studiu mult mai mare asupra ceramicii dacice din Transilvania (teza de doctorat) la care voi avea nevoie de multe lucruri. Voi apela și la Dstră cu rugămintea de a mă ajuta. Pentru acest lucru voi veni la Sfântu Gheorghe dar când încă nu știu.

Vă mulțumesc încă o dată călduros pentru materialul care mi l-ați trimis și pentru ajutorul dat în lucrarea pe care v-o trimit.

Vă asigur în acelaș timp de considerațiunile mele cele mai respectuoase și Vă rog să apelați oricând la mine când aveți nevoie de ceva din muzeul nostru.

Cu stimă

I Crișan

*

DAICOVICIU CONSTANTIN
(1898 – 1973)

Dragă Zoli,

Îți mulțumesc pt. știrile date. Mă interesează ulciorul dacic în care s-au găsit monetele dela Fotoș. Ai vreun desen sau fotografie?

Tare aş vrea să vin la Sf. Gh. să văd tezaurele nou descoperite și poate că voi și veni.

Cu bine și an nou!!

Al tău [semnătură]
C. Daicoviciu

19/ I. 954

*

Dragă tov. Székely,

Mulțumesc pt. broșura trimisă (tez, dacice). E f. interesantă. Nu știu, însă, dacă ai dreptate. Văd că nu te ocupi, la Surcea, cu părerile lui Fettich, deși ai făcut o recenzie despre această lucrare. Cum se poate?

La Sîncrăieni, spui că este o cupă cu literele grecești Π și E. Eu nu le pot vedea din fotografie. Vezi, te rog, dacă nu e între Π și E o literă în plus? Eventual un I (I) (iot).

Sîncrăenii mi se par a fi ceva mai tîrzii (Augustus O. Kora császárság).(*epoca timpurie a împărăției, n.r.*)

Aștept răspunsul tău.

Noroc!

C, Daicoviciu [semnătură]

2/ III 955

*

Cluj, 10 XII 1972

Iubite tov. Székely,

Am primit cele 2 extrase.- Îți mulțumesc. Am citit cu atenție extrasul din „Cumidava”.

Multe lucruri bune spui acolo pe care eu le-am știut și chiar spus de mult. Îmi pare bine că ai revenit la adevăr!

Cîteva observatii:

Cu „trupa” Legiunii III (recte IIII) Flavia la Brețcu e o confuzie căci n-ai înțeles textul german din Wagner, p. 99.- E vorba acolo de Dalmatia. Citește cu atenție pasajul din Wagner.

La Olteni am verificat împreună, printr-un sondaj (secțiune) (nu șant!), zidul castrului de piatră presupus de Paulovics! Tu trimiți prin „ibidem” (p. 51, nota 14) la Macrea.- Ai uitat? Mai sînt și alții care atribuie altora cele spuse de mine.- Pt. Olteni, v. SCIV, I, 1950, 1, p. 118.

Despre „castrul” de la Comălău știi care e părerea mea și îți aduci aminte bine ce idee mi-am făcut de săpăturile tale de acum 30 de ani (1943 sau 1942). Azi sînt și mai convins că acolo n-a fost nici măcar un burgus roman.

La Boroșneu: castru? Ștampilele pot fi altfel justificate – cred.

Ceramica dacică în castre? Ei, lucrul acesta am interpretat just eu încă din 1940 (v. Problema continuității).- Și Macrea și Székely Z. se fac a nu-și aduce aminte. Nu-i frumos! – Acum eu interpretez și mai pozitiv prezența vaselor și mai ales a opaițelor (ceștilor) dacice în castrele romane.- Am și publicat această interpretare nouă!

E interesant că ai constatat (sigur?) incendierea castrelor din răsăritul Daciei romane! La castelele din nord-vestul Daciei așa ceva nu se constată. Și eu cred că aceste incendii se pot explica cu abandonarea de după 250 a Daciei orientale și cu carpii. Aș vrea să-mi confirmi încă o dată această situație. Te rog – Atît! Sper să nu te superi de observațiile mele! Cu bune urări și salutări: C. Daicoviciu

*

DAICOVICIU HADRIAN
(1932 – 1984)

Cluj-Napoca, 2 mai 1975

Mult stimat tovarășe Director,

Vă mulțumesc pentru invitația Dumneavoastră pe care, în principiu, o accept cu mare plăcere. O promisiune fermă nu vă pot, totuși, face deoarece ar fi posibil ca la 23 mai să nu fiu în țară. În orice caz, dacă nu voi fi plecat vă voi confirma la timpul potrivit participarea mea la simpozion, titlul expunerii și toate celelalte amănunte de trebuință.

Cu deosebită stimă,

[semnătură]

Daicoviciu Hadrian

*

DAVID GHEORGHE

Stimate tov. Szekely,

Trebuie să încep prin a cere scuze față de marea întârziere cu care vă dau de știre în legătură cu articolul dv. despre cetățile dacice din sud-estul Transilvaniei, dat de mine în lucru încă din 1978. Singurul motiv al întârzierii a fost întârzierea cu care s-a programat acest serial – firește, determinat în primul rînd de unele aspecte ale aniversării a 2050 ani de la crearea statului lui Burebista.

Articolul e programat pentru unul din numerele proxime(?) ale revistei (nr. 4/1980), vă rugăm să citiți forma redacțională, să precizați județul la localitățile unde nu este indicat și să ne dați avizul de tipar. V-am ruga să ne remiteți textul cu eventualele dv. modificări, pînă la 20 februarie, pentru a-l trimite în timp util în tipografie.

Adresa noastră

Revista Magazin Istoric (Ptr. Gh. David)

70.100 Intrarea Ministerului, nr. 2

CP., 1.702 București

Cu deosebite mulțumiri și cu speranțe că viitoare colaborări vor fi mai prompte, nefiind legate de o programare riguroasă ca cea legată de aniversarea Burebista.

Încă o dată vă mulțumesc

Pentru colaborare

Gh. David

*

DINCULESCU CONSTANTIN

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

COMISIA SUPERIOARĂ DE DIPLOME

Către
TOV. DR. SZÉKELY ZOLTÁN
Directoru la Muzeul din orașul Sf. Gheorghe

Nr. 13986/ 4 / I / 1971

Vă facem cunoscut că prin procesul-verbal nr. 13986 din 25. XII. 1970. Comisia superioară de diplome a echivalat titlul dvs., de doctor, obținut înainte de 1952, cu titlul științific de “doctor în istorie”.-

Secretar Științific
Al
Comisiei Superioare de Diplome
C. Dinculescu

*

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
COMISIA SUPERIOARĂ DE DIPLOME
Nr. 126426/ 14/X/ 1971.-

Către
Tov. Dr. Szekely Zoltan
Directorul muzeului din Sf. Gheorghe

Vă restituim, alăturat, lucrările științifice ce au însoțit dosarul dvs. de echivalare a titlului de doctor, împreună cu diploma de licență în filologie, în original.

Secretarul științific al
Comisiei superioare de diplome,
Prof. C. Dinculescu

*

DRĂGUȚ VASILE

COMITETUL DE STAT
PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ

Direcția muzeelor și monumentelor
Nr. 71.233
Data. 19.VII.1968

TOVARĂȘULUI
ZOLTAN SZEKELY
MUZEUL JUDETEAN SF. GHEORGHE

Vă facem cunoscut, că potrivit aprobării conducerii Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, începînd de la data de 1.VII. 1968, făceți parte din noul comitet național român ICOM.

Correspondența în problemele interne ICOM va fi orientată tovarășului Dr. Mihai Băcescu, președintele Comitetului, la Muzeul de Istorie Naturală “Grigore Antipa” – București.

DIRECTOR
Vasile Drăguț

*

DUMITRESCU VLADIMIR
(1902-1991)

Muzeul Național Secuiesc. Sf. Gheorghe.

Nr. 201-1950.

D-lui
Vladimir Dumitrescu
Prof. Universitar,
București.

Stimate Domnule Profesor!

Cercetînd inventarul Vă comunicăm că Nr. 2376, 2378, 2379. /brățările/, Nr. 2373 B. / vasul cu capac/ au fost găsite împreună în stratul al IV-lea. Dacă mai doriți ceva, cu bucurie stăm la dispoziție.

Cu salutări colegiale:
Székely Zoltán
Director,

Sft. Gheorghe, 19, Octombrie 1950.

(Din arhivele MNS, n.r.)

*

Domnule Director,

Am primit adresa DVS. Nr. 201/1950, cu lămuririle cerute de mine cu prilejul vizitării Muzeului Național Secuiesc, și Vă mulțumesc călduros pentru amabilitate. V-ași rămâne îndatorat dacă m-ați mai putea lămuri o chestiune: E vorba anume de vasul cu Nr. 8316, din vitrina în care se află materialul de la Olteni. În interiorul acestui vas se află o etichetă pe care scrie: “8316 Málnás-fürdő”. Ași vrea deci să știu dacă vasul a fost găsit la Olteni, sau la Băile Malnaș, căci faptul are o importanță oarecare.

Cu mulțumiri anticipate și alese salutări,

Vladimir Dumitrescu

București, 25 oct. 1950

(Din arhivele MNS, n.r.)

*

Vladimir Dumitrescu
Profesor universitar,

București.

Stimate Domnule Profesor!

Primind scrisoarea Dv. trimisă din 25. Oct. 1950., am onoarea a Vă comunica, că vasul cu Nr. 8316, după inventarul nostru a fost găsit la Malnaș. Inventarul nu precizează că e vorba de Malnaș sat, sau de Malnaș-băi. Eticheta e valabilă astfel rămâne Băile Malnaș. Vasul a fost găsit de Csutak Vilhelm în anul 1934.

Cu respect:
Director
Székely Zoltán

Sft. Gheorghe, la 26. Octombrie 1950.

(Din arhivele MNS, n.r.)

*

FINICHIU CONSTANTIN

Stimate Tovarășe Profesor,

Mă pregătesc de multă vreme să vă adresez câteva rânduri. Nu de mult, într-o emisiune radio, am ascultat cu plăcere și interes, aspecte legate de preocupările istoricilor din jud. Covasna, de eforturile D-voastră, de a aduce la lumină cât mai multe date și amănunte legate de trecutul nostru îndepărtat.

Cu mai bine de două decenii în urmă, pe cînd funcționam la o instanță din or. Sf. Gheorghe. am avut prilejul să vă cunosc și deoarece continui să aparțin județului Covasna, de care rămîn pentru totdeauna legat prin obârșia mea și a părinților mei, m-am hotărât să vă supun atenției. istoric și arhiolog reputat, situația Castrului roman din comuna Brețcu, satul meu de baștină.

Știu că între cele 2 războaie s-au efectuat acolo săpături parțiale, că și Dv. ați întocmit o monografie despre străvechea Angustia, dar lucrurile au rămas în această stare, cu toate repetatele stăruințe pe care le-am făcut pentru dezvelirea integrală a castrului.

Nu cred că există pe undeva, un monument atît de specific și bine conservat, constituind după părerea mea o impietate faptul că nu este readus la lumină. Așezarea lui superbă cu perspectivele pe care le are de pe toate colinele învecinate, ar constitui un mare punct de atracție și interes atît pentru istorici, arhiologi cît și pentru turiști, într-o zonă atît de săracă în vestigiile trecutului.

Cu autoritatea și prestigiul de care vă bucurați, cred că aveți posibilitatea în colaborare cu Institutul de arheologie din Cluj, de pildă, să pășiți la dezvelirea integrală a castrului. Cred că spectacolul ar fi unic, prin măreția lui și valoarea materialelor care s-ar putea descoperi. Satul meu natal, despre care din păcate nimeni nu s-a învrednicit să întocmească o monografie pînă în prezent, se pare că în trecutul îndepărtat, și-a avut așezarea chiar în partea stîngă a castrului, pentru ca în decursul secolelor să se strămute treptat în vatra sa actuală. Era firesc să fie așa, deoarece cohorte romane și-au turnat așezările în apropierea băștinașilor, care au

alimentat apoi compoziția unităților militare, mai ales atunci când acestea erau auxiliare, ca acelea care au cantonat la Brețcu.

Ori cum, subiectul merită atenție, a fost semnalat de mine și tovarășului Prim-secretar Naghy Ferdinand (ca și predecesorul său) socotind că, în condițiile în care preocupările pentru trecut, câștigă noi adeziuni, o asemenea preocupare ar putea duce la descoperiri foarte interesante. Reușisem să câștig pentru această idee pe regretatul Prof. C. Daicoviciu, dar inundațiile și apoi decesul său, au întârziat începerea săpăturilor promise, iar fiul său Tov. H. Daicoviciu, se pare că nu este atât de entuziasmat de această parte atât de îndepărtată a fostului Imperiu Roman.

Vă asigur de stima mea, socotind că voi avea prilejul să vă revăd la Sf. Gheorghe și să reiau discuția pe care mi-am îngăduit să o deschid.

Constantin Finichiu
Președinte de secție la
Tribunalul județean Brașov

Brașov
16. 07. 1980

*

Vă transmit cele mai bune urări de sănătate și bine cu prilejul Noului An!

Fie ca anul 1981. să însemne realizarea unui VIS, de care nu m-am îndepărtat niciodată, dezvelirea castrului roman de la Brețcu-

În ceeace Vă privește, realizarea acestui obiectiv, de mare interes istoric-turistic, ar însemna încununarea pentru Dv. a binei meritate reputații, aducând la lumină județului meu, un vestigiu de mare atracție-

Sunt pensionar de 2 luni, iar la nevoie Vă stau la dispoziție, cu modestele mele puteri și disponibilități.

Cu stimă
Constantin Finichiu

*

FIROIU ION

Doctor Székely Directorul Muzeului Regional Sft. Gheorghe,
Reg. Brașov

Felicit călduros pe cercetătorul științific, pe profesor, pe directorul de muzeu, pe omul de familie, pe cetățeanul patriot și pe omul întreg, care împlinește o jumătate de veac de viață și îi urez să ajungă centenarul prețuit și respectat așa cum merită, La Mulți Ani, împreună cu familia urează prietenește:

Firoiu

*

FLOCA OCTAVIAN (1904 – 1983)

Iubite prietene,

Încerc să comunic cele ce te interesează în legătură cu unele materiale de la noi.

- Trimit o poză cu vasul Wietenberg aflat pe dealul Cetății Deva, pe dos sînt menționate dimensiunile.
- Krausengefässe (chiupurile) obișnuit, sînt din pastă roșie. S-au aflat și din acelea cu pastă cenușie: acestea sînt mai rare și de mărime mijlocie sau mici. Din cele mari (foarte mari) roșii s-au aflat, de exemplu, la Blidaru (lângă Costești), într-un singur turn al cetății 9 bucăți. La Grădiște, de asemenea, s-au găsit foarte multe fragmente de la aceste vase. Pe una din terasele dealului cetății Deva, am aflat resturile de la 5-6 asemenea vase diferite (toate roșii).
- Sabia de la Boiu, după cum ști a fost publicată de prof. Nestor în Sargetia I. E o descoperire întâmplătoare. Chiar dacă la Boiu s-a aflat ceramică, ea nu a fost găsită împreună cu sabia. Aflarea săbii nu este constatată direct în ce privește mediul în care zăcea.

Cam acestea sînt datele pe care le-ai cerut. Dacă mai e ceva, cu plăcere îți stau la dispoziție.

Zilele trecute am fost pe la Timișoara. Nu știu dacă ai aflat că Moga a fost operat. Acuma se află mai bine.

Mă miră faptul că nu ai fost invitat să scri ceva în volumul omagial. Eu cred că a fost o scăpare – ai fost uitat. Eu zilele acestea mă voi duce la Cluj; am să mă interesez cum decide chestiunea, căci mi se pare curios.

DEVA, 5 mai 1958

Cu vechea prietenie
al tău

Octavian Floca

*

22 iulie 1967

Iubite amice Szekely,

Mă iartă că îți trimit lucrarea cu o mică întârziere. Credeam că ți-o aduc personal la Sf. Gheorghe, căci eu mă aflu pentru vreo zece zile la Hodoșa (r. Toplița), la niște rude. Nu a fost însă posibil să trec pe la tine și astăzi plec, pe la Bicaz, înapoi acasă.

Am citit lucrarea. E bună și îmi place. E o nouă contribuție serioasă la villa rustica din Dacia, din păcate atît de puțin cunoscute.

Am făcut unele corecturi de limbă și cîteva, mici modificări:

- pag. 1 (introducere), jos: “Nu se poate spune că Villa rustica reflectă numai “traitul populației de la țară”. Am modificat, dacă ești de acord.
- Pag. 3 jos și 4 sus: Atenție! Odată spui că Buday nu a găsit în acel loc “pietree, cărămizi” etc.; apoi afirmi că a găsit “urme de clădiri, frag. De piatră, cărămizi” etc.
- Pag. 9: Coloane de hypocaustum. Cărămizile fiind pătrate (și nu rotunde), e mai nimerit: “picioare” sau “pilaștrii”
- Pag. 10 sus: Tegula mammata, de regulă nu căptușesc pereții pînă sus “la tavan”. Am spus, pînă la o anumită înălțime.
- Pag. 9 și 10: “Terrazzo”. Nu e mai întrebuintat termenul “cociopesto” ?? Cum crezi!

Alte mici observații se văd în manuscris.

Păcat că nu am avut și planul construcției.

Nu știu ce să zic, dar villa mea de la Hobița (Sarmizeg.) se aseamănă mai mult cu cele de pe Rin (vezi și Dahrenberg) și nu au nimic comun cu cele italice. E foarte greu de fixat un tip anume pentru cele din Dacia. Poate că nici nu a fost, ci fiecare își avea forma și

aranjamentul propriu. Dar aceasta nu se poate ști de cît săpînd mai multe 10-20 bucăți, căci sînt destule.

Aș vrea să știu ce mai faci? Unde sapi?
Ai primit “Ulpia Traiana” (muzeu)?
Cu vechea stimă și prietenie.
Mi-e dor de tine.

Oct. Floca

Ai citit, ce a pățit Moga?
Foarte neplăcut, după atîta muncă.

*

Iubite amice Szekely,

Te rog să mă ierți, din nou, pentru această lungă amânare a “Referatului”. Am fost plecat în concediu, apoi la un șantier arheologic la Micia și – drept vorbind am și uitat de această mică și plăcută sarcină față de tine.

Referatul e scurt dar cred că va corespunde. Am lăsat loc sus pentru a-l adresa tu acolo unde trebuie.

Eu sînt bine; mai lucrez cîte ceva și aș vrea să ne vedem, poate ocazional, pe la București.

Te îmbrățișez cu drag

Floca

17 sept. 1967

*

Ad multos annos!
Octavian Floca
Deva 1968

*

Deva, 18 I 1982

Kedves Székely barátom, (*Dragă prietene Székely, n.r.*)

E atîta timp de cînd nu mai știm nimic unul de celălalt. Atît am mai aflat de la amicul Andrițoiu, că participi mereu cu anumite comunicări pe la diferitele sesiuni științifice, cum a fost bunăoară cea din Clujul studenției noastre și unde am învățat atîtea lucruri bune (între altele și numismatică).

Această scrisoare a mea a fost provocată de două motive: unul pentru a mai afla cîte ceva despre noi, iar altul pentru a sprijini o cerere a prietenului meu Andrițoiu, un urmaș demn al muzeului din Deva.

Despre ce este vorba?

Colegul nostru comun și amicul meu apropiat, Ion Andrițoiu, a aflat de existența în colecțiile muzeului tău a 3 vase de comună primitivă provenite de lingă Alba Iulia, din

localitatea Șard (în colecția veche). Ar avea nevoie de câte un desen precis 1/1 sau fotografie despre cele trei vase; dimensiunile, culoarea etc. Ar plăti bucuros costul.

Kedves Szekely barátom! Kérlek a mi régi és jó barátságunk nevében adni egy választ e kérésre (és ha lehet jó választ). *(Dragă prietene Székely! În numele prieteniei noastre vechi și bune să dai un răspuns la această cerere (și dacă se poate un răspuns bun, n.r.)*

Cît mă privește pe mine o duc cam rău cu sănătatea; mă apropiu de cei 80 de ani. Tu ești mai tânăr, ... ce îți pasă? Poți zice: üssétek az öregét ... izélt ő már eleget ... *(Bateți-l pe bătrânul....a r.....t el deja destul, n.r.)*

Nu te supăra de intervenția mea în chestia cu Andrițoiu. Te rog! Un răspuns, răspuns, cum va fi el, dar sperăm bun!

Eu te îmbrățișez cu toată afecțiunea și mulțumirile mele.

Octavian Floca

Te salută nevastă-mea, fosta ta colegă de universitate, pe care am cunoscut-o la numismatică ... și pe care bătrînul meu amic, Kovács, o numea după îmbrăcăminte: "a pepitás". *(pepita, n.r.)*

*

Deva, 16 III 1982.

Iubite amice Zoltán.

Îți mulțumesc foarte mult – eu și Andrițoiu – pentru informațiile primite.

Mi-a făcut plăcere mie și cred, foarte mare mulțumire ție, că ai un băiat bun, care te urmează în profesiune. Mai dă-mi vești, despre ce faci și cum stai cu sănătatea. Eu, cam slab.

Te îmbrățișez și deosebite omagii d-nei și tuturor alor tăi. Oct. Floca

*

Octavian Floca, cunoscutul istoric și arheolog devcan s-a născut la 23 martie 1904, la Zlatna, jud. Sibiu. După terminarea liceului la Dumbrăveni, a urmat cursurile Facultății de litere și filozofie ale Universității din Cluj, unde a dobândit solide cunoștințe în domeniul istoriei naționale și universale, având unii dintre cei mai străluciți profesori, printre care amintim numele lui D. M. Theodorescu, E. Panaitescu, Ioan Lupaș și alții.

În anul 1927, este încadrat în rândul personalului științific al Institutului de Studii Clasice și al Muzeului Universității din Cluj. Obținând o bursă de stat, Octavian Floca studiază vreme de doi ani în Italia, având colegi alți eminente studenți și viitori istorici, între care îi amintim pe D. M. Pippidi, M. Berza, Vilgil Vătășianu etc.. După reîntoarcerea în țară, se stabilește la Deva, devenind pentru aproape trei decenii director al Muzeului județului Hunedoara.

Efectuează importante săpături arheologice, singur sau în colaborare cu alți specialiști, la Zlatna-Corabia, Cașolț, Hobița, Micia, Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Piatra Roșie, Sarmizegetusa Regia, contribuind la îmbogățirea patrimoniului arheologic al muzeului. În anul 1940 obține doctoratul în litere și filozofie cu teza „Sisteme de înmormântare în Dacia Superioară romană”.

Dr. Octavian Floca a desfășurat o prodigioasă activitate științifică, publicând numeroase articole privind epoca dacică și romană. De numele său se leagă și înființarea revistei *Sargetia* (1937), una dintre cele mai vechi din țară. Octavian Floca se remarcă și prin cercetările numismatice, publicând mai multe studii în acest domeniu și fiind ales membru al Societății numismatice din România.

Activitatea sa științifică a fost răsplătită prin obținerea unor titluri și distincții. În anul 1938 a obținut premiul Vasile Pârvan al Academiei Române, iar în 1961 i-a fost decernat titlul științific de doctor docent.^{***}

*

Székely Zoltán

**IN MEMORIAM DIRECTORULUI
DOCTOR DOCENT OCTAVIAN FLOCA^{†††}**

Centrul cultural al Transilvaniei și după primul război mondial a rămas orașul Cluj, unde a funcționat și mai departe Universitatea fondată în secolul al XIX-lea. Statul român a avut grijă ca această instituție universitară să aibă și mai departe un corp profesoral compus din cei mai distinși oameni de știință ai țării. Astfel la Facultatea de Litere și Filosofie, la catedrele Filologiei clasice, la limbile latină și greacă, la istoria antică și arheologie au fost numiți profesori ca Th. A. Naum, Șt. Bezdechi, E. Panaitescu și D. M. Theodorescu. Acești profesori au format acele cadre didactice și științifice, care în timpul interbelic și după al doilea război mondial au contribuit pe tărâm didactic și științific, ca succesele românești în acest domeniu să fie recunoscute și în străinătate.

Un reprezentant ilustru al arheologiei românești format la Cluj a fost doctor docent Octavian Floca. M-am înscris la Filologia clasică la istoria antică și arheologie în anul 1930. La aceste specialități locul de meditație pentru studenți a fost Institutul de Studii Clasice, unde a fost și o bibliotecă de specialitate. Profesorii au ținut tot aici seminariile și examenele. Studenții licențiați, care au fost reținuți la instituție ca preparatori au pregătit materialul didactic și în lipsa profesorului ei s-au ocupat și cu studenții. Octavian Floca pe vremea aceea, împreună cu I. I. Russu, a fost preparator la istoria antică și arheologie. El ne-a predat numismatica greacă și romană. În acest timp, cât a fost la Cluj ne-am împrietenit. În anul 1934 O. Floca a fost numit ca director la Muzeul din Deva, iar legăturile noastre prietenești s-au întrerupt numai în anul 1940, când Ardealul de nord a trecut sub stăpânirea maghiară și eu am fost la Sfântu Gheorghe. După al doilea război mondial, când Ardealul de nord a fost retrocedat României legătura noastră prietenească a fost imediat reluată.

Multe muzee din Ardealul de nord, printre care și Muzeul din Sfântu Gheorghe, au suferit pierderile grele în timpul războiului. Noul regim punând muzeele sub îndrumarea Așezământelor Culturale, o instituție nouă creată, a ordonat reorganizarea muzeelor din țară și reciclarea muzeografilor lor. Împreună cu O. Floca și M. Moga am fost însărcinați ca să vizităm toate muzeele din țară și să facem un raport despre starea lor^{†††}. În urma acestor vizite au fost organizate cursuri de perfecționare pentru cadrele muzeelor și vizite la câte un muzeu reorganizat conform ideologiei noi. O. Floca a fost permanent lector la aceste cursuri și prima vizită la un muzeu reorganizat a fost la Deva. Legăturile noastre au fost foarte intime și ne-am informat reciproc despre problemele noastre comune. Octavian Floca a fost cel care mi-a făcut lecturizarea lucrării despre săpăturile făcute la villa rustica romană de la Ciumăfaia. Pentru meritele deosebite în activitatea noastră în anul 1957 am fost decorați cu Ordinul Muncii clasa

^{***} Ion I. Drăgoescu, Octavian Floca (1904- 1983) – Corespondență inedită, Sargeția XXVI/1, Deva, 1995-1996, p. 33-38.

^{†††} Székely Zoltan, In memoriam directorului doctor docent Octavian Floca, Sargeția XXVI/1, Deva, 1995- 1996, p. 27-28.

^{†††} În această perioadă a început să circule prin lumea arheologică românească o zicală, care suna astfel: Care sunt cei trei "chei" ai arheologiei românești? – Moga, Floca și Szechei!(Székely), n.r.

a III-a și decorația ne-a fost înmănată de dr. Petru Groza, președintele Republicii Populare Române.

Octavian Floca, ca om, a fost foarte corect și modest. Nu a fost cu prejudecăți față de nimeni, să fi fost ungar sau altă naționalitate, a fost înțelegător, tolerant și prietenos. El fiind mai în vârstă, cu colegii mai tineri a avut o comportare așa de cordială încât toți l-au adresat cu cea mai mare încredere. Pe tinerii cercetători l-a îndrumat cu cea mai mare bunăvoință și l-a ajutat în toate problemele legate de arheologie. Pentru confirmarea acestui fapt aduc o ilustrată trimisă mie, în anul 1982, nu mult înaintea morții sale, cerând niște informații pentru un tânăr cercetător din Muzeul Deva. În această ilustrată indică, că sănătatea lui era slabă.^{§§§}

Trebuie să mai vorbesc despre acest om: de o mare cultură și o pregătire profesională deosebită ar fi trebuit să aibă o catedră la o instituție universitară, ca să formeze cadre tinere de arheologi, predându-le bogatele sale cunoștințe în domeniul arheologiei. A fost nu numai un cercetător foarte bun, numismat, dar și un excelent interpretator al vestigiilor trecutului îndepărtat al dacilor și romanilor din regiunea Hunedoarei. Moartea lui prematură a fost o mare pierdere pentru arheologia română și pentru prietenii lui, care îl stimau și îl iubeau. Păstrăm amintirea lui, ca a unui prieten și coleg, pe care rar găsim în viață.

*

FLORESCU MARILENA

Câteva gânduri și amintiri despre Zoltán Székely

Deși eu și soțul meu, Adrian Florescu, desfășurându-ne activitatea la Institutul de Arheologie din Iași, am avut mai puține ocazii de a ne întretăia drumurile de cercetare cu Muzeul Sf. Gheorghe, unde ani de zile colecțiile de materiale erau sporite și puse în valoare de către eminentul arheolog Zoltán Székely, totuși, unele gânduri și amintiri nu pot fi eludate.

În prealabil este însă necesar să evoc faptul că acest harnic arheolog a inițiat și efectuat personal sau cu colaboratorii Muzeului numeroase cercetări de teren, astfel încât județul Covasna oferă astăzi o paletă aproape completă a urmelor de locuire din neolitic până în sec. XIX inclusiv. De asemenea, nu poate fi omis nici faptul că Zoltán Székely a inițiat și condus personal săpături în obiective în care au fost descoperite importante resturi de locuire aparținând culturilor Ariușd, Schneckenberg, Ciomortan, Wietenberg, Noua, Geto-dacic, sec. III-IV., V-VIII, IX-XI și puse apoi în valoare în diferite publicații de specialitate. Și, în sfârșit, trebuie subliniat în mod deosebit, că Zoltán Székely, a sprijinit diferiți cercetători care au efectuat săpături în obiective depistate pe teren de colectivul Muzeului Sf. Gheorghe.

În ceea ce mă privește pe mine cât și pe Adrian Florescu, deși nu am avut ocazia de a practica cercetări în zona de est a Transilvaniei, totuși, prin preocupările noastre care vizau în special perioada timpurie, mijlocie și târzie a epocii bronzului (culturile Foltești, Monteoru și Noua), am avut prilejul să cunoaștem și să studiem amănunțit datorită amabilității lui Zoltán Székely, descoperirile păstrate în colecțiile Muzeului din Sf. Gheorghe. Și aceasta era cu atât mai necesar, întrucât, cu prilejul săpăturilor efectuate de noi la Bogdănești. Podeac, Malu – Onești etc. aparținând culturilor Foltești și Monteoru, precum și în alte stațiuni situate la vest de Siret (ca de exemplu la Mândrișca, se constatare o strânsă legătură între comunitățile tribale de aici și acelea din zona estică a Transilvaniei, legături facilitate de existența unor căi de comunicație naturale, prin pasurile ce străbat Carpații Răsăriteni. Ori, în această situație se impune cunoașterea amănunțită a resturilor de cultură materială păstrate la Muzeul Sf. Gheorghe.

În acest sens, este demn de subliniat că datorită înțelegerii acordate de către Zoltán Székely, am avut ocazia să studiez cu precădere materiale inedite provenind de la Zăbala,

^{§§§} Scrisoarea din 16. 03. 1982,nr.

Jigodin, Ciomortan, etc. , materiale ce se găsisse fie identice, fie atestând adoptarea și prelucrarea unor motive decorative, sau chiar forme de vase provenind din mediul cultural est transilvănean. Datele obținute cu prilejul analizei materialelor provenind din așezările semnalate în județul Covasna, au permis avansarea unor ipoteze referitoare la prezența și influența pe care a avut-o comunitățile tribale din estul Transilvaniei, asupra celor din bronzul timpuriu și monteorene (din zonele limitrofe ale ariei de răspândire a culturilor respective).

Nu mai puțin importantă a fost și studierea materialelor specifice culturii Wietenberg din Covasna, adică din zona limitrofă a ariei sale de răspândire ce se regăsesc apoi (ce-i drept sporadic) și în unele stațiuni din Moldova (Bogdănești, Poiana, Năstăseni (?) etc. și care au permis stabilirea unor repere cronologice dintre culturile Monteoru și Wietenberg.

De asemenea, un rol deosebit la definirea trăsăturilor culturii Noua din Transilvania, l-a avut cunoașterea descoperirilor din județul Covasna (alături firește de materialele provenind din celelalte zone ale acestei provincii). Astfel, Adrian Florescu, datorită amabilității lui Zoltán Székely, a putut să studieze integral, descoperirile publicate, dar mai ales cele inedite provenind de la Tg. Secuiesc, Jigodin, Simonești, Nicoleni, Imeni, Săseuși, Mărtiniș, Peteni, Reci etc. Toate acestea au stat la baza unei evaluări corecte a rolului pe care purtătorii Wietenberg l-au avut la definirea ariei vestice a complexului cultural Noua. În același timp, Adrian Florescu a avut prilejul să depisteze în contextul unor descoperiri din județul Covasna a unor elemente răsăritene al căror aport la contituirea culturii Noua sunt de necontestat. Chiar dacă astăzi s-au avansat noi ipoteze și s-au făcut noi evaluări referitoare la cultura Noua din Transilvania, observațiile consemnate de către Adrian Florescu sunt greu de eludat.

Cu toate că începând din anii 70. preocupările noastre s-au axat pe cercetarea unor obiective Monteoru, hallstatiene sau geto-dacice din zone care au păstrat doar întâmplător legături cu regiunile din estul Transilvaniei, totuși, câteva vizite la Muzeul Sf. Gheorghe au fost la fel de fructuoase, Zoltán Székely întâmpinându-ne cu aceeași amabilitate atât pe mine cât și pe Adrian Florescu. Am avut astfel ocazia de a revedea materiale arheologice mai vechi și mai noi provenind din stațiuni cercetate atât de Zoltán Székely, cât și de alți colegi cu preocupări similare și păstrate cu grijă în colecțiile Muzeului din Sf. Gheorghe.

Deși relativ puține, contactele cu acest erudit cercetător, acum când Zoltán Székely a plecat pe drumul fără întoarcere, se cuvine să fie amintite și puse în valoare.

Eu voi păstra (pentru că Adrian Florescu a ieșit din viață neașteptat în 1986), cele mai bune gânduri și amintiri precum și toată gratitudinea pentru Zoltán Székely, cel care a pus în valoare importante descoperiri din județul Covasna.

Marilena Florescu

*

GOSTAR NICOLAE (1922 – 1978)

Mult Stimate Domnule Director,

Așa cum am vorbit la București ultima dată, vă trimitem adresa Dlui E. A. Rikman de la Moscova, care se interesează și dorește foarte mult, și cât mai degrabă, studiul Dv. din Aluta I, Materiale ale culturii Sîntana de Mureș din sud-estul Transilvaniei.

E. A. Rikman = E. A. РЫКМАН, МОСКВА, В – 36,

Ул. Д. УЛЯНОВА, 36,

ЯНСТЯТЫТ АРХЕОДОЛЫ

АНССР СССР

Cu multe mulțumiri și cu cele mai alese sentimente,

N. Gostar

Iași 1 oct. 1970.

*

Mult stimate Domnule Director,

Nu de mult am fost informat că la sesiunea de rapoarte din 25-28 febr a.c. Dv. ați comunicat aflarea câtorva fragmente de ștampile de la Boroșneul Mare, una cu ALA GAL, cealaltă cu coh. I Bracaraugustanorum. Cel care ne spune acest lucru nu își aduce aminte de forma ștampilei ultimei noutăți. Dacă Dv. veți publica acest lucru noi vă rugăm să ne trimiteți și nouă un extras. Tot la Boroșneul Mare, ni se comunică din partea Dv, că ați aflat și o ștampilă Al F,ALM, care ar fi ala (I) Palmyrenorum, ceea ce ar fi deosebit de interesant. Dacă ați publicat ceva în legătură cu aceste descoperiri, vă rugăm să ne trimiteți și nouă.

Personal avem de la Dv. și primite prin amabilitatea Dv., Aluta I 1969, Aluta II 1970 și Aluta * 1970 (altul decît precedentul). Dacă Dv. ați mai reușit să publicați în continuare celelalte volume, noi vă rugăm mult a ni le expedia cît mai urgent prin ramburs.

Se mai aude că ați mai efectuat și alte importante descoperiri la Boroșneul Mare. Noi ne bucurăm deosebit de mult de acest frumos rezultat.

Cele mai alese sentimente
de respect

[fără semnătură]

*

Mult stimate Domnule Director,

Azi am vizitat Muzeul Dv, de unde am rămas mai mult decît impresionat. Am căutat să văd cît mai mult, cît mai încet și cît mai amănunțit. Am vizitat în curte și inscripția lui Hadrian cu ala I LA . . de la Boroșneul Mare, despre care cu eram informat că ar fi cu ala I Palmyrenorum, ceea ce părea deadeptul de necrezut. Dar și această ala I La (să fie oare Latobiorum cum spuneți Dv. ?, nu văd deocamdată ce ar putea fi altceva) este o descoperire senzațională.

Am regretat mult că nu a fost posibil a vă vedea, căci aveam unele lucruri deosebite pentru a vă întreba pe Dv.

Am sosit ieri (15 aug a.c.) și deabia am găsit unde să dorm “clandestin”, căci hotelurile sunt arhipline (ca peste tot de altfel). Am mai dori să stăm pînă mîine, dar nu găsesc nici o posibilitate de a rămîne peste noapte, așa încît sunt nevoit să plec astăseară.

De aici, de la Sfîntu Gheorghe, plecăm la Slănicul Moldovei, unde urmez un tratament și unde vom mai sta pînă la 1 sept a.c.

În încheiere vă urez multă sănătate, Dv și familiei Dv succes deplin în importanta și lăudabila Dv activitate,

Cu cele mai alese sentimente
De respect

N. Gostar

Sfîntu Gheorghe, 16 aug 1975

Mult stimat Domnule Director,

Am citi săptămânile trecute studiul Dv. din ultimul volum al SCIVA – ului, care mi se pare de-adeptul extraordinar de important și de interesant.

Descoperiri cu totul neașteptate și mai mult decât surprinzătoare.

Noi vă rugăm să ne trimiteți un extras, căci rareori reușim să cumpărăm la Iași numerele din SCIVA. Vă rugăm să trimiteți prin tov. Porodán, care este studentă în anul I la Universitatea din Iași.

Încheiem scrisoarea, urându-vă ani mulți fericiți, cu sănătate și cu tot mai mult succes în activitatea științifică.

Cu cele mai alese sentimente
De respect

N. Gostar

Iași, 22 dec. 1975

*

GUDEA NICOLAE

Tisztelt Professzor úr,

Nehezen tudtam elérni, hogy ebben az évben komplet monográfiát készítsek az Inlaceni erődtményről.

Néhány kérdést szeretnék feltenni, amelyre kérném válaszolni mielőtt személyesen eljőnnék Sepsiszentgyörgyre.

1. Mit tud a Professzor úr, az erődtményből származó anyagról, milyen mennyiségben és hól található (múzeumok, gyűjtemények ?)
2. Nincs-e vagy egy példány a Jegyzetek-ből, melyben a Professzor úr Inlaceni-ben 1946. 47-ben végzett kutatásairól számol be ?
3. Mit tanácsol ezzel a munkálattal kapcsolatosan ?
4. Milyen anyag áll rendelkezésemre Sepsiszentgyörgyön ?

1976. II. 12.

N. Gudea

Stimate Domnule Profesor,

Am reușit greu să fac anul acesta monografia completă a castrului de la Inlăceni. Aș vrea să vă pun câteva întrebări, înainte să vin personal la Sf. Gheorghe.

1. Ce știți domnule Profesor despre materialul provenit din fortificație, ce cantitate este și unde se găsește (muzee, colecții?)

2. Dacă nu aveți cumva un exemplar din „Jegyzetek”, în care Dv. Domnule Profesor faceți un raport despre cercetările Dv. din 1946, 47 făcute la Inlăceni?

3. Ce puteți să-mi sfătuiți în legătură cu această lucrare?

N. Gudea

(Traducere de Zs. Sz., n.r.)

*

Cluj-Napoca la 11 XII 1981

Stimate domnule Profesor Szekely,

De curând am lucrat cu seria de ștampile, pe care le-am înregistrat când am fost cu dl. Pop Ioan (Brașov) la Sf. Gheorghe. Printre acestea se află și piesa cu nr. de inventar 15.637.

În legătură cu această piesă am încercat o reconstituire „istorică”. Vă trimit textul acestei reconstituiri. Dacă o vedeți și sînteți de acord cu cele scrise aș dori să o public. Publicarea ei ar încheia o lungă serie de povești, pe care bine le știți.

Vă rog să îl rugați (!) pe Zsolt să verifice dacă este vorba de piesa în discuție – la care anexes un desen! - , dacă într-adevăr provine din fondul vechi așa cum am înregistrat-o eu. Piese se aflau în podul mic de deasupra expoziției. Sper că Zsolt îmi va face acest serviciu. În plus aș ruga o fotografie a piesei așa cum se află ea.

Profit de acest prilej pentru a vă ura kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet
(un Crăciun plăcut și Un An Nou fericit, n.r.)

N. Gudea

*

Domnului
Dr. Székely Zoltán
Str. Școlii nr. 4/2
Sfântu Gheorghe
Jud. Covasna

Nr. 61 din 28. 08. 1996

Stimate domnule Profesor,

La începutul anului v-am trimis invitația de a lua parte la cel de al XVII-lea Congres Internațional de Studii asupra Frontierelor Imperiului Roman care va avea loc între 1-10 septembrie 1997 la Zalău.

Mai mult, ați fost propus să faceți parte atât din Comitetul Membrilor de Onoare (anexez încă odată invitația) cât și ca membru al Comitetului Internațional de Lucru (anexez altă invitație).

Întrucât termenul pentru răspuns la cele trei invitații a fost depășit vă rugăm să ne comunicați până la 1 octombrie a. c. dacă veți participa la congres și dacă sunteți de acord să ne onorați cu prezența în cele două comitete.

În funcție de răspuns vă vom comunica și condițiile speciale pe care le-am prevăzut pentru aceste cazuri.

În numele Comitetului de Coordonare
Prof. Dr. Nicolae Gudea

*

Domnului profesor
Dr. Nicolae Gudea
Președintele Comitetului
De coordonare.
Stimate domnule Profesor!

Vă comunic cu regret, că nu am primit prima invitația trimisă probabil la muzeu din Sf. Gheorghe, sunt pensionar și la muzeu nu s-a acordat atenție, ca să-mi fie înmănată. Aș dori ca să particip la Congres, dacă sănătatea mea în anul viitor îmi va permite participarea (în anul viitor voi împlini 85 de ani).

Mă simt foarte onorat, că am fost propus în cele două Comitete ale Congresului. Sunt ultimul în viață din generația, care a făcut arheologia romană la Cluj între cele două războaie mondiale.

Vă rog să-mi comunicați condițiile de participare, ca să văd că pot să îndeplinesc cerințele Congresului.

Sfântu Gheorghe, 3, 9, 1996.

Cu stimă
Székely Zoltán

*

HEITEL RADU
(1928 – 1994)

București, 12 dec 1975

Mult Stimat Domnule Székely

Vă transmit minuta încheiată pentru a consemna discuțiile purtate la Alba Iulia, cu rugămintea de a o accepta și semna. Totodată vă rog ca – după ce rețineți o copie – să transmiteți materialul pe numele meu la Direcția Patrimoniului.

Profit și de acest prilej pentru a vă ura Dumneavoastră personal “La Mulți Ani!” cu ocazia sărbătorilor de iarnă – urare la care se asociază și soția mea – și vă rog a transmite urările noastre și colectivului Muzeului Sf. Gheorghe.

Cu deosebită stimă

Radu Heite

*

HICA IOANA

24 I 1994

Stimate D-le profesor,

Am primit felicitările Dv. adresate Vioricăi și mie pentru Noul An și la rândul meu, mulțumindu-Vă, sper ca 1994 să vă găsească la fel de sănătos și activ ca să mai putem colabora când va fi posibil. După ce s-a deschis expoziția și s-a ținut simpoziunul la care am regretat că n-ați putut participa (de altfel și d-l Botond a lipsit), eu am intrat în concediu, inclusiv o parte din luna ianuarie. La sosirea mea, găsind la corespondență numai felicitarea Dv, am tot întrebat unde poate fi articolul anunțat pentru “Acta Musei”.

În sfârșit, peste câteva zile a apărut plicul adus probabil de către d-l prof. Kekedy și l-am predat imediat lui Dinu Pop care îl include cu plăcere în numărul viitor al revistei Acta.

După cum știți, expoziția realizată la Cluj cu participarea tuturor muzeelor din Transilvania și a unora din Banat va fi itinerată la principalele muzee care am cerut-o, deci din acest an și materialul dat de Dv va circula, ultima localitate fiind Brașovul în cursul lunii decembrie. Poate totuși dacă veți ajunge fie la Tg. Mureș fie la Brașov, veți vedea expoziția

cum a ieșit. Dorindu-vă toate cele bune și mulțumindu-vă încă odată pentru tot ajutorul dat închei cu salutări respectuoase.

Ioana Hica

P.S. Viorica se asociază cu drag tuturor urărilor de bine.

*

HORED T KURT
(1914 – 1991)

Cluj, 15 iulie 1956

Dragă Domnule Coleg,

Cu mulțumiri confirm primirea scrisorii Dvs. Vă mulțumesc pentru prietenoasa invitație de a contribui la anuarul planificat, dar m-am epuizat și acum nu știu ce aș putea publica nou despre regiunea secuiască. Eventual o sinteză rezumativă: “Țara Secuilor (sau Regiunea Autonomă) în timpuri istorice timpurii (sec 4-13)”, unde nu materialul ar fi nou, ci sinteza. O contribuție asemănătoare am scris pentru noul volum aflat sub tipar al lui Floca.

Săpăturile Dvs. de la “Galathtető” lângă Kiskalambfalva(*Porumbenii Mici, n.r.*), mă interesează în mod deosebit și despre acesta am discutat încă de acum câțiva ani cu Molnár(*István, n.r.*). Am vrut să viu și eu acolo, dar Ferenczi(*Géza, n.r.*) din Udvarhely (*Odorhei, n.r.*), la întrebarea mea, mi-a răspuns că acum ar fi cam târziu. Printre materialul săpat de tatăl lui Ferenczi și care se află la Cluj, se găsesc în mod sigur și cioburi din sec. 6. , care se suprapun într-un tot cu cele din Morești. Dar eu vreau neapărat să vizitez materialul și locul de descoperire. Foarte interesantă este și necropola cu mormintele de incinerare. Eu lucrez acum la un articol despre riturile de înmormintare din Ardeal din 250-400. Când veți comunica sau publica ceva?

Eu vă pun cu plăcere la dispoziție pentru lectură manuscrisul meu despre cultura Wietenberg. A aborda independent încă odată toată problematica ar fi prea dificil, dar o prelucrare metodică a materialului din Țara Secuilor după motive, forme și conexiuni de descoperire ar trebui să fie o misiune ce merită a fi făcută și ar fi o contribuție valoroasă. În legătură cu un cimitir a culturii Noa (*Noua, n.r.*)-Teiuș din str. Banatului: a fost găsit la Cluj și material Wietenberg, dar aceasta conferă numai o conexiune aproximativă. În SCIV, VI. (1955)825 am redat încălcit viziunea mea asupra genezei culturii Wietenberg, căci în WPZ, 28 (1941), 95 am scris tocmai contrariul. Aceasta este numai o mică confuzie.

Cu prilejul ședinței sesiunii de la Academie am atribuit și oficial faza de locuire din sec. 6 de la Morești gepizilor. Aceasta o știam încă din 1952, când am excavat cimitirul contemporan. Așezarea din sec. 11-12. o consider încă ca fiind slavă. Pentru a atribui aceasta etnic ungurilor, ar trebui să existe undeva analogii corespunzătoare.

În afara mării lucrări despre perioada istorică timpurie, mai am la București un articol despre avarii din Transilvania. o discuție despre o nouă lucrare despre gepizi și raportul de săpătură din 1955. În Materiale II apare raportul despre Bedeháza. Pentru o publicație ce apare aici la Cluj “Din activitatea muzeelor noastre” am scris o mică analiză “Valea Someșului Mic în secolele V – VI”.

Numai tangențial aș întreba, dacă n-ar fi util a îngropa securea războiului cu Géza F.(*erenczi, n.r.*) din Udvarhely (*Odorhei, n.r.*)? Lăsați-l să lucreze în raionul lui și ar trebui să existe cu siguranță o bază de lucru comună. Este atât de mult de lucru pentru a nu ne împiedica unul de celălalt. Scriu aceasta căci deja romanii au spus:”Inter duos litigantes...”

Familia mea este de asemenea bine, copiii cresc, cu toate că doi este cam puțin.

Cu salutările mele cele mai bune soției DVS., lui Mattis (*János, n.r.*), la a cărei colaborare la Morești mă gândesc adesea, rămân al Dvs. cu cele mai cordiale salutări,

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

K. Horedt, Kolozsvár.

1956. Iulius 19.

Kedves Kolléga Ur!

Levelét megkaptam s családom nevében köszönöm a jókívánságait. Általában azt mondhatom, hogy csendesen visszük az életet.

Az évkönyv számára jó lesz a cikk, ugyanis én a sepsiszentgyörgyi ásatásom után, valószínű ki fogom tudni egészíteni a Kolléga Úr meglátásait. Amit Flocanak közölt, azt kéziratban olvastam. Az udvarhelyi és a sepsiszentgyörgyi ásatásokról a SCIV-nek kell küldjek egy „raport preliminar”-t, mivel az Akadémia engedélyével árok s az eredményekről be kell számolni. Az udvarhelyi-galambfalvi ásatásokról meg alaposabb beszámoló a készülő évkönyvben íránk Molnárral együtt. A sírokban talált kettős-kúpalakú agyaggyöngyök ismeretese az avarkorból Abonyból. Azonban az égetéses sír, valamint az edény mellékletek nem nagyon mennek az avarkorral.

A wietenbergi kultúrával szeretnék foglalkozni, ezért ha alkalom adódik a kézíratos dolgozatát jó volna elolvasni. A Bedeházi dolgozatra kíváncsi vagyok, küldjön egy különlenyomatot nekünk. A kolozsváriak megjelent dolgozataiból kérem a múzeum számára /Crișan, Protase, stb./ kérjen a szerzőktől, mi a kiadványainkból fogunk küldeni nekik. Örvendek, hogy olyan sokat dolgozik s tud publikálni. További sikereket kívánunk.

A leveléből úgy látszik, hogy Ferenczi junior panaszkodott reám, hogy én akadályozom az ő tevékenységét. Ez a hír Kvárt biztos elterjedt, úgy látszik a Roska szerepét, már mint az “üldözőjét”, én vettem át. Mi az ő működése elé semmi akadályt nem gördítettünk s nem is fogunk gördíteni. Annak örvendünk, ha dolgozik. Ő volt az, aki engem megvádolt azzal, hogy neki semmi segítséget sem adok: amit kereken visszautasítottam. A bátyja az évkönyvről egy minősíthetetlen cikket írt, megállapítván, hogy nem tudok ásni, nincs meg a tudományos fegyelmezettségem, stb.. Erre én válaszoltam az újságban s az ifjabb Ferenczinek, mint ember mondtam meg a véleményemet, hogy ilyen hang nem volt szokásos nálunk. Molnár meghívta az ásatásra, de ő azt üzenté, hogy itt van a bátyja s tudományosan dolgoznak s holmi turkálásra nem jön el. A múlt évben Száldoboson kutattam, Ferenczit is lehívtam s az egész anyagot átadtam neki. Hivatali alárendeltség közöttünk nincs, ő azt csinál, amit akar, munkájában őt senki se gátolja. Ha magatartása miatt egyesek nem szeretik, arról én nem tehetek. Kérem ezt közölje a kolozsváriakkal, mert nem szeretnék egy üldözési mániában levő testvérpár rossz szelleme lenni. Egyébként van más dolgunk, mint velük foglalkozni s nem olyan fontos személyiségek, hogy az ember a dréga idejét ezzel töltse ki. Mi a magunk részéről, véleményünket fenntartva, az ügyet lezártuk.

Mindnyájan szívélyesen köszöntjük

Öszinte híve

Székely Zoltán

K. Horedt, Cluj.

19 iulie 1956.

Dragă Domnule Coleg,

Am primit scrisoarea Dvs. și Vă mulțumesc pentru urările de bine și în numele familiei mele. În general, pot să Vă spun că o ducem viața liniștit.

Pentru anuar articolul va fi bun, deoarece, eu după săpăturile mele de la Sf. Gheorghe, probabil o să pot întregi constatările Domnului Coleg. Ceea ce ați publicat la Floca, am citit în manuscris. Despre săpăturile de la Odorhei și Sf. Gheorghe trebuie să trimit un "raport preliminar" pentru SCIV, deoarece sap cu autorizația Academiei și despre rezultate trebuie să dau socoteală. Despre săpăturile de la Odorhei-Morești aș scrie un raport mai amănunțit împreună cu Molnar pentru anuarul în curs de pregătire. Măgelele de lut, de formă dublu conică, găsite în morminte, sunt cunoscute din epoca avarică de la Abony. Mormântul de incinerație însă, precum și ceramica din inventarul lor nu prea merg în epoca avarică.

Intenționez să mă ocup cu cultura Wietenberg, de aceea, dacă se ivește ocazia, lucrarea D-tale în manuscris ar fi bine s-o citesc. Sunt curios să citesc lucrarea despre Bedeháza, V-aș ruga să-ne trimiteți un extras. Din lucrările apărute ale clujenilor /Crișan, Protase ect./, Vă rog să cereți pentru muzeu de la autori, noi o să trimitem din publicațiile noastre. Mă bucur că lucrați atât de mult și puteți să publicați. Vă doresc succese în continuare.

Din scrisoarea D-tale reiese că Ferenczi junior s-a plâns de mine, că eu îi împiedic activitatea. Această veste probabil că s-a răspândit la Cluj, așa se pare că eu am preluat rolul lui Roska, adică a „persecutorului”. Noi nu am pus nici o piedică față de activitatea lor și nici n-o să punem. Ne bucurăm dacă lucrează. El a fost acela care m-a acuzat că nu-i dau nici un ajutor, ceeace eu am respins hotărât. Fratele lui a scris în presă un articol incalificabil despre anuar, susținând că nu știu să sap, nu am disciplină științific etc.. Eu i-am dat un răspuns în ziar, exprimându-mi părerea mea, ca om, că un asemenea ton nu era la modă la noi. Molnár l-a invitat la săpături, dar el i-a transmis că a venit la el fratele lui și lucrează științific și n-o să vină la o oarecare scormonire. Anul trecut am efectuat cercetări și la Doboșeni, la care l-am invitat și pe Ferenczi și i-am dat tot materialul descoperit. Nu este subordonatul meu, poate să facă ce vrea, nimeni nu-l împiedică să lucreze. Dacă din cauza comportamentului unii nu-l iubesc, eu n-am nici o vină. Vă rog să transmiteți acestea clujenilor, fiindcă n-aș vrea să par spiritul rău a acestor frați, care suferă de mania persecuției. De altfel avem și alte lucruri mai importante, decât să ne ocupăm de ei și nu sunt personalități așa de importante, ca omul să-și irosească timpul prețios la așa ceva. Noi, din partea noastră, menținându-ne părerea, am încheiat discuția.

Vă salutăm cu drag, cu toții

Al Dvs.

Székely Zoltán

(traducere de Sz. Zs., n.r.)

*

Kedves Kolléga Ur !

Mellékeltlen küldöm a Hamburgba szánt dolgozatomat azzal a kéréssel, hogy legyen olyan kedves ültesse át Goethenek zengzetes nyelvére s ahogy tudja küldje vissza és írja meg a véleményét is.

A kimenetelünk teljesen kétséges, azt hiszem mindkettőnké, mindenesetre a Kolléga Úrnak több lehetősége van. Az Állami Kiadónak Kolozsvárra beadtam egy ajánlatot a Magyar Aut. Tart. Östörténetének a megírására – egymás között mondvá – s a Kolléga Urat kértem, hogy jelöljék ki lektornak. Kiváncsi vagyok, mi lesz belőle. Nagyon kérem a Kolléga Urat, hogy az évkönyvünkbe szánt dolgozatának egy rövid német kivonatát küldje el, mert a Russuét és a Kolléga Úrét románul és magyarul teljes szöveggel egy világnyelven kivonatosan közöljük. Jobb lett volna, ha a Kolléga Úrét teljes német szöveggel hozhattuk volna le. A galathi ásatásokról nem tudok még semmit, de azt hiszem Nestornak gondja lesz rá s remélem, hogy sikerülni fog e kérdésnek a teljes megoldása.

Szívességét még egyszer nagyon köszönöm.

Szívelyesen köszönti:

Székely Zoltán

Sepsiszentgyörgy, 1958. Április hó 21-én.

Dragă Domnule Coleg,

Vă trimit alăturat lucrarea mea consacrată pentru Hamburg cu rugămintea s-o transplantați în limba răsunătoare a lui Goethe și cum puteți, trimiteți-mi înapoi împreună cu părerea Dvs.

Plecarea noastră (în Germania, n.r.) este total îndoielnică, cred a amândurora. în orice caz, domnul Coleg are mai multe posibilități. Am înaintat o ofertă a Editurii de Stat din Cluj pentru editarea preistoriei Reg.(iunii, n.r.) Aut.(onome, n.r.) Maghiare – între noi să fie vorba – și pe Domnul Coleg v-am desemnat pentru lecturare. Sunt curios ce o să iasă din ea. Vă rog foarte mult, Domnule Coleg, să trimiteți un scurt rezumat al lucrării consacrate anuarului nostru, fiindcă pe a Dvs. și a lui Russu (Ion I., n.r.) o să publicăm cu textul integral și în limba română și în cea maghiară și cu câte un rezumat într-o limbă de circulație internațională. Ar fi fost cu mult mai bine dacă lucrarea Domnului Coleg am fi putut-o publica cu textul integral nemțesc. Despre săpăturile de la Galath nu știu încă nimica, dar cred că Nestor o să aibă grijă de aceasta și sper că o să reușim să rezolvăm problema integral.

Vă mulțumesc încă odată pentru amabilitate.

Cu salutări cordiale:

Székely Zoltán

Sf. Gheorghe, 21. Apr. 1958.

(Traducere de Sz. Zs.)

*

Dragă domnule coleg,

Cu mulțumiri va confirm primirea banilor de diurnă, care v-au fost expediați Dvs. din București și a scrisorii Dvs. din 2 oct..

Succesele săpăturilor Dvs. sunt interesante, în special modul cum arată ceramica de la Bözöd (Bezid) și Réty (Reci), m-ar interesa, deoarece ambele pot fi sigur datate în secolul 4. Pentru "Galath" nu văd cum ar putea fi acesta atribuit grupei Sîntana-Cerniachov. Ceramica are baze tăiate, nu are un décor netezit, vasul cu scurgere laterală, așezarea era întărită, toate lucruri, care sunt în contradicție cu grupa Sîntana-Cerniachov.

Mi-am lăsat să-mi treacă prin cap rezultatele săpăturilor de acolo și am chipzuit la următoarele posibilități: Dacă au existat în epoca bronzului deja șanțuri așa de adânci și abrupte, este posibil ca șanțul să fie fost deja din bronz. Aceasta a fost presupusă de Nestor bazându-se pe lipsa humusului de sub umplutura valului și dacă îmi amintesc corect, am găsit anul trecut în șanț lângă resturile arse fragmente din bronz, ceea ce nu este neapărat o dovadă. Dealungul timpului șanțul s-a umplut, în timpul romanilor locuitorii au locuit după șanțul din bronz (monede, ceramică), dar nu dincolo în fortificația anterioară și mai târziu în secolul 6-7 a fost populată toată amenajarea (pavaj din piatră, transformări, ceramică) și chiar și peste șanțul umplut s-a ridicat vetre de foc. Forme tipice Sîntana – Cerniachov nu cunosc până acum de la Galath.

Seminarul cu arheologi sovietici și români urmează să se desfășoare pe 20 noiembrie, sau mai târziu în București și nu cred că voi călători mai înainte la București.

Mattis a făcut deja odată desene de reconstrucție a așezării de la Morești și el urmează să facă unele schițe ale așezării de la Galath până la sfârșitul lui noiembrie. Putem atunci să le discutăm. La amenajări mai mari și mai importante se fac astfel de schițe în arheologia sovietică și occidentală.

Pentru articolul dvs. ar fi poate mai bine să întreb direct la redacția din București, dacă aflu însă ceva despre el, o să vă comunic. La editura științifică este deocamdată liniște și cu privire și la cartea dvs. nu există răspuns. Ar trebui să întrebați și aici încă odată direct la București. În alcătuirea personalului la Institut totul a rămas până acum la vechea stare.

Cu salutări cordiale al Dvs.

15. X. 58.

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

11. Decembrie 1958

Dragă Domnule Coleg,

Cu mulțumiri am primit scrisoarea Dvs. din 2. 12. (1958). Cu desenul de la Mattis.

Lucrarea pentru Marosvásárhely (Tg. Mureș, n.r.) Vă rog să nu mi-o mai trimiteți. Mă bucur că nu v-ați supărat pe referatul meu, dar nu aș vrea să vă influențez prea mult. Ea va corespunde în mod cert sub noua formă prelucrată.

După cum știți am fost la București, unde s-a discutat întrebări privind Comisia pentru formarea limbii și poporului. Despre goți abia s-a vorbit, așa încât și atribuirea etnică a descoperirilor Dvs. trebuia făcută cu grijă. Vase de tip Krausengefässe există și în secolul 4, dar atât timp cât ele nu pot fi diferențiate cu siguranță de cele anterioare provinciale romane și dacă nu există nici alte indicații, cum ar fi de exemplu în Réthy (*Reci*, n.r.), este de recomandat ca Krausengefässe să fie considerate ca descoperiri singulare provinciale romane.

Prof. Nestor mi-a spus de asemenea ca să faceți forma definitivă a articolului abia după ce a văzut și el materialul. Eu i-am dat propunerea mea să o citească. Ați putea avea dreptate, că ați mutat a doua fază abia la sfârșitul secolului 3 și începutul secolului 4. Deoarece pentru aceasta nu există dovezi, fiind de aceea extrem de important, dacă datarea Dvs. ar fi corectă, eu aș fi mai prudent să rămân în granițele temporale certe cu privire la dominația provinciei. O datare mai timpurie sau uzuală este mai probabilă, pentru cea târzie a Dvs. nu există dovezi și altundeva nu, căci fără dubii este vorba de o populație locală provincială romană și nu de una a popoarelor migratoare.

În baza schițelor lui Mattis, Keresztes a întocmit desenele alăturate, pe care Mattis ar putea să le perfecționeze sau pe baza cunoștințelor din teren să le corecteze.

Vă trimit totodată și un exemplar al cărții mele în limba germană.

Cu cele mai bune salutări al Dvs.

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

Cluj, 22 ianuarie 1960

Mult stimată tovarășe director,

Am primit scrisoarea Dv. nr. 8 din 18 ianuarie 1960. În ceea ce privește rugămintea tov. St. Bona ar fi bine să se adreseze direct direcțiunii Institutului, eu însă n-am cunoștință că obiectele descoperite de Orosz la Gherla, care au aparținut inițial colecției Orosz, să fi intrat în colecția Muzeului Arheologic.

În legătură cu discutarea unui capitol din tratat, vol. II, am fost ieri la București. Prof. Nestor intenționează să vină la Sf. Gheorghe, dar încă nu știe când va avea timp. În această situație v-ași ruga să puneți raportul preliminar la punct și să mi-l trimiteți, ca să-l iau

cu mine cînd vom pleca în februarie la discutarea tratatului. Dacă tov. Prof. va propune încă modificări vom bate textul din nou și îl vom înlocui în întregime.

Vă mulțumesc pentru desenele trimise. Au fost retușate de tov. Keresztes. Le înapoiez cu rugămintea ca să-mi indicați proveniența și adîncimea pieselor. Eu vreau să fac o singură planșă cu următoarele categorii: A. Ceramică din nivelul inferior din suprafața 19, epoca romană. B. Ceramica din suprafața 17 din casa cu chirpic, sec. 3-4. C. Ceramica din suprafața 19 nivelul superior din sec. VI. D. Varia.

În vederea săpăturilor din anul acesta încă nu este nimic nou. Deocamdată vom începe și vorbim numai de Bodoc unde lucrăm cîteva zile. Apoi în urma unei recunoașteri întîmplătoare vom constata posibilitatea că și cetatea de la Tușnad ar putea să fie hallstattiană și vom continua săpăturile acolo. Eu de aceea am formulat titlul temei mai larg și mai puțin precis.

Cu cele mai bune salutări

Al Dv.

K. Horedt

Trei anexe: Ași ruga să se indice lîngă fiecare desen cu litera A, B, C sau D la care grupă, din cele amintite mai sus, aparține.

*

7 iulie 1963

Dragă tovarășe Székely,

Pe la sfîrșitul lunii mai ți-am scris o scrisoare în legătură cu săpăturile plănuite la Tușnad, la care n-am primit însă pînă în prezent vreun răspuns, poatecă n-ai primit-o. Pentru a te ține la curent îți comunic însă starea actuală a lucrurilor. Muzeul de la Mercurea Ciuc va organiza sus la "Vártető" o tabără cu Casa de copii din aceea localitate, la care voi pleca în ziua de 5 august și cam tot pe atunci va sosi și tov. I. I. Russu. Deoarece se pare că există anumite tensiuni între cele două muzee – (.....?) învecinate, nu pot să repet acum cu aceeași insistență invitația mea de a participa tot timpul la săpături pe "Vártető", dar sper că ne vei onora cel puțin cu o vizită, pentru a discuta planificarea sau rezultatele săpăturii. Evident, dacă vrei și poți noi ne bucurăm. dacă stai și un timp mai îndelungat, pentrucă săpătura se face ca șantier al Academiei. Noi în orice caz avem intenția să-ți facem o vizită și la Sf. Gheorghe, deoarece distanțele nu sînt prea mari.

Sperînd deci că ne vom întîlni în august

Îți transmit cele mai bune salutări

K. Horedt

De la 10 iulie pînă la 1 august adresa mea este Sibiu, str. Armata Roșie 25

*

19. iulie 1963

Dragă Domnule Coleg,

În primul rînd mă bucur că v-am scris încă odată și că tăcerea Dvs. s-a dovedit o neînțelegere, amîndoi fiind nevinovați cu privire la aceasta. Cu atît mai mult sunt de părere că noi nu trebuie să le facem pe plac celor în cauză, și să ajungem a ne răfui (*ciufuli?*, *n.r.*) De aceea Vă rog, chiar dacă nu puteți altfel, să participați chiar și numai cîteva zile la săpături. Eu trec luni, 5 august pe la 8,31 prin Sf. Gheorghe spre Tușnad, unde o să mă întîlnesc cu I. I. Russu; poate putem să vorbim scurt în gară, eu o să mă uit în orice caz după Dvs.

După ce v-am scris în mai, a fost la Institut János (*Pál*, *n.r.*) și a promis că se va ocupa de organizare. După ce un urcuș zilnic ar fi fost dificil și procurarea unor forțe de muncă ar fi fost de asemenea grea, am fost mulțumit cu oferta Casei de copii de a pregăti cazarea și de a

pune la dispoziție forța de muncă. Nu am nici o îndoială că și Dvs. și I. I. Russu veți participa, dar am tras din tăcerea Dvs. concluzia, că nu vreți să participați.

Cum v-am spus și oral, contribuția Dvs. pentru scrierea omagială nu merge. Directorul a vrut să fac eu referatul, dar am reușit să-l împing spre alt coleg. Eu l-am contrasemnat numai. Dacă unele dintre liniile referatului nu pot fi susținute, am fost și eu în principiu de acord că articolul Dvs. nu este în consens cu direcțiile actuale și nimeni nu-și va lua răspunderea să-l susțină. La urma urmei aceasta a fost și în interesul Dvs.

Sper așadar, că ne vom întâlni poate pe 5. 8. la sâmbătă sau la Sf. Gheorghe, pentru a rezolva totul și omul (?).

Cu salutări cordiale al Dvs.

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

nov. 1964

Mult stimată tovarășe coleg,

Am primit scrisoarea Dv. din 29 oct. și vă mulțumesc pentru comunicarea descoperirii interesante de la Cernat. Mă revanșez din partea mea și vă atrag atenția că datarea presupusă, exact din punct de vedere formal pe baza fibulei de tip Peschiera, este însă totuși greșită. Tov. M. Rusu are un depozit de bronzuri care poartă și urme sigure ale unor obiecte de fier. El cuprinde topoare – celturi de tip târziu. Ha. B 3, ca de ex. I.a Șomartin, vezi Dacia XII, împreună cu care a fost găsită și o fibulă Peschiera, de fapt puțin hipertrofiată. Și depozitul de la Cernat trebuie să dateze deci dintr-o epocă cu mult mai târzie, din Hallstatt B 3, iar în cazul de față nu fibula datează prima folosire a fierului, ci invers apariția fierului coboară și datarea fibulei cu circa 400 – 500 de ani.

Rusu Mircea a trimis de altfel desenele depozitului tov. Prof Nestor, încât va avea și acesta prilejul să se convingă pe baza materialului de această datare. Depozitul de la Cernat continuă să-și păstreze importanța pentru acest interval de timp în legătură cu alte descoperiri corespunzătoare, nu este însă ceva neobișnuit.

M-am întors zilele acestea de la Budapesta, unde am stat în total 6 zile. N-am avut ocazia să vorbesc cu tov. Thomas, autoarea cărții despre vilele romane, dar mi s-a spus că cartea costă 400 ft. și ei ar putea să le deie ciuva gratuit numai ca exemplare de recenzie. Eventual ați putea să vă adresați revistei de la Sibiu „Forschungen zur Volks- und Landesforschung“ a lui Lupu și Göllner, și pentru cazul dacă ei se vor obliga să vă publice recenzia, puteți să cereți un exemplar al cărții pentru acest scop.

În privința cimitirului de incinerare de la Mediaș vă comunic că intenționez să redactez manuscrisul în vacanța de iarnă, deci la începutul lunii februarie și aș putea să vă trimit apoi o copie. În cursul săptămânii de salvare au fost descoperite la capătul de est al orașului 16 morminte, dintre care trei de inhumație, celelalte de incinerare. În privința atribuirii etnice, ele aparțin populației slavo – române sau romîno – slave, problema atribuirii etnice a acestor morminte de incinerare urmînd să fie lămurită pe plan mai mare în ansamblul lor.

Cu cele mai bune salutări al D-tale

K. Horedt

*

8 martie 1965

Mult stimate tovarășe coleg,

Prelucrez în prezent materialul din sec. VI-VII de la Morești și în legătură cu această preocupare aș voi să am un termen de comparație în afară de ceramica de la Bandu și de la Noșlac. Ași voi să vă întreb de aceea, dacă și unde ași putea să văd materialul de la Filiași, la Cristur sau la Sf. Gheorghe? În deosebi ași voi să văd în care măsură se aseamănă ceramica lucrată la roată și cea lucrată cu mâna și deci dacă este anterioară cu cea de la Filiași sau dacă se prelungește pînă în perioada acesteia. Cu ocazia unei călătorii eventuale la București ași întrerupe drumul între două trenuri ca să văd aceste materiale. Ce mai faceți?

Cu cele mai bune salutări

K. Horedt, Str. Enescu 7

*

9 martie 1966

Dragă tovarășe coleg,

Am primit scrisoarea d-tale și mă voi strădui să execut stilizarea cerută în timpul cel mai scurt posibil. Deoarece mai am și alte articole de stilizat, trimise de tov. Călinescu, nu va întârzia nici articolul d-tale, pe care îl voi înapoia împreună cu celelalte.

După cum observ ți-a scăpat sau nu cunoști articolul meu despre folosirea fierului în România, publicat în Dacia, VIII. Anexez pentru orice eventualitate un extras. Sper că vei fi de acord, să adaug la pag. 11 jos după Berciu și Petrescu-Dîmbovița propoziția "Zuletzt beschäftigte sich zusammenfassend K. Horedt mit der frühesten Verwendung des Eisens in Rumänien"⁴².

Cu părere de rău s-au cam stricat relațiile cu profesorul care a fost și în această vacanță de iarnă la Sf. Gheorghe. (*referire la Ion Nestor, n.r.*). Amănuntele le putem discuta cînd ne întîlnim odată. Îți comunic această situație, pe care o regret, dar n-am provocat-o.

În 1964 am fost pe cheltuiala mea cu ONT pentru cîteva zile în Ungaria. Apoi am fost trimis în 1965 și din partea Academiei. Nu cred că ne vom întîlni în Ciuc la sîpături, pentru că deocamdată n-am nici o intenție în această privință.

Cu cele mai bune salutări

K. Horedt

*

6 aprilie 1966

Dragă tovarășe Székely,

După terminarea stilizării îți trimit articolul d-tale, ca să-l revezi și să îndrepti eventual anumite intervenții ale mele, cu care nu ești de acord. După aceea te rog să expediezi articolul la adresa "Editura Academiei R. S. R. Redacția de limbi străine, tov. Călinescu, București, str. Gutenberg 3 bis".

Este păcat că n-ai putut să folosești mai pe larg articolul meu, poate că ai fi formulat anumite pasagii altfel. Prietenii d-tale de la București ar fi putut să te ajute ceva mai mult. (*referire la Ion Nestor, n.r.*) Eu personal folosesc termenul de „späte Bronzezeit” pentru Ha. A și B, în loc de "erste (eu am corectat frühe) Eisenzeit", care nu este justificat, doar în terminologia periodizării lui Reinecke și Müller Karpe se poate folosi Hallstatt zeit pentru întreaga epocă, ca sinonim.

Cu cele mai bune salutări

K. Horedt

*

Stimate domnule coleg,

Alăturat Vă expediez traducerea articolului Dvs. S-au adunat însă opt pagini bune , dar aici este vorba și de distanța de două rânduri între rânduri și de notele care au fost scrise tot așa. Eu am sistematizat un pic materialul, l-am schimbat și completat. Am adăugat și concluzii, cu care nu știu dacă o să fiți de acord (?). După părerea mea nu se pot trage alte concluzii. O hartă corespunzătoare am lăsat să se întocmească chiar aici.

Vă rog să faceți comentariile Dvs. pe text, pe care pot apoi să le trec traduse în curat, poate chiar împotriva convingerilor mele. Dacă este posibil poate fi eliminat ceva din descrierea descoperirii.

Probabil ați auzit că în final vor pleca numai cinci bucureșteni la Chișinău. Așa am rămas noi clujenii pe loc. Cu aceasta însă, cred eu, perspectivele mele pentru congres au scăzut.

Ultimele mele examene le țin pe 21 iulie, așa că pot fi în seara de 24 la Porumbeni. Puteți eventual trage o secțiune longitudinală peste VORBUNG (nu există în lb. germană; poate este Vorburg = cetatea anterioară, fortificație) putând-o prelungi până la semnul de triangulație. Cred însă că nu va fi productiv. În colectiv am prevăzut pe Dvs.. Molnar, (*István, n.r.*) pe mine și temporar pe Mattis, (*János, n.r.*) ca acesta să întocmească un desen de perspectivă al reconstruirii cetății fortificate. Dacă cele două muzee mai pot susține și alți colaboratori, aceștia vor fi bineveniți. Academia nu poate să vină însă în întâmpinarea lor.

Cu salutări cordiale, al Dvs.

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

19. Aprilie 1966

Dragă tovarășe Székely,

am primit scisoarea d-tale și sper că între timp ai primit și ai expediat traducerea stilizată.

Doarece insiști să afli cauzele neînțelegerii și-le comunic aici pe scurt.

În anul 1962 urma să redactăm împreună un manual de istoria comunei primitive. Eu am terminat conform termenului fixat jumătatea mea pînă la 31 dec. 1962. Coautorul n-a făcut nimic timp de un an și jumătate, contrar repetatelor promisiuni. Cînd l-am vizitat în august 1964 la Bratei, el a fost de acord să scriu și jumătatea lui, ca să am totuși un folos în urma muncii mele începute. Cînd voiam să predau în decembrie 1964 manuscrisul meu (200 pagini, 70 de figuri) mi s-a spus la minister, ca el n-ar fi de acord să public lucrarea. În urma ofertei mele în scris s-a admis editarea cursului, numindu-se însă o comisie în trei, în care, din ianuarie 1965 pînă în prezent nici el, nici Condurachi, n-au făcut referatul lor. Prin urmare am fost indus în eroare timp de 4 ani, și am pierdut mai multe luni de lucru și multe mii de lei. În urma acestei atitudini nu-mi rămîne, cu regret, decît să trag consecințele necesare.

Cu cele mai bune salutări

K.Horedt

*

Dragă Domnule Coleg,

Cu mulțumiri am primit scrisoarea Dvs. și extrasul adăugat de doamna Zaharia (*Eugenia, n.r.*). Mulțumesc și pentru amabila invitație de a contribui la volumul Aluta III, dar sunt în această perioadă ocupat cu alte lucrări, de nu ajung să lucrez pentru altceva. Numai pentru a publica ceva, fără a aduce ceva nou, nu merită.

În legătură cu pregătirea fiicei Dvs. pentru admitere, din propria experiență v-aș comunica următoarele, deoarece anul trecut m-am ocupat cu aceleași probleme cu fiica mea. Deoarece engleza apare atât în proba scrisă, cât și orală, cel mai important este ca fiica Dvs. să ia ore de engleză în particular. Dacă merge la engleză-germană face probă scrisă la engleză și română. Dar deoarece limba ei maternă este maghiara, proba scrisă în română este destul de dificilă, dar dacă dă la engleză-maghiară are probă scrisă la engleză și maghiară, ceea ce i-ar cădea mai ușor. Important este să reușească la examenul de admitere și apoi, poate, eventual, după primul an trece cu un examen de diferență la engleză-germană. Proba scrisă (engleză + română sau maghiară) are întâietate față de cea orală (numai engleză). La proba scrisă importantă este numai performanța, chiar exclusiv, căci numele este închis prin lipire, și lucrările sunt notate de două persoane dintr-un colectiv mai mare. Este greu de a da un sfat, care să nu fie urmat ulterior de reproșuri, dar eu în locul Dvs. aș da fiica la engleză-maghiară (cu meditații private la engleză). Dacă vă decideți pentru cealaltă variantă – cum cred eu mai greu și riscantă, anume engleză-germană, ar trebui să ia meditații și la engleză și la română. Dar cum am spus, oricare ar fi rezultatul, eu îmi spăl mâinile în nevinovăție. După câte știu, admiterea se face în numărul disponibil de locuri după medie, independent de grupele individuale (engleză-română, engleză-maghiară, engleză-germană) și abia ulterior se vor alcătui grupele din candidații admiși. Toate acestea spre orientarea Dvs.

Cu cordiale salutări, al Dvs.

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

5. Septembrie 1973

Dragă Domnule Coleg,

Aș vrea să vă atenționez asupra faptului că între 10 – 23 septembrie 1974, la Xanten pe Rin, lângă Düsseldorf va avea loc cel de al X-lea Congres Internațional al Limesului și organizatorii vor da și un ajutor bănesc zilnic pentru participare. Ar fi poate o ocazie ca Dvs. să călătoriți în Germania Federală. Pentru invitație adresați-vă direct Rheinische Landesmuseum, D 53. Bonn, Colman str. 14-16., sau discutați această problemă cu cunoscuții Dvs. arheologi de la Institutul din București.

Cu salutări cordiale, al Dvs.

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

28 octombrie 1973

Dragă Domnule Coleg,

Mă interesez pentru diviziunea vaselor de tip Krausengefässe și deoarece în răstimpul apropiat nu voi ajunge la Sepsiszentgyörgy (*Sf. Gheorghe, n.r.*), v-aș ruga să aveți amabilitatea să-mi comunicați pe baza materialelor din muzeul Dvs. sau a săpăturilor Dvs. locurile de descoperire. Este o primă orientare și îmi ajunge, dacă indicați pe scurt:

1. Comălău, jud. Covasna, Z. Székely, Komollói tábor, Pl. ..etc..

Sper că rugămintea mea nu vă face un deranj prea mare.

Cu mulțumiri cordiale anticipate, al Dvs.

K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

15. Februarie 1974

Dragă Domnule Coleg!

Cu mulțumiri am primit scrisoarea Dvs. din 8 februarie cu extrasele și cu desenul în creion al ștampilei cărămizii. Este îmbucurător că reluați problema descoperirilor din sec. 11-13. Și subliniați cu acest prilej contribuția noastră.

Noi am încercat de aici direct să obținem invitația pentru congres, dar nu știm, dacă vom avea succes. Am vrut să mă conving că citirea ștampilei cărămizii corespunde, căci și eu am făcut o descoperire în acest sens și anume în legătură cu castrul săpat de Dvs. la Comalău. Dacă sunt completate cele două turnuri dispuse asimetric pe laturile lungi cu porți, se obține un plan al amenajării, cum era uzuală din a doua jumătate a sec. 3. Și cum a fost excavată și la Gornea. Eu vreau să comunic această observație cât de curând în SCIVA, independent de ștampila Dvs. și fără să o menționez.

Aceste două descoperiri confirmă independent una de alta că sub Gallienus nu a fost evacuat sud-estul Transilvaniei, ci, dimpotrivă, accesul spre valea Oltului și prin acesta implicit spre Apulum și Sarmizegetusa a fost cu atenție fortificat, dar colțul cu linia de fortificații din cele Trei Scaune a fost scurtită. În legătură cu întărirea garnizoanei de la Borosnyó (*Boroșneul Mare, n.r.*) și fortificația de la Comalău a fost dipusă în aceeași regiune probabil și cu Homárka, care fereca valea Feketeügy (*Râul Negru, n.r.*). Pe verso reconstrucția mea a planului de la Comalău.

Salutări cordiale și multe mulțumiri,

Al Dvs. K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, nr.)

*

2 iulie 1977

Dragă domnule coleg!

Imi permit să vă adresez citeva întrebări în legătură cu „aláhajtott lábu fibulák” („fibule cu picioare îndoite”, n.r.) găsite în Secuime.

1. Fibula de fier de la Cernat, Aluta, 1, 1969, pag. 70, fig. 18, 3, 3a este eingliederig sau zweigliedrig, dacă se mai poate recunoaște.

Dacă și unde ați publicat fibulele de „tip roman” de la Bezid și Reci, amintite de Gh. Diaconu, Dacia, 15, 1971, pag. 265. dacă nu sint publicate ași ruga scurte indicații cu desene schematice.

3. Mai cunoașteți alte descoperiri ale acestei tip de fibule din aria Dv. Cele două de la Rugănești, Almanah, Cristurul Secuiesc, 1974, pag. 152, fig. 4; 2 și 155, fig. 7; 1 le cunosc.

Cu mulțumiri și cele mai bune salutări

K. Horedt

*

Dragă Domnule Coleg,

O întrebare: ați găsit undeva, în valea Târnavei (Kockeltal?), dacă îmi amintesc bine, un mormânt din sec. 4. cu o fibulă de argint cu picior întors. Unde ați publicat acest mormânt?

În cazul în care se va ajunge la publicarea articolului meu despre imaginea populării Transilvaniei în istoria timpurie, mi-ar fi drag, dacă ași putea reține pentru ilustrații machetele originale, dacă nu vă sunt necesare.

Ce mai faceți? De mult n-am mai auzit unul de celălalt.

Salutări cordiale,

Al Dvs. K. Horedt

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

4 iulie 1980

Dragă Domnule Coleg,

Cu mulțumiri am primit scrisoarea Dvs. din 30 iunie și extrasele contribuției mele din revista muzeului. Voi participa cu mare plăcere la sărbătoarea din octombrie, aceasta dacă există un obstacol, ceea ce nu cred. Știți că cei trei copii și cei patru frați ai mei și soția mea trăiesc în Germania Federală. Voi participa cu plăcere și cu o comunicare la reuniunea științifică, voi vorbi despre „cultura Sf.Gheorghe”. Sub forma extinsă am inclus aici materialele ce dvs. le-ați atribuit culturii Sîntana de Mureș, aceasta după descoperirile făcute deja din 1882. Ele ocupă o poziție intermediară între cele romane târzii și cele ale culturii Cerneachov și probabil acestora le aparțin și cele de la Bratei. Din anumite motive vreau să nu fiu pomenit în programul tipărit, dar veți găsi Dvs. cum să mă introduceți undeva. Eu mă simt la pensie foarte bine, lucrez la cea de-a doua parte a Moreștiului și călătoresc în intervale regulate la Cluj, deoarece mai am de lucru cu doctoranzii și mai am nevoie de bibliotecă, cu toate că câte ceva poate fi lucrat și aici în biblioteca Brukenthal. Attila Laszlo ca urmaș ar fi o soluție foarte bună, dar trebuie să devină membru de partid și să facă doctoratul. Din păcate Petrescu nu se ocupă de doctoranzii lui, care sunt în Iași. Poate merge mai ușor dacă știe că este un loc liber, când termină Laszlo doctoratul.

Aceasta ar putea să o facă într-un răstimp scurt cu cele publicate până acum, dacă se forțează și Petrescu ar putea deveni mai îngăduitor. Și eu am trecut de cea de-al 66 aniversare a zilei de naștere.

Cu salutări cordiale într-o prieteniei veche

K.H.

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

18 august 1980

Dragă domnule coleg!

Cu mulțumiri am primit frumoasele extrase și amabila Dvs. scrisoare. Alăturat vă trimit contribuția mea în caz că o voi susține.

M-ați rugat să v-o trimit. Am auzit însă că clădirea, anume noua aripă, a fost finisată abia acum și că Dvs. sunteți ocupat cu noua etalare a expoziției. Din sărbătoarea de 100 de ani se ajunge la cea de 102 ani. Dar mai bine așa, decât deloc.

Nici sărbătorirea a 2050 ani a statului centralizat nu corespunde exact. Dacă pot, aș vrea să particip în orice caz, la fel ca și acum la congresul istoricilor. A fost interesant, chiar dacă

puțin eficient. Dar organizarea a fost într-adevăr extraordinară și fiecare a depus efortul necesar pentru a face o impresie bună, un “important an al vanității”. Am întâlnit și pe Laszlo Attila, căruia i-am și spus, că de dorit ar fi ca el să vină la Seps (Sfântu. n.r.). Se pare că el are o anumită frică față de obligațiile administrative. Dar la fel de mult timp liber pentru muncă științifică și un câmp optim de activitate o are și acolo ca și la Iași. În orice caz ar fi avantajos dacă v-ați concretiza planul.

Cu salutări cordiale

Al Dvs..

K.H.

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

27 octombrie 1980

Dragă domnule coleg!

Cu mulțumiri am primit amabila Dvs. scrisoare. Odată cu înaintarea în vârstă se ajunge la filozofare și cel mai bun mijloc împotriva este munca, care o abate. Pe aceasta din urmă o avem amândoi în cantitate îndestulătoare, mai ales Dvs. cu noua aranjare a muzeului. Sperăm că în ianuarie să nu fie prea rece pentru a participa la reuniunea științifică, dacă ea se organizează în acea lună. Ar fi păcat dacă nu poate fi adus la Seps Laszlo.

Acum cu privire la chestiunea propriu-zisă a scrisorii și a următoarei dorințe a mea. Eu adun analogii pentru cimitirul medieval de la Morești “Citfalău” și aş fi bucuros dacă ați completa lista mea cu descoperiri.

A. Inele de tâmplă cu capăt în formă de S din sec.12, adică cimitire lângă biserică.

1. Alba Iulia 1. Zăbala, (n. Sz. Z.)

2. Crăciun Secuiesc 2. Peteni, (n. Sz. Z.)

3. Dăbâca

4. Drăușeni

5. Gheorgheni (Cluj)

6. Gîrbova

7. Mediaș

8. Sîncrai de Mureș

9. Singiorgiu de Mureș

10. Șirioara

11. Viscri

B. Inele de tâmplă cu capete în formă de S ale culturii Bjelo Brdo din sec.11, adică din cimitire, care nu se găsesc lângă biserică

1. Alba Iulia “ásatáshely”

2. Moldovenești

3. Hunedoara

C. Inele de tâmplă cu datare incertă

1. Benic

2. Cuzdrioara

3. Peteni

Ace de voal (Pártatű)

1. Alba Iulia Dom

2. Dăbâca

3. Tg. Mureș

Cum este cu Zăbala? Ce locuri cu descoperiri pentru A-D mai cunoașteți? Vă rog și cu trimiteri bibliografice.

Cu mulțumiri anticipate și multe salutări

Al Dvs. K.H.

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

29,11,1981

Dragă domnule coleg

Cu toate că nu mai știu adresa Dvs. exactă, sper însă, că această carte poștală vă va parveni ca în oraș binecunoscută personalitate. Din Iunie am plecat legal în Republica federală și trăim acum în casa fiicei mele, în mod sigur mult mai bine ca mulți alții în situația noastră.

Cu toate acestea nu este ușor, căci este o diferență, dacă zăbovești aici ca oaspete câteva săptămâni sau trebuie să te aranjezi și să te stabilești definitiv. Eu mă apropiu totuși de 70 (ani. n.r.). Lucrez însă în Institut și în Biblioteca de Stat a Bavariei, unde este de găsit și "Korunk", din păcate numai după 1977. Puteți să-mi trimiteți un extras cu articolul Dvs. despre Zăbala din "Korunk Evkonyv" 1973, p. 222 spp. Sau un exemplar al volumului, pe care îl voi restitui după ce fac fotocopie. Nu presupun, că între timp articolul dvs. mai mare despre (problemă, n.n.) a trecut (surmentat n.n.) toate obstacolele.

V-aș mulțumi și pentru extrasele despre istoria Transilvaniei care au fost publicate de dvs. în ultimii 2-3 ani sau ceea ce ați mai publicat dvs.

În general se găsește aproape tot și se poate lucra bine, dar pentru toate cazurile transmiteți "Bibliotecii de Stat a Bavariei", Munchen 22 Ludwig str. 16, un set de "Aluta".

Cu salutări cordiale și urări de bine pentru zilele de sărbătoare Boldog ünnepek! (Sărbători fericite, n.r.)

Al.dvs. K.H.

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, nr.)

*

Dragă domnule coleg!

Mulțumiri cordiale pentru urările trimise și toate cele bune în noul an. Despre pensionarea mea nu am încă nici o veste.

"Locuirea creștin timpurie a Transilvaniei" (cca 20 de pagini, cu 3 figuri și două liste cu descoperiri) va fi în curând gata și vă voi transmite articolul în timp util.

Multe salutări.

Al dvs. K.H.

(Traducere din lb. germană de Cristian Schuster, n.r.)

*

Horedtnék írt utolsó levél

Kedves Kolléga Ur!

Meglepődve kaptam meg a küldött csomagot, nem voltam rá elkészülve s őszintén szólva jól esett, hogy nem felejtett el. Köszönöm szépen. Megkaptam a multkoriban küldött publikációit is s örvendek, hogy nem felejtette el, hogy „unsere Heimat ist Siebenbürgen”. Most magamról írok. 1990 február elsejétől nyugdíjban vagyok, szépen elbucsúztattak a

munkatársaim s bejárok a múzeumba, ahol araktárban van egy íróasztal és a régészeti anyagom, ezzel dolgozom. Senki nem támadott, kivéve a két Ferenci testvért, akik ujságban támadtak meg, hogy dákológus vagyok, kiszolgáltam a románokat, eladtam nekik a múzeumot. nem vagyok régész stb. Én erre válaszoltam, hogy az apjuk , s ők voltak a legnagyobb dákológusok, az apjuk a dák várakból doktorált s ők is a sákokat kutaták. A legcsunyább, hogy álnév alatt írtak.

Foglalkozom most a Körös és a Boian kultúrával, amiket Torján ástam ki. Itt egy Cerneahov településen előkerült II Valentinianus bronz érme. Sepsiszentgyörgy mellett Kilyénben nagy Cerneahov település van, lakóházat, vasolvasztókemence s egy ConstantiusII érem, egy aláhajtott lábu fibula. egy római rövid kard került elő. Sepsiszentgyörgyön a kaszárnya mellett egy putriban egy aláhajtott lábu és egy félkorongos, rombikus lábu, spirális szerkezetű (Härmani) fibula került elő. Magyarországon, Veszprémben a 2. Veszprémi Történelmi Tár 1990. I. a muzeumi kiadványban megjelent egy tanulmányom. „Kora középkori települések a Székelyföldön (XI-XIV sz.), különnyomatom nincs. Ugyanott nyomás alatt a zabolai temető, a gombos végű kardos sírok (Bodoc) s egy kis cikk a Torján talált rovásírásos cserépről, XII-XIII. sz-i településen találtam. Gondolom beszámoltam ami érdekli. A múzeumban egy földrajzszakos tanár került, aki a régészeti részt megszüntette. Zsolt Petre Romannál akar doktorálni. A dolgozatait nagy élvezettel olvastam. Várom a folytatást.

Még egyszer mindent köszönve kívánok Boldog Karácsonyt és egészséget és sok sikert az Újévben.

Szívélyes üdvözléttel az Ön igaz híve,
Székely Zoltán

Sepsiszentgyörgy, 1991. XI. 14.

Ultima scrisoare adresată lui Horedt, (n. Sz. Z.)

Dragă Domnule Coleg!

Am fost surprins de pachetul trimis, nu m-am pregătit la așa ceva, dar sincer vorbind, mi-a căzut bine, că nu m-ai uitat. Mulțumesc frumos. Am primit și publicațiile Dv. trimise anterior și mă bucur cu nu ai uitat. că „unsere Heimat ist Siebenbürgen“.

Acum Vă scriu despre mine. Începând cu data de întâi februarie 1990 sunt pensionar, colegii de muncă au luat rămas bun de la mine foarte frumos, mai merg pe la muzeu, unde, în depozit am un birou și materialul arheologic, cu care lucrez. Nimeni nu m-a atacat, în afară de frații Ferenczi. care m-au atacat în presă, că sunt dacolog, i-am servit pe români, am vândut muzeul, nu sunt arheolog etc. Eu le-am răspuns, că tatăl lor și ei au fost cei mai mari dacologi. tatăl lor și-a dat doctoratul din celeștile dacice și ei tot pe daci i-au cercetat. Lucrul cel mai urât este că au scris sub pseudonim.

Mă ocup acuma de culturile Criș și Boian, descoperite la Turia. Aici, într-o așezare Cerneahov s-a descoperit moneda de bronz a lui Valentinian II. Lângă Sf. Gheorghe, la Chileni este o mare așezare Cerneahov, locuințe, cuptor de topit fier, și o monedă a lui Constantin II, o fibulă cu piciorul îndoit, și o sabie romană scurtă. La Sf. Gheorghe. lângă cazarmă, într-un bordei, s-a descoperit o fibulă cu piciorul îndoit, și una cu semidisc, cu piciorul rombic, și resort spiralic (Härman). La Veszprém, în Ungaria, în nr. I., 1990 al revistei lor mi-a apărut un studiu: Așezări din epoca medievală timpurie în Secuime (sec. XI-XIV), extrase n-am. Tot acolo, se află sub tipar și necropola de la Zăbala, precum și mormitele cu săbiile cu capetele cu butoni (Bodoc) și un mic articol despre fragmentul ceramic cu semne runice, de la Turia, pe care l-am găsit într-o așezare din sec. XII-XIII. Cred că v-am informat despre ceace vă interesează. La muzeu a juns director un profesor de geografie. care a desființat secția de arheologie. Zsolt vrea să-și dea doctoratul la Petre Roman. Lucrările Dvs. le-am citit cu mare plăcere. Aștept continuarea.

Mulțumindu-vă pentru tot, Vă doresc un Crăciun fericit și sănătate și multe succese în Noul An.

Cu salurări calde, al Dvs.

Székely Zoltán

Sf. Gheorghe, 14. XI. 1991.

(traducere de Sz. Zs. , n.r.)

(Peste o lună, la data de 19. 12. 1991. Kurt Horedt a decedat, nr.)

*

KURT HORED****

(1914 – 1991)

Și-a restrâns din nou rândurile marea generație a profesorilor din anii '50-'70. formată în ajunul ultimului război mondial și confruntată după 1948 cu rigorile dictaturii comuniste, ale cărei ideologii au agresat sfera istoriei mai mult decât majoritatea celorlalte domenii ale științelor sociale. Cu atât mai mare a fost meritul celor care, în măsuri diferite de la una la alta dintre etapele succesive ale coșmarului prin care a trecut știința căreia îi aparținem, au reușit să-și păstreze în mare parte sau chiar în întregime demnitatea profesională. Profesorul Kurt Horedt care s-a stins din viață la München la sfârșitul lui decembrie 1991 a făcut parte dintre cei mai merituoși învățați ai categoriei evocate, motiv suplimentar pentru a ne apleca cu durere și recunoștință fruntea la aflarea tristului eveniment.

Născut la Sibiu la 30 martie 1914. la câteva luni doar înainte de izbucnirea primului război mondial, Kurt Horedt a absolvit cursurile secundare în orașul natal frecventând ulterior cursurile universitare la Cluj, Leipzig, Kiel și Bonn. A obținut licența în litere la Cluj în anul 1936. Trei ani mai târziu, în vremea izbucnirii ultimului război mondial, ale cărui urmări aveau să marcheze atât de profund cariera tânărului învățat, devenea doctor în filosofie al Universității din Bonn.

Calitățile profesionale de excepție și acceptarea noilor relații impuse învățământului românesc de către dictatura comunistă, în condițiile creșterii presiunii exercitate asupra oamenilor de știință și îndeosebi asupra celor aparținând minorității germane, i-au permis ca încă din 1949 să devină unul dintre stâlpii învățământului universitar arheologic din cetatea științei transilvănene. Preocupărilor inițiale pentru arheologia comunei primitive și în special pentru epoca bronzului. li s-au adăugat treptat interese vizând un spectru cronologic mai larg. Academia reorganizată de "dictatura proletariatului" l-a folosit pe profesorul Kurt Horedt încă de la primele săpături organizate sub noua egidă pentru cercetarea epocii migrațiilor și a începuturilor evului mediu. Cum era și firesc, profesorul și omul de știință cu prestigiu în continuă creștere, s-a aplecat și asupra epocii clasice din trecutul Transilvaniei, devenind astfel autoritate incontestabilă în ansamblul arheologiei românești, recunoscută ca atare de cercurile internaționale. Cred că nu greșesc apreciind că știința românească a pierdut odată cu persoana sa pe ultimul mare "arheolog general pe care l-a avut, că a dispărut învățatul care în ultimii 15 ani a dominat prin competență ansamblul arheologiei din România.

Consacrarea profesională a obținut-o încă din 1958 odată cu publicarea celor două volume – în limba română și germană – de contribuții la istoria Transilvaniei post-romane. Studii mai vechi îl impuneau deja ca specialist în preistorie. Includerea printre autorii primului volum al Tratatului de *Istoria României*, apărut în 1960, a însemnat totodată recunoașterea oficială a competenței profesorului Kurt Horedt, căruia i s-a atribuit în 1964 titlul de doctor docent. Autoritățile comuniste au apreciat totuși că nu are suficiente merite pentru a-l admite în Academie, conferindu-I doar titlul de membru corespondent al pseudo – academiei "de

**** Radu Popa, Kurt Horedt, Necrolog, în *SCIVA*, tomul 43, nr. 3, București; iulie-septembrie 1992, p. 241-243,

științe sociale și politice” în 1970, probabil mai mult pentru reprezentarea proporțională justă a minorităților sau “conlocuitorilor”, cum se spunea atunci.

Nu tot ceea ce a publicat în anii `50 și la începutul anilor `60 profesorul Kurt Horedt rămâne valabil, a făcut concesii presiunilor ideologico-politice și va fi foarte greu de reconstituit, mai ales pentru cei care n-au fost permanent în preajma sa și care n-au putut confrunța cele scrise cu cele publicate și cu cele rostite, raportul dintre convingeri și “alinieri” impuse din afară în privința interpretărilor. Dincolo de acest raport, introducerea în circulație a unui material arheologic considerabil în condiții tehnice remarcabile pentru mijloacele existente, justifică aprecierea noastră postumă. De mare importanță a fost activitatea didactică a profesorului universitar care în contextul cu sușuri și coborâșuri al Almei Mater Napocense, a creat școală și a contribuit decisiv la formarea unora dintre specialiștii de frunte ai generației azi active.

Întreaga măsură a științei și potențelor sale publicistice i-au fost date profesorului clujean abia după pensionarea din 1978, când dependența de forurile politico-ideologice și administrative a scăzut. Această măsură a devenit încă mai vizibilă după emigrarea în Germania în 1981. Alături de activitatea de la Institutul de Arheologie al Universității din München și de cursurile predate la aceeași universitate, a avut răgazul și condițiile materiale pentru a-și valorifica strădaniile unei întregi vieți dedicate cercetării istoriei vechi a României și a Europei central-răsăritene. Cele patru volume publicate în răstimpul 1982–1986 (Siebenbürgen in spätrömischer Zeit, București, 1982; Morești, II, Grabungen in einer mittelalterlicher Siedlung in Siebenbürgen, Bonn, 1984; Siebenbürgen im Frühmittelalter, Bonn, 1986; Das frühmittelalterliche Siebenbürgen (4.–12. Jh.), Innsbruck, 1986) sintetizează rezultatele a peste patru decenii de săpături, experiențe și interpretări. Unele dintre punctele de vedere exprimate de savant în aceste cărți sunt divergente în raport cu opiniile mării majorități a cercetătorilor români asupra respectivelor aspecte, dar buna credință a autorului nu poate fi pusă la îndoială. Pot fi contestate doar limitele tehnice ale interpretărilor sale istorice. În orice caz, dacă profesorul Kurt Horedt a ajuns la concluzia întreruperii în secolele VII–IX a continuității daco-romane de la nordul Dunării de Jos, este util ca cei care văd în aceasta un atentat împotriva “drepturilor istorice” ale poporului român să țină seama de faptul că, după opiniile aceluiași autor, românii se aflau în Transilvania la data apariției triburilor maghiare la Dunărea Mijlocie.

Volumul de amintiri pe care Kurt Horedt l-a publicat în 1988 așezându-i în frunte celebra frază goethiană “und was verschawand, wird ... zu Wirklichkeiten”, volum care din păcate încă nu ne-a fost accesibil, oferă desigur multe elemente suplimentare pentru aprecierea globală a unei activități ce a lăsat urme durabile și adânci în arheologia românească.

Dintre distincțiile autentice care i-au recunoscut meritele se cuvin amintite calitatea de membru al Institutului Arheologic German, de membru corespondent al Institutului Arheologic Austriac, de purtător al medaliei František-Palacky a Academiei Slovace de Științe și de câștigător în 1991 al lui “Siebenbürgisch-Sächsischer Kulturpreis”. Dincolo de el, rămâne amintirea luminoasă a celor care le-au cunoscut și ascultat, au beneficiat de pe urma scrierilor sale și și-au confruntat gândurile și opiniile cu știința și experiența savantului dispărut și mai ales a celor mulți care au crescut în preajma și sub îndemnul profesorului de excepție pe care știința românească l-a pierdut.

La ceasul despărțirii nu putem încheia altfel decât cu regretul cuprins în milenara formulă *Sit tibi terra levis*.

Radu Popa

*

Stimate Tovarășe Director,

Vă mulțumesc pentru amabila Dvs. scrisoare și vă doresc de asemenea din partea mea, mult succes în campania de săpături a anului acesta. Nu am primit încă extrasele de la Revista Muzeelor, dar de îndată ce le voi obține, îmi voi face o plăcută datorie să vă trimit un exemplar.

În urma cercetărilor pe care le-am făcut, am reușit să identific locul unde s-au găsit barele de aur de la Feldioara; fără să mai știe de descoperirea lor, localnicii le-au păstrat amintirea în topicul Gold gruben, ceea ce, mi se pare, e destul de semnificativ.

Mulțumindu – vă încă o dată pentru amabilitatea cu care m-ați primit la Sf. Gheorghe, vă rog să primiți cele mai bune salutări de la

Octavian Iliescu

*

IRIMIE CORNEL

Sibiu, 16. noiembrie, 1969.

Cu ocazia împlinirii a 90 de ani de la înființarea instituției dv., colectivul Muzeului Bruckenthal din Sibiu transmite pe această cale cele mai sincere felicitări și urări de succese în muncă și sănătate tuturor colaboratorilor și prietenilor muzeului din Sfântu Gheorghe, instituție de prestigiu în mișcarea muzeală din țara noastră, care împreună cu muzeele din alte județe participă activ la munca cultural-educativă, la răspândirea rezultatelor celor mai noi ale științei, la păstrarea și valorificarea patrimoniului artistic și documentar, la descoperirea de vestigii din istoria națiunii noastre române, din munca și lupta înfrătită a poporului român și a naționalităților conlocuitoare din patria noastră. Cercetătorii, muzeografi și tehnicienii Muzeului Bruckenthal sunt alături de harnicul dv. colectiv în aceste clipe înălțătoare și vă urează noi succese.^{††††}

În numele muzeului.

Dr. CORNEL IRIMIE,

Directorul Muzeului Bruckenthal

*

Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă
Muzeul Brukenenthal

Data 26 XII 1973

Tov. Dr. SZEKELY

Director –

MUZEUL ORĂȘENESC
SF. – GHEROGHE

Colectivul Muzeului Brukenenthal are deosebita satisfacție să Vă anunțe, cu ocazia încheierii anului, că a obținut rezultate deosebite în activitatea științifică și cultural-educativă, concretizate în peste un sfert milion vizitatori, 28 expoziții tematice, numeroase publicații etc.

^{††††} Cornel Irimie, în *Aluta*, 2, 1970, Sf. Gheorghe, p. 23.

Aceste realizări au fost posibile datorită sprijinului și îndrumării organelor de partid și de stat cât și înțelegerii și sprijinului tovarășesc al instituțiilor, organizațiilor și personalităților cu care Muzeul a avut un strâns contact.

În încheiere, Vă rugăm să ne permiteți să Vă transmitem odată cu cele mai bune urări de sănătate, fericire și succes pe anul 1974, alături imaginea Palatului Brukenthal restaurată în acest an prin grija și cu sprijinul Direcției Monumentelor Istorice al CCES.

DIRECTOR,

semnătură
Dr. Cornel Irimie

PREȘEDINTELE COMITETULUI
SINDICATULUI

semnătură
Marcel Doltu

[anexă. o ilustrată alb-negru despre clădirea muzeului Brukenthal, n.r.]

*

Cornel Irimie

data 5. III/75

Dragă și Stimate Domnule Szekely,
Este adevărat, a apărut Cibinium III, și articolul Dvs. f. bine tipărit.
Nu avem decît semnalul.
Se vor face și extrase ptr. Autori.
Vă vom trimite.

Eu sînt de trei luni bolnav, grav (hemoragie în ochiul stîng, hepatitii etc.), slăbit de hărțuiala “cultural-muzeologică”!

Mi-e dor să Vă văd.

Sper să mă mai refăc, cît de cît.

Vă asigur de aceeași stimă și caldă prietenie.

Cu cele mai bune urări Cornel Irimie

*

27. 03. 1974.

Tov. ZOLTAN SZEKELY
MUZEUL SF. GHEORGHE

Ca răspuns la rugămintea adresată,
Vă facem cunoscut că lucrarea Dvs. „Meșteșugul de turtă dulce și formele de turtă dulce ca obiect de artă populară“ va apare în volumul nostru „Cibinium“ în trimestrul II a. c.

DIRECTOR,

Dr. C. IRIMIE

Șef serv. Etnografie.
C. Bucur

*

București, 28. 7. 79

Mă bucur de reușită și de premiile ce le vor lua județele Dvs. (Covasna, Harghita, Brașov) și pe care le-am susținut (bineînțeles) ca membru, aici, în juriul național.

Te îmbrățișez, dragă prietene.

Cornel Irimie

*

Sibiu, 18. 09. 1982

Dragă prietene și coleg,

Ai aflat desigur că de 3 luni de zile am stat prin spitale, acum sînt acasă, urmez tratament cu medicamente primite și din străinătate. Sper că în cîteva luni mă voi restabili; în orice caz mă retrag de la muzeu.

Trimite-mi extrasele de la "Aluta" pe adresa muzeului.

La București m-a vizitat la spital tvșa. Gâdea, care mi-a povestit cum a fost cu deschiderea Secției de istorie.

Te îmbrățișez cu dragoste colegială,

Cornel

*

Sibiu, 26. 10. 82.

Dragă prietene,

Îți mulțumesc pentru scrisoare. Mă bucur că a reușit muzeul de istorie.

Eu continui tratamentele acasă. Merg încet. Am început cîte puțin, cu bastonul, să merg prin casă. Ai dreptate, trebuie să ne retragem la timp și să fim de folos generației mai tinere. Să ne facem și lucrările pe care n-am putut datorită corvezilor impuse de funcție. Aș vrea să colaborez cînd mă fac sănătos și cu muzeul vostru.

*

LEAHU VALERIU

Mult stimat domnule Székely,

Pe această cale vă remitem cele două clișee pe care dv ați avut amabilitatea să ni le împrumutați, pentru a le utiliza la organizarea expoziției de tracologie.

Întîrzierea în restituire nu vine dintr-o neglijență sau, cu atît mai mult, din lipsă de recunoștință față de dv. Motivul întîrzierii e altul: în trim. II/1977 avem sarcina de a face modificări substanțiale în sălile I-X (secția de Istorie străveche) prilej cu care clișeul cu "in situ" de la Cernatu ne va trebui iarăși. Astfel încît, îndrăznim să vă rugăm ca pînă luna mai să ni-l mai împrumutați odată.

Pentru ajutorul pe care ni l-ați oferit în organizarea expoziției "Traco-dacii" (pe care sper că ați văzut-o) vă mulțumim mult, cu recunștință.

Și întrucît, peste puțin timp, inaugurăm un an nou, vă urăm din inimă multe succese în viață și activitate, sănătate, noroc și împlinirea tuturor dorințelor, împreună cu urarea tradițională "La mulți ani!".

11. XII 1976

Al dv,

[semnătură indescifrabilă, n.r.]

*

Stimate tovarășe Szekely

Vă expediez clișeul cu "in situ"-ul de la Cernatu, odată cu cele mai sincere mulțumiri pentru ajutorul pe care ni l-ați acordat. Ne-a fost și acest clișeu de mare ajutor.

Clișeele (pe placă de sticlă) de la Ariușd, pe care ni le-ați împrumutat la începutul anului vi le-am înapoiat în jurul datei de 15 martie, când a venit la Sf. Gheorghe colegul meu din secție, Augustin Ulanici. Sînt sigur la Dv. – rugați colaboratorii să vi le arate. Eu, și pentru acestea, vă mulțumesc încă o dată.

În privința pieselor pe care ni le-ați dat în 1970 și care acum sînt în patrimoniul nostru, prin transfer de la Muzeul Dv., vă promit tot sprijinul meu pentru a face copii din rășini epoxidice, foarte exacte. Întrucât aceste rășini sînt material din import și se ține o evidență foarte strictă asupra lor, vă rog să trimiteți pe adresa muzeului o cerere de a se executa replici după piesele împrumutate din județul Covasna, menționând că muzeul din Sf. Gheorghe se pregătește (așa știu eu) să serbeze 100 ani de existență (după cît îmi amintesc, muzeul a fost înființat în 1879). Dacă veți face vreo manifestare sărbătorească – vă spun de pe acum – că îmi voi rezerva bucuria să fiu alături de dv. și să particip.

Întrucât se apropie un an nou, vă rog să primiți din partea mea urări de sănătate, de succese multe în activitate și de împlinire a tuturor dorințelor – în 1979 și ... la mulți ani!

Cu deosebită stimă,

Al dv.,

(semnătură indescifrabilă, n.r.)

*

Mult stimată domnule Szekely,

Aducătorul acestor rânduri, vizitelor la muzeul din Sf. Gheorghe este domnul Alexandru Oancea, coleg de-al meu, tânăr arheolog talentat și harnic. Este elev al domnului Nestor, atât la facultate, cît și pe șantierul de la Bratei, unde a lucrat patru ani.

El vine la dv. cu o rugămintă a noastră, a celor de la Muzeul Național. Uitați-vă despre ce e vorba: trebuie ca în vară să refacem secția (sălile I-X). E o acțiune dintr-un plan general de refacere a muzeului, desfășurat (din motive de buget) pe anii 1977-1979. Nouă ni se cere mai ales să adăugăm exponatelor originale multe texte, fotografii, hărți, machete etc. Vă rugăm și pe dv., dacă aveți, să ne puneți la dispoziție fotografii cu in-situ-uri arheologice neolitice, din epoca bronzului etc – pînă la daci. După asemenea fotografii noi facem clișee, care apoi să le mărim. Dacă aveți încredere ne puteți oferi și clișee pe care noi le vom restitui (Întârzierea în restituirea clișeului de la Cernatu, pentru care și acum vă cer scuze, s-a datorat tocmai sarcinilor de refacere a muzeului).

Știut fiind că întotdeauna ați fost foarte amabil cu noi, eu vă nădăjduiesc că și de data aceasta ne veți ajuta.

Vă mulțumesc mult și vă urez multă sănătate și succese în activitatea dv.

Cu deosebită stimă,

[semnătură indescifrabilă, n.r.]

*

LUCACIU PETRU

LUCACIU PETRU

București, Bulev. Miciurin

Nr. 11, Sc. B. Ap. 13, Sect. 1

București, 16 sept. 1973

Stimate domnule prof. Szekely,

Îmi permit să consider că ați fost informat despre dorința mea de a avea o convorbire cu dvs. personal și despre vizita pe care am făcut-o la Muzeul din Sfântu- Gheorghe către sfârșitul lunii august a. c. Regret foarte mult că nu ne-am putut întâlni. O regret cu atât mai mult cu cât vizitarea muzeului mi-a produs o impresie foarte bună. Am în vedere secția de arheologie, singura pe care am văzut-o. Se observă ușor că aici a pus mîna un om de meserie, cu gust artistic, talent muzeistic și cu respect pentru cercetările științifice. Poate că unele culturi și epoci sînt încă mai sărac reprezentate, iar în unele locuri privirea și mintea este atrasă de piese prea depărtate între ele în timp, dar aceste aspecte mărunte pentru vizitator nu pot schimba impresia plăcută și instructivă pe care o produce muzeul. Pe de altă parte (și poate tocmai din aceste motive) eșecul încercării mele de a discuta cu dvs. mi-a produs o dezamăgire. Aș fi vrut să discutăm unele lucruri care vă sînt dragi și dvs. și care mă preocupă într-un grad foarte înalt de la o vreme. Colaboratorii dvs. au încercat să suplinească absența oferindu-mi unele dintre tipăriturile muzeului: „Adatok“ (1954), „Almanah“ (1954), „Aluta“ (3 volume) și „Așezări din prima vîrstă a fierului“ (1966). Se înțelege că, după consultarea acestor tipărituri, mi-am putut completa informațiile pe care dvs. le-ați publicat altădată în SCIV, în „Materiale“ și în alte cărți, totuși ele nu dau răspunsurile pe care le caut la unele chestiuni ce mă preocupă pe mine ca ne-arheolog. Deoarece, spre regretul meu, împrejurările nu-mi permit să fac în curînd o nouă vizită la Sfîntu-Gheorghe spre a discuta împreună, a consulta depozitul de materiale arheologice și a ne documenta pe baza însemnărilor și rapoartelor nepublicate, sînt nevoit să mă adresez bunăvoinței dvs. prin această scrisoare. Sper că ea nu vă va produce supărare.

Aș dori mult de tot să cunosc părerile dvs. despre următoarele chestiuni:

1. Este oare cultura hallstattiană din sud-estul Transilvaniei radical diferită de cultura cea mai înfloritoare a bronzului în acel colț de țară? Dacă da, prin ce fel de elemente se poate documenta, iar dacă nu este diferită atunci cum vedeți coexistența lor?
2. Cum se poate documenta mai temeinic care au fost centrele de producere a uneltelor, armelor, obiectelor de uz comun și podoabelor întrebuîtate în epoca hallstattiană? Am în vedere toate obiectele, fie din piatră și din os, fie din ceramică și metale. În orice caz, nu cred că ne putem limita la formele și ornamentica ceramicii. După părerea mea modestă, V. Pîrvan și mulți alți cercetători n-au fost inspirați suficient de bine atunci cînd au susținut că metalele sau piatra nu ar putea informa asupra culturilor și evoluției lor mai în detaliu, îndreptînd toată, sau aproape toată atenția cercetării asupra ceramicii. Evident că trebuie să prețuim informațiile date de ceramică, dar în limitele lor realiste. Aceasta este motivul pentru care subliniez dorința mea de a lua în considerare toate obiectele folosite în hallstatt.
3. Dvs. descrieți unele aspecte ale așezărilor hallstattiene; oare nu mi-ați putea furniza descrieri ceva mai amănunțite și chiar unele dintre ipotezele pe care le-ați putut formula în acest sens? Poate că în însemnările și rapoartele asupra săpăturilor și cercetărilor există și unele date statistice cu privire la proporțiile dintre diferitele obiecte din straturile hallstattiene; poate că ați formulat unele păreri în privința utilității și utilizării felurilor unelte, arme, obiecte de uz comun și de podoabă, ipoteze pe care însă nu le-ați expus în întregime sau de loc în lucrările tipărite și pe care le-am cercetat deja. Aș fi bucuros să-mi comunicați părerile dvs. în acest sens.
4. Care ar putea fi acele produse care au dat superioritate tehnică, economică, militară și artistică populațiilor hallstattiene față de populațiile epocii bronzului? Desigur, pornim de la ipoteza că sînt bine cunoscute datele ce le oferă fierul în raport cu

bronzul. Eu aş dori să examinăm obiectele care nu sînt de metal, mai precis care nu intrau în arsenalul de luptă.

5. Care sînt, după opinia dvs., elementele de orice natură ce permit să vedem în produsele hallstattiene din sud-estul Transilvaniei deosebiri sensibile faţă de culturile hallstattiene illirice, celtice, scitice, thracice şi greceşti?

Iată, stimate domnule profesor Szekely, lista marilor probleme pe care aş fi vrut să le discutăm împreună. Recunosc că ea este cam încărcată şi că sînt puse unele aspecte dificile sau puerile, dar în cercetarea ştiinţifică mi se pare că e bine să fie examinate orice fel de chestiuni, tocmai spre a putea întemeia rezultate trainice.

Îmi exprim din nou speranţa că voi găsi la dvs. înţelegerea şi bunăvoinţa pe care am putut-o sesiza prin lecturile mele. Sînt convins că mă veţi onora cu răspunsul dvs. Am uitat să vă spun că cercetările mele sînt de domeniul istoriei culturii spirituale, iar nu de domeniul arheologiei, aşa încît lămuririle pe care le aştept din partea dvs. sper să mă ajute să-mi clarific unele chestiuni de altă specialitate decît arheologia.

Aş dori să vă mai transmit unele observaţii personale. Cu ocazia plimbărilor mele prin văile şi pădurile din partea de sud-est a Covasnei, pe riul Horgasului. La vreo 10-15 m. mai sus de podul de cale ferată am observat în ruptura malului stîng un fel de „temelie olbiană”. M-a intrigat aşezarea prea regulată a straturilor de pămînt, de piatră trecut prin foc, de cărbuni şi cenuşe. Eu nu am mijlocele necesare pentru a determina dacă sînt sau nu resturile vreunei aşezări sau altceva; ceea ce pot spune sigur e faptul că prezenţa arsurilor şi a cenuşei (care ar trebui examinată spre a şti din ce materiale provine) indică faptul că pe acolo s-au petrecut fenomene legate de prezenţa omului. Nu m-ar mira să se constate pînă la urmă prin partea locului vreo locuire neolitică aceramică sau aşa ceva.

În sfîrşit, mulţumindu-vă anticipat pentru sprijinul şi bunăvoinţa dvs. vă doresc succese mari în explorarea straturilor străvechi. Mi-aş lua îngăduinţa să transmit prin dvs. mulţumirile mele aceloră dintre colaboratorii dvs. cu care am stat de vorbă, iar dacă aveţi ocazia, vă rog să-i transmiteţi şi tovarăşului Stanca (*Constantin, n.r.*) viile mele sentimente tovarăşeşti faţă de d-sa.

Cu o caldă strîngere de mînă, al dvs.

P. Lucaciu

*

LUPU NICOLAE
(1921 – 2001)

Sibiu, 26. V. 62.

Iubite amice,

Am primit astăzi chiar scrisoarea pe care mi-ai trimis-o. Tonul cald al ei m-a făcut să reflectez la conţinutul gândurilor pe care le cuprindea şi să constat că într-adevăr ai mare dreptate. Laburitur anni, amice – vorba poetului şi ne trezim, azi – mîine că sîntem bătrîni. Da, „...labureturi anni tremuloque gradu venit aegra senectus”. E trist dar adevărat. Şi faptul că unii dintre amicii noştri sau dintre cei din generaţia care ne-a precedat se îmbolnăvesc şi dispar reprezintă pentru noi un “memento” pe care ni-l adresează, parcă!

Regret că ai fost atît de bolnav încît că nici acum nu te-ai refăcut pe deplin. Îţi doresc însănătoşire deplină şi aştept numai veşti bune de la tine. Şi eu am făcut gripă în iarna asta de 4 ori. Închipuieţi. În urmă cu 2 săptămîni m-am ridicat din pat după ultima. Mă simt slăbit, sînt anemic, nervos, încît colaboratorii se miră uneori de mine. Nu am fost în concediu în ultimii trei ani. Sper că anul acesta o să mă recreez puţin, luîndu-mi un concediu din cele cu care am

rămas atît de mult în urmă. Este absolut necesar! Am început să sufăr puțin și cu inima și să am simptome de tensiune arterială. Uneori sunt dezamăgit, cad în pesimism sau în nemulțumire față de realizările mele care nu mă mulțumesc așa cum aș vrea. Mi se pare mereu că n-am făcut destul. că mai trebuie multe. Mă așez atunci la masă, lucrez nebunește, în galop pînă mă extenuiez, iar atunci – fatal – stau, dacă se poate opune, pînă îmi revin. Sînt însă pus în situația de a nu putea “sta” deoarece munca noastră nu cunoaște pauze, iar colaboratorii vin cu problemele lor spre rezolvare.

Am primit un bilet la mare pe data de 10 iunie și vreau neapărat să merg. Merg cu întreaga familie, fapt de altfel care îmi va da grije. Cu doi copii n-o să am liniștea de care am nevoie, însă mă gîndesc că și lor le este necesară marea cu soarele ei, ca și mie.

Îmi pare bine că te-ai bucurat de aceste “nurgae?” ale mele. Am lucrat însă mult în anul acesta cu raportul preliminar pe 1961, pe care apoi – după cum știi – l-am combinat cu cel de pe anul 1960, pentru Materiale X. Am făcut și un studiu cu atelierul monetar de la Tilișca, datorită descoperirii matrițelor în vara lui 961 și l-am înaintat pentru congresul de la Roma, din vara acestui an. Mai am încă vreo 10 fleacuri trimise la tipar, printre care și o lucrare mai mare (aceasta totuși nu e fleac!) privind istoricul și colecțiile muzeului Brukenthal: 185 pg.mașină-100 reproduceri. Am lucrat și la un ghid al orașului Sibiu, sub tipar (în forma scurtă), urmînd ca forma “in extenso” să apară abia la anul viitor.

Prin iulie, 15, vreau să reiau săpăturile la Tilișca. Poate că în acest an o să termin, sau dacă va mai rămîne ceva pentru anul viitor, va fi puțin. Anul acesta vreau să stau pînă în septembrie, dacă timpul va fi favorabil și sănătatea îmi va îngădui.

Mă gîndesc și eu adesea la bietul Floca! Ce a ajuns! Poate acum se simte mai bine. Eu numai știu nimic în ultima vreme. Chiar mîine vreau să-i scriu și lui.

Daicoviciu, cu sănătatea lui “de fier” pînă mai ieri, a căzut victimă a multiplelor sale ocupații care-i luau tot timpul. Poate că și tutunul și cafelele i-au făcut rău. Se pare că este spre însănătoșire, însă cred că nu va mai putea muncii atît.

Termenul pentru depunerea articolului pentru publicația noastră este pînă la 1 august 1962. Cred că dacă o să întîrzi 5-10 zile nu se va întîmpla nimic. După aceea le vom înainta la editură pentru referate. M-aș bucura mult dacă ai colabora. Te las dorindu-ți sănătate atît pentru tine cît și pentru întreaga familie.

Cu drag N. Lupu .

*

(Sibiu, 27. 05. 1962., n.r.)

Dragă Zoli,

Popovici a fost un coleg de-al meu în liceu și facultate. Te rog servește-l cu toată încrederea și bunăvoința!

Te felicit pentru noua-ți demnitate. Ești o mare figură!

Te salut cu amiciție,

Lupu

P. S. Sărutări de mîini Doamnei!

*

28 XII.

1972

Sibiu

Dragă Zoli,

Mergînd pe la facultate, am găsit scrisoarea ta pe masă și îți răspund imediat. Gripa care a bîntuit și care acum este și mai răspîndită, m-a ținut și pe mine aproape o săptămână la pat. Acum sunt din nou sănătos.

Cu privire la examenele de admitere în facultate îți comunic următoarele:

1. – examenul de istorie se dă:

- a. scris la istoria României
- b. scris la istoria universală (manualul de clasa a XI-a)
- c. oral la istoria României

2. – examenul la specialitatea secundară (fie limba engleză, fie limba germană, ce vrea candidatul să aleagă). Se dă numai scris.

Deci trei examene scrise și unu oral. Media pt. intrare la oral se calculează după cele trei examene scrise. La oral se intră și numai cu media 5.

Media generală se calculează adunând notele la toate patru probele (3 scris și una oral) și se împarte la patru.

Subiectele la scris sunt alese la Cluj de rector, dintr-o listă de 15-18 titluri pe care le întocmesc cei de la catedra de istorie din Cluj. Deoarece rectorul e medievist, întotdeauna pînă acum a dat și un subiect de medie din istoria Transilvaniei; de ex:

- Organizarea administrativă a Țărilor Române în a doua jumătate a sec. XIV și prima jumătate a sec. XV.
- Regimul habsburgic în Transilvania;
- Lupta națională a românilor din Transilvania în sec. XVIII;

La universală:

- Formarea Statelor Unite ale Americii
- China și Japonia la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX.
- Franța în timpul lui Napoleon I.

Anul trecut s-a dat numai cîte un subiect, dar cu doi ani în urmă s-au dat cîte două subiecte, la alegere.

Cred că e bine că ai reluat legăturile cu C. D. (*Constantin Daicoviciu, n.r.*). Asta nu poate să-ți strice. Eu am făcut un articol pentru volumul omagial ce i se scoate în 1973 și am tratat o descoperire nouă la Caput Stenarum. Sper că va fi mulțumit de el.

Îți doresc Ție și întregii familii cele mai bune urări de sănătate pe anul 1973, succese și mulțumire sufletească și noroc la examen pt. fiul Tău.

Cu amicitie, Lupu

*

MACREA MIHAIL
(1908 – 1967)

Cluj, 14 Oct. 1950.

Iubite domnule Székely,

După timpul necesar pentru refăcere, mă văd în situația de a te molesta din nou cu chestiuni în legătură cu cercetările întreprinse de noi pe teren în vara care a trecut. Acum se pune problema, foarte urgentă, a trimerii materialului reprezentativ care va fi expus în expoziția arheologică de la București. Deschiderea expoziției va avea loc la 7 nov. deci noi trebuie să trimitem materialul înainte de 25 oct. a. c. Ce vei trimite dta?

Eu dau numai sugestii, dta vei decide în mod definitiv, având materialul sub ochi. Mai întâi în ceea ce privește Gemvár vei trimite planul lucrat frumos în tuș pe carton alb. Deci tov. Mattis are de lucru. După cum știi, eu nu am văzut niciodată acest plan și nici nu-mi amintesc cât de amănunțit a fost el făcut. E de dorit ca el să fie cât mai bine executat și să se treacă și formele de teren prin curbe de nivel sau cel puțin prin hașuri. Dacă nu a fost făcut astfel planul, s-ar putea eventual combina ceva cu harta de detaliu a regiunii.

În ceea ce privește materialul de trimis pentru expoziție eu cred că s-ar putea trimite unul sau două vase pictate refăcute, (ar fi de dorit cel puțin unul), apoi vasele miniatură și vre-

o 2 statuete. la care se adaugă sula sau acul de cupru. Pentru ilustrarea așezării Wietenberg cred că este mai bine să trimiți un vas mai reprezentativ din Muzeul dtale, pentru că după câte îmi aduc aminte noi nu am aflat piese întregi. Fotografii nu voi putea trimite, întrucât din cele făcute de mine am reușit numai trei clișee, dar nici una din fotografii nu e suficient de reprezentativă. Curând vom avea probabil ceva bani pentru fotografii și atunci îți voi trimite și dtale câte o copie.

De la Jigodin I. te rog să alegi 3-5 vase din cele mai caracteristice. Dacă poți întregeste vase întregi sau aproape întregi. Să intre între acestea și unul de factură romanică. Planurile le trimit eu de aici, dacă va fi cazul, dar poate trimitem numai planul cetății Jigodin II. Cred că planul acesteia îl ai și dta, dacă nu, scie-mi și ți-l expediez să-l ai. Deasemenea te-aș ruga să-mi trimiți și mie o copie după planul de la Gemvár.

Materialul pentru expoziție îl trimiți pe adresa Muzeului Național de antichități, str. Ion Frimu nr. 11. La materialul pe care-l trimiți adaugi și câte un mic text explicativ, separat pentru Gemvár, Avasalya, Jigodin I., eventual Jigodin II.

Acestea ar fi obligațiile dtale în vederea expoziției. Timpul e cam scurt, dar trebuie să ne executăm și încă la timp.

Noi am ținut la Institut o ședință (nocturnă) în care am discutat rezultatele obținute de șantierele pe care am lucrat membrii Institutului. Eu cu Horedt am expus rezultatele obținute de șantierul Sft. Gheorghe – Brețcu. Dl. C. Daicovici a apreciat favorabil munca depusă de voi și rezultatele dobândite.

Poate vom continua pentru încă câteva luni lucrul la Repertoriu. În acest caz îți voi trimite și Dtale unele cărți și reviste.

În încheiere îmi fac o plăcută datorie să te felicit pentru nașterea moștenitorului, căruia îi urez să fie demn continuator al primorilor Siculici, doamnei te rog să-i transmiți respectuase salutări și sincere felicitări. Iar dtale îți doresc sănătate și succes în lupta pentru asigurarea viitorului pentru Siculus redivivus.

Al dtale
M. Macrea

(Din arhivele MNS, n.r.)

*

Cluj, 17 Dec. 1950.

Iubite domnule Székely,

Îți răspund cu multă întârziere scrisoarei dtale din cauză că sunt foarte aglomerat cu multele obligații cărora trebuie să le fac față.

Mă bucur în primul rând că, prompt și conștiincios cum te știe toată lumea, ai trimis la timp materialul pentru expoziția arheologică, despre care dacă sunt bine informat abia zilele acestea se va deschide. Noi am trimis de aici mai multe planuri și profiluri colorate, material mai puțin. Nădăjduiesc că Șantierul nostru va face bună figură, pentru că am depus mult interes cu toții și rezultatele au fost apreciate.

O singură dificultate sau încurcătură a fost totuși. Eu am expus cu prilejul unei ședințe de lucru a Institutului rezultatele mari ale cercetărilor noastre, fără să amintesc bine înțeles de monetele aflate la Jigodin III, despre care nu știam nimic. Puțin după aceea am făcut pentru Institutul dela București un raport final despre rezultatele obținute, în care deasemenea nu am făcut mențiune de monetele aflate la Jigodin III. Ulterior a trebuit să revin și am întregit raportul meu. Dl. Daicoviciu a fost nemulțumit de acest fel de a descoperi lucrurile și am fost destul de sever criticat, pentru că, susține dsa, nu crede în valoarea descoperirilor făcute în împrejurări incerte. Dar chestiunea a trecut și lucrurile s-au liniștit. Franciscanus (*Referire la Ștefan Ferenczi, n.r.*) iunior îmi spunea acum vre-o două săptămâni că i-ai fi comunicat că ai trimis monetele pentru determinare prin tov. Koss K. Nu am primit însă nimic, probabil că nu

le-ai trimis. După ce se va închide expoziția dela București și toate lucrurile trimise vor veni înapoi, te rog să trimiți tot materialul dela Jigodin III într-o lădiță solidă, inclusiv monetele, pentru a-l vedea și a-l studia și noi, pentrucă, după cum însuși ai remarcat prezența acestor monete ridică problema foarte esențială a datării cetății Jigodin III. ca și a celorlalte două. De fapt prezența vaselor de factură romană le-am remarcat cu toții încă în cursul săpăturilor. mai ales la Jigodin I. Acum însă avem indicii mult mai certe în această privință. De fapt chiar în prezentarea sumară a rezultatelor referitoare la cetățile dela Jigodin eu am afirmat probabilitatea prelungirii acestor așezări pînă în perioada romană. ceeace s-a confirmat strălucit prin cele trei monete, care vor trebui determinate cât mai precis și mai sigur posibil.

Am primit planul cercetărilor de la Gemvár și îți mulțumesc. Regret că nu ți-am putut trimite la timp o copie după planul castrului și al băii de la Inlăceni, întrucât planul transpus în tuș a trebuit să-l trimit la expoziție. Voi face o copie după ele de îndată ce se va lichida expoziția și voi primi înapoi planurile. E adevărat că am aici planurile în creion. dar transpunerea lor în tuș s-a făcut cu multă grije și vreau să vă trimit planurile în forma lor definitivă.

Am scris tov. Molnár (*István. n.r.*) în chestiunea inventarierii obiectelor de la Inlăceni. Nădăjduiesc că în cursul iernii va face tot posibilul pentru a transporta la Museul din Cristur și frumoasa inscripție a lui Hadrian, care va ridica valoarea aceluia Muscu.

Regret iarăși că nu am avut încă posibilitatea de a copia textele explicative din Museu pentru a ți le trimite. Am vorbit cu d. Daicoviciu în această chestiune, dar nu am avut pînă acum timpul și omul necesar. Nu am uitat însă și chestiunea se va face.

Mă întrebi dacă am găsit ceva nou la Inlăceni, după plecarea d-tale cu două zile înainte de încheierea lucrărilor. Rezultă că nu știi de un fragment de inscripție aparținând [COH] P ALP, aflată de fapt în ultima zi de lucru, la baia castrului, în pămîntul aruncat. De altfel aceleași cohorte, s-a putut stabili acum, îi aparține și o altă ștampilă din care se păstrează numai ultima literă P, în cartuș. Pe aceasta o știi, ai văzut-o, numai că noi o consideram tot a COH IIII HISP. Altceva nimic important.

Cu aceasta cred că am răspuns la toate chestiunile ridicate de d-ta în ultima scrisoare. De fapt am sperat mereu că te vom vedea la Cluj și că vom avea prilejul de a sta de vorbă mai îndelung. Și eu sunt convins că rezultatele privitoare la cele trei așezări de la Jigodin nu vor putea fi tratate decât împreună, adică de toți trei într-o singură prezentare unitară.

Acum am și eu să te rog un lucru. S-a cerut de la București să facem un raport preliminar asupra cercetărilor din vara aceasta pînă la sfârșitul acestui an. Abia acum am primit înștiințarea și acum ți-o transmit și eu d-tale. Bine înțeles că îți revine și d-tale obligația de a formula rezultatele referitoare la Gemvár și Avasalya. Textul nu va putea fi mai lung de trei pagini bătute la mașină. E vorba de a formula rezultatele obținute în mare, după modelul rapoartelor preliminare din anii precedenți. Cred că va fi necesar să anexăm și planul săpăturilor și dacă crezi și o fotografie după vre-un obiect mai important. Dintre fotografiile făcute de mine în cursul lucrărilor de la Gemvár numai trei au reușit, cu toate că îmi amintesc că făcuserăm mai multe. Una dintre ele ar putea fi reprodusă, căci e destul de bună. Îți promit că am să fac câte o copie după ele și o să ți-le trimit. Pînă atunci te rog să redactezi raportul și să mi-l trimiți dacă e posibil pînă la Crăciun, sau imediat după, pentru a avea timpul să-l anexez la raportul general al săpăturilor.

Ulterior se va pune chestiunea prelucrării întregului material și a rezultatelor definitive. Aceasta în cursul anului viitor. În orice caz va trebui să începi desenarea întregului material și studierea lui. Bănuiesc că vom primi sumele necesare în acest scop. Te voi anunța la timp. Aici noi am desenat întreg materialul de la Brețcu și de la Jigodin II, iar acum se lucrează la materialul de la Inlăceni. Bine înțeles că vor trebui făcute și câteva fotografii după piesele mai frumoase, dar deocamdată nu avem bani pentru acest scop. Dacă ai posibilitatea

prelucreează mai întâi materialul de la Jigodin III, în sensul că să faci desene. Ulterior ele vor fi achitate.

Dacă ești de părere și dacă nu te încarc prea mult, cred că întrucât ai la dta materialul de la Jigodin I și III să încerci o scurtă formulare a rezultatelor privitoare la aceste două așezări. Bine înțeles eu cu tov. Horedt vom prelucra mai departe acest referat și îl vom încadra într-o prezentare unică despre toate cele trei cetăți. E de la sine înțeles că și în acest caz e necesar să avem manuscrisul dtale înainte de anul nou. Repet, faci acest lucru numai dacă nu ești prea încărcat cu alte sarcini. Mai ales că ești acum și deputat în Sfatul Popular, cinste pentru care te felicităm.

Regretăm că nu poți veni pentru câteva zile la Cluj. Ne-am aduce aminte de frumoasele zile petrecute împreună și am reînvia împreună amintirile. Ai găsi-o aici și pe colaboratoarea noastră Iudita zisă și Iubita. Cât o privește pe tov. Buzdugan – infandum ... renovare dolores – s-a cam plâns pe la colegii din București că nu am fi fost suficient de atenți cu ea. Dar aceia o cunosc mai bine decât noi.

Închei exprimându-ți sincerele mele condoleanțe pentru pierderea atât de neașteptată a iubitului dtale fiu. (*Este vorba despre primul născut al familiei, Zoltán jr., care a decedat la vârsta de trei luni. n.r.*). Exprim regretele mele și doamnei Székely, care bănuiesc că a fost viu afectată de această crudă pierdere.

Cu cele mai bune salutări

M. Macrea

Cluj, str. Bastionului 2.

(Din arhivele MNS, n.r.)

*

Iubitule domnule Coleg,

Îți trimit cele 2 monete trimise pentru determinare, prelucrate gata. Una a fost ușor de identificat. A doua însă, denarul republican, a fost mai dificilă, întrucât era foarte ștersă. A fost nevoie de multă răbdare pentru a putea identifica. Norocul că d. Debrain (?), pe care cred că îl cunoști, a avut amabilitatea să revadă amândouă volumele lui Barbelan (?) și așa a putut fi găsită moneda. Determinarea așa cum ți-o dau eu o socotesc sigură, deci o poți folosi cu toată încrederea.

Mă interesează cercetările Dtale la Boroșneul Mare. Unde și când le vei publica? Eu urmăresc cu interes activitatea Dtale arheologică în Estul Daciei și așteptăm dela dta lămuriri cât mai complete privitoare la acele prea puțin cunoscute părți ale Daciei. Te felicit și îți urez succes. Am primit broșura cu Jegyzetek și am citit cu interes. Păcat că unele chestiuni sunt prezentate prea sumar. Cu valurile (?) însă rezolvarea nu mi se pare convingătoare. Eu am văzut prin 1940 o porțiune dar aceea nu era romană. Poate cercetări mai amănunțite vă lămuresc mai bine enigma.

Te rog să-mi comunici din când în când preocupările dtale, mă interesează și o găsesc foarte rodnică. Ori când ai nevoie de noi te rog să te adresezi cu toată încrederea și îți ștăm într-ajutor.

Bune salutări

M. Macrea

*

MIHALACHE MARIN

MINISTERUL
ÎNVĂȚĂMINTULUI ȘI CULTURII

Direcția Orală a Artelor Plastice,
Muzeelor și Monumentelor

Către
TOVARĂȘUL ZOLTAN SZEKELY

Cu prilejul distincției ce vi s-a acordat pentru merituoașă dv. activitate, vă felicit
călduros și vă doresc sănătate și noi succese în munca dv. de sporire a patrimoniului cultural
al patriei noastre.

Director General
Marin Mihalache

X. 1957

*

MARCU P. LIVIU

București, 2 decembrie (1975, n.r.)

Mult stimate tovarășe Director,

Am primit ulterior scrisorii pe care v-am expedit-o, amabila Dumneavoastră invitație
la simpozionul din 12 decembrie. În cazul în care este posibil și dacă nu vă deranjează prea
mult, aș participa la acest simpozion care mă interesează mult, cu comunicarea: Unele aspecte
ale obiceiurilor juridice din subzona Buzaie”, material pe care l-am pregătit pentru revistă și
pe care aș vrea să-l supun unei discuții publice prealabile.

Dacă sînteți de acord, aș veni în ziua de 11 decembrie pentru a avea timp să mai
discutăm unele probleme legate și de cercetările pe care le avem proiectate în județ.

Cu deosebită stimă,

[semnătură]

L. Marcu

*

MATEESCU CORNELIU

București,
11 iulie 1962

Stimate Domnule Székely,

Ultima scrisoare v-am trimis-o în timpul când eram la niște cercetări pe Olt și la
revenire, am găsit răspunsul Dv. În ceea ce privește propunerea cu schimbul de cărți, nu v-am
refuzat; v-am scris că, deocamdată, e imposibil să-mi iau vreun angajament nou întrucât am
prea multe vechi.

Vreau să vă comunic că lucrările pentru “Omagiul prof. Constantinescu-Iași”, sunt la
Academie și vor fi “cercetate” de un comitet. Până acum s-au adunat vre-o 90 (cu cele din
străinătate). În ceea ce privește Congresul, s-au găsit bani pentru a trimite o parte din

comunicări – nu însă pe toate. Pentru a mea și pentru altele (printre care și a Dv.) nu s-au găsit bani până acum.

Întrucât rezumatele au fost trimise oficial, să vedem ce va spune “Biroul Congresului” și, poate, se vor găsi posibilități și pentru noi.

Zilele acestea plec la săpături unde voi rămâne (cred!) până la toamnă. Alte noutăți, deocamdată, lipsesc...

Primiți, Vă rog, distinsa mea stimă

Corneliu Mateescu

*

MILCU ȘTEFAN

Academia
Republicii Socialiste Române
Comitetul de Coordonare
pentru elaborarea
Istoriei Academiei Române

București, 9 mai 1973.

Stimate tovarășe Székely,

Revenim la scrisoarea noastră precedentă, trimisă Filialei Societății de Științe Filologice, privind participarea dv. la elaborarea Istoriei Academiei Române și vă informăm că în zilele de 22 și 23 iunie a. c. , va avea loc prima dezbatere pe această temă.

Întîiul volum al lucrării se intitulează Premisele istorice ale înființării Academiei Române, și, cum e firesc, dezbateră din iunie va avea această temă. Formulată mai pe larg, tematica urmează să se preocupe de mișcările de cultură și curentele de idei, de încercările de organizare a învățămîntului superior și de cele de constituire a științelor, de societățile cultural-științifice și de întreprinderile editoriale, de organele de presă și de personalitățile cu rol deosebit în instituționalizarea culturii românești.

Intenția noastră este, prin urmare, să disociem fenomenul cultural din cele mai vechi timpuri și pînă la înființarea Academiei, pînă la nivelul fiecărei structuri, analizîndu-l temeinic din perspectiva filozofiei materialist-dialectice și apreciîndu-i valoarea în epocă și pe cea actuală, să reconstituim „climatul de opinii”, „agregatul de cugetări” științifice, filozofice, juridice, etice, estetice, economice, politice, sociale – toate în contextul fenomenului european și sud-est european al culturii -, să recompunem suprastructura ideilor și instituțiilor corespunzătoare, în raporturile sale dialectice cu necesitățile societății românești.

Dezbateră ar urma să evidențieze „generalul” și „particularul”, „naționalul” și „universalul” în cultura română veche, să desprindă pînă la ce punct este vorba de împrumuturi de metodă din alte culturi și în ce a constatat originalitatea propriei noastre metodologii în construcția culturii românești vechi.

Intenționăm să desprindem în final, tradițiile instituționalității românești care se așezau la temeliiile vieții academice moderne, pentru a putea identifica saltul în calitate, odată cu înființarea în deceniul al VII-lea al secolului trecut, a universităților, a societăților cu caracter academic, a Academiei însuși.

La dezbateră pot participa activ numeroși cercetători, cadre didactice, lucrători din presă, dar, date fiind rigorile științei istorice, cărora trebuie să se supună în primul rînd Istoria Academiei Române, noi ne adresăm mai cu seamă cercetătorilor, cadrelor didactice, lucrătorilor din presă și edituri care au preocupări de istorie a unui fenomen sau altul, a unei discipline sau alteia, circumscrise tematicii mai sus anunțate.

De aceea, ne adresăm cu specială rugămintă dv. de a participa activ la dezbaterile programată, anunțându-ne pînă la 1 iunie tema comunicării sau a intervenției ce urmează a susține.

PREȘEDINTELE COMITETULUI,
Acad. Șt. Milcu
Vicepreședinte al Academiei R. S. R.

Saecretarul Comitetului,
Petre Popescu-Gogan

*

**MITREA BUCUR
(1909-1995)**

Stimate Domnule Nestor,
Vă trimit și scris nota pe care mi-ați lăsat-o la plecare.
Cred că după toate posibilitățile trebuie văzut mai curând o monedă a lui Constanțiu II,
decât una a Caesarului Iulian Apostatul.
Cu multe urări de bine

B. Mitrea

30. ianuarie 1957

(*Pe verso, nr.*)

Notă

- 1) Av.....SPFAUG.....restul ilizibil
Rv. VOTIS/XXX/MULTIS/XXXX

Constanțiu II, Coh², 342
Verificat și găsit bun.
Dar mai poate fi

- 2) Iulian Apostatul 355 – 363
Coh², 153 AR; sau 166 AR

Datate

- 1) Constanțiu II 323 – 361, între 353 și 361, când moare.
2) Iulian 355 – 363 e de pus desigur după 355 și înainte de 361, dată la care devine Augustus, rămânând singur împărat prin moartea lui Constanțiu
3) Sub forma VOT XXX
MULT XXXX se găsește pe monedele lui Honoriu, Coh², 55, dar în aur

B. Mitrea

*

București, 2 nov. 1960

Stimate tov. Székely,
Am primit ieri scrisoarea pe care mi-ai trimis-o și cu toate că-s ocupat pînă peste cap cu o mulțime de treburi la care sunt chemat să fac față, am cetit cu atenție totul și am completat după cum reiese din textul pe care ți-l restitui alăturat.

Referitor la cele trei monede pe care n-ai putut nici Dta să le precizezi, nici eu n-aș putea spune ceva precis neavând originalul sub ochi. De aceea și cu această rezervă am făcut mențiuni pe fila cu estompajul Dtale.

Dacă legenda este așa cum Dta o citești, adică barbarizată, am putea să ne gândim la contrafaceri. Originalul (în acest caz) care a stat la bază este cel indicat de mine.

În rest, te felicit pentru rezultatele atinse în săpăturile arheologice. În ceea ce ne privește am continuat și noi cu săpăturile, dar fără a obține rezultate răsunătoare. Sunt modeste și obișnuite.

Revista SCN vol. III. este aproape gata să apară. Lucrăm la indice. De îndată ce va apare ți-o vom trimite. Ne gândim la nr. următor și nu ne îndoim că vei trimite prețioasa Dtale colaborare.

Cu prietenești salutări

Al Dtale

B. Mitrea

*

București, 5 ian. 1964

Stimate tov.Székely,

Am primit, ca întotdeauna, cu multă plăcere, amabila Dvs. rânduri, din care aflu ce important efort depui, ca întotdeauna, pe tărâmul cercetărilor noastre arheologice – numismatice. Calde mulțumiri pentru urări și la rândul meu vă doresc Dvs. personal și întregii familiei, numai bine și succese. Cred că este foarte nimerit să vă ocupați de cele două tezaure de monede descoperite anul acesta și să trimiteți la Redacția Institutului studiul Dvs. Deasemenea și recenzia.

În ceea ce privește imitația de la Cernatu îmi este greu să spun ceva precis. Ea are greut. de 1,63 g., diam. 17 mm. și nu se mai disting nimic din efide efizie (?), ar putea fi avut în vedere un original grecesc, ca Filip Arideul. Reversul e complet neclar. Așteptăm descoperiri noi, mai clare, pentru a ne putea pronunța. Aceasta e situația. În ori ce caz e vorba de o subdiviziune (monedă am zice subdivizionară) interesantă.

Noi depunem, în continuare, eforturi susținute, pentru vol. IV-V din SCN.(*Studii și Comunicări Numismatice, n.r.*)

Cu multe urări de bine, sănătate și succese

B. Mitrea

*

București, 3 oct. 1966

Tov. Dr. Székely Zoltán
membru în comitetul de
redacție al revistei Studii
și Comunicări de numismatică
Muzeul regional Sf. Gheorghe

Stimate tovarășe,

Revista „Studii și cercetări de numismatică” este pe cale de a-și relua apariția. În acest scop vă rugăm ca în afară de articolele Dvs. care se află la portofoliul revistei noastre de la București, care vor trece de drept la revista de numismatică, să ne trimiteți până la 20 XI a. c. alte studii, note, notițe bibliografice, etc. care urmează să fie tipărite.

Articolele, notele, etc, vor fi redactate definitiv și înaintate pe adresa Institutului, Redacția revistei de numismatică.

Cu colegiale salutări
B. Mitrea

*

București, 14 nov. 1966

Tov. Dr.Székely Zoltán

Directorul Muzeului regional
Sf. Gheorghe

Stimate tov. Dr. Székely,

La scrisoarea Dvs. din 8. XI. vă comunic următoarele:

1. Moneda de la Simonești este un bronz mijlociu roman din sec. II e. n. , probabil emis de Antoninus Pius.
2. Denarul de la Păuleni este emis de Titus și e de tip BMC, 112, a. 80-81.
3. Tezaurul de denari romani ce se află la Institutul nostru și aparține Muzeului din Sf. Gheorghe, vă va fi trimis prin delegatul Dvs. la reîntoarcere.
4. V-aș sugera, în legătură cu articolul dvs. "Tezaurul de monede romane republ. de la Sf. Gheorghe" să mai reflectați și să ne comunicați, dacă nu credeți că e cazul să renunțați la cele 4 pl. cu monede care de altfel sînt descrise, iar contramărcile au fost desenate, cu grije, de către desenatorii noștri.
5. În felul acesta nu se mai simte neapărat necesitatea reproducerii lor. Dacă totuși credeți că aduc ceva nou și în acest caz eu, noi nu ne opunem.
Încolo ocupații pînă peste cap.

Cu colegiale urări
B. Mitrea

*

București 25. I. 1967

Tov. Dr.Székely Zoltán
Directorul muzeului de istorie
Sf. Gheorghe

Stimate tov. Dr. Székely,

Azi am primit lucrarea Dvs. "Așezări din prima vîrstă a fierului în sud-estul Transilvaniei", și vă exprim caldele mele mulțumiri pentru amabilitatea de a mi-o trimite.

Totdeodată vă aduc cele mai calde felicitări atît pentru importanța problemelor pe care le tratează și în parte le rezolvă, precum și pentru condițiile tehnice excelente în care a apărut.

Cu calde urări pentru noi asemenea succese
Al Dvs.
B. Mitrea

*

Buc. 29. Dec. 1971

Stimate tov. Dr.Székely,

Am primit azi scrisoarea pe care ați binevoit să mi-o adresați și vă mulțumesc pentru urările ce mi le faceți.

Am mai găsit în plic cele două monede: una imperială romană și una turcească. Cea imperială romană am precizat-o pe loc și v-o restitui cu notița bibliografică respectivă. Cea turcească are nevoie să fie examinată de alți ochi mai pricepuți. Deci e nevoie să mai aștepte. Și o vom trimite printr-o ocazie.

Cu aceleași calde și amicale urări de Anul Nou, Dvs. și întregii familii.

De la al Dvs.

B. Mitrea

*

București, 20 mai 1972

Tov.

Director

Dr.Székely Zoltán

Muzeul de istorie

Sf. Gheorghe

Stimate tov. Dr Székely,

Azi am putut examina moneda de argint descoperită de Dvs., la Cernat și vă comunic mai jos rezultatul.

Este o emisiune a Ungariei, pe timpul lui Ludovic cel Mare (Nagy Lajos) 1342 – 1383

Pe av. MONETA LODOVICI și cap spre sg.

Pe rev. Cruce dublă și legenda REGIS AUNGARIE

Cf. L. Réthy – G.Probszt, Corpus numenorum Hungariae, Graz, 1958, p. 101; nr. 89A și pl. 26, 89A. Face parte din emisiunile „Kleinire Munzegattungen”. Moneda vă voi restitui-o prin D-na Zaharia.

Cu stimă deosebită și vechea prietenie

B. Mitrea

*

21 oct. 1972

Mult stimat și iubite tov. Székely,

Am primit corectura, și-ți mulțumesc.

Am făcut-o cu mare efort, mai ales la note unde în partea finală lipsește o parte din text.

Rog

1. mare atenție la notele din text: nr. 70-76, care trebuiesc trecute ca exponent și nu alături.

2. La nota 8 este de mutat un rând întreg.

3. Rog insistent încă o corectură, care va pleca a doua zi de la primire.

Mulțumesc pentru tot ce-ai făcut și ai făcut mult și bine.

Cu vechea noastră prietenie,

B. Mitrea

N. B.

Cu “moneda” nu mă descurc încă. Vom mai vedea.

B. M.

*

Tov.

Dr. Székely Zoltán

Directorul Muzeului

Sf. Gheorghe

J. Covasna

București, 12 mai 1973

Stimate tov. Dr. Székely,

Cu poșta de azi am primit studiul Dvs.

“Date referitoare la cucerirea sud-estului Transilvaniei de către Romani...” extras din Cumidava IV.

Deasemenea, împreună cu colegii mei, așteptăm cu nerăbdare apariția vol. Aluta III.

Pentru toate, vă exprim caldele mele mulțumiri.

Cu vechea prietenie,

B. Mitrea

*

Tov.

Dr. Székely Zoltán

Muzeul județean

Sf. Gheorghe

Jud. Covasna

București, 24 iulie 1973

Stimate tov. Dr. Székely,

Am primit scrisoarea Dvs. și mai apoi, prin prof. Radu Vulpe și cele două monede de bronz. Le voi examina mai amănunțit, fiindcă-mi ridică, ambele, serioase îndoieli. După ce mă voi clarifica eu, vă voi comunica rezultatul.

Mulțumiri pentru vestea bună în legătură cu Aluta, pe care abia o așteptăm

Cu alese sentimente de veche și datornică prietenie.

B. Mitrea

*

Monetele le-am reținut deocamdată la mine,
deoarece noi plecăm la Bratei.

Salutări,

N. (Ion Nestor, n.r.)

1. Maxinianus *Kalocs hegy. Csernáton (notă Z. Sz, n.r.)*

AE. 3,30 g; 23 mm.

RIC, 47, anii 308-310

A
MKV

Bokor András kertje (Grădina lui B. A. notă Z. Sz, n.r.)

2. Justin II

AE. 5,15 g; 21 mm.

Semifollis an X(II?) = 576-577

3. Ioan Tzimiskes

AE. 4,40 g; 23 mm.

Wroth, bătut peste Nicefor II, Wroth, 8.

4. Ioan Tzimiskes Vasile II

AE. 6,00 g; 28 mm. Anii 969-989.

Wroth, - Metcalf, în Num. Chronicle, 1970. P. 205, nr. 45

(în nimb).

4. 07. 973

B. Mitrea

*

Buc. 22 febr. 1974

Tov. Dr. Székely Zoltán,

Prof. D. Berciu și cu mine, lucrăm din însărcinări foarte înalte, o lucrare care va apare la Paris în colecția *Archaeologia Mundi*, în vol. privind România.

Pentru această lucrare v-am ruga să aprobați să fie fotografiate de către omul nostru următoarele obiecte din Muzeul Dvs. :

1. Mormîntul (reconstituit) din cărămizi romane ștampilate.

2. Amfora creștină

3. Capul de berbec

Și dacă mai credeți ceva demn să figureze în carte.

Monumentele vor fi doar menționate în lucrare, dar legate de numele Dvs., care le veți publica.

Cred că ne veți înțelege și sprijini în sarcina noastră.

Cu vechea prietenie,

B. Mitrea

*

Buc. 16. III. 1974

Stimate tov. Dr. Székely,

Întii vă confirm cu întârziere, și vă rog să mă scuzați pentru acest fapt, primirea extraselor din Aluta.

Apariția acestui volum, la a cărei apariție ați muncit din greu și îndelungat, care se integrează în realizările de seamă ale Muzeului, merită să fie subliniată în mod deosebit. Eu și colegii mei de aici vă felicităm în mod călduros. Vivat sequentes.

Cu aleasa și vechea prietenie

B. Mitrea

N. B.

Alăturat trimit moneda de la Beșeneu și nota informativă cu ea.

B.M.

*

București, 4 aprilie 1974

Dr. Székely Zoltán
Directorul Muzeului de istorie
Str. 16 februarie, 10
Sf. Gheorghe
Jud. Covasna

Stimate tov. Director,

Prin delegatul Dvs, am primit vol. Aluta III și vă exprim caldele mele mulțumiri.

Totodată țin să vă felicit din toată inima pentru bogăția și varietatea materialului, nivelul înalt de la care au fost privite problemele și, fără îndoială, pentru eforturile persistente și reînnoite pe care le-ați depus până la apariția volumului.

X

Ne-ar face mare plăcere dacă ați putea să ne trimiteți, așa cum ați făcut și la toate numerele anterioare prețioasa Dvs. colaborare pentru SCN, 7. Ca dată limită ar fi începutul lui Iulie, a. c.

Cu aleasă și veche prietenie,

B. Mitrea

*

Tov. Director
Dr. Doc. Székely Zoltán
Muzeul de istorie
Sf. Gheorghe

Tov. Director,

Alăturat vă înaintez biletele de tren pe distanța Sf. Gheorghe – București, spre decontare.

Totodată vă comunic că moneda bizantină de bronz ce mi-ați încredințat-o spre identificate a fost emisă de

Alexius III 1195-1203

Și este de tip Wroth, 31.

Cu alese sentimente de veche prietenie

26. 05. 1975.

Str. Ion Frimu, 11
București

Veste!

P. S. Restul problemelor sînt în curs de cercetare. B. M.

Între timp am luat contact și cu Redacția SCIVA și iată situația:

1. Noi descoperiri romane în Dacia apare în SCIVA 3, 1975 !
2. Cultura Noua, încă n-am aflat ce-i cu ea, când aflu comunic
3. Castrul roman de la Olteni este reținut pt. Materiale XI.

B. M.

*

Buc. 19 iunie 1975

Stimate tov Dr. Székely,

Potrivit celor discutate de noi, am încercat să vă informez asupra problemelor ce vă interesează. În acest sens v-am scris deja. Problema cu cultura preistorică se află în mapa lui S. Morintz și n-am putut afla care-e situația. Restul, v-am informat.

- moneda bizantină pe care mi-ați dat-o spre identificare, v-am restituit-o prin dna E. Zaharia. Vă rog să-mi comunicați și mie localitatea și data descoperirii.

Prin poștă v-am expediat – colet poștal, SCIVA, 1975, 2, potrivit schimbului convenit. V-aș fi recunoscător dacă mi-ați confirma primirea, mai ales c-am scris...Sf. Gheorghe, jud. Harghita!

Cu multă și veche prietenie,

B. Mitrea

*

Tov.

Dr. docent Székely Zoltán

Directorul Muzeului

Str. 16 Februarie , 10

Sf. Gheorghe 4000

București. 13 oct. 1975

Stimate tov. Director,

Cu poșta de zilele acestea mi-a parvenit atît amabila Domniei Voastre scrisoare, cît și volumul Studii și comunicări, 1973, (1975), pe care ați avut amabilitatea să mi-l trimiteți.

Pentru amîndouă vă rog să primiți odată cu miile mele mulțumiri și calde felicitări pentru frumoasa realizare științifică și umană.

Omagiul adus lui László Ferenc este un act de recunoștință, de știință, de adevăr umanistic. Și l-a meritat din plin.

Iată de ce eforturile pe care le-ați depus și continuați să le depuneți merită în plus și recunoștința noastră.

Cu multă și veche prietenie

B. Mitrea

București, 19 februarie 1977

Dr. docent Székely Zoltán
 Directorul Muzeului județean
 Sf. Gheorghe

Stimate tov DIRECTOR,

V-aș rămâne îndatorat dacă ați binevoi să-mi dați lămuriri:

1. În legătură cu revista Aluta, în care am colaborat, ce se mai aude?
2. Ce știți și unde pot afla date biografice despre FEKETE SAMUEL, personalitate locală și colecționar luminat, care a donat în 1868 Muzeului din Odorhei o frumoasă colecție?
3. Aș putea face o comunicare (în colaborare cu un timișorean, Nussbaum) la una din sesiunile Muzeului Dvs. Ce ziceți ?

Cu alese și amicale urări de mult bine,

B. Mitrea

*

Tov.

Doctor docent Székely Zoltán
 Directorul Muzeului de istorie
 4000 Sf. Gheorghe
 Jud. Covasna

București, 23 noiembrie 1978

Stimate tov. DIRECTOR,

Mă adresez Domniei Voastre în următoarele probleme:

1. Redactez cronică descoperirilor monetare pentru revista Dacia și v-aș rămâne îndatorat dacă ați putea să ne comunicați descoperirile monetare, tezaure și descoperiri izolate, survenite în 1976-1978 în regiunea Dvs. Ele vor fi înserate, ca și până acum sub numele celui care le comunică. Este vorba de monede și tezaure antice, bizantine și feudale.
2. În legătură cu revista condusă și editată de către Dvs., Aluta: în colecția bibliotecii mele se află ultimul număr 6-7, 1974-1975. Dacă au mai apărut și alte numere, v-aș fi recunoscător dacă mi le-ați trimite contra ramburs, la adresa de mai jos. Îmi sînt necesare pentru dări de seamă într-o revistă americană.
3. Nu cunosc nimic în legătură cu sesiunea de aniversare a 100 de ani pe care Muzeul Dvs. o va serba în anul 1979. Faptul mă interesează îndeaproape.

Cu colegiale urări de bine și sentimente de veche prietenie,

Bucur Mitrea

Str. 13 decembrie, nr. 23, Sc. A., ap.20
 70707, București

*

Tov.

Dr. docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului de istorie
Str. 16 februarie, nr. 10
4000 Sf. Gheorghe
Jud. Covasna

București, 9 decembrie, 1978

Stimate tov. Director,

Mai întâi vă mulțumesc pentru scrisoarea răspuns primită, pentru informațiile pe care ați binevoit să mi le comunicați în legătură cu descoperirile monetare și revista Aluta, pe care o dorim să părăsească cât mai curînd tipografia și să ajungă în mîinile cititorilor. Și nu ne îndoim că veți rezolva problema, trecînd peste piedici și lipsuri, pe care le dorim trecătoare.

Am rămas descumpănit cînd am aflat din scrisoarea Dvs. că am fost invitat să colaborez la volumul omagial al Muzeului din Sf. Gheorghe, cu ocazia centenarului său. Idem, în legătură cu sesiunea de anul viitor. NU AM PRIMIT NIMIC, nu am primit nici o scrisoare în acest sens. Și eu primesc de regulă poșta, fără lipsuri.

Dar, ori ce s-a întîmplat, eu țin să particip, dacă sînt invitat, atît la volumul omagial, cît și la sesiunea de anul viitor.

Aștept o indicație în acest sens de la Dvs, și în caz pozitiv, m-aș sforța ca pînă în spre finele lunii, să puteți primi aportul meu pentru volumul omagial. Titlul comunicării, va fi anunțat la timpul oportun pe care-l veți stabili Dvs.

Cu alese sentimente de caldă și veche amiciție călite în cursul unor lungi ani de muncă comună, în toate anotimpurile.

Bucur Mitrea
Str. 13 decembrie, nr.23, Sc. A, ap.24
70707, București

*

București, 20 iunie 1980

Tov. Dr. Docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului județean de istorie
4000 Sfîntu Gheorghe, jud. Covasna

Stimate tov. DIRECTOR,

Controlînd textul articolului nostru "Legături economice între dacii din estul transilvaniei și cei din Moldova", apărut în revista Aluta, 1980, p. 47-54, cu exemplarul 3 (copia ce o păstrez am constatat cu regret, ca s-au strecurat două greșeli care nu se datoresc textului autorului.

1. La p. 49, rîndul 1 de sus, de citit APXIIIIOY, nu APXIAAOY
2. La p. 52, la tabel, nr. 9-12, col. 2 a
Trebuie citit: 9 –9,61
12 0,37
13 --

Pentru extrasele primite eu am făcut fluturași pe care I-am lipit la locurile respective.

V-aș rămîne mult îndatorat, dacă prin măsurile pe care le veți lua, fie prin ERRATA, fie prin fluturași, lipiți la locul respectiv, ar fi corectate aceste neplăcute neajunsuri.

Cu aleasa și colegială stimă,
Bucur Mitrea
*

București, 8 ianuarie 1980

Tov.

Profesor Dr Docent SZÉKELY Zoltán
Directorul Muzeului de istorie
Str. 16 februarie, 10
4000 Sfîntu Gheorghe
Jud. Covasna

Stimate tov. DIRECTOR,

Vă confirm primirea scrisorii Domniei Voastră, mulțumindu-vă pentru amabilul răspuns, la întrebările mele.

La rîndu-mi vă confirm participarea la sesiunea jubiliară a Muzeului Dvs. cu comunicarea:

„Circulația monetară la dacii din sud-estul Transilvaniei”, așa cum ați propus Dvs.

Rog însă să fiu prevenit din timp în legătură cu data sesiunii.

Dacă revista ALUTA, 1976-77 a apărut, rog să-mi fie trimis un exemplar contraramburs, dar pe adresa de mai jos. Deasemenea, la apariția revistei pe 1978-79, rog să-mi fie trimis un exemplar.

Cu calde urări de noi succese și realizări în munca de cercetare pentru anul 1980.

Cu vechea și statornica prietenie,
Bucur Mitrea
Str. 13 decembrie, 23, Sc. A, ap. 24
70707 București

P.S.

Sper ca să nu am greșeli de tipar în textul ce va apare tipărit la Oradea.

B.M.

*

București, 23 februarie 1980

Tov. Dr Docent SZÉKELY Zoltán
Directorul Muzeului de istorie
Str. 16 februarie, 10
4000 Sfîntu Gheorghe, jud. Covasna

Stimate tov. Director,

Pentru cronica descoperirilor monetare ce-o întocmim pentru revista DACIA, v-am rămîne mult îndatorați, dacă ați binevoi să ne comunicați pentru tezaurul de la Hilib, anul descoperirii, precum și numele magistratului roman de pe denarul republican.

Cu vii și deosebite mulțumiri,
Bucur Mitrea

*

București, 18 Iunie 1980

Tov.

Dr. docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului de istorie
Sfîntu Gheorghe

Jud. Covasna

Vă exprimăm calde mulțumiri pentru cele 30 extrase din articolul nostru, din Aluta,
1980.

Bucur Mitrea

*

Tov.

Prof. Dr. docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului de istorie
Str. 16 februarie, 10
4000 Sf. Gheorghe

Stimate tov. Director.

Vă exprim calde mulțumiri pentru amabilele urări pe 1981.

La rîndu-mi vă doresc multă sănătate și succes deplin în lucrările ce le întreprindeți.

Deasemenea vă rog să-mi trimiteți, contra ramburs, un exemplar din revista Aluta. vol.
10-11.

Cu aleasă considerație și caldă prietenie

B. Mitrea

*

Tov. Dr. docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului județean Covasna
4000 Sf. Gheorghe

Stimate tov. Director,

Vă exprim vii mulțumiri pentru vol. Aluta, X-XI, 1978-1979, pe care ați avut
bunavoința să mi-l trimiteți și pe care l-am primit zilele acestea.

Prin mandat poștal Vă trimit 35 lei, presupusul cost al unui vol. Dacă costul lui e mai
ridicat, Vă rog să-mi comunicați și Vă trimit și diferența.

Cu sentimente de caldă și veche amiciție

B. Mitrea

*

Tov. Dr. Docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului județean Covasna
Str. 16 februarie, nr. 10
Cod 4000 Sfîntu Gheorghe
Jud. Covasna

Stimate tov. DIRECTOR,

Scrisoarea Dvs din 22 februarie, a. c. am primit-o la timp, dar abia azi am avut răgazul să vă răspund, pentru care fapt vă rog să mă scuzați.

În legătură cu sesiunea științifică pe care aveți de gând să o faceți cu ocazia redeschiderii Expoziției Muzeului Dvs., vă comunic că voi participa cu plăcere și voi prezenta o comunicare cu titlul:

“Aspecte ale circulației monetare în secolul al IV-lea în estul Transilvaniei”. Această comunicare va putea rămîne să fie publicată în revista Aluta.

În legătură cu revista Aluta am și eu unele doleanțe:

1. Dacă a mai apărut și alte numere, decît 9-10, pe care-l am, rog să-mi fie trimis contra ramburs.
2. Mai lipsește vol. 4 (dacă are arheologie) rog să-mi fie trimis contra ramburs.
3. De volumul în curs de apariție am nevoie cît mai curînd posibil, pentru a întocmi rezumate ce trebuie expediate la American Numismatic Society, spre a fi publicate în Numismatic Literature. Rezumatele trebuiesc expediate în prima jumătate a lunii aprilie. Deci, rog fie sub formă de împrumut (care se restituie îndată după consultare), fie contra ramburs, să am posibilitatea de a consulta revista.

Revista Aluta figurează printre publicațiile din lume înregistrate de către Numismatic Literature, communicate de mine.

Cu alese sentimente de caldă și aleasă amicitie, B. Mitrea

*

Dragă prietene,

Mulțumesc mult pentru invitație. Voi veni cu soția, care bine înțeles se va deplasa și întreține pe socoteală proprie

Cu colegiale urări de bine,

B. M.

*

Prof. Dr. docent Székely Zoltán

Directorul Muzeului de Istorie

Str. 16 Februarie, 10

Sf. Gheorghe

București, 19 iulie, 1982

Stimate tov. Director,

Îmi reamintesc cu plăcere de ultima noastră întrevvedere de la Vaslui, cu care ocazie am mai depănat amintiri comune mai vechi și mai noi.

Atunci vă rugam, contra ramburs, ultimul număr din Aluta, spre a-l putea recenza, partea numismatică, la revista americană Numismatic Literature. Dacă revista n-a fost pusă pe piață, aş ruga să găsiți o modalitate de a-mi face posibil să iau cunoștință de partea numismatică, eu aş restitui materialul cu poșta următoare.

În altă ordine de idei, pentru cronica descoperirilor monetare pe care o pregătesc pentru Dacia, v-aș fi îndatorat dacă-mi puteți semnala descoperiri 1982 sau autorizare, inedite. Este vorba de cel mult trei rînduri și ca timp, începutul lui octombrie.

Cu alese sentimente de veche și caldă prietenie.

Bucur Mitrea

P.S.

Ce mai este cu Sesiunea Muzeului Dvs?

Adaug un xerox după N. Lit.

Cu menționarea revistei Aluta. B.M.

*

Buc. 4 ian. 1986

Stimate Coleg,

Vă trimit, alăturat, exemplarul 3 al articolului Dvs.

A fost îndreptat la revista Thraco-Dacica, condusă de D. Berciu, Tot el a solicitat articolul, la sugestia mea.

Dacă aveți vreo completare sau o altă sugestie, vă rog să mi-o comunicați cît mai curînd.

Încă se mai pot face completări sau schimbări de revistă.

Cu multă și veche prietenie, la care adăugă calde urări pt. 1986. B. Mitrea

*

Tov. Dr. Docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului județean Covasna
Str. 16 februarie, nr. 10
Cod 4000 Sfîntu Gheorghe
Jud. Covasna

București, 18 noembrie, 1986

Stimate Coleg Dr Docent SZEKELY Zoltán,

Întocmesc CRONICA descoperirilor monetare pe anul 1986 sau care au fost cunoscute abia în acest an. Lucrarea este destinată, așa cum bine știți, să apară în revista noastră DACIA.

V-aș rămîne mult îndatorat dacă Dvs., așa cum ați făcut și pînă acum, ați putea contribui cu știri din jud. Dvs sau din cele din jur. În cazul cînd nu dispuneți de informații circumstanțiate, v-aș ruga să ne indicați persoanele căroră ne-am putea adresa.

Ne interesează: localitatea, numărul monedelor (chiar aproximativ) cu indicația că sînt dacice, grecești, romane republicane, sau imperiale, bizantine sau medievale. În final, orașul și instituția unde se păstrează. Deci, este vorba de indicații generale.

Cu vii mulțumiri, aleasă și veche prietenie,

Bucur Mitrea

Str. 13 decembrie, 23, Sc. A, ap. 24,
70707 București, Sect. 1

*

Tov. Dr. Docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului județean Covasna
Str. 16 februarie, nr. 10
Cod 4000 Sfîntu Gheorghe
Jud. Covasna

București, 19 noembrie. 1987

Stimate tov. DIRECTOR,

La trecerea mea prin orașul Sf. Gheorghe. la 22 sept. 1987, am primit de la tov. Székely Zsolt, spre identificare, trei monede de bronz descoperite în săpăturile de la Olteni, în campania 1987.

1.Sestertius de la Traian

Av. IMP CAES NER TRAIANO OPTIMO AVG GER DA C PM TRP COS VI
PP. Bustul lui Traian drapat și laureat spre dr.

Rv. SENATUS POPULUSQUE ROMANVS, iar în cîmp, S C de o parte și alta a lui Felicitas, drapată, în picioare, cu capul spre st., ține în dr. un caduceu, iar în st. , o cornucopie.

AE ↓....g: 34.5 mm. Conservarea foarte bună. Moneda necirculată. A ajuns în pămînt încă în timpul lui Traian.

British Museum Catalogue, 1936, p. 216, nr.1015 și pl. 40,9, datează acest sesterț în anii 114-115?. Cf. și Anne S. Robertson, Roman Imperial Coins, Oxford, 1971, vol.II, 375. și pl. 15. Autoarea preferă cronologia mai lungă 112-127.

2.Sestertius de la Domitian.

Moneda fiind mult tocită nu îngăduie, cel puțin pentru moment, să spunem mai mult, decît că este, foarte probabil de tipul British Museum Catalogue, Domitian, pl. 75,8, emisă cam prin anii 88-89. Cercetările însă continuă.

3.Cea de a treia monedă este Faurée, miezul de metal comun și suprafața argintată. Tipul pe care-l reproduce este din a doua jumătate a sec. al doilea.

4 și 5. Două monede de metal comun, care reproduc pe av. și rv. tipuri de pe denarii romani republicani sau imperiali din sec. I en. Avem de a face cu contrafaceri moderne. Aceste exemplare au fost aduse de tov. Ardeleanu Maria și găsite de mine la Cabinetul Institutului de Arheologie la 3 oct. 1987.

Monedele se păstrează, pînă la venirea la București a unui delegat, la tov. Poenaru Bordea, șeful Cabinetului numismatic al Institutului de arheologie din București.

Cu aleasă stimă colegială,
Bucur Mitrea

*

Buc. 15 dec. 1987

Stimate Coleg Dr. Székely Z. ,

Vă confirm, în primul rînd, primirea scrisorii Dvs. din 9 dec. a. c. și vă mulțumesc pentru informația cu privire la moneda emisă de Constantius al II-lea, găsită într-un bordei care făcea parte dintr-o așezare din sec. al IV-lea e. n.

Informația va fi folosită la Cronica descoperirilor monetare, 1987, care este gata spre a fi înaintată revistei Dacia.

Mi-a făcut și mie o mare plăcere să vă revăd la Miercurea Ciuc și apoi, doar în treacăt, la Sf. Gheorghe.

Moneda de bronz, un sestertius, de la Traian, descoperită la Olteni, prezintă f. slabe urme de circulație. De aceea ea a trebuit să ajungă în pământ, poate chiar în timpul lui Traian. Un rol important este rezervat contextului arheologic. Ambele combinate pot conduce la importante concluzii istorice.

Noi doi, dar și Instituțiile noastre, am colaborat în mod fructuos, de-a lungul a numeroși ani. Aceeași colaborare, cu aceeași veche prietenie, va continua, atît cît ne vor menține puterile.

Cu ocazia Sărbătorilor și a Noului An, 1988, vă urez Dvs. și întregii familii multă sănătate și numai bine.

B. Mitrea

P. S. Atelierul în care a fost bătută moneda nu poate fi precizat? B. M.

*

Buc, 16 ian. 1988

Stimate Coleg și

Dragă prieten.

Scrisoarea Dvs. din 26. 12. 87. am primit-o la 13 ian. 1988. Am citit-o cu multă plăcere și deosebită atenție. Rețin mai întâi aspectul cu colaborarea D-tale la SCIVA. Am fost la Institut, am întâlnit pe tov. Harhoiu și cei de la redacție. Harhoiu v-a scris; iar Redacția, prin biroul de desen pune la punct ilustrația. Este un punct pozitiv și câștigat. Lucrarea va apare.

În ceea ce privește descoperirile monetare, am putea să ne gândim la o colaborare: Dta întocmești un mulaj și eventual ilustrația, și bine înțeles condițiile de descoperire, iar eu fac comentariul. Ce zici?

Trecînd peste episodul Sf. Gheorghe din care am plecat foarte grăbit și nu fără unele regrete, să încercăm să reluăm vechea și trainica noastră colaborare.

Eu cred în ea și în trăinicia ei.

Cu cele mai calde urări de sănătate și succese în muncă.

B. Mitrea

*

București, 11, febr. 1988

Tov. Dr. Docent Székely Zoltán

Directorul Muzeului județean Covasna

Str. 16 februarie, nr. 10

Cod 4000 Sfintu Gheorghe

Stimate tov. Director,

Confirm, mai întâi, primirea scrisorii Dvs. din febr. a. c., precum și a monedei de tip Pyrkos (?), ce a fost lăsată la Cabinet, iar mai apoi mi-a fost înmănată.

Remarc cu plăcere, că sunteți de acord să publicăm împreună cele cîteva descoperiri monetare. Și vom trece la lucru de îndată ce va veni primăvara.

Îmi pare bine că Aluta își va relua apariția, o salutăm și o așteptăm.

În ceea ce privește lucrarea lui A. Golimas și ceilalți, Bibliografia numismaticii românești, am luat măsurile necesare pentru a face rost, într-un fel sau altul, de un exemplar. Am promisiuni, zic eu, ferme, în acest sens: Dar trebuie să mai aștept.

În ceea ce privește “tărăgăneala” cu apariția revistelor, și am în vedere pe cea a noastră. Studii și cercetări de numismatică, așteaptă și ea din 1984 să-i vină rîndul. Sunt unele speranțe că anul aceasta ar putea apărea. Dar, să nu ne grăbim, și mai ales să nu ne pierdem speranța, dar nici iluzii prea mari să nu ne facem, spre a nu avea desamăgiri.

Și acum ceva despre “moneda” Constantius II

“ Av. DN CONSTAN – TIUS RF AVC, Bustul împ.
Rev. VOTIS XXX MULTIS XXXX. În exergă C.III.”

N-a reieșit clar special, de ce metal este moneda. După legenda de pe rv. VOTIS....., ar fi vorba de o siliqvă, deci de argint. Eu, fiind reținut în casă, am rugat colegul Poenaru Bordea să consulte cataloagele cele mai recente, este vorba de RIC (Roman Imperial Coinage) la capitolul respectiv, Constantius II și să-mi comunice datele tehnice necesare: atelierul, nr. Din RIC, data.

Rezultatul: sînt înregistrate în RIC, numai silique (cu acest revers). Ele sînt de două feluri: grele și ușoare. Primele din ele, cele grele, sînt înregistrate în RIC, 8, p. 456, nr.101-103 și sînt dateate între 351-355; iar cele cu greutate redusă, înregistrate la p. 459, sub nr. 133, au fost emise între anii 355-361. În ceea ce privește legenda (sigla din exergă, după comunicarea Dvs. “C.III”, nu se verifică, nu se întîlnește în RIC, la Constantius II o asemenea siglă. Poate, cu vreun drum la București, cineva ne-o va aduce s-o vedem. Pînă atunci, ne interesează metalul (argint ?) și greutatea. Încercați o altă lectură a siglelor din exergă, pînă trimiteți moneda.

Toate informațiile de mai sus le datorez lui Poenaru Bordea, care poate fi citat.

În ceea ce privește moneda cu Pyrkos, încă are nevoie de cercetare spre a îndepărta unele suspiciuni.

Cu aleasă și prietenească considerație,

B. Mitrea

*

București, 19 oct. , 1988

Stimate Coleg Dr. Székely Zoltán,

M-ați întrebat de multe ori în legătură cu soarta articolului Dvs. la revista Thraco-Dacica. Deși cu nu am nici un amestec în redacția revistei respective, și care nu dă extrase, m-am străduit și v-am făcut eu un xerox. Condițiile tehnice sînt așa cum le vedeți, sub-mediocre. Pentru moment, zic eu, principalul să-l vedeți și să-l aveți.

Cu alese și colegiale urări de bine. Bucur Mitrea

*

București, 8 nov. 1988

Stimate Coleg Dr.Székely Zoltán,

Ieri, 7 noi. a. c. am primit plicul cu scrisoarea și articolul Dvs. Azi, mă grăbesc să Vă răspund. Vă mulțumesc pentru cuvintele prietenești și pentru amabilele urări pe care mi le faceți, mie și alor mei.

În ceea ce privește articolul Dvs. va fi dus de mine la redacția revistei SCIVA și depus acolo. Pentru a fi luat în considerare de către comitetul de redacție va fi nevoie și de exemplarul doi.

Deci, ar fi bine să trimiteți exemplarul doi direct redacției revistei SCIVA.

Eu lucrez mai mult acasă din cauză că e ceva mai cald decît la Institut.

Cu alese sentimente colegiale,

Bucur Mitrea

Tov. Dr. Docent Székely Zoltán
 Directorul Muzeului județean Covasna
 Str. 16 februarie, nr. 10
 4000 Sfintu Gheorghe

București, 24 nov. 1988

Stimate tov. Director,

Ieri după masă am primit prin curierul poștal prețioasa publicație: *Aluta*, vol. XVII-XVIII, 1985-1986, apărută în 1988.

Am răsfoit-o, în cursul serii, am zăbovit puțin asupra conținutului, (cuprinsului), care este bine echilibrat între diferitele sectoare de activitate. Și mă voi întoarce, îndată ce preocupările mele vor îngădui, s-o citesc pe îndelete.

Rețin de pe acum judicioasa prezentare a necropolei de la Peteni, în care am remarcat metoda interdisciplinară folosită de autor, la care ar fi fost bine de adăugat planul, cu specificarea mormintelor. În ori ce caz este un rezumat condensat și extrem de util.

De altfel, în același sens, util pt. arheologi, este și articolul lui Kékedy László. La fel cu bibliografia de la finele vol.

Calde și meritate felicitări pentru frumoasa realizare, iar pentru volumul trimis, vii mulțumiri.

Și acum o altă problemă.

Redacția revistei SCIVA întreabă dacă nu poate avea o fotografie mai bună a monedei Traian. Exemplarul trimis nu poate fi clișat. Eu aș propune să trimiteți originalul prin cineva care vine la București, să-l lase tov. Poenaru, de la care va fi luat după fotografiere tot de un curier al Dvs. și adus la Sf. Gheorghe.

De fotografiere și înmînare la redacție, mă ocup eu.

Cu aleasă și colegială prietenie

B. Mitrea

București, 28 decembrie, 1988

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Zilele trecute am primit amabila Dvs. scrisoare din 14. Oct. și azi, avînd puțin timp liber mă grăbesc să vă răspund.

Volumul nou apărut, "*Aluta*" 1988 are un conținut variat și este remarcabil dozat, potrivit profilului instituției.

Contribuțiile, semnate atît de cercetători localnici, cît și de colaboratori din afară, aduc întotdeauna un element nou, care împinge cercetarea mai departe, contribuind la o înțelegere mai justă a realităților istorice, desfășurate de-a lungul secolelor, în acel colț de țară.

Sunt multe de reținut, dar pentru moment, mă opresc asupra trei contribuții. Prima privește săpătura de la Ariușd, publicată de Dvs. și Eugenia Zaharia, unde sînt scrise toate datele, la zi, asupra acestei importante așezări, cu planuri, ilustrații și încadrări generale.

Cea de a doua, privește necropola de la Peteni, unde Jold (*Székely Zsolt, n.r.*) se axează, în interpretarea ei, pe date interdisciplinare. Și bine face. Aci e noutatea, aci e viitorul. Numai că în articol a mers de abia pînă la jumătatea drumului. Propun: ca într-un studiu

următor să pornească de la Inventarul mormintelor, 1 → x, expuse sobru, dar cu toate datele tehnice, inclusiv orientarea, sexul, vîrsta, etc..

Totul însoțit de PLANUL necropolei, pe care să se marcheze la început (pe copii xerox) în culori sexul = Bărb, Fem, C(opii). Apoi diagrama cu vârsta pe categ. B, F, C. La fel apoi cu inventarul și să vezi la ce frumoase concluzii se poate ajunge. Ceva, aproape similar, am făcut eu în Dacia, 1988, în curs de apariție, cu necropola de la Sultana.

Cea de a treia contribuție, extrem de importantă, o constituie bibliografia referitoare la publicațiile din ultimii peste 40 de ani. De aci aflăm..... despre realizările și desigur eforturile făcute în acest domeniu într-un lung răstimp.

Stimate Coleg, vă mulțumesc pentru urările ce mi le faceți cu ocazia Sărbătorilor și Noului An 1989.

La rîndul meu vă doresc multă sănătate și să petreceți cu bine sărbătorile care vin, în sînul familiei Dvs.

Bucur Mitrea

*

Prof. Dr. docent Székely Zoltán
Directorul Muzeului de istorie al jud. Covasna
4000 Sfîntu Gheorghe
Str. 16 februarie, nr. 10

București, 2 februarie, 1989

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Mai întîi Vă confirm, cu multă plăcere, primirea scrisorii Domniei Voastre din 19, ian. curent.

Din numeroasele probleme pe care le-ați ridicat în scrisoare am reținut în primul rînd pe cele care sînt în directă legătură cu preocupările mele.

Din scrisoare am aflat că la 31 ianuarie s-a ținut o ședință a tracologilor. Starea precară a sănătății mele în ultimul timp m-a împiedicat să mai dau pe la Institut. A trebuit să mă resemnez și să stau în casă spre a mă însănătoși. Sper ca în curînd să-mi revin.

În ceea ce privește moneda de bronz (Traian) de la Olteni, n-a putut fi încă fotografiată, de oare ce atelierul fotografic al Institutului nu funcționează din cauza frigului. Așteptăm să se îndrepte atît vremea, cît mai ales gazele, care să încălzească atelierul.

În ori ce caz eu te voi ține la curent cu momentul cînd vom putea fotografia moneda și o veți putea ridica.

Și studiile noastre, unele mai ample, altele mai reduse ca dimensiune, sînt abligate să aștepte rîndul la integrarea în numărul celor două reviste, SCIVA și anemica "Dacia".

Ce să mai spun în această ordine de preocupări ?

Să amintesc că studiul meu (în colab.) asupra tezaurului de monede istriene de bronz, din etapa autonomă, sec. IV.î. e. n., descoperit la Fedești, în Moldova, a împlinit vreo cinci! ani de cînd așteaptă la editură cu revista SCN (Studii și cercetări de numismatică).

Nu ne pierdem nici speranța, după cum vezi, și nici răbdarea. Și sîntem siguri că va apare...exemplu este însuși Aluta.

Cu alese și colegiale urări de mult bine și tatălui și fiului,

B. Mitrea

*

Bucureşti. 20 mai '989

Stimate Coleg Dr.Székely Zoltán,

Scrisoarea Dvs. datată 8 mai, mi-a sosit ieri, 19 mai a. c. Am cetit-o cu o deosebită atenţie şi am aflat despre grijile şi greutăţile pe care le întâmpinaţi. Nici noi nu sîntem ocoliţi sau scutiţi de ele. Sînt şi pe la noi şi le facem faţă.

În ceea ce mă priveşte am răspuns cu promptitudine la toate scrisorile Dvs. mai departe nu ştiu nimic. Şi acum ceva în legătură cu studiul privind castrul de la Olteni. Cred că ar fi bine să fie lărgit, cuprinzînd planuri (chiar pe mai multe campanii), în care să se prezinte şi o stratigrafie, cu nivelurile respective. Şi i s-ar adăuga obiectele aflate în fiecare nivel, inclusiv toate monedele, ca pe baza unui material mai bogat, şi totodată mai concludent, să se poată formula o concluzie de natură istorică.

Deascmenea este bine să fie cunoscute şi citate lucrările întreprinse în castrele romane din estul Ardealului, spre a se vedea în ce măsură care anumit eveniment istoric a afectat sau nu şi în caz afirmativ în ce măsură, unele castre romane din regiune.

Cu alese sentimente colegiale,

B. Mitrea

P. S. Moneda cu Traian este la Poenaru, dar poza n-a reuşit.

*

Bucureşti, 1 mai 1990

Stimate Coleg Doctor docent Székely Zoltán,

În 29 aprilie a. c. am prezentat o comunicare la Societatea numismatică română cu titlul: Contribuţii maghiare la descoperirile monetare din Banat. Este vorba de repertoriul descoperirilor monetare din Banat, întocmit de Berkeszi István şi publicat în periodicul timişorean Történelmi és régészeti értesítő, 23,1907, avînd ca titlu Délmagyarország éremleletci . Am relevat numai munca onestă a unui cercetător local şi am subliniat contribuţia care o aduce în acest domeniu. Întreaga lucrare am tradus-o în româneşte, cu ajutorul unui coleg care cunoaşte limba maghiară. Totul e bine, dar îmi lipsesc cîteva date biografice (anii în care a trăit, lucrări pe care le-a publicat, desigur în afară de cea amintită, încadrarea lui la Muzeul din Timişoara (ce funcţii a îndeplinit) şi ce se ştie azi. Cred că în enciclopedia Révay, mi-e acum înaccessibilă, s-ar putea afla, poate ceva. Deasemenea unele date în legătură Ormós Zsigmond, întemeietorul muzeului timişorean, care a colecţionat şi dăruit ?) aceleiaşi instituţii numeroase monede antice, feudale etc.

Aş vrea să public acest mic studiu, ca şi repertoriul întocmit de Berkeszi, dar îmi lipsesc aceste date. Lucrarea se încadrează într-o viziune mai mare: contribuţii maghiare, germane (Achner, Gooss, Gross, Gooss, etc. la istoria Daciei. Şi desigur nu mă voi limita numai la trecut.

Voi încerca să obţin informaţii şi de la Muzeul din Timişoara, dar nu-mi pun nădejdea în informaţiile pe care nu sper să le primesc. Tare aş vrea să mă înşel şi să-mi cer eu mie scuze pentru îndoielile schiţate mai sus.

În altă ordine de idei te-aş ruga, stimate Coleg, ca pînă spre sfîrşitul anului curent să întocmeşti şi să-mi trimiţi o bibliografie cronologică a tuturor lucrărilor întocmite şi publicate

de d-ta, cu titlul complet în limba în care au fost scrise (cele în maghiară rog să fie traduse și în limba română, cu trimiterile la revista, tomul, pag. etc. în care au fost publicate). Separat te rog o listă cu șantierul arheologic la care ai participat sau condus, cu indicație scurtă: neolitic, Hallstatt, dacic, roman, medieval, etc. Vor fi notați și anii în care s-au desfășurat campaniile de săpături.

Totul va fi însoțit de un succint, dar dens Curriculum vitae și o fotografie.

Deci, partea aceasta ultimă, o aștept în spre sfârșitul anului.

Acum ceva pentru fiul:

La articolul cu necropola medievală trebuie adăugat, neapărat, planul întregului cimitir. Scheletele vor trebui să fie examinate de antropologi, care să indice: sexul, vârsta și alte observații de-ale lor. Descrierea scheletelor, sobră, vezi Dacia. 1988 și 1989 (în curs de apariție). În descriere avem de a face cu craniu (nu cap), femure (nu pulpă) și orientarea precisă în grade. Lectura studiului respectiv am făcut-o la primirea volumului Aluta, 1989 și notele le fac din memorie. Datele pe care le furnizează antropologii vor fi apoi prelucrate. Așa putem prezenta, cu mult folos, rezultatul unor săpături care se arată rodnice și pline de interes.

Cu sentimente amicale de veche prietenie,

B. Mitrea

P. S.

Iartă-mi hîrtia (coala), dar n-am remarcat decît tîrziu că a fost scrisă pe o parte.

B. M.

*

București, 20. Mai a. c. (1990, n.r.)

Stimate Coleg Székely Z.,

Ieri am primit scrisoarea D^{tal} din 14 l. c. și-ți mulțumesc pentru răspunsul care este plin de conținut. Mai întîi informațiile referitoare la Berkeszi, traduse din Lexikonul lui Révay, precum și cele referitoare la Ormós Zs.

Îmi lipsește doar informația referitoare la data nașterii lui Berkeszi, dar în acest sens mă voi adresa la Muzeul din Timișoara.

În legătură cu SCIVA, nr. 1; 1990, am văzut personal un asemenea exemplar la redacția revistei, probabil exemplarul pentru obținerea Bun de difuzat. În ori ce caz am să mă îngrijesc eu să achiziționez un exemplar și să ți-l trimit. Deasemenea o să rog redacția revistei ca extrasele, cînd vor veni, să-mi fie încredințate mic și eu mă voi îngriji să ți-le trimit.

În orice caz studiul D^{tal}, l-am văzut publicat în acest fascicol. Este vorba de necropola de la Peteni.

Pentru alte lucrări ale Dvs., ca cele de la Olteni, pregătiți o lucrare de ansamblu, cu planuri, ilustrații, desene și concluzii și înaintați-o tot redacției Institutului, dacă revista locală sau regională nu este pe cale de apariție.

La Institut s-au produs schimbări și altele sînt în perspectivă apropiată. Eu trec rar și doar pe la Cabinet.

Cu calde și prietenești urări de bine. B. Mitrea

*

București, 23 mai, 1990

Stimate Coleg Dr. docent Székely Z.

Cu poșta de azi am primit scrisoarea D^{tal} din 18 l. c., prin care îmi comunică textul referitor la Ormós Zs. din Lexikonul Mare Révay. Îl avem în Bibl. Acad., chiar în sală, l-am copiat textul în l. maghiară și eram pe cale să-l traduc.

Domnia ta mi-ai venit în ajutor. Mari mulțumiri.

B. Mitrea

*

București, 7 iunie, 1990

Stimate Coleg Székely,

Abia azi am reușit, cu ajutorul lui Constantin Preda, să pot intra în posesia unui exemplar din SCIVA, 1/1990.

(Exemplarele se vînd doar în abonament).

Alături de SCIVA am adăugat și un extras din Dacia 1988, privind necropola de la Sultana, datată de mine în secolul al VIII-lea e. n.

Te rog să le primești în semn de omagiu prietenesc pe amîndouă și pentru îndelungata noastră colaborare.

Extrasele n-au sosit încă. Atunci cînd vor fi primite la Redacția SCIVA, am lăsat vorbă să mă anunțe. La rîndu-mi voi avea grijă să vi le trimit.

Nu mă uitați de ce v-am rugat în legătură cu finele anului 1990. Rog ca întreg textul să fie în dublu exemplar.

Cu sentimente de aleasă prietenie și prețuire,

B. Mitrea

*

București, 17 iunie, 1990

Stimate Coleg Dr. – docent Székely Zoltán,

Mai întîi să vă confirm primirea scrisorii Dvs. din 12 curent și să vă exprim calde mulțumiri pentru informația cu moneda romană imperială descoperită la Turia, j. Covasna. Astfel cronică descoperirilor monetare de la revista Dacia, pe care o redactez cu Poenaru și eu pe al doilea rînd, se va îmbogăți cu încă o informație, zic eu, prețioasă. Dar mai am nevoie de unele precizări suplimentare. A fost găsită moneda la suprafață în cadrul așezării, sau, în cursul săpăturilor în cadrul vreunei locuințe ? Și în acest caz la ce adîncime ?

În ceea ce mă privește nu mai trec pe la Institut decît foarte rar și atunci cu obiective precise. M-am aplecat și eu asupra propriilor mele lucrări restante, căroră caut să le dau o formă cît de cît rotunjită. Deasemenea nici la Congrese, simpozioane, cu excepția celui de la Constanța, nu mai iau parte. Las pe alții mai tineri să se manifeste. Este timpul lor. Eu am făcut, cu ani în urmă, acest pas, trecîndu-le o parte din sarcinile mele internaționale, ca să le continue ei cu mai multă vigoare.

Publicațiile Institutului, dar și cele ale Academiei, întîrzie și la noi cu lunile. Să sperăm că situația se va restabili și totul va ajunge iarăși la normal.

În final nu mă pot opri să întreb dacă în săpăturile și descoperirile monetare totul se reduce doar la moneda de la Turia?

Ceilalți colegi n-au mai aflat nimic similar?

Închei cu calde urări de multă sănătate și spor în redactarea lucrărilor în care sînteți angajat voluntar.

Cu vechi și alese sentimente colegiale,

Bucur Mitrea

*

București, 11 iulie, 1990

Mai întâi țin să vă confirm primirea amabilei Dvs. scrisori din 25 iunie a. c.

Vă mulțumesc foarte mult pentru prețioasele informații pe care ni le dați în legătură cu condițiile în care a fost descoperită moneda, în cadrul arheologic.

Pe de altă parte ne pare rău că estompajul nu ne îngăduie să precizăm mai mult decît epoca constantiniană.

Pentru a ne putea spune părerea ar trebui să putem examina originalul. Și așteptăm o ocazie cînd Jold (*Székely Zsolt, n.r.*) va avea un drum la București să vină cu moneda la Poenaru, i-o arată, o precizează și se întoarce la Sf. Gheorghe cu ea identificată.

În rest mă lupt cu căldurile și cu lucrările care mi-au rămas în restanță. Ele sînt atît arheologice, cît și numismatice. Și timpul nu așteaptă, deși a fost cu mine foarte îngăduitor. Am făcut corectura la studiul privitor la necropola de la Izvoru, care apare în *Dacia*, 1989 și la *Découvertes monétaires*, care apare tot acolo. Acum vin altele la rînd.

Cu colegiale urări de sănătate și mult bine.

B. Mitrea

*

București, 21 august, 1990

Stimate Coleg Székely Zoltán,

Într-o scrisoare anterioară ți-am promis că mă voi interesa de extrasele D^{tal} din revista SCIVA, 1990.

Ieri am fost pe la Institut și am trecut și pe la redacția revistei și am aflat, cu plăcere, că au sosit extrasele.

Azi am rugat pe soția mea să facă un pachet cu ele și eu ți le trimit prin poștă.

Cu alese și colegiale urările de bine

B. Mitrea

*

București, 26 dec. 1990

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Plicul în care mi-ați trimis Curriculum Vitae, bibliografia lucrărilor Dvs, foto, etc. mi-a fost adusă la Spital de către soția mea, care le-a primit la timpul respectiv.

Acum am ieșit din spital și sînt în convalescență. Am parcurs mns-ul (*manuscrisul, n.r.*) Dvs. și-mi pare că n-am întîlnit un paragraf în care să fie menționate periodicele pe care le-ați condus. O voi face eu, cînd mă voi reîntrema și mă voi mai liniști.

Din corespondența desfășurată între noi am înțeles că ați primit scrisoarea mea cu informația privind moneda de la Chirileni (*Chilieni, jud. Covasna, n.r.*). Reamintesc, darea este a lui Gh. Poenaru Bordea, iar piesa se află tot la dînsul.

Mie îmi revine plăcuta sarcină de a întocmi materialul ce v-am solicitat, pentru una din publicațiile noastre centrale. Redactarea va trebui să fie predată în spre mijlocul anului 1991, spre a putea fi avută în vedere la întocmirea numerelor pentru anul următor.

Cu calde și colegiale urări de sănătate și mult bine, și un Nou An, 1991, cu multe realizări

Bucur Mitrea

*

Vii mulțumiri pentru urările trimise, iar la rîndu-mi vă urez multă sănătate și spor la lucrările ce le mai aveți pentru ca Anul Nou și Sărbătorile de Crăciun și cele care mai urmează, să Vă aducă Dvs, dar și familiei, mulțumiri și satisfacții.

Decembrie, 1991 B. Mitrea

*

București, 5 mai 1992

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Azi am primit scrisoarea D-tale din 26 aprilie, crt. și am rămas surprins: D-ta în spital ? Te știam un aprig activist pe tărîmul cercetărilor arheologice și înfăptuirilor publicistice. Studii, articole, comunicări, revista Aluta, arheologie, numismatică, etc...

Dar nu e nimic. am fost și eu în spital și nu-i deloc exclus că va trebui să mai mă duc. Vor trece și astea, Noi am făcut și războiul, pe timp de adevărat război și pe cel din timp de pace. Vom trece și peste aceste neplăceri și sperăm și dorim să ne revedem iarăși, cu bine, la întrunirile noastre arheologice, unde, alături de fiul Jold (*Székely Zsolt, n.r.*) să continuăm eforturile comune în domeniul nostru, comun, de cercetare.

Informațiile suplimentare primite, le voi integra în Mns. (*manuscrisul, n.r.*) care se află la Redacția revistei SCIVA.

Cu calde urări de sănătate și însănătoșire grabnică.

Al D^{tale}

B. Mitrea

*

București, 30 mai, 1992

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Mi-a făcut o deosebită plăcere conținutul scrisorii Dvs. din care am aflat că ați ieșit, după cîte înțeleg, și cu o situație îmbunătățită din spital.

Desigur vor fi necesare încă unele medicamente, care se găsesc de cele mai multe ori doar în străinătate...

Eu, la rîndul meu, am trecut. Și nu se știe dacă nu voi mai trece din nou pe acolo... Dar rețin tonusul sănătos, optimist, care reface moralul și odată cu el pofta de lucru. Aceste mici înfăptuiri nu pot fi înțelese decît de cei care lucrează, au lucrat și mai au ceva de spus... Sînt părți intime legate de individ, sînt o parte din ei.... din noi

De aceea participarea la Simpozionul de Tracologie din toamnă o socot de bun augur "Omen habet". La fel privesc și participarea la Congres, cu Hallstattul de la Alba Iulia. Toate aceste preocupări te vor înzdrăveni și-ți vor da forța să învingi, atît slăbiciunile care se ivesc pe drum, dar mai ales nerecunoștința oamenilor. Sau, în cazul cel mai bun, indiferența lor. M-am obișnuit de mult cu asemenea atitudini. De aceea nu aștept niciodată nimic de la nimeni. Fac cum cred, dar să fie bine făcut. Și atît tot.

Îngăduie-mi, în final, să-ți urez, din nou multă și completă sănătate și realizări cît mai substanțiale în meseria noastră. Ele ne aduc singurele noastre mulțumiri.

Cu alese și colegiale urări de sănătate,

Al d-tale Bucur Mitrea

*

București, 22 iunie, 1992

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Rog câteva mici amănunte în legătură cu bibliografia lucrărilor Dvs.

1. Sub n° 40 din lista Dvs. Nahodny prazholo typu... rog traducerea în românește a titlului.
2. Sub n°66, din aceeași listă
Slavia antiqua, XVIII,... de adăugat anul.

Cu vii mulțumiri și calde urări de mult bine.

B. Mitrea

N. B.

Curriculum vitae, înaintat de Jold (*Székely Zsolt, n.r.*) nu mai era nevoie, fiind folosit exemplarul deja primit.

B. M.

*

București, 9 iulie, 1992

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Vă răspund cu întârziere la scrisoarea Dvs din 27. VI. a. c. Mai întâi vă mulțumesc pentru “ noua ediție” a fotografiei; este, socot și eu nu numai mai potrivită. dar onorează atât persoana, cât și revista.

Exemplarul anterior, primit de la redacția revistei SCIVA vi-l restitui alăturat.

O mare greutate am întâlnit cu titlul lucrării Dvs. menționat în bibliografie numai în limba cehă. Potrivit obiceiului în asemenea ocazii, titlul se traduce în limba română. Este n°40 din bibliografie). M-am adresat la cunoștințe ca să-l traducă: peste tot am întâlnit același răspuns: nu cunosc limba cehă. De aceea V-am întrebat pe Dvs., care desigur nu l-ați scris în l. cehă. N-am primit informații în sensul cerut de redacție. Și necompletarea cu traducerea putea să aibă “neplăceri”. De aceea am căutat revista Razlady pe anul respectiv. În bibliotecile noastre e foarte rară. În sfârșit, am aflat-o și am găsit titlul în limba germană, l-am tradus, l-am bătut la mașină și l-am înaintat “Redacției”, cu rugămintea de a completa textul la punctul respectiv.

Deci considerăm, că în ce ne privește pe amîndoi, ne-am îndeplinit partea ce ne revenea, pentru SCIVA 4, 1992.

Acum am început să strîng materialul pentru Dacia, 1993 care se referă la descoperiri monetare din cuprinsul țării. Dacă aveți așa ceva, inclusiv medievale ungurești, este preferabil să mi se trimită foto bune și la o scară de 2 sau chiar 3/1. Originalele se pot rătăci.

M-am ocupat și de Dna. E. Zaharia, care n-a sosit la domiciliu, fiind oprită pe drum, deoarece călătorea cu un avion Iugoslav, aflat acum sub embargo! Ce-am putut, am sugerat și s-a realizat și pentru ca un mic “memento”!

În rest, suportăm, cu toții canicula lui Iulie.

Cu colegiale urări de bine și multă sănătate,

B. Mitrea

*

București, 27 iulie, 1992

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Mai întâi țin să vă confirm primirea scrisorii Dvs. din 21 iulie, a. c. și să vă exprim caldele mele mulțumiri pentru prețioasele informații referitoare la descoperirile monetare din regiunea Dvs. În ceea ce privește moneda descoperită la Chilieni, anul trecut vă pot preciza

doar atât: este vorba de un denar emis de Marc – Antoniu, probabil în a. 31 î. e. n. Ar fi bine dacă am avea un mulaj, după curățirea monedei.

În ceea ce privește descoperirea monetară de la Cernat ea este importantă pentru Cronica descoperirilor monetare ce o pregătim în fiecare an pentru revista Dacia. Ne-ar interesa, deocamdată numărul, epoca, metalul și locul unde vor fi înregistrate.

În ceea ce privește lucrarea a mers la tipar. Sperăm ca în toamnă să apară. Și odată cu ea și o evocare pt. E. Zaharia. Cred că ați primit fotografia, care între timp a fost înlocuită cu una mai reușită.

Încolo, cu toate căldurile care sînt și cele care vor mai veni, eu încerc să mai realizez cîte ceva. Nu mai fac deplasări, care pentru mine sînt obositoare. Despre doamna Eugenia Zaharia nu mai știu nimic. A rămas blocată pe undeva. Avea biletul de avion, dus-întors, prin Belgrad.

Cu calde urări de sănătate și numai bine vă urează

B. Mitrea

*

DOCTOR DOCENT SZÉKELY ZOLTÁN **LA 80 DE ANI^{****}**

Figură ramarcabilă în cadrul cercetării locale. Székely Zoltán desfășoară de peste cincizeci de ani o susținută activitate în orașul Sfîntu Gheorghe, în cadrul Muzeului de istorie al județului Covasna. Născut la 18 noiembrie 1912 în orașul Dej, și-a făcut studiile secundare în orașul care va fi ulterior locul în care-și va desfășura activitatea, iar pe cele universitare la Cluj, unde își ia lecnța în filologie clasică și istorie veche. Titlul de doctor îl va obține în 1943. Cariera și-o va începe ca profesor secundar la Zalău în anii 1936-1937, pentru ca apoi întreaga activitate să se desfășoare în cadrul Muzeului de istorie din capitala județului Covasna, mai întîi ca muzeograf, iar mai apoi ca director, pe lungul parcurs al anilor 1947-1990.

Obiectivele pe care le-a urmărit în cursul îngregii sale activități au fost clar definite: în interior organizarea laboratoarelor și a diferitelor servicii ajutătoare, pentru întocmirea unei expoziții care să reflecte trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al populațiilor din sud-estul Transilvaniei, iar în exterior, pe teren, strîngerea și cercetarea descoperirilor arheologice întîmplătoare din regiune. Ele urmau să fie valorificate prin publicări adecvate. Aceasta într-o primă etapă, constituind un început pentru cercetări și săpături de salvare. Într-o etapă ulterioară, pornind de la sugestiile pe care le ofereau noile descoperiri sau achiziții, ele se vor amplifica uneori în cercetări locale, iar alteori în șantiere de durată, cu obiectiv bine precizat.

Dar ma este o categorie de obiective arheologice, cele pe care le-aș denumi de mare importanță. Voi menționa doar trei: Ariușd și cele de la Comolău și Olteni. În primul caz, cel de la Ariușd, se puneau probleme complexe în legătură cu ceramica pictată; lucrările s-au desfășurat pe parcursul unui lung șir de ani, 1968-1985, în care Muzeul din Sfîntu Gheorghe a fost o gazdă primitoare a unui întreg colectiv de specialiști condus de profesorul Ion Nestor și colaboratorii lui apropiați, împreună cu care și-a unit forțele pentru lămurirea multor probleme.

Cel de-al doilea obiectiv, cel roman, de la Comolău și Olteni, a fost cercetat mai mult de forțele locale de care dispunea Muzeul.

Dacă am încerca să grupăm pe epoci obiectivele cercetate de Zoltán Székely lăsând la o parte pe cele preistorice, am obține o listă care mărturisește clar noutatea și bogăția rezultatelor obținute de-a lungul acestor ani de continue scrutări. Astfel, pentru etapa dacică

^{****} Bucur Mitrea, Doctor-docent Székely Zoltán la 80 de ani, în *SCIVA*, tomul 43, nr. 3, București, iulie-septembrie 1992, p.321-328

au fost semnalate și cercetate documentele arheologice păstrate în pământ la Zetea, Leț-Varheghiu, Cernat, Sălașuri, Covasna, Turia. Pentru perioada romană, pe lângă obiectivele deja amintite, Comolău și Olteni, se adaugă și cele de la Ciomăfaia și Inlăceni.

Progresele la care a ajuns cercetarea românească din ultimele decenii i-au permis autorului să sesizeze pe cale arheologică o etapă prefeudală și una feudal timpurie. Cercetările arheologice actuale privind aceste perioade aduc precizuni cronologice noi în acest domeniu.

Astfel, etapa prefeudală este sesizată arheologic la Porumbenii Mici, Bezid, Filiași, Cernat, Poian, Medişorul Mare, Simonești, Cristurul Secuiesc, Eliseni, Chilieni. Pentru etapa următoare, cea a feudalismului timpuriu, asemenea documente arheologice au fost descoperite la Zăbala, Angheluș și Peteni.

Materialul arheologic recoltat de pe urma cercetărilor de pe teren este publicat, la început, după posibilități, în publicații locale, apoi în cele ale Institutului de Arheologie. Documentele arheologice se înmulțesc și la care ajunge SZ. Z. este aceea a unui periodic al Muzeului. Acesta se va numi Aluta, primul număr a fost publicat în 1969 și continuă să apară și azi.

Materialul documentar nou descoperit în cercetări și săpături va fi comunicat la congrese naționale, sesiuni de rapoarte, simpozioane sau alte reuniuni științifice interne. Aceleași rezultate noi vor fi prezentate și publicate la reuniuni internaționale de caracter arheologic, la care a luat parte în decursul anilor.

O remarcă specială merită să fie făcută în legătură cu activitatea numismatică, pe care a desfășurat-o. Numeroase tezaure, dar și descoperiri monetare itolate, au fost recuperate prin intervenția sa promptă și eficientă. Ele au îmbogățit colecțiile muzeului, iar valorificarea s-a făcut în reviste de specialitate, la care SZ. Z. a colaborat, uneori chiar ca membru în comitetul de conducere.

Pentru activitatea științifică desfășurată a fost răsplătit cu diferite distincții oficiale, printre care și aceea de doctor docent.

Foștii lui colegi îi adresează călduroase felicitări pentru înfăptuirile la care a luat parte și-i doresc să-și continue munca cu aceeași pricepere și zel.

BUCUR MITREA

*

București, 14 august, 1992

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Întîi îmi cer scuze că am întîrziat cîteva zile cu răspunsul meu la scrisoarea Dvs. din 4 aug. crt., primită de mine la timp.

Vă mulțumesc în chip deosebit pentru informațiile privind cele două descoperiri numismatice despre care ați relatat în corespondența de care este vorba.

Am să caut să văd pe Petre Roman la care Dvs. ați îndrumat pe dl. Bartho (?) (*Bartók Botond, n.r.*) să lase moneda. O voi examina, voi lua notă de ea și apoi o voi înapoia, bine înțeleș după ce o voi primi.

Și mai îmbucurătoare mi se pare vestea privitoare la tezaurul de la Cernat. Cred că la toamnă, prin același coleg Petre Roman, director al Inst. de Tracologie, cu precizarea să mi le înmîneze personal la reîntoarcerea de la sesiunea pe care o veți avea prin septembrie sau poate mai tîrziu.

Cu acestea, mulțumindu-vă pentru prețioasele informații, vă urez multă sănătate și spor la muncă.

Cu colegiale urări de mult bine,

B. Mitrea

*

București, 15 octombrie, 1992

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Am primit cu multă plăcere scrisoarea Dvs. din 12 l. c. și mă grăbesc să Vă răspund la ea.

Mai întâi țin să Vă mulțumesc pentru amabilele urări ce mi le faceți în legătură cu un anumit eveniment calendaristic. Să știți că în legătură cu Cronos n-au nici un merit: Fatum și Strămoșii lor le sînt dator. Ei au meritul că nu am rămas în pogoanele de camarazi rămași pe unde am peregrinat... Dar aceasta a fost istorie și ea începe, a început de mult să fie studiată în mod obiectiv. Și eu îmi apar mie, sub acest aspect, ca un strigoii, ce aparține unei alte lumi. Și uneori mă întreb dacă nu cumva visez sau este adevărat.

Dar astea au fost, au trecut, noi am rămas cu amintirile... Și ne reîntoarcem la viața cea de toate zilele căreia încercăm, după puterile noastre să-i dăm un sens și chiar să contribuim la ameliorarea ei. Eu sper să contribuiți la reînvierea Muzeului din Sf. Gheorghe pe care l-ați condus de peste 50 de ani. Este și va fi loc și pentru priceperea, sfatul și practica pe care o aveți ca să adăugați ceva din experiența Dvs. unei generații care trece grăbită, prea grăbităși spre ce?

Dar să revenim la oile noastre.

Dna Laurenția Georgescu mi-a dat un telefon și mi-a comunicat că mi-a adus cîteva monede de la Sf. Gheorghe și rămîne să ne revedem și să le primesc.

În ceea ce privește tezaurul monetar de la Arcuș cred că merită o atenție deosebită. Cred că este cazul unei colaborări între noi doi. Așa cum tot noi doi am mai avut și alte ocazii de a lucra împreună. Și, cred, că rezultatele au fost fructuoase. Posed principala literatură mondială referitoare la problema monedelor emise de cetățile adriatice Dyrhachium și Apollonia, precum și a celor thasiene și desigur a celor romane republicane. Totul va trebui luat cu tact. Ar fi bine să pot vedea și avea documentația ca să știu despre ce e vorba. Și în acest caz un pachet trimis ca colet poștal pe adresa mea este sigur și fezabil și nu e nici costisitor. Se trimite cu confirmare de primire telegrafică. Am făcut-o eu și a mers, atît cu cărți, cît și cu Manuscrise. Nu ne mai complicăm prin ocazii sau cunoștințe.

Etapă a doua vor fi reluate cercetările: unde se află depozitele sau au ajuns monedele ?

În ceea ce privește pe Doamna Eugenia Zaharia, ea a reușit să revină în țară de circa 2 luni. I-am făcut o vizită la „sediul” de la Institut și mi-a povestit întreaga întâmplare.

În altă ordine de idei, aflu de la Dvs. că și Iașiul a avut grijă de a marca printr-un mic articol un moment remarcabil din viața unui coleg care a muncit peste cincizeci de ani în același domeniu, aducînd partea lui de contribuții la efortul general spre o cunoaștere cît mai completă a trecutului prin care strămoșii noștri au trecut de-a lungul veacurilor.

Pentru aniversarea Dvs. care se apropie în noembrie a. c. calde îmbrățișări și mulți și rodnici ani de activitate în domeniul cercetării istorice și arheologice !

Cu prietenia de totdeauna, al Dvs.

Bucur Mitrea

*

București, 17 oct. 1992

Stimate Coleg doctor docent Székely Z.

Azi am o noutate să-ți comunic: azi am întîlnit-o pe Dna Laurenția Georgescu și mi-a înmînat plicul cu cele cinci monede ce provin din descoperirea mai veche de la Cernat.

Pentru liniștea Dvs. vă fac această comunicare înainte de a le curăți, cântări, data și restul de date tehnice !

Cu calde și alese urări de sănătate

B. Mitrea

*

Stimate Coleg Dr. docent Székely Zoltán,

Vă răspund la scrisoarea Dvs. din 2 oct. și în același timp îmi exprim satisfacția că te poți deplasa pe la vecini, iar acasă cu orele de latină 4 + 4, la care se adaugă cele de la Universitatea liberă Hyperion, îți permit să faci față vremurilor noastre.

Cele cinci monede sînt date la curățit și după această operație le voi încredința lui Poenaru, care este șeful sectorului numismatic și de la care un delegat al d-tale, cu dovadă de primire, le va putea prelua.

Am vorbit cu Dna Georgescu și Dna E. Zaharia. Sînt toate în plină activitate.

Cu privire la problema tezaurului de care am amintit în scrisoarea mea anterioară, m-am cam grăbit. O evaluare a obligațiilor mele personale nu-mi va permite să iau contact și să cer, așteptîndu-le diferite lămuriri.

Apropierea zilei de naștere îmi dă prilejul să Vă urez La mulți ani cu deplină sănătate și spor la muncă.

B. Mitrea

*

Domniei Sale

București, 25. XI. 1992

Domnului dr. docent SZÉKELY ZOLTÁN

Str. Școlii, 4, Bloc I, Sc. I, ap. 2

4000 Sf. Gheorghe

Vă înaintăm alăturat corecturile cu lucrările Dvs. în limba maghiară cu rugămintea de a înrdepta eventualele erori de ortografie.

Textul corectat ne va fi trimis pe adresa Institutului de Arheologie cît mai curînd posibil.

Bucur Mitrea

*

Către

Direcțiunea Institutului de Arheologie

Am onoarea a Vă înainta alăturat textul corectat, pe care l-am primit cu poșta de ieri. Menționez, că am revizuit și textul român și la unele am făcut corectare.

Prin această cale exprim Directorului mulțumirea mea pentru publicarea listei lucrărilor mele și colegului, care a binevoit să facă corecturile necesare.

Cu deosebită stimă

Székely Zoltán

26. nov. 1992.

*

5 XI 1993

București

Stimate coleg,

Îți răspund cu ajutorul soției la amabilele D^{stră} gânduri ce însoțesc scrisoarea cu felicitări, ce mi-ai trimis.

Eu un gest pe care nu-l uit. Profitînd de ocazia lui 18 noiembrie, care se apropie, la rîndu-mi, adaug și eu calde urări de sănătate, succese în muncă și toate cele bune!

La mulți ani!

Cu multă și veche prietenie al dumatile

B. Mitrea

*

MOGA MARIUS

Dragă Zoli,

Scrisoarea ta, împreună cu altele îndososite (?) frumos și cuprinse de niște scoarțe tari, am primit-o abia în 5 III 1993, în ziua sărbătoririi mele. Aceasta este cauza întârzierii răspunsului meu la rândurile tale.

Pentru gândurile și aprecierile tale îți mulțumesc din tot sufletul și te asigur că sentimentele mele de sinceră prețuire au rămas și sînt același ca și pe vremuri. Nici nu concep altfel.

O prietenie sinceră nu poate fi zdruncinată de nu știu ce aiureală izvorită dintr-un caz în care lipsește tocmai ce ar trebui să existe.

Dacă Irma mai este pe la Sf. Gheorghe te rog transmite-i un gând bun din partea mea.

Pe tine dragă Zoli, te îmbrățișes cu toată dragoste.

9. III. 1993

[semnătură indescifrabilă, n.r.]

*

NESTOR ION

(1905 – 1974)

ZAHARIA EUGENIA

Nr. 228-1950

Mult Stimat Domnule Director

Am aflat cu bucurie de la tov. Col. Dimian, ca la 21. Dec. a. c. veniți la noi, la Sf. Gheorghe. La manzard aranjez o cameră mică, caldă, unde puteți să stați în liniște, separat de lumea exterioară. Acolo nu Vă deranjează nimeni, și puteți să Vă odihniți. Trenul cel mai bun e care pleacă de la București la 1 d. m. /acc./ și la 10 seara sosește la Sf. Gheorghe. În orice caz, ar fi bine dacă prin o scrisoare veți da veste despre sosirea Dv. Și vă aștept la gară. Vă rog să predați scrisoarea anexată tovarășului Mitrea (*Bucur, n.r.*), în care cer verificarea unor monete. Mă bucur că în sfârșit ați găsit timpul să veniți la noi. Sun multe probleme, care trebuie să le vedeți personal.

Împreună cu tov. Fadgyas Ana Vă salutăm cu respect și Vă așteptăm:
Székely Zoltán

Sf. Gheorghe, la 13. Decembrie 1950.

(Din arhiva MNS, n. r.)

*

București 9 August 1957

Dragă Székely,

am văzut scrisoarea d-tale la Jana. Noi suntem acum în zarva plecării la Monteoru
Te așteptăm acolo.

Procedezi astfel: ne dai o telegramă acolo la Monteoru (I. N. , Șantierul arheologic, Comuna Sărata Monteoru, raion Buzău) prin care ne anunți ziua și ora în care sosești cu trenul în gara Ulmeni (vezi că de la Ploiești sunt și curse de tren către Buzău; Ulmeni este a doua stație înainte de Buzău, personale oprite la Ulmeni).

Noi îți trimitem o căruță care să te ia din gara Ulmeni în ziua și la ora pe care ai să ni le comunici. De la Ulmeni la Monteoru sunt 7 km.

De acord să vii la 15 August.

Te așteptăm așadar.

Salutări tuturor

Al D-tale

Ion Nestor

*

București, 2 Mai 1958

Dragă Domnule Székely,

Am primit chiar acum scrisoarea D^{talc} din 30. IV.a. c. și răspund imediat. Mă bucur că ați întregit vasele de la Reci – hallstattiene – Dar cum facem să fie fotografiate – aș vrea și eu să văd cum arată întregi și s-am fotografiat după ele.

La Hamburg este vorba deocamdată să merg eu, Vulpe și Horedt. Vom vedea. De comunicarea D^{talc} mă pot îngriji eu, dacă ajung la Hamburg.

Trimite repede cererea pentru săpături pentru ca să mai fiu eu aici când se vor discuta. Eu plec la 25 Mai la Chișinău pentru o conferință sovieto – română și voi lipsi 10 zile.

Pentru Porumbeni am repartizat deocamdată 8000 lei. Și este de la sine înțeles că acolo va continua să sape colectivul de pînă acum (Székely – Horedt), eu neavînd altă rugămintă decît să-mi dați voie să mă amestec și eu în discuții. Comunică te rog aceste lucruri și lui Horedt. Eu sper că vara aceasta să vii în Transilvania la săpăturile de la Mediaș (Hallstatt ! îți fac concurență!) și cele de la să amintească locurile aș dori să fie și Horedt și D^{talc}. Cu acel prilej am să pot să vizitez și săpătura de la Porumbeni, - care astfel va trebui programată după 15 Iulie, deoarece deabia atunci voi putea veni eu – sper să și..... în Transilvania. Și aceste lucruri te rog să le comunici lui Horedt.

Am să văd dacă pot găsi timp să scriu cîteva pagini pentru Anuar. Mai adu-mi aminte.

Cu pozele și filmele ne descurcăm cînd ai să vi odată la București. Pînă atunci ține-mă cu toate la curent. Eu voi fi între 25 Mai – 5 iunie în URSS, apoi pînă la 15 Iulie la săpăturile de la Dridu, între 15 iulie și 15 – 20 August în Transilvania, apoi la Hamburg și după aceia la Monteoru.

Salutări tuturor și mai ales D^{talc},

De la amîndoi,

Ion Nestor

*

București, 21. X. 1958

Dragă Székely

Am primit scrisoarea D^{talc} din 9. X. și mulțumesc pentru toate veștile din ea. Sper să vedem lucrurile și să discutăm pe larg în ianuarie cînd mă voi sili să venim acolo.

Am văzut corecturile în pagini de la articolul D^{talc} despre Gemvára, care se tipărește în Materiale V. Cel sclavagist mi s-a spus că a rămas să se tipărească în volumul următor, că nu ar fi vorba să nu se tipărească.

Despre Dacia am vorbit cu Condurachi și mi-a spus că ți se va trimite. Mă voi interesa.

Trimite te rog resturile de la oase umane pe care l-ai găsit în gropile Ariușd pe adresa: Prof. Olga Necrasov, laboratorul de morfologie animală, Iași, Universitate. Fă o lădiță bine ambalată, am vorbit cu D^{na} Necrasov și le studiază pentru D^{la}. Nu întârzia, eu am neglijat multă vreme să te amintesc.

Salutări de la noi la toți. Anna (*Fadgyas, n.r.*) să-și cumpere cutii din leafă. Al D^{talc}

Ion Nestor

*

București, 19 Oct. 1959

Dragă Szekely,

Am primit la timp scrisoarea D^{talc} din 2. X, dar de abia astăzi mi-am putut găsi timp să-ți răspund câteva rânduri.

Îți mulțumesc pentru informațiile trimise dintre care unele văd că sunt oarecum “senzaționale”.

Am citit raportul lui Horedt despre Porumbeni și sunt curios să văd și materialul ieșit. El vorbește și de un nivel roman, - dar oricum, important este că ne-am lămurit cu valul mare și cu chestiunea gepidică. Eu vă mai aprob încă 2000 lei pentru completare și Firtos din Andraș (?) îmi spune că a telefonat la Cristur și a anunțat, dar nu a primit apoi nici un răspuns. Te rog să-mi comunici ce știi despre această chestiune.

După cum văd, materialul și observațiile D^{talc} cu privire la sec. IV se înmulțesc rapid. Chestiunea cu ceașca dacică este extrem de importantă, va fi prima dată când apariția ei în mediu “Cerneahov” este atestată și în Transilvania. Prelucreză materialul și redactează, - contractul îl facem pe urmă ușor, când va fi textul gata. Dacă avem greutăți cu desenatul și fotografiatul, trimiți lucrurile la București și le facem aici. Caută oricum să redactezi cât mai mult, dacă se poate tot, până la sfârșitul anului. Noi sper că vom veni ca de obicei în Ianuarie, sunt foarte curios să-ți văd noile descoperiri. Nu pot să-mi dau seama ce fel de morminte din sec. IV ai găsit la Sărățeni.

Noi (adică mai degrabă Jeana) am făcut un sondaj de 2 săptămâni la Brateiu lângă Mediaș și am găsit un Porumbeni din sec. V. adică între Sîntana (Reci) și Porumbeni. S-a găsit și un depozit de unelte agricole și altele de fier (5 coase, un clește, două buni(?) de căruță-). Am găsit și un fier de plug.

Încolo nu am mai săpat decât la Dridu, unde am mai găsit încă cinci bordeie și un cuptor cu bucăți de cai fripiți în el.

După cum vezi, nu am plecat (încă), la Budapesta, se pare că din cauză că mai am de lucru la Tratat. Macheta vol. I este dată la tipar, de 1 Noiembrie este gata.

M-am interesat de articolul D^{talc} cu daco geții. Nu s-a dat la tipar, dar e vorba să mai fie odată discutat în comitetul de redacție, când acest comitet va ține ședință (cînd?). deci nu intră, mă îngrijesc eu să ți se trimită înapoi.

Eu nu știu ce treburi și întâmplări vor mai surveni, dar dacă mă pot degaja, în ianuarie venim acolo!

Să mi comunici care este situația.

Aș vrea s-o rog pe Ana să crească (sau să cumpere gata crescut) un porc pentru mine și să-l prepare acolo, așa cum a dovedit ea că știe s-o facă. Întreab-o ce părere are și eventual cîți bani trebuie.

Eu nu știu când va să-ți vină rîndul să te duci la Budapesta pe linia Academiei. Vezi, local nu poți face nimic?

Salutări D^{tal}, Anei și lui Matîș din partea D^{nei} Zaharia și a mea.

Al D^{tal},

Ion Nestor

*

București, 17 Dec. 1959

Dragă Székely,

Iartă-mă că, fiind foarte acupat, nu am răspuns mai de vreme la scrisoarea D^{tal} din 23 oct.

Îți scriu și acuma în grabă, pentru cîteva chestiuni mai urgente.

Întîi: pregătește și trimite cît mai repede materialul Cerneahov pentru a fi desenat aici. Am desenator special pentru asta și materialul D^{tal} poate intra imediat în lucru. La 1 martie trebuie să fie și textul gata, este programat la editură.

Al doilea: Mormîntul gotic a intrat la Dacia II, eu l-am revăzut și acum i se face toaleta! Despre inscripții nu s-a vorbit, se va discuta atunci cînd vom vorbi despre Materiale.

Trei: Dacia II trebuie cumpărată de pe piață, la nevoie fac eu schimb cu ea cu D^{ta} pe vre-o carte ungurească.

La Budapesta nu m-am putut duce, vom vedea la anul.

Eu mă strădui să venim acolo după 15 Dec: să vedem cînd voi putea scăpa. Pe la 15 Ian. va fi discuția machetei tratatului și vei fi invitat și D^{la} la București.

Cu porcul vreau așa: cîrnați și slănină, așa cum știe să facă Ana. Nu-mi trebuie untură. Deci: faceți rost de el (ca. 100 kg. viu) dați-mi telefon și trimit banii telegrafic, (inclusiv rostul preparării; Ana să fie numai cu supravegherea și ca expertă), îl preparați și îl țineți acolo pînă ce comunic eu ce și cînd trimiteți. Rog deci ca înainte să vă interesați, eu trimit banii cum primesc veste telefonic de la D^{stră} cît să trimit)

Încolo toate bune, ne vom vedea pe la 15 ianuarie aici și apoi la Sf. Gheorghe.

Caută să pot vedea acolo materialele noi, - și Porumbeni.

Salutări tuturor, și Anei,

De la mine și Jana,

Al D^{tal}

Ion Nestor

*

Comisia pentru studiul formării

Limbii și poporului român

13. I. 1960.

București

Stimate tovarășe Zoltan,

Vă informăm că tov. Prof. I. Nestor, membru al Comisiei noastre, v-a trecut în cadrul planului nostru editorial pe 1961 cu lucrarea: Descoperirile arheologice din sec. IV. e. n. din regiunea autonomă maghiară.

Pe baza propunerii făcute de tov. Prof. I. Nestor noi am ocupat un spațiu editorial față de care avem răspunderea de a-l acoperii. De aceea vă rugăm să ne comunicați cînd considerați că ne veți putea trimite lucrarea pentru tipar.

Secretara Comisiei,

M. Grigoraș

București, 19. XII. 1961,

Dragă Székely,

Am primit scrisoarea D^{tal} din 17. XI și din 11. XII. a. c.

Și îți răspund deabia acum, ca de obicei repede, la chestiunile mai urgente. Noi ne străduim să venim acolo pe la 15 ianuarie 1962; ar fi bine să aduci cu acel prilej acolo și materialul din marea așezare slavă de la Cristur, pe care ați "bortelit-o" (?) anul acesta. Dna Zaharia te roagă să mai cauți oasele de animale de la Leț (sînt Criș), pe care știi că nu le-am găsit cînd am fost acolo.-Gandarski (?) nu mi a spus nimic despre Bezid. Sălaşuri s-a dat la redacție pentru SCIV, sunt gata și figurile. Lucrarea despre materialele de tip Sintana s-a hotărît că Comisia poporului român să fie publicat în Materiale și să se facă cu titulatura Comisiei. Va mai trece încă timp pînă ce va apare, deoarece noi suntem întîrziați cu 3 vol. de Materiale (8,9,10 !). Scrie pentru SCIV despre materialul Bodrogkeresztur de la Reci.

Pentru congresul de la Roma nu ai fost pus pe lista delegației, deoarece nu este loc. De altfel este greu de știut acum cine va merge și cine nu. Grossvezirul (*referire la Daicoviciu Constantin. n.r.*) a spus (la Cluj, cînd făceam lista celor de acolo) că „nici Nestor nu l-a pus pe Székely, nu-l punem nici noi”!

Cred că este mai bine să prezinți pentru Congres o comunicare “Contribuții la desc. (*operiri*) neol (*itice*) în SE Transilvaniei”, deoarece se cere ca aceste comunicări să nu aibă un caracter prea limitat și prea special.

În afară de aceasta, există și un raport al Tatiane Paszek despre neoliticul din E Europei, de care comunicarea D^{tal} se poate lega. Titlul și un scurt rezumat vei trebui să le înaintez pînă la 15(-20) Ianuarie 1962 la Institut aici. Comunicarea o poți scri apoi pînă prin Junie.

Noi o ducem de bine de rău – așteptăm să terminăm cu treburile și să venim acolo.

Salutări din partea D^{nei} Zaharia și a mea lui Ana, Matîș și celorlalți, ca și D^{tal},
Cu cele mai bune urări.

Ion Nestor

*

București, 2 Iulie 1962

Dragă Székely,

Am primit scrisoarea din 9. VI. a. c. Nu am avut timp pînă în prezent răspunsuri la întrebările puse. Acum le am și iată-le:

La Roma nu merge decât un număr restrîns de comunicări și de persoane. Nimic de făcut. Pentru Filiași s-au repartizat și aprobat pe numele D^{tal}, de către Comisie și Institut suma de lei 2000 (două mii), o ceri prin referat – ești șeful șantierului – de la Institut. Din cauza unor diferite întîrzieri, noi de abia mâine plecăm la Dridu, astfel că nu vom putea veni în Transilvania decât în August. Noi vrem neapărat să venim la Filiași, aș ruga să amânați începerea săpăturilor acolo pînă în August.

La seminarul româno-sovietic, cererea fiind foarte mare, nu te-am putut programa, dar am să încerc să văd dacă voi putea să te introduc mai tîrziu în program. Voi strădui în orice caz să fii invitat la lucrări.

Materialele de la Leț, Sălașuri și Bezid, pe care le avem aici, au fost desenate, dar nu le-am putut încă expedia, nu le putem lăsa pe mîna altora și deabia de curînd s-au terminat desenele. Le vom expedia mai tîrziu.

Să nu aveți nici o grijă.

Lasă bolile și nervii. Ne bucurăm că copiii merg bine cu școala și cu sănătatea.

Poți să-mi scrii la București, deoarece eu mă duc la Dridu, dar mai viu pe acasă. Scrie mai ales ce ați hotărît cu Filiași.

Salutări tuturor de la D^{na} Zaharia și de la mine, caută să te însănătoșești, lucrurile au să meargă mai bine.

Al D^{tal},

Ion Nestor

*

București, 28. VII. 1962

Dragă Székely,

Am primit scrisoarea D^{tal} din 20. VII.

Noi plecăm Luni 30 Julie la Bratei. În funcție de care va fi situația recoltei după Filiași, te rog să-ne anunți la Bratei, sau chiar să vii să ne iei de acolo pentru a merge la Filiași.

Stăm tot la Penkart.

Mai bine să vii D^{la} la Bratei.

Salutări de la toți,

Ion Nestor

*

București, 11. VII. 1963.

Dragă Székely,

Îți scriu în mare grabă, pentru a te anunța: 1) Că noi plecăm duminică 14 c. cu trenul la Bratei, unde ne instalăm pînă la 1-5 Sept; 2) Că pentru Filiași au rămas (?) aprobați definitiv din partea Comisiei (prin Institut) 3.400 lei, pe care așadar la timpul convenit îi vei cere de la Institut după procedeul obișnuit.

Nouă urmează să ne dați de vești la Bratei (pe vechea adresă, la Penkart), cînd începeți la Filiași, ca să venim chiar de la început.

Încolo totul este mai mult sau mai puțin în regulă, important este să meargă treaba înainte.

Eventual vii la noi la Bratei să discutăm despre Filiași.

Cu multe salutări,

tuturor,

Ion Nestor

*

1963(?)

Dragă Székely,

Ți-am revizuit articolul suprimînd cîteva fraze din text și din note sau am strîns cîteva note la un loc cum este cazul cu nota 12. Revede textul și trimiterile și completează dimensiunile la vase. Vasul cutie de la fig. 2, 8 are 8 picioare nu 6. Deasemeni de ce vasul în formă de coif suedez (fig.2.6) este Cucuteni B și nu A-B ? dacă pictura este prea ștearsă

pentru a se putea determina faza, atunci trebuie să scrim A-B sau B. În orice caz este necesară o lămurire în această privință. Ciobul dela fig. 4, I este însă sigur A-B.

Lasă textul așa, bineînțeles după ce ai revizuit ceace te-am rugat, și bate-l din nou la mașină.

Se găsesc de vânzare la editură Daciile. Dacă aveți bani scrieți la Editura Academiei RPR, str. I. C. Frimu 22 r. 30 Dec. care numere vă trebuie pentru biblioteca muzeului. Redactează referatul în așa fel încât să se vadă necesitatea de a le avea. S'ar putea să le primiți și fără bani. În orice caz scrieți și modalitatea în care le puteți plăti. Aceasta este foarte urgent.

Materialul de la Filiași este mai bine să fie trimis la Sf. Gheorghe unde-l vom lucra la iarnă. Materialul dela Filiași din 1962 care este la București îl vom expedia peste puțin timp deoarece desenele vor fi abea săptămîna viitoare gata. Sunt date la desenat dinainte să plecăm noi la săpături, dar desenatorul lucrează cu jumătate normă la noi mai are încă de terminat un număr de fragmente ceramice.

Ion Nestor

P. S. Plec la Budapesta. Fibula trebuie trimeasă cu cineva, nu prin poștă. Materialul de la Filiași 1963 e bine să vină la Sf. Gheorghe, unde le vom studia în Ianuarie – Februarie 1964.
Scrie D^a în acest sens lui Molnár!

I.N.

*

Bratei. 7 Sept. 1963

Dragă Székely,

Am primit la timp scrisoarea și am mai telegrafiat odată la București pentru bani. Vreau să sper că între timp au sosit – altfel eu voi fi în București pe ziua de 11 oct. și voi vedea ce este cu povestea asta, care miroase parcă puțin a Grossvezir. Vom vedea, nu avea nici o grijă.

Te rog să-mi trimiți la București urgent un desen 1/1 după fibulă și cercel, eventual dacă mă duc la Budapesta le-aș anunța acolo.

Căutați și indicații la Gospodăria agricolă de acolo terenul pe care se vor face săpăturile le avem și lăsați hîrtie ca să se semene așa fel, încît pe la 15 Julie să fie liber pentru săpături.

Apoi vom face și noi adresă de la București.

Aici am terminat, am descoperit și sondat o nouă așezare unde sunt și bordeie de tip Sălașuri, însă pare-se f. puțin slave.

Salutări și lui Molnár,

Ion Nestor

*

București, 17 Sept. 1963

Dragă Székely,

Am primit scrisoarea din 14 crt. și fotografiile+desene. Mulțumesc, dar situația, așa cum reiese din fotografii, mă silește să fiu mai pretențios. Anume, fibula este mai degrabă din sec. VI și cercelul nu este de tip slav, ci eventual gepidic sau local. Este așadar necesar ca urgent să putem reexamina datele descoperirii și în primul rînd să precizezi în care bordei s-au găsit lucrurile (cercelul a fost împreună cu fibula, și cum) și eventual să trimiți toată ceramica

găsită acolo. Deasemenea este absolut necesar să pot curăța și examina atent fibula, deoarece unele detalii mai subtile nu se pot vedea pe fotografie. Aștept răspuns urgent.

Ne vom interesa de articolul cu cult. Tiszapolgár și vom face tot posibilul. Lucrarea despre cult. Cerneahov se va tipări sper în 1964.

Nu te descuraja, dacă momentan nu-ți ies socotelile financiare. Labor improbus....

Mulțumesc pentru felicitări; ceeace s-a întâmplat poate să-ți dea și D-tale speranțe, indirect și direct. Singura cale justă este să continui neabătut colaborarea cu Academia, unde ai deja un capital serios adunat.

Cu descoperirea fibulei și cu ce vom putea interpreta după examinarea ei și a ceramicii se asigură continuarea săpăturilor dela Filiași. Scrie dacă este nevoie să scriu și noi oficial la Gospodărie. Poți redacta un articol despre bordeie dacice cu pietrare, pentru SCIV. Mă voi interesa și de chestiunea cu diurna D-tale pentru cele 15 zile dela Filiași despre care scrii că ți-a scris Popescu.

Intre timp, sus inima și salutări prietenești dela noi D-tale și tuturor celor de acolo.

Al D^{ale}

Ion Nestor

*

Stimate Domnule Székely,

Vă trimit cele două traduceri care au costat 193,50 lei, urmând să vă dau restul de 6,50 când vă voi vedea. Noi suntem la Bratei, de unde urmează să plecăm în Iugoslavia până la 10 Aug. Eu mă întorc la Bratei, Dl Nestor urmând să plece la Congresul de la Moscova.

Zaharia

Dragă Székely,

Indiferent de faptul că plecarea în Iugoslavia nu prea este asigurată (pt. D^{na} Zaharia eu am pus efortul dar eu plec fără ea) până-n toamnă nu ne putem vedea, cu șantierele, congresele etc. Ține-te de treabă- (Olteni etc.) și nu te lăsa abătut de greutate. La iarnă facem iar bilanțul.

Cu cele mai bune salutări,

Ion Nestor

Scrisoarea este veche, și am ajuns abea acum să v-o expediez.

Scrieți-ne ce faceți și ce a făcut Sofica (*referire la Székely Zsófia, n.r.*).

Vă dorim sănătate și bine

La toată lumea

Zaharia

(1964.n.Z. Sz.)

*

București, 18 Aprilie 1964

Dragă Székely !

Iartă-ne că nu am dat veste atîta timp, dar am fost foarte ocupați.

De altfel nici D^{ta} nu ai mai suflat și mai ales nu mi-ai trimis fotografiile după materialul lucrat în Februarie. – Te rog trimite-le acum. Noi îți trimitem cu întârziere figurile de la lucrarea despre Cerniahov. Pune-o la punct și vom vedea cum o publicăm. Aici lucrurile se clarifică încet de tot, dar se clarifică. Ieri ne-am întrunit la Academie sub conducerea președintelui

delegat al Academiei și am procedat la alegerea unui alt președinte al Secției de Științe istorice (A. Oțetea), în locul tov. Daicoviciu, care a demisionat și a cărui demisie a fost primită, cu avizul forurilor celor mai înalte.

Deoarece Daicoviciu a demisionat și de la Tratatul de istorie este mai mult ca sigur că eu îl voi înlocui în comitetul de coordonare, pentru toată istoria veche.

Scrie-mi ce mai faci și cum o mai ducеți. Am văzut simpozionul din Astra, unii spun că e numai vorbărie și doar contribuția D^{tale} aduce ceva nou.

Cu salutări amicale, și de la D^{na} Zaharia,

Al D^{tale},
Ion Nestor

P. S. Monografia Dridu a D^{nei} Zaharia este culeasă în pagini la Editura Academiei și va apărea în 1 – 2 luni de acum înainte!

*

(o ilustrată, n.r.)

16. VI. 1964.

Salutări din Hódmezővásárhely – Szentes – Szeged etc. unde regretăm că nu ești și D^{la} cu noi. Salutări la toți acolo. La 22. VI sunt înapoi la București.

Ion Nestor

Udvarhe...

D zalalev Elenij (?)

Szeretettel ölel Miska (*Párducz.n.r.*)

Égető János(?)

*

București, 3 Iulie 1964

Dragă Szekely,

Nu am putut scrie pînă acum, deoarece de cînd am venit din Ungaria am avut multe de făcut și nici nu eram lămurit asupra planurilor noastre. Acum ne-am hotărît să plecăm pe ziua de 12 la Bratei, nu putem veni din nefericire la Cernatu, deoarece eu am examene pînă pe ziua de 8. Sapă sigur și fii atent.- Că nu ai fost chemat la Cluj este bine, aceste chemări sunt acte pur personale, de gauleiter, care nu sunt hotărîte de forurile de conducere.- Cu doctoratele nu știu nimic precis, nu are rost să întreb în situația actuală, după cît văd lucrurile se țin pe loc, se pare că este vorba să se emită noua lege.

Despre Poian și Filiași vom discuta dela Bratei, unde te rog să-mi scrii după 12 Iulie. Va fi greu, deoarece eu la 1 August trebuie să plec la Moscova, iar pentru 23 August trebuie să fim cam toți în București. Oricum, la Filiași vom căuta să venim. Dacă mai este ceva urgent, telefonează-ne pînă la plecarea noastră, aici la București.

Salutări prietenești D-tale și tuturor,

De la noi toți,

Cu bine,
Ion Nestor

*

Institutul de Arheologie
Str. I.C. Frimu 11
r. 30 Decembrie
București

Rugăm trimiteti urgent fondul lucrători Filiași lei trei mii patru sute pe numele Szekely Muzeul Cristur Stop deasemenea delegație și cheltuieli deplasare Szekely începând optesprezece August

Nestor – Szekely

Exp. Z. Szekely, Muzeul Raional,

Cristur

(Pe verso planul săpăturilor de la Filiași, pe hârtie milimetrică, n.r.)

*

Bratei, 29. VII. 1964

Dragă Székely,

Am primit la timp scrisoarea din 18. VII. Trimisă de la Cernatul, - iartă-mă că am întârziat cu răspunsul. Mă bucur și eu foarte mult că ai obținut victoria în problema pietrarului dacic. Te felicităm cu toți pentru acest lucru. Nu avea grijă, se va publica. Ar reieși așadar că Dacii au recepționat de la Romani pietrarul imediat după cucerire sau poate chiar în preajma ei.

Eu nu mai plec la Moscova, în lipsa mea și a Președintelui Academiei din București am fost "operat" de cine știi. Avînd mult de lucru la șantier, nu regret prea mult, dar sunt indignat că se mai permit astfel de "lucrături". Vom vedea.

Săpătura noastră merge bine. în Unde lucrăm avem mai multe perioade, prefeudali și feudali, pe care ne străduim acum să-le deosebim și să-le definim. Merge încet și greu. Am găsit o monetă de bronz de modul f. unic de la Arcadius !- Nu înțeleg din scrisoarea D^{tal} cînd vei sosi la Poian; acuma că nu plec la Moscova vom putea veni la Filiași și m-aș fi repezit și la Poian. Și noi avem aici o fază apropiată (mai nouă) de Poian și una cu ceramica băștinașă de la Filiași; dar fără nimic slav. F. probabil că am identificat și un cimitir (de înhumăție) de tip Bratei, sec. 5-6.

Nu te necăji cu doctoratul și altele. Sunt lucruri care vor trece. Lui D. Popescu scrie-i D^{ta} despre diurnă și onorar, ferm, - eu nu mă mai duc la București.

Scrie-mi aici ce program ai cu Poian și Filiași.

Curaj, - important este că obținem și anul acesta rezultate bune și noi – D^{ta} ai și început, chestiunea cu pietrarul va răsună ca o pelucă (?)

Salutări tuturor din partea noastră a tuturor,

Al D^{tal}

Ion Nestor

*

Mult stimate Domnule Szekely,

Domnul Nestor a văzut cioburile și suntem de aceeași părere cu Dvoastră. Aparțin Culturii Bratei sec V. În așezarea de la Bratei există f. multe Krausengefäss, dar fragmentul pe care ni l-ați trimis, credem că este Laténe. Poate și fragmentul de margine. Decorul stampilat nu este numai la Gepizi, cu atât mai mult cu cât rozetele nu sunt deloc caracteristice pentru ei.

La fel și pentru ceramica lucrată cu mâna, toate sunt forme care se întâlnesc în Bratei, cele cu creștături pe buză sunt obișnuite.

În concluzie, din tot ce ne-ați trimis, reiese că la Cernat este o așezare Bratei – autohtonă. Marginile acelea late, groase, de origine romană, sunt f. frecvente și caracteristice în Ipotești – Bratei.

Foarte interesantă descoperirea de la Poian. Poate îl publicați separat, și completați și articolul cu hallstattul în Sud-estul Transilvaniei.

Domnul Profesor vă transmite Dvoastră și tuturor de la Muzeu, sănătate și salutări

Eugenia Zaharia

*

Bratei, 31 Aug. 1964

Dragă Székely,

Iartă-mă te rog că nu ți-am mai scris după ce mi-ai comunicat primele informații de la Filiași ! Am fost pe de o parte necăjit de mizeria cu Moscova, pe de alta am lipsit 6 zile, ducându-mă la București pentru 23 August, iar între timp aici a fost destulă agitație pentru că au descoperit și un nou cimitir (cu urne sec. 8-9 și incineratie în gropi sec. 7-8) – plus în așezare un mormânt de prințesă ostrogotă cu mult argint și ceva aur. Sper că la Filiași ați făcut ceva, te rog să-mi comunicați ce a mai ieșit, la București caută să lămurești atent lucrurile și la Poian – despre care Grossvizerul a și afirmat la C. C. că “nu este proto Dridu” ! Am înțeles dintr-o discuție de 2 ore pe care am avut-o acolo la nivel înalt, că ceea ce contează este munca liniștită și rezultatele bine abordate.

Dorin Popescu mi-a spus că a luat măsuri să-ți trimită diurne, iar în ce privește SCIV nu s-a programat încă plata, dacă ești pe listă.

Din motivele ce reies din prima parte a acestei scrisori, nu am putut veni la Filiași. Ne pare rău, - am fost și cam prea puțini ca colectiv aici, dar suntem siguri că lucrările au fost făcute cum trebuie. Vom discuta și confrunța rezultatele (și noi avem aici lucruri care primesc lumini de la Filiași și dau lumini acolo) când ne vom reîntâlni.

Noi vom mai lucra aici până dincolo de 15 Sept. De ce, dacă ai trecut prin Sighișoara (mi-a spus Horedt) nu ai venit pe aici? Știi bine că între noi nu pot fi supărări- , dacă eu neglijez uneori contactul, o fac din cauza ocupațiilor și nervilor.

Eu va trebui să plec Vineri 4 Sept. la București, unde am examene și pe ziua de 8 sau 9 trebuie să plec în Spania (?) la Consiliul Permanent. Am viză de ieșire și mi se asigură că voi pleca. Dacă plec, lipsesc cam o săptămână din țară și atunci cred că se va fi terminat și Poian.

Scrie-mi imediat la București, sau poate ne vom putea rezeși și noi la Sf. Gheorghe. – În Septembrie voi avea prilejul să vorbesc cu Ministrul Învățămîntului și voi discuta și despre doctorate. Sunt mai departe optimist și socot că trebuie avut răbdare și încredere.

Îți transmitem toți cele mai bune salutări și urări de succes de care nu ne îndoim – și sperăm să ne revedem cît mai curînd.

Al D^{tal}, Ion Nestor

*

București, 29 Ian. 1965

Dragă Székely,

Am primit ultimile două scrisori.

Despre reclamația la C.C. în legătură cu doctoratul știu, am să-ți povestesc; acum desigur că vei primi confirmarea, nu e nevoie să-mă interesez eu la Minister.

Îți trimitem fotografiile.

Din cauza sesiunii Academiei, care s-a amânat de la 25. I. la 1 Februarie, nu am putut încă pleca de aici. Dacă sesiunea se ține între 1 – 4 Febr., atunci Sîmbăta viitoare, 6 Febr. venim la Sf. Gheorghe (cu mașina). Dacă nu se ține sesiunea, dacă se mai amîină, atunci venim mai de vreme; îți comunic telefonic. Pregătește totul.

Grossvezirul e “puțin cam bolnav” la Cluj, nu se știe dacă va veni la Sesiune; depinde de ce vor hotărî doctorii.

Salutări,
Ion Nestor

*

(14. 04. 1965, n.r.)

Stimate tov. Szekely,

Domnul Nestor m-a rugat să vă răspund următoarele:

- în legătură cu M. Rusu și K. Horedt, desigur că amândoi vor să vadă materialul pentru a-l aranja pe al lor. La Cluj dealtfel se pregătește un studiu despre formarea poporului român. Deaceia, Dv. trebuie în cel mai scurt timp posibil să redactați lucrarea despre rezultatele săpăturilor de la Filiași, Poian etc. Lucrul este f. urgent. Arătați-le materialul cu condiția ca ei să citeze studiul Dvoastră nu ca simplă descoperire, ci cu datarea și interpretarea rezolvată. Noi am dat și interpretat fără să vedem materialul lor. Spuneți-le că ați lucrat materialul împreună cu Dl. Profesor și că acum redactați. Situați-vă pe poziția omului care știe ce are pentru ea să nu vă citeze mulțumindu-vă pentru bunăvoință ci pentru o informare completă asupra problemei sec. 7-9.

Acelaș lucru și pentru materialul de la Cernatu, în rest lăsați-l să dateze în Ha C. Un topor cu aripioare de fier, epocă f. veche, s-a găsit în Agorana din Atena; este publicat în American Journal. — Când veniți în Buc. voi lua nota de la Dl. Profesor și veți vedea despre ce este vorba.

- Poate este bine să pregătiți pentru Praga depozitul Hallstattian de la Cernat.
- Dl Profesor se gândește pentru săpătura de la Róbertag în a doua jumătate a lunii Iunie.
- În rest vă asigură că totul este foarte bine. Nu este nici un motiv de îngrijorare. Nici Grossvezirul și nici L.R. nu mai au putere, gîfîie !
- Morintz dacă nu va trimis-o încă, veți primi foarte curând lucrarea cu Babadag.
- Fotografia fibulei de la Filiași voi trimite-o cam spre sfârșitul lunii cel târziu; peste o săptămână voi avea rînd la fotograf.
- Dl. Nestor vă roagă să-i trimiteți fotografiile vaselor întregi de la Filiași –1964. Dacă nu reușiți să faceți fotografii bune, scrieți-ne că poate vă trimitem fotografia de la noi.

Vă dorim multă sănătate, Doamnei și copiilor,
Eugenia Zaharia

Salutări celor de la Muzeu

*

Mult Stimate Domnule Szekely,

Nu m-am grăbit cu articolul despre Cernat deoarece avem timp; Dacia IX era gata așa încât va fi timp destul pentru Dacia X, la care nu se lucrează încă; cred că abea la toamnă. De obicei se fixează data primirii articolelor pentru 1 sau 15 decembrie. Totuși, pentru că eu voi pleca la sfârșitul lunii Iunie la săpături, ar fi bine ca Dvaastră să rebateți articolul la mașină și să mi-l trimiteți încă odată să-l văd dacă s-a scris corect. Îmi trimiteți și exemplarul corectat de mine.

Eu vi-l voi trimite foarte repede înapoi. Trebuie să fie scris corect românește pentru că la redacție îl înaintăm în românește. Între timp, Dvoastră vă faceți și traducerea în franceză sau germană. Este bine să fie gata la timp și să l vadă și Dl. Nestor în germană. Dl. Nestor a fost plecat în Iugoslavia 3 săptămâni. Se întoarce pe ziua de 1 iunie sau poate înainte cu o zi două.

Domnul Nestor s-a întors la 2 Iunie și pleacă în Germania Federală în ziua de 6 Iunie. Se va întoarce la 21 Iunie. La sâpături plecăm pe ziua de 25 Iunie. Dvoastră începeți sâpăturile fără să țineți seama de D. Nestor pentru că și după această dată urmează să țină examenele la Facultate. Cum se va împărți nu știu, dar în orice caz proiectul de a participa timp mai îndelungat la Sâpăturile de la Cernat nu văd cum l-ar putea îndeplini.

Ar fi bine ca textele să mi le mai trimiteți odată rebătute la mașină până la 20 iunie ca eu să vi le pot trimite înainte de a pleca.

(Fără semnătură n.r.)

(Eugenia Zaharia, n.r.)

*

(o ilustrată din 06.6.1965. de la Frankfurt am Main, n.r.)

Sokszor szívélyesen üdvözöl Aladár (Radnóti, nr.)

Salutări tuturor din Frankfurt/M, pe ziua de 20 Iunie sunt în București, apoi plecăm la Bratei.

Cu multă prietenie,

Ion Nestor

*

10 Dec. 1965

Stimate Domnule Szekely,

S-a aprobat articolul cu depozitul de la Cernat pentru Dacia.

Sunteți rugat ca până la 1 Jan. 1966 să trimiteți traducerea în lb. germană, franceză sau engleză etc. , în trei exemplare.

Nu am primit răspuns în legătură cu articolul despre Pir. Pentru că planșa cu mormintele nu se poate tipări, fotografiile fiind proaste, v-am telefonat să trimiteți clișeele sau alte fotografii. Până azi nu ați trimis răspuns. Deaceea, pentru ca articolul să nu fie scos de la SCIV, s-a scos acea planșă.

Salutări de la Dl. Profesor,

Multă sănătate Doamnei și Copiilor, E. Zaharia

*

București, 29 Mai 1966

Dragă Székely

Îți trimit articolul cu monedele; vei vedea din referatul lui Mitrea ce trebuie făcut.

Am primit veștile pe care mi le ai trimis între timp dar am fost foarte ocupați și iartă-ne că nu am răspuns regulat.

Nu te teme de nimic și vezi-ți de treabă, gîndește-te la sâpături. Toate merg bine și vor merge tot mai bine – numai că trebuie răbdare.

După cîte știu, mergi la Praga. Pîn-atunci ne vedem la Bratei sau pe alt șantier.

Salutări amicale,

Ion Nestor

*

Mult Stimate Domnule Székely,

Dl. Nestor m-a anunțat că veți trimite un text de corectat: de aceea am desfăcut scrisoarea, altfel ar fi rămas până la venirea lui cam cred că va fi între 10 – 13 Septembrie. A fost o singură zi la Bratei după care a plecat la București de unde urma să plece la Londra pe ziua de 4 Sept. Cred că a plecat deoarece n-a mai dat nici un semn.

M-am bucurat că ați reușit să ajungeți la Praga. Eu n-am putut veni nici de bani, dar nici de treabă. Ar fi însemnat să închidem șantierul.

Vă mulțumesc Dvoastră și Dlui Pop pentru ilustrată.

Multă sănătate Doamnei și copiilor,

Eugenia Zaharia

*

București, 25. XI. 1967

Dragă Székely,

Nu am avut timp pînă acum să-ți scriu (asta e de obicei așa !), nici acum nu prea am, am în schimb interes și de aceea am pus mîna pe condei, - în grabă.

Interesul e de a afla cum se prezintă ceramica din bordeiul de la Poian cu vas cenușiu cu décor în rețea lustruit. Dacă ești bun, trimite-mi o notă cu schița după tipurile principale ale ceramicii. Îmi trebuie acum, înainte de a veni noi acolo în Ianuarie – Februarie 1968, cînd le vom cerceta cu atenție. Bănuiesc că ai ceva asemănător cu marea așezare de la Oituz, de dincoace de munți, de unde avem acum materialul aici. După ce voi primi schițele, îți voi scrie mai mult.

B.(bordei, nr) 20 de la Poian, cu fibula și pieptenul este mai mult ca sigur gepidic de după 568 e. n. Fibula nu este slavă, ci gepidică, - noi am găsit vre-o 4 – 5 în cimitirul gepidic de la Brateiu. Dar nu e bine să spui deocamdată mai departe acest lucru, vrem să facem unora o surpriză !

Încolo lucrurile merg pe căile întortochiate de pînă acum, clarificările se fac f. încet. Ai văzut că dezbaterea pentru care ai fost invitat s-a "amînat", - Daces (?) a refuzat să participe. Face tot felul de prostii în ultima vreme, se pune întrebarea cît timp I se vor mai înghiți.

Eu sunt foarte prins, acum trebuie să scriu la Istoria României într-un volum.

Cred că ai auzit că M. Macrea a murit subit în RDG.

În așteptarea răspunsului, multe salutări D^{tal}, familiei și colaboratorilor.

Al D^{tal}

Ion Nestor

*

Stimate Domnule Székely,

Domnul Nestor fiind foarte ocupat m-a rugat să vă răspund eu în legătură cu referatul și celelalte.

Pentru etapa de formare a poporului român, sec. VII-X, vă trimit textul unei lucrări care va apare în curînd în Revue Roumaine; tot acolo veți găsi și felul în care trebuie să tratați problema Români – Slavi.

Fibula de la Filiași o datează în sec. VII. Început, în mediu romanico – slav. Nu se poate atribui în mod exclusiv – slavilor, dat fiind situația descoperirilor acestora; pentru bibliografie și întreaga problemă citiți articolul din Dacia V. L'Établissement des Slaves en Roumanie –

Materialul de la Sf. Gheorghe îl datează în sec IX., este un pre sau proto – Dridu.

Depozitul de la Reci este în curs de desenare. Când veniți credem că vor fi gata desenele și vă voi da încă și analogii și indicații bibliografice pentru fibulă.

Dacă puteți și aveți aduceți fotografiile vaselor de la Reci, cele două care le-ați publicat în Materiale VIII și încă un vas cu colac, împreună cu vasul – amforă cel cu două toarte. Când veniți la București am să vă spun, pentru ce-mi trebuie. Aceasta numai dacă se poate, desene sau fotografii.

În rest, pentru ceeace ați planificat pentru anul viitor Dl. Nestor este foarte mulțumit. Vă transmite sănătate și numai bine Dumneavoastră și tuturor.

Multă sănătate Doamnei și copiilor,

Eugenia Zaharia

Vă roagă să-i dați textul înapoi când veți termina.

*

11. III. 1968

Dragă Székely

D^{na} Zaharia îți trimite “Dridul” – e exemplar necorectat. A apărut !

Am vorbit la Minister. Referatul subcomisiei (recte(?)) Grossvizirul, dar probabil au semnat și ceilalți) este negativ.

Singura soluție – după mine, căci pt. Comisia de Diplome chestiunea este terminată negativ – este ca prietenii D^{iale} de la C.C. să intervină și să ceară aplicarea dispoziției legale referitoare la activitatea de după trecerea doctoratului. Nici eu nu m-am lăsat cu Dridul, și am reușit!

Sper că o duceți bine, că ești deja președinte și că pregătești săpătura Ariușd și îmi vei trimite fotografiile după materialul Poian, Simonești etc.

Sper că „eroii”, chiar și ai muncii socialiste “locuiesc în cer”.

Al D^{iale}, Ion Nestor

*

Mult Stimat Domnule Profesor.

De mult am plecat din București și cred că e timpul să Vă scriu. Sunt foarte ocupat, dar rezist. Am discutat la toate forurile competente problema aniversării muzeului la toamna anului viitor (15. Sept. 1969). Trebuie să înaintez programul până la 20 mai a. c. La a 50 de ani a aniversării prof. Andrieșescu a scris în anuarul muzeului; V-aș ruga pe Dv. ca să țineți o comunicare scurtă despre o temă și un scurt articol pentru anuar. Eu am gândit așa: prima zi î. (*nainte de, n.r.*) m. (*asă, n.r.*) comemorarea acelor, care au lucrat în muzeu (Csutak, László) relevând colaborarea cu Bucureștiul (rolul lui Pârvan, Andrieșescu), și comunicări științifice (Prof. Nestor, Dna E. Zaharia, I. I. Russu, Rădulescu și Samson, Molnár St., Kovács, Pop, Kós Károly, László A. etc.): seara în teatru concert filarmonic. A doua zi, continuarea comunicărilor, î. (*nainte de, n.r.*) m. (*asă, n.r.*); d. (*upă, n.r.*) m. (*asă, n.r.*) vizitarea muzeului, seara la teatru program artistic (balade românești și săcuiești) 3-a zi, vizitarea punctelor arheologice, la Ariușd, Covasna (cetatea dacică) și Olteni (castrul roman). Trebuie să știu la cine putem conta și în primul rând, ca Dv. puteți să mă ajutați cu participare personală, cu comunicare, cu articol și Doamna Zaharia.

V-am trimis programul săpăturilor schimbat așa cum mi-ați spus. Sper că ați primit.

Azi a fost la mine prof. Nuțu; a avut nevoie de anumite date în legătură cu Unirea. L-am servit și în convorbire s-a ridicat și problema doctoratului. Dânsul s-a oferit ca să se intereseze. I-am spus că în zadar, fiindcă Grossvezirul (*Constantin Daicoviciu, n.r.*) încă nu e

“post mortem”. (De altfel am luat și eu cuvântul la meetingul). Nuțu e la catedra de istorie modernă.

Vă rog să-mi răspundeți și în legătură cu începerea săpăturilor la Ariușd. La ce dată, ca să fac pregătirile.

Transmiteți sărutări de mână Dnei Zaharia,

Cu tot respectul,

30. IV. 968

Székelly Zoltán

P. S. Articolul meu a intrat la SCIV ? La Moacșa am descoperit o așezare Poian II.

(Din arhiva Institutului de Arheologie “Vasile Pârvan”, n.r.)

*

București, 9 Mai 1968

Dragă Szekely,

Am primit scrisoarea din 30. IV. Și mă bucur mult că rezști, urându-ți să rezști mai departe.

De acord cu planul pentru comemorarea Muzeului în 1969, la care desigur vom participa în toate formele, cu comunicări, articole și prezența personală și eu și D-na Zaharia. Vom discuta amănunțele în luna Iunie la Ariușd. Constat însă că lipsesc din plan....chefurile romîno-secuiești!

Planul săpăturilor l-am primit la timp și am și operat modificările necesare în planul central de la Direcția Muzeelor și de la Institut.

Cu doctoratul nu mai știu nimic, decît doar că nu trebuie nici o clipă să încetezi de a agita această chestiune și de a protesta; pînă la urmă, ante sau post mortem va trebui să se rezolve. Plopșor ne va părăsi în curînd, cancer inoperabil la stomac și ficat.

Pentru Ariușd am reușit să prevăd și de la Institut, conform înțelegerii, 10.000 lei și intenționăm să începem în primele zile ale lunii Iunie a. c. Sper ca la 2-3 Iunie să putem veni acolo, de aceea te rog foarte mult ca încă de pe acum să organizezi următoarele lucruri:

1. Colectivul din partea Muzeului d-stră. Eu vin numai cu d-na Zaharia, vezi dacă Zsofica (Székely, n.r.) și Zoldi (Székely Zsolt, n.r.) pot veni, în orice caz Foriș (Pál, n.r.) va trebui să fie intendent general, fotograf, desenator etc.
2. Ce lucrători ar fi bine dacă am găsi tineret, băieți și fete, la început ca. 10-15 persoane.
3. Trebuie să angajezi imediat gazdele la Ariușd; eu după cum știi, aș dori să stau în aceeași casă cu d-na Zaharia. Ne va trebui și o bucătăreasă și un loc unde să instalăm cantina.
4. Mijlocul de transport de la Sf. Gheorghe la Ariușd (mașina), mai ales că este posibil ca eu să fiu obligat să mai revin la București pentru treburi, vreau să sper că nu prea des și nu prea mult, poate de loc.

Vom lucra deocamdată o lună, deoarece la începutul lui Iulie trebuie să trecem la Bratei. La Ariușd este posibil ca săpătura să continue după aceea o vreme și fără noi, dacă nu vom consuma în Iunie toți banii.

Ține-mă la curent cu aceste pregătiri și vezi de aranjează și cu cei 10.000 lei din partea Muzeului din Sf. Gheorghe.

Articolul a intrat la SCIV. Mă bucur că ai mai găsit o așezare Poian II la Moacșa.

Cu cele mai bune și mai prietenești salutări din partea noastră și cu urări de sănătate pentru toți,

Al D^{taie}, Ion Nestor

*

Dragă Szekely,

Ți-am scris în legătură cu săpătura de la Ariușd, nu am primit încă nici un răspuns. Cred însă că totul este în regulă. Planul nostru este încă de a veni pe 2-3 Iunie acolo. Dacă mai este ceva, telegraf. sau scriu.

Toate cele bune,

22. V. 1968 Ion Nestor

*

Mult Stimat Domnule Profesor,

Vă scriu cu întârziere din cauză că am fost ocupat mult în ultimul timp. La Ariușd am săpat puțin și am lichidat materialul pe urmă, fiind vremea așa de ploioasă că nu s-a putut lucra. Materialul e în ordine.

La Zăbala am făcut săpături la movilă. A fost o așezare, care s-a deplasat (materialul) de pe platoul în șanțul de apărare, cu care a fost fortificat. Era aceeași cultură, la fundul șanțului aceleași cioburi. E sau un protogлина sau ultima fază. Șnur nu mai pe un singur idol fragmentar. Am adunat mult material. După forme unele lipsesc din Schneckenberg și sunt altele care par că sunt necunoscute. Amfora cu gât cilindric, cu torți late aplicate pe pântec, (*desen, n.r.*), forma desenată la Prox, dar întreagă nu are. Unele vase sunt decorate cu barbotină pe partea de jos; la Hagi (Ion, *fost învățător la Zăbala, descoperitorul așezării, n.r.*) sunt 4 forme aproape întregite, pe care le cer ca să le vedeți și pe unele le rețin. Întreaga ceramică e foarte interesantă și cred că este vorba de o nouă cultură.

Pe platou nu este așezare; humusul e gros de 30 – 40 cm. și materialul s-a dus jos în șanț. Sub humus e stânca nativă, pe care zac scheletele unui cimitir din sec. XI. Am săpat 8 morminte fără căștiug, cu brațele lângă corp, orientare est-vest, (capul spre est), în două am găsit un inel de tâmplă și un inel, toate din bronz. Este tipul cimitirului de la Peteni.

Particip la Congres, ca invitat, între 9-12. apoi sap la Olteni și Cristur.

Sărut mâinile Doamnei, cu mult respect, Szekely

P. S. Acum 3 săptămâni Grossvezirul la Sibiu a făcut o ieșire contra aceloră, care au teorii eronate în problema continuității.

(Din arhiva Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan", n.r.)

*

Referat

Zoltan Szekely

Materiale ale culturii Sîntana de Mureș din
Sud-estul Transilvaniei.

Lucrarea aduce o prețioasă contribuție de documentare arheologică pentru istoria post-aureliană și pînă la invazia hunică a unei regiuni din țara noastră puțin cercetată pînă în prezent din acest punct de vedere.

Materialele prezentate și descrise în această contribuție provin în cea mai mare parte din cercetări executate în anii de după eliberare de însuși autorul lucrării. Ne aflăm în fața primei prezentări mai bogate și relativ complete a unor astfel de materiale, dintre care cele mai multe se păstrează la muzeul din Sf. Gheorghe de Tov. Szekely.

Prezentarea este sistematică și concisă materialul descris fiind bogat ilustrat. În felul acesta lucrarea va fi de un mare ajutor cercetătorilor care studiază pe arii mai largi acest complex cultural, fie la noi în țară. Fie dincolo de granițele R.S.R.

Considerațiile generale ale autorului, succinte dar judicios cumpănite sînt în linii mari juste! Trebuie relevată maniera deschisă și argumentată în care autorul subliniază

fondul roman și local dacic al elementelor acestei culturi materiale și dovezile pe care le aduce în sprijinul concluziei ca în bună parte purtătorii culturii Sîntana de Mureș au fost triburi autohtone dacice.

Se pot discuta unele atribuiri făcute de autor și unele ipoteze – asupra cărora de altfel numai insistăm – în ansamblu lucrarea are un nivel științific ridicat și impresionează prin numărul mare de noi observații și materiale pe care le cuprinde.

Textul va trebui stilizat și cred că autorul poate fi rugat să prezinte mai precis și detaliat situațiile referitoare la “pietrarele” de la Bezid și la mormintele de la Epresteto și de la Sărățeni.

Ion Nestor

București, 20, nov. 1968

*

Mult Stimate Domnule Profesor,

Azi am terminat săpăturile și la Olteni și este timpul ca să Vă scriu. Am săpat colțul nord-vestic al castrului; zidul s-a păstrat la fundație, l-am și restaurat. Obiecte puține, fiindcă cu scoaterea pietrelor s-a deranjat terenul.

Numai sînt președinte. La 1 oct. a trebuit să aleg între muzeu și președinție. Am ales pe primul. Bine că sub președinție nu am neglijat săpăturile.

Acuma pregătesc aniversarea. S-a aprobat și pînă la 20 nov. trebuie să prezint manuscrisul volumului, pe care vom edita în anu viitor. La 4 nov. se sărbătoresc 90 de ani de la nașterea lui Csutak la liceu; eu voiu vorbi despre el, ca om de muzeu, ca redactorul cărții jubilar. Aș dori ca volumul nou să apropie de însemnătatea acestei cărți. Vă rog ca Dv. și Doamna Zaharia să-mi trimită lucrările promise la această dată. Știu că sînteți foarte ocupat, dar de dragul săcuilor, care Vă stimează mult, să faceți excepție.

Grossvezirul, cum am auzit, numai este rector, dar a primit o altă slujbă, mai mare: consilierul principal al ministrului învățămîntului. Să fie sănătos. Am citit că a murit Petrovici, regret, fiindcă a fost mare savant. Cu doctoratul nu s-a făcut nimic, acum n-are nici o importanță. Cînd mă duc la București iau actele.

Muzeul va intra în cat. II. din III. B. Se va introduce caloriferul central și se va clădi o aripă. Am cerut o mașină pentru săpături; sper că o primesc. Acum am mult de făcut cu aniversarea. Vreau să expun materialul prefeudal și să prelucrez săpăturile. A apărut articolul meu în SCIV, Vă mulțumesc pentru ajutorul dat de Dv. și de Doamna. Aș dori să fac acum o altă lucrare pentru SCIV și pentru Dacia, din prefeudalism și cultura Ciomortan. Iar pentru sesiunea științifică a muzeelor, în iulie, o lucrare despre cultura dacică. Mă ajută mult săpătura de la Covasna.

În cursul lunii nov. mă duc o zi la București. Nu știu nimic, cum s-a rezolvat situația la București.

Vă rog să transmițeți sărutare de mîină Doamnei Zaharia, Vă salută cu respect
14. X. 968.

Székely

(Din arhiva Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, n.r.)

*

Stimate Domnule Szekely,

Vă tritem 2 vase care au fost la Varșovia și cel mic de la Poian luat de noi.

Vă rog trimiteți o hîrtie specială că ați primit aceste două vase prin mine. Pentru că nu am luat adresa, (tov.....(?)), Vă rog să trimiteți hîrtia la noi și o voi duce eu. O adresați Muzeului de istorie al Municipiului București.

Rămâne ca împreună cu V. Teodorescu să facem investigația pentru cel de al treilea vas de la Varșovia.

Eugenia Zaharia

*

Mult stimată Domnule Székely,

Am primit cele 25 de extrase și trei exemplare Aluta pe care le-am dat după indicații.

Domnul Nestor m-a rugat să vă scriu că venim pe la 15 Februarie, atunci când avem vacanță de la Universitate.

Ligia vă roagă să-i dați o informație despre mormintele de la Sărățeni – Castru, de la se înțelege că au fost arși pe loc și deci și groapa a fost arsă. Deasemenea dacă aveți fotografii sau desene bune ale vaselor găsite acolo, pe care vi le va înapoia. Dacă aveți timp vă roagă să-ne scrieți cum sunt mormintele de la Sărățeni.

Vă mulțumim și vă dorim sănătate și numai bine întregii familii, Eugenia Zaharia

*

Mult Stimată Domnule Profesor,

Am primit tot și Vă mulțumesc. La Ariușd am fost personal, tot este organizat. Luni biroul partidului discută săpăturile, am făcut un referat, relevând importanța acestora și participarea Academiei prin prezența Dv. Am arătat și perspectivele.

Acum pregătesc programul aniversării, îl înaintez partidului, C.C. ului și Comitetului de Stat.

Mai rezist; eu pot să particip după 10, dar vine Molnár (*István, n.r.*), Cserei (*Zoltán, n.r.*) și Fóris (*Pál, n.r.*). Sofica și Zsolt, după terminarea școlii. Zsolt e bun desenator, îl puteți folosi. Aranjez și mașina.

Cu doctoratul se ocupă și profesorul Nuțu, la catedra de istorie la București. N-am nici o speranță, numai un infarct în acest an solar. Aștept telegrama.

Cu mult respect

Székely

25. V. 1969.

(Din arhiva Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan", n.r.)

*

16, nov. 1969.

Nefiindu-mi posibil să asist personal la atât de semnificativa sărbătorire de 90 de ani de existență, de activitate rodnică și de remarcabile realizări a muzeului din Sfântu Gheorghe, țin să manifest pe această cale alăturarea mea deplină de tot ceea ce această aniversare reprezintă atât ca evocare a trecutului, cât și ca perspective și angajamente de viitor. Regret cu atât mai mult de a nu putea fi de față și cu atât mai mult rog să fiu socotit totuși prezent, cu cât nu numai că fac parte din școala arheologică creată de Vasile Pîrvan, a cărui colaborare cu fostul director al Muzeului din Sfântu Gheorghe și inițiator al săpăturilor de la Ariușd, László Ferenc, reprezintă uni din cele mai importante momente din istoria arheologiei românești, dar mi-a fost pe deasupra hărăzit să reiau eu însumi această prețioasă tradiție și să stabilesc de un număr apreciabil de ani o strânsă și principală colaborare cu actualul director al acestui muzeu, valorosul arheolog și istoric – și prieten – dr. Székely Zoltán. În înțelegere cu d-sa și cu imediata aderare și largul sprijin al autorităților de partid și de stat din jud. Covasna, am reluat în anul 1968, ca o acțiune comemorativă, dar și de perspectivă săpăturile de la Ariușd, ca una din cele mai de seamă acțiuni de colaborare științifică între Institutul de Arheologie al Academiei R.S.R. și Muzeul Sfântu Gheorghe. §§§§

Ion Nestor

*

§§§§ Ion Nestor, în *Aluta*, 2, 1970, Sf. Gheorghe, p. 21.

Dragă Székely,

Iartă-mă că nu ți-am scris până acum, dar am fost și eu ocupat și m-am gândit că și D-ta vei fi avînd multe de făcut, cu Muzeul și apoi cu nenorocirea ca s-a abătut asupra noastră. Sper că ai făcut cu succes față primejdiei și că nu veți avea pagube prea mari.

Participarea la congresul de arheologie slavă de la Berlin nu este încă aprobată, se examinează încă de forurile competente (Academia de Științe Sociale și Politice). Am aflat însă astăzi că la Comitetul SCA ar fi niște locuri pentru acel congres. Trimite deci de urgență cererea acolo, menționînd că ești înscris în program cu comunicare. Eu te-am semnalat deja ca atare la Academia de Șt. Soc.

În ceea ce privește comunicările la care se referea circulara lui Șt. Ștefănescu e bine să anunți despre epoca de bronz. Eu nu am răspuns încă pentru că știam că nu este urgent.

Scrie-mi urgent care este situația în legătură cu șantierul Ariușd, anume care este situația cu apele la fața locului, cu posibilitățile de transport și aprovizionare și dacă fondul de săpături mai figurează în buget, pentru ca să putem lua o hotărîre, dacă mai putem lucra anul acesta sau nu. Ar fi desigur păcat să întrerupem o treabă atît de folositoare din multe puncte de vedere, dar dacă trebuie ne vom înclina în fața forței majore. Aflu că în alte județe aceste lucrări se fac totuși în unele din ele au și început săpăturile (Argeș, Ploiești, etc.)

Îmi pare rău că nu l-am putut vedea pe tov. Stanca (*Constantin Stanca, fost secretar de propagandă al jud. Covasna, nr.*), atunci cînd am fost acolo, dar noi vom mai veni în Covasna și cred că vom mai lucra pentru înflorirea și pe plan științific a acestui județ.

Este necesar ca în primul rînd să ne lămurim cu șantierul Ariușd, mai ales că noi vom pleca și anul acesta la săpături în Jugoslavia, pentru mai mult timp și trebuie să ne putem programa treburile din timp. Pune deci mîna pe condei, după ce te vei fi sfătuit cu tovarășii de la conducerea locală. Este pe de altă parte drept că nici noi aici nu știm precis cum se vor desfășura lucrările.

În cazul în care se va lucra anul acesta la Ariușd, trebuie neapărat rezolvată problema roabelor, nu știu dacă vom mai putea aduce de aici, dacă vom avea camion.

Cu salutări prietenești și cele mai bune urări de
muncă spornică, și din partea D-nei Zaharia,
Al D-tale Ion Nestor

P.S. Nu am avut încă prilejul să mă văd cu tov Ministru..... dar sper că îl voi întîlni curînd!

*

Mult Stimate Domnule Profesor,

Nu V-am scris mai înainte fiindcă sîmbătă am putut să vorbesc cu Stanca (*Constantin, n.r.*). Situația e următoare, (luni cu Stanca am fost la Ariușd). Regina (*Bong, n.r.*) nu Vă primește nici cu cazare, nici cu mîncare. Este în producție la Brașov, lucrează în 3 schimburi. Unde a stat Zsófi (*Székely, n.r.*), la Bernád Irma, sînt 2 camere; dînsa e în CAP, dar a spus că seara va găti. Alături de ea stă o familie, români, cu nume Ațel; au 2 camere, femeia este pensionară, poate să facă mîncarea. A treia variantă, Regina, lîngă școală are o casă cu 2 camere, va aranja cu mobile. Dv. acuma alegeți, pe care loc preferați.

Stanca (*Constantin, n.r.*) a spus, ca aranjează ca de două ori pe săptămînă să primim carne din cantina partidului și mașina de două ori ne va aduce. Acesta va fi fixat. Eu Vă scriu ce a spus și ce ne promite.

Eu am destul de multe treburi, dar se vor rezolva și acestea. În urma scrisorii Dv. am CSCA, prin telefon inspectorul Pavel m-a întrebat, că ce cer de la Comitet, fiindcă el (Direcția muzeelor) nu știe nimic că s-a organizat ceva la acest congres. L-am rugat să se intereseze și

să-mi scrie. Nu va fi jale, dacă nu ajung la Berlin. Este chestia cu bani, etc. La circulara lui Ștefănescu am răspuns, că în memorie mă voi prezenta cu problema epocii bronzului. Mai este timp. Cum V-am scris Stanca a vorbit cu Malița (*Mircea, n.r.*); a notat și n-a făcut pînă acum nimic. Este mai ușor să ajungi membru corespondent la Academie, decît să obții un doctorat deja primit, dacă ai supărat pe Grossvezir.

La muzeu caloriferul central funcționează, muzeul e vărut și parțial reorganizat. Acum câteva treburi familiale, bacalaureatul și examenul de admitere la facultate. Cu vârsta copiilor cresc grijile.

La Ariușd sînt 3 roabe și mai încerc să fac rost de 2 roabe.

Vă rog să-mi scrieți în timp cînd veniți ca să cer mașina.....terenul e uscat.....ca fond de săpătură.

10. VI. 1970

Székely Zoltán

(Din arhiva Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan", n.r.)

*

Felelet (Răspuns n.r)

1970.V.23

București, 18 Iulie 1970.

Dragă Székely,

A trebuit să aștept pînă acum, pentru a putea lua o hotărîre în legătură cu șantierul Ariușd. Am primit scrisoarea D-tale, în care ne comunică situația de la fața locului, dar între timp s-a făcut tîrziu, ori după cum știi, pentru noi această lucrare nu ni se poate încadra altfel în timp, decît pentru luna Iunie, deoarece la începutul lui Iulie trebuie să ne ducem la Bratei. Cu atît mai mult acest lucru este valabil anul acesta, cu cît în jurul lui 15 Iulie eu și D-na Zaharia ne ducem la săpăturile din Jugoslavia. Este adevărat că am sperat pînă astăzi că am putea măcar începe secționarea șanțurilor de apărare și face unele sondagii prin jurul cetății, dar nici acest lucru nu mai este posibil, deoarece dacă plecăm din București, riscăm să fim curînd chemați înapoi, ca membri ai consiliului științific, pentru ședințe importante. Condurachi (*Emil, n.r.*) și-a dat demisia dela direcția Institutului, care a fost primită și așteptăm ședința de consiliu pentru a desemna un alt director. Pe de altă parte, și Academia de Științe Sociale va ține o plenară pe la 28 Iunie, întimp ce Acad. R.S.R. va fi convocată și ea pe la 30 Iunie.

Trebuie așadar, cu tot regretul, să renunțăm la campania din anul acesta dela Ariușd și nu știu dacă va fi posibil, după condițiile vremii, să facem ceva acolo eventual în Octombrie.

D-na Zaharia va pleca la Bratei pe la 1 Iulie, eu mă voi duce acolo pe la 5 Iulie, deoarece mai am la începutul acelei luni unele examene.

Nu m-am putut vedea încă cu Ministrul Învățămîntului.

D-na Zaharia îți comunică că în cîteva zile îți va trimite traducerile articolelor D-tale pentru "Dacia" despre elementele romano-bizantine și despre cult. Wietenberg. Amîndoi vă urăm succes la examenele de bacalaureat și admitere!

Cu salutări prietenești,

Al D-tale,

Ion Nestor

*

Mult Stimat Domnule Profesor,

Ne apropiem de data când veniți, Vă rog să mă înștiințați la timp.

A fost la mine Cârjan de la DMIA mi a făcut o impresie bună; a vrut să vadă Zăbala. Mi-a arătat din lucrările lui unele, iar eu am pus la dispoziția ale mele. Cred, că la vară putem să mergem și la Mediaș, ce este acolo. Noi ne chinuim cu reorganizarea muzeului, cu munca de educare a maselor.

Am primit ieri de la Prilep o invitație la Congresul slavistic. Dacă ei plătesc, n-ar strica să văd Iugoslavia. Probabil că Dv. veți pleca, fiind membru în comitet.

Alte noutăți nu mai sînt. Zsolt (*Szekely, n.r.*) a decis că vrea să fie arheolog și se pregătește la istorie. Numai să intră. Aștept răspunsul Dv.

Vă doresc încă odată anul nou fericit, cu respect, Szekely

P. S.

A venit scrisoarea lui Molnár (*István, n.r.*). Aparține județului și va putea asigura un fond oarecare pentru săpătură. Prin urmare suma propusă de mine la Simonești va fi reală.

Și dânsul vrea să vină la Ariușd. Are nevoie de o adresă din partea Institutului, ca în hotarul orașului la "Fenyőalja", unde noi am depistat o nouă așezare să nu facă arat adânc, ca să nu distrugă vetrele, fiind acestea aproape la suprafață. Trimiteți-mi sau la adresa lui Molnar. Un nou punct, unde mai putem continua cercetarea.

Szekely

(Din arhiva Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan", n.r.)

*

Mult Stimată Domnule Profesor,

Sper că v-ați întors de la Belgrad și ați primit scrisoarea mea trimisă înaintea plecării Dv. Eu am lucrat până la 14 spt. în locurile indicate de program. Rezultatele:

La Eliseni am scos 8 bordeie, cu material destul de bogat, mai mult ceramică. Pare că sînt 2 faze; una VI-VIII, celălalt mai vechi.

La Ghidfalău cultura Noua are 3 faze; cea de mijloc e cenușar, sub acesta un strat gros de 80 cm., cu chirpici, locuințe, datat cu acul de tip Medgidia.

La Angheluș sec. VIII – IX; un pietrar cu 2 vase întregi aproape, și un tipar de turnat bijuterii.

Muzeul, adică Institutul a solicitat pentru Congres material de o vitrină; vrem să trimitem din materialul nou, dacă există garanție, că le voi primi înapoi. M-am prezentat și cu o comunicare despre pătrunderea slavilor în sud-estul Transilvaniei.

Am uitat un lucru, la Rugănești (lîngă Cristur) am sondat terenul și am găsit un alt mormânt cu inventar: o fibulă (la spate) de argint, (cu picior întors pe desupt), 5 vase, prâsnele de lut, pieptene, mărgelă, cataramă unu, probabil topor de fier, distrus de rugină complet, orientare N – S.

Așa știu că sunteți invitat la 16-17. Oct. la Cristur împreună cu Doamna Zaharia, Veniți?

Așa știu că la Belgrad nu s-a citit lucrarea, nici nu intră în volum, (regret, că nu voi primi volumul). În acest caz aș publica în Aluta III. În legătură cu acesta, Vă amintesc, că mi-ați făgăduit câteva pagini și trebuie să le dau la tipar.

Alte noutăți nu sunt. Scoatem cartofi și ne ocupăm cu alte treburi importante.

Aștept răspunsul Dv.

Cu stimă

Szekely

1. 8, 971

(Din arhiva Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan", n.r.)

*

Mult Stimate Domnule Székely,

Vă trimit articolul cu rugămintea de a-l mai bate la mașină încă odată cu ultimile corecturi și să verificați dacă cioburile de la Cernat aparțin toate niv. I. sau sunt și din II. La pag. 1 scriți că este vorba de bordeiele niv. I, iar la pag. 2, pentru ciobul nr. 4 scrieți niv II.

Vă mai rog dacă este posibil să-mi trimiteți rezumatul francez al articolului meu din Aluta I.

Multă sănătate de la Dl. Nestor,
Eugenia Zaharia

*

Mult Stimată Doamnă,

Vă scriu, știind că Dv. veți trimite lucrarea pentru Aluta. La dl. Profesor sunt sigur numai pe jumătate. Cu poșta de azi am trimis lucrarea "Cetatea dacică de la Covasna" pentru Dacia. Nu e tradusă, dacă este cazul Vă rog să procedați așa cum ați făcut și la celelalte. Acum 2 zile am vorbit cu redactorul șef – ziarul (*Megyei, n.r.*) "Tükör" și a spus că Dl. Nemes nu are locuință, fiindcă blocul nu este gata. Să spuneți acestuia Dnei Apostolescu. Individul acum se întoarce din concediu.

Sper că veniți la Cristur. Sofica (*Székely, n.r.*) – cum am scris mai înainte – a intrat cu notă foarte bună și este la Cluj. Măcar atâta. Am mult material interesant, mai ales Noua, încât la iarnă îl puteți vedea.

În speranța întâlnirii la Cristur, sărut mâinile

Al Dv.
Szekely

(Din arhiva Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan", n.r.)

*

(Probabil în 1971, n.r.)

Mult Stimate Domnule Székely

Vă trimit textul Dlui Nestor cu rugămintea dacă mai este posibil, să-l bateți la mașină și să păstrați un exemplar și pentru noi. Textul a fost scris în franceză, l-am tradus eu, dar nu mai am nici un exemplar. Versiunea franceză din care Vă trimit un exemplar a fost tipărită în Nouvelles Etudes d'Histoire 4, 1970 și într-o broșură specială pentru Congres.

Nu am găsit nici Dacica și nici Cartea lui Hîncu. Cred că a făcut ceva cu ele Dl. Nestor care nefiind aicea nu am putut lămuri încurcătura. Rămâne să vi le expediez cât mai repede cu putință.

Mai trimit Pecenegii lui Diaconu.

M-am uitat la depozitul de la Băleni(?), nu există nici un Hulsenadel; sunt două cu capul rombic, decorat (Medgidia)

În legătură cu textul Dlui Nestor, s-a cerut de "Sus" încă din anul congresului, să fie publicat în românește. S-a prezentat Magazinul Istoric, care a vrut să-i puie niște subtitluri și să formuleze nițel cam de reclamă. Dl. Nestor a refuzat și așa a rămas nepublicat în românește. Chestiunea este f. actuală și binevenită pentru Aluta.

Eugenia Zaharia

*

Luni 17 Aprilie 1972.

Mult stimat Domnule Szekely,

Afacerea cu plata Editurii ne-a surprins și pe noi. Deaceia azi m-am dus la Editură rugând-o pe Dna Manolescu să verifice plata care vi se cuvenea pentru cele două articole din

Dacia XV. Vă transmit răspunsul ei: pe data de 28 Februarie vi s-au trimis 492 lei pentru text, prin mandat poștal nr.10286; În luna Martie vi s-au trimis 196 lei (189 lei probabil taxe de trimitere au costat 7 lei), sumă care reprezintă plata materialului ilustrativ. Dna Manolescu, mi-a promis, urmează să se intereseze, să vadă statul de plată. După amintirea mea, când am venit în București, am aflat că vi s-au trimis, dar din cauză că a fost nr. de la casă greșit, 36 în loc de 38, banii au venit înapoi. Cineva, care trebuia să-i reexpedieze, deoarece Dna Apostolescu s-a interesat atunci, nu i-a mai trimis. Lucrul se va lămurii și veți primi cei 492 lei. Dacă vreți să-i scrieți Dnei Manolescu vă trimit și adresa:

Editura Academiei str. Gutenberg 3 bis

Dna Manolescu – Redacția de istorie

Tel. 164070, interior 76

Dl. Nestor vă roagă să aveți grijă de mașină și colibă pentru Ariușd. Ne-a părut foarte rău de tov. Király (*Károly, fost prim secretar al jud. Covasna, n.r.*), deosebit ca om și activitate.

Cu bine și sănătate, Eugenia Zaharia

*

Mult Stimată Doamnă,

Am primit tot și Vă mulțumesc. Sînt foarte ocupat, dar trebuie să rezist în interesul obștei. După școală amândoi copii se vor duce ca să Vă ajute. Facem tot ca să Vă simțiți bine în județul Covasna.

Vă sărut mîinile

Szekely

(*Din arhiva Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan". n.r.*)

*

Ariușd, 9 Iunie 1972

Dragă Szekely,

Este un scandal cum ne lăsați(?) aici, fără aprovizionare normală.

Ține seama de faptul că nici D^{na} Zaharia, nici Doina Galbenu nu mănîncă carne de porc (D^{na} Zaharia nici de vițel!) că însuși Erős (*János, n.r.*) este bolnav și ca atare, aici nu se poate găsi carne de vacă, va trebui să se ia păsări, de la Stat.

Erős va veni mîine după masă la Sf. Gheorghe, pentru a aranja să cumpere păsări vii de la Stat. Poate între timp aranjați aprobarea respectivă.

Treaba merge binișor dar ne necăjim cu lipsa de legătură cum trebuie cu Sf. Gheorghe. Ce se întîmplă dacă eu sunt chemat urgent la București ?

Te așteptăm aici ca să te "spălăm pe cap" !

Amicul, Ion Nestor

*

(*Ultima scrisoare a lui Ion Nestor, n. Z. Sz.*)

București, 18. I.1973

Dragă Szekely,

Noi am dori să venim la Sf. Gheorghe pe la 27-28 ale lunii acesteia.

Te rog să-mi comunici imediat, care este situația cu microbusul vostru, dacă puteți să ni-l trimiteți aici să-ne ia, sau nu. În caz că da, vom comunica telefonic cînd exact să vie.

Dacă nu puteți trimite microbusul, vom încerca să ne descurcăm altfel.

(Eventual să vi-l aduc pe Iulian Antonescu acolo).

Încolo nimic nou demn de semnalat, vom discuta la Sf. Gheorghe.

Răspunde deci repede.

La mulți ani și

Toate bune,

Ion Nestor

*

Ariușd, 21 Iunie 1973

Dragă Szekely,

Noi trebuie neapărat să fim Miercuri 27 Iunie la București. Eu am o ședință importantă și altfel, pînă atunci am terminat aici.

Te rog deci să aranjezi să-ne ducă la București, Miercuri 27 dimineața, microbuzul Muzeului Sf. Gheorghe (avem lăzi cu instrumente și altele etc.)

Trebuie să avem siguranța acestui lucru. Nu putem pleca cu trenul din cauza bagajelor.

Răspunde-mi urgent dacă se poate aranja sigur – noi am venit cu microbuzul Institutului, dar acum nu știm unde este el și dacă poate veni la timp. Dacă ai greutăți serioase cu microbuzul Muzeului Sf. Gheorghe, telefonează la București la Institut și asigură-te că microbuzul Institutului poate fi neapărat pe 27 Iunie aici.

Sper să-te putem vedea aici pînă la plecare

Salutări și mulțumiri.

Ion Nestor

N-ar fi rău ca mâine, Vineri să ne trimiteți niște carne mai bună,

Nu cea mai proastă carne care se găsește în măcelărie !

I.N.

*

(Pe un bilețel, fără dată, n.r.)

Ai te rog grijă și ajută-l pe colegul nostru Gajewski din Polonia, care se interesează de ceramica cenușie. Arată-i și materialul roman cenușiu de la Comălău!

Salutări la toți,

Al D^{tal} Ion Nestor

*

Mult Stimat Domnule Profesor,

Este timpul ca să Vă scriu, fiind toamna sfârșitul campaniei. A fost Erdélyi 2 zile la Sf. Gheorghe și mi-a spus că sînteți la București. Eu am săpat la Cernat; am scos la iveală bordeie din sec. X.. suprapuse de sec. XI-XII. Ungurii cu cazane de lut. Un bordeiu a tăiat un alt bordeiu; primul din sec. X. iar celălalt din sec. XI. Din tezaurul monetar am mai găsit încă 3 monede, tot tîrzii, sec. X. Am săpat și locul descoperirii, n-am găsit nimic. La Medișorul Mare cu Molnár (*István, n.r.*) am săpat o așezare dacică timpurie, o spadă de fier, o bucată dintr-o zăbală și multe castroane cu mîner. A mai rămas Boroșneul Mare, castrul, dar deocamdată nu sînt muncitori.

Noi intenționăm să organizăm un simpozion în comemorarea lui László (*Ferenc, n.r.*) la 10-11. Noiembrie (sîmbătă-duminică). Vă rugăm ca înainte de masă Dv. să vorbiți în câteva cuvinte despre László (*Ferenc, n.r.*) , ca om de știință, în arheologia românească. În afară de aceasta, după masă va fi comunicarea Dv. Noi invităm din București pe următorii : Dna

Zaharia (*Eugenia, n.r.*), A. Nuțu, Reconsiderarea Ariușdului, Marin Dinu, Legături dintre cultura Foltești și Schneckenberg, Petrescu Dâmbovița; I. Paul, Sibiu, N. Vlassa, Cluj, I. Pop, Brașov, din București pe E. Comșa și B. Mîtreă; dînșii vor să participe, am vorbit pentru acest simpozion. Sper că nu va fi greutate.

Știri familiale: Zsolt (*Szekely, n.r.*) n-a reușit primăvara; toamna a intrat la cursul de fără frecvență. Face armata și în anul viitor va începe studiile. La oral a fost la Hadrian Daicoviciu, care a avut o comportare foarte cum se cade. Acum și eu sînt mai liniștit.

Vă doresc sănătate,

Székely Zoltán

(*Din arhiva Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, n.r.*)

*

Dragă Szekely,

Am revăzut nota pentru lucrarea lui Parducz (*Mihály, n.r.*) și vezi dacă poți să lămurești, sau să exprimi mai clar unele formulări pe care ți le semnalez. Eu nu pot face aceasta deoarece nu avem cartea.

- despre populațiile caucazice.....odată cu instalarea lor peste populația autohtonă... despre ce populație autohtonă este vorba.
- deosebirea etnică... pe baza materialului arheologic- este vorba de inventarul mormintelor?
- în legătură cu cimitirul de la Sîntana și cu cece afirmă P. despre aceasta ar trebui formulat sau mai degrabă motivat cu argumentele lui.
- cine sunt autohtonii de la populația autohtono – sarmatică ?
- Analizînd... orientarea este scrisă cînd cu linioară cînd fără, vezi dacă este bine.

Articolul despre Reci a intrat la SCIV.

Se face un control în legătură cu desenele executate pentru comisie. Fii te rog bun și răspunde-mi dacă în afară de cele apărute în articolele despre Bezid și Sălașuri mai ai desene rămase. Trimite-mi chiar o scurtă notă în care menționezi că ai primit de la comisie, prin tov. Prof. Nestor, atîtea desene pentru publicarea rezultatelor de la Bezid, Sălașuri, etc. , dintre care atîtea sunt publicate în...sau predate la tipar, iar atîtea sunt în posesia dumatile, dacă este cazul.

Articolul despre Inlăceni și Olteni este în Materiale IX despre care se pare că va apare. Dacă se va hotărî că nu se tipărește se va da înapoi.

Articolul despre pietrare rebate-l ținând seama de pasagiile neclare.

Salutări și sur.... Cer(?)!

Ion Nestor

*

Mult Stimat Domnule Profesor,

Am obținut iscălitura lui Antonescu (*Iulian, n.r.*) și luni s-a ocupat și secretariatul PCR. cu problema. La 17 nov. a. c. vom ține simpozionul.

Vă rog ca Dv. și Dna. să trimiteți textul pînă la 10 nov. așa este dorința partidului. La organizarea unui simpozion se dă foarte greu aprobare. În sfârșit am obținut și e un bun lucru ca pe urmă în amintirea lui László (*Ferenc, n.r.*) putem publica un volum cu lucrări științifice. Vine I. Paul, Nuțu și László A. și bucureștenii. Sper, că și Aluta la data această va fi gata. Am făcut tot efortul. La noi de altfel nu este nici o noutate. Vremea a început să devină mai rece,

vine iarna. În muzeu e cald. Avem un hotel nou luxos, Vă vom caza în acest hotel. Vă rog să spuneți tovarășilor Comșa și B. Mitrea să ne trimită lucrările.

Transmiteți sărutări de mână pentru Doamna Zaharia, cu respect
Székely Zoltán

(Din arhivele Institutului de Arheologie "Vasile Pârvan", n.r.)

*

Mult Stimat Doamna Zaharia,

Vă rog ca să insistați ca Dl. Profesor să vină la simpozion și să țină comunicarea. Aș dori ca față de László (*Ferenc, n.r.*) să îndeplinim obligația noastră. Vine și László Attila cu corespondența lui László (*Ferenc, n.r.*) cu Gordon Childe.

Dacă se poate și ați găsit tiparul de la Cristur și inelul de tâmplă de la Filiași. Vă rog să ne aduceți, fiindcă împărțim materialul cu Molnár (*István, n.r.*). Vă rog să vă interesați ce-i cu articolul meu (ceramica grecească) dat la SCIV. Tinerii redactori văd că pun la calea moartă pe cei bătrâni.

Zsolt (*Székely, n.r.*) a ajuns la istorie. Am câștigat un an militarie. Nu știu dacă a ales o carieră bună sau nu, dînsul va purta toate consecințele.

Sper că ne vom vedea în curând la Sf. Gheorghe. Vă sărut mîinile
19. IX. 1973. Székely Zoltán

(Din arhivele Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, n.r.)

*

Mult Stimat Domnule Székely,

V-am corectat lucrarea și pentru că așa cum este nu o pot da redacției, și nici dactilografă nu avem, Vă rog dacă vreți să-o mai bateți odată la mașină. Ilustrațiile au rămas la noi.

Vă dorim un an bun și sănătate familiei dumneavoastră și tuturor de la Muzcu.

Eugenia Zaharia.

Multe urări D^{iale} și a lor D^{iale}! Habemus fa...(?)!

(pe Pippidi. în sfîrșit !). Vezi aranjează pe acolo, cu autoritățile și cu particularii, să avem ce mînca și ce bea ! (Și ceva cîrnați și slănină). În jurul lui 10 Februarie sosim.

Al D^{iale}, Ion Nestor

*

30 Aprilie 1974.

Mult stimat Domnule Szekely,

V-am citit lucrarea cât am putut mai repede. La pag. 9, jos, v-am pus semnul întrebării pentru că nu v-am putut înțelege “arginea în relief cu pontă”- marginea îngroșată cu pantă? , verificați dumneavoastră.

Noi lucrăm toată ziua, și tot nu mai ajungem să facem cât avem. Mereu vin lucruri noi.

Domnul Nestor vă roagă să-i scrieți care este situația banilor pentru Ariușd, bineînțeles atunci când aveți date sigure. Consideră necesar 15.000 lei.

În rest toate cum le știți.

Vă dorim sănătate și Vă rog să transmiteți cele convenite și Doamnei Margareta.

Eugenia Zaharia

Tovarăși și Tovarășe!

În cadrul simpozionului nostru de azi îmi revine mie sarcina, să vă întrețin în legătură cu semnificația, valoarea și importanța științifică, a activității de cercetare a lui László Ferenc.

Înainte însă de a vă expune ceea ce socot eu că trebuie știut în legătură cu acest aspect al problemei, e nevoie să reamintesc că o astfel de dezbatere nu se poate face decît în perspectivă: o dezbatere care privește în trecut, chiar dacă nu atît de îndepărtat, totuși trecut, nu se poate face decît în perspectiva momentului de față, a prezentului pe care îl trăim azi cu toții, în perspectiva construirii socialismului în țara noastră. Și atunci trebuie să vedem că întrunirea noastră aici laolaltă reprezintă preluarea și continuarea tradiției progresiste din această țară. Progresistă din două puncte de vedere fundamentale și legată de activitatea Muzeului din Sf. Gheorghe. În primul rînd, datorită adînc simțită de a cerceta trecutul, mai îndepărtat, sau mai apropiat al patriei, care s-a manifestat la László Ferenc. În al doilea rînd, colaborarea larg deschisă cu alți cercetători și cu precădere acea care s-a manifestat spre sfîrșitul vieții, din nefericire prea scurtă a ambilor, dintre László Ferenc și Vasile Pârvan.

Iată două aspecte care pînă azi domină încă activitatea din domeniul cercetării arheologice, care se desfășoară aici la Sf. Gheorghe. Faptul că cel care vă vorbește – și care este unul dintre foștii elevi ai lui V. Pârvan încă în viață – a reluat în colaborare cu muzeul din Sf. Gheorghe săpăturile lui László Ferenc la Ariușd vorbește, cred de la sine, cum trecutul, despre care vă voi vorbi imediat, se îmbină cu activitatea noastră actuală. De aceea a fost, cred firesc ca noi, grupul de cercetători de la Institutul de Arheologie al Academiei de Științe Sociale și Politice din București, să fim azi prezenți aici, cînd se aniversează 100 de ani de la nașterea lui László Ferenc.

Din acest punct de vedere vă rog să-mi permiteți ca în numele conducerii și colectivului de cercetători ai Institutului de Arheologie din București, să aduc, atît autorităților de partid și de stat din județul Covasna, cît și colegilor de la Muzeul din Sf. Gheorghe omagiul nostru și pentru activitatea trecută, ilustrată de László Ferenc și pentru activitatea prezentă pe care o desfășoară colectivul muzeului, despre care noi colegii de la București sperăm că cu toții se vor lăsa inspirați de frumoasa tradiție progresistă la care ne referim azi în dezbaterile noastre.

Dați-mi voie să sintetizez omagiul nostru, al celor de la Institutul de Arheologie de la București, prin citarea unei fraze din necrologul scris acum aproape 50 de ani de către V. Pârvan și publicat în primul număr al revistei create de el „DACIA” de la București și în felul acesta să evocăm, așa cum o făcuse Pârvan, într-o caracterizare scurtă, activitatea și meritele lui László Ferenc.

V. Pârvan scria: „Apreciat nu numai de cercurile științifice românești și ungurești, dar de asemenea și în străinătate, în Germania și în Anglia, ca și în Austria, în Polonia și în Rusia, László a fost un cercetător de prim ordin, a cărei metodă a fost mereu la înălțimea admirabilului său zel. Moartea sa este o mare pierdere pentru arheologia preistorică a Daciei”. Și Pârvan adaugă: „Am ținut să deschidem și să închidem acest prim volum al revistei noastre cu opera și comemorarea sa”, referindu-se la faptul că, drept prim studiu al primului număr al revistei DACIA, a tipărit lucrarea lui László Ferenc despre formele de vase pictate de la Ariușd.

Dr. doc. ION NESTOR

Profesor universitar, membru corespondent
Al Academiei R. S. România *****

***** Nestor I., în Studii și Comunicări, 1973, Sf. Gheorghe, p. 18-19.

Mult Stimate Domnule Székely,

Am primit scrisoarea Dumneavoastră Sâmbătă, dar am citit-o abea azi. I-am dus-o și Dlui Nestor să o citească Duminică la spital. El este internat de 6 săptămâni pentru ulcer duodenal, pe care l-a făcut luând câte 4-5 aspirine pe zi împotriva unor dureri de cap pe care le avea de la o pretinsă spondiloză. Internat în spital, s-a dovedit că nu are nici spondiloză și nici reumatism. Tratamentul i l-a aplicat fata lui, fără să-i facă măcar o radiografie pentru a se convinge dacă are sau nu spondiloză. Dar nu i-a fost de ajuns acest admirabil cadou pentru împlinirea celor 69 de ani, că a mai făcut și o fisură pe colul femurului, pentru care a fost operat în această dimineață. Durerile de cap și amorțelile în mâini le avea, așa au spus doctorii – din cauza unui proces de decalcifiere, și în loc să-l trateze cum trebuie pt. asta, și să-l prevină să nu facă o fisură pe oase, cel mai frecventă și mai dificilă fiind pe colul femurului, l-au îndemnat chiar să umble. În acest fel a făcut o a doua fisură, și doar așa a dat Dumnezeu să vadă și dece îl durea piciorul drept.

Azi l-au operat la picior – i-au pus un cui – și acum am aflat că totul a decurs cu bine. După cum vedeți cam jumătate din el au prăpădit, din cauză ignoranței și a neglijenței. Și el are vina lui, pentru că toți i-am spus să se ducă, să mai consulte și alți doctori, să-i mai lase pe cei din familie care s-au arătat așa de iscușiți.

Până acum m-am dus în fiecare zi la spital, acum va trebui să aștept până va putea fi în stare să venim să-l vedem.

Vă voi scrie ce vești mai am de la el. În orice caz convalescența lui este lungă.

Vă expediez tot azi, ce ați cerut, adică articolul despre Monteoru și Cursul Domnului Nestor.

Din partea Doamnei Syna Nenze care lucrează cu Werner la München, Vă roagă dacă puteți să le expediați și lor Alutele. Îi interesează pentru tot ce este arheologie.

Syna Nenze – 2, München, Meiser str. 6

Germania Federală

Vă doresc multă sănătate.

Copiilor și Doamnei Margareta.

Eugenia Zaharia

*

București 16 decembrie 1974

Mult Stimate Domnule Székely,

Patru zile de ședințe de dimineață până seara, m-au împiedicat să vă răspund mai curând; și pentru că am așteptat și fotografia.

Ce ne așteaptă la anul vom vedea, cred însă că nu prea bune, pentru că economiile ne vor stânjeni pe toți. Dacă nu vor fi bani pentru Ariușd, vom prelucra ceace avem, și în acest fel nu vom sta pe loc. Ar fi însă de dorit să putem continua.

Eu am să vă spun când vin, după ce voi afla data sesiunii de rapoarte.

Este sfârșit de an și eu mai am multe de terminat. Pentru Hampel să nu aveți nici o grijă, este la mine. L-aș mai ține puțin și pentru nevoile mele de lucru. Dar dacă nu se poate vi le voi trimite așa cum spuneți.

Nu m-am putut aduna de loc cu tot ce s-a întâmplat. Mi-a rămas o grea povară și nu pot prevedea ce se va întâmpla. Deaceia încerc să fac ce este mai urgent, pentru a nu lăsa lucrurile încurcate. În ultimii patru – cinci ani, am învățat să cred numai în nenorocire.

V-am scris câteva date, la care poate Dumneavoastră să adăugați câte ceva din activitatea comună și vechea prietenie, pe care o avem pentru Sf. Gheorghe, unde și găsea de atâția ani un pic de liniște și uitare.

Vă doresc sănătate și sărbătorile cu bine împreună cu familia.

Deasemenea doresc tuturor de la Muzeu sănătate și numai bine.

*

Ion Nestor – născut la 25 Aug 1905 la Focșani; mort la 29-30 noiembrie 1974 la București. Se trăgea dintr-o familie de răzeși moldoveni din Fălciu. A făcut liceul la Focșani și Universitatea la București, filologie clasică și istorie veche. A studiat în Germania la Marburg și la Berlin cu G. von Merhart, G. Bersu, H. Schmidt, K. Schuchardt, Max Ebert, R. Thurnwald, Paul Jacobsthal.

Dr. în arheologie și etnografie al Univ. din Marburg an der Lahn, unde a studiat în seminarul marelui profesor G. von Merhart și G. Bersu cu care a lucrat în Austria și Bulgaria în perioada de pregătire a doctoratului. S-a format ca arheolog în domeniul preistoriei și al mileniului întâi. În 1932 doctor în filosofie al Universității din Marburg an der Lahn.

Membru corespondent al Academiei R. S. România

Membru al Academiei de Șt. Soc. Și Politice.

Șeful secției de Arheologie Preistorică a Institutului de Arheologie din București.

Profesor din 1945 de Istorie universală a orânduirii Comunei primitive și a Epocii Migrațiilor.

A lucrat din 1925 la Muzeul Național de Antichități, ca asistent, șef de lucrări, șef de secție, conducând ca director între 1947-1951.

A făcut prima săpătură stratigrafică la Glina 1926-27 –

Ne-a reprezentat cu cinste la toate uniunile internaționale, fiind vicepreședinte al Uniunii Internaționale de arheologie Slavă și membru al Consiliului permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorie. A fost redactor pentru România al publicațiilor Inventaria Archaeologica și Prähistorische Bronzefunde.

Întemeietorul cercetării arheologice moderne, atât a celeia preistorice cât și a celei prefeudale și feudale. A făcut cercetări totdeauna de lungă durată urmărind rezolvarea unor probleme importante din istoria străveche și medievală a țării noastre. Sărata-Monteoru, Valea Jijiei, Zimnicea, Suceava, Dridu, Bratei, etc.

Începând din 1956, conducând cercetările arheologice consacrate problemei pentru studiul formării limbii și poporului român și-a concentrat activitatea continuității elementului daco-roman, punând bazele istoriei românilor în cursul primului mileniu.

La capătul acestor cercetări închinată istoriei țării noastre stau cele două capitole – De la primii locuitori până la Daci,- și Formarea Poporului Român – din Istoria Poporului Român (1970).- care reprezintă nu numai o bogată contribuție la cunoașterea istoriei țării noastre, dar și găsirea și folosirea unui stil nou de înțelegere și interpretare istorică a documentelor arheologice.

Eugenia Zaharia

*

În ultimii ani viața științifică românească a avut pierderi grele; au plecat mulți savanți a căror viață și activitate științifică a fost strâns legată de fondarea renumelui științific românesc și peste hotarele țării. Printre acești savanți se numără și dr. docent Ion Nestor, membru corespondent al Academiei R. S. R. , membru al Academiei de științe sociale și politice, profesor la Universitatea din București.

S-a născut în 25 august 1905 la Focșani și a murit în 30 noiembrie 1974 la București. Se trăgea dintr-o familie de răzeși moldoveni din Fâlcu. A făcut liceul la Focșani și universitatea la București, filologia clasică și istoria veche. A studiat în Germania la Marburg și la Berlin cu G. von Merhart, G. Bersu, H. Schmidt, K. Schuchhardt, Max Ebert, R. Thurnwald, P. Jacobsthal. Doctor în arheologie și etnografie a Universității din Marburg an des Lahn unde a studiat în seminarul marelui profesor G. von Merhart, G. Bersu cu care a lucrat în Austria și Bulgaria în perioada de pregătire a doctoratului. S-a format ca arheolog în domeniul preistoriei și al mileniului I. e. n. În 1932 devine doctor în filozofie al Universității din Marburg an des Lahn.

A lucrat din 1925 la Muzeul Național de antichități, ca asistent, șef de lucrări, șef de secție, conducând ca director între 1947-1951. A fost șeful secției de arheologie preistorică a Institutului de arheologie București și profesor din 1945 de istorie universală a orânduirii comunei primitive și a epocii migrațiilor.

A reprezentat România cu cinste la toate reuniunile internaționale, fiind vicepreședinte al Uniunii Internaționale de Arheologie Slavă și membru al Consiliului permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice. A fost redactor pentru România al publicațiilor *Inventaria Archaeologica* și *Prähistorische Bronzefunde*.

Ion Nestor a făcut prima săpătură stratigrafică la Glina în anul 1926-1927 și a fost întemeitorul cercetării arheologice moderne, atât a celei preistorice cât și a celei prefeudale și feudale. Cercetările făcute de el au fost totdeauna de lungă durată, urmând rezolvarea unor probleme importante din istoria străveche și medievală a țării noastre: Sărata-Monteoru, Valea Jijiei, Suceava, Dridu, Bratei etc..

Începând din 1956, conducând cercetările arheologice consacrate studiului problemei formării limbii și poporului român și-a concentrat activitatea în jurul ideii continuității elementului daco-roman punând bazele istoriei românilor în cursul primului mileniu. La capătul acestor cercetări închinată istoriei României stau cele două capitole: “De la primii locuitori până la daci” și “ Formarea poporului român” din *Istoria Poporului Român* (1970), care reprezintă nu numai o bogată contribuție la cunoașterea României, dar și găsirea și folosirea unui stil nou de înțelegere și interpretare istorică a documentelor arheologice.

Muzeul din Sf. Gheorghe, în profesorul Ion Nestor, și-a pierdut un prieten sincer, care urmasa tradiția moștenită de la V. Pârvan încă din timpul lui Fr. László, o colaborare fructuoasă care a dat rezultate bune în deslușirea multor probleme din istoria țării noastre. Om de știință cu mare prestigiu, în timp de aproape 40 de ani a fost un sprijin real în activitatea arheologico-istorică a Muzeului din Sf. Gheorghe, ai cărui lucrători îl stimau. Atitudinea sa colegială față de această instituție se reflectă din rândurile pe care le-a trimis cu prilejul aniversării a 90 de ani de la înființarea muzeului. “Nefiindu-mi posibil să asist personal... țin să manifest pe această cale alăturarea mea deplină de tot ceea ce această aniversare reprezintă, atât ca evocare a trecutului, cât și ca perspective și angajamente de viitor”.

⁺⁺⁺⁺ Z. Székely, Ion Nestor (necrolog), *Studii și comunicări*, Muzeul Sfântu Gheorghe, 1973, p.237-238.

Colectivul Muzeului din Sf. Gheorghe va păstra cu pietate în memorie amintirea lui.
Sit sibi terra levis.

Dr. Székely Zoltán

*

București, 21 Mai 1975

Mult stimate Domnule Szekely,

Încercarea mea de a veni la începutul lunii Mai a eșuat, din cauza schimbărilor din Institut. Pe ziua de 15 Mai am aflat fiecare unde lucrăm. Imediat, a doua zi, au intrat în discuție clădirile, pe care au încercat și încearcă, să ni-le ia Ministerul cu tot dreptul, iar Muzeul Național fără nici o socoteală. Acum așteptăm ședința pentru săpături, pentru că nu pot lăsa Brateiul. Așa stând lucrurile, nu voi putea veni decât în prima săptămână a lunii Junie, pentru săpăturile de la Ariușd.

Pentru materialul de la Ariușd – 1974 îmi voi rezerva 3-4 săptămâni la toamnă.

În aceste ultime două luni, Aprilie și Mai, au fost un șir de împrejurări care m-au obligat să nu părăsesc încă institutul. Sper ca până la toamnă să se liniștească toate și să putem lucra mai liniștiți.

Vă anunț imediat ce are loc ședința pentru șantier, când vin la Ariușd. Cred că voi trece întâi pe la Sf. Gheorghe.

Cu bine și sănătate dumneavoastră și familiei,

Eugenia Zaharia

*

Bratei 20 August 1975

Mult Stimate Domnule Székely,

Nu v-am scris pentru că am fost tare încurcați cu trecerea noastră la Minister. După ce m-am grăbit la Ariușd, am mai stat 5 săptămâni în București, deoarece nu aveam nimic asigurat cu banii, nici de deplasare, nici de săpături.

Am venit aici pe ziua de 14 Aug., unde am găsit alte încurcături cu banii de săpătură. Ne pusese 8000 la virament. A fost necesar alte drumuri la Mediaș și Sibiu pentru a se lămuri că noi nu putem plăti lucrătorii prin virament. Acum am și alte neplăceri care merg pe distrugere. Sper că reușesc să-i scot cu totul de aici.

Am început lucrul de câteva zile, așa că încă nu avem nimic important. Vom lucra până pe 15 septembrie.

Ce mai face Aluta?

Vă doresc multă sănătate Dumneavoastră și întregii familii,

Eugenia Zaharia

*

(probabil martie 1977, n.r.)

Mult Stimate Domnule Székely

Doina Galbenu vă trimite un rezumat al tezei de doctorat, împreună cu rugămintea noastră de a-i face câteva rânduri pe care să le trimiteți la Facultate.

Susținerea tezei va avea loc la 22 Aprilie, orele 12.

Rugămintea este și de la mine.

Vă mulțumesc și vă doresc multă sănătate împreună cu familia,
Eugenia Zaharia

*

Referat,
Doina Galbenu, Neoliticul în Oltenia de sud-vest.

Teza de doctorat aduce o prețioasă contribuție de documentare arheologică pentru neolitic în România. Tov. Doina Galbenu este o cercetătoare cu experiență, formată în cea mai bună școală de arheologie românească creată de prof. I. Nestor, care a avut ocazia ca să –și însușească criteriile în observarea și interpretarea stratigrafiei.

Angajarea ei ca să prezinte o perioadă de istorie destul de vastă pe baza cercetărilor mai mult proprii pe un teritoriu destul de restrâns, a fost un lucru destul de îndrăzneț, care presupune și constatări...sunt bine bazate pe dovezi arheologice din punct de vedere stratigrafic.

Din punct de vedere metodic lucrarea este bine concepută, tratarea subiectului în 3 capitole, a celor 3 culturi, care sunt atestate în acest interval de timp.

Pentru neoliticul timpuriu consider că referind la cultura Criș, împărțirea ei în 5 faze, bine distinse se poate face numai pe o stratigrafie sigură, nu pe tipologie, și cred că autoarea dacă a făcut, a și avut. În acest caz este o contribuție serioasă la stabilirea dezvoltării acestei culturi; până în prezent avem un așa fel de lucrare pentru Transilvania făcută de tov. E. Zaharia

Consider că considerațiile generale ale autoarei, succinte dar judicios cumpănite în linii mari sunt juste. Trebuie relevată că a încercat ca problema s-o trateze în așa fel că a luat în considerare și rezultatele specialiștilor bulgari și iugoslavi, în țara cărora această cultură este atestată și prin prezentarea aspectului local a lărgit sfera noastră de cunoaștere asupra acestei perioade.

(Székely Zoltán, n.r.)

*

(fără dată, n.r.)

Mult stimată domnule Székely,

Mulțumim pentru traducere, este f. bună, am înțeles ce vrea Bona, dar este afară din program, afară de orice închipuire. Să știți că traduceți mult mai bine, pentru că cunoașteți lucrurile, decât cei de la secția de documentare.

Și din partea L. Bârză vă rog să primiți toate mulțumirile.

Comunicarea dv. n-am putut o citi pentru că am avut ședință cu Comisia Arheologică; s-a terminat la ora 6 seara.

L-am căutat înainte pe A. László ca să o citească el, dar nu l-am găsit.

M-am scuzat la Comșa și i-am explicat cum stau lucrurile. A regretat și el. Dar este de vină pentru că n-am trimis programul ca să fi putut rămâne.

Cele două inscripții le-am dat Doamnei Zah și am rugat-o să dea articolul – pentru referat – lui Em. Popescu.

În rest toate bune, dar vai de noi cu contractele; peste o săptămână urmează să predau și eu o parte. Pentru sărbători toate bune, sănătate copiilor și Doamnei Margareta (Székely, sora lui Z. Sz., n.r.).

Eugenia Zaharia

*

Mult Stimat Domnule Székely

Am predat într-o primă formă textul pentru tratat. Nici eu nu știu când am putut redacta atâta. Noi am crezut că vom redacta într-o formă bună treptat, capitol după capitol până în vara acestui an. Cam la sfârșitul lui Octombrie am aflat că va trebui să facem tot în acest an. Anul acesta va trebui să scriu totul de la început, fără însă să mai putem pune pe contartă ceva despre tratat. Închipuiți-vă în ce situație suntem. Nu avem timpul necesar să citim cece a apărut, ca să fim măcar la curent cu stadiul descoperirilor și al cercetărilor. Așa că va trebui să lucrez zi și noapte ca să pot face ceva cum trebuie.

Eu mai sper că voi putea veni puțin pe la Sf. Gheorghe ca să mai văd ce ați mai descoperit.

Mă gândesc să văd dacă voi putea trimite ceva pentru Aluta.

În legătură cu capitolele pe care le avem de scris în comun, nici noi între noi, nu ne am văzut încă ca să ne putem pune de acord. Va trebui să ne citim textele unul altuia, și apoi să vedem ce se suprapun și ce revine precis fiecăruia.

Vă felicit pentru Zsolt (*Székely, n.r.*) aștept aceeași veste și de la Sofica (*Székely, n.r.*).

Ianuarie 1978

Azi fiind de servici la Institut și având de ieri răspunsul la ce mi-ați întrebat, vă termin scrisoarea care pentru acest motiv zace de zece zile.

Iată ce am aflat. Articolul cu butonul de os și inscripția vor intra în SCIVul care se pregătește și care va avea – așa se pare – curând comitet de redacție. Celălalt a intrat la Materiale care însă este gata, dar așteaptă rândul la Editură. Atunci când va fi comitetul de redacție pt. SCIV vă voi scrie ce s-a hotărât.

Pe la noi este niică confuzie, din cauză că prof. Pippidi vrea să plece. Urmările cred că le înțelegeți. Nimeni nu are atâta minte ca să apere cece este mai bun pentru folosul Institutului. Eu mai sper ca Academia să-l mai rețină puțin. Toți sunt cerc. Pr. III. Nici profesori, nici membri academiei, așa încât este și va fi criză de “domni”.

Bani de săpături sunt puțini și la împărțeală va fi ca deobicei. Noroc că conducerea a spus la plenara din Decembrie să se intensifice săpăturile arheologice care privesc perioada dacică și formarea poporului român. Așa sper că voi căpăta și anul acesta ceva, ca să pot termina într-un an – doi și la Bratei.

Vă doresc anul nou care a început tot așa de greu, să fie măcar cu bine și sănătate la toți.

Eugenia Zaharia

*

București 15 Decembrie 1978

Mult stimat Domnule Székely,

Azi am predat Academiei textul cu care eram obligată pe Contractul – 1978, în afara tratatului care anul acesta nu a mai figurat în planul nostru de lucru. Am predat 42 pagini din monografia Cimitirului din sec. VI-VII de la Sărata-Monteoru. N-am crezut că ajung întreagă și vie; până la urmă sunt vie, dar nu întreagă. Cam acestea sunt motivele pentru care nu am avut pic de răgaz ca să vă scriu.

Acum mai am de tras cu zăpăcitul de Zirra cu care nu poți să te înțelegi pentru figuri.

Comunicarea dumneavoastră am corectat-o și i-am spus lui Comșa că dacă vrea o citesc eu. El mi-a zis că o citește el și a citit-o. Textul deasemenea a fost reținut tot de el. Nu știu ce va face cu ele. În Ianuarie voi pleca probabil 2 săptămâni în Jugoslavia. După aceea am

obligația să fac două articole pentru o istorie militară și pentru Revista de Istorie. Pentru ultima promis de 2 ani și n-am reușit din cauza Tratatului să dau odată articolul.

Scieți-mi când vă trebuie pentru dumneavoastră, pentru aniversarea de când? Știu că mi-ați cerut, dar nu mai am în minte pentru ce dată.

Vă doresc Sfintele Sărbători și Anul Nou cu bine și sănătate,

Eugenia Zaharia

*

Ariuşd 9 Aug. 1981

Mult Stimate Domnule Székely,

Am încheiat lucrul Vineri, iar Sîmbătă 8 Aug. mi-am făcut ultimele transporturi, adică am mai folosit doi băieți pentru expedierea materialelor la Bratei și București, din Bod. Lucrurile care mai sunt necesare la Bratei, nu avea nici un rost să le transport la București. Și așa sunt foarte întârziată.

În legătură cu Statul de plată aş fi vrut să vorbesc cu Dumneavoastră, dar n-am mai putut veni la Sf. Gheorghe. Îmi pare rău că n-am putut vedea nici Muzeul.

Vă dau câteva indicații totuși:

Popa Hortensia s-a ocupat de material, spălat și marcat, la care a și rămas. De la ea îl veți ridica. Tot la ea am lăsat un pachet cu mărunțișuri, spălate și marcate de mine și cu un bilet înăuntru. Joó Pavel mi-a făcut două transporturi cu căruciorul lui (materialele de pe șantier și la Bod), pentru care i-am pus o zi. Dealtfel s-a comportat excelent și el și Mariș Daniel.

Din cauza încurcăturii Doinei Galbenu am depășit poate cu 2-300 de lei. În cazul că nu-I puteți plăti scrieți-mi și vă voi trimite eu; nu puteam să nu ajung la nivelul la care m-am oprit, pentru a obține aceste indicații preliminare.

Vă trimit raportul sumar din care veți scoate ce vă trebuie pentru contabilitate. Faceți Dv. raportul așa cum trebuie.

Vă trimit și un calculator ca să vedeți după cum lucrăm noi și cum i-am calculat pe lucrători la Ariuşd.

Menționați în raport că lucrătorii au sau sub 24 de ani sau cei bătrîni au copii, deci sunt neimpozabili în această privință.

Îmi pare rău că n-ați lucrat cu noi. Poate la anul vom lucra altfel; așa este prea cu tîrîita și prea cu bani puțini. așa ne vor trebui ani pe care poate nu-i vom avea și rămîne neterminat.

Vom discuta problema odată, cu un prilej la București.

Vă doresc multă sănătate împreună cu toți, mari și mici.

Eugenia Zaharia

*

București 23 XI 1981

Stimate Domnule Székely,

Desigur că vom lucra la Ariuşd, pentru că suntem prea angajați în lucrul de acolo și-i greu să dăm înapoi. Trebuie să dăm bani mai mulți. De la Muzeul Național veți primi desigur un răspuns tot afirmativ dar știți ce dau ei ca bani și om. Doina (*Galbenu, n.r.*) stă atîta cât consumă banii, pentru că nu-i prelungește delegația. Eu voi încerca să vorbesc personal cu Georgescu (*Florian, n.r.*), dar nu pot acuma pentru că plec la Herculan, unde sper să vă întîlnesc, și predau peste 2 zile lucrarea de plan. Deaceea mă voi duce la el după Herculan.

Dacă veniți acolo, vom discuta în legătură cu Ariuşdul o problemă de bani și persoană.

Ne trebuie bani și o colaborare, măcar o prezență care să fie acolo, nu fictivă. Nu fac nici o acțiune fără să vă întreb. Deaceea vă aștept la Herculan. În cazul că nu veți veni, numai

atunci vom vorbi la telefon sau cu prilejul discuțiilor pentru tratat (care vor fi se pare pe la 3 Dec.).

M-am bucurat de copiii mari și mici. Să dea Dumnezeu să fie bine și să vă bucurați de ei. Am tot ocolit problema directorului de la Sf. Gheorghe. Parcă nici nu concep acest muzeu fără Dumneavoastră.

Cu bine și sănătate la toată familia,

Eugenia Zaharia

Înainte să dau scrisoarea aceasta, Doina Galbenu mi-a răspuns că în acest an nu vor putea colabora nici cu bani nici cu oameni la Ariușd. Concentrează banii și colectivul la 2 șantiere. După cum vedeți au mare interes pentru problema Ariușd.

Sper să putem discuta la Herculan.

Cu bine, E. Zaharia

*

București 3 Iulie 1982

Mult Stimate Domnule Szekely,

Cu mare greutate încerc să închei și să plec la Ariușd. Voi fi acolo pe ziua de 7 – 8 Iulie. Sigur pe 8 Iulie.

Doina (*Galbenu, n.r.*) nu cred că vine. A spus foarte îndoelnic că poate numai câteva zile – o săptămână.

Dacă nu veniți dumneavoastră la Ariușd, voi veni cu la Sf. Gheorghe ca să putem discuta.

Anunțați-mă cum lucrăm, cu câți bani, ca să știm cum angajăm lucrătorii.

Cu bine și multă sănătate

E.Zaharia

*

Buc. 7 iunie 1983

Mult stimat Domnule Székely,

Încep prin a vă cere scuze pentru că nu v-am răspuns atâta vreme. Nu din neglijență, ci pentru că am foarte mult de lucru; contractul meu pe anul acesta cuprinde muncă pentru doi ani cel puțin. În afară de aceasta am vrut să discut, să o informez și pe Doina Galbenu. Ne-am înțeles ca în timpul campaniei de săpături să venim amândouă la Sf. Gheorghe și să discutăm cu Dumneavoastră la fața locului. Până atunci și D. Galbenu are timp să se gândească ce face și ea. Mă bucur că și tov. Bartók (*Botond, n.r.*) vrea să participe efectiv. Oricum sunt convinsă și vă rog să fiți și Dumneavoastră încredințați, că nu vă voi face nici-un fel de greutate. Veți lua cât vreți și ceace vi se pare convenabil de redactat.

- În ceace privește lucrurile rămase la Dumneavoastră, vă rog să dispuneți de ele cum doriți. Eu nu am nici o pretenție asupra lor. Rețineți-le pentru muzeu sau cum considerați mai bune.

- Voi fi la Ariușd în primele zile ale lunii Iulie. Data când viu o voi anunța din timp. Vă rog și eu, dacă vă este posibil să-mi scrieți câți bani ați alocat cercetărilor din anul acesta de la Ariușd, ca să pot face un program de lucru. Sumele sunt foarte mici și nu putem înainta. Când ne vom întâlni vom discuta și această problemă.

V-am cumpărat cartea lui Horedt, pe care am găsit-o la Sibiu. Acolo am fost la 5 Mai pentru o conferință cu cadrele didactice din oraș și județ. O altă asemenea întâlnire am

avut-o în București. Cartea o voi aduce când viu. Dacă între timp ați găsit-o, și nu mai aveți nevoie de ea, scrieți-mi să n-o mai i-au la mine.

Cu bine și multă sănătate Dumneavoastră și familiei,
Eugenia Zaharia

*

Ariușd. 31 iulie 1983.

Stimate Domnule Székely,

Vă trimit actele de la Ariușd în valoarea de 15.660 lei, socotind ca ziua de lucru este de 60 lei. Doina Galbenu mi-a spus că este ceva peste 60 de lei; deaceia n-am vrut să depășesc peste 16000, lăsându-vă această rezervă. Dumneavoastră îi calculați așa cum știți și cum îi calculați și pe ceilalți, de pe alte șantiere din județ. N-am întrebat la noi cât se plătește anul acesta.

Am avut o studentă din București care m-a ajutat până la 26 iulie; de aici a plecat la Sărăsău, la Popa Radu. A fost foarte bună și aș vrea să o iau și la anul. Este fata a doi arhitecți și știe bine să lucreze.

Începând din 1980 - întreg materialul rezultat a fost al Dumneavoastră. Total, dar absolut totul s-a transportat la Sf. Gheorghe.

Eu am câteva fragmente din Passum și două cioburi mari cu apucători de la cuptor, pe care vi le voi înapoia.

Anul acesta am luat cu mine un instrument și două așchii paleolitice pentru a le determina. Când veniți vi le voi înapoia.

Dealtfel materialul rezultat, în situația actuală a cercetărilor, nici nu se poate împărți cu nimeni. Trebuie să rămână la un loc.

-Lucrurile mărunte sunt spălate și marcate. Le-am împachetat în hârtie albă; pe pachet scrie doar Ariușd 1983. L-am pus peste celelalte. Să-l ia cine vine cu banii.

Sper să mă ajute și să ne facă și planurile pe calc. La noi nu se mai poate, decât f. greu. Din ceace i se cuvenea ei. am scăzut banii de chirie pe care-i veți da Anei Gaboș, la care ea a locuit și pe care am trecut-o în Statul de plată.

Vă mai trimit trei adeverințe pe care vă rog să le ștampilați și să le trimiteți sau să le aducă cine vine cu plata.

Doina Galbenu a venit Marți 26 Iulie și a plecat Sâmbătă 30 Iulie. A venit la timp, când a plecat studenta. M-a ajutat f. bine, dar dacă mai rămânea era și mai bine. Aș fi putut veni la Sf. Gheorghe.

Despre săpătură vom vorbi când veniți la București. De scris ar fi prea lung. Raportul pe care vi l-am făcut este pentru Statul de plată. Pentru noi voi face altul în noiembrie, după ce-mi voi preda lucrarea de plan.

Cu bine și multă sănătate,
Eugenia Zaharia

*

București, 10 Iunie 1984

Mult stimat Domnule Székely,

Vă înapoiez textul, mulțumindu-vă. Mi-a fost foarte prețios pentru unele date pe care nu le aveam corecte.

Când ne vom vedea la Ariușd, vă voi ruga să-mi permiteți a publica, în Enciclopedia pentru care am scris articolul, și câteva piese mai alese, care sunt menționate și reroduse în articolele dumneavoastră.

Eu voi veni între 5-10 Iulie la Ariușd. Vă anunț atunci și poate, la început venim la Sf. Gheorghe pentru unele probleme.

Să-mi scrieți dacă aveți nevoie de ceva să vă aduc. Dacă pot, vă aduc.

Eugen Comșa vă roagă și vă întreabă dacă puteți să-i primiți un articol. În următorul număr din Aluta, de ca. 15 pagini, despre neoliticul din NE Munteniei.

Eu lucrez de zor la această Enciclopedie, care nu-i de loc ușor!

Vă doresc multă sănătate împreună cu întreaga Dumneavoastră familie, care cred că are și un nou și mic membru.

Eugenia Zaharia

*

București, 3 Septembrie 1984

Stimate Domnule Székely,

N-am putut trimite actele pentru că mi-a trebuit încă o foaie de pontaj, deoarece nu puteam viri zile din trei luni (Iulie-Aug-Sept) într-o singură foaie. Am trebuit să intru în Sept. din cauza pozelor și a zilelor pentru bucătărie – Șură. Pozele n-am vrut să le facă nimeni, deaceia am trebuit să-i las pe Ortenzia Popa și pe István Kertész. Nici timp n-am avut să liniez o foaie întreagă.

În cazul că nu ajung banii tăiați de la mine, zilele acestea scriu și raportul mare pentru Consiliu, pentru că va trebui să încep repede și pe cel pentru Iași și Piatra Neamț. Vi-l trimit săptămâna viitoare, împreună cu datele pentru lucrarea Dvoastră, așa cum am vorbit.

Multă sănătate Dumneavoastră și întregii familii,

Eugenia Zaharia

*

București, 3 Februarie 1985

Mult Stimate Domnule Székely,

Vă mulțumesc pentru scrisoare și urare! Dea Dumnezeu să ieșim cu bine din această iarnă grea. La noi este zăpadă mare și ger.

M-am bucurat să mai rămâneți, ca să putem duce mai departe cece am început. Înțeleg că aveți și mari greutăți, dar fără ele nu se poate face nimic. În anul acesta aș veni mai devreme și nici nu am belelele de anul trecut. Pentru Enciclopedie mai am de redactat articolele în colaborare, iar copiii sunt cu părinții lor.

Vă trimit 8 pachete de unt și 1 pachet de cacao pe care-l am de când trebuia să vie Jolt (*Zsolt Székely, n.r.*) la Institut. Margarină nu am mai găsit deloc, bineînțeles din cea bună. În luna aceasta vă mai strâng și vă trimit iar. Puneți untul în congelator că ține perfect.

Vă doresc multă sănătate și bucurie în anul acesta, Dumneavoastră și tuturor din familie.

Eugenia Zaharia

*

(14. Februarie 1985, n.r.)

Mult Stimate Domnule Székely,

Am primit ieri, 12 F. , scrisoarea Dumneavoastră. Voi lucra textul cât pot de repede și vi-l trimit.

Textul meu este gata și vi-l trimit cam într-o săptămână. L-am tradus și acum este la Doamna Oprițescu (*Ann Dodd, n.r.*). Veți avea textul în franceză și vă scriu ½ pagină și pentru rezumat maghiar, pe care vă rog să mi-l faceți Dumneavoastră, bineînțeles dacă trebuie.

Luna Februarie a fost și este foarte grea. Viscol și zăpadă multă. Ne descurcăm f. greu. Eu am lucrat pentru mine la laborator, deoarece în camera mea este la 0°. Dar și acolo, în laborator, acum este aceeași temperatură. Dar mi-am găsit un loc de lucru la P. Roman și Dna Oprițescu, în clădirea Ministerului unde s-au mutat ei. Acolo este destul de bine și se poate lucra.

Cu Enciclopedia n-am terminat. M-am mai încărcat cu câteva articole, după care urmează ilustrații. Lucrul va mai dura. Și sunt încă atâtea treburi.

Să fim sănătoși ca să facem cât mai mult. Aceasta este singura mea dorință, pentru care însă trebuie să lucrez și la întregit și la desen. La desen am un vas de 3 ani, pe care nu mi l-au făcut. L-am luat să mi-l fac singură, altfel nu merge nimic. Mă întreb și eu uneori de unde să iau atâta timp și atâta putere!

Mă bucur că sunteți bine și sănătoși împreună cu toți copiii mari și mici.

Vă rog să le transmiteți urările mele de bune și sănătate,

Eugenia Zaharia

Uitasem să vă scriu despre comunicare. N-am ținut-o încă din cauza timpului. Nu avem unde ne aduna pentru 2-3 ore ca să discutăm, fiind prea frig. Deaceia s-a amânat până s-o schimba vremea.

*

București, 22 Febr. 1985

Mult stimat Domnule Székely,

Întâi sunt bucuroasă că sunteți toți sănătoși, mai ales copiii. Trecem printr-o iarnă foarte grea, cu zăpadă multă și ger mare. De la bobotează nu ne slăbește de loc. La Institut este ca și afară, n-avem de loc căldură. Biblioteca este strânsă și închisă pentru că probabil clădirea aceea ni se va lua. Laboratoarele lucrează acasă, ca să putem face față contractelor care nu pot fi amânate. Din această cauză lucrăm foarte greu. Acasă stau cu paltonul, altfel nu se poate face nimic. Mai avem o lună grea și pe urmă ce-o vrea Dumnezeu! Care-om scăpa din iarnă!

Comunicări se țin foarte rar; doar Comșa ce mai păstrează obiceiul lunar să ținem ședințe. Vă închipuiți în ce condiții.

Planul cu Șt. Pascu este foarte bun. El are bani, cred, și de la Comisie, pentru rezolvarea problemelor istoriei noastre. Poate îi mai și scrieți, ca să-i aduceți aminte, înainte de întrunirea Comisiei Arheologice.

Anul acesta eu sunt liberă pentru Ariușd, nu mai am nici-o încurcătură. Ar fi foarte bine să avem bani. Pentru Aluta – 1985, înțeleg că vă trebuie un articol asupra rezultatelor de la Ariușd. Desigur că voi face. Desenele nu mi le-a putut face tot din cauza frigului.

La Târgoviște voi încerca să viu, dacă pot între două trenuri, pentru că am suferit destul aici de frig și n-aș vrea să mai stau și acolo în altă ghețarie. N-am priceput niciodată de ce trebuie să ne chinuim în Martie, pe frig, când s-ar putea face totul în Aprilie-Mai.

În legătură cu lucrarea Dumneavoastră, despre Peteni, v-am rugat, după cum mi-a cerut Radu Popa, să-mi dați datele despre morminte, orientarea, partea pe care zac, adică descrierea fiecărui schelet. Apoi voi face stilizarea.

20 Martie –

N-am găsit ceace mi-ați cerut. Cronica Numismatică. M-am interesat la noi și mi-au spus că s-a epuizat. Voi încerca și voi căuta în continuare.
Am crezut că vine Doina Galbenu la Târgoviște, dar nu poate. Deaceea Vă rog să citiți Dumneavoastră textul.

Multă sănătate tuturor,
Eugenia Zaharia

*

București, 30 Aprilie, 1985

Mult stimat Domnule Székely,

Nu v-am răspuns, tot așteptând să adun câte ceva pentru Dumneavoastră. Am reușit atâta cât Vă trimit. Poate acum, pe 1 Mai, să mai pot cumpăra ceva. Dar acestea nu vreau să se învechiească. Sunt două pachete – cele în pergament alb, care nu prea au gust de unt. Dar eu așa, ca unt Doina le-am cumpărat. Nu le rețin eu, pentru că nici nu mănânc și nici nu folosesc, la nimic, untul.

În legătură cu ceace mi-ați scris, am vorbit cu Comșa (*Eugen, nr.*) și mi-a spus că nu se referea la D. voastră, ci la alte cazuri. Nu fiți chiar așa de pesimist, pentru că, întotdeauna, gălăgia este mai mare decât treaba.

În ceace privește lucrarea, Popa Radu este în întregime binevoitor. dar a cerut ceace trebuia. O voi rescrie și abea atunci vom vedea dacă o primește sau nu.

Institutul din Iorga se mută acolo unde este și Ministerul Învățământului, împreună cu biblioteca, după care vom suferi și vom umbla toată ziua pe drumuri. Toată treaba este apăsătoare și ne mănâncă timp și nervi.

Vă voi scie când vom putea să ne mișcăm la Ariușd, desigur în Iulie și îmi veți spune de cât dispunem. Sunt hotărâtă ca, anul acesta să discutăm toată problema acestei săptămâni, care nu se poate lucra așa de repede. Voi veni la Sf. Gheorghe înainte de începem și la sfârșit cu materialul, ca să nu vă mai las încurcături. Dealtfel doresc să văd noul Muzeu și orașul de care sunt atașată de ani de zile.

Vă doresc multă sănătate și numai bine,
Dumneavoastră și întregii familii,
Eugenia Zaharia

*

București, 30 Mai 1985

Mult Stimat Domnule Székely,

Am primit banii, dar nu trebuia. Încerc să mai strâng unt, deși este tare greu. Ar trebui să nu fac decât asta. Și va trebui să o fac. Pentru că nici la Ariușd nu mă pot duce fără.

V-am corectat lucrarea și v-o trimit. Am pus semnul întrebării în două locuri. Acolo vă rog să fiți atent, pentru că nici eu n-am înțeles.

Articolul despre Ariușd l-am scris într-o primă formă și cred că-l rescriu la Ariușd. Acum trebuie să-mi termin articolul pentru Enciclopedia pe care o redactează Institutul nostru. Acum de curând am scris unul (Bratei) pentru o enciclopedie germană și săptămâna aceasta i-am făcut și ilustrația.

Lucrez și acum până la 4 în Institut. Iarna a fost lungă și grea, iar acum vedem că am rămas în urmă cu lucrul. În plus vin mereu câte și câte, toate repede. Acum fac și corespondența pentru Bratei. Sibiul, ca de obicei, n-a rezervat banii necesari, iar eu trebuie să mă adresez județului. Se pierde atâta vreme, în care aș putea face ceva mai bun.

La Ariușd vin la începutul lunii Iulie, pentru că nu pot pleca până nu-mi predau articolele. Le-aș fi făcut de mult, dar sunt numai de colaborare și am așteptat colaboratorii ca

să stabilem ce ne revine fiecăruia. Cei mai mulți s-au retras, sau au plecat, iar eu am rămas cu toate pe cap.

Și lucrarea Dumneavoastră, cea despre cimitirul de la Peteni, o voi termina tot la Ariușd. Așa îmi va fi mai ușor să vă întreb cece este necesar.

Cu școlarii nu-i rău, dar gândiți-vă unde-i cazați, pentru că vremea acolo este rece, ploioasă și f. repede schimbătoare. Trebuie să obțineți clădirea școlii. În nici un caz să nu facă tabără de cort. În rest vom vedea.

Anul acesta voi veni la Sfântu și pentru materialul de la Ariușd. Nu se mai poate amâna.

Cu bine și multă sănătate Dumneavoastră și întregii familii,

Eugenia Zaharia

*

Ariușd, 5 August 1985

Mult stimat domnule Székely,

Am încheiat Luni lucrul. Sîmbătă a plouat toată ziua, începînd de vineri noapte. De aceea colectivul de elevi nu sunt puși decît cinci zile. Dumneavoastră hotărâți mai departe. Acolo unde am tras linie roșie (pe lista cu Bul. de Ident) urmează să vină copii, să-și aducă buletinele. Stau pe strada 16 februarie și pe Bánki Donat, foarte aproape de muzeu. Măine marți îmi transport pachetele la Bod și miercuri plec.

Cei care sunt prelungiți în restul săptămânii au avut paze, roabe, bucătăria și lemne pentru gătit. Chiar și așa, am pus 2 zile la mine pentru Kertesz Istvan, pentru că numai era loc la ei. Așa că vă rog să-I dați din suma mea. N-am avut cum proceda pentru că nu mai erau zile.

Sacii sunt plini toți 6. În cel pe care scrie Muzeu veți găsi mărunțișurile pe care scrie tot Muzeu. Raport pentru Consiliul îl voi face și-l veți primi în Septembrie-octombrie, odată cu articolul mare.

Multă sănătate Dumneavoastră și familiei și în continuare vă doresc o campanie bună,

Eugenia Zaharia

*

Bratei, 31 August 1985

Mult stimat domnule Székely,

Am primit azi, 31 August, banii, pentru care vă mulțumesc. Am lucrat aici de la 5 Aug. și sunt aproape gata. Voi pleca la sfârșitul săptămânii care urmează și mă voi apuca imediat de articolul promis.

Am avut timp foarte bun și aici. A plouat de câteva ori noaptea și ziua numai azi, 31 Aug., dar foarte puțin. Vreau să termin, să mă adun acasă ca să pot lucra.

Am fost cu Ligia (n.r.) până la 23 August, după aceea n-am mai avut pe nimeni. De la Sibiu am avut arheologul Patrimoniului 4 zile, între 14-17 Aug, după care muncă grea și îndelungată, bietul om s-a dus în concediu la mare! El are încă vreo 4-5 săptămuri de executat, probabil în Septembrie-Octombrie, când e vremea mai prielnică pentru noi! V-am scris

acestea pentru cum se zice la noi să faci “haz de necaz”, ca să nu vă închipuiți că numai la Dumneavoastră sunt asemenea cazuri.

Nimeni nu muncește cum trebuie, dar pretențiile sunt mari, tot mai mari. Trăiesc ușor, pentru că unii din noi muncim peste măsură. Dar așa-i piesa în care jucăm de când ne-am născut.

Măine, Duminică, mă duc la Mediaș, tot pentru treburile noastre, peste săptămână neputând lăsa lucrul.

Sper ca la începutul lunii octombrie să fiu gata cu articolul și să vi-l trimit.

Multă sănătate doamnei și copiilor, încă o dată vă mulțumesc,

Eugenia Zaharia

*

Buc. 23 Oct 1985

Mult stimată domnule Székely,

Am primit cartea poștală sâmbătă, 19 Oct. Am făcut un referat de caracter general, deoarece, nu-mi mai amintesc chiar amănunte din conținutul lucrării. În cazul în care vă trebuie un text mai amănunțit, trimiteți-mi un exemplar chiar necorectat.

Am intrat într-un foarte mare zor la redactarea ultimilor articole pentru Enciclopedie, care urmează să fie predată cu ilustrații, la 1 Decembrie. Altfel, lucrarea își pierde locul din planul Editorial, în care este inclusă pentru 1986.

Mai am și o comunicarea de ținut, așa încât, lucrarea pentru Aluta v-o trimit în jur de 1 Decembrie.

În legătură cu materialul de la Ariușd, mă gândesc să-l lăsați ca să-l spălăm și marcăm acolo. La Sf. Gheorghe, singură, nu voi putea face această operație și nici nu văd cu cine aș face-o acolo. Dacă vii la Sfântu, la începutul verii, vreau să studiez materialul și nu voi avea timp de spălat și marcat.

Pentru articolul pe care l-am redactat pentru Enciclopedie, despre Ariușd, am nevoie de câteva fotografii – din materialul scos în săpăturile noastre. V-aș ruga mult, dacă puteți să-mi trimiteți câte ceva. Ceramică și orice alte obiecte reprezentative.

Vă trimit o foaie iscălită în cazul că va trebui să bateți textul la mașină, iar dacă socotiți necesar mai adăugați dumneavoastră ceea ce trebuie. În cazul că nu-i suficient, mai dați-mi și alte date și-l scriu din nou.

Multă sănătate Dumneavoastră și familiei,

Eugenia Zaharia

*

24 Dec 1985

Mult stimată domnule Székely,

Am primit scrisoarea și felicitarea Dumneavoastră pentru care vă mulțumesc și vă doresc din toată inima un An Nou bun și cu bucurie și liniște să putem lucra mai departe.

Despre Doina Galbenu, cu care am vorbit, numai zic nimic. Să dea Dumnezeu să vie și să facă ceva. Dar cu 3-4 zile nu rezolvăm nimic. Acum mi-a spus că-l internează pe soțul ei. Așa încât speranța mea, în ceea ce o privește pe ea, este mică.

În legătură cu textul pe care trebuia să vi-l trimit, va mai dura, pentru că mi-a dispărut de pe masă. L-am avut gata pentru că am trimis o comunicare în Mai-Iunie, și la care text urma să adaug ce trebuia. Am făcut și această operație, dar n-am apucat să scriu la mașină. Acuma stau să-l caut, pentru că nu pot nici eu înțelege cum s-a rătăcit. Cheie n-am decât eu cu Ligia (*Bârzu, n.r.*).

Comunicarea care trebuia s-o țin în Decembrie s-a amânat pentru Ianuarie – 1986, din cauza Colocviului anual despre Latène. Așa încât va trebuia oricum, să lucrez alt text. Încerc să-l găsesc și să vi-l trimit cât mai repede. Același lucru mi s-a întâmplat și cu câteva articole de la Enciclopedia, pe care am trebuit să le scriu din nou.

Peste toate acestea, acum și acum, se repară toată instalația de apă spartă anul trecut din cauza frigului. Focul arde ca un chibrit, iar lucrătorii sparg pereții, fiindcă schimbă toată instalația.

Dar, peste toate, vă asigur că voi face tot efortul în principal pentru textul Ariușd.

Eugenia Zaharia

*

7 Ianuarie 1986

Mult stimată domnule Székely,

Am găsit textul și săptămâna viitoare îl voi rescire și vi-l trimit. Din săptămâna Crăciunului ni se schimbă instalația de apă, care s-a spart anul trecut. Peste tot găuresc, schimbă țevi, molozi, apă care curge, etc. Este bine totuși că se face, ca să nu mai stăm cu găleata de apă.

Mă voi sili să trimit textul cât mai repede.

Multă sănătate tuturor,

Eugenia Zaharia

*

28 Mai 1986

Mult stimată domnule Székely,

În sfârșit, am reușit să am calcurile pe care vi le trimit împreună cu textul ceva mai corectat și cu menționare figurile în text. Probabil vă sosește prea târziu, dar n-am avut ce face. Fig. 5 și 6 urmează să le facem acolo, după material mai întregit. Așa că va fi pentru numărul următor al Alutei.

Despre săpături încă nici la noi nu este încep fondul asigurat. Eu aștept ca săptămâna viitoare, imediat după 1 Iunie, să am un răspuns în legătură cu solul; dacă putem lucra sau nu. Adică dacă va fi posibil să stăm 8-10 ore, cu toată echipa, în praf și soare. În cazul că nu se va putea, voi stau o lună la Sfântu pentru a lucra materialul. Chiar dacă lucrăm pe teren, eu tot voi veni cca. 2 săptămâni să lucrez în muzeu materialul de la Ariușd.

Doina mi-a promis că vine 2 săptămâni. Ieri însă am aflat că va trebui să plece cu toată secția în Buzău, pentru un proiect din care și-ar acoperi contractele pe câteva luni. Urmează să mă lămuresc cu ea și să scriu imediat ce facem.

Greutățile sunt în acest an foarte mari: solul este foarte radiat și mâncarea la fel. Culturile nu sunt bune. Laptele la fel. De altfel, de atunci, nu mai există lapte și lactate pe piață.

Așteptând-o pe Doina, am ajuns la mijlocul lunii Iunie. Iată ce răspuns mi-a dat ea, după două săptămâni de lungă și adâncă gândire. Poate veni între 7-17 Iulie pe teren mai puțin, dar în muzeu ca să lucrăm materialul. Pentru venirea ei acolo, vă rogă mult să faceți o adresă către tov. Director Coleșică pentru a o lăsa să participe la lucrările de la Ariușd, între datele menționate. Eu voi veni la Sfântu, la începutul lunii Iulie. Nu pot să mă degajez mai repede și pentru a-mi aduce câte ceva de mâncare.

Eu am intenționat să nu săpăm anul aceasta la Ariușd, deoarece nu-i deloc recomandabil, mai ales pentru copii, să stea 6-8 ore între soare și praf, amândouă părțile cu radiații. Ar trebui să treacă cel puțin 80 de zile. Asta ar însemna în cel mai bun caz luna August. Lucrul este f. primejdios, mai ales că noi lucrăm pe durată, nu-l o zi, nu-l o dată. Ce vor mânca și ei și noi? Doar conserve.

Copiii pot ajuta foarte bine la spălatul și marcatul materialului. Să lucrăm cu ei în muzeu, în curte. Oricum, materialul trebuie văzut, ce-i cu el și pus în ordine. Lucru care nu-l pot face eu singură. Vă mulțumesc dacă mă instalați în muzeu, este mult mai bine. Eu nu pot deconta hotel, Doina, însă poate. Așa încât vă rog să faceți ccrerea pentru ea, să participe la cercetarea materialului de la Sf. Gh. și Ariușd. Pe Doina, o cazați poate la Hotelul Partidului. Și ea își va deconta deplasarea. Vă rog să-mi scrieți dacă mai aveți ceva așternut, dacă nu să-mi aduc.

Urmează să viu la Sf. Gh. unde vom discuta pe larg toată activitatea pe anul acesta. Sunt dispusă să stau și să lucrez mai mult, și să vedem și ce ne revine de făcut fiecăruia.

În ceea ce privește lucrul pe teren, cred că va-ți convins cât de greu se poate lucra cu copiii care n-au nici un fel de experiență. Ceea ce lucrăm acum la Ariușd, nu-l pentru ei. Vom discuta însă acolo. Imediat ce primesc răspunsul dumneavoastră, vă scriu cum și când venim.

În ultimile zile ale acestei luni, vă expediez 1-2 pachete cu materialul de la A. care a fost la mine. L-am spălat și marcat.

Să aveți clei de lipit. Noi nu avem deloc. Laboratorul nostru nu are cu ce lucra, nici peliculă și nici acetona. Vom întregi materialul găsit în acest complex cu cuptoare. Sunt multe și vom putea înțelege mai bine lucrurile dacă le avem întregi. Ne trebuie și domnișoara de care mi a-ți vorbit.

Mă bucur că sunteți sănătos și fericit de copiii. Este singura noastră mulțumire, dar și cea mai mare grijă, de la bătrânețe.

Cu bine și multă sănătate tuturor,
Eugenia Zaharia

*

București, 1 iulie 1986

Mult stimat domnule Székely,

Ultima dumeavoastră scrisoare am primit-o pe ziua de 28 iunie. Nu v-am răspuns pentru că am fost bolnavă și n-am putut lua nici o hotărâre. Din cauza unei măsele netratate la timp, era să o pătesc rău de tot. Policlinica unde lucrez s-a spoit, și n-am avut unde să lucrez. Există servicii de urgență, dar eu n-am avut curajul să mă duc la întâmplare. Serciviul s-a început Luni, 30 și am fost acolo. Doctorul m-a obligat să stau toată săptămâna ca să vadă ce se poate face. Așa cum eram nu puteam pleca.

Am vrut să vin pe la 25 Iunie, dar din cauza celor ce v-am scris, mi-a fost imposibil. Iar în legătură cu săpătura de la Ariușd, eu nu vă încurc cu nimic. Faceți ceea ce trebuie cu tabăra, puteți hotărî și fără mine, pentru din ceeace-mi scriți, hotărârea era luată. Eu urmează doar să mă conformez. Deoarece nu m-am putut prezenta când a trebuit, voi veni direct la Ariușd, Miercuri, 9 iulie. Dacă nu sunteți acolo, voi veni, ca să discutăm, la Sf. Gheorghe.

N-am înțeles unde veți săpa la Ariușd, așa încât discutarea cu dumneavoastră a planului de lucru, pentru săpătură și în muzeu, este absolut necesară. Știți bine de anul trecut, că la noi era de adâncit, de lucrat chirpicul acoperit de atâtea ani de zile. Cu săpături noi vă complicați din nou, în afară de cazul că cineva se mai asociază cercetării de la Ariușd, dar cu tot seriosul.

După săpătura de la Ariușd, ar urma să lucrez în Muzeu. Sunt dispusă să stau mai mult și în luna August, ca să putem vedea și de material. Ieri v-am expediat 3 pachete și un sul. În pachete sunt cioburi de la Ariușd, spălate și marcate; iar în sul sunt planurile și textul ceva mai corectat decât cel pe care vi l-am dat la Deva. Abia mâine expediez și ceea ce am pentru Ariușd. Am avut așa dureri, încât nu am putut face nici măcar operația de expediere a materialelor.

Planul cu Doina s-a modificat iar, deoarece tov. Coleșică nu-i poate da bani pentru deplasare pentru că n-au; aceasta ca să nu rămână fără salarii. Am impresia că ei stau și mai rău ca dumneavoastră. Ea mi-a promis că încearcă prin Iulian Antonescu să obțină câteva zile pentru Sf. Gheorghe, numai pentru a lucra în muzeu, dar nu și la săpături, deoarece Consiliul nu poate da asemenea deplasări (pentru săpături).

Eu am rugat-o să vă scrie chiar ea, deoarece la ei se schimbă lucrurile de la o zi la alta. Eu țin neapărat să facem ordine măcar în ceea ce privește materialul. Dacă ea nu va putea face nimic, atunci să hotărească singură, pentru că nu putem aștepta chiar cu anii, dacă va putea lucra ceva sau nu. Mă voi duce și la Coleșică, dar nu știu dacă voi putea acuma, până la plecarea la Ariușd.

Cu stimă și urări de bine și multă sănătate, de care trebuie să ne îngrijim,
Eugenia Zaharia

*

București, 24 Noiembrie 1986

Mult stimat domnule Székely.

Mă bucur că ați reușit să plecați în Ungaria. A fost desigur un concediu plăcut și folositor pentru lucrul dumneavoastră.

În legătură cu lucrarea Dv. despre Peteni, este așa cum v-am scris. Nu are nimeni nimic și nu vă face nimeni nici o greutate. Popa Radu a văzut cum este organizat textul și m-a rugat să vi-l înapoiez pentru a-l aranja conform unor reguli de editură și atâta tot. Nu vă ascund nimic. Dimpotrivă, el vrea cu tot interesul să vi-l publice, pentru că este necesar să fie cunoscut. Așa încât, vă rog să vă înarmați cu răbdare și încredere, făcând modificările necesare publicării textului.

Simpozionul de care scriți este foarte binevenit, dar poate ar fi mai bine într-o perioadă mai blândă. Deplasarea ar fi mai ușoară. În ianuarie mie cel puțin, mi-ar fi greu de călătorit. M-am operat la picioare și-mi scoate ghipsul la 27 N. Așa că iarna, nu știu cum și cu ce voi avea voie să mă încălz. După cum bine știm, încălțăminte care se găsește este greoaie și grosolană. Doar cea de vară, de pânză se mai poate încălța.

Desigur, vom putea discuta, dar și așa, dacă nu vor fi bani, este destul de lucru la material. Poate, în vederea simpozionului să puteți restaura și vasele întregibile. Cele pe care

le-am așezat pe un stelaj separat. Acestea sunt necesare și pentru o redactare mai articulată și a complexului și a ceramicii de la Ariușd. Rugați-l pe Dl. Bartok (*Botond, n.r.*) să caute materialul din anii trecuți, pe care nu l-am găsit nici în depozitul vechi, nici în cel nou. De asemenea, îmi trebuie materialul Schneckenberg de acolo, care a fost descoperit în anii 1970-1973-1974. Ca să putem face ceva mai complete textele ne trebuie aceste materiale. Mai ales că și despre Schneckenberg colegii noștri, Al. Vulpe și P. Roman, fac destule teorii neîntemeiate.

Eu încă nu umblu pe stradă, dar o voi ruga pe Ligia (*Bârzu, n.r.*) să se intereseze de Materialele noi apărute. Voi încerca și la secretara noastră prin telefon și la Muzeul Național, unde sunt standuri de cărți, ca la Universitate și Muzeu.

Pentru unt am încă promisiuni, încă dinainte de a mă retrage eu din circulație. Dacă primesc vi le trimit cu toată plăcerea.

Mi-am luat de lucru acasă. La Institut și așa nu se mai poate lucra iarna. Sper să fac o treabă bună acasă, dar fără învoială, că materialul ne trebuie tot timpul să-l avem sub ochi.

Am primit și scrisoarea și banii.

Pentru cei 74 de ani pe care ia-ți împlinit, vă doresc multă sănătate și încă mulți și buni ani de lucru!

Transmiteți și celor din familie urări de bine și sănătate,

Eugenia Zaharia

*

București, 12 ianuarie 1987

Mult stimată domnule Székely,

Am întârziat cu răspunsul pentru că am fost din nou bolnavă două săptămâni. Am avut o alergie îngrozitoare, pentru care am ținut regim de fructe și zarzavaturi fierte plus tratamentul. M-am dus totuși la Institut în ultima săptămână a lunii Decembrie, dar n-am putut vorbi cu nimeni. Din cauza frigului lumea lucrează acasă. Azi am reușit să vorbesc cu Preda. Iată care este și părerea lui. Symposionul Dv. este f. binevenit, dar repetă pe cel care a avut loc Decembrie la noi, consacrat în întregime neoliticului. În cazul că rămâneți numai cu neoliticul, ar însemna ca de la noi să vină Comșa, Marinescu, Zaharia, Preda, iar din celelalte părți tot puțini. El este de părere să lărgiți tematica și cu alte rezultate ale cercetărilor Dv. și pentru alte perioade, adică ar fi: Contribuția cercetărilor arheologice din SE Transilvaniei la cunoașterea istoriei vechi a țării noastre, sau cam așa ceva. În acest caz, am veni mai mulți – Vulpe, Morintz, Roman, Harhoiu, Babeș; eventual și pentru perioada daco-romană – Barnea, Suceveanu, Barnea cel Bătrân. Preda vă roagă că în cazul că va fi în luna Mai, să-l așezați fie până la 9 Mai, fie după 15 Mai. Ar prefera în ultima decadă a lunii Mai, deoarece înainte este ocupat cu alte prezențe: el are vrea să vină la Sfântu. Desigur, Dumnavoastră hotărâți cum va fi, poate și în funcție și de banii alocați acestei manifestări. Dar și eu cred că lărgită tematica, ar corespunde mai bine activității muzeului, chiar dacă s-ar pune accentul pe neolitic, în cazul că aceste descoperiri sunt mai importante.

În legătură cu volumul de rapoarte am vorbit chiar cu tov. C. Stoica, care mi-a spus că anul aceasta a reușit să le obținem fără bani. Instituția Dumnavoastră are cinci exemplare. Consiliul însă nu are mijloace să le expedieze, așa încât, atunci când va veni cineva de la Sfântu, să-i faceți o delegație cu care se va prezenta la Consiliu; le va primi și va iscăli de primire.

Vă rog să nu uitați de vasele de la Ariușd, să fie întregite, ca să putem prezenta ceva mai mult ca de obicei, ceramica. Fără material este dificil de insistat. În cazul că lărgiți tematica și expoziția va fi mai bogată cu materialul pe care aveți.

Sesiunea noastră de rapoarte va fi la Timișoara sau lângă oraș, într-o stațiune.

Alte noutăți nu mai am; este frig și lucrăm greu. Și eu am studiu de făcut pentru Dacia; pentru acesta va trebui să văd ceramica Schneckenberg de la Ariușd; pe care ni ați scris că ați găsit-o.

Multă sănătate Dumneavoastră și întregii familii,
Eugenia Zaharia

*

Stimate domnule Székely,

Vă trimit ceea ce pot. Regret că nu am reușit să adun mai mult.

Am fost obligată să lucrez ceva pentru Buzău, unde pe 16 Dec. am participat la un Simpozion. Acolo, știți cred, că noi mai avem încă obligații pentru Monteoru și încă interes ca să putem termina rugul din epoca bronzului și Cimitirul Nr. 4. M-au luat cu mașina; altfel nu m-aș fi putut duce.

Pentru publicații cred că reușesc să vi-le iau. Voi vorbi cu C. Stoica. Deasemeni și lista propunerilor pentru simpozionul Dumneavoastră o voi trimite curând. N-am mai fost la Institut pentru că am un tratament de făcut care-l termin azi. Între Crăciun și Anul Nou vă răspund. Va trebui să vorbesc și cu Preda și cu Comșa. În rest toate bune, dar belele curg. Am 1000 de treburi de făcut și eu încă nu sunt depus la bătaie, mai ales că n-am încălțăminte bună și potrivită pentru starea mea.

Fi-ți sigur că nu uit ceea ce m-ați rugat.

Cu bine și multă sănătate tuturor,
Eugenia Zaharia

*

București, 8 Martie 1987

Mult stimat domnule Székely,

Este bine că ați făcut o investigație mai largă, care va hotărâți în această direcție. Adevărat că sunt asemenea piese, dar nu-mi aduc aminte să fi văzut materiale identice. Am avut ocazia de mult, când am lucrat în Secția de Artă Veche Românească, să am în mână centuri late cu butoni de metal. Nu am timp să controlez acum. O voi face poate la primăvară. Erau centuri și chimire. Dar dacă sunteți siguri, fără îndoială că merită publicate. Ca tehnică de lucru, nu sunt de turnat, ci de presat. De aceea, m-am ca ferit să folosesc cuvântul valvă, care se folosește pentru turnat metalul în tipar monovalv sau bivalv. Ar fi interesant de consultat chiar un meșteșugar sau un etnograf priceput. Oricum, motivele sunt foarte vechi.

Eu lucrez acum și sunt foarte întârziată, la un articol pentru Dacia, despre Începutul culturii Monteoru în care vreau să lămuresc nepotrivirile lui Vulpe și ale Ersilieii Tudor. Lucrez foarte greu din cauza frigului. Am avut și mai avem încă o lună de iarnă grea. La Institut nu am putut lucra, iar acasă desigur mai bine, dar nu pot căra chiar tot ce-mi trebuie. Adică m-am descurcat destul de greu.

Cred că mă voi duce la Timișoara, pentru Ariușd, deși drumul este, pentru mine, lung și obositor, iar eu țin regim foarte sever. Am de la Crăciun o alergie (am făcut-o din carne tocată cumpărată, am mâncat sarmale la cineva și n-am știut din ce erau făcute), din care cauză nu pot mânca decât totul fără sare, fierte, zarzavat și fructe. Brânză de vacă și carne fiartă. Rezultat al oboselii și a altor lipsuri.

Mă bucur că sunteți toți sănătoși! Aceasta este lucrul principal, restul le vom drege așa cum se poate.

Pentru dumneavoastră n-am mai adunat nimic. Din cauza frigului și a picioarelor mele n-am mai putut sta la cozi. Dar nu vă uit.

Vă mulțumesc pentru urările de 8 martie, pe care vi le fac și eu pentru toate Doamnele mari și mici, din familia dumneavoastră.

Multă sănătate vă doresc la toți și să ne vedem cu bine la vară, la săpături sau la Muzeu,

Eugenia Zaharia

*

(fără dată, nr.)

Mult Stimat Domnule Székely,

Vă trimit simbolic acest pachet, ca să vă felicit pentru Sărbătorile Paștelui. Am tot așteptat, crezând că vor apărea câte ceva, dar lipsurile sunt mai mari ca oricând. După Paște poate reușesc, ca după Crăciun.

Vă rog să-mi trimiteți pentru Ariușd 1-2 fotografii cu ceramică pictată, după vase din săpăturile noastre; sunt bune cele pe care le-am întregit pentru raportul nostru ultim.

Vă mulțumesc,

Eugenia Zaharia

*

București, 26 iulie 1987

Mult stimat domnule Székely,

Nu mai știu nimic de dumneavoastră de multă vreme. Din ziar am aflat despre importante descoperiri de la Cernat și că veți redeschide acolo săpăturile.

Eu plec cu Ligia la Bratei, vineri sau Sâmbăta care vine, așa că luna August și poate și începutul lunii Septembrie voi fi acolo.

Dl. Berciu (*Dumitru, n.r.*) și cu Roman (*I. Petre, n.r.*) sau ținut atâtea de noi și atâtea au insistat, încât până la urmă vom veni și noi cu o comunicare la Miercurea Ciuc. Eu voi lucra ceva pentru Monteoru din SE Transilvaniei. De aceea, vă rog, dacă mai sunt descoperiri făcute după 1974, comunicați-mi. După, sau puțin înainte de sesiunea de la M. Ciuc, aș fi vrut să mă opresc la Sf. Gheorghe pentru câteva zile, dacă va fi posibil și nu voi avea pe cap alte greutăți pentru că trebuie să predau o lucrare, un capitol din monografia Monteoru, la care trebuiesc multe desene. Din Decembrie și până în luna Mai nu se poate face nimic de frig. Acuma sunt călduri mari, am 32-35⁰ în casă. Poate în Transilvania să fie mai bine, măcar dimineța și seara.

Vă trimit ce pot. N-am reușit mai mult, cu toată strădania pe care am depus-o.

Dacă aveți timp răspundeți-mi la Bratei ce mai faceți și ce s-a putut lucra din materialul de la Ariușd.

Vă doresc multă sănătate Dumneavoastră și celorlalți din familie.

Eugenia Zaharia

3141-Bratei, Nr. 431 j. Sibiu

*

Mult stimate domnule Székely,

Împreună cu urările mele de bine și sănătate vă trimit ceea ce am putut aduna. Sper că pe la Anul Nou, când uneori "cozile sunt mai scurte", să mai pot lua câte ceva. Azi am reușit să iau cel de-al doilea pachet de unt, și așa v-am putut încheia pachetul. Punga mică de orez și pachetul mic cu ciocolată este pentru Doamna Margareta, sora dumneavoastră care, de nenumărate ori m-a primit atât de frumos.

Noi "lucrăm" greu, din cauza frigului. Mă frământ cum să le termin pe toate, când la Institut nu mai am foc deloc, dar sunt angajată cu două lucrări grele, pentru care va trebui să le fac și o ilustrație bogată.

Vă doresc sincer un An Nou bun cu sănătate și bucurie lângă toți copiii mari și mici.

Eugenia Zaharia

*

Buc. 8 Oct 1988

Mult stimate domnule Székely,

Am primit azi Aluta, pentru care vă mulțumesc. Este un număr bogat cu multe lucruri interesante.

Descoperirile de la Ozun sunt desigur foarte importante. Ca de fiecare dată regret că nu am putut vorbi despre acestea ca și cele despre celelalte lucruri, în care suntem și dumneavoastră și noi implicați. Simposionul a fost foarte bun și interesant, dar eu nu am putut să văd nici muzeul. Toate se fac în fugă, în goană.

Pentru Ariușd desigur că va trebui să vin acolo 2 săptămâni. Poate voi reuși la primăvara viitoare. Totuși eu am lăsat materialul care trebuie întregit și de care ar trebuie să se ocupe dl. Bartok (*Botond, n.r.*). Singură nu le pot face pe toate; trebuiesc date treptat, pachetele pe care le-am așezat pentru întregit. Atât Bartok, cât și Zsolt (*Székely, n.r.*), bineînțeles dacă ar vrea, își pot alege orice din Ariușd pentru publicat. De la sine înțeles că și dumneavoastră. Desigur însă trebuie să discutăm împreună. Despre Doina Galbenu nu mai vorbesc nimic, deoarece văd că s-a retras. Eu însă o voi mai întreba. Dealtfel este și bunică de câteva luni. Are o nepoțică de 3-4 luni. Așa încât, de la ea este puțină speranță să ne ajute cu ceva.

M-a impresionat cazul Doamnei Margareta! Desigur, din ceva trebuie să ne terminăm toți, dar ce are dânsa cred că se datorește și radiațiilor din ultimii doi ani. Binefacerile mari ale civilizației moderne! Cancer, SIDA și radiațiile care devin din zi în zi mai periculoase.

L-am întrebat pe dl. Berciu de vol. pe care mi-l cereți. Nu are nici unul și nici nu sunt de vânzare. Se obțin numai dacă faceți abonament. Eu voi mai încerca totuși să-l tratez și cu Roman, care-i mai oltean decât ceilalți olteni! Și poate vi-l gălesc.

Mulțumiri pentru Aluta și vă doresc multă sănătate dumneavoastră și tuturor celorlalți din familie,

Eugenia Zaharia

*

(Fără dată, probabil începutul anului 1990, n.r.)

Noi am trecut și cu finanțele la Academie ceace este f. bine.

Dl. prof. Pippidi (*Dionisie, n.r.*) este președintele secției de Istorie din Academie. Scieți-mi ce mai faceți la Muzeu și care mai este situația Dumneavoastră. Sper să fiți sănătos și respectat așa cum meritați.

Am avut cel mai trist Crăciun cu gândul la sutele de sacrificaiți pentru noi toți.

Schimbările sunt peste tot, și în țările vecine și nu se mai poate întoarce nenorocirea în care am trăit 50 de ani. Atâtea vieți sacrificate pentru un grup de prădători și criminali. Nu știu cum a fost la Dumneavoastră, dar aici, pe la Universitate și Continental s-a spălat sângele cu furtunul.

Era și timpul să se termine pentru că nu se mai putea. Avem la Institut căldură și vom putea lucra și iarna.

Vă rog să-mi scrieți, dacă puteți să vă găsiți puțin timp.

Multă sănătate tuturor,

Eugenia Zaharia

*

Mult Stimate Domnule Székely

Am primit scrisoarea Dumneavoastră mai demult. M-am liniștit că sunteți cu toții sănătoși. Acesta este principalul lucru. Cu toate că nu tot ce mi-ați scris sunt vești bune, totuși să zicem că nu-i o nenorocire care nu se mai poate remedia. Sunt și lucruri care nu au întoarcere. Mi-am închipuit că s-a întâmplat ceva, dar nu la așa ceva m-am gândit. Regret fiindcă sunt doi copii la mijloc. Părinții rămân părinți și copiii au de suferit, desigur, de pe urma unei despărțiri. Până vor înțelege, va fi greu, pentru că sunt obișnuiți cu amândoi părinți. Dar viața este așa că nu-i poți, uneori, întoarce. Nici lui nu-i va fi ușor, mai ales peste o vreme. Vă rămâne Dumneavoastră, ca bunic, să-i țineți aproape și să-l înlocuiți în parte, pe Zsolt.

Nu mi-ați scris nimic de Sofic (*Székely Zsófia, fiica lui Sz. Z. , n.r.*), despre care nu mai știu nimic. Sper să fie bine, apropiată de Dumneavoastră, cum a fost mereu.

A fost bine că plecarea Dv. la pensie s-a făcut frumos și civilizat. Nu-i înțeleg pe frații Ferenczi și nu i-aș fi crezut capabili de insulte și ironii. Dv. v-ați purtat întotdeauna ca un Domn, iar ei la un nivel care nu-i scuză nimic! Eu mă simt totdeauna bine când pot vorbi cu oricine frumos și chiar pot discuta, chiar când nu suntem de aceeași părere.

Afacerea Ariușdului rămâne însă o greutate f. mare pentru noi, dacă nu asociem pe cineva de acolo, care să se îngrijească de material. Eu l-am îngrijit, spălat și marcat, urmând ca Bartok să se ocupe și să dea la întregit ceace este pus pentru laborator. Va trebui să facă aceasta cineva, pentru că eu nu mă văd stând acolo câteva luni pentru această operație. Dece nu vrea Zsolt să preia lucrul acesta împreună cu Dv? Eu aș sta să-l ajut în orice condiții, fără nici o pretenție, numai să meargă treaba. Chiar dacă și face doctoratul ar putea să se ocupe și de asta. Firesc era să și ia un subiect neolitic. Și în special din cultura Ariușd pe care o are la îndemână, în care poate umbla și cerceta. Am să vorbesc odată cu P. Roman, să văd ce anume face; asta numai pentru curiozitatea mea, deoarece fiecare este liber să-și aleagă subiectul care vrea. Aș fi curioasă să văd și Petre Roman ce zice, fără să-i spun, bineînțeles, nimic despre Ariușd, față de care are tot muzeul obligații, dar mai ales el, care ne vizita din când în când; odată a stat chiar două săptămâni.

Eu am terminat Brateiul, după 33 de ani de muncă; am salvat de la distrugere tot ce am putut, iar în ultimii 16 ani, aproape singură, Ligia stând doar 2 săptămâni, iar eu 2 luni. Am dat, înainte de a pleca la săpătură și capitolul al II-lea pentru Monteoru (Ic₃). Intenționez să termin la anul rugul de la S. Monteoru și să-l public separat. Este singurul monument de acest fel cunoscut la noi în țară. Cu asta aș încheia cu terenul; îmi ajung 46 de ani de muncă grea pe teren și de atâta ori singură, lucrând până scara. Făcem planurile după terminarea lucrului.

*

Bratei, 2 Sept. 1990

Mult Stimate Domnule Székely,

Vă sunt datoare de mult cu răspunsul la ultima Dumneavoastră scrisoare. Vă cer scuze că n-am fost în stare să vă răspund atâta timp. M-a impresionat mult răutatea și lipsa totală de

bună credință a multora, și a celor care v-au insultat. Eu personal și nici cei din jurul meu, nu știm nimic din activitatea Dumneavoastră care să fie obiect de ofensă, Dar, așa suntem unii dintre noi; ne-am purtat urât, mai ales cu cei care nu meritau aceasta. Nu sunteți singurul caz și-I foarte urât din partea lor pentru cece au făcut.

Am avut un an greu. Sora mea și-a rupt mâna la 13 Ianuarie și până la sfârșitul lunii Aprilie am avut treabă cu ea. A fost mâna dreaptă și nu putea face nimic. A dat Dumnezeu și pe la Paște m-am mai eliberat.

Din Mai m-am apucat să redactez un alt capitol pentru Sărata-Monteoru, în continuarea celuiilalt. Am lucrat greu, cu gândul la atâtea! Doi desenatori la tot Institutul, cui să facă mai întâi? L-am predat la sfârșitul lunii Iunie, pentru că am trebuit să pui mâna și să-mi desenez foarte multe. Am dat 52 de pagini și 30 de planșe pentru Dacia, pentru că nu se mai putea aștepta.

Mi-am făcut curat și ordine în Depozit, pentru că după 6 ani de frig, fără pic de foc, și eu și Ligia umblam, luam, dar chiar corect la loc nu le mai puneam. Îmi pregătesc materialul pentru următorul capitol, pentru care va trebui să întregesc și să desenez mult material.

La săpături am plecat singură și târziu, la 15 Aug. Am avut 20.000 de la Comisie care s-au transferat la Institut. Transferul de la Universitate la Academie – Institut a durat f. mult și n-am putut pleca până n-am fost sigură de bani. Așa că până încep școlile voi fi și eu gata. Banii sunt puțini și plătim pe zi 91 lei. Pe la 20 Septembrie voi fi și eu în București.

Singură am venit pentru că Ligia a plecat în Spania, la un Congres. Și cu studenți. Nu știu despre ce este vorba, pentru că ea n-a mai dat pe la Institut ultimile trei săptămâni. Mi-a scris, în schimb, cu mare regret că n-a venit cu mine, și că m-ar fi căutat la Institut. Cum nu m-o fi găsit nu știu, pentru că două zile din săptămână lucram până la orele 6, iar 3 zile până după orele 8. Ajungeam acasă aproape de 9 seara. Și așa oricum, ea nu stătea decât două săptămâni. Totuși, m-ar fi ajutat, pentru că dacă era aici, m-aș fi putut mișca pentru unele treburi necesare. Așa voi putea face câte ceva după ce închei lucrul pe câmp. Altfel m-am descurcat mai greu la lucru, dar mai ușor acasă. De trei ani n-am putut avea o singură butelie, pe care o las aici, ca să o găsesc plină. De trei ani tot goală o găsesc. Eu mănânc f. puțin și din ce fierbe gazda mea, un cartof, brânză, o fructă și gata. Dacă luam un student trebuia să-l port de grijă, dar cu ce?

Academia și-a reluat Institutele și avem promisiuni pentru un regim mai bun. Poate vom avea și un camion de transport: altfel, aproape că nu se mai poate. În nici un caz nu putem asigura existența unui tânăr, care mănâncă cum trebuie, nu ca mine. La anul cred că voi lucra la Monteoru ca să termin rugul din epoca bronzului, lăsat baltă din 1958, pentru Bratei.

Dacă aveți timp scrieți-mi ce mai faceți și poate odată ne vom sfătui împreună pentru Ariușd, în funcție de situația actuală. Va trebui antrenat cineva care să se ocupe de întregirea materialului, care este ales, spălat și marcat. Orice pretenție ar avea, eu sunt dispusă să ajut oricât.

Vă doresc multă sănătate Dumneavoastră și tuturor copiilor,

Zaharia

*

Mult Stimat Domnule Székely,

Am primit scrisoarea. M-am bucurat de veștile bune, că sunteți toți sănătoși. Cele proaste le-o mai îndrepta Dumnezeu, că noi suntem tare încercați de greșelile și ambițiile semenilor noștri.

M-am bucurat că Jolt (*Zsolt Székely, n.r.*) nu s-a descurajat de transformările de la muzeu, adică de desființarea Secției de Arheologie. Dar dece nu s-a înscris pentru doctorat la Ligia Bârză, la Universitate. Poate era mai sigur și mai fără probleme. Dar poate o fi bine și așa. Pachetul vi-l trimit când apare Dacia, căreia i-am dat, de mult, Bun de difuzare.

Pentru Sfintele Sărbători Vă dorim Dumneavoastră, copiilor, Doamnei Margareta și tuturor din familie, sănătate și bucurie,

Eugenia Zaharia,

Ligia Bârză

*

(Din Canada, la începutul anilor '90. n.r.)

Mult stimată Domnule Székely,

Sunt plecată din țară din 14 Dec. anul trecut.

Am plecat greu pentru că n-am putut la timp și în Noiembrie – Dec. se ridicase prețul biletului la 276.000 lei. Mi-au trimis ei biletul și am plecat în așa grabă că n-am mai putut scrie nimănui.

Mă întorc până în 14 Iunie și vă știu. Aveți la mine, în depozit o cutie cu material din săpăturile Dv. pe care vi le voi înapoia, dacă vine ceva, sau prin poștă.

Timpul a trecut foarte repede și am mult de citit. Bibliotecile sunt ff. bune librăriile însă lipsite de interes pentru noi. Se face multă istorie a Orientului. Poate voi asista la câteva ore la istoria Bizanțului în special. Preistoria, normal, este f. redusă.

Vă doresc sănătate și sărbătorile cu mulțumire, Dumneavoastră, Doamnei Margareta și copiilor

Eugenia Zaharia

*

Mult stimată Domnule Székely,

Vă răspund târziu și cu scuze. Nu mai știu nici eu cum să mă împart. Sunt prea multe și vin grămadă. Am fost la Cluj, unde, discutând cu Marilena Florescu despre această zăpăceală, dezordine și lipsă de energie pentru a nu face 7 lucruri dintr-o dată, mi-a spus că probabil sunt efectele cele mai "drăgălașe" ale Cernobălului și ale Kosloduiului. Am început să cred că are dreptate. Aș adăuga și tendința spre răutăți și unele neașteptat de îngrozitoare.

M-am văzut cu Jolt (*Zsolt Székely. n.r.*) o singură dată și n-am apucat să vorbesc cu el mai mult. L-am mai căutat, dar nu l-am mai întâlnit. Eu am condus lucrările la Secția Preistorie și n-am putut absentă.

M-am bucurat că sunteți sănătoși. Acest lucru este principal. Restul cu ajutorul lui Dumnezeu, poate, se va aranja cu timpul. Eu regret enorm timpul care se pierde. Am dat împreună cu Ligia Brateiul sec IV-VIII. Avem încă un cimitir (cel gepidic) și așezarea din sec. XII – XIII.

Articolul Dumneavoastră n-a intrat încă, dar va intra. Nu am știut de el, am întrebat și mi-au promis că mi-l vor da pentru stilizare. Am un material imens, și din afară, și n-au ajuns încă să

Predea revista, nr. festiv.

Acum vre-o două luni, Silvia Marinescu mi-a comunicat, că într-o ședință a Comisiei Arheologice, Gh. Lazarovici a cerut să facă un control stratigrafic la Ariușd. I s-a răspuns că nu se poate atâta vreme cât suntem noi în viață. Dealtfel stratigrafia am publicat-o și nici nu este nicăieri pe latura de N, un loc cât de mic, unde s-ar mai putea face o secțiune. Petre Alexandrescu mi-a spus că nu l se va permite, chiar dacă ar fi unde să facă.

Latura de sud este altceva. Și chiar dacă ar fi acolo, copacii așa de deși de pe panta de Sud au stricat oricum conținutul. Dar de fapt nu știm exact ce este pe pantă, dar nu-i atât cât a fost la N.

M-am văzut cu Gh. L. (*Gheorghe Lazarovici, n.r.*) la Cluj, a fost foarte amabil, mi-a arătat Muzeul și alte materiale neolitice, dar nu mi-a pomenit nimic. În schimb, Dna Zoia

Maxim de la Cluj, mi-a cerut să vadă materialul pentru teza ei de doctorat. În principiu desigur că nu avem nimic împotriva, dar numai materialele care sunt lucrate. I-am spus că noi am lăsat în depozit materialele spălate și marcate, în pachete, doar să le ducă la întregit. De la Bottom (*Bartók Botond, n.r.*) am înțeles că nu s-a făcut. Încât, eu v-aș ruga ca să nu se umble în pachete, ca să nu se producă o dezordine ireparabilă. Sunteți liber să hotărâți cum credeți, dar în condițiile actuale ale Muz. Sf. Gh. Nu cred că fără noi ar fi bine să umble cineva, indiferent cine! Regret, încă a mia oară, că Jolt (*Zsolt Székely, n.r.*) n-a luat Ariușdul. L-aș fi ajutat, dându-i totul.

Doina Galbenu are ciroză, aceasta în iarnă. De la Paște nu mai știm nimic de ea. M-a rugat să nu prea spun. Dl. Mitrea este și el bolnav. Mai scrieține când puteți.

Ligia Vă mulțumește și Vă dorește sănătate și tot ceace Vă doriți, pentru că știm că nu doriți decât binele și liniște, ca și noi.

Numai bine la toată lumea,

Eugenia Zaharia

*

(fără dată, n.r.)

Mult Stimat Domnule Székely,

Vă mulțumesc pentru felicitare și pentru scrisoare, pe care le-am găsit când m-am întors, la 2 Iunie. Totodată vă cer și scuze că vă răspund după mai bine de 3 luni, dar Vă rog să mă credeți că n-am ajuns. Toată luna Iunie am consumat-o pentru pregătirile necesare reînceperii săpăturilor de la Sărata-Monteoru. N-am putut să-mi transport lucrurile de la Ariușd și nici de la Bratei, mai ales jaloanele și roabele. Aproape renunțasem, când Buzăul a făcut transportul de la Ariușd, de unde speram să am jaloanele. I-a ars șura Anei și jaloanele noastre. Erau 15 jaloane bune. Am plecat totuși și ne-am făcut jaloane din foste cozi de steag. N-am avut încotro! Ligia n-a putut merge, pentru că era pe contul, pe buzunarul nostru. M-a costat peste 100000 lei. Am lucrat cu soții Chicideanu și cu 14 studenți ca lucrători. Dacă nu erau ei, nu puteam face nimic, pentru că plătim 2500 pe zi și la țară se plătește o zi de lucru 3500-4000 și cu mâncare. N-am avut decât 3-4 lucrători localnici, care erau fără lucru. Ei și-au făcut tabăra acolo, sus, din corturi. Altfel nu puteau, cazarea fiind 2-3000 pe noapte. Cu ajutorul acestor studenți am putut lucra până seara, făcând un bun început. În condițiile de bani, de acum, nu voi putea termina rugul, dar cel puțin mai introduc 2 persoane tinere care vor putea continua.

La întoarcere am avut un luctător, angajat o lună pentru spălatul și marcatul materialului. Pe șantier nu se putea face din multe motive, dar mai ales că trebuia apa cărată sus și penrucă se lucra până seară, nu rămânea timp și pentru spălatul materialului.

Am terminat treaba pe 7 Septembrie și încet, încet mi-am pus materialul în ordine. Săpătura ultimă la Rug a fost în 1954. Am foarte mult de lucru, de predat în acest an.

Eu mă bucur că sunteți sănătos cu toată familia, și cei mari și cei mici. Acest lucru este cel mai important. Restul sunt cum sunt!

E foarte frumos din partea lui P. Roman că îl ajută pe Jolt. Regret că Jolt n-a luat Ariușdul pentru doctorat, probabil nu se putea la P. R. (*Petre Roman, n.r.*). Cum au reușit să facă din Muzeul acela atât de primitiv și cu o activitate frumoasă, un fel de cuib de viespi. Subminați Instituția, dar era „bine, sănătoasă” când ați plecat de acolo. Bine că v-au chemat să alegeți materialele pentru secolele 14-16, că dacă alegeau ei, probabil ar fi trimis neolitic sau bronz. Toate trec, și apa, numai „pietrele” rămân. Sunt foarte multe lucruri triste, pe care nici nu le putem discuta. Există un proverb românesc (poate-I aveți și Dumneavoastră), „Doamne, ferește-ne de mai rău!”, că așa a fost, din „Iac în puț”.

La Cimitirul Bellu există, după revoluție constituit, un cimitir mare al celor morți în revoluția ultima. Li s-au dat loc de veci, acolo. Mai bine le lăsa viața!

Mulțumesc că nu m-ați uitat și pentru ilustrată care-i foarte frumoasă.
Dumneavoastră și tuturor din familie Vă doresc și eu sănătate și numai bine.
Cele cuvenite și din partea Ligiei.

Eugenia Zaharia

*

Buc. 16. N. 1992

Mult stimată Domnule Székely,

Încep prin a Vă cere scuze că nu v-am răspuns încă, deși m-am întors din luna August. Întâi am făcut curat și ordine la Institut și acasă. Treaba a durat o lună pentrucă la Institut toate le-am găsit întoarse pe dos, deși lăsasem ordine. Cărți, extrase, dosarele toate parcă erau scăpate din cutremur; de ce ? Știe Dumnezeu! Mi-am pregătit materialul pentru noul articol despre Monteoru (I_{c4} Ib).

Pentru mine, personal, aveam de dus la dentist și să-mi schimb ochelarii. La dentist mă duc acum, sunt în tratament, iar la ochelari probabil peste o săptămână-două. Orice plan aș face, este imposibil să nu se încurce, pentrucă totmerez se suprapune altceva nou, mai urgent.

Eu am venit cu două luni întârziere, din cauza avionului care n-a mai zburat. Am plecat cu o companie Iugoslavă (YAT) care a fost sancționată prin blocarea tuturor fondurilor bănești și oprit orice zbor. La 13 Iulie Canada a deblocat fondul călătoriilor neefectuate și am așteptat o lună ca YAT-ul să verse fondul și să luăm altă cursă pentru care trebuiau încă 400 de dolari. Ne-au mințit tot timpul și ne amânau săptămână cu săptămână. Când ne-am convins toți că banii plătiți (drumul dus-întors a fost 1400 d) nu-i vor folosi pentru întoarcerea celor care au plătit, nepoata mi-a cumpărat alt bilet – Monreal – Amsterdam – Buc. De la Amsterdam am venit cu TAROM. A fost alta mie de dolari. YAT-ul este dat în judecată, dar ce s-o lua de la ei, rămâne de văzut. Până acum n-au dat nimic. Probabil că banii îl folosesc pentru alte treburi. Cu prilejul călătoriei prin Olanda, I-am cunoscut pe Olandezi, la ei acasă. Sunt frumoși, curați, spălați, călcați și manierați cum numai în Germania am mai văzut lume! Tot ce se aude despre ei, este adevărat! Așa v-am povestit cum m-am întors.

Probabil nu v-ați operat, în America operația de scoatere a pietrelor se face printr-un procedeu care necesită doar introducerea unui aparat care sparge, fărîmă pietrele și le aspiră. Dar până s-o introduce și la noi, mai curge apă pe Dunăre.

De la un doctor Vă scriu un sistem de mare ajutor: fierbeți apa f. bine, ca să depună toate sărurile și mineralele pe care le are. Din această apă beți și vă faceți ceai, cafea, supă, etc. În acest fel, apa fiind lipsită de săruri și minerale, are posibilitatea de a dizolva sărurile și mineralele pe care le întâlnește și oprește noi depuneri și formarea altor pietre.

Pachetul vi-l trimit, așa cum mi-ați spus, acasă.

Aștept să apară cel de al 3-lea Studiu despre Monteoru (adică noua Dacie) ca să vă trimit extrasele. Din primul studiu n-am decât două exemplare. Mi le-au luat pe toate în lipsa mea. Cine și de ce? În raft la extrase, n-am mai găsit nici unul. Cele două le-am avut în dosarul de lucru. S-ar putea să mai am unul acasă; în caz că da, vă trimit și Dumneavoastră unul.

Despre timpurile pe care le trăim acum, nu merită nici să ne gândim. Lumea a crezut că s-a terminat cu această mare "farsă a istoriei"; mă întreb mereu cum au obrazul să se arate în lume, după câte au făcut!

Vă felicit pentru cei 80 de ani și mă bucur că familia Dumneavoastră este sănătoasă. Dumnezeu să aibă grijă de toți!

Gestul lui Horedt este, aș spune, chiar de admirat oricum, îi face cinste, o atenție unui coleg de o viață. Știam că a murit, nu știu însă cum? Doamna Horedt murise înainte, foarte curând, după plecarea lor în Germania. Avusese cancer. Are doi băieți, dintre care unul căsătorit cu o săsoaică din Bratei, care a făcut istoria la Sibiu. Acolo s-au și cunoscut. Poate

că-l urmează. Era o fată bună, frumoasă, care a lucrat și cu noi. În Germania însă, după câte mi-a spus tatăl ei, a făcut facultatea a doua oară.

La noi, la Institut este bine, se fac lucruri bune, reparații după cutremurul din 1977 și după inundațiile provocate de țevile sparte de frig. Mi s-a reparat și mie coșul la sobă, dăruit în 1977. Dacă o fi puțin foc, lucrez toată iarna. Am rămas în urmă cu multe; lucrări bătute la mașină, dar fără planuri și ilustrații.

Poate dă Dumnezeu și putem lucra!

Vă doresc sănătate Dumneavoastră, copiilor și Doamnei Margareta,
Eugenia Zaharia

*

(fără dată, probabil toamna anului 1992, n.r.)

Tot ceace m-ați rugat în ultima scrisoare, am făcut. Cred că și Dl. Mitrea și Kurta (colaboratorul lui Horhom) v-au trimis extrasele și prezentarea făcută Dumneavoastră pentru cei 80 de ani – pe care să-i continuați cu bine, sănătate și bucurie!

Eugenia Zaharia

*

Vineri 9 Aprilie (1993, n.r.)

Vă scriu târziu pentru că toate vin așa val, că nu mă mai ajung cu timpul. După moartea lui Popa Radu, acum s-a îmbolnăvit Mircea Babeș. Azi am auzit că-i ieșit din pericol.

După Paște vă voi trimite pachetul cu cioburile rămase la noi și extrasele promise.

Cu cele mai bune urări,

Eugenia Zaharia

*

Buc. 23 Mai 1993

Mult Stimat Domnule Székely,

Nu știu cum să mă scuz față de Dumneavoastră, că nu v-am răspuns la timp, nici prin scrisoare și nici prin pachet. L-am făcut de mult, în toamna anului 1991 când am plecat în Canada. M-am întors în August 1992 și acum suntem în 1993 când ajung să vi-l trimit. L-am adus acasă de la Institut pentru că nu mai aneam poșta aproape. De acasă o am în drum. Așa încât am refăcut pachetul și sper să ajung cu el la poștă.

Nu știu de ce viața este mai zăpăcită, mai încurcată ca oricând. Muncesc toată ziua și nu ajung să pot face lucrurile obligatorii, din cauza celor care produc dezordine. Suntem legați de desenator; nu putem da textul fără ilustrații. Toate merg, scrisul la mașină, planurile traducerea, până la desene: din luna Ianuarie și nu le am nici azi; cred că nu voi mai ajunge să dau la nr. următor din Dacia cele două capitole pe care le-am redactat. Fiecare își face de cap: una zice și alta face! Nu mi pot strânge materialul până nu mi dă desenele și nu-l pot așeza pe masă păe cel care urmează să-l redactez. Toate se învârt în jurul unui prost care încurcă pe toată lumea, pentru că și face numai interesele lui.

Acasă, când vin, car apă, care nu ne curge de 9 ani.

Piața este în așa fel, că ți se face silă de prețuri, de speculă. Au scos pe piață o ploaie de “negustori”, de tâlhari diplomați. Vor să arate că acesta este comerțul liber și deci înapoi la 200 gr. salam și ½ kg brânză, 10 ouă și un pachet de unt pe lună! După care alergai toată luna.

Aveți dreptate, au ieșit la suprafață toți puși pe făcut bani, indiferent cum. Sunt multe de spus, dar de unde timp să te ocupi de tot ceace vezi. Căci de acea ne mănâncă timpul ca să nu-l avem pentru ce trebuie, pentru ce ar fi bine.

Mă bucur că sunteți bine, toți, sănătoși și dați lecții de latină. Este o întoarcere în “frumos”, că urât aveți destul împrejur.

Ca să nu aveți ce regreta, Ligia Bârză nu are drept la doctorat, deoarece, conferențiar, ca să aibă dreptul ar trebui să fie profesor. Cursul și seminarul ei este de profesor! Însă asta-i altă treabă! Îmi pare rău că Jolt nu și-a ales un subiect neolitic, Ariușdul. I-aș fi dat tot și era bine.

La noi s-a adus un xerox bun și poate încep la vară să vă fac copii după planurile de la Ariușd. Lui Beldiman (*Corneliu, n.r.*) i-am dat câteva instrumente de os, deoarece lucrează la un astfel de catalog-neolitic în colaborare cu Belgienii.

Vă trimit cece am publicat de la S. M. în afara primului capitol (Ic4) din care nu mai am decât unul împrumutat acum, și pe care l-am salvat acasă. Mi-au fost toate furate în lipsa mea. Vă doresc sănătate tuturor și să dea Dumnezeu bine,

Eugenia Zaharia

*

(Decembrie, 1993, n.r.)

Mult Stimat Domnule Székely,

Sunt în Canada din ziua de 8 Dec. și rămân până la sfârșitul lunii Mai. N-am plecat de frig și nici de scumpețe, ci ca să fiu lângă nepoții mei, că nu știu cât voi mai putea trece așa ușor Atlanticul. Drumul este lung și obositor.

Am lucrat fără o zi odihnă ca să mi pot preda cece promisesem. Dumneavoastră și întregii familii vă doresc sănătate și Sărbători cu bine și mulțumire, E. Zaharia

Best Wishes for the Holidays and Happiness throughout the New Year 1994

Eugenia Zaharia

Sper să mă întorc cu bine și să reluăm discuția pentru Ariușd-Jolt. Regret că nu a trecut și pe la mine. Când vine pentru doctorat.

*

(Fără dată, probabil toamna anului 1994, n.r.)

Mult Stimat Domnule Székely,

Vă mulțumesc pentru urare și scrisoare, în care, ca totdeauna, avem mai multe informații despre Dumneavoastră și ce mai este pe acolo.

Regret moartea Doamnei Margareta (*Székely Margit, sora lui Székely Zoltan, n.r.*) care ne-a primit întotdeauna așa frumos și care v-a fost o soră așa de bună și apropiată.

Dar Dumnezeu dă și bune, nu numai triste. Cel mai important lucru este că și Dumneavoastră și copiii mici și mari sunt sănătoși. De la ei aveți bucurie și vă fac să iuțați de cele triste și de nemulțumirile care sunt zilnice și de neînălțurat. Scumpețea este așa de mare încât echivalează cu mizeria, cu sărăcia.

Am regretat că nu v-am văzut la Focșani, unde sesiunea în cinstea lui I. Nestor a fost foarte frumos și bine organizată. Toate comunicările au marcat contribuția sa la cunoașterea fiecărei perioade, începând cu paleoliticul și terminând cu feudalul. A venit și A. László care s-a prezentat foarte frumos, sobru și măsurat, așa cum îl știm toți. Am uitat să vorbesc cu el despre Ariușd. Dacă Zsolt nu se va ocupa de Ariușd, este singurul care ar merita. Eu nu știu ce să fac mai întâi, pentru că sunt singură și Ligia mai are și Facultatea. Anul acesta am dat la Dacia care va apare cred cel puțin peste un an (din cauza modului tehnic nou – cu calculatoarele – nici nu știu dacă au predat-o la Editură. Ligia a plătit 50.000 de la ea ca să-l transpună pe discheta textul), rezultatele de la Bratei sec IV-VIII. Acum lucrăm împreună pentru cimitirul gepidic și eu separat pentru Monteoru. Am dat și pentru K. Horedt ceva în Germania. Toată vara și toamna am lucrat pentru Expozițiile din București și Buzău, pentru Catalog și comunicările pe care va trebui să le dau până în Martie.

Uitasem să vă scriu că eu n-am dat nimănui Ariușdul și nici nu știu cine ar fi fost acolo. V-aș ruga și pe Dumneavoastră, care aveți aceleași drepturi ca și mine, ca să nu dați altuia în afara lui László sau Zsolt. Lazarovici a cerut să facă acolo un sondaj stratigrafic, lucru care i-a fost respins de Comisia Arheologică. I-am dat și i-am explicat Silviei Marinescu (care mi-a relatat despre Lazarovici) că nici nu are unde să facă așa ceva, deoarece latura de nord a fost săpată de Fr. László și terminată de noi, iar latura de Sud are cele 3 prime nivele (cenușos-verzui I-II-III), urmate de nivelul cuptoarelor (găsite de Dv.) și a gropilor rituale. Tot Silvia Marinescu mi-a spus că a fost în vară-toamnă la Ariușd și că nu a săpat nimeni; că probabil este o confuzie cu Pristel Hügel unde a săpat Popovici de la Muzeul Mare.

Eu am reînceput la Montcoru ca să termin cece am lăsat în 1954-58; Muzeul Buzău mi l-a impus pe I. Chicideanu (pentru că eu nu pot să mai fiu responsabilă cu banii) cu care însă nu pot lucra. Duce o campanie de denigrare împotriva noastră, evident în principal împotriva lui I. (*on, n.r.*) N. (*estor, n.r.*) Responsabil sunt eu, dar el aiurează tot ce vreți despre o săpătură pe care am făcut-o noi când el avea 10-12 ani. Vă rog să nu spuneți nimănui, dar încerc să-l determin prin consiliul științific să nu mai vină la Monteoru. Înțeleg să ai o părere deosebită, dar nu despre ceva despre un lucru pe care nu l-ai văzut, că n-ai avut cum. Că noi am interpretat greșit, că n-a fost rug și trei strate telescopate. Am să vă scriu mai târziu ce am făcut. I. N. a interpretat greșit, cam așa vine! Mie mi-au dispărut planuri vechi și acum sunt sigură că între timp cineva a lucrat acolo, lucru de care, cred, că I. C. nu-i străin sau acoperă pe cineva..

În legătură cu anuarul Muzeului, deocamdată nu pot face nimic, deoarece până la Martie trebuie să depun raportul de săpături, cele două comunicări de la Buzău și Focșani, Cuvîntul de deschidere al Expoziției de la Buzău și un capitol din tratatul de Istorie care s-a reluat. Deaceia, Vă mulțumesc că v-ați gândit și la noi, dar deocamdată nu vă pot promite. Lucrăm greu, la Institut nu pot lăsa cheile nimănui ca să-mi facă foc noaptea, deoarece ziua nu arde decât ca o lumânare. Mă bucur pentru Zsolt, este cel mai bun sfat, sfat de părinte! Greu o ducem toți!

Cu stimă și urări de bine și sănătate,
Eugenia Zaharia

*

(Decembrie, 1994, n.r.)

Mult Stimată Domnule Székely,

Vă mulțumesc pentru urările Sfintelor Sărbători! Dumnezeu să Vă audă !

În ultimele două luni s-a lucrat așa înghesuit, mai mult una peste alta, decât una după alta.

S-au comemorat 20 de ani de la moartea profesorului (*Ion Nestor, n.r.*) cu sesiune de comunicări și Expoziție relativ la viața și activitatea lui, la Muzeul Național.

Ne-am sărbătorit 160 de ani de la întemeierea Muzeului Național de Antichități și 80 de ani de la începutul cercetărilor la Histria, tot cu Expoziție, prezentarea personalităților care au lucrat în trecut, generație din care nu mai trăiește nimeni, decât Doamna Vulpe. Are 95 de ani.

S-a comemorat Ioan Andrieșescu – 50 ani de la moartea lui, în Academie.

Prof. Rolf Hachmann a fost făcut membru de onoare al Academiei Române. A ținut comunicări în Academie și la Institut.

Un tânăr german, Nikolae Boroffka, care-și face o specializare pe aici, a ținut o comunicare. Alte două zile au fost consacrate rapoartelor săpăturilor Institutului.

Dau la tipar Bratei, așezarea din sec. 6-8, pentru Dacia ultimă.

Institutul nostru are o mică camionetă, nouă, cumpărată de Academie. Poate-mi voi putea aduce cele 8 roabe de la Bratei.

V-am făcut un mic, scurt "raport de activitate". Uitasem Enciclopedia, vol I care a apărut după 11 ani de la predarea întregii lucrări. Urmează să apară încă 3 volume. Și sperăm pe curând. Acuma mai avem speranță să apară și restul.

Nu mi-am putut lua o singură zi pentru treburile mele personale, printre care să-mi schimb și ochelarii. Nici pentru atâta n-am avut timp. Deaceea Vă scriu acuma, Vineri înainte de Crăciun. Până Marți nici nu ies din casă, decât la biserică, Duminica.

Dealtfel și vremea s-a înrăutățit, vânt de sgâlțâie ușile, lapoviță, îngheț. Iar la Institut nu arde focul decât noaptea.

Avem înainte trei luni grele, de iarnă.

Dacă suntem sănătoși, vom lucra și la vară.

Cu urări de bine și sănătate

Dumneavoastră și întregii familii,

Eugenia Zaharia

*

(Fără dată, probabil decembrie, 1997, n.r.)

Mult Stimată Domnule Székely,

Vă mulțumesc pentru bunele urări și vă doresc și eu pentru anul acesta sănătate și o viață bună, liniștită împreună cu toată familia Dumneavoastră

1998 Eugenia Zaharia

Vă felicit și pentru doctoratul lui Zsolt, care, așa cum ați aflat, a decurs foarte frumos și civilizat. Să nu se descurajeze din cauza celor care l-au și v-au ofensat. Ar fi o mare greșală! Lucrarea este bună, f. folositoare și trebuie publicată.

*

(Fără dată, probabil 10. Ianuarie, 1998, n.r.)

Nu v-am scris atâta timp, fiindcă nu mai ajung. A doua zi după doctoratul lui Zsolt trebuia să plecăm la Bacău la o sesiune închinată lui Vasile Pârvan și lui Iulian Antonescu. Cum vremea era f. rece, drumul lung, iar noi cădeam în plină desfășurare a sesiunii și ne întorceam pe 21 Dec. iar Crăciunul era foarte aproape. Deaceea am renunțat toți. Au urmat sărbătorile care la noi se încheie cu Sf. Ion – 7 Ianuarie. De doi ani umblu pentru casă și nu avem încă nici un rezultat. Tot timpul mai trebuie câte ceva. După un act umbli câte 6 luni sau chiar 1 an. Vrem să recuperăm casa: încercăm, dar totul este încă în vânt. Jumătatea coaliției guvernamentale nu vrea să dea casele înapoi. La Institut, acum avem foc; se poate lucra și iarna, până în 1996 nu se aprindea focul decât noaptea. Eu nu lăsam cheia paznicului pentru că cunoașteți ce încărcat este depozitul meu de material și timpul trece, adică noi. Am peste 700 de pagini scrise la mașină. Cimitirul 2 – bronz și cimitirul din sec. 6-7 de la Monteoru la care mai sunt de făcut schițele. Personalul tehnic este puțin și nu răzbește. Acum s-a mai ivit și tehnica la computer. Avem 2 persoane care lucrează la redacție și care sunt prea puține pentru atâția cercetători. Cu acestea ating și problema articolului Dumneavoastră, Dacia festivă pentru Ion Nestor s-a publicat cu întârziere de 2 ani. Articolele celor din Institut s-au tradus pe banii Inst. ceilalți au plătit. Ligia Bârză a publicat Bratei Așezarea I sec. IV-VI – și-a plătit traducerea.

M-am interesat la redacție, dupăce văzusem articolul Dv. și iată care sunt observațiile de care vă rugăm să-le verificați.

"-Este necesară refacerea legendelor la ilustrații și adăugarea unor scări grafice în locul celor menționate.

-Desenele de la fig. 5 și cele de la fig. 8/2 nu au scară.

-Fig. 8/1 nu prezintă "turnul roman de pază" ci un peisaj cu pomi și drum".

Vă voi trimite textul lucrat la computer și figurile ca să le revedeți. Va intra într-un număr viitor al unei reviste în românește și cu dedicația pe care i-ați dat-o Dumneavoastră.

Articolul l-am luat ieri, 9 Ian., de la redacție și vi-l expediez săptămâna aceasta.

Acum ne pregătim rapoartele de săpături – 1997 care va avea loc în Institut în zilele de 20-21 Ian. iar apoi, în primăvară, sesiunea generală pe țară, care nu știm încă unde se va ține.

După 21 Ian. mai pregătim textul Jurnalului de săpături cu toate planurile pentru Arhiva Inst. nostru și pentru muzeul care a finanțat. Obligație absolută!

Așa încât deabea găsim timp pentru lucrările de publicat și pentru treburile personale. Eu plec din când în când în Canada câte 6 luni, numai iarna, ca să-mi pot strânge bani pentru săpături. Din 1985, de când m-am pensionat, în afara Ariușdului, n-am primit nimic, pentru că nu sunt bani. Anul acesta am primit în 24 Dec. 200.000 de la Buzău. Eu cheltuisem 900.000. I-am mulțumit directorului care mi-a spus că atâta s-a putut. Mi-au fost foarte bine veniți, mai ales că nu cerusem și deci nici nu mă așteptam.

Sunt atâtea de făcut, încât nu cred că voi putea să le termin singură. Ligia s-a pensionat și mai are ore la Facultatea de Stat și la alte 2 facultăți particulare. Astfel mi-a spus că nu se ajunge. La vară aș vrea, când biroul de desen este mai puțin aglomerat, să mi se facă calcurile după planurile de la Ariușd și să le copiem la xerox. I le-aș da lui Zsolt, poate va reveni la Muzeu și va putea să se ocupe de Ariușd. Am lăsat tot materialul în ordine, spălat, marcat și clasat cece trebuia numai dus la laborator și întregit. Regret că Dl. Bartok n-a făcut nimic atunci, când se putea.

După atâția ani, pot încă să vă mulțumesc pentru posibilitatea pe care am avut-o să cunosc atâtea materiale din cercetările Dv. De orice are Zsolt nevoie, îi voi pune la dispoziție.

Cu stimă, Eugenia Zaharia

*

NIȚU ANTON

Pentru noul an 1975 vă urează tuturor și familiilor D-voastră sănătate, bucurie și spor la toate.

Anton Nițu

*

NUSSBAUM THEODOR

Stimate d-le Szekely

Alăturat Vă trimit extrasul în germană. Îmi exprim pe această cale viile mele mulțumiri pentru efortul depus de Dv. în legătură cu publicarea mici mele lucrări referitoare la tezaurul de la Firtuș.

Conform promisiunii făcute Vă trimit și descrierea monedelor grecești și dacice găsite în secuime, păcat că nu se știe cu precizie locul lor de descoperire.

Monedele înșirate mai jos se află spre păstrare la muzeul municipal din Odorheiu Secuiesc, și au fost donate la 2 decembrie 1868, Colegiului reformat din Odorhei cu nobilul scop ca cu timpul aceasta să se transforme într-un adevărat muzeu secuiesc. Donatorul Fekete Samuel originar din Kedia Mare, fost consilier regal, membru fondator al soc. De științe istorice etc, etc.

El a donat întreaga sa colecție numismatică compusă din: Monede și medalii romane: 198 buc.: monede grecești și barbare: 82 buc.; monede maghiare și transilvănene: 126 buc; total: 406 buc., dintre cari 35 buc. Erau de aur. F. Samuel publică la Cluj în 1868 un catalog al colecției sale: Eremgyujtemeny lajstroma – Kolozsvar 1868, lucrare extrem de rară azi (din care posed un exemplar în biblioteca personală).

Din această colecție pentru noi exprimă interes doar monedele antice, deoarece ele au fost găsite în secuime – după cum se exprimă donatorul.

La monedele romane, se specifică că ele provin din descoperirile de la Tibodu, Sf. Gheorghe, Baraolt și Cic Sânmartin, păcat este însă faptul că nu este indicat în dreptul fie cărei monede și locul de descoperire.

În prezent lucrez la o lucrare referitor la monedele republicane – 63 buc. – din colecția lui S. Fekete și cari provin fortuit din tezaurele de la Tibodu precum și din cel de la Sf. Gheorghe. Referitor la Tibodu, D. Protase în Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și a numismaticii, combate cu vehemență teoria lansată de G. Téglás, precum că la Tibodu au fost două tezaure, unul republican și celălet imperial. Ba mai mult D. Protase afirmă că tezaurul a fost achiziționat în întregime ori S. Fekete spune că a primit monede romane de la d-ul Török Ferenc. descoperitorul tezaurului de la Tibodu.

Acum trec la descrierea monedelor grecești și dacice; acest lucru îl fac ca o simplă comunicare și care sper că Vă va fi de un real folos în activitățile Dvstră în viitor.

ITALIA

Brutium

AV - Cap cu barbă și cască; pe cască un grifon

RV – Pallas, cu lance și scut mergînd spr. dr. la picioarele ei o stea. în față o siglă

Leg: BPETTIQN

Piesă de bronz AE

Fekete nr. 1 pag. 16

SICILIA

Panormus

AV Capul zeiței spr. dr. cu cunună de spice

RV Cap de cal spr. dr. iar ca siglă un mic cerc

Piesă de bronz AE

Fekete nr. 2, pag. 16

AV Ca mai sus – asemănător

RV Cal în fugă spr. dr.

Piesă de bronz AE

Fekete nr. 3, pag. 16

SIRACUZA

AV Capul zeiței Pallas cu cască spr. dr

RV stea cu opt colțuri, între doi delfini

Piesă de bronz AE

Fekete nr. 4, pag. 16

Hiero I 478-466 î.e.n.

AV Capul său diademat spr. dr.

RV Luptător cu lance, călare pe cal spr. dr sub cal sigla AP monogramat

Leg: IEPSYNOΣ

Piesă de bronz – AE

Fekete nr. 6, pag. 16

Agathocles 318-289 î.e.n.
AV Capul Dianeî spr. dr. în spate o siglă
Leg: ΣSYTEIPA
RV Fulger
Leg: ΑΤΑΘΟΚΑΕΟΣ ΒΑΣΙΑΕΟΣ
Piesă de bronz AE
Fekete nr. 5 pag. 16

Macedonia

Alexandru III 336-324 î.e.n.
AV Capul Athenei cu cască corintiană, spr. dr.
RV Nike în picioare spr. stg., cu dr. întinsă ține o cunună; în fața ei un spic de grâu, la picioare \square și Δ monogramat
Leg: ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ
Staler AV
Fekete nr. 12, pag. 16
Idem
AV Capul lui Heracles, tânăr spr. dr, cu blana de leu pe cap
RV Zeus șezînd pe un tron spr. stg. Cu stînga se reazămă de o lance – sceptru, iar cu dr. întinsă ține un vultur
Leg: ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ
Tetradrahmă AR
Fekete nr. 13, pag. 16
Filip III Aridaeus 324-317 î.e.n.
AV Capul Athenei cu cască corintiană spr. dr.
RV Nike în picioare spr. stg. Cu dr. întinsă ține o cunună, siglă delfin, la picioare M
Leg: ΦΙΛΙΠΠΙΟΥ
Staler AV
Fekete nr. 14, pag. 17
Macedonia Prima (ocupație romană) 158-149 î.e.n.
AV Scut macedonian, în mijloc capul Dianeî, spr. dr.
RV Buzduganul lui Hercules, în fața sa un mănuchi de fulgere. Sigla A și P monogramat
Leg: ΜΑΚΕΔΟΝ ΜΨΥΘΗΣ
Tetradrahmă AR
Fekete nr. 15, pag. 17

Tracia

Lysimach 324-282 î.e.n.
AV Capul său diademat spr. dr.
RV Athena șezînd pe un tron spr. stg. Pe cap are o cască cu dr. întinsă ține o Victorie, iar cu stg. Se reazămă pe un scut
Siglă: MPA monogramat
Leg: ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ
Staler AV
Fekete nr. 9, pag. 16

Thasos sec. II. î.e.n.

AV Capul tânăr al lui Dionisos spr. dr. cu cunună din frunze de viță pe cap
RV Hercules gol în picioare spr. stg. Cu dr. se reazămă de măciucă iar în stg. ține blana de leu, în cîmp sigla M
Leg: ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΘΑΣΙΩΝ

Monede dacice

AV Capul lui Zeus cu barbă spr. dr.

RV Călăreț călare spr. stg. dreapta o ține întinsă

Pe avers în dreptul urechi se află o mică contramarcă ovală, în ea se află chipul lui Alexandru III

Tetradrahmă AR

Fekete nr. 11, pag. 16

Koson

AV Consul roman, între doi lictor, mergînd spr. stg. totul în cerc perlat, în cîmp str. Sigla LB în exergă: ΚΟΣΩ

(copie titulară a denarului lui L.I. Brutus – bineînțeles fără legenda respectivă)

RV Vultur cu aripile deschise stînd pe un sceptru spr. stg. în ghiara dr. ține o cunună. Totul în cerc perlat.

Reversul este asemănător cu denarul lui Pomponius Rufus 71 î.e.n.

Piesă de aur

Fekete nr. 7, pag. 16

Idem, două piese asemănătoare ca mai sus, deosebirea este că ele au lipsă sigla,

Piese de aur

Fekete nr. 8, pag. 16

D-le director, încă o dată vă rog să primiți mulțumirile mele

Cu deosebită stimă și considerațiune

Al Dstră

[semnătură indescifrabilă, n.r.]

VÉGÜL:

Egy arany gyűrűbe foglalt Carneolba metszett régi mythologiai kép, melyben egy süveges férfi Sella Curulis alakú széken ül, testén görög tunica, azon felül görög ehlamys. jobb kezében sarló, baljában bot vagy zászló, előtte egy kos horgadt szarvaival, lábánál búza kalász.

E Carneol Firtos alján szántásban találtatott, s 1868-ban foglaltatott arany gyűrűbe? Valószínűleg a régi szép metszett Saturnust ábrázolja, kinek uralkodása idejére esik a megénekelt aureaaetas melyet a leírt metszetek jelképeznek.

ÎN FINAL:

O imagine mitologică, încadrată într-un inel, gravată în Carneol(?), reprezentând un bărbat cu căciulă, așezat într-un scaun de formă Sella Curulis, îmbrăcat într-o tunică grecească, peste care un ehlamys grecesc, în mâna dreaptă ținând o seceră, iar în mâna stângă un baston sau un steag, în fața lui un berbec cu coarne îndoite, iar la picioare un spic de grâu.

Acest Carneol a fost găsit la Firtos și în 1868 a fost încadrat în inelul de aur? Probabil că reprezintă pe Saturnul cel vechi și frumos gravat, sub al cărui domnie cade aureaaetasul legendar, pe care îl simbolizează gravurile descrise.

(Traducere de Sz. Zs. , n.r.)

Cu aceste rânduri se încheie – la pag. 42 nr. 123 catalogul lui Fekete Sámuel.

*

Sper că între timp ați primit informațiile referitoare la monedele grecești descoperite în Secuime, acum vă trimit alte informații, pe cari le-am adunat cu ani în urmă, eu Vi le transcriu așa cum sînt ele trecute în caietele mele:

“Acest mic lot de monede a fost găsit în anul 1962 cu ocazia facerii - reparării-șoselei naționale, de către ostași în dreptul comunei Ocna de Sus, venind dinspre Gorund.

Monedele au intrat în posesia unui locuitor din această din urmă comună (Gorund) care le a cumpărat de la ostași cu 2 l vermuth.

În anul 1964 eu am văzut întâmplător aceste monede, la posesorul lor, care în acel timp vindea pe piața din Timișoara, diferite obiecte din ceramică.

Monedele se repartizează astfel:

Valens 4 exemplare și

Valentinian I. 2 exemplare

Iată și descrierea monedelor:

1) AV Bust diademat spr. dr.

Leg: DN Valens PF AVG

RV Împăratul în picioare spr. dr cu capul întors spr. spate. cu stg. ține un stindard în dr. o pune pe capul unui captiv îngenunchiat

Leg: GLORIA ROMANORVM

În cîmp: O / E în exergă TES

AE 16-17 In 2 gr.

Conservare bună

2) AV Ca mai sus

Leg: DN VALESN PF AVG

RV Ca mai sus

Leg: ----- VM

AE 17 mm 1,63 gr.

Reversul mult tocit

3) AV Ca mai sus

Leg: DN VA -----

RV Ca mai sus

Leg: -----

Conservare slabă

AE 17 mm 1,68 gr

4) AV Ca mai sus

Leg: DN VALESN PG AVG

RV Ca mai sus

Leg: -----

AE 18 mm 2,30 gr

Piesă mult tocită

5) AV Bust diademat spr. dr.

Leg: DN VALENTINIANUS PF AVG

RV Ca mai sus

Leg: GLORIA ROMANORVM

În câmp: 0 / B

În exergă ASIS

Conservare bună

AE 17-18 mm 1,76 gr

6) AV Ca mai sus

Leg: ----- ANUS PG AVG

RV Ca mai sus

Leg: ----- NORVM

În câmp: -----

În exergă: TE –

AE 15-18 mm 1,07 gr

Conservare satisfăcătoare – piesă ruptă

Sper că aceste informații Vă vor fi de un real folos, mai ales că au fost descoperite în regiunea D-stră, eu în limita posibilităților Vă voi mai ținea la curent în ceace privește această regiune-secuime, cu alte informații de ordin numismatic.

Cu deosebită stimă

Al Dstră

[semnătură indescifrabilă]

*

Timișoara 21 ian 1981

Stimate d-le dr. Szekely Zoltan

Alăturat vă trimit un mic studiu referitor la un tezaur monetar, descoperit în secuime, în caz că credeți de cuviință vă rog să binevoiți a dispune publicarea sa în revista ALUTA ce cu onoare o conduceți,

Deasemeni țin să Vă aduc la cunoștință că-n prezent lucrez la descrierea unor descoperiri monetare antice inedite și descoperite în secuime. Unele monede sînt foarte rare în literatura de specialitate și cred că vor fi folosite cu succes de către unii cercetători în viitoarele lor studii sau articole; pe scurt este vorba despre următoarele:

Monede geto-dacice

KOSON 1-2 AV fără monogramă

3 AV cu monogramă

Tip FILIP II 4 AR contramarcă cu chipul lui Alexandru

Monede grecești

1 – Brutium – Italia AE

2 – Sicilia – Panarmus AE

3 – Sicilia – Panarmus AE

4 – Sicilia – Siracusa AE

5 – Sicilia – Siracuza-Agatocles AE

6 – Sicilia – Siracuza-Hiero I. AE

7 – Macedonia – Alexandru III	AV
8 – Macedonia – Alexandru III	AV
9 – Macedonia – Filip III Arideus	AV
10 – Macedonia – Prima	AR

Monede tracice

11 – Tracia – Lisimach	AV
12 – Thasos	AV

În orice caz Vă rog să binevoiți ami răspunde
 Cu deosebită stimă
[semnătură indescifrabilă, n.r.]
 *

PAPUC GHEORGHE

Stimate Domnule Director

Vă informez că am primit materialul trimis pentru calendarul nostru de masă pe anul 1980.

Articolul este foarte bun și vă mulțumesc călduros pentru această colaborare. Nădăjduim să fie un început bun, cunoscând că noi tipărim trei publicații, toate cuprinzând și mult material cu caracter istoric, iar Dvs. sunteți, după cum am constatat de mai mult timp, un pasionat cercetător istoric.

Lucrarea în cauză va apare aproximativ prin luna decembrie a. c., când vă vom trimite un exemplar și, desigur, celelalte drepturi cuvenite.

Când pașii vă vor purta din nou prin Sibiu, reînnoiesc invitația de a ne vizita și pe noi.

Cu stimă și deosebită prețuire

Arhid. Gh. Papuc

Sibiu, 24 iunie 1979

P. S. Vă răspund cu întârziere întrucât am lipsit trei săptămâni din Sibiu.

*

PAVEL VIORICA

Stimate domnule Székely!

V-aș ruga foarte mult, dacă sunteți amabil și aveți posibilitatea să-mi furnizați o informație suplimentară despre tezaurul de la Arcuș (jud. Covasna). Practic, m-ar interesa data celei mai recente monede.

Din ceea ce ați publicat în Thraco-Dacica (1986 ?), am înțeles doar că tezaurul merge cam până la mijlocul secolului I. a. Ch.

De asemenea, m-ar mai interesa să aflu în ce situație este acum tezaurul. Poate că deja l-ați publicat undeva și eu n-am reușit să mă documentez sau poate aveți ceva planuri cu el în perspectivă apropiată. Dacă nu aveți alte gânduri și eventual, sunteți de acord, v-aș oferi o colaborare!

Cu mulțumiri,

Viorica Pavel

*

Iași. 9 aprilie 1963

Stimate Coleg,

Am primit scrisoarea Dvs din 18 III 1963 și vă comunic că așteptăm cu interes articolul Dvs pe care ni l-ați promis pentru *Arheologia Moldovei*, vol. III. Fiind vorba de o publicație editată de noi, vă vom da tot concursul ca studiul Dvs să apară în cele mai bune condițiuni. Nu aveți nici o grijă în ceea ce privește volumul lui Muller-Karpe. Întru-cît dacă va fi nevoie vom face noi citatul respectiv.

În ceea ce privește articolul pentru revista *Dacia*, eu personal, nu am căutat decît să dau unele indicii care să contribuie, în cazul în care sînteți de acord, la unele precizări, avîndu-se în vedere importanța problemei abordată de Dvs.

Terminînd, vă rog să credeți în prietenia și considerația noastră și să întrețineți în continuare legături strînse în toate problemele științifice care ne interesează.

Prof. Univ. M. Petrescu-Dîmbovița

*

(4. Ian. 1968. n.r.)

Cu mulțumiri și aceleași bune urări pentru anul 1968.

M. Petrescu Dîmbovița

P. S. *Arheologia Moldovei* V. trebuie să apară din moment în moment.

*

Iași, 16, noiembrie, 1969.

Academia R. S. R. – Filiala Iași
Institutul de Istorie și Arheologie
„A. D. Xenopol”

Realizările obținute de dv. și înaintași, ne sunt bine cunoscute, apreciind în mod deosebit entuziasmul, pasiunea și munca perseverentă, desfășurată ani de-a rândul în cadrul acestei importante instituții de cultură din estul transilvaniei.

Rezultatele cercetărilor arheologice obținute în ultimii douăzeci de ani de către prietenul și colegul nostru Székely Zoltán, privitoare la istoria veche a acestei regiuni, din neolitic și până în perioada prefeudală inclusiv, marchează, în condițiile de lucru create de către statul nostru socialist, o nouă etapă în istoricul acestei instituții aproape centenare. În ceea ce ne privește, pe noi cei din vechiul centru universitar și academic Iași, am apreciat întotdeauna aceste rezultate, tipărind unele dintre ele în publicația noastră „*Arheologia Moldovei*”. De asemenea, având în vedere importanța noilor cercetări arheologice efectuate în estul Transilvaniei privind epoca prefeudală, am înscris în programul sesiunii științifice pe țară din decembrie de la Iași cu tema: „Noi descoperiri arheologice din perioada formării poporului român”, sesiune organizată de institutul nostru, și o comunicare din partea dumneavoastră. Suntem convinși, că aceste legături strânse de colaborare științifică vor continua și în viitor, asigurându-vă de tot concursul nostru. ****

Prof. dr. doc. M. PETRESCU-DÎMBOVIȚA

*

**** M. Petrescu-Dîmbovița, în *Aluta*, 2, 1970, Sf. Gheorghe, p.25.

Stimate tovarășe Szekely,

Conform promisiunii făcute, vă trimit alăturat, pentru Biblioteca Muzeului, volumul meu "Depozitele de bronzuri din România"

Cu acest prilej țin să vă mulțumesc și pe această cale pentru amabila primire și prețiosul concurs, de care m-am bucurat cu ocazia documentării mele recente în domeniul bronzurilor din frumosul Dvs. Muzeu, pentru a cărei realizare, în condiții, moderne, meritați din plin felicitări.

În ceea ce privește textul dactilografiat în limba maghiară a lucrării Dvs. Și al fiului, l-am dat colegului A. Laszlo, cu rugămintea să mă informeze cât mai exact asupra conținutului.

La ședința biroului Comisiei arheologice s-au acceptat propunerile Muzeului Dvs. Pentru cercetările de teren din 1983, mai puțin castrul roman de la Brețcu, pentru care veți da Dvs. lămuriri în ședința de la Ploiești a acestei Comisii.

Transmiteți, vă rog, salutări și urări de bine și de succese,

M. Petrescu-Dâmbovița

*

UNIVERSITATEA "AL. I. CUZA"
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE
"A. D. XENOPOL"

Nr. Iași
Data. 26 07 1983

Stimate Domnule Szekely,

Vă mulțumesc pentru amabilitatea de a-mi răspunde la problema care mă frământă în legătură cu repartiția în învățământ a fiicei mele la o catedră de fizică din județul Covasna.

Pînă la urmă va face stagiatura la Gura Humorului și jumătate de normă la Păltinoasa, la 5 km cu trenul de Gura Humorului. Acum este plecată cu un grup de 10 absolvenți și studenți la un schimb de experiență la Greifswald (RDG) pentru trei săptămâni.

Personal lucrez de zor la volumul brățări pentru seria "Prahistorisches Bronzefunde" de sub redacția prof. H. Muller-Karpe, actualmente directorul Comisiei de arheologie generală și comparată a Institutului arheologic german, cu sediul la Bonn.

Vă rog transmiteți cele cuvenite familiei Dvs.

Cu cele mai bune salutări și urări numai de bine,

(semnătură indescifrabilă, n.r.)

*

PIPPIDI DIONISIE M.
(1905 – 1974)

ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE
A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE
BUCUREȘTI

București 2 V. 1973

Nr. 1076

CĂTRE

Tov. Zoltan Szekely
Directorul muzeului Regional de
Istorie Sf. Gheorghe

Pentru zilele de 3-5 decembrie a.c., la sediul din București al Institutului de Arheologie, se va organiza de către secția Comunei Primitive, un simpozion asupra epocii bronzului din România.

Din experiența simpozionului precedent (despre neoliticul timpuriu) a rezultat că intențiile noastre pot fi cel mai bine servite dacă:

- 1) Numărul participanților este cât mai limitat (maximum 25 persoane) și cuprinde pe cei mai autorizați cercetători.
- 2) Se discută pornindu-se de la date cât mai concrete, mai noi și mai exacte. Participanții sînt decu rugați să aducă material arheologic (în timpul simpozionului se va organiza și o expoziție adecvată), planșe, diapozitive.
- 3) Discuțiile au un caracter cât mai deschis, neconformist, în jurul unei mese.

Noi nădărdim ca prezența Dvs. La acest simpozion și participarea la rezolvarea unor probleme pe care le ridică, va fi însoțită și de materiale concrete care să facă discuția noastră cât mai utilă pentru noi toți.

Institutul regret, că nu poate suporta cheltuielile Dvs. De deplasare la București, pe durata celor 3 zile. Aceasta revin instituției Dvs.

Pentru corespondență vă rugăm să vă adresați: Institutul de arheologie, str. I.C. Frimu nr. 11, București, cu mențiunea pentru simpozionul asupra epocii bronzului.

DIRECTOR

Prof. D. M. PIPPIDI

*

ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE
A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE
BUCUREȘTI

București 12 XII. 1973

Nr. 3521

Tov. Dr. Zoltan Szekely
Muzeul Județean Covasna a orașului
Sf. Gheorghe

Pentru contribuția Dv. la lucrările colocviului asupra epocii bronzului din România, care a avut loc la București, între 3-5 dec. a.c., conducerea Institutului are plăcerea de a vă aduce mulțumirile sale călduroase.

Vă comunicăm cu această ocazie intenția noastră de a strânge într-un volum comunicările în discuțiile purtate cu acest prilej. De aceea vă rugăm, ca pînă la 15 ianuarie 1974, să expediați textele comunicărilor, însoțite de ilustrații exclusiv cu desene.

Ne-ar de un real folos, dacă, separat, ați trimite și conținutul intervențiilor Dv. la alte comunicări pentru a completa cele deja imprimate pe benzi de magnetofon.

DIRECTOR,
Prof. D. M. Pippidi

*

INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE
BUCUREȘTI

Data 15 II 1977
Nr. 147

CĂTRE
Muzeul din Sfântu Gheorghe

În cadrul colaborării dintre Academia de Științe Sociale și Politice a R. S. România și Academia de Științe a R. D. Germane s-a prevăzut colaborarea și în domeniul arheologiei. Între altele, se are în vedere și colaborarea în privința datării (unor probe arheologice din România) prin metoda Carbonului 14, la Laboratorul Institutului Central de Istorie Veche și Arheologie de la Berlin. De partea română această acțiune urmează să fie organizată de Institutul de arheologie București.

La Laboratorul amintit pot fi analizate în special probe de cărbune de lemn (bucăți sau chiar acele bucăți care s-au sfărâmat în bucățele mici sau în pulbere) sau boabe de grâu carbonizate, în cantitate de minimum 12 gr (dacă este cărbune curat) s-au 15 gr cărbune (dacă este amestecat cu pământ sau nisip). Cărbunele trebuie păstrat într-o pungă de plastic. Probele pot proveni numai din obiective arheologice datând din epoca neolitică, din perioada de tranziție la epoca bronzului și din epoca bronzului (timpuriu sau mijlociu).

Pentru coordonarea activității de colaborare vă rugăm să binevoiți a ne comunica în scris, din partea specialiștilor din Instituția Dvs. Ce probe de cărbune de lemn sau boabe de grâu carbonizate au (găsite în condiții stratigrafice sigure), din ce așezare, strat și cultură provin ele.

Datele suplimentare necesare vă vor fi comunicate ulterior, după primirea de către noi a listelor solicitate.

DIRECTOR

Prof. Dr. D. M. Pippidi

*

POP ION I.

Sondajul Feldioara – Făgăraș în sept. 1973 –

S-a confirmat existența unui castru roman pe locul “Pe Cetățea”. În dărâmătura zidului scos a ieșit la iveală o cărămidă ștampilată: Coh(ors) Num(idarum) Ant(oniniana).

*

Dragul meu

Nu ți-am mai scris mai repede, deoarece de-abia ieri am putut lua legătura cu F. Costea care e în concediu.

La întrebarea în legătură cu articolul, mi-a spus că materialul este deja cules și totul e pregătit pentru a intra în tipar peste o lună-două, aceasta în funcție de data la care va intra în acțiune tipografia la care este asociat și muzeul Braşov.

Salutări și urări de sănătate de la F. Costea.

Cu vechile simțăminte de stimă și prietenie

Braşov, 12 nov 1991

I. Pop

*

POPESCU DORIN I.
(1904 – 1987)

Bucureşti. 6 IV 1964

Iubite Coleg,

Am primit scrisoarea D-tale. Îmi pare rău că nu m-ai sesizat mai de mult. În ce priveşte drepturile de deplasare, a fost într-adevăr o eroare, o încurcătură contabilicească, asupra căreia am revenit imediat, trimițându-ți simbătă prin poştă Lei 354.

În ce priveşte drepturile de autor pentru articolul din SCIV, 1, 1963, acesta nu a fost plătit, deoarece Editura nu plăteşte decât 50% din articolele publicate.

Astfel stând lucrurile, se face oarecare rotație în ce priveşte propunerile de plată.

Cu salutări
prieteneşti,

Dorin Popescu

*

PROTASE DUMITRU

Cluj, 9 febr. 1974.

Mult stimat domnule prof. Székely,

V-aş fi foarte recunoscător, dacă aţi avea amabilitatea să-mi trimiteţi, în extras, unele din studiile dvs. apărute în ultimii patru-cinci ani, între care și cel din Cumidava, vol. III, 1969, p. 99-122 (Așezări și cetăți dacice în SE Transilvaniei). În schimb, v-aş putea da și eu unele extrase, care vă interesează direct, din ultimele mele lucrări.

În al doilea rând, aş dori să-mi dați o informație suplimentară, în legătură cu așezarea dacică de la Filiaş (lângă Odorhei): poate sau nu să fie folosită ca o așezare dacică din epoca romană sau dacică preromană care își continuă existența sub romani? Eu am o însemnare din comunicarea dvs. ținută la Buc. În 1969 la Sesiunea muzeelor, unde vorbiți de o groapă cu ceramică dacică și romană (în amestec), dar în Cumidava, vol. III, nu mai precizați acest lucru și de aceea am rămas nedumerit. Aștept lămurirea dvs. competentă și vă mulțumesc anticipat.

Cu stimă,

D. Protase

P. S. Pentru Limes Kongress (Bonn-Xanten, sept.1974), noi de la Cluj v-am propus pe lista celor din România, care urmează să fie invitați de germani, pe cheltuiala germană. Există asemenea posibilitate. Ați primit invitația?

În altă ordine de idei, noi vrem să inițiem publicația Der römische Limes in Rumänien, în genul celei germane Limesforschungen. Vor colabora toți cei care au lucrat la castre romane. Desigur că dvs. veți avea o colaborare mare, dacă vom reuși să punem pe roate această publicație. Alăturat, vă pun un proiect al lucrării, căruia vă rugăm să-i aduceți îmbunătățirile pe care le credeți de cuviință. Eu în decembrie m-am întors din R. F. G. , unde am stat trei luni.

Idem

*

Cluj-Napoca, 3 XI 1975

Mult stimată Domnule Szekely,

Am citit interesantul Dvs. Articol din SCIVA, 26/3, 1975, referitor la recente descoperiri romane din sud-estul Transilvaniei (Boroșneu, Tg. Secuiesc), și aș dori – dacă aveți posibilitatea să-mi trimiteți un extras pentru uzul personal. De asemenea, v-aș ruga, dacă nu e prea incomod, să-mi dați și alte extrase din ultimele Dvs. lucrări, de care mereu mă servesc în problemele romane și prefeudale pe care le abordez.

La rândul meu, dacă ași preciza ce anume, m-aș putea revanșa cu unele extrase din ultimele mele articole, în măsura în care vă interesează.

În august, în jurul datei de 20 (mise pare), am făcut o vizită la Muzeul din Sf. Gheorghe. Erați la Cernat. Mi-a spus fiica Dvs. Regret că nu v-am întâlnit. Veneam de la Hoghiz, unde am reluat săpăturile la castrul roman, după ¼ de secol de la sondajele efectuate de prof. Horedt și colectivul de atunci. Se verifică zidul dublu de incintă, construit așa de la început. Incolo, mari noutăți nu sunt de semnalat: o inscripție, monede romane, ceramică, materiale obișnuit într-un castru roman.

La Brâncovenești (Marosvécs) am continuat săpăturile și în acest an, dar am săpat, spre deosebire de alți ani, numai în așezarea civilă, unde au apărut și câteva cioburi de vase dacice modelate cu mîna în asociere cu ceramica romană.

În rest, toate cele cotidiene: muncă și iar muncă!

Cu stima din totdeauna și anticipate mulțumiri,

Al Dvs. D. Protase

*

RĂDULESCU COSTIN

București, 4 iunie 1985

Stimate Domnule Director,

Am sperat să vă putem trimite în cursul lunii mai lucrările de paleontologie promise pentru volumul editat de Muzeul dumneavoastră. Am sperat, colegul Petre Samson și eu, să putem veni din nou la Sf. Gheorghe. Dar nu a fost posibil.

În prezent sîntem confrunțați cu mari dificultăți.

Vă împărtășesc astfel un foarte trist eveniment care este decesul fulgerător, la Paris, al Profesorului Traian Orghidan, directorul institutului nostru.

În plus, trebuie să ambalăm colecțiile de paleontologie în vederea mutării institutului nostru într-un alt local.

Ieri, am sosit de la Cluj, unde a trebuit să participăm cu o comunicare la Colocviul Național de Karstologie.

Acum, încercăm să redactăm textele de paleontologie pentru volumul dumneavoastră și sperăm să vi le trimitem foarte curînd sau, eventual, să vi le aducem personal, efectuînd o deplasare la Sf. Gheorghe.

Cerîndu-vă scuze pentru această întîrziere, vă adresăm, stimate Domnule Director, expresia întregii noastre considerații.

Al dumneavoastră,
Costin Rădulescu

*

ROȘU LUCIAN

Stimate tovarășe dr. Székely Zoltán

După cum vă este cunoscut, în anul 1980 vor avea loc două evenimente de importanță majoră pentru viața științifică și culturală a țării – Congresul internațional de istorie și împlinirea a 2050 de ani de la crearea statului dac centralizat și independent condus de Burebista. Acestor două prestigioase manifestări, Colegiul redacției noastre dorește să le dedice un număr special dublu-bilingv din “Revista muzeelor și monumentelor – Muzeu” (nr.4-5/1980).

Fiind vorba de un volum cu o tematică specială, aprobată de organele ierarhice, Colegiul redacției vă solicită să aveți amabilitatea de a colabora la realizarea lui prin redactarea unui material cu următoarea temă: Contribuția arheologiei la cunoașterea evoluției civilizației geto-dace în interiorul arcului carpatic și legăturile cu regiunile extracarpătice.

Titlul este orientativ, definitivarea lui rămâne la latitudinea dumneavoastră.

În ce privește numărul de pagini pe care ar urma să îl aibă materialul dumneavoastră, fără a exista o indicație specială în acest sens, credem că 10-15 pagini dactilografiate la două rînduri, sînt suficiente. Ar fi foarte bine dacă ne-ați putea pune la dispoziție ilustrația sau o parte din ea. În cazul în care nu dispuneți de imagini, urmează, ca prin consultări cu dumneavoastră, ilustrația să fie asigurată de redacție.

Avînd în vedere că numărul special al revistei urmează să apară în timp optim pentru a putea fi difuzat participanților la Congresul internațional de istorie și ținînd seama de ciclul tipografic foarte lung, vă rugăm ca predarea materialului să se facă pînă la data de 25 ianuarie 1980.

Vă mulțumim anticipat pentru colaborare

REDACTOR ȘEF,
Dr. Lucian Roșu

*

RUSSU ION. I.
(1911 – 1985)

20 VI 1951

Dragă tovarășe și prietene Zolti

Cam la repezeală (cum se zice: pe apucate) în timpul împachetării pentru drum răspund la scrisoarea ta: eu plec – nu ca voi, beati effoidentes (excavantes) – la specialitatea de anul trecut, spre Pannoni, ori la Illyrii perfizi. Poate, încurcătura e din cauza lui Ligeti. Am

să-ți mai dau de veste; dar cu întâlnirea rămâne cam problematic; poate ne vedem în toamnă la vreun congres ori la Cluj.

Acum să-ți dau la rezezeală, cum spusei, câteva precizări: am predat lui Horedt scrisoarea, dar nu l-am întâlnit: el începe șantierul – cum mi-a spus – la Gilău – Căpuș (Cluj), o lună din 21 Iunie, apoi Várfalva (Moldovenești) – Turda 2-3 săptăm. și apoi va vedea.

Biglerbegul (Nagyvezér), (*Constantin Daicoviciu, n.r.*) a plecat spre Daci. Cu un prim eșalon de avangardă; Jâmbor stă pe loc la Cluj. Restul – vacși. Eu poate că stau pe lângă Ligeti până în august, când însă nu cred că voi mai avea gust de a merge la vreun șantier de effodientes.

Alăturat îți comunic:

1. La rezezeală (sietve), mai mult din memorie pot să-ți dau pentru villae rusticae: Buday în Dolgozatok (Kolozsvár) de la Kistárca (Cluj) și Floca, Studii I 2, Ian. Mart. 1949 p. 108-10. Floca pregătește un studiu mare despre “villae” și cred că ți-ar putea da mai repede (decât eu care mă duc la Ligeti) informații complete în materie.
2. Îți mai expediez o copie de pe scrisoarea lui Aranka (dela Cluj), vezi ce poți scoate din ea; în orice caz e prețioasă, interesantă – inedită și relevantă. Cu cohorta vom mai căuta. Îmi pare bine că te simți plăcut între frații transcarpatini; eu am spus-o de vreo 20 de ani că ei sunt – cu f. mici excepții – superiori nouă în f. multe privințe; Nu numai jó pofák, (*hazlii, n.r.*) dar mai serioși decât atâția Jâmbori din Ardeal și dela Cluj mai ales. Eu am o aleasă prețuire pentru transcarpatini, mai mult decât pentru jâmdori. Transmite deci complimente cordiale și tovărășești tuturor (Nestor, Vulpe, Tudor, Dumitrescu, Zirra, Petrescu, etc). Scrie-mi la Bob 11 Cluj.

Al tău Ion Russu

*

Dragă Prietene Zolti,

Inscripția pe care ai descoperit-o la castrul Boroșneu este extraordinară, cu date absolut noi, “inedite”. Îți trimit imediat după primirea scrisorii un prim răspuns cu o întregire provizorie

IMP CAESAR D(ivi)Traiani

PARTHIC(I) FIL DIV(I Nervae nep.

TRAIANVS HA(drianus avg.

PONT MAX TRI(b. pot.—

D O N A T I O (??) (-----

A L A I PA(lmyrenorum---? sau ALAE ?

Este aceeași unitate, din vremea lui Hadrianus(!), deci putem spune senzațional și chiar rémes (*de groază, n.r.*). Dar pentru întregirea pertinentă este absolut necesar urgent de o fotografie clară (éles), adică două luată din două poziții: din dreapta și din stânga, puternic luminată “oldalt”(*lateral, n.r.*), sau un foarte bun mulaj (pacsolat). Mai bine fotografie, de 12 x 18 cm sau de 9 x 12, după care să-ți fac un desen-reconstituire grafică exactă. Trimite imediat, să ți le pot face în curs de 8-10 zile, și să faci un articol mare la SCIV, despre această trupă. Cu drag al tău

I.I. Russu

*

Către

DIRECȚIUNEA MUZEULUI JUD. COVASNA

(prof. dr. Székely Zoltán)

Sf. Gheorghe

Stimate tovarășe Director,

Confirmînd primirea excelentei fotografii de pe cărămida romană descoperită în săpăturile D-v. la castrul auxiliar Boroșneul Mare, țin să vă exprim cele mai călduroase mulțumiri pentru acest valoros document epigrafic ce reprezintă o “noutate” deosebită pentru istoria militară a Daciei romane.

În așteptarea apariției lucrării D-v. despre unitatea militară “AL(a) PALM(yrenorum)” și castrul ei, pentru a putea să o utilizăm în bibliografia respectivă, Vă transmit cele mai cordiale salutări

9 VI 1974

I. I. Russu

*

RUSU MIRCEA
(1928 – 1999)

(fără dată, n.r.)

Stimate tov. Director Szekely,

Vă mulțumesc călduros pentru schița fibulei pe care mi-ați trimis-o și mă bucur că este acelaș tip de fibulă cu cea de la Girișul Român. Vă trimit și eu câteva dintre cele 34 piese ce alcătuiesc depozitul de la Girișul Român. Vă cer scuze pentru întârziere dar nu erau încă gata desenele. Dacă doriți să vă referiți la depozitul de la Girișul Român este firesc că o puteți face fără nici o rezervă. De asemenea, dacă doriți un desen în tuș după fibulă etc. vă trimit cu plăcere.

După cât se poate vedea, depozitul de la Giriș se datează în H. B₃. Referitor la depozitul D. voastră mă bucur că nu am greșit când am presupus că se datează în H. C. Această datare este confirmată atât de fibulă, cât și de celelalte obiecte din fier, pe care din păcate le cunosc numai din auzite. Fibula D. voastră se încadrează perfect în seria tipologică pe care am încercat s-o stabilesc și când va fi redactat manuscrisul, în caz că vă interesează, am să vă trimit un exemplar dactilografiat.

Cred că în cursul luni viitoare voi reuși să merg la Sf. Gheorghe pentru 2-3 zile pentru a discuta cu d. voastră referitor la ceramica din sec. VII-IX și sper că acest schimb de păreri va fi util pentru amândoi, căci și eu am săpat câteva așezări din această perioadă.

Cu deosebită stimă
Mircea Rusu

*

SOROCEANU TUDOR

Dr. Tudor Soroceanu
Zähringer-Straße 40
D-10707 Berlin
Deutschland

Domnului
Dr. Zoltán SZÉKELY
Str. Școlii, nr. 4
Bl. 1, sc. F, ap. 2
4000 Sfintu Gheorghe
jud. Covasna

Mult stimată domnule Székely!

Vă cer ajutorul pentru că distanța nu îmi permite deplasări, iar încheierea lucrării despre vasele de metal pentru Prähistorische Bronzefunde este relativ urgentă.

Ar fi vorba și de resturile de la celelalte două vase de bronz din depozitul de la Belin, pe care le amintiți în articolul Dumneavoastră din SCIVA 27, 1976, 267-268 ca existând încă în Muzeu. Am înțeles că la cel cu buza dreaptă se pot recunoaște ornamente și se poate trasa o parte din circumferință.

Aș dori mult să mă puteți ajuta cu desene (fiindcă ele sunt cerute în primul rând la PBF), dar și fotografii, pentru ca desenatorii de la Frankfurt – care nu au în față originalul – să poată înțelege mai bine “personalitatea” respectivelor obiecte. Alăturat vă trimit spre orientare câteva desene de tip PBF. Eventualele cheltuieli legate împlinirea rugăminții mele vi le pot rambursa în numerar sau în publicații științifice.

Cu multe mulțumiri și urări de bine,

Al Dumneavoastră

(Tudor Soroceanu)

[poze anexate]

*

CARTE POȘTALĂ

Scrisoarea d-voastră a ajuns în 11 Ian.

Berlin, 12 Ianuarie 1997

Mult stimată domnule Székely!

Din toată inima vă mulțumesc pentru documentația trimisă: îmi este de foarte mare ajutor și am trecut numele dumneavoastră în lista celor care m-au ajutat, căci fără ajutorul colegilor și a prietenilor nu ar fi fost posibil să mă gândesc la terminarea lui “Metallgefäße in Rumänien”. Am sub tipar publicarea monografică a depozitului de la Cincu. Cam într-o lună și jumătate voi primi extrasele și voi trimite un exemplar. Dacă vă mai pot fi de folos cu ceva vă rog să-mi scrieți. Cu cele mai bune urări dumneavoastră și familiei, cu multe succese în Noul An.

Al dumneavoastră

Tudor Soroceanu

*

STAHL H. PAUL

Mult Stimată Domnule Székely,

Am aflat că Muzeul D-voastră a publicat anul trecut un anuar, în care sunt cuprinse o serie de studii de etnografie. Cum nu am putut să-mi procur acest volum din comerț, v-aș fi recunoscător dacă mi-ați putea trimite un exemplar, sau eventual î-mi indicați modul în care pot să-l obțin.

Mulțumindu-vă dinainte, permiteți-mi să vă urez sărbători fericite și un an nou plin de seccese pentru d-voastră și colaboratorii d-voastră.

Paul H. Stahl

Adresa:
Laboratoire d'Anthropologie Sociale
11, Place Marcelin Berthelot
Paris, 5-è.e.FRANCE

Paris, 11 Decembrie 1971.

*

ȘTEFĂNESCU ȘTEFAN

ACADEMIA
DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE
A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

București 16 III 1982

Nr. 651

Tovarășului

Zoltan Szekely

Vă facem cunoscut că în zilele de 29 și 30 martie a.c., ora 10,00, va avea loc la sediul Academiei de Științe Sociale și Politice, din str. Onești, nr. 11, ședința Comisiei arheologice, la care sunteți invitate să luați parte. Cu acest prilej urmează să se definitiveze Planul unic de săpături arheologice pe anul 1982 și să se aducă la cunoștință noua componență a Comisiei arheologice, ca și Regulamentul ei de funcționare. Cheltuielile de deplasare vor fi suportate de participanți.

Președintele Comisiei
prof. Dr. Ștefan Ștefănescu

*

**AL XIV-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE STUDII BIZANTINE
BUCUREȘTI 6-12 SEPTEMBRIE 1971**

CIRCULARA I-a

Conform deciziei celei de-al XIII-lea Congres Internațional de Studii Bizantine (Oxford, 5-10 septembrie 1966) și a Comitetului Internațional de Studii Bizantine (reunit la Veneția 9-13 septembrie 1968) al XIV-lea Congres Internațional de Studii Bizantine va avea loc la București (6-12 septembrie 1971).

Comitetul de organizare are onoarea de a vă invita să participați la acest Congres.

Lucrările Congresului vor dezbate următoarele teme:

1. Societate și viață intelectuală în secolul al XIV-lea.
2. Probleme de geografie istorică a Bizanțului: frontierele și regiunile de frontieră din secolul al VII-lea până în secolul al XIII-lea (Comunicările vor avea ca obiect frontiera asiatică a imperiului Bizantin).

3. Arta profană în Bizanț.

4. Bizanțul și România.

În afara dezbaterilor în jurul raportului general și a rapoartelor speciale, fiecare temă va forma obiectul unor comunicări a căror durată este limitată la 15 minute. Textele destinate publicării în Actele Congresului pot avea o întindere pînă la 15 pagini dactilografiate. Comitetul de organizare va încerca să găsească modalitățile cele mai potrivite pentru ca majoritatea lucrărilor Congresului să se poată desfășura în ședințe plene.

În scopul de a permite participanților să comunice fie unele descoperiri recente încă inedite, fie noi concluzii asupra unor cercetări în curs, Comitetul prevede organizarea de secții pentru următoarele discipline: 1 paleografie și codicologie; 2 papirologie, epigrafie și diplomatică; 3 numismatică și sigilografie; 4 arheologie și istoria artei; 5 muzicologie; 6 istoria științelor. Comunicările în cadrul acestor secții vor fi limitate la zece minute.

Limbile oficiale ale Congresului vor fi: engleză, franceză, germană, greacă, italiană, rusă și spaniolă.

Sperăm că veți face onoarea de a participa la lucrările Congresului și vă rugăm să binevoiți a completa unul din cele două formulare de adăziune, alăturate și a ni-l trimite pînă la 31 XII 1970 cel mai tîrziu. În cazul în care doriți să susțineți o comunicare, în ședință plenară sau în cadrul uneia din secțiile sus-amintite, vă rugăm să aveți amabilitatea de a ne comunica titlul acesteia, indicînd tema sau secția în care se poate încadra expunerea dumneavoastră. Rezumatele comunicărilor, limitate la o pagină dactilografiată, trebuie trimise cel mai tîrziu pînă la 1 martie 1971.

În circularele următoare vă vom face cunoscut programul detaliat al ședințelor, lista raportorilor și coraportorilor, vizitele, excursiile, expozițiile organizate cu ocazia Congresului, ca și taxa de înscriere la Congres.

Președinte al Comitetului
de organizare
Prof. V. Grecu

Secretar general al
Comitetului de Organizare
Prof. M. Berza

Comitetul de organizare: V. Grecu (Președinte), M. Berza (Secretar general), Em. Condurachi, Al. Eliam, Il. Mihăescu, Fr. Pall, Eugen Stănescu (Secretar general adjunct), I. D. Ștefănescu, V. Vătășianu

*

TANASE MICHEL

Michel Tanase
Urbaniste IUAP
Docteur en urbanisme
B/142, Rés.des 4 Tours
93150 BLANC MESNIL

Blanc Mesnil (Paris), 23 martie 1984

Stimate Domnule Székely,

Dacă, la o primă vedere, numele meu nu vă spune nimic, vă sfătuiesc să căutați Broșura No.2 din 1953 a Muzeului Raional Mediaș. Răsfoind articolul pe care l-ați scris atunci, veți găsi, la paginile 6 și 8, pe cel care a fost, atunci, „arheolog amator” și desenator ocazional. Iar la pagina 34 veți constata că fotografia, în care ne aflăm amândoi, trebuie să fie o leacă diferită de cei care suntem acum...

Deși sunt, de mulți ani, cetățean al Parisului, n-am uitat de patria noastră comună, Transilvania, iar vechile-mi preocupări (oh, cât de modeste!) în ale arheologiei s-au transformat în altele, de natură geoistorică, legate tot de Transilvania.

Alăturatul articol sper să vă reamintească de Mediaș, într-o altă perspectivă decât cea cu care sunteți familiarizat, conturându-vă natura actualelor mele preocupări.

În vara trecută, petrecându-mi vacanța la rudele din Brașov am trecut și prin Sf.Gheorghe. Din păcate, erați plecat la săpături și n-am avut plăcerea să vă reîntîlnesc.

Dorindu-vă multă sănătate și mereu succese în activitățile dvs., rămîn cu deosebită stimă al Domniei voastre,

M.Tănase

Adaug și recenzia inst.de istorie din Iași.

*

THEODOR DAN GH.

[o ilustrată]

Mult stimat Dle Profesor,

Am primit desenele libulelor solicitate și vă mulțumesc foarte mult. Le voi putea utiliza la vremea potrivită cu real folos.

Încă odată, multe mulțumiri și respectuase salutări de pe meleagurile Iașilor!

Dan Gh. Theodor

*

(Telegramă)

Zoltan Szekely

Str. Școlii 4. Bl. I. Sc. F. ap. 2

Sfântu Gheorghe, 4000, jud. Covasna

Mult Stimat Domnule Dr. Zoltan Szekely,

Cu prilejul aniversării împlinirii venerabilei vârste de 80 de ani, în numele institutului de arheologie din Iași. Vă adresez un călduros la mulți ani, sănătate deplină, multă putere de muncă și sincere felicitări pentru temeinicile dvs. Realizări în cunoașterea trecutului Transilvaniei,

Director, Dr. Dan Gh. Teodor,

Inst. de Arheologie, str. L. Catargiu nr. 18, Iași

*

DR. ZOLTÁN SZÉKELY LA 80 DE ANI !§§§§§

Unul dintre cei mai cunoscuți arheologi din România, dr. Zoltán Székely a împlinit recent 80 de ani. Născut la 18 noiembrie 1912 la Dej, arheologul Zoltán Székely și-a făcut studiile elementare și liceale la Sfântu Gheorghe, susținându-și bacalaureatul în anul 1930. În același an se înscrie la Universitatea "Ferdinand I" din Cluj, specialitatea filologie clasică și istorie antică, luându-și licența în 1936. În toamna aceluiași an este numit profesor suplinitor de limbă greacă și latină la liceul „Wesselényi” din Zalău. Începând cu data de 1 septembrie 1937 îl găsim pe Z. Székely la Sfântu Gheorghe, invitat fiind să ocupe catedra fostului său profesor la Colegiul Mikó, Vilmos Csutak. În 1938 îl va urma pe Csutak și în calitate de custode al Muzeului Național Secuiesc. În același an obține o bursă de specializare la

§§§§§ Dan Gh. Teodor, Dr. Zoltán Székely la 80 de ani !, în *Arh. Mold.* XVI, 1993, 339-340.

Universitatea din Budapesta, unde audiază cursurile unor cunoscuți profesori de arheologie ca Ferenc Tompa (preistorie), András Alföldi (epoca romană) și Gyula László (epoca migrațiilor), iar puțin mai târziu își desăvârșește specializarea la București cu profesorul Ion Andrieșescu, ceea ce-I prilejuiește să facă cunoștință cu profesorul Ion Nestor și Vladimir Dumitrescu, cărora le va deveni, ulterior, colaborator.

Z. Székely debutează ca arheolog de teren la începutul anilor '40, efectuând săpături în castrul roman de la Comolău și în villa rustica de la Ciumăfaia. În 1943 obține titlul de doctor în arheologie, istorie antică și istoria artelor la Universitatea din Cluj. După război, în 1945 își reia activitatea de custode la muzeu, iar din 1949 ocupă postul de director al Muzeului de istorie din Sfântu Gheorghe, pe care îl deține până în 1990 când este pensionat. În anii 1949-1950 a făcut parte din colectivul condus de Constantin Daicoviciu, care a cercetat *limes*-ul răsăritean al Daciei. În perioada 1951-1954 a lucrat sub îndrumarea profesorului Ion Nestor și Radu Vulpe pe unele șantiere din Moldova (Trușești, Suceava și Poiana), adâncindu-și cunoștințele din domeniul arheologiei preistorice și medievale.

Întreaga sa activitate de arheolog a fost desfășurată sub egida Academiei Române, remarcându-se colaborarea sa strânsă, prin Ion Nestor și Eugenia Zaharia mai ales, cu Institutul de Arheologie din București. În colaborare cu ei au fost reluate, în 1968, și săpăturile arheologice în importanta stațiune neolitică de la Ariușd.

Pe lângă simpozioanele și colocviile organizate pe plan național, Z. Székely a participat – personal sau trimițându-și comunicările – la importante manifestări științifice internaționale. Z. Székely s-a impus în arheologia românească mai ales datorită numeroaselor sale săpături întreprinse în sud-estul Transilvaniei, contribuind substanțial la o mai bună cunoaștere a preistoriei, istoriei antice și medievale a acestei regiuni. Opera sa științifică se remarcă prin multitudinea problemelor abordate, fiindu-i deopotrivă familiare domenii ca neoliticul și eneoliticul, epoca bronzului, prima și a doua epocă a fierului, civilizația geto-dacică, istoria Daciei romane, epigrafia și numismatica, arheologia epocii migrațiilor și a evului mediu timpuriu.

În cursul celor 50 de ani de activitate neobosită pe tărâmul arheologiei, Z. Székely a publicat peste 130 de lucrări în prestigioase reviste de specialitate din țară și străinătate. El însuși a fost editor de publicații muzeale, dintre care se remarcă, înainte de toate, anuarul Muzeului din Sf. Gheorghe, *Aluta* (I. 1969 – XVII-XVIII, 1985-1986, 1988), al cărui prim volum a apărut cu ocazia sărbătoririi a 90 de ani de la întemeierea Muzeului și care a devenit o oglindă fidelă a activității acestei importante instituții culturale și de cercetare științifică din Transilvania.

La aniversarea venerabilei vârste de 80 de ani, cercetătorii Institutului de Arheologie din Iași îi urează domnului dr. Zoltán Székely mulți ani și sănătate pentru a continua, cu aceleași remarcabile rezultate, investigațiile în domeniul arheologiei pe care a slujit-o cu atâta competență și abnegație.

Dan Gh. Teodor

*

TOGAN GEORGE

Mediaș, la 21. III. 1958.

Iubite tov. Director,

Colectivul Muzeului Raional Mediaș a aflat cu mare bucurie decorarea D-voastră, care este o răsplată bine meritată pentru contribuția adusă pe ogorul științei și culturii patriei noastre. Patria noastră are nevoie de asemenea bărbați străluciți, care s-o împodobească cu virtutea lor și cu tot ceea ce este bun.

Cu această ocazie, ținem să Vă felicităm călduros și să Vă urăm sănătate și putere de muncă pentru noi succese.

Helmut A.
George Togan
N. Briț

*

Mediaș 1. 10. 1967.
Str. Plevnei 18

Scumpe domnule director și prietene,

Am primit scrisoarea și regret încă odată că nu ați avut timp să vă opriți la Mediaș. Poate ca la anul să găsim mai mult timp și să ne vedem. Este adevărat că fiecare este foarte preocupat de lucrări, care uneori nu se mai termină și astfel nu ai timp nici de tine să te ocupi, nu de alții.

Așa după cum m-ați rugat în scrisoare, vă trimit o broșură despre aniversarea a 700 de ani de la prima mențiune documentară despre orașul Mediaș, la baza căreia a stat un document a cărui original l-am descoperit în arhivele din Budapesta, după cercetări făcute și la München, apoi la Viena.

Acum pregătesc o lucrare despre Cetatea de Baltă, care va apare în editura MERIDIANE din București. programată pentru anul viitor.

Am transmis salutări la toți și doctorului Zajzon.

Cu toată afecțiunea, al dv. devotat prieten,

George Togan
Str. Plevnei 18
Mediaș

*

Domnului prof. dr. Székely Zoltán

- strălucit arheolog a țării noastre
- director al muzeului Sf. Gheorghe, această broșură despre „Mediaș 700 de ani” și aleasa prețuire a lui

George Togan

Mediaș

1. 10. 1967

*

VASILIEV VALENTIN

Cluj Napoca, 29 X 1979

Mult stimat Dle Profesor

Vă deranjez cu o întrebare. M-ar interesa să știu dacă sabia de tip akinakes de la Dobolii de Jos mai există în colecția Muzeului Dtră, sau eventual, unde se află în prezent.

V-ași rămîne îndatorat dacă îmi răspundeți la întrebarea mea. Firește, m-ați bucura să aflu că această, mică piesă în felul ei, se află în colecția Muzeului Sf. Gheorghe.

În așteptarea răspunsului, Vă rog să binevoiți a primi, Dle profesor, deosebitele mele considerații și mulțumirile mele anticipate.

[semnătură]

Vasiliev

*

VUIA ROMULUS

București, 23 ian. 1956.

Tov. Székely,

Am primit lucrarea D-tale în 3 exemplare și sperăm să fie publicată în publicația Academiei al cărei apariție e asigurată.

Așteptam cu mult interes lucrările D-tale viitoare cu privire la centrele olarilor săcui. Ar fi bine să alcătuiți și o hartă a acestor centre și cu drumurile făcute de olari pe vremuri și azi.

Cu cele mai alese sentimente

Romulus Vuia

*

Stimate tov. Székely,

Lucrarea D-tale a fost planificată pentru întâiul număr al publicației noastre. Cum Dv. doriți să-l publicați în Anuarul Muzeului din Sfântu Gheorghe, am dispus să vi se restituie manuscrisul.

Cu cele mai alese sentimente

București 8 apr. 1957

R. Vuia

Pentru manuscris să Vă adresați tov. Ion Vlăduțiu

Institutul de Antichități, I. I. Frimu 11, Rai. Stalin

*

WERNER WOLFGANG M.

Wolfgang M. Werner

p. a. Archaeologisches Institut
Universitat Hamburg

Dr. Zoltan Szekely

Muzeul din Sf. Gheorghe

Jud. Covasna

Stimate Domnule Director,

Eu lucrez în prezent teza de doctorat în arheologie despre zăbale din epoca fierului în România, Bulgaria și Jugoslavia, de la circa sec. 7 î.e.n. până la 1 sec. e.n. În cadrul acestei lucrări încerc să fac printre altele o clasificare a zăbalelor, a reconstruirii, datării și răspîndirii lor.

De aceea mă adresez astăzi Dvs., cu speranța să mă ajutați. La THRACO-DACICA (1976) p. 234 fig. ¾, Dvs. V-ați publicat o piesă de zăbală de Medișoru Mare ("La brache de mors est faite d'une barre tordue de 0,8 cm d'épaisseur, argentée").

Mi-ar fi de mare ajutor, dacă Dvs. mi-ati putea trimite poze, desene sau schițe ale acestor piesă, poate cu dimensiuni și secțiuni, și câteva informații despre condițiile în care au fost găsite această piesă.

Va-ș fi recunoscător pentru un răspuns curînd și eu vă ofer la rîndul meu ajutor dacă aveți nevoie de ceva.

Cu mulțumiri anticipate

[semnătură]

PS: Dacă eventual mai știți și alte zăbale necunoscute din muzeu, m-aș bucura dacă îmi veți putea da relații și despre acestea.

*

- Achner, 139,
 Alexius Anghelos, 36
 Alföldi András, 10
 Andrei II. 36, 37,
 Andrieşescu Ioan, 163, 206,
 Andriţoiu Ioan. 5, 67, 81, 82,
 Anonymus, 34, 35, 42, 47,
 Antipa Grigore, 77,
 Antonescu Iulian, 173,175,
 193,206,
 Antoniu Eduard, 6, 67, 68,
 Aranka György, 221,
 Arcadius, 158,
 Attila, 34, 35,
 Augustus Octavian. 74,
 Aurelian Petre.68,
 Árpád. 23. 24. 34,
 Babeş Mircea. 194, 203,
 Barbelan?, 117,
 Barabás Miklós, 11, 47,
 Barnea Alexandru, 194,
 Barnea Iuliana, 73,
 Barnea Mihai, 201,
 Başta Gheorghe. 44,
 Bartók Botond, 21, 146, 185, 201,
 Bán András, 45,
 Báthori Gábor.9,
 Báthori István, 44,45, 47
 Báthori Zsigmond. 9, 44, 45.
 Băcescu Mihai.77.
 Bălan Dodu Ioan, 68,
 Bănăţeanu Ion,69,
 Bârză Ligia,181,190,191,194,200,
 204, 207,208,
 Beldiman Corneliu, 69, 204,
 Bem Jozef, 46,
 Benedek Elek, 47,
 Benkő József, 47,
 BerciuDumitru 69,73,97,125.196,197,
 189,192,194,195,201,202,
 Berciu Lucia. 71,
 Berkeszi István, 139,
 Bernád Irma, 168,
 BersuG,178,179,
 118,119,135,136,
 Berza Mircea, 82,225,226,
 Bethlen Gábor, 44, 45,47,
 Bezdechi Ştefan, 63,
 Békési Gáspár, 45,
 Béla III. 31, 37,47,
 Bichir Gheorghe, 72,
 Bocskai István, 43,44,
 Bod Péter, 47,
 Bólyai Farkas, 47,
 Bólyai János, 47,
 Bokor András, 123.
 Bonaparte Napolcon I., 45, 114,
 Bonfinius, 35, 36,
 Bordi András, 47,
 Bóna István, 94,181
 Bong Regina, 168,
 Boroffka Nikolac. 206.
 Bölöni Farkas Sándor. 47
 Bölöni Sikó Moklós, 47,
 Briţ Nicolae, 228,
 Brukenthal, 19,101.107.108. 113,
 Buccow, 43,
 Bucur Cornel, 110,
 Buday Árpád, 81. 229.
 Burebista, 76,228,
 Buşilă Alexandru, 32
 Buzdugan Ion, 72
 Canarache Vasile, 10,
 Candidus Maximus Titus, 24.
 Casimir Eugen,71,
 Călinescu, 97
 Căluşeriu Dumitru, 67, 68,
 Căpuşe Iosif, 34,
 Cârjan, (?), 175,
 Cernavodeanu Paul. 34.
 Chicideanu Ion, 201.205,
 Chidioşan Nicolae, 62,
 Chirilă Eugen, 11,
 Cloşca, 47,
 Coleşică, 192, 193,
 Comşa
 Eugen,34,71,72,73,174,175,182,183,18
 6,187,188,194,195,
 Condurachi Emil,8,98,151,
 169,226,
 Constantinescu-Iaşi,Petre,118
 Constantius, 104,134,136,
 ConstantinII..104,
 Costea Florea, 13,34,218,
 Crişan, 45,

Crișan Ion Horațiu, 73,
 Crișan Viorica, 91,
 Cserei Zoltán. 167,
 Csutak Vilmos, 10, 34, 64, 78,
 163, 166, 227,
 Daicoviciu
 Constantin, 8, 10, 11, 12, 28, 33, 61, 63,
 73, 74, 75, 79, 113, 114, 115, 116, 153,
 157, 164, 174, 221, 227,
 Daicoviciu Hadrian. 75, 174,
 David Gheorghe. 75,
 Debrain?, 117,
 Diaconu Gheorghe, 100,
 Diaconu Petre, 171,
 Dinculescu Constantin, 76,
 Dinu Marin, 174,
 Doltu Marcel, 108,
 Domitian, 134,
 Dózsa György. 11, 45,
 Drăguț Vasile. 76, 77,
 Dumitrescu Taftă Lucia, 34
 Dumitrescu Vladimir, 77, 78, 227,
 Ebert Max. 178, 179,
 Eliam Alexandru, 226,
 Erdélyi István, 174,
 Erős János, 172,
 Égető János, 157,
 Fadgyas Anna. 149, 151,
 Faustina I. , 30,
 Fekete Sámuel, 128, 208, 209,
 210, 211,
 Ferdinand I., 9, 227,
 Ferenczi Géza, 90, 91, 104,
 Ferenczil István. 91, 92, 104, 115, 198,
 Ferenczi Sándor, 61, 90,
 Fettich Nándor, 16, 74,
 Filip Arideul, 121, 209, 213,
 Finichiu Constantin, 78, 79,
 Firoiu Ion, 79,
 Floca Octavian, 9, 10, 12, 23, 63, 79,
 80, 81, 82, 83, 84, 90, 91, 92, 113,
 221, 233,
 Florescu Adrian, 84, 85,
 Florescu Marilena, 84, 85, 200,
 Fóris Pál, 167
 František-Palacky, 106,
 Frimu C. Ion, 115, 126, 155,
 158, 216, 229,
 Gaboș Ana, 185,
 Gâdea Suzana, 109,

Gajewski, 173,
 Galbenu Doina, 33, 172, 181, 183,
 184, 185, 188, 191, 197, 201,
 Gallienus, 25, 30, 100,
 Gábor Áron, 46, 53, 59,
 Gál Sándor, 20, 46,
 Georgescu Florian, 184,
 Georgescu Laurenția. 147, 148,
 Géza II. 31,
 Goethe, 92, 93,
 Golimas A, 135,
 Gordon Childe, 33, 175,
 Gooss, 139,
 Grecu Vasile, 225, 226,
 Grigoraș, M. 153,
 Gross, 139,
 Gostar Nicolae, 11, 85, 86, 87,
 Groza Petru, 11, 84,
 Gudea Nicolae, 87, 88,
 Gutenberg, 97, 172,
 Gyárfás Jenő, 47,
 Gyepesi Ambrus, 45,
 Habsburgii, 44,
 Hadrian. 25, 26, 86, 116, 222,
 Hagi Ion, 165,
 Hänsel, Bernhard, 12,
 Hampel József, 178,
 Harhoiu Radu. 135, 194,
 Heitel Radu. 89,
 Hica Ioana, 89, 90,
 Hachmann Rolf, 206,
 Horedt Kurt, 11, 12, 17, 24, 31, 48, 62,
 90, 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100,
 101, 103, 104, 105, 106, 115,
 116, 150, 151, 159, 160, 185,
 203, 205, 219, 221,

 Horia, 47,
 Horváth Mihály. 44,
 Hügel Pristel, 205,
 Iacobsthal Paul, 179,
 Iancu de
 Hunedoara (Hunyadi János), 43,
 Iliescu Octavian, 106, 107,
 Ioan Vodă cel Cumplit (Viteaz). 44,
 Irimie Cornel, 34, 107, 108,
 Iulian, 120,
 Justin II. , 125,
 Jámbo. 221,
 János Pál, 95,

János Zsigmond, 45,
 Jenő, 38,
 Joó Pavel, 183,
 Kapturi János, 44,
 Keresztes István, 94,
 Kertész István, 184,
 Kékedy László, 137,
 Király Albert, 44,
 Kovács István, 16, 82, 163,
 Kós Károly, 59, 163,
 Körösi Csoma Sándor, 47,
 Kriza János, 47,
 Kurta Petre, 203,
 Kutzián Ida, 70,
 Kürt, 38,
 László Attila, 163, 175, 182, 205,
 László Ferenc (Francisc), 8, 11, 29,
 31, 32, 33, 34, 64, 65, 72, 127, 163, 167, 174, 1
 75, 176, 177, 180, 205,
 László Gyula, 10, 47, 227,
 Lazarovici Gheorghe, 23, 201, 205,
 Leahu Valeriu, 109,
 Ligeti, 221,
 Lucaciu Petre, 110, 112,
 Ludovic cel Mare
 (Nagy Lajos), 123,
 Lupaș Ioan, 82,
 Lupșa Viorica, 34,
 Lupu Nicolae, 96, 112, 113, 114,
 Macrea Mihai, 11, 74, 114, 115,
 117, 162,
 Makk József, 46,
 Malița Mircea, 169,
 Manolescu, 172,
 Marc Antoniu, 145,
 Marcu P. Liviu, 33, 118,
 Maria Therezia, 45,
 Marinescu Bâlcu Silvia, 194, 201,
 205
 Mariș Daniel, 183,
 Matcescu Corneliu, 118,
 Matei Corvin, 43,
 Maxim Zoia, 201,
 Máttis János, 91, 94, 98, 114,
 Menumorout, 34,
 Merhart von G. , 178, 179,
 Mihai Viteazul, 9, 44, 54,
 Mihalache Marin, 117, 118,
 Mihăescu Horia , 226,
 Mikes Kelemen, 46, 59,
 Milcu Ștefan, 119,
 Mircea cel Bătrân, 43,
 Mitrea Bucur, 12, 16, 33, 120, 121, 12,
 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130,
 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138,
 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146,
 147, 148, 149, 161, 174, 175, 201, 203,
 Moga Marius, 12, 63, 80, 81, 83, 149,
 Molnár István, 17, 23, 59, 90, 91, 92,
 116, 155, 163, 167, 170, 174, 175,,
 Morintz Sebastian, 72, 127, 160, 194,
 Mozsolics Amália, 10,
 Müller Karpe, 12, 97,
 Nagy György, 45,
 Nagy Lajos, 10,
 Naum A. Theodor, 9, 63, 83,
 Negri Costache, 68,
 Nemes Zoltán, 171,
 Nenze Syna, 177,
 Nestor Ion, 8, 10, 11, 12, 20, 33, 34,
 61, 62, 63, 65, 70, 72, 80, 92, 93, 94, 96, 97, 11
 0, 120, 124, 145, 149, 150, 151,
 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 1
 61, 162, 163, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 17
 2, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181
 .205, 206, 207, 221, 227,
 Niculescu Gheorghe, 73,
 Nițu Anton, 33, 207,
 Nussbaum Teodor, 128, 208,
 Oancea Alexandru, 71, 110,
 Onogur, 38,
 Opreșcu Ann-Dodd, 187,
 Orghidan Traian, 220,
 Ormós Zsigmond, 139, 140, 141,
 Orosz, 94,
 Otetea Andrei, 157,
 Pall Francisc, 226,
 Panaitescu Emil, 9, 27, 82, 83,
 Pantea Mircea, 67,
 Papuc Gheorghe, 213,
 Paszek Tatiana, 153,
 Paul Iuliu, 180, 181,
 Paulovits István, 10,
 Párducz Mihály, 10, 16, 17, 18, 157,
 Pavel Viorica, 214,
 Pârvan Vasile, 8, 32, 33, 34, 64, 65, 83, 163, 1
 64, 165, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 174, 17
 5, 176, 177, 180, 206,
 Petrescu-Dîmbovița Mircea, 97,
 101, 174, 214, 215,

Petrovici, 166,
 Petru Aron, 43,
 Philippus Arabs I. 25,26,
 Pippidi M. Dionisie,8,82,176,182,
 216,217,218,
 Poenaru Gh.Bordea, 134,136,137,
 139,141,142,148,
 Pop Constantin (Dinu), 89,
 Pop I. Ion, 88,162,163,174,
 218,248,
 Popa Radu,57,106,185,188,
 193,203,
 Popescu Dorin,69,156,158,
 159,218,
 Popescu Emilian, 182,
 Popescu, Gogan Petre,119,
 Popovici Dragomir, 205,
 Porphirogeneticos Constantin, 47,
 Porodán Mária, 87,
 Preda Constantin, 141,194,195,
 Probszt G. 123,
 Protase Dumitru,11,91,92,208,
 219,220,
 Prox Alfred, 165,
 Radnóti Aladár, 161,
 Radu de la Afumați, 44,
 Rajka, 58,
 Rațiu Flavia, 34,
 Rákóczy Ferenc, 44,
 Rákóczy György, 44,
 Rădulescu Costin, 34,163,220,
 Reinecke, 97,
 Réthy Lajos,97, 123,
 Révay Lajos, 139,140,141,
 Rikman E. A., 85,
 Robertson S. Anne, 25,134,
 Roller Mihai,11
 Roman I. Petre,11,13,104,146,194,
 196,197,198,202,
 Roska Márton, 69,91,92
 Roșu Lucian, 220,221,
 Russu I. Ion, 9,11,12,83,92,93,
 95,96,163,221,222
 Rusu Mircea, 96,160, 222,223,
 Samson Petre, 34,163,220,
 Schmidt Hubert, 34,178,179,
 Schroller Herman, 72,
 Schubert, 12,
 Schuchardt Karl , 178,
 Schuster Cristian,13,91,94,96,98,
 99,100,101,102,103,
 Sigismund deLuxemburg(Luxemburgi
 Zsigmond), 41, 43,
 Simon de Kéza, (Kézai Simon), 34,41,
 Siskovich, 45,
 Soliman Pașa, 43,
 Soroceanu Tudor, 223,224,
 Stahl H. Paul, 224,
 Suceveanu Alexandru, 201,
 Șoancă Nicolae, 69,
 Ștefan II. (István), 31, 35,
 Ștefan cel Mare, 43,
 Ștefănescu Ștefan,168,169,
 224,225,226,
 Szabédi László, 10,
 Szamosközy István, 35,
 Székely Gyula, 9,
 Székely Margit, 204,
 Székely Mihály, 9,
 Székely Moise (Mózes),9,
 Székely Zoltán, 7,8,33,62,65,68,
 76,77,88,89,121,124,125,126,127,128,1
 29,130,138,139,141,142,143,144,145,14
 6,147,148,149,164,167,169,180,215,220
 ,222,228,
 Székely Zsolt, 7,134,137,142,
 143,144,164,
 Székely Zsófia,156,198,
 Sfântu Ladislau, 42,54,
 Szilágyi János, 10,
 Stanca Constantin,112,168,169,
 Stănescu Eugen, 226,
 Stoica Cornelia, 195,
 Tamási Áron, 46,
 Tănase Michel, 226,
 Tanțau Rodica. 70,71,
 Theodor Dan Gheorghe, 226,
 Theodorescu M. D., 9,83,
 Thomas, 96,
 Teodorescu Victor, 167,
 Téglás Gábor, 61,208,
 Tzimiskes Ioan, 125,
 Thurnwald R. , 178,179,
 Titus, 122,
 Togan George, 228,259,
 Tompa Ferenc, 10,227,
 Török Ferenc, 208,
 Traian,25,134,135,137,138,139,
 221,
 Tudor Dumitru, 221,

Tudor Ersilia ,196,
 Tzigara Samurcaș Alexandru, 33,
 Ulanici Augustin,109,
 Ușubuu, 34,
 Valentinianus, 103,212,
 Vasiliev Valentin, 229,
 Vătășianu Virgil, 82, 226,
 Végh Antal, 58,59,60,
 Vékony Gábor, 41,48,
 Vidács, 58,
 Vinkler Emeric, 65,
 Vlad Țepeș, 43,
 Vlăduțiu Ion, 59,229,
 Vlassa Nicolae,174,
 Vuia Romulus, 229,
 Vulpe Alexandru, 150,194,221,
 Vulpe Radu,124,196,227,
 Wagner, 74,
 Werner M. Wolfgang, 177,230,
 Wesselényi Miklós, 10,227,
 Zaharia Eugenia, 11,12,13,22,31,
 33,98,123,127,137,144,145,147,148,149
 ,152,153,154,156,157,159,160,161,162,
 163,164,166,167,168,169,170,171,172,1
 74,175,176,177,179,180,181,182,183,18
 4,185,186,187,188,189,190,191,192,193
 ,194,
 195,196,197,198,200,201,202,203,
 204,205,206,207,227,
 Zirra Vlad, 183,221.

Indice geografic și de localități

Abony, 91,92,
 Adrianopol,9
 Alba, 23,31,37,
 Alba Iulia,23,31,43,81,89,102,143,
 Angheluș, 9,30,146,170,
 Anglia, 177,
 Angustia, 23,24,27,78,
 Aninoasa, 9,
 Apulum,19,31,100,
 Arcuș, 22,58,147,214,
 Ardeal,10,12,40,44,83,90,139,221,
 Argeș, 168,
 Arieș,34,38,
 Ariușd, 8,11,14,20,21,22,23,
 24,29,30,31,32,33,34,61,64,69,84,109,1
 34,145,151,163,164,165,167,168,169,17
 0,172,173,174,176,177,178,180,183,184

,185,186,188,189,190,191,192,193,194,
 195,196,197,
 198,199,201,202,204,205,207,227,
 Armășeni, 52,
 Atena, 160,
 Austria, 177,178,179,
 Aquincum, 10,
 Babadag, 160,
 Bacău, 206,
 Banat,66,89, 90,139,
 Bandu,97,
 Baraolt, 38,208,
 Bálványos (Băile- Bálványos).
 37,52,56,
 Bălan, 14,
 Bățani Mici, 11,
 Bâta Doamnei, 56,
 Belin, 55,223,
 Belgrad, 43,145,170,171,
 Benic, 102,
 Berlin,7,17,168,169,178,
 179,217,223,
 Bezid (Bözöd), 20,93,100,146,
 153,154,166,174,
 Bicz, 80,
 Bicsadul Oltului(Bixad), 59,
 Bihor, 36,
 Bizanț,200,225,
 Bjelo Brdo, 102,
 Blidaru, 80,
 Bod, 183,189,
 Bodoc, 55,95,104,
 Bogdănești, 84,85,
 Boiu,80,
 Boian, 11,19,29,30,31,72,103,104,
 Bologna, 66,
 Bonn, 47,99,105,106,216,219,
 Boroșneul Marc, (Boroșneu,
 Nagyborosnyó), 25,26,62,
 86,100,117,174,222,
 Boroșneul Mic, 15,
 Brașov,7,13,18,21,23,24,32,33,43,45,58
 ,79,88,89,108,168,174,218,226,
 Bratei,42,98,101,110,124,151,154,155,1
 56,157,158,159,161,162,164,169,178,17
 9,180,182,183,189,196,197,199,200,201
 ,203,205,206,207,
 Brăduț, 38,
 Brâncovenești, (Marosvécs), 219,
 Brețcu, 25,26,74,78,79,115,116.

215,
 Bucovina, 45,
 București, 7, 8, 15, 18, 20, 21, 22, 23, 33, 34, 4
 7, 48, 61, 63, 68, 70, 71, 73, 75, 77, 78, 81, 85, 8
 9, 90, 93, 94, 97, 99, 106, 108, 109, 110, 114, 1
 15, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 12
 4, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134
 , 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143,
 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 1
 54, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 16
 3, 164, 166, 167, 168, 169, 172, 173, 174, 176
 , 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185,
 186, 187, 188, 193, 194, 195, 196, 199, 205, 2
 16, 217, 218, 220, 224, 225, 227, 228, 229,
 Buda, 43,
 Budapesta, 10, 11, 17, 23, 24, 47, 48,
 56, 57, 58, 96, 151, 152, 155, 227, 228,
 Bulgaria, 10, 178, 179, 230,
 Buzău, 150, 192, 195, 201, 205, 207,
 Canada, 200, 202, 203, 204, 207,
 Caput Stenarum, 114,
 Casin, (Cașin, Valea Casinului),
 21, 36, 38, 41,
 Cașolți, 82,
 Călugăreni, 44,
 Căpuș, 221,
 Cernat, 11, 15, 20, 22, 29, 30, 42, 58, 59, 66, 7
 1, 96, 100, 109, 110, 121, 123,
 124, 145, 146, 148, 157, 158, 159, 160, 161, 1
 71, 174, 196, 219,
 Cerneahov, 103, 104, 151, 152, 156,
 Cernobâl, 200,
 Cetatea Albă, 43,
 Cetatea de Baltă, 228,
 Chichiș, 56,
 Chilia, 43,
 Chilieni(Kilyén),
 22, 23, 51, 104, 142, 145, 146,
 China, 114,
 Chișinău, 98, 150,
 Cincu, 224,
 Ciomortan, 14, 19, 30, 61, 62, 84, 85, 166,
 Ciuc Sânmartin, 208,
 Ciumăfaia, 10, 15, 72, 83, 227,
 Citfalău, 102,
 Cluj-Napoca(Cluj,
 Kolozsvár, 9, 10, 12, 15, 20, 23, 27, 32, 33, 58
 , 59, 61, 63, 65, 73, 74, 75, 78, 80, 81, 82, 88, 89
 , 90, 91, 92, 93, 94, 98, 101, 105, 114, 115, 116
 , 117, 145, 153, 157, 160, 171, 174, 200, 201,
 208, 219, 220, 221, 227, 229,
 Comalău(Komolló), 10, 15, 57, 58,
 100,
 Constanța, 11, 141,
 Corund, 56,
 Costești, 79,
 Coțofeni, 22, 29, 30, 31,
 Covasna, 16, 20, 59, 85, 146, 164, 166, 168, 1
 71,
 Crăciunești, 41,
 Criș (Körös), 11, 23, 29, 42, 72, 153, 181,
 Cristurul Secuiesc(Cristur,
 Székelykeresztúr),
 7, 38, 55, 56, 69, 97, 100, 116, 146, 151, 153, 1
 58, 165, 170, 171, 175,
 Cuzdrioara, 103,
 Dacia, 7, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 26, 27, 31, 33,
 34, 57, 80, 82, 96, 97, 100, 127,
 128, 130, 132, 133, 134, 138, 140, 141, 142, 1
 44, 145, 151, 152, 161, 163, 166, 170, 171, 17
 2, 177, 195, 196, 199, 200, 204, 205, 206, 207
 , 208, 214,
 Dahrenberg, 80,
 Dalmația, 74,
 Dalnic, 11, 45,
 Dăbâca, 102,
 Dej, 9, 145, 181, 227,
 Derșida, 62,
 Deva, 7, 10, 12, 63, 67, 71, 80, 81,
 82, 83, 84, 193,
 Doboli de Jos, 229,
 Doboșeni (Száldobos), 21, 30,
 59, 92,
 Drăușeni, 36, 37, 48, 102,
 Dridu,
 150, 151, 154, 157, 159, 163, 178, 179,
 Dumbrăveni, 82,
 Dunăre, 106, 202,
 Düsseldorf, 99,
 Eliseni, 11, 146, 170,
 Ereteghin, 9,
 Europa, 23, 35, 40, 43, 47,
 Făgăraș, 44, 218,
 Fălciu, 178,
 Fedești, 138,
 Feldioara, 107, 218,
 Filiași, 11, 20, 61, 97, 146, 154, 155,
 156, 157, 158, 159, 160, 163, 175,
 Focșani, 178, 179, 205,

Foltești, 84,174,
 Fotoș, 16,74,
 Frankfurt am Main, 161,223,
 Füzesabony, 10.
 Galiția, 9,
 Gârbova, 37,
 Germania, 12,93,99,101,106,161,
 177,178,179,202,203,205,
 Ghelița, 54,
 Gherla, 94.
 Gheorgheni, 36,38,55,56,69,
 Gheorgheni(Cluj),102,
 Ghidfalău, 170,
 Gilău, 221,
 Girișul Român, 222,
 Glina,178,179,
 Gornea, 100,
 Gorund, 211,
 Grădiște,80.
 Greifswald, 216,
 Gura Humorului, 216,
 Guruslău, 44,
 Gyulavarsánd, 10,
 Hamburg, 11,17,92,93,150,230,
 Harghita, 10,20,21,22,25,26,28,
 34,36,41,52,56,58,61,108,127,
 Hațeg, 43,
 Hărman, 104,
 Herculan, 190,
 Herculan, 59.
 Herec(Cetatea Herec), 36,
 Hilib, 130,
 Histria, 213,
 Hobița(Sarmizegetusa), 80,82,
 Hodoșa, 80,
 Hódmezővásárhely, 162,
 Hoghiz, 228,
 Hunedoara, 7,43,82,102,
 Ialomița, 43,
 Iași, 22,33,57,61,68,84,86,87,101,
 147,151,186,214,215,226,227,228,
 Icafalău, 41,
 Imeni,85,
 Imperiul Otoman, 43,
 Inlăceni, 14,15,21,25,26,27,
 28,87,116,146,174,
 Innsbruck, 106,
 Ipotești, 159,
 Italia, 46,82,208,213,
 Iugoslavia, 156,161,170,

Izvoru, 142,
 Întorsura Buzăului, 55,
 Japonia, 115,
 Jigodin, 67,68,85,115,116,
 Jimbolia (Zsombolya), 59,
 Jupa, 66,
 Karatna, 37,
 Karlowitz, 44,
 Kedia Mare, 208,
 Kézdi, 36,37,38,45,
 Kiel, 105,
 Kisgalambfalva(Porumbenii Mici,
 Mugeni),
 Koslodui, 200.
 Kossovopolje, 42.
 Laita, 35,
 Lăpuș, 62.
 Lemnia, 21,61,
 Leipzig, 105,
 Leț (Varhegiu),11,14,15,31,37,
 45,69,146,153,154,
 Lutița, 46,
 Lugoj, 66,
 Macedonia, 209,213,
 Malu-Onesti,84,
 Malnaș. Malnaș-Băi, 37,77,78.
 Marburg, 184,185,
 Marea Neagră, 21,22,
 Mauretania, 27,
 Mărcușa, 11,
 Mărtiniș, 85,
 Mândrișca, 84,
 Mediaș,10,15,36,37,42,96,102,
 150,151,170,180,190,226,228,229,
 Medișorul Mare,146,174,230,
 Medgidia, 170,172,
 Micene, 61,
 Micia, 81,82,
 Miercurea Ciuc, 7,15,16,19,20,21,
 32,46,67,69,70,135,196,
 Mirislău,44,
 Moacșa,30,164,165,
 Mohács, 43,
 Moigrad, 10,
 Moldova,8,33,43,45,57,85,129,
 138,227,
 Moldovenesti,(Várfalva), 102,221,
 Monreal, 202,
 Morești,90,91,92,94,97,101,
 102,106,

Moscova, 85,156,157,158,159,
 Mureș,10,15,20,25,26,34,36,38,
 München, 105,106,177,228,
 Năsăud, 45,
 Năstăseni, 85,
 Nicoleni,85,
 Nicopole, 43,
 Nikolsburg, 41,51,
 Noșlac, 97,
 Ocna de Sus, 211,
 Ocnita (Buridava), 70,
 Odorheiul Secuiesc (Odorhei,
 Székelyudvarhely,
 Udvarhely), 36,38,41,45,46,55,56,
 69,90,92,128,208,219,
 Oituz, 23,42,65,162,
 Olanda, 202,
 Olsova(Moravia), 35,
 Olt, 18,22,24,31,32,33,36,37,38,
 42,56,59,100,118,
 Olteni, 8,14,17,21,22,23,25,26,
 29,30,37,66,72,74,77,127,134,
 135,138,139,140,145,146,156,
 164,165,166,174,
 Oradea,31,48,72,130,
 Orlea, 66,
 Otomani, 10,
 Oxford, 25,134,225,
 Ozun, 30,197,
 Pachia (Páké),9,
 Pannonia, 26,35,
 Paris, 125,220,224,226,
 Pasul Oituz, 23,25,42,
 Pădurenii. (Peceneaga, Beșeneu,
 Sepsibesenyő),9,38,126,
 Păltinoasa, 216,
 Păulenii, 122,
 Peschiera, 65,66,96,
 Peteni, 14,17,21,22,24,31,32,36,
 37,56,61,85,102,137,140,146,
 165,188,189,193,
 Petriceni, 37,
 Piatra Neamț, 22,56,186,
 Piatra Roșie,82,
 Pir(Szilágypér), 10,14,18,161,
 Ploiești, 44,150,168,215,
 Podeac, 84,
 Poian,11,20,30,31,61,65,66,146,
 157,158,159,160,162,163,164,165,170,
 Poiana, 85,227,

Polonia, 43,44,173,177,
 Porolissum, 10,
 Porumbeni Mici(Kisgalambfalva),
 16,17,22, 90,98,146,150,151,152,
 Praga, 11,19,70,160,162,
 Prilep, 68,170,
 Războieni, 43,
 Râul Negru (Feketeügy),38,100,
 Reci, (Réty), 8,9,18,30,63,70,71,
 93,94,100,150,151,153,163,174,
 Reghin, 58,67,
 Rin, 80,99,
 Roma, 11,18,154,
 România, 10,11,12,19,31,76,82,
 97,105,125,177,178,179,181,
 215,216,217,219,224,225,227,230,
 Rugănești, 14,20,170,
 Rusia, 177,
 Șard,67,82,
 Șeica Mare, 36,
 Șelimbăr, 44,
 Șiria, 46,
 Șoimoșul Mare, 36,
 Șomartin, 96,
 Șoroștin, 10,15,
 Șugaș Băi, 68,
 Sciova, 9,
 Satu Mare (Sătmar), 10,18,31,
 Sălaj,10,62,
 Sălașuri, 18,20,146,153,154,155,174,
 Sărata Monteoru
 (Monteoru),84,85,150,177,195,
 196,199,202,203,205,207,
 Sărăsău, 185,
 Sărățeni, 17,25,26,151,166,167,
 Săseuși, 55,85
 Sâncrai de Mureș, 102,
 Sâncrăieni Ciuc,16,
 Sângeorgiu Ciuc,72,
 Sângiorgiu de Mureș, 102,
 Sânpaul, 36,
 Sântana de Mureș,
 17,19,32,85,101,165,166,
 Sântimbru, 43,
 Sânzieni, 22,30,38,61,
 Scaunul Ciuc, 38,
 Scaunul Gheorgheni, 38,
 Scaunul Kézdi, 38,
 Scaunul Micloșoara (Miklósvárszék),
 38

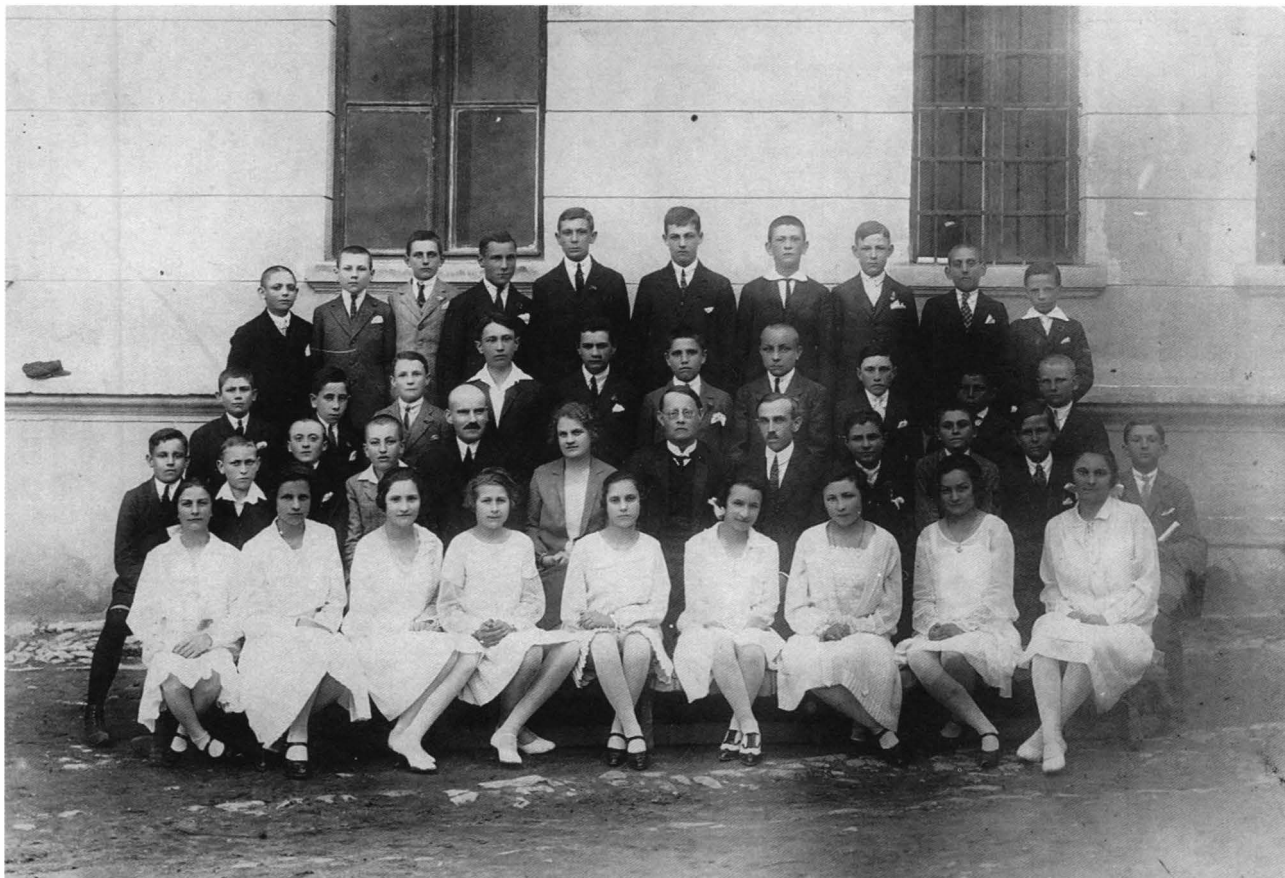
Scaunul Mureș, 38,
 Scaunul Odorheiu, 38,
 Scaunul Orba, 38,
 Scaunul Sebuș-Sepsi. 38,
 Schneckenberg,
 24,30,84,165,174,194,195,
 Sebeș, 36,37,
 Sebeșul Săsesc. 36,
 Sepsi, 36,37,45,101,
 Sf.Gheorghe(Sepsiszentgyörgy)
 7,8,9,10,11,12,13,15,16,17,18,19,
 20,22,23,24,25,27,30,31,32,33,34,46,48,
 53,54,55,56,57,58,59,62,63,65,67,68,70,
 72,76,77,78,79,80,84,85,87,88,89,92,93,
 94,95,96,97,99,104,107,108,109,110,12
 1,122,123,124,126,127,128,129,131,132
 ,134,135,137,142,147,148,149,150,152,
 155,159,160,163,164,165,166,168,172,1
 73,174,175,176,177,178,180,182,183,18
 4,185,186,188,190,193,196,208,215,216
 ,219,220,222,223,228,229,230,
 Sf. Gheorghe-Bedeháza, 29,31,
 Sf. Gheorghe-Eprestető, 30,
 Sf. Gheorghe-Gémvára-Avasalya,
 115,116,
 Siberia, 9,
 Sibiu,18,19,33,42,43,58,68,82,95,
 96,105,107,108,109,112,113,165,174,18
 0,185,189,190,197,203,213
 Sicilia, 208,213,
 Siculeni, 45,
 Siebenbürgen,18,19,103,104,106,
 Sighișoara, 45,159,
 Silitelec (Székelytelek),36,
 Simeria,9,
 Simonești, 58,85,122,146,163,170,
 Siracuza, 209,213,
 Siret, 84,
 Spania, 159,199,
 Statele Unite ale Americii, 202,
 Suceava, 11,178,179,227,
 Sultana, 138,141,
 Surcea, 74,
 Szeged, 20,157,
 Szentes, 157,
 Târgoviște, 188,
 Târnava, 17,
 Teiuș, 90,
 Teleagd (Telegd,Telek), 36,

Tg. Mureș (Marosvásárhely),
 16,56,59,89,94,102,
 Tg. Secuiesc, 11,55,61,65,66,85,219,
 Thasos, 210,213,
 Tibodu, 208,
 Tilișca, 113,
 Timișoara, 12,63,80,139,140,
 195,196,211,212,
 Tiszapolgár, 30,156,
 Tomis, 11,
 Toplița, 80,
 Tracia,210, 213,
 Transilvania,8,16,17,18,19,21,32,34,36,
 37,41,42,43,44,45,46,47,56,57,58,63,64,
 73,85,89,90,106,114,150,151,154,181,1
 97,226,228,
 Trușești, 11,227,
 Turda, 44,221,
 Turia (Torja), 22,23,29,30,31,37,
 38,49,51,104,141,146,
 Tușnad,95,
 Țara Bârsei, 37,41,42,43,56,
 Țara Românească. 9,32,43,45,
 Țara Secuilor,90,
 Ulpia Traiana Sarmizegetusa
 Regia, 81,82,
 Ungaria (Magyarország),38,43,
 44,45,46,47,97,104,157,193,
 Valea Jijiei, 11,178,179,
 Valea Seacă, 30,37,38,
 Valea Strâmbă, 10,14,
 Varna, 43.
 Varșovia. 167,
 Vaslui, 43,132,
 Vârghiș, 49,56,
 Veszprém, 7,22,23,104,
 Viena, 44,47,228,
 Vinča, 27,
 Viscri, 37,102,
 Volál, 37,
 Wietenberg, 5,19,22,29,30,31,61,
 62,67,80,84,85,90,91,92,114,170,
 Xanten,99,219,
 Zagon. 56,

Ilustrația

1. Székely Zoltán la absolvirea școlii primare.
2. Székely Zoltán la absolvirea liceului.
3. A. Legitimția de student la Cluj; B. Permisul de intrare la bibliotecă.
4. Certificatul de absolvire a seminarului pedagogic din 1937.
5. A. Székely Zoltán, tânăr profesor de lb. Latină și greacă la Zalău, anul 1937; B. La o recepție la Sofia, Bulgaria, cu ocazia călătoriei de studii.
6. A. Székely Zoltán, ofițer în timpul celui de al doilea război mondial; B. Székely Zoltán, bursier la Budapesta.
7. A. Székely Zoltán la Balatonfüzes, Ungaria, la sfârșitul războiului; B. Székely Zoltán în vizită la Ștefan Kovács.
8. A-B. Clădirea Muzeului Național Secuiesc în care a lucrat Székely Zoltán peste șase decenii.
9. A. Székely Zoltán în mijlocul delegației române care a participat la Congresul Internațional de Preistorie de la Praga, Cehoslovacia în 1966, (de la stânga la dreapta: Némethi János, Petre I. Roman, Tiberiu Báder, Székely Zoltán, (?), (?), Pop I. Ioan; B. Delegația română la Debrecen, Ungaria, (Székely Zoltán al doilea de la stânga la dreapta, alături de Petre I. Roman).
10. A. Ion Nestor pe șantierul arheologic de la Sălașuri în anul 1960; B. Székely Zoltán și Ion Nestor, cei doi mari prieteni pe șantierul arheologic de la Ariușd, în anul 1972.
11. A. Székely Zoltán la vernisajul expoziției artistului plastic clujean Gy. Szabó Béla; B. Székely Zoltán la vernisajul expoziției artistului plastic Karácsony János.
12. A. Székely Zoltán la o sesiune de comunicări la București în anul 1971; B. Székely Zoltán la o sesiune științifică la Satu Mare în 1980, alături de Dumitru Berciu și Eugen Comșa.
13. A. Șantierul arheologic Simonești, 1966; B. Șantierul arheologic Ariușd, 1967.
14. Székely Zoltán în fața Muzeului din Sf. Gheorghe la întâmpinarea lui Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer în 1967.
15. Székely Zoltán cu ocazia vernisajului expoziției artistului plastic Mátis János, vechi colaborator al muzeului din Sf. Gheorghe și al Muzeului de Artă din Brașov; B. Székely Zoltán în mijlocul colectivului muzeului în 1974.
16. Székely Zoltán în mijlocul colectivului pe care îl conducea la 18 nov. 1981, cu ocazia împlinirii vârstei de 96 ani; B. Székely Zoltán cu ocazia unei sesiuni științifice la Miercurea Ciuc în 1988.
17. Székely Zoltán cu ocazia unei excursii la Șugaș Băi în 1973; B. Székely Zoltán în curtea muzeului cu Ádám Zsigmond ún 1988.
18. Székely Zoltán pe șantierul arheologic de la Poian, 1967; B. Székely Zoltán cu ocazia săpăturilor de la cetatea Cece din Valea Cașinului, 1978.
19. Recunoașterea titlului de „doctor în istorie”, după 25 de ani de așteptare.
20. A. Székely Zoltán, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice în 1972; B. Székely Zoltán alături de colegi, cu ocazia unei sesiuni științifice la Lăzarea (jud. Harghita), 1988.
21. Székely Zoltán, pe șantierul arheologic de la Turia, 1987; B. Székely Zoltán la Herculan (jud. Covasna), cu ocazia unor observații pe teren, 1979.
22. Székely Zoltán pe șantierul arheologic de la Filiașu (jud. Harghita), 1963.
23. Șantierul arheologic de la cetatea din epoca bronzului de la Turia, 1988.
24. Tatăl și fiul, (Székely Zoltán și Székely Zsolt), cu o lună înainte de decesul tatălui, iulie 2000.
25. Scrisoare a lui Dumitru Berciu adresată lui Székely Zoltán.

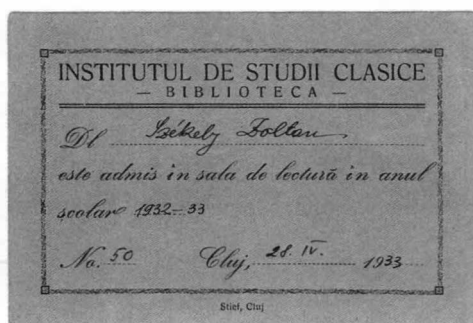
26. Scrisoare a lui Dumitru Berciu adresată lui Székely Zoltán.
27. A. O felicitare de anul nou, din partea lui Gheorghe Bichir, din 29. 12. 1967.; B. O carte poștală din partea lui Aurelian Petre.
- 28-30. Scrisorile lui Constantin Daicoviciu.
- 31-36. Scrisorile lui Octavian Floca.
- 37-49. Scrisorile lui Kurt Horedt.
50. Scrisoarea lui Ioan Lupu.
51. Scrisoarea lui Mihail Macrea.
- 52-53. Scrisorile lui Ion I. Russu.
54. O felicitare din partea lui Mihnea Gheorghiu.
55. Scrisoarea lui Cornel Irimie.
- 56-72. Scrisorile lui Mitrea Bucur.
- 73-100. Scrisorile lui Ion Nestor.
- 101-110. Scrisorile Eugeniei Zaharia.
- 111-116. Scrisorile lui Székely Zoltán, adresate lui Ion Nestor.
117. Scrisoarea lui Nicolae Gostar.
118. Recomandarea lui Ion Dodu Bălan.
119. O adresă către Ministerul Învățământului pentru recunoașterea titlului de doctor în istoric.
120. O scrisoare semnată de Ion I. Pop.
121. O invitație semnată de Gheorghe Ștefan.
122. Scrisoare semnată de Gheorghe Togan.
123. Scrisori semnate de Romulus Vuia.

1. Székely Zoltán la absolvirea școlii primare.

2. Székely Zoltán la absolvirea liceului.

3. A. Legitimația de student la Cluj; B. Permisul de intrare la bibliotecă.

4. Certificatul de absolvire a seminarului pedagogic din 1937.

5. A. Székely Zoltán, tânăr profesor de lb. Latină și greacă la Zalău, anul 1937.

5. B. La o recepție la Sofia, Bulgaria, cu ocazia călătoriei de studii.

6. A. Székely Zoltán, ofițer în timpul celui de al doilea război mondial.

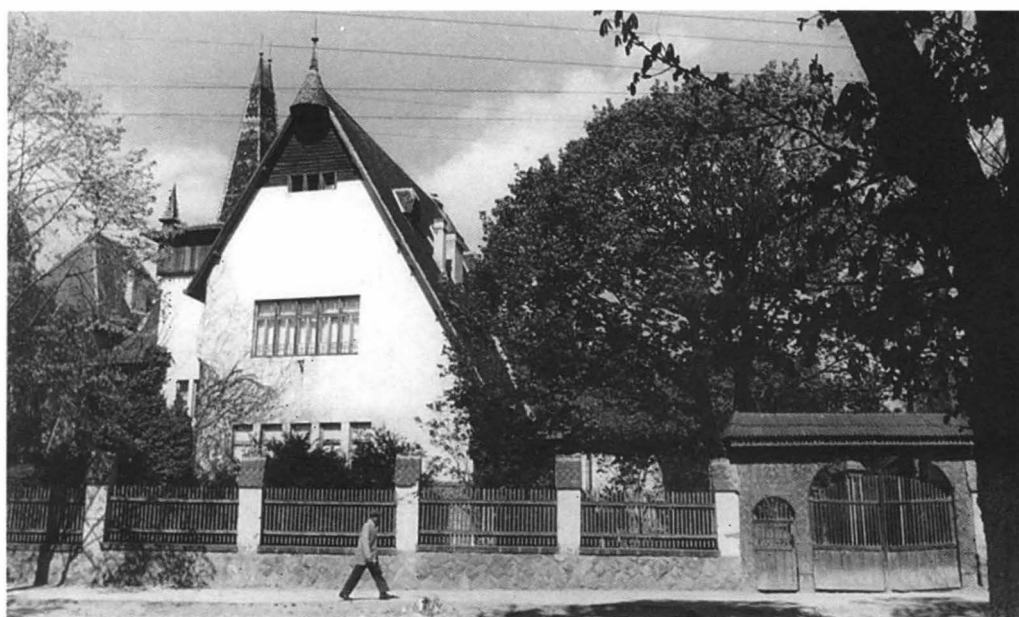
6. B. Székely Zoltán, bursier la Budapesta.

7. A. Székely Zoltán la Balatonfüzes, Ungaria, la sfârșitul războiului.

7. B. Székely Zoltán în vizită la Ștefan Kovács.

8. A-B. Clădirea Muzeului Național Secuiesc în care a lucrat Székely Zoltán peste șase decenii.

9. A. Székely Zoltán în mijlocul delegației române care a participat la Congresul Internațional de Preistorie de la Praga, Cehoslovacia în 1966, (de la stânga la dreapta: Némethi János, Petre I. Roman, Tiberiu Báder, Székely Zoltán, (?), (?), Pop I. Ioan.

9. B. Delegația română la Debrecen, Ungaria, (Székely Zoltán al doilea de la stânga la dreapta, alături de Petre I. Roman).

10. A. Ion Nestor pe șantierul arheologic de la Sălașuri în anul 1960.

10. B. Székely Zoltán și Ion Nestor, cei doi mari prieteni pe șantierul arheologic de la Ariușd, în anul 1972.

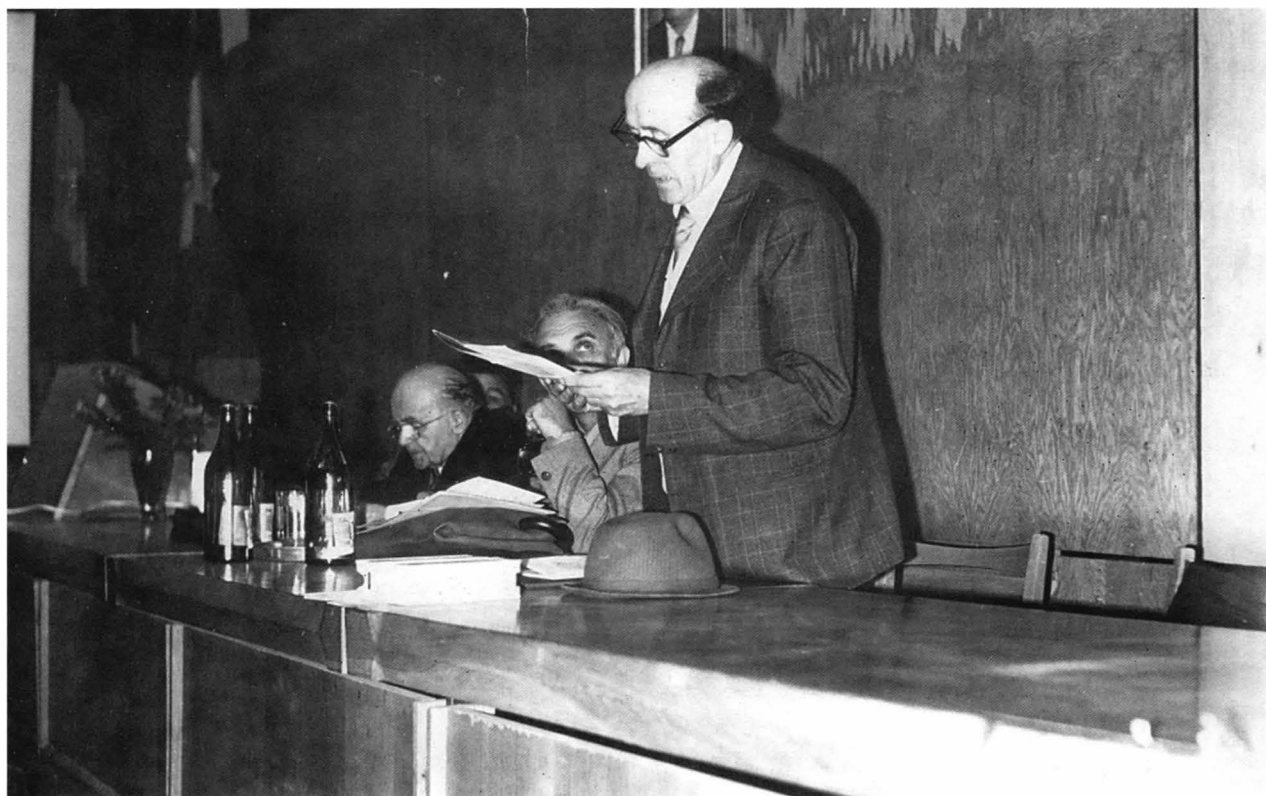
11. A. Székely Zoltán la vernisajul expoziției artistului plastic clujean Gy. Szabó Béla.

11. B. Székely Zoltán la vernisajul expoziției artistului plastic Karácsony János.

12. A. Székely Zoltán la o sesiune de comunicări la București în anul 1971.

12. B. Székely Zoltán la o sesiune științifică la Satu Mare în 1980, alături de Dumitru Berciu și Eugen Comșa.

13. A. Șantierul arheologic Simonești, 1966.

13. B. Șantierul arheologic Ariușd, 1967.

14. Székely Zoltán în fața Muzeului din Sf. Gheorghe la întâmpinarea lui Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer în 1967.

15. A. Székely Zoltán cu ocazia vernisajului expoziției artistului plastic Mátiş János, vechi colaborator al muzeului din Sf. Gheorghe și al Muzeului de Artă din Braşov.

15. B. Székely Zoltán în mijlocul colectivului muzeului în 1974.

16. A. Székely Zoltán în mijlocul colectivului pe care îl conducea la 18 nov. 1981, cu ocazia împlinirii vârstei de 96 ani.

16. B. Székely Zoltán cu ocazia unei sesiuni științifice la Miercurea Ciuc în 1988.

17. A. Székely Zoltán cu ocazia unei excursii la Șugaș Băi în 1973.

17. B. Székely Zoltán în curtea muzeului cu Ádám Zsigmond ún 1988.

18. A. Székely Zoltán pe șantierul arheologic de la Poian, 1967.

18. B. Székely Zoltán cu ocazia săpăturilor de la cetatea Cece din Valea Cașinului, 1978.

Către

Nr. 13986 / 4 / I / 1971

TOV. DR. SZEKELY ZOLTAN

Director la Muzeul din orașul Sf. Gheorghe

Vă facem cunoscut că prin procesul-verbal nr. 13986 din 25.XII.1970

Comisia superioară de diplome a echivalat titlul dvs. de doctor, obținut înainte de 1952, cu titlul științific de „doctor în istorie”.-

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
COMISIA SUPERIOARĂ DE DIPLOME

Nr. 126426 / 14 / X / 1971.-

Către

Tov. Dr. Szekely Zoltan
Director muzeului din v. Sf. Gheorghe

Vă restituim, alăturat, lucrările științifice ce au însoțit dosarul dvs. de echivalare a titlului de doctor, împreună cu diploma de licență în filologie, în original.

Secretarul științific al
Comisiei superioare de diplome,

Prof. C. Dinculescu

19. Recunoașterea titlului de „doctor în istorie”, după 25 de ani de așteptare.

Semnătura posesorului,
Zoltan Székely

Tov. *Zoltan Székely*

este MEMBRU CORESPONDENT al
 Academiei de Științe Sociale și Politice a
 Republicii Socialiste România.

Președinte.

Secretar general,

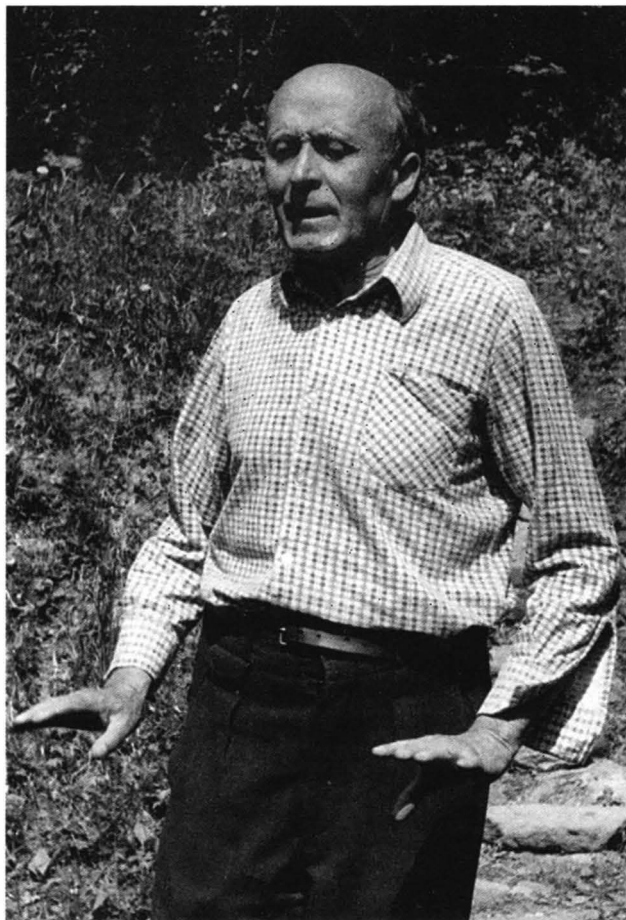
Junia Gorbun
S. Ionescu

Emis la *aprilie 1972*

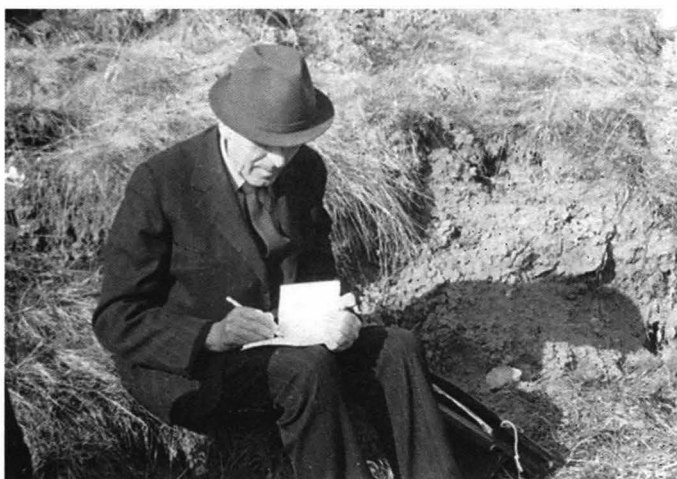
20. A. Székely Zoltán, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice în 1972.

20. B. Székely Zoltán alături de colegi, cu ocazia unei
 sesiuni științifice la Lăzarea (jud. Harghita), 1988.

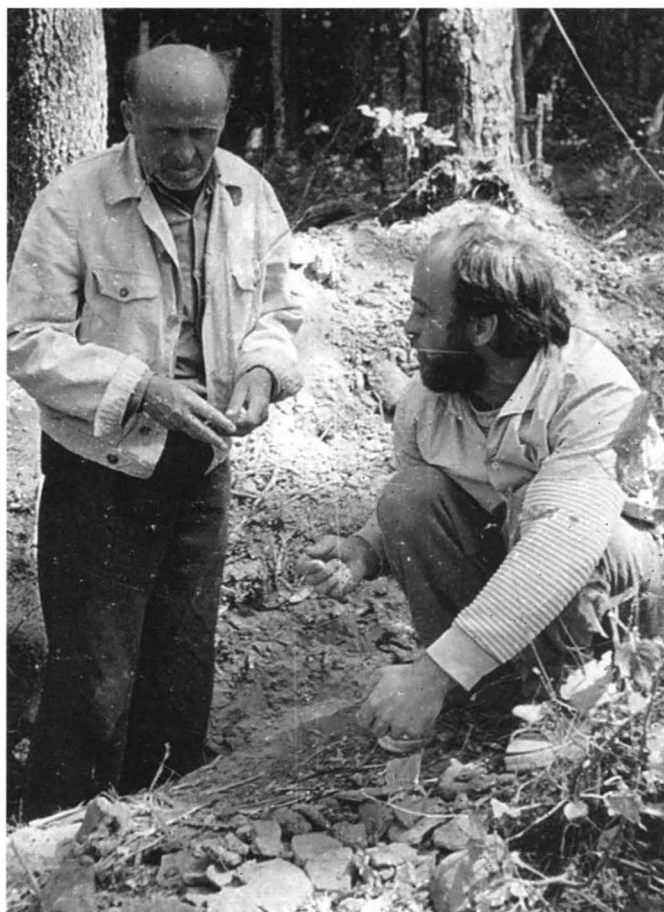
21. A. Székely Zoltán, pe șantierul arheologic de la Turia, 1987.

21. B. Székely Zoltán la Herculian (jud. Covasna), cu ocazia unor observații pe teren, 1979.

22. Székely Zoltán pe șantierul arheologic de la Filiașu (jud. Harghita), 1963.

23. A-B. Șantierul arheologic de la cetatea din epoca bronzului de la Turia, 1988.

24. A-B. Tatăl și fiul, (Székely Zoltán și Székely Zsolt),
cu o lună înainte de decesul tatălui, iulie 2000.

21. IV. 63
Tmc.

Scumpu cley Székely,

Mă am putut să te măntănesc
înainte de plecare. Nu mi-ai dat
într-unul din „Contribuții” în
câmpul cărui nu ai reușit să-ți
poți obține la Dr. în Göttingen, etc.
Scrie-mi un rând în ocazia
următoare? —

Prin păcate: avem nevoie
de trei articole mici, în ce-
rural Repertoriul de Botanică, dar
mai mult probleme, pentru
localități: 1. Quercus, 2. ...
(nu mi-ai spus, căd s-au
putut găsi în vechile li-
brării; este călătorie și
documentație oare. Căci
într-un număr recent...

no, etc. ; 2) Lea - idem —

3. Picea - idem. Am vorbit
cu Dr. Peter și a căzut acord
și pe. De la ocazie articole.
Am bine să adăpă la fiecare
unul 2 fotografie și desene.
Scrie-mi, la top e și mai
curios și trimite-le în
câteva zile. La poli. Picea
direct în lb. Germană ca
în numărul 1015, cu ocazie
cece. Articolele merg
la Handbuch der Encyclo-
pädie de W. W. W. —

art. răspuns
al Stali

J. Grün

6.5.62 la 15 Sept. vine în țară, în data de
măi, la Köttingen! 1. 2. 11.

MULT STIMATE SI IUBITE COLEG SZEKELY ,

Imi cer scuze pentru faptul că pînă acum nu am găsit o clipă de timp liber pentru a vă mulțumi pentru participarea Dvs. la simpozionul de la Miercurea Ciuc și pentru felul sincer și prietenesc în care ne-ați primit la Sf. Gheorghe.

M-a impresionat în mod deosebit interesul pe care-l arată Dvs. pentru istoria patriei și am admirat nivelul ridicat la care ați organizat într-un timp atât de scurt un simpozion științific atât de interesant. Sint convins că în cadrul colaborării noastre vom reuși să ducem la bun sfîrșit împreună multe, nenumărate acțiuni de mare valoare științifică în domeniul arheologiei și al tracologiei. Pămîntul bogat al Transilvaniei ne ajută ca prin fiecare lovitură de cazma să scoatem la iveală noi dovezi despre trecutul glorios al patriei noastre. De abia aștept să mă aflu cît mai curînd din nou alături de Dvs. și să schimbăm păreri cu privire la săpăturile noastre. Mi-ar face mare plăcere să mă vizitați la Ocnița, la Buridava dacică în anul ce vine.

Cred că ați văzut emisiunea de la televiziune din ziua de vineri 9 oct. 1937 ora 20,30. Voi încerca să organizez o asemenea emisiune și în legătură cu simpozionul de la Sf. Gheorghe.

Referitor la harta istoriei străvechi a Daciei, din nefericire n-am reușit să realizez nimic, deoarece Ministerul Invățămîntului nu mai are nici un exemplar. Nu ne rămîne decît să reproduceti Dvs. așa cum spuneati cînd am discutat această problemă, cu mijloacele pe care am înțeles că le aveți la dispoziție, după harta originală copiile de care aveți nevoie. Eu vă pun la dispoziție propriul și unicul meu exemplar, cu rugămintea de a mi-l restitui după ce ați reușit să copiați harta. Aș avea doar rugămintea, dacă e posibil, contra cost, să-mi faceți și pentru mine 3 exemplare, deoarece aș dori mult să stîrn o astfel de hartă în casă la mine. Harta nu poate fi trimisă prin poștă, pentru că are dimensiuni mari 2/2 m și nu poate fi pliată. Urmează să o ia de la mine cineva care vine în numele Dvs. la București. În ceea ce privește programele simpozionului am trimis două exemplare la Muzeul Școlii de filologie și istorie din București, "Zoe Kosmodemișkois", unde s-au organizat deja ședințe bilunare, în care se discută probleme de istoria patriei. Ședințele sînt conduse de fiica mea, Tanțău Rodica, pe care ați cunoscut-o și care are doctoratul în St. istorice și lucrează ca lector la Academia de Științe Economice, unde predă probleme de istoria patriei și partidului. În una din ședințe vor discuta și problemele prevăzute în programul simpozio-

-nului de la Sf. Gheorghe.

Vă rog să primiți din partea noastră asigurarea sentimentelor noastre de prietenie și aleasă considerație,

Prof. dr. Dumitru Berciu, prof. dr. Lucia Berciu
lector dr. Rodica Tanțău

Str. Nicolae Iorga Nr. 31 Cod 71117
7000 București I tel. 504223

26. Scrisoare a lui Dumitru Berciu adresată lui Székely Zoltán.

Unu ca hoarele acele
 pe adresele anti-factibile
 din te pe linie profesională
 și fiecare persoana cu
 unu multu

Anunț 29. XII. 1967 G. Bichir

27. A. O felicitare de anul nou, din partea lui Gheorghe Bichir, din 29.12.1967.

În căutarea unui ilustrat cu subiect
 „arheologic” am întârziat cu o zi. Trăiesc
 multă mulțumire așteptându-vă pentru descrierea
 oportunității care vi-a fost acordată.

Sănătate întregii dr. familii. Beșeneu.
 Surorii dr. și celor f. amabile care
 li-am scris în frumoasă scrisoare
 de la Lugoj.

Aurelian Petre

Domn. Dr. Szekely, Zoltan
 Muzeul Regional
 St. Gheorghe
 Rg. Brasov.

SIBIU — Pasaport scartilor
 C.P.C.S.

Lei 1,25

27. B. O carte poștală din partea lui Aurelian Petre.

dragă fete,
 Să-mi trimiteți pl. stințe date
 Mai interesează ulcioarele de
 în care s-au găsit monedele de
 Fotos. ai vreo desene sau fo-
 tografii?
 Tu ești vrea în în 6/6h.
 în măt și faurele noi de
 în poarte la un si vrei —
 Cu bine în an nou. !!
 Al meu C. Bichir

19/12/67

28. Scrisoarea lui Constantin Daicoviciu.

Scrie-tov. Székely,

Multumesc p.d. broșura trimisă
(tef. dăruie). E f. interesantă. Nu
stiu, însă, dacă ai deslușat. Văd
că nu te ocupi, la lucrul cu
prezenta lui Feltrich, dar ai făcut
o recenzie despre această lucrare. Cum
se poate?

La Sursăieni, spun că este o
cupă la literatură frustă și e.
Eu nu le pot vedea din fotografie.

Vei; te rog, dacă nu e tîrziu
și ni e o literă în plus? Even
tual nu e (1) (câte).

Sincerămi mi te pot a f. cur
mai tîrziu (Augustus o. Kora în-
găsiș). —

Aștept răspunsul tău.

Mare!

2/III/55

C. Său

Într-un tr. Székely, Cp. 10 XII 1942

Am primit ale 2 cărți. — Mă mulțumesc.
Am citit în atenție cărțile din
„Cumin dăru” —

Multe lucruri bune spun acolo pe
care eu le-am ^{chiar} spus de mult. În mare măsură
ca ai revenit la adevăr!

Citesc observații:

Cu, timpă Legionii III [crește III] Flavia

la Oprescu e o confuzie căci n-ai întors textul.
Person din Wagner, p. 99. — E vorba acolo de
Salmonia. — Citește în atenție paragraful din Wagner.

La Otteni am verificat mipreună, primăvară,
rădăcină (sau vine) (cu „sunt”), și după cartea de
canta presupus de Paulovici! Tu trimiți pentru
„bidu” (p. 51, note 14) la Marica. — Ai uitat?
Mai sunt și alții care atribuie altora cele
de mine. — H. Olari, v. SCIV, II (1930),
p. 148. —

Despre „Castrol” de la Comănești știu că
pătrunsă mea n-îi aduce aminte bine că
deci mi-am făcut de fapturile tale de
acum 30 de ani (1943 sau 1942) și sunt
și mai un vîrstă ca acolo n-a fost încă
mai un burgus român. —

La Borșeni: cartea? Săușile pot
fi atît de justificate — ved.

„Ceramica dacică” în carte? Ei, lucrul
acosta l-am interpretat gîst în iunie din 1940
(v. Problema continuității). — Si Marica și
Székely E. se fac a nu-ți aduce aminte. —
Nu-i flumos! — Cîm în interpretare p-mai
pozitiv prefața noastră n-îm arde a opacitate (dis-
tinct) dacică cu cartea română. — Am n publicat aceste
interpretări nouă!

E interesant că ai constatat (vezi) incandescența
cartea din cadavrele dacice, comar. — Și cartea din
mod-veșel dacică ești ceva mai de constatare. — Se cu
cred că aceste incandescențe se pot explica cu abandonarea de
după 250 a dacică onatate n-îm Căpșii. — Ai vrea să-mi trimiți
dăru: mi-ai dat aceste mînatie. Te rog — altă! —
și nu te supori de observații & meli. Cu bun vîrstă n-îm
tări: C. Săușiu

29-30. Scrisorile lui Constantin Daicoviciu.

la Blidaru (lângă Costești), într-un
singur turn al cetății, 9 bucăți,
aflate în serie, toate în picioare.
La Grădiște, de asemenea, s-au
găsit foarte multe fragmente
de la aceste vase.

Pe una din teravale de-
lului cetății Jeva, am aflat
resturile de la 5-6 aseme-
nea vase diferite (toate roșii).
- Sabia de la Boiu, după cum ști-
a fost publicată de prof. Hester
în Sargetia I. & a descoperire
inexplicabilă. Chiar dacă
la Boiu s-a aflat ceramică,
la noi a fost găsită înțeles
cu sabia. Așadar sabii nu
este constatat direct în ce
primeste medine în care
facea.

Cum acestea sunt datele pe

care le-ai cerut. Dacă mai e ceva, cu plăcere îți dau la
dispoziție. -

Filile Decente am fost la vinisodora. Nu știu
dacă ai aflat că voga a fost operat. Nimeni se găsește
mai bine.

Mă miră faptul că nu ai fost inhibat să scrie-
le în volumul omagial. Eu cred că a fost
o scăpare - ai fost uitat. De filile acestea mă
voi duce la Cluj; am o mare interes pentru
chestiunea, căci mi se pare curios.

Jeva, 5 mai 1958. - Cu respect și încredere
al Rău Orlov. Face

22 iulie 1967.

Scumbe amice Székely,

Măcar să îți trimit lucrarea cu a mică interdicție. Credeam că ți-a adus personal la Sf. Gheorghe, căci eu nu am fost în vremea zile la Hodolău (n. Topolita), la niste rude. Nu a fost însă posibil să trec pe la tine și astăzi plec, pe la bicuț, înșor acasă.

Am citit lucrarea. E bună și îmi place. E o mână contribuție serioasă la vîlă rustică din Jacia, din păcate atât de puțin cunoscută.

Am făcut unele corecturi de limbă și câteva, mici, modificări:

- pag. 1 (introducere) jos: Nu se poate spune că Villa rustica reprezintă numai, trairul populației de la țară. Am modificat, deoarece este de acord.

- pag. 3 jos și 4 sus: Atenție! O dată spus că "Madag" nu a găsit în acel loc "pietri, cărămizi" etc.; apoi afirmi că a găsit "urme de clădiri, fragmente de piatră, cărămizi" etc.

- pag. 9: Coloare de hypocaustum. Cărămizile fiind pătrulate (ci nu rotunde), e

mai nimerit "picioare" sau "pilastre", pag. 10 sus: Regula mammată de regulă mi captusea peretii pînă sus "la tavan". Am spus, pînă la a anunța înălțimea

pag. 9 și 10: "Terrașe". Nu e mai între-șințat termenul "cociofos-țoș"? Cum crezi!

Atte mici observații se vad în manuscris.

Scut că mi am avut și planul construcției.

Nu știu ce ai zis, dar vîlă, mea de la Hobolă (Farmizeș) se aseamănă mai mult cu cele de pe Rin (vezi n. Jakobshagen) sau cu nimic comun cu cele italiene.

E foarte greu de făcut un tip anume pentru cele din Jacia. Poate că nici nu a fost, ci fie care în alcea formă și aranjament propriu. Dar aceasta nu se poate ști de dit săpînd mai multe 10-20 bucăți, căci sînt destule.

Ai vrea să știu ce mai faci? Unde sapi? Ai primit "Ulpia Traiana" (muzeu)? Cu pe cea stîm și pe cea de tîm. Ai o dor de tîm. At. Floa

Am citit ce a fost și pe 2
faptul de fapt. Am vădit mîna

Scutite amice Székely,

Te rog să mă ierti, din nou, pentru această lungă amănare a „Referatului”. Am fost plecat în concediu, apoi la un santier arheologic la Micia și drept vorbind am n'uitat de această mică și plăcută sarcină față de tine.

Referatul e scurt, dar cred că va corespunde. Am lăsat loc nesfârșit a-ți adresa tu acolo unde trebuie.

Eu sînt bine, mai binecîntec cite ceva și ast' vrea să ne vedem, foarte acapătînd, pe la București.

Te îmbrățișez cu drag
R.R.

17 sept 982 -

Deba, 16 III 982.

Scutite amice Zoltán,

Ţi mulţumesc foarte mult - eu și Andrița - pentru informațiile primite.

Ţi-a făcut plăcere mie și, cred, foarte mare mulţumire ţie, că ai un băiat bun, care te urmează în profesia lui dîndu-ți vestile pe ce faci și cum îți ai să-ți nașterea. Bucurăm și noi.

Te îmbrățișez și deosebite omagii mele și tuturor celor tăi. Oct. Floca

Destinatar Ţ. Székely Zoltán
Muzeul județean

Strada _____ Nr _____

Blocul _____ Scara _____ Etajul _____ Apart _____

Sectorul _____ Județul _____

CODUL 4000 LOCALITATEA Șința Gheorghe

Țara de destinație județ. Covasna

Kedves Izabella barátom,

De o vreme timp, de când nu mai ştim nimic unul de celălalt. Atât am mai aflat, de la semicul Andriţoiu, că participi mereu cu anumite comunicări pe la diferitele sesiuni ştiinţifice, cum a fost luna-oară cea din Clujul studentesc nouăste şi unde am învăţat atâtea lucruri bune (între altele şi numismatică).

Această scrisoare a mea a fost provocată de două motive: unul pentru a mai afla câte ceva despre noi, iar altul pentru a sprijini a cere a prietenului meu Andriţoiu, un urmas clemn al marelui din Deva.

Despre ce este vorba?

Colegul nostru comun, şi amicul meu apropiat, Ion Andriţoiu, a aflat de existenţa în colecţiile muzeului său a 3 vase de comună provenienţă provenite de

Linga Alba Iulia, din localitatea Gard (în colecţiile sale). Ar avea nevoie de câte un desen precis şi/sau fotografie despre cele trei vase; dimensiunile, culoarea etc. Ar plăti bucuros costul. Kedves Izabella barátom! Ke érlek a mi régi, és jó barátai gunk, névben adni egy választ, e kéreget (és ha lehet jó választ).

Cit mai priveşte pe mine o lucrătură în sănătatea; mă apropiu de cei 80 de ani. Tu ești mai tânăr, ce îți pasă? Poti și să iergete, ar oragget... și ești măreț legat...

Nu te supăra de intervenția mea în chestia lui Andriţoiu. Te rog! Un răstălas, răspuns, cum va fi el; dar sperăm bun!

Su te îmbrățișez cu toată afecțiunea și mulțumirile mele.

Octavian Floca

Te salută nevastă mea, fostă la colegă de universitate, pe care am cunoscut-o la numismatică... și pe care bătrânul meu amic Kovács, o numea după îmbrăcăminte: „a pepitás”.

Lieber Herr Kallós,

Bestenfalls ist ich von Bedeutung Ihres Briefes. Ich danke Ihnen für die gewillige Mitteilung an den gelehrten Jahrbuch Mitarbeiter, allerdings habe ich mich etwas verlesen und gegenwärtig ist es mir kaum aus dem Kopf, das Sie die Siebenbürgen veröffentlichen könnte. Hätten eine zusammenfassende Übersicht: Das Siebenbürgen (oder die Autonome Region) in frühgeschichtlicher Zeit (4.-13. Jahrhundert), so nicht das Material, sondern die Zusammenfassung neu wären. Einen ähnlichen Aufsatz schrieb ich oft in Druck befindlichen neuen von F. J. J. J.

Ihre Gedanken auf den Gedanken bei Siebenbürgen interessieren mich sehr und ich habe darüber noch vor Jahren hier mit Molnár gesprochen. Ich wollte auch hinkommen, aber Ferencz aus Udvarhely teilte mir auf meine Anfrage hin mit, dass es gegenwärtig zu spät wäre. Unter den von Ferencz Vater aus-gegebenen, in Klausenburg aufbewahrten Material finden sich aber guter auch Scherben des 6. Jahrhunderts, die völlig mit denen aus Morești übereinstimmen. Ich will über das Material und die Fundstelle unbedingt einmal berichten. Sehr interessant ist auch Friedhof mit Brandgräbern. Ich arbeite gegenwärtig an einem Aufsatz über die Gräber in Siebenbürgen von 250 - 400. Wann werden Sie etwas darüber mitteilen oder veröffentlichen?

Ich stelle Ihnen gerne sein Manuskript über die Wietenbergkultur zur Durchsicht zur Verfügung. Das ganze Problem nochmals unabhängig anzufassen würde zu schwierig sein, aber eine methodisch einwandfreie Aufarbeitung des Materials aus dem Siebenbürgen nach Motiven, Formen und Fundzusammenhängen dürfte eine lohnende Aufgabe und ein wertvoller Beitrag sein. In Verbindung mit einem Friedhof der 400-Teilungskultur aus der 400-Teilungskultur wurde in Klausenburg auch Wietenbergmaterial gefunden, das ich

Hieses nur einen ungefähren Zusammenhang. In SCIV, VI (1955) 825 haben Sie keine Ansicht über die Genese der Wietenbergkultur imig wie angegeben, da ich WPZ, 23 (1941), 25 gerade das Gegenteil schreibe. Das ist aber nur ein kleines Versehen.

Gelegentlich der Sitzung auf der Session der Akademie habe ich nun auch öffentlich das Stützungsphase des 6. Jahrhunderts aus Morești für gewöhnlich erklärt. Dieser musste ich bereits seit 1952 als wir den gleichzeitigen Friedhof ausgruben. Die Stützungsphase aus den 11. - 12. Jahrhundert habe ich aber auch jetzt noch für slawisch. In diese ethnisch den Ungarn anzuweisen, können entsprechende Analogien auch von anderswo vorliegen.

Außer der großen frühgeschichtlichen Arbeit habe ich, zuletzt noch einen Aufsatz über die Avaren in Siebenbürgen, eine Beschreibung über eine neue Arbeit über die wärschen Grabungsbericht über 1955 liegen. In den "Materialien II" erscheint der Bericht über Lechón. Für eine hier in Klausenburg erscheinende Veröffentlichung xxx "In activitatea muzeelor noastre" schrieb eine kleine Untersuchung "Valea Sonei. Noi Mic in secolele V - VI".

Nur als Anregung möchte ich Sie fragen, wäre es nicht zweckmäßig mit Géza F. in Udvarhely das Kriegsbeil zu begraben? Lassen Sie ihn in seinem Salon arbeiten und es müsste sicher eine gemeinsame Arbeitsgrundlage geben. Es gibt doch so vieles zu arbeiten, dass man sich nicht in die Quere zu kommen braucht. Ich schreibe dieses weil schon die Römer sagten: "Inter duos litigantes..."

Meine Familie ist gleichfalls wohl, die Kinder wachsen, allerdings zwei sind etwas wenig.

Mit besten Empfehlungen an Ihre Frau Gesahlin, an Mattis, an dessen Zusammenarbeit in Morești ich gerne zurückdenke, bleibe ich mit besten Grüßen, Ihr

K. Horedt

Lieber Herr Kollege,

beiliegend übersende ich Ihnen die Übersetzung Ihres Aufsatzes. Es sind allerdings gute acht Seiten geworden, doch ist hier die Zeilenweite 2 und auch die Anmerkungen sind so geschrieben. Ich habe das Fundmaterial etwas systematisiert, umgestellt und ergänzt. Hinzugefügt habe ich Schlussfolgerungen, ~~won~~ denen ich nicht weiss, ob Sie einverstanden sein werden. Meiner Ansicht nach lassen sich aber keine ~~anderen~~ anderen Schlüsse ziehen. Eine entsprechende Karte habe ich hier gleich zeichnen lassen.

Machen Sie nun bitte Ihre etwaigen Bemerkungen in den Text, die ich dann in der Reinschrift übersetzen werde, vielleicht allerdings gegen meine Überzeugung. Wenn möglich könnte aus der Fundbeschreibung noch etwas gestrichen werden.

Sie werden vielleicht gehört haben, dass zum Schlusse nur noch fünf Bukarester nach Kischinew fahren sollten. So sind wir Klausenburger hier geblieben. Damit sind allerdings, wie ich glaube, auch meine Aussichten für den Kongress weiter gesunken.

Meine letzten Prüfungen halte ich im Juli am 21. Juli, sodass ich etwa am 24. abends in Porumbeni sein könnte. Bis dahin könnten Sie vielleicht einen Längsschnitt über die Vorburg ziehen und diesen gegebenenfalls auch bis zu dem Triangulierungszeichen verlängern. Ich glaube allerdings nicht, dass er ergiebig sein wird. In das Kollektiv habe ich vorgesehen Sie, Molnár, mich und zeitweise Mattis, damit er eine perspektivische Rekonstruktionszeichnung der befestigten Siedlung anfertigt. Wenn die beiden Museen noch weitere Mitarbeiter tragen können, so sind diese selbstverständlich auch gerne gesehen. Die Akademie kann für diese allerdings nicht aufkommen.

Mit herzlichen Grüßen Ihr

K. Horedt

Dragă tovarăşe Székely,

pe la sfîrşitul lunii mai ţi-am scris o scrisoare în legătură cu săpăturile plănuite la Tuşnad, la care n-am primit însă pînă în prezent vreun răspuns, poate că n-ai primit - o. Pentru a te ţine la curent îţi comunic însă starea actuală a lucrurilor. Muzeul de la Mercurea Ciuc va organiza sus la "Vártetű" o tabără cu Casa de copii din aceea localitate, la care voi pleca în ziua de 5 august şi cam tot pe atunci va sosi şi tov. I. I. Russu. Deoarece se pare că există anumite tensiuni între cele două muzee - sordid învecinate, nu pot să repet acum cu aceeaşi insistenţă invitaţia mea de a participa tot timpul la săpături pe "Vártetű", dar sper că ne vei onora cel puţin cu o vizită, pentru a discuta planificarea sau rezultatele săpăturii. Evident, dacă vrei şi poţi noi ne bucurăm, dacă stai şi un timp mai

9 martie 1965

Mult stimat tovarăşe coleg,

prelucrez în prezent materialul din sec. VI-VII de la Moreşti şi în legătură cu această preocupare aşi voi să am un termen de comparaţie în afară de ceramica de la Bandu şi de la Noglac. Aşii voi să vă întreb de aceea, dacă şi unde aşi putea să văd materialul de la Filiaşi, la Cristur sau la Sf. Gheorghe? În ocazii aşi voi să văd în care măsură se aseamănă ceramica lucrată la roată şi cea lucrată cu mina şi deci dacă este anterioară cu cea de la Filiaşi sau dacă se prelungeşte pînă în perioada acesteia. Cu ocazia unei călătorii eventuale la Bucureşti aşi întrerupe drumul între două trenuri ca să văd aceste materiale. Ce mai faceţi?

Cu cele mai bune salutări

K. Horedt K. Horedt 7

îndelungat, pentru că săpătura se face ca şantier al Academiei în orice caz avem intenţia să-ţi facem o vizită şi la Sf. G. deoarece distanţele nu sînt prea mari.

Sperînd deci că ne vom întîlni în au,
îţi transmit cele mai bune salutări

K. Horedt

De la 10 mile pînă la 1 august adresa mea
Libri, str. Armatei Roşii 25

Dragă tovarășe coleg,

am primit scrisoarea d-tale și mă voi strădui să execut stilizarea cerută în timpul cel mai scurt posibil. Deoarece mai am și alte articole de stilizat, trimise de tov. Călinescu, nu va întârzia nici articolul d-tale, care îl voi înapoia ~~împreună~~ împreună cu celelalte.

După cum observ ți - a scăpat sau nu cunoști articolul meu despre folosirea fierului în România, publicat în Dacia, VIII. Anexez pentru orice eventualitate un extras. Sper că vei fi de acord, să adaug la pag. 11 jos după Berciu și Petrescu-Dîmbovița propoziția "Zuletzt beschäftigte sich zusammenfassend K. Horedt mit der frühesten Verwendung des Eisens in Rumänien" ⁴² in

Cu părere de rău s-au cam stricat relațiile cu profesorul care a fost și în această vacanță de iarnă la Sf. Gheorghe. Amănuntele le putem discuta ~~eseional~~ cînd ne întîlnim odată. Îți comunic această situație, care o regret, dar n-am provocat - o.

În 1964 am fost pe cheltuiala mea cu ONT pentru cîteva zile în Ungaria. Apoi am fost trimis în 1965 și din partea Academiei. Nu cred că ne vom întîlni în Ciuc la săpături, pentru că deocamdată n-am nici o intenție în această privință.

Cu cele mai bune salutări

K. Kurett

6 aprilie 1968

Dragă tovarăşe Székely,

după terminarea stilizării şi trimis articolul 1-tale, ca să-l
revezi şi să îndrepti eventual anumite intervenţii ale mele, cu care
nu eşti de acord. După aceea te rog să expuliezi articolul la adresa
"Editura Academiei R.S.R., Redacţia de limbă străină, tov. I. Călinaru,
Bucureşti, str. Gutenberg 3 bks."

Mă gândesc că n-ai putut să foloseşti mai pe larg articolul meu, pentru
postea să fi formulat anumite pareri diferite. Prietenii 1-tali de la
Bucureşti ar fi putut să te ajute ceva mai mult. Un personal foloseşte
termenul de "spätes Bronzezeit" pentru Ha. 1 şi 2, în loc de "erste (sau
am corectat fröhe) Eisenzeit", care nu este justificat, deoarece în terminologia
periodizării lui Heinecke şi Müller-Karpe se poate folosi Hallstatt

2 iulie 1977

Dragă domnule coleg !

Imi permit să vă adresezi câteva întrebări în legătură cu
"aláhajtott lábu fábólak" găsite în Secuime.

1. Fibula de fier de la Cernat, Alutal, 1969, pag. 70 fig. 18, 3, 3a
este eingliedrig sau zweigliedrig, dacă se mai poate recunoaşte.
2. Dacă şi unde aţi publicat fibulele de "tip roman" de la Bezid
şi Reci, amintite de Gh. Diaconu, Dacia, 15, 1971, pag. 265. Dacă nu
sînt publicate aşi ruga scurte indicaţii cu desene schematici.
3. Mai cunoaşteţi alte descoperiri ale acestei tip de fibule
din aria, Dv. Cele două de la Rugăneşti, Almanah Cristurul Secuiesc,
1974, pag. 152, fig. 4; 2 şi 155, fig. 7; 1 le cunosc.

Cu mulţumiri şi cele mai bune salutări

K. Horedt

zeit pentru întreaga epoca, ca sinonim.

Cu cele mai bune salutări

K. Horedt

42. Scrisoarea lui Kurt Horedt.

6. September 1973

Lieber Herr Kollege !

Ich möchte Sie kurz darauf hinweisen, daß vom 10-23. September 1974 in Xanten am Rhein bei Düsseldorf der 10. Internationale Limeskongreß stattfindet und daß das Organisationskomitee zur Teilnahme auch einen täglichen Zuschuß gewähren will. Es wäre vielleicht eine Gelegenheit für Sie in die Bundesrepublik zu fahren. Wenden Sie sich wegen einer Einladung unmittelbar an das Rheinische Landesmuseum, D 53 Bonn, Colmanstr. 14-16 oder besprechen Sie die Frage mit Ihren Bekannten vom Archäologischen Institut in Bukarest.

Mit herzlichen Grüßen Ihr

K. Horedt

78 01 92

Sehr geehrte Herr Sekretär,

Wir bedanken uns noch
auch für Ihre freundlichen
Worte der Anteilnahme. Ihnen,
Ihrer Familie und Ihren
Freunden wünschen wir noch viel
Gnade mit Glück und Freude!

Herzliches Grüß

Dr. Klaus Kroll

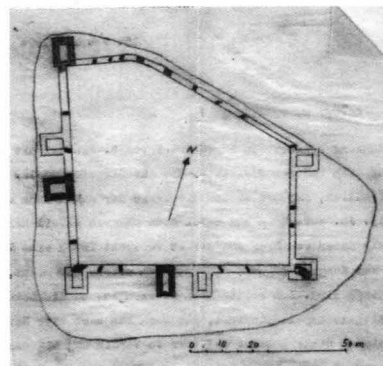
43. Scrisoarea lui Kurt Horedt.

Lieber Herr Kollege !

dankend erhielt ich Ihren Brief vom 8. Februar mit den Sonderdrucken und der Bleistiftpause des Ziegelstempels. Es ist erfreulich, daß Sie wieder die Frage der Bodenfunde aus dem 11.-13. Jh. aufnehmen und dabei auch unseren Anteil hervorheben. Wir haben von hier aus direkt versucht Ihnen eine Einladung zum Kongreß zu verschaffen, doch wissen wir nicht, ob es Erfolg haben wird. Ich wollte mich überzeugen, ob die Lesung des Ziegelstempels zutrifft, denn auch ich habe eine Entdeckung in diesem Sinne gemacht und zwar in Verbindung mit dem von ihnen ausgegrabenen Lager von Comaláu. Ergänzt man nämlich die beiden unsymmetrisch gestellten Türme an den beiden Längsseiten zu zwei Toren, so erhält man den Plan einer Anlage, wie sie seit der zweiten Hälfte des 3. Jhs. gebräuchlich wird und wie sie auch in Gornea an der Donau ausgegraben wurde. Ich will diese Beobachtung gleichfalls demnächst in den SCIVA mitteilen, völlig unabhängig von ihrem Ziegelstempel und ohne ihn zu erwähnen. Die beiden Befunde bestätigen dann unabhängig voneinander, daß unter Gallienus das südöstliche Siebenbürgen nicht geräumt wurde, sondern im Gegenteil der Zugang zum Alttal und damit zu Apulum und Sarmizegetusa gesondert befestigt wurde, allerdings der vorspringende Zwickel der Lagerlinie in den drei Stühlen verkürzt wurde. In Verbindung mit der Verstärkung der Besatzung von Băroşnyó und der Befestigung von Comaláu wurde in der gleichen Gegend ^{scimit} der Honárka angelegt, der das Tal des Feketeügy abriegelt. Auf der Rückseite meine Rekonstruktion des Planes von Comaláu.

Herzliche Grüße und vielen Dank

K. K. Horedt

Lieber Herr Kollege !

Dankend erhielt ich Ihren Brief vom 30. Juni und die Sonderdrucke meines Beitrages aus der Bukarestefestschrift. Ich werde sehr gerne an der Feier im Oktober teilnehmen, wenn ich nicht verhindert bin, was ich aber nicht annehme. Die wissen ja, daß unsere drei Kinder und vier Geschwister von mir und meiner Frau in der Bundesrepublik leben. Ich werde gerne auch mit einer Mitteilung mich an der wissenschaftlichen Fagung beteiligen und über das Thema "Cultura Sf. George" sprechen. In erweiterter Form habe ich die von Ihnen der Biblioteca de Arad - Kultur zugeschickten Materialien unter diesem Namen zusammengefaßt nach den bereits 1962 gemachten Funden. Sie nehmen zwischen der spätbyzantinischen und Gernaschov-Kultur eine Zwischenstellung ein und wahr einsinlich gehört zu ihnen auch Bratei. Aus bestimmten Gründen möchte ich aber nicht im gedruckten Programm genannt werden, doch werden Sie mich schon irgend wohin einschreiben können.

Ich fühle mich in der Pension sehr gut, arbeite am zweiten Teil von Moresti und fahre in regelmäßigen Abständen nach Klausenburg, weil ich noch mit Doktoranden zu tun habe und die Bibliothek brauche, obwohl man einiges auch hier in der Brukenthalbibliothek arbeiten kann.

Attila László als Nachfolger wäre eine sehr gute Lösung, doch müßte er noch Parteimitglied werden und seinen Doktor machen. Leider kümmert sich Petrescu nicht um seine Doktoranden, die in Iasi sind. Vielleicht geht es leichter, wenn er weiß, daß eine Stelle frei wird, wenn László seinen Doktor macht. Er könnte es mit seinen bereits veröffentlichten Arbeiten in kurzer Zeit tun, wenn er sich dahiner nimmt und Petrescu könnte auch etwas nachsichtig sein. Auch ich habe immerhin meinen 66. Geburtstag hinter mir.

Mit herzlichen Grüßen in
alter Freundschaft L. H. //

45. Scrisoarea lui Kurt Horedt.

18 August 1980

Lieber Herr Kollege!

Dankend schreibt ich die kleinen Handzettel und
den freundlichen Brief. Bitte und sende ich Ihnen
auch meine Mitteilung für den Fall, daß ich Sie
besten werde. Sie haben mich daran nie denken
zu müssen. Ich hätte allerdings daß das ist, die
Lage des neuen Prinzipal, und jetzt fertig geworden
ist und Sie jetzt mit der Veranstaltung der
Ausstellung beschäftigt sind. Aus der Jahr-
hundertfeier wird also eine 102-Jahr werden.
Das lasse so, wie es nicht. Auch die 250-
Jahresfeier des protestantischen Staates wird nicht
so gerne stimmen. Wenn ich keine müde
ist als jedenfalls teilnehmen, was so wie
wie jetzt ein historisches Pap. Es ist interessant,
wenn auch wenig könnend. Die Organisation
war aber wirklich ausgefeilt und jeder hat
sich die größte Mühe gegeben einen guten Eindruck
zu machen, ein richtiges "Jahr nach der Estab-
lierung". Ich traf auch Lepp's Worte, dass ich auch
sagte, daß es in jeder Beziehung vordereit
war, daß es noch besser könne. Es steht
allerdings etwas Furcht vor den administrativen
Pflichten zu haben. Aber es wird jetzt wie im
Jag hat es jedenfalls auch dort für wissen-
schaftliche Arbeit und ein möglich günstiges
Betätigungsfeld. Es wäre jedenfalls sehr vorteil-

haft, wenn sich der Plan verwirklichen ließe

Mit herzlichen Grüßen

Hr. K. Horedt

Lieber Herr Kollege !

Dankend erhielt ich Ihren freundlichen Brief. Mit zunehmendem Alter kommt man ins Philosophieren und das beste Mittel dagegen ist Arbeit, die ablenkt. Die haben wir beide in ausreichendem Maße und die besonders mit der Neuerrichtung des Museums. Hoffentlich wird es im Januar nicht zu kalt für eine Teilnahme an der wissenschaftlichen Tagung, wenn es in diesen Monat zu kommt. Es wäre schade, wenn es nicht gelingen sollte, László auch Gipsi zu bringen.

Nun zu dem eigentlichen Anliegen meines Briefes und folgenden Bitte von mir. Ich stelle für den mittelalterlichen Friedhof in Koregti "Gittfaldu" anfragen suchen und d. würde ich Sie bitten meine Fundlisten zu ergänzen, wenn Ihnen aus Ihrem Material weitere Fundorte bekannt sind.

A. Schläfenringe mit S-förmigen Ende aus dem 12. Jh., d.h. aus Friedhöfen neben einer Kirche.

1. Alba Iulia "Dom".
2. Cristuru Secuiesc.
3. Dăbica.
4. Drăușeni.
5. Gheorgheni (Cluj).
6. Gârbova.
7. Hedias.
8. Sîncrai de Mureș.
9. Sîngeorgiu de Mureș.
10. Șirioara.
11. Viscri.

B. Schläfenringe mit S-förmigem Ende der Bjelo Brdo-Kultur aus dem 11. Jh., also aus Friedhöfen, die nicht neben einer Kirche liegen.

1. Alba Iulia "Asatâșhely". *① Zăbrău,*
- ~~3.~~ Moldovenesti. *② Păteni,*
2. Hunedoara.

Nicht genauer zu datierende Schläfenringe

1. Benic.
2. Guzdaroara.

Horecárnek ist utolsó kártya

Medves Kolléga Úr !

Meglepődve kaptam meg a külföldről csomagot, nem voltan rá elkészülve. Úszáskorán észleltem azt, hogy nem felejtett el „Küzdő-
nem szépen”. Megkaptam a multikoriok küldött publikációit is a br-
vondak, hogy nem felejtette el, hogy "Unsere Heimat ist Silberbüden".
Ez az egész írók. 1990 februárjában vagyok, szépen elbucsu-
tattam a munkatársaim a begyök amúzeumba, ahol a raktárban van egy
különböző és a régészeti anyagom, ezzel dolgozon. Jenci nem bírádott,
kivéve a két ferenczi testvért, akik újságban támadtak meg, hogy doko-
logus vagyok, kiszolgáltam a románokat, eladtam nekik a műsüket, nem
vagyok régész stb. In erre válaszoltam, hogy az apjuk sők voltak a legnagyobb
díktológusok, az apjuk a dik várából doktorált sők is adásokot kutatták
Alecsanyább, hogy élnév alatt írtak.

Leglálkozom most a Kőrös és a Boian kultúrával, amiket Forján ástam ki. Itt egy Cerneahov településen előkerült II. Valentinianus bronz érme. Sepsiszentgyörgy mellett Killyénben nagy Cerneahov település van, lakónházak, vasolvasztókemence s egy Constantius II. érem, egy alánajtott lábu fibula, egy római rövid kard került elő. Sepsiszentgyörgyön a kaznya mellett egy putruba egy alánajtott lábu és egy félkorongos, rombusz lábu, spirális szerkezetű (Härmani) fibula került elő. Magyarországon Veszprémben a 27. veszprémi történelmi tábl. 1390. I. a muzeumi kiadványban megjelent egy tanulmányom, "Kora középkori települések a Székelyföldön (XI-XIV sz.), lülőnyomatom nincs. Ugyanott nyomás alatt a zabolai temető, a agombos végű kardos sírok (Bodoc) s egy kis cikk a Forján talált rovásírásos cserépről, XII-XIII sz-i településen találtam. Gondolom beszámoltam ami érdeklő. A múzeumhoz egy földrajzszakos tanár került, aki régészeti részt megszüntette. Zsolt Pteré Romannál akar doktorálni. A dolgozatait nagy élvezettel olvastam. Várom a folytatást.

Még egyszer mindent köszönve kívánok Boldog Karácsonyt és egész-
séget és sok sikert az Újévben.

Szélyes üdvözléssel az Ön igaz híve
Sepsiszentgyörgy, 1991.XI.14. / x

Unser lieber Vater und Großvater

Prof. Dr. Kurt Horedt

geb. am 30. 3. 1914 in Hermannstadt

gest. am 19. 12. 1991 in München

ist verschieden.

Seine Arbeit galt der Wissenschaft, seine Liebe und Fürsorge der
Familie.

Die Kinder und ihre Familien
Georgpaul Horedt
Brigitte Bruckner, geb. Horedt
Herbert Horedt

Die Trauerfeier und Beerdigung findet am Freitag, dem 27. Dezember 1991 um 9.30 Uhr auf dem
Friedhof Obermenzing, München 60 statt.

Dragă feli,
Pozele a fost un coleg
de-al meu în liceu și
facultate. Te rog servește-l
cu toată încrederea și
bunăvoința!

Te felicit pentru noua-ți
demnitate. Ești o mare ființă!

Te salut cu amicitie,
Lupu

P.S. Săntări de mîni doamnei!

20 VI 1951

Dragă tovarășe, prietene Zolti

Cum la reprezentări (cum se zice: pe apucate) în timpul împachetării pentru drum răspund la scrisorile ta: eu plec - nu ca voi, bectiș-fodientes (excavantes) - la specialitatea de anul trecut, spre Pannoni, ori la Ellyrii per-fizi. Poate înmăncătura e din cauza lui Ligeti. Am să-ți mai dau de veste, dar cu întâl-mi-nea răimăne cam problematică, poate ne vedem în toamnă la vreun congres ori la Cluj.

Așcum să-ți dau la reprezentări, cum spusei, câteva precizări: am predat lui Florești scrisorile, dar nu l-am întâlnit, el începe san-tiurul - cum mi-a spus - la Gilău-Căpșu (Cluj) o lună din 21 Iunie, apoi Vărfalva (Roldo-vușesti) vîrda 2-3 Sept. și apoi va vedea. Beglerbegul (Naqyvezir) a plecat spre Daci. eu în primul eșalon de armăzardi, jâmbor și pe loc la Cluj. Restul - vacii. Eu poate că stau pe lângă Ligeti până în August, când însă nu cred că voi mai avea gust de a merge la

vreun santier de effodientes.

atitură și conștin:

1) La reprezentări (și ai) mai mult din memoriile pot să-ți dau trimis villae ru-sticeae: Anday în Dolgoz... (Kolozsvár) dela Kisbácsa (Cluj) și Florești Studiu I 2 Jan. Mart. 1949 p. 108-110. El a pregătit un studiu mare despre villae, și cred că chiar putea da mai... de (diciu) eu care mă duc la Ligeti) informații com-plete în materie.

2) Îți mai expediez o copie de pe scrisorile lui Traian (dela Cluj), ve-ce pe scrisorile din ea: în orice caz e prețioasă, interesantă - inedită și relevantă. Cu alhoita vom mai cădea.

Mi s'are bine că te simți plăcut între frații transcarpatini; eu am spus-o de vro 20 de ani că ei sunt - cu mici excep-tii - superiori nouă în f. multe privințe; în numai jo popak, dar mai serioși decât atăta jâmbori din Ardeal și dela Cluj mai ales. Eu am o altă preluire pentru trans-carpatini; mai mult decât pentru jâmbori, Trans-mite desă complimente cordiale și povărușești tutu-rali (Nestor, Vileș, Tudor Dumitrescu, Zăra Pe-treșcu, etc). Scrie-mi la Robell Cluj, altă dată.

Dragă Prietene Zolti,

Inscripția pe care ai descoperit-o la castrul Borosneu este extra-ordinară, cu date absolut noi, „inedite”. Îți trimit imediat după primi-rea scrisorii un prim răspuns cu o întregire provizorie

IMP CAESAR DIVI Traiani

PARTHIC(i) FIL DIV[I Nervae nep.

TRAIANVS HA[drianus avg.

PONT MAX TRI[b. pot. —

D O N A T I O (??) [— — — —

A L A I PA[lmyrenorum —?

sau ALAE ?

Este aceeași unitate, din vremea lui Hadrianus(II), deci putem spune sen-zațional și chiar rémes! Dar pentru întregirea pertinentă este absolut necesar urgent de o fotografie clară (éles), adică, luată din două pozi-ții: din dreapta și din stînga, puternic luminată "oldalt", sau un foar-te bun mulaj (pacscolat). Mai bine fotografie, de 12 x 18 cm sau de 9 x 12, după care să-ți fac un desen-reconstituire grafică exactă. Trimite imediat, să-ți le pot face în curs de 8-10 zile, și să faci un articol mare la SCIV, despre această trupă. Cu drag al tău

J. I. Ruy

Stimate tovarășe

ZOLTAN SEKELY

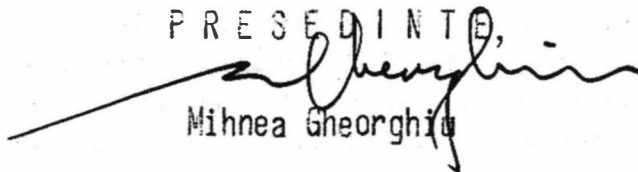
Cu prilejul aniversării zilei Dumneavoastră de naștere, îmi este deosebit de plăcut să vă adresez în numele Prezidiului Academiei de Științe Sociale și Politice și al meu personal, călduroase felicitări pentru îndelungata și rodnică activitate de cercetător și director al Muzeului de istorie al orașului "Sf. Gheorghe", pentru contribuția adusă la dezvoltarea arheologiei românești.

Apreciem în mod deosebit sprijinul acordat în activitatea consacrată propășirii științei și culturii în patria noastră socialistă.

Vă urăm sănătate, viață lungă, noi și importante succese în activitatea Dumneavoastră viitoare.

Cu cele mai bune sentimente,

PREȘEDINTE,

Mihnea Gheorghiu

54. O felicitare din partea lui Mihnea Gheorghiu.

Sibiu, 18.09.1982

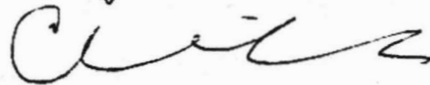
Dragă prietene și coleg,

Ai aflat desigur că de 3 luni de zile
am stat prin spital, acasă și în casa;
nu mereu în tratament cu medicamente primite și din
străinătate. Sper că mi-ai trimis și ceva
stabilizatori; în orice caz mă retrag de la muzeu.

Trimite-mi extrasul de la „Alte” pe
adresa muzeului.

La București m-a vizitat la spital
Zădea, care mi-a povestit cum a fost cu deschide-
rea Secției de istorie.

Te îmbrățișez cu dragoste colegială,

55. Scrisoarea lui Cornel Irimie.

București, 5 ian. 1968

Stimate tot. Székely,

Am primit, cu înțelegere, cu multă plăcere,
amabilitate din partea dvs. Căci, din care s'ar putea a înțeles
ești deplin, cu înțelegere, pe tarinul cercetărilor
noastre arheologice - numismatică. Căde multumiri
pentru că și la rândul meu vă doresc dvs.
persoană și tuturor familiei, numai bine și succes.
Cred că este foarte meritor să vă ocupați de cele
dovezi, țesuturi de monede descoperite anul acesta și
să trimiteți la Academia de Științe și Literatură
deosebite și pe cea.

În ceea ce privește înțelegerea de la Academia înșiși
peu să spun ceva precis. Ea are pent. de 1.63j,
diam. 17 mm și nu e mai distins nimic din ofi-
fic. Pe baza ar. care este combat și cu unele aproximații
de epifie (?), ei pot să fi avut în vedere un original
frecat, ca Filip Arhiducul. Reversul e copleșit neclar.
Așteptăm descoperiri noi, mai clare, care să se poată
pronunța. Aceasta e situația. În orice caz e vorba
de o subdiviziune (moneda are o subdiviziune) în-
țelegerea

Noi deținem, în continuare, eforturi neîntrerunse, pentru
vol. IV-V din SC N.

Cu multe urări de bine, sănătate și succes
R. O. M.

56. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

București, 14 nov. 1966

Dom. Dr. Székely Zoltán

Directorat Lingvistic Regional

Y. Gheorghiu

Stimate dom. dr. Székely,

La scrisoarea dvs. din 8.XI. vă comunic ~~amănunțit~~.

1. Moneda de la Simonești este un bronz miclorin cunoscut
din sec. II e.n., probabil emis de Constantin Pies.

2. Denarul de la Păulești este emis de Titus și e de
tip BMC, 112, n. 80-81.

3. Tezaurul de denari romani ce a apărut la Institutul
nostru și este în prezent la Y. Gheorghiu, vă va fi
trimis prin delegatul dvs. la cinstirea.

4. V-aș ruga, în legătură cu articolul dvs.
„Tezaurul de monede romane sechestrat de la Y. Gheorghiu”
să nu mi se reflecte și să nu se consemneze, decât în cazul
când e cazul să se menționeze la cele 4 pl. cu monede
cu de altfel sunt descrise, iar contra-mărcile au
fost descrise, cu pipe, de către descrierătorii noștri.
De felul acesta nu se mai simte neapărat necesitatea
reproducerii lor. Dacă totuși credeți că ar fi bine să nu
și în acest caz ce, noi nu ne opunem.

Încolo ocupați fiind peste cap.

cu colegiale urări

B. Lăutaru

57. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

București, 3 oct. 1966

Dom. dr. Székely Lollán
membru în Comitetul de
redacție al Revistei Studii
și Cercetări de numismatică
Muzeul regional Sf. Gheorghe

Stimate domnule,

Revista Studii și Cercetări de numismatică - a cărei
cauă de apariție aparține în acest scop vă rugăm
ca în afară de articolele dvs. care se află la portofoliul
revistei noastre de la București, care vor trece cu drept la
Revista de numismatică, să ne trimiteți până la 20.XI a.c.
alte studii, note, notițe bibliografice etc. care vor fi
tipărite.

Articolele, notele, etc., vor fi redactate definitiv și
împreună cu materialul ilustrativ în trei exemplare și
trimise pe adresa Institutului; Redacția revistei de
numismatică.

Cu colegiale salutări

B. Mitrea

58. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

București 25. I. 1967

Domn. Dr. Székely Zoltán
Directorul muzeului de istorie
sf. Gheorghe

Stimate domn. Dr. Székely,

Azi am primit bucuria dvs. „bătăi din
prime născu a fiului în sud-estul Transilvaniei”,
și vă exprim caldile mele mulțumiri pentru
amabilitatea de a mi s trimite.

Într-adevăr, vă aduc cele mai calde felicitări
atât pentru înșirarea problemelor pe care le
trăiește și în parte le rezolvă, precum și
pentru condițiile tehnice excelente în care a
apărut.

Cu calde urări pentru noi
asemenea succese
al dvs.

B. Lăptăș

dragă prietene,

Multa noră multă putere în viață, în viața
soției, care bună înțelegere se va depinde și întreținere
pe soacra sa proprie.

cu colegiile urâni de
bine,

B. L.

60. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

Vă mulțumesc pentru urările
trimise, iar la rândul meu vă urez
multă sănătate și spor la lucrări și la
noi având pentru a Anul Nou și Sărbă-
torile de Crăciun și cel care mi
urmează, să vă aducă spor, dar și sa-
nătate, multă mișcă și satisfacție.

Decembrie, 1941

B. L.

62. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

București, 20 mai 1972

În.

Director

dr. Székely Zoltán
Muzeul de istorie
Sf. Gheorghe

Spinate în. dr. Székely,

Orî am putut examina moneda de argint
descoperită de dvs. la Cămin și în comunic mai la
rezultat.

Este o emisiune a Ungariei, pe timpul lui
Ludovic cel Mare (Nagyfejős) 1342-1383

Pe av. MONETA LUDOVICI și cap mare etc.

Pe rv. Cămin subț. și legenda REGIS HUNGARIE

Cf. L. Réthy - G. Pálfi, Corpus nummorum
Hungarice, Szeged, 1958, p. 101; nr. 89A și pl. 26, 89A.

Fare parte din emisiunile Kleinere Münzprägungen.

Moneda va va voi restitui-o prin Dna. Zaharia
Cu stima deosebită și veche prietenie

B. Lătes

61. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

21 oct. 1972

Multă simpatie și iubire tov. Székely,
Am primit corespondența, și-ți mulțumesc.
Am făcut-o cu mare efort, mai ales
la note unde, în partea finală lipsește
o parte din text.

Rog

- ① mare atenție la notele din text: nr.
70-76, care trebuie trecute ca expozit,
și nu alături.
- ② la note 8 este de numit un
rând întreg.
- ③ Rog insistență încă o corespondență,
care va pleca a doua zi de la
primire.

Mulțumesc pentru tot ce-ai făcut
și ai făcut mult și bine.

Cu respect noastră prietenie!

B. Lătescu

N.B.

Cu "moneda" nu mă descurc încă. Două mai
vadea.

B.L.

63. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

Domnule

Dr. Székely Zoltán
Directorul Liceului

Sf. Gheorghe

J. G. G. G.

București, 12 mai 1973

Stimata domnule Dr. Székely

Cu plăcere am primit studiul dvs.

„Dilema refugiaților la muncă sub eticheta
„Trădătorii de către Români...”” editat
de Cernidava TV.

Deosebit de interesant, în special în ceea ce privește
ce ne-a vădită oportunitatea vol. Aluta III.

Pentru toate, vă exprim caldă mulțumire.

Cu bună prietenie,

B. Lăzărescu

Buc. 16. III. 1974

Stimate tor. Dr. Székely,

Între vă conferim, cu întârziere, și vă rog să mi-
rupăți pentru acest fapt, primirea scrisorilor din
Muta.

Apariția acestor volume, la a cărei apariție
ați muncit din greu și îndelungat, care se
integrează în realizările de seamă ale litera-
turii, merită să fie subliniată în mod deosebit.
Eu și colegii mei de aici vă felicităm în
mod caldușos. Vivat sequentes.

Cu aleasă și veche prietenie

B. Lătuș

V. R.

Alăturat trimis moneda de la Biserica
și nota reprezentivă cu ea.

B. L.

București; 21 mai 1974

Stimate tov. Dr Székely,

Abia acum am reușit să obțin o
notă, cumpărând alt exemplar,
din Monedele sebo-decilor.

Vi-l transmit alăturat.

cu prețuirea și prietenia de totdeauna

B. Mitrea

66. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE
A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE
BUCUREȘTI, STR. I. C. FRIMU 21

Telefon 125390.

Tov. Dr. docent Székely Zoltán

Directorul Muzeului de istorie

Str. 16 februarie nr. 10

4 OCO Sf. Gheorghe, jud. Covasna

București, 23 februarie 1980

Nr. _____

Stimate tov. m. Director,

Pentru cronica descoperirilor monetare ce-o întocmim pentru re-
vista DACIA, v-am rămâne mult îndatorați, dacă ați binevoi să ne co-
municați pentru tezaurul de la Hilib, anul descoperirii, precum și numele
magistratului roman de pe denarul republican.

Cu vii și deosebite mulțumiri,

Bucur Mitrea

70. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

Bucur. 13 iunie 1975

Spimata lor. dr Székely,

Potrivit celor discutate de noi, am încercat să vă informez asupra problemelor ce vă interesează. În acest sens v-am scris deja. Problema cu cultura preistorică se afla în mapa din S. Morinta și n-am putut afla care e situația. Vestul, v-am informat.

- Moneda bizantină pe care mi-ati dat-o v-a identificare, v-am restituit-o prin dra Zaharia. Vă rog să-mi comunicați și mie localitatea și data descoperirii, ca să pot menționa în cronică.

- Prin poștă v-am expediat - colet poștal SCIVA, 1975, 2, potrivit schimbului convenit. V-aș fi recunoscător dacă mi-ati confirma primirea, mai ales c-am scris... Sf. Gheorghe, jud. Harghita!

Cu multă și veche prietenie,
B. Lăptaru

67. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

Tov.

Profesor Dr. Docent SZÉKELY Zoltán

Directorul Muzeului de istorie

Str. 16 februarie, 10

4000 Sfintul Gheorghe

Jud. Covasna

Stimate tov. DIRECTOR,

Vă confirm primirea scrisorii Domniei Voastre, mulțumindu-vă pentru amabilul răspuns, la întrebările mele.

La rîndu-mi vă confirm participarea la sesiunea jubiliară a Muzeului Dvs, cu comunicarea:

"Circulația monetară la dacii din sud-estul Transilvaniei", așa cum ați propus Dvs.

Rog însă să fiu prevenit din timp în legătură cu data sesiunii.

Dacă revista ALUTA, 1976-77 a apărut, rog să-mi fie trimis un exemplar contraramburs, dar pe adresa de mai jos. Deasemenea, la apariția revistei pe 1978-79, rog să-mi fie trimis un exemplar.

Cu calde urări de noi succese și realizări în munca de cercetare pentru anul 1980.

Cu veche și statornică prietenie,

B. Mitrea
Bucur Mitrea

Str. 15 Decembrie, 23, Sc. A, ap. 24

70707 București

P. S.

*Sper ca să nu am greșeli de tipar în textul ce va apare
tipărit la Oradea.*
B. M.

68. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

4000 Sfintu Gheorghe, jud. Covasna

Stimate tov. DIRECTOR,

2. La v.52, la tabel, nr.9-12, col.2 a

trebuie citit: 9 -

10 9,61

11 0,37

12 --

Pentru extrasele primite eu am făcut fluturași pe care i-am lipit la locurile respective.

V-aş rămîne mult îndatorat, dacă prin măsurile pe care le veţi lua, fie prin ERRATA , fie prin iluturaşi, lipiţi la locul respectiv, ar fi corectate aceste neplăcute neajunsuri.

Cu aceeași și colegială prietenie,

Bucur Mitrea

69. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

București, 22 iunie, 1992

Stimate Coleg & prieten Székely Zoltán,

Rog citarea mea arătată în legătură cu
bibliografia lucrării vr.

1. Sub nr. 40 din lista vr. Năușny prezhelotyp --
rog traducerea în română a titlului.

2. Sub nr. 66, din aceeași listă,

Slavia antiqua, XVIII... de același anul.

Cu via multămină și calde urări de mult
Gine

P. Mitrea

X.P.

Curriculum vitae, înaintea de Jold nu mai
era nevoie, fiind folosit exclusiv
deja pentru.

P.M.

71. Scrisoarea lui Mitrea Bucur.

5 XI 1993

București,

Stimate coleg,

Îți răspund în ajutorul sotei
la amabilele Doamnă gânduri ce
însotesc scrisoarea cu felicitări,
ce îmi-ai trimis.

Și un geot pe care nu-l uit.
Profitul de ocazie lui 18 noiembrie,
care se apropie, la rându-și,
adaug și eu calde urări de
sănătate, succese în muncă și
soarte celă bună!

La mulți ani!

Cu multă și rectă prietenie
at ducintale

B. Mitrea

200-1-157

1954

Run on the edge of the lake.

Procedez astfel: ne dai o telegramă acelu
la Montorn (I.N., Sautimul electric, Cămin
Sărat-Montorn, Raion Buzău) prin care
ne anunți: fine și ora în care sosit. în
trenul în gară Ulmenei (vezi și la
Plești sunt și curs de tren către Buzău.
Ulmenei este o nouă stație mai întâi de Buzău,
pocând de la Plești). Numai frumule
persoanele oferă la Ulmenei.

Voi iti trimitea o carte-care
sa te ia din gara Ulmen. in fine
si la ora pe care ai dat-o la
comuni. De la Ulmen la Unitatea
sunt 7 Km.

De acord se va le 15 August.

Te esteptando a saber.

Salute. Luteran

12/11/54

București, 2 mai 1917

(2)

Drag-știmate Glykely,

am primit din nou scrisoarea ta. Din 30.10.17. r. c.
te rog să mă scuzi.

Am văzut că ai trimis un fel de Racu - fotografie -
dar am văzut că în fotografie - eu nu sunt și eu nu
am nimic de a face cu fotografia. Să vezi.

Am văzut și o altă fotografie. A fost eu, Glykely
Hristu. Dar nu este și eu în ea. Nu este nici eu, nici
Glykely. Nu este nici eu, nici Glykely.

Am văzut și o altă fotografie. A fost eu, Glykely
Hristu. Dar nu este și eu în ea. Nu este nici eu, nici
Glykely. Nu este nici eu, nici Glykely.

Am văzut și o altă fotografie. A fost eu, Glykely
Hristu. Dar nu este și eu în ea. Nu este nici eu, nici
Glykely. Nu este nici eu, nici Glykely.

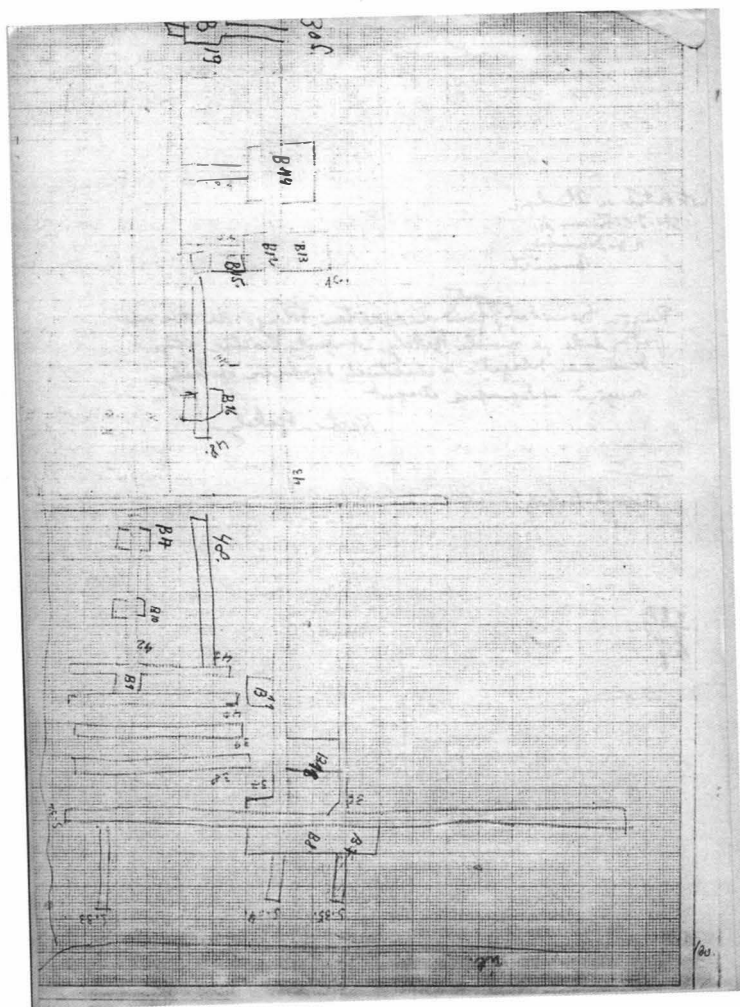
Am văzut și o altă fotografie. A fost eu, Glykely
Hristu. Dar nu este și eu în ea. Nu este nici eu, nici
Glykely. Nu este nici eu, nici Glykely.

Institutul de Arheologie
 Str. I.C. Frimu nr.
 12-30 Decembrie
 Bucuresti.

Rigor trinitati / fondul Inertoi Filiași la trei mi.
 putu date pe numele Spakely inginer Cristu stăp.
 deservirea delegatic și cheltuieli deplasare Spakely
 inapoi așezare Rigor.
 Nestor - Spakely

Exp. Z. Spakely, [illegible] [illegible]

981
 24
 46

75. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Bucuresti; 21.8.1918

Drag. Gheorghe

Am putut scribere lata din 9.8. si
multumesc pentru toate vetile din ea.
Sper sa vedem lumina si la direction pe
larga in lampa care ma va sili sa
venim acasa.

Am avut conversatii cu prietenii mei si
am spus despre Genevra, care se tina pe
unul din v. Cel de la vapoare mi s-a
spus ca a ramas in seapara - in
voluntate amara - ca am sa fi om
si nu de disparitie.

Despre dauna am vorbit cu Condurachi si
mi-a spus ca si de la luminata nu vor
natura.

Trimestru la reg restant. In casa am
mai gasit in proprietate.
In adresa: Prof. Olga Necrasor, laborator
de morfologie animala - leoni,
Universitate. Fa o lista de bucuraminte
am vorbit cu Dr. Necrasor si l-am trimis
pentru Olga. Neatit in care nege, ca
multe vreme sa te amuzi.

Salutari de la un l. fat. Ana.
si a impere cea dr. luf. Al fat.
Ion Nestor

Dragă Szekely,

Ți-am revizuit articolul suprimând câteva fraze din text și din note sau am strâns câteva note la un loc cum este cazul cu nota 12. Revede textul și trimiterile și completează dimensiunile la vase. Vasul cutie dela fig. 2,8 are 8 picioare nu 6. Deasemeni dece vasul în formă de coif suedez (fig. 2.6) este Cucuteni B și nu A-B ? Dacă pictura este prea ștearsă pentru a se putea determina faza, atunci trebuie să scrii A-B sau B. În orice caz este necesară o lămurire în această privință. Ciobul dela fig. 4, I este însă sigur A-B.

Lasă textul așa, bineînțeles după ce ai revizuit ceace te-am rugat, și bate-l din nou la mașină.

Se găsesc de vânzare la editură Daciile. Dacă aveți bani scrieți la Editura Academiei RPR, str. I.C. Frimu. 22 r. 30 Dec. care numare vă trebuie pentru biblioteca muzeului. Redactează referatul în așa fel încât să se vadă necesitatea de ale avea. S'ar putea să le primiți și fără bani. În orice caz scrieți și modalitatea în care le puteți plăti. Aceasta este foarte urgent.

Materialul dela Filiași este mai bine să fie trimis la Sf. Gheorghe unde-l vom lucra la iarnă. Materialul dela Filiași din 1962 care este la București îl vom expedia peste puțin timp deo arece desenele vor fi abea săptămîna viitoare gata. Sunt date la desenat dinainte să plecăm noi la săptămîni, dar desenatorul lucrează cu jumătate normă la noi mai are încă de terminat un număr de fragmente ceramice.

Ion Nestor

P.S. Pleacă la București. Fișele trebuie trimise pe cinste, nu prin poștă. Materialele del Filiași 1963 e bine să vină la Sf. Gheorghe, unde le vom lucra în iarnă - Februarie 1964. Să nu uităm să scriem lui Malvar! I.N.

77. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Bate, 7 Sept. 1863

Dragi Székely,

Am primit la timp scrisoarea și am
mai telegrafiat adesea la București pentru
bani. Vreau să-ți ofer și între timp am
sosit, altfel eu voi fi în București
pe fine de iulie și voi vedea ce este cu
povestea asta, căci mirosea puțin puțin
a Grossveger. Vom vedea, nu are nici o
grijă.

Te rog să-mi trimiți la București
urgent un desen și după fibulă și
cerce, eventual dacă nu-duc la
Budapesta le-as arăta acolo.

Căutați și indicați la gospodăria
agricolă de acolo terenul pe care te vor
face săpăturile la anul să lăsați hârtie
cu h-se semene așa fel, înalt pe la
15 June să fie lăsat pentru săpătură.
Apoi vom face și noi adesea de la
București.

Aici am terminat, - am descoperit o
soudet a nouă așezare unde sunt și
bontie de tip Sălășu, unde pare să
fi puțin oliv.

Salutări, la lui Molnár,
Ion Nestor

Stimulele stimatei pătrășu,

Vă trimite cele două traduceri care au
costat 193,50 lei, urmând să vă dau
restul de 6,50 lei pe un voucher, în
sutele de Braila, de unde urmează să plece
la îngrijirea rănilor la 10 lei în mână
la fiecare Braila. Și vă rog să vă
plece la Congresul de la Moscova

Ion Nestor

1954-55

(+)

Dragă Stimate,

Indiferent de faptul că plecați în țară sau în
afară (pt. Dr. Zăharia, în cu prezentare, dar în plus
fără, prin-l trimite-mi ne putea vedea, în șantierul
conștient etc. Tine-te de lucru - (Oltenești etc.)
și în te lăsa abia de grădă. Cu rână-fie
iar bilental. Cu al unei bune sănătăți,
la Nestor

Trăiesc este roșu, și am
bună abia acum să vă expediez.
Scrieți-ne la fața și la a fața
sofian.

Vă dăruim fructele de brânză
la toate-lume

Ion Nestor

București, 3 Iulie 1964

Dragă Szekely,

Nu am putut scrie pînă acum, deoarece de cînd am venit din Ungaria am avut multe de făcut și nici nu eram lămurit asupra planurilor noastre. Acum ne-am hotărît să plecăm pe ziua de 12 la Bratei, nu putem veni din nefericire la Cernatul, deoarece eu am examene pînă pe ziua de 8. Săpă singur și fii atent. -Că nu ai fost chemat la Cluj este bine, aceste chemări sunt acte pur personale, de Gauleiter, care nu sunt hotărîte de forurile de conducere. -Cu doctoratele nu știu nimic precis, nu are rost să întreb în situația actuală, după cît văd lucrările se țin pe loc, se pare că este vorba să se emită noua lege.

Despre Poian și Filiași vom discuta dela Bratei, unde te rog să-mi scrii după 12 Iulie. Va fi greu, deoarece eu la 1 August trebuie să plec la Moscova, iar pentru 23 August trebuie să fim cam toți în București. Oricum, la Filiași vom căuta să venim. Dacă mai este ceva urgent, telefonează-ne pînă la plecarea noastră, aici la București.

Salutări prietenești D-tale și tuturor,
dela noi toți,

Cu bine,

Ion Nestor

80. Scrisoarea lui Ion Nestor.

București, 19 Jan. 1965

Dragă Székely,

Am primit ultimile două scrisori.
După recunoașterea la C.C. a înălțării a doctoratului
Știam, am știut povestea; acum desigur că ve
primi confirmare, nu e nevoie să ne întrecem
eu la minute.

Știți frumusețea fotografică.

În cauza sesiunii Academiei, care s-a amânat
de la 25.12 la 1 Februarie, nu am putut
măi pleca de aci. Dacă sesiunea se ține, între
1-4 febr., atunci sâmbătă viitoare, 6 febr.
venim la sf. gheorghe (cu mașina). Dacă nu
se ține sesiunea, da-se mai amână,
atunci venim mai de vreme; știți comunica
telefonice. Propoziție totală.

Grossreignul e „putin cam bolnav” la
Cluj, nu e știe dacă va veni la sesiune;
definde de ce vor hater doctorii.

Salutări;

Ion Nestor

Zoltán Székely Materiale ale culturii Fântâna de Mureș
din Sud-estul Transilvaniei.

Lucrarea aduce o prestație - contribuție de documentare științifică pentru istoria post-aurică a zonei de sud-est a țării noastre puțin cercetată până în prezent din acest punct de vedere.

Materialele prezentate de domnia sa în această contribuție provin dintr-o cercetare mai mare parte din cercetare executată în anul de după eliberare de război, autorealizată. Nu apleacă în fața primei impresii, mai bogate și relativ complete a unor astfel de materiale, dintr-o cercetare care amănunțit se desfășoară la Muzeul din Sf. Gheorghe, condus de domnia sa Székely.

Prezentarea este sistematică și concisă - materialul de cercetare fiind bogat, clar. În felul acesta lucrarea va fi de un mare ajutor cercetătorilor care studiază pe aici mai larg acest complex cultural, fie el noi, în țară, fie dincolo de granițele R.P.R.

Coincidențele fenomenale ale autorului, succesele din județ, cunoștințele sunt în domeniul mai întins. Trebuie relevat, mai ales, de domnia sa și argumentele în care autorul subliniază fondul românesc în localitatea de cercetare al elementelor acestei culturi materiale și deosebite pe care le aduce în sprijinul concluziei că în bună parte purtătorii culturii Fântâna de Mureș au fost triburi autohtone dacice.

Se pot distinge unele atribuiri foarte de autor și unele ipoteze - ambele cărora de altfel autorul nu se mulțumește în ansamblu lucrarea are un nivel științific ridicat și superior celor mai numeroase lucrări de mai observate și materiale pe care le cuprinde.

Textul va trebui stilizat și corectat - autorul poate fi rugat să prezinte mai precis și mai detaliat și mai referințele la "picturile" din Bazin și la monumentele de la Epurești și de la Săvârden.

București, 10.11.1964

Ion Nestor

And I think I should like to be by.

Am început lucrarea și entuziasmul cu
care mă pot da seama, și mi-a plăcut
mă așezam la masă și să o mai
făceti călău la masă. Însă a fost ca
rămă la noi.

În dorim un an bun & sănătate sa tuturor
lumina voastră & furtor de la început

Syema Fakaria.

Multe urări stale & alor stale! Habemus papam!
(pe P. Bădi, profesor!]. Vezi aranjază pe acolo, cu
autoritățile și cu particulari, să avem ca urmea și
a lea! (și ceva cîntec și stăruie). 2 june luni 10
Februarie 1908. Al stale, Ion Nestor

Ac 5th / on Nestor

Doi Spekeby, tu ai un pui de
 ti-ai scris = scris-tu = un pui de
 defectu pe hirtie, ca tu ai scris
 me-ai un este = este nu = a scris de 2-3 luni
 22.5.1968 la Nestor

Amelă Domnule Spekeby,
 Vi trimitem 2 vase care au fost la
 Varsavia si al unu de la Poian luat
 de noi.

Vi rog sa trimiteți o hartie oficială
 ca si ca aceste doua vase prin
 care au luat adresa
 sa se trimite hartia la
 dăce eu. O adresati
 Muzeului de istorie al Municipiului Bucuresti.
 Rămâne ca impresia ca V. Rodoroc
 sa facem investigatia pentru cel de al
 treilea vas de la Varsavia.

Eugenia Zaharia

Bucuresti, 2 Iulie 1922.

Dragi - Sjekely,

Am primit scrisoarea din 9. vi. a. c. Mă
am bucurat foarte mult să văd că
nu aveți nici un prezent în fața
năvălilor puse. Am văd că ați ră-
mănit în Roma nu numai de călătorie
de comenzi și de persoane. Dintr-un fel.
Pentru Filiași s-au regăsit și aproape
pe jumătate de la Comitetul de Istorie
din anul din '2000 (din anul 1). Oare
fără reșor - este? Este de la Comitetul
de Istorie. Din cauza unor difuzii
necesare, noi trebuie să ne plecăm la
Dida, astfel - nu vom putea veni
în Transilvania decât în August. Noi
vom respecta să venim la Filiași ca
măști - amintim înțelegem și pe toți
acela din - în August.

Le seminează româno - sovietic, ceea
ce este foarte mare, nu te-am putut
programa, dar am să-mă duc să văd de-
ce nu putea să te întorci mai înainte
în program. Voi știți în orice caz să fi-
năvălit la lucru.
Materialele de la Let, Săpina și Beșet pe
care le avem aici, am fost deosebite,

dar nu le-am putut trimite, deci
nu le putem trimite pe mine altădată
dece nu am putut să am timp să
văd. De vom expedi mai înainte
de un an. Măști și grădă.

Lasa - bolile și mori. Nu facem
ce copii, mai bine cu două și cu
Amintite.

Poti să-mi scrii la București, deace
din un - din la Dida, din un - din
pe aici. Scrie un - albastru al - bolilor
cu Filiași.

Salutări. De la Dna. Iuliana
și de la mine. Căuta să te întorci
rește, deoarece am să-mă duc mai
bine.

Alături,

Ion Nestor

Bucuresti, 20. VII. 1962

Dragi - Szekely,

Am primit scrisoarea otale si
20. VII.

Ne placea luna 30 Iulie la
Brate. In functie de care va
fi situatia recoltelor la
Filiasi, te rog sa-mi anunti
la Brate, sau chiar sa-
mi sa-mi scrii de acolo
pentru a merge la Filiasi.
Stim tot la Penkash.
Mai bine s-va oti la
Brate.

Salutari de la toti,
Ion Nestor

91. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Bucuresti, 11. VII. 1963

Dragi - Szekely

Iti scriu in mare graba, pentru a
te anunta: 1) Co-ma plecat la Brate
14 c. in functie de Brate unde ne
vor duce pentru la 1-5 Sept.; 2) Co-
pentru Filiasi au scris epistola de fi-
nitie din partea Comisiei. (Pentru tot)
3.400 lei, pe care au de la timp
cunosc si au de la bugetul
superior pentru obtinut.

Am scris si-mi dat de veste
la Brate. (Vedeți adresa la Penkash)
Cand mergeți la Filiasi, ca să scrie
chiar la început.

Incob totul este cum mult
sau mai puțin în regulă - important
este de mare - deosebi înalte.
Gentilul va la noi la Brate
la Brate. (Vedeți Filiasi).

Cu multe saluti,
Ion Nestor

92. Scrisoarea lui Ion Nestor.

ROMEZOVA-ANNELI
Bucuresti, 11. VII. 1963

11. VII. 1963

Salutari. Am primit scrisoarea
si-mi scrie de la Brate. (Vedeți
adresa la Penkash). Am scris
si-mi dat de veste la Brate.
Cand mergeți la Filiasi, ca să scrie
chiar la început.

unv. 1963

Salutari de la toti,
Ion Nestor

revelat al lui hiker

Prof. Szekely Istvan

Unv. 1963

Sf. Gheorghe

reg. Unv. - Int. May

Romania

93. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Dragă Szekely,

Am primit scrisoarea din 30.IV. și mă bucur mult că rezisti, urfându-ți să rezisti și mai departe.

De acord cu planul pentru comemorarea Muzeului în 1969, la care desigur vom participa în toate formele, cu comunicări, articole și prezența personală a eu și d-na Zaharia. Vom discuta amănuntele în luna Iunie la Ariușd. Constat însă că lipsesc din plan...chefurile romfno-secuiești!

Planul săpăturilor l-am primit la timp și am și operat modificările necesare în planul central dela Direcția Muzeelor și dela Institut.

Cu doctoratul nu mai știu nimic, decît doar că nu trebuie nici o clipă să încetezi de a agita această chestiune și de a protesta; pînă la urmă, ante sau post mortem va trebui să se rezolve. Plopșor ne va părăsi în curînd, cancer inoperabil la stomac și ficat.

Pentru Ariușd am reușit să prevăd și dela Institut, conform înțelegerii, 10.000 lei și intenționez să începem în primele zile ale lunii Iunie a.e. Sper ca la 2-3 Iunie să putem veni acolo, de aceea te rog foarte mult ca încă de pe acum să organizezi următoarele lucruri:

1. Colectivul din partea Muzeului d-stră. Eu vin numai cu d-na Zaharia, vezi dacă Zsofica și Zoldi pot veni, în orice caz Foris va trebui să fie intendent general, fotograf, desenator etc.

2. Ca lucrători er fi bine dacă am găsi tineret, băieți și fete, la început ca. 10-15 persoane.

3. Trebuie să angajezi imediat gazdele la Ariușd; eu după cum știu, aș dori să stau în aceeași casă cu d-na Zaharia. Ne va trebui și o bucatăreasă și un loc unde să instalăm cantina.

4. mijlocul de transport dela Sf. Gheorghe la Ariușd (mașină), mai ales că este posibil ca eu să fiu obligat să mai revin la București pentru treburi, vreau să sper că nu prea des și nu prea mult, poate de loc.

Vom lucra deocamdată o lună, deoarece la începutul lui Iulie trebuie să trecem la Bratei. La Ariușd este posibil ca săpătura să continue după aceea o vreme și fără noi, dacă nu vom consuma în Iunie toți banii.

Tine-mă la curent cu aceste pregătiri și vezi de aranjează și cu cei 10.000 lei din partea Muzeului Sf. Gheorghe.

Articolul a intrat la SCIV. Mă bucur că ai mai găsit o așezare Poian II la Măcaș.

Cu cele mai bune și mai prietenești salutări din partea noastră și cu urări de sănătate pentru toți,

de stil,
Ion Nestor

1.10.1970.

Dragă Székely,

Interesele și nu și-a scris până acum, iar am să scriu și eu ceva și
am gândit că și tu vei fi vădit multe de război, cu muzee și apoi
cu nanorocirea ce s-a abătut asupra noastră. Sper că ai făcut cu suc-
ces față primăriei și că nu vei avea pagube prea mari!

Participarea la congresul de etno-ogile slavă de la Berlin nu este
încă aprobată, se examinează încă de forurile competente (Academia de
Științe Sociale și Politice). Am aflat însă astăzi că la Comitetul ICA
nu sînt locuri pentru cel congres. Trimit deci de urgență cererea
acolo, menționînd că ești înscris în program cu comunicare. Tu te-ai sem-
nalat deja ca atare la Academia de Șt. Soc.

În ceea ce privește comunicările la care se referă circulara lui
St. Ștefănescu, e bine să anunși despre opoziția de argint. Nu am să propun
încă, pentru că știu că nu este argint.

Scris-mi urgent care este situația în legătură cu șantierul Ariușd,
anume care este situația cu apele la fața locului, cu posibilitățile de
transport și aprovizionare și dacă fondul te să-ături mai figurează în
buget, pentru ca să putem lua o hotărîre, dacă mai putem lucra anul ace-
sta sau nu. Ar fi desigur păcat să întrerupem o treabă atât de folosi-
toare din multe puncte de vedere, iar dacă trebuie ne vom inclina în
fața forței majore. Aflu că în alte județe aceste lucrări se fac totuși
în unele din ele au și început săpăturile (Argeș, Ploiești etc.).

Îmi pare rău că nu l-am putut vedea pe tov. Stanca atunci cînd am
fost acolo, dar noi vom mai veni în Covasna și cîndă vom mai lucra
pentru înflorirea și pe plan științific al acestui județ.

Este necesar însă ca în primul rînd să ne lămurim cu șantierul
Ariușd, mai ales că noi vom pleca și anul acesta la săpături în Jugo-
slavia, pentru mai mult timp și trebuie să ne putem programa treburile
din timp. Pune deci mîna pe condei, după ce te vei fi sfătuit cu tova-
rășii de la conducerea locală. Este pe de altă parte drept că nici noi
nici nu știm precis cum se vor desfășura lucrurile.

În cazul în care se va lucra anul acesta la Ariușd, trebuie neapă-
rat rezolvată problema roabelor; nu știu dacă vom mai putea aduce de
aici, dacă vom avea camion.

Cu salutări prietenești și cele mai bune
urări de muncă spornică, și din partea D-nei Zaharia,
Al D-tale, Ion Nestor

95. Scrisoarea lui Ion Nestor.

București, 12 Iulie 1970.

Brașu Székely,

A trebuit să aștept pînă acum, pentru a putea lua o hotărîre în legătură cu șantierul Ariușd. Am primit scrisorile D-tale, în care ne comunică situația de la fața locului, dar între timp s-a făcut tîrziu, ori după cum știți, pentru noi această lucrare nu ni se poate încadra altfel în timp, decît pentru 1 na Iunie, deoarece la începutul lui Iulie trebuie să ne ducem la Bratei. Cu atât mai mult acest lucru este valabil, întrucît acesta, cu cît în jurul lui 15 Iulie eu și cu D-ne Zaharia ne ducem la săpăturile din Jugoslavia. Este adevărat că am sperat pînă astăzi că vom putea veni măcar pentru zece zile la Ariușd și mă gândeam că am putea măcar începe studiarea șanșurilor de apărare și face unele sondajii prin jurul cetății, dar nici acest lucru nu mai este posibil, deoarece dacă plecăm din București, riscăm să fim curînd chemați înapoi, ca membri ai consiliului științific, pentru ședințe importante. Condurachi și-a dat demisia dela direcția Institutului, care a fost primită și așteptăm ședința de consiliu pentru a desemna un alt director. Pe de altă parte, și Academia de Științe Sociale va ține o pleneră pe la 28 Iunie, în timp ce Acad. R. S. R. va fi convocată și ea pe la 30 Iunie.

Trebuie să ședem, cu tot regretul, să renunțăm la campania din anul acesta dela Ariușd și nu știu dacă va fi posibil, după condițiile vremii, să facem ceva acolo eventual în Octombrie.

D-ne Zaharia va pleca la Bratei pe la 1 Iunie, eu mă voi duce acolo pe la 5 Iulie, deoarece mai am la începutul acelei luni unele examene.

Nu m-am putut vedea încă cu Ministrul Învățămîntului.

D-ne Zaharia și-a comunicat că în cîteve zile îți va trimite traducere-rile articolelor D-tale pentru "Dacia" despre elementele romano-bizantine și despre cult. Wietenberg. Amîndoi vă urăm succes la examenele de bacalaureat și admitere!

Cu salutări prietenești,

Al D-tale,

Ion Nestor

96. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Aniș, 9 Iunie 1972

Dragă Gheorghe,

Iste un scandal cum nu l-ai avut azi,
fără aforizmare normală.

Ține seama de faptul că nu e Dr. Zăchărie, nici Dr. Gheorghe în niciun-
care de pace (Dr. Zăchărie nu e de viteză),
că Țăruș Eros este bolnav și creatură,
dar nu se poate găsi carne de vacă, va
trebui să se ia peștii din stat.
Eros va veni măcar din urmă la
G. Gheorghe pentru a merge să cumpere
peștii din stat. Poate să te dăruiești am-
gali afurcări respective.

Țineți mare grijă să nu vă uitați
cu lăsa de lăsa - cu tehnici cu G.
Gheorghe. Ce se întâmplă din nou
sunt chemat urgent la București?

Te așteptăm azi ca și te așteptăm pe
Cep!

Amical, Ion Nestor

Dragi-Szekely,

Vi am scris venind la sf. flughe pe la 27.28
de luni seara.

Te rog sa-mi comunici imediat care
este situatia cu microbasul nostru, lin-
puteti sa-mi-l trimitchi sa-l ve-
ia, sau nu. In caz ca-li, am comu-
nicat telefonic cum exact sa-l ve.

Inca un puteti trimite microbasul,
sau macar sa-l aduceti la sf.
(eventual sa-l aduceti la sf. flughe
Antaresu acolo).

Inca odata va scriu la
securitate, sau direct la sf. flughe.
Raspunde la repede.

La mult. am d.
tota buna

Ion Nestor

98. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Dragi-Szekely,

Pe te rog sa-mi comunici
pe colegul nostru yajewski.
In Polonia, care se intereseaza
de microbasul nostru. Antaresu
si un microbasul nostru. Antaresu
si un microbasul nostru.

Salutari la sf.

La mult. am d. Ion Nestor

99. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Dragă Szekely,

- Am revăzut nota pentru lucrarea lui Parducz și vezi dacă poți să lămurești , sau să exprimi mai clar unele formulări pe care ți le semnez. Eu nu pot face aceasta deoarece nu avem cartea.
- despre populațiile caucazice...odată cu instalarea lor peste populația autohtonă... despre ce populație autohtonă este vorba.
 - deosebirea etnică... pe baza materialului arheologic- este vorba de inventarul mormintelor?
 - în legătură cu cimitirul dela Sîntana și cu cece afirmă P. despre aceasta ar trebui formulat sau mai degrabă motivat cu argumentele lui.
 - cine sunt autohtonii dela populația autohtonă - sarmatică ?
 - Analizînd ... orientarea este scrisă cînd cu linioară cînd fără , vezi dacă este bine.

Articolul despre Reci a intrat la SCIV.

Se face un control în legătură cu desenele executate pentru comisie. Fii te rog bun și răspundemi dacă în afară de cele apărute în articolele despre Bezia și Sălașuri mai ai desene rămase. Trimite-mi chiar o scurtă notă în care menționezi că ai primit dela comisie , prin tov. prof. Nestor , atîtea desene pentru publicarea rezultatelor dela Bezid , Sălașuri, etc. , dintre care atîtea sunt publicate în ... sau predate la tipar, iar atîtea sunt în posesia dumatăle , dacă este cazul.

Articolul despre Înlăceni și Olteni este în Materiale IX despre care se pare că va apare. Dacă se va hotărî că nu se tipărește se va da înapoi.

Articolul despre pietrare / rebate-l ținînd seama de pasagiile neclare.

Soluții și surse cor!
Ion Nestor

100. Scrisoarea lui Ion Nestor.

Mult stimatelor domnule Spekeky.

Domnul Pater a răfat lucrurile
de multă de aceeași părere cu d-voastră
Apertură Căminului Brăilei de 17. În aceeași
de la Brăile, există fărâșele Krasnojeffski
de fragmente pe care în lățețuri, fărâșele,
în lățețuri de lățețuri. Pater a fragmentat
de marginile. Domnul Pater, în cele din urmă
la Gypp, cu atât mai mult de tot. Pater
în mult de la Căminul Brăilei de 17.

de fel de plumb Căminul Brăilei de 17
de la mult de la Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17

autaktonă. Marginile acelor lățețuri, groase,
de aceeași mărime, sunt de fragmente și
Căminul Brăilei de 17.

Totul interesant de la Căminul Brăilei de 17
Pater il publică de la Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17

Domnul Pater în Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17
de la Căminul Brăilei de 17

Eugenie Zaharia

Mult stimat domnule Pékely,

Te trimis articolul în revizuirea
la A-P mai întâi la metrice-încoadare
cu ultimele corecturi și să verifice dacă
cifrele de la început aparțin toate nivel
sau sunt în doi 7. La pag. 1 scrie că este
panta de bordiere nivel 1, în la pag. 2,
se face cîmbul nr 4 scrie nivel 1.

Te mai rog dacă este posibil să mi trimiți
reșumatul francez al articolului meu
cu alăturat.

Multă sănătate de la Il. Vester,

Eugen Zaharia

Mult stimată domnul Ghelky,

Mulțumim pentru traducere, este f. bună, am
tutela la cea bună, dar este afon din program,
afon de aici închipuire. Să știți că traduceri mult
mai bune, pentru cunoașterea lucrurilor, decât a
de la secția de documentare.

Si din partea L. Băduș va rog să primim
toate mulțumirile.

Comunior do. n'au putut o citi pentru că
au avut sedință cu ~~termină~~ la Comisia
Etnologică; s'a terminat la ora 6 kura.

L'au căutat înaintea pr. D. Sărgă la sa-o
citeză el, dar nu l'au găsit.

N'au sursat la Comisie și i'am explicat

cum stă lucrurile. A regretat n'el. Dar este de înțeles
pentru că n'au furnis programul de să fi putut
naștere.

Cele două interopții le am dat domnului Zah
și am rugat o să dea articolul - pentru referat -
lui Șu. Popescu.

Te salut frate mine, dar voi de noi la contractele;
peste o săptămână începe să prindă și eu o
parte.

Patru salutații foarte bune, săcătate
copioasă și domnului lașușu.

Eugeniu Zaharia

Multă stimă Doamnelor Gekely,

Dr. Nestor m'a amintit că veți primi
un text de Corectif; deaceia am desfacut
scriitorul, altfel ar fi rămas până la
venirea lui cu cred că va fi mare
10-13 Septembrie. A fost o surpriză și
Botei după care a plecat la București
de unde urma să plece la Londra pe
Zina de 4 Sept. Ned că a plecat înainte
n'a mai dat niciun semn.

N'am bucurat că alți leușii să-și ducă
la Praga. Eu n'am putut veni nici de
bani, dar nici de treabă. Ar fi însemnat
să închinăm sanctuarul.

Vă mulțumesc Doamnelor și lui Pop pentru
ilustrații.

Multă sănătate Doamnelor și Copiilor,
Eugenia Zaharia

București, 3 Februarie 1985

Kell stimat! Domnule Székely,

Vă mulțumesc pentru scrisoare și urare!
Dea Dumnezeu să ieșim cu bine din această iarnă
grea. La noi este zăpadă mare și ger.

M'am bucurat să mai rămânem, ca să putem
duce mai departe ceea ce începem. Îndelung să aveți
și mari griuri, dar fără ele nu se poate face
nimic. În anul acesta ar veni mai degrabă și mie
nu am belele de anul trecut. Pentru Enciclopedia
mai am de redactat articolele în colaborare, în copii
sunt cu părinții lor.

Vă trimit 8 pachete de unt și 1 pachet de cacao
pe care-l am de când trebuia să vi-l trimit.

Margaritica nu are mai gătit deloc, bucură-te
din cea bună. În luna aceasta vă mai scriu și
vă trimit iar. Poate unul în concelator că
tine perfect.

Vă doresc multe sănătăți și bucurie în
anul acesta, Dumnezeu-vă dă și furtună din
domnie, Eugenia Zaharia

Mulțumim domnule Ighite,

Vă mulțumesc pentru urările Sfintelor
Săratori! Dumnezeu să vă ajute!

În ultimile două luni s'a lucrat așa în-
ghesuit, mai mult una peste alta, decât una
lupo alta.

S'au comemorat 20 de ani de la moartea
profesorului cu surina de comunisti și
exproprie relativ la rate și redistribu-
ții, la Muzeul National.

Ne-am sărbătorit 160 de ani de la înființare-
rea Muzeului National de Antichități și 80
de ani de la înființarea cercetărilor la Historia
et de Exportie, prezentarea personalităților
care-au lucrat în trecut, generație din care
nu mai trăiesc oameni, decât Ioana Văle.
Are 95 de ani.

S'a comemorat Traian Ludricescu - 50 ani
de la moartea lui, în Academie.

Prof. Rolf Hachmann a fost făcut membru
de onoare al Academiei Române a trimis
comunisti în Academie și în Institut.

Un tânăr german, Nikolae Boroffka,
care-si face o specializare pe artă, a trimis
o comunicare. Alte două zile au fost consacrate
raportelor săpăturilor Institutului.

Sau la tipar Bratei, cuprinsa din sec. 6-8.
pentru lucrul ăsta.

Institutul nostru are o mână camionetă, nouă,
cumpărată de Academie. Trebuie să mi se poată
aduce cele 8 roți de la Bratei.

V'am făcut un mic, scurt, raport de
activitate". Măscare Enciclopedia, vol. I
care a apărut după 11 ani de la predarea
întregii lucrări. Măscare să apară încă
3 volume. Și sperăm pe curând. Acum.

107. Scrisoarea Eugeniei Zaharia.

Mei acum speranța să epuiz și restul.
 Tu mi-ai putut lua o singură zi pentru
 treburile mele personale, pentru că să mi
 sechunț și ochelari. Nici pentru atât n'am
 avut timp. Acum vă scriu acum, Măi
 mărul de Crăciun. Până karte nici nu ies
 din casă, decât la biserică, dăm-nu
 deultel să vremea s'a mărutătăt, vânt
 de sgâlțâie ușile, leporoșă, îngheț. Dar
 la Institut nu arde focul decât noaptea
 Avem mărute trei luni grele, de iarnă.
 Săi suatem sănătoși, vom lucra și la vară.

Cu urări de buie și sănătate
 dănușvoastră și mărgei fărniți,
 Eugenia Zaharia

108. Scrisoarea Eugeniei Zaharia.

Măi stimat domnule Gheorghe,

Avine Gheorghe vă trimite un raport
 al dezi de doctorat, împreună cu rugămintea
 noastră de a face către rânduș pe
 care să le trimiteți la Facultate.

Instaurarea dezi va avea loc la 22 Aprilie,
 ora 12.

Regimentul este și de la mine.

Universitatea din București - Doctorat -

Prof. Gh. Șerghiș - dezi nr. 64

Vă mulțumesc și vă doresc
 multă sănătate împreună cu familia.

Eugenia Zaharia

109. Scrisoarea Eugeniei Zaharia.

Mai scumata domnii Székely,

Vă mulțumesc pentru bunici
măi și vă doresc a eu pentru
anul acesta sănătate și o viață
bună. Trăsiți în pace cu toți
familia. Dumnezeu cu voi

1975 Eugenia Zaharia

Vi scriu pentru a vă spune că
sunt bine. Am cam atât aflat, și
dăruie foarte frumoasă și curată
Să mi se descurajeze din cauza
celor care l-au și vău olnsat.
Grădă mare grădă în curtea ei
bună, și totuși are și foarte plăcută

cu un stăruie

Domnii Székely,

Vă trimis simbolic acut pecheș,
ca să vă felicit pentru Sărbătorile
Paștelui. Am tot așteptat, crezând
că voi apărea călă cerea, dar
lipsurile sunt mai mari decât crezând.
După Paște poate reușesc, ca
după Crăciun.

Vă rog să-mi trimiteți ^{peste} Amint
1-2 fotografii cu ceramice
pecheș, după vase din săpă-
turile noastre; sunt bune cele
pe care le-am trimis pentru
raportul nostru ultim

Vă mulțumesc,

Eugenia Zaharia

110. Scrisorile Eugeniei Zaharia.

Multă scumata domnii,

Am primit tot și vă mulțu-
mesc. Sunt foarte ocupat, dar
tebuie să persist în interesul
obțin. După noile amintiri
copii n vor duce ca să vă apri-
te. Tocmai tot ca să vă sim-
ți bine în pioletul corosna.

Vă sănt murele

Székely

111. Scrisoarea lui Székely Zoltán, adresate lui Ion Nestor.

Mult Stimată Domnule Profesor,

Am primit tot și vă mulțumesc.
La Arind am fost personal, tot este
organizat. Cumi biroul partidului
discută răspunsurile, am făcut un
referat, relevând importanța
acestora și participarea Academiei
prin prezența dv. Am arătat și per-
spectivele.

Acuma pregătesc programul
aniversării, îl înaintez partidului
C.C.-ului și Comitetului de Stat.
Mai rezist, eu pot să particip după
10, dar vine Molnár, Gerei și Fovis.
Sopka și Zolt, după terminarea noli.
Zolt e bun desenator, îl puteți folosi.
Aranjez și mașina.

Cu doctoratul se ocupă și profe-
sorul Vintu, la catedra de istorie la Bucu-
rești. N'am nicio speranță, numai
un infact în acest an solar. Aștept
Telegrama.

25.V.1969.

Cu mult respect
Kiss

Muit fîrmate domnule Profesor,

Am obținut iscălitura lui Antonescu
și lui, s'a ocupat și secretariatul PCR.
La 17 nov. a.c. vom ține sesiune națională

Vă rog ca dr. și dna să trimiteți
telexul până la 10 nov. așa este dăruin-
ta partidului. La organizarea unui
simpozion se dă foarte greu apro-
bare. În sfîrșit am obținut și e un
bun lucru ca pe urmă în amănun-
țea lui Lăzăr putem publica un
volum cu lucrări științifice. Vine 7 Paile,
Nitu și Lăzăr H. și bucurăm. Sper, că
și Aluta la data aceasta va fi
gata. Am făcut tot efortul. La
noi de altfel nu este nicio nouă.

Tramea a început să devină mai
rece, vine iarna. În munte e
cald. Avem un hotel non luxos, și
vom căsa în acest hotel. Vă rog să
spuneți Dozavăilor Comso și B. Pulver
să ne trimească lucrările.

Transmiteti salutări de mîna
pentru doamna Zoltán, cu respect
Károly Zoltán

Mult fîmînată domnule Profesor,
 Am obținut iscoșitura lui Antonescu
 și lîni s'ă ocupat și secretariatul PCR.
 cu ~~problema~~ la 17 nov. a.c. vom ține simpozionul
 Vă rog ca dr. și dna să trimiteți
 tehel pînă la 10 nov. așa este dovîdă
 la partidului. La organizarea unui
 simpozion se olă foarte greu apro-
 bare. În sfîrșit am obținut și eu
 bun lucru ca pe urmă în ambu-
 rea lui Lîni putem publica un
 volum cu lucrări științifice. Vine 7. Paule,
 Nitu și Lîni H. și bucurăm. Spor, și
 că și Aluta la data aceasta va fi
 gata. Am făcut tot efortul. La
 noi de altfel nu este nicio nouă.
 vremea a început să devină mai
 rece, vine iarnă. În mînea e
 cald. Avem un hotel nou luxos, și
 vom căsa în acest hotel. Vă rog să
 spuneați doamnelor Comso și B. Mulțu
 să ne trimiteți lucrările
 trimiteți soluțiile mîna
 pentru doamna Zaharia, cu respect
 Sîrbu, Lîni

Multă stimă domnule Profesor,
Ne apropiăm de o altă cînd veniti,
Vă rog să mă asistăm la timp.
A fost la mine Cîrjan de la OMIA
mi-a făcut o impresie bună; a avut
și vada Zăbala. Mi-a arătat
cîni lucrurile lui unele, iar eu
sunt pus la dispoziția ale mele.
Cred, că la vara putem să mer-
gem și la Meșiaș, ce este acolo.
Voi ne chinăm la reorganizarea
muzelui, cu munca de educare a
mărilor.

Am primit ieri de la Pileș o
întîrită la Congresul slavistic. Să
li plătească, iar Rîca să vîdă Yu-
ghovici. Probabil că se vor plăti, fiind
membri în Comitet.

Alte noutăți mai sunt. Zolt
a decis că vor să fie arheolog și
se propoartă la istorie. Numai să
întră, Ardeșt Răgușului și.

Vă doresc încă odată anul nou
felic, cu respect. Székely.

Multă stimă domnule Profesor,
Ne apropiăm de data când veniti,
Vă rog să mă asistăți la timp.
A fost la mine Cișan de la OMIA
mă a făcut o impresie bună; a vut
să vadă Zăbala. Mi-a arătat
dui lucrurile lui bune, iar eu
am pus la dispoziția ale mele.
Cred, că la vora putem să mer-
gem și la Medias, ce este acolo.
Voi me chemăm la reorganizarea
muzelui, sau munca de educare a
morilor.

Am primit ieri de la Pilep o
invitație la Congresul dăstic. Să
ei plătesc, n'ar stica să vâd Yu-
goslavia. Probabil că oți veti pleca, fiind
membru în Comitet.

Alte noutăți m'au rînt. Zolt
a decis că vrea să fie arheolog și
se propoartă la istorie. Numai să
întră. Attept răspunsul dv.

Vă doresc încă odată anul nou
fericit, cu respect. Székely.

Muștă Himate Domnule Director,

Am citit săptămânile bune
studiul de din ultimul volum
al SCIVA ului, care mi se
pare deosebitul extraordinar de
important și de interesant.

Descoperiri cu totul neașteptate
și mai mult decât surprinzătoare.

Poi vă rugăm să ne lăimitele ne
extins, căci rareori revizuirea în
cuprinsul le ține mormonele

lui SCIVA. Vi rugăm să lăimitele
prin țară. Porodan, care este student
mi amare [] la Universitatea din
lăi.

Încheierea scrisoare, urându-ți
am multe furturi, cu simțire și
cu tot mai mult succes în
activitatea de științifică.

Cu cele mai abse sentimente
de respect,

N. Gostar

Jan 22 dec. 1975.

117. Scrisoarea lui Nicolae Gostar.

CONSILIUL CULTURII
ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE
CABINETUL VICEPREȘEDINTELUI

Nr. 41023

R E C O M A N D A R E

Se recomandă ca tovarășul SZEKELY ZOLTÁN, directorul Muzeului din Sf. Gheorghe, să se deplaseze în R.S.F. Jugoslavia pentru a participa la Simpozionul Științific care se organizează sub egida UIASL la Prilep între 6-12 mai a.c.

Deplasarea tovarășului SZEKELY ZOLTÁN, se face pe cont propriu în timpul concediului de odihnă, urmînd să obțină prin Ministerul Turismului suma de 1500 lei în limita locurilor ce ne-au fost repartizate de către C.N.S.T.

VICEPREȘEDINTE,
Ion Dodu Bălan
Ion Dodu Bălan

118. Recomandarea lui Ion Dodu Bălan.

către
Ministerul Învățământului,
Comisia Superioară de Diplome
București

Referind la adresa Sr. Nr.
8678/Cab. 128. VI. 1967 precum
și la decretul nr. 1058, cap. V. art. 20
apărut în Boul. Of. an. III. Nr. 100. P.I.
din 28 nov. 1967 vă rog să buniviti
și dispune ca să-mi fie recu-
noscător titlul de doctor obținut
înainte de 1952.

G. Ștefănescu,
9. XII. 1967.

Cu tot respect,
Bucur Lăton
directorul Muzeului
Regional din G. Ștefănescu.

Sr. Sava Floret nr. 12

cu unu din Nr. 12 de la anul -
Nr. 14, 15 din „Dreptul”

Dragul meu

Nu ți-am scris mai repede, deoarece de-abia ieri am putut lua legătura cu F. Costea care e în concediu.

La întrebarea în legătură cu articolul, mi-a spus că materialul este deja cules și totul e pregătit pentru a intra în tipar peste o lună-două, aceasta în funcție de data la care va intra în activitate tipografia la care este asociat și Muzeul Brașov.

Salutări și urări de sănătate de la F. Costea.

Cu vehile simțăminte de stimă și prietenie

I. I. Pop

Brașov, 12 nov. 1991

Muzeul Național de Antichități
al
Academiei R. P. R.

București, 30 Aprilie 1953.

Nr. 542.

Tovarășului
Székely Zoltan,

Potrivit hotărârii Prezidiului Academiei R. P. R.,
vă încunoștințăm că faceți parte din Consiliul Științific
al Muzeului Național de Antichități.

Sunteți rugat ca, de câte ori vă veți afla în Bu-
curești, să luați contact cu Direcțiunea Muzeului.

DIRECTOR,

Gh. Ștefan

prof. Gh. Ștefan

121. O invitație semnată de Gheorghe Ștefan.

Mediaș 1.10.1967.

Str. Flevnei 18

Scumpe domnule Director și prietene,

Am primit scrisoarea și regret încă odată că nu ați avut timp să
vă opriți la Mediaș. Poate că la anul să găsim mai mult timp și să ne
vedem. Este adevărat că fiecare este foarte preocupat de lucrări, care
u eori nu se mai termină și astfel nu ai timp aici de tîle să te ocupi
cu de alții.

Așa după cum m-ați rugat în scrisoare, vă trimit o broșură despre
activitatea mea a 700 de ani de la prima mențiune documentară despre
orașul Mediaș, la care căreia a stat un document a cărui original
l-am descoperit în arhivele de la Subia, apoi, după cercetări făcute și
la München, apoi la Viena.

Acum pregătesc o lucrare despre Cetatea de Paltă, care va apare
în editura MERIDIAN în Iași București, programată pentru anul viitor.

Am transmis salutări la toți și doctorului Zăjzon.

Cu toată afecțiunea, al dv. devotat prieten,

George Togan

Str. Flevnei 18

Mediaș

București 23 Ian. 1966

Domnule Dr. Keckely,

Am primit lucrarea d-voastră în 3 exemplare și
permițându-vă publicarea în publicația noastră,
vă asigurăm că conținutul este original.

Scopul este de a introduce în țara noastră
cu privire la centrul alorilor noastre. În fine,
vă asigurăm că în publicația noastră centrul și cu dor-
minte făcând de el și pe vremea noastră.

Ca cele mai plăcute sentimente

Romulus Vuia

Stimatele Dr. Keckely,

Lucrarea d-voastră a fost planificată pentru
entru numărul al publicației noastre. Cu un d-vo.
d-voastră în publicația noastră în anul următor
din Revista Gheorghe, am dispus să vă re-
stituiască manuscrisul.

Ca cele mai plăcute sentimente

București 8 apr. 1957 R. Vuia

Pentru manuscrisul d-voastră adresat Dr. Ion O. Căduț
Institutul de Istorie și Geografie. T. C. Frumusanu și Al. Hăliș

Editura C2 design

Székely Zsolt

Stimatele Do. Székely,
Lucerna stolo a fost planificată pentru
Cărtul număr al publicației noastre. Cum do.
dom. Li 10--l publicat în timpul săptămânii
dom. Sfânta Gheorghe, am dispus 10-11 de
rețineri în numărul
la cele mai alese rețineri
București Li 8 apr. 1954 R. Zsolt
monum. 10-11 de rețineri, do. Li 10-11 de rețineri
monum. 10-11 de rețineri, do. Li 10-11 de rețineri

ISBN-10 973-8424-49-6

ISBN-13 978-973-8424-49-4